© Hermes Card inc.

HOMER

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

ՀԱՆ Ի ՀԱՅ

Հ. ԱՐՍԷՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

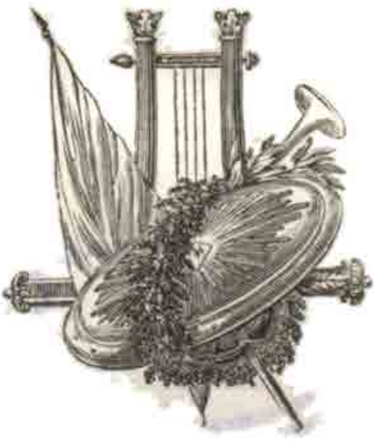

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1864

# ՀՈՄԵՐՈՍ

Ապա յետոյ գինի գարուց բազում տեղ ասագիք, ընդ որս և Աբիստուել հանճարն չնաչխարհիկ, աչխատ եղեն յընտրել սրբել եւ յարդարել զնոսա, մանաւանդ ըստ գրաւորական մատին։ Հուսկ ուրեմն զնոյն արարին եւ աւետարանդպրացի հարապարզնի քննագանիք, Աբիստարքոս մանաւանդ, որք եւ ի քսան եւ ի չորս հագներգութիւնս կամ երգս բաժանեցին գիւրագանչիւր քերթուածան ըստ հնոյ յունական ալֆաբետաց ժամանակին. զորոց եւ զանուանան եգին միում միում յերգոց անուն, որովք եւ յորջորջին իսկ մինչեւ ցայժմ ի հելլէն բնագրին· յաւելեալ ապա հակիրճ ի գլուխս նոցին առուղ ինչ բառիւք եւ զերծուելի պատճառս անցնելոյ երգոց։ Եւ գոգցես իմն ահա սոյն այս օրինակ է զոր ունիմքս ցայսօր։

Գերթուածքն երկոքեան թարգմանեցան յաւասիկ քան զմեզ եւ ի լոյս ելին նոյնավանիկ եւ նմանապատիւ տաղաչափութեամբ գտուցն վերջնոց։ Երկասիրութիւն՝ որ ունի գիւրն յորդ ի քիմն հաշակերտացն, եւ մեզ չէ ինչ անկ խոսել զնմանէ, կամ գաւառս նոսել ախորժից ալլոց։ Սակայն առ ի մերկանալ լատութեամբ զմիտս մեր եւ գյղգուճոյ բանասիրաց ազգայնոց, յանձն առաք գիմանել ի հայրատածս նոցին, եւ նորոգ յիղուել ի հայ գիւղականն՝ ըստ հայկեան եւ վրացիկաս առաչութեանցն՝ մերով այժմ ծանօթ գիւրագանական չափովք կշռեալս, որպէս եւ խնգրելին, եւ նովին հելլենացի հին պարզութեամբ եւ բնական ճշդութեամբ բնագրին ըստ կարի լեզուիս եւ չափոցս. կամ թերեւս ասելի իցէ՝ ըստ մերում կարի, որ իցիւ թէ առաւել լինիցէ։ Անշուշտ համարեալ թէ այս ընդհանրական քերթուածան, ըստ ըղձից անաչառ խնգրելոցն, հատուածոյն ընծայեցի սիրելոյց պարզ եւ մերկ բնութեան. զոր կասելն եւ կարճել մերովս խիք ի լատագոյն փոխել կամ պատճառել՝ կորստասեալ է գընկի նախնական գեղն եւ գինքնաշարագրգ վայելչութիւնն։ Կամ զի եւ երկար մնագիւր պարապումն յայս քերթուած անմահական՝ ինչ ինչ առաւել իմն կամ պլլաղագոյնս տայցէ արգելոք իմանալ եւ թարգմանել յունկն մնալարժ համրից, եւս եւ յետ նոցին իսկ եւրոպականացն մեկնչաց եւ թարգմանաց. զոր եւ բանիբուն հելլենագիտաց եւ անպզտար քննագանից իցէ հաւատալ։ Յուսամք չկարծել այլ եւս ինչ ի չքմեղիկս լինելոյ յանգիտութեանս՝ որ մերոց վրէպ յայս թարգմանութիւն։

Եւ զայդ ոչ ի տոպիւս ինչ ուսիք կամ եղեւ ակնարկել, այլ ի ցուցանել՝ թէ ասոյ ինչ միշտ ապատանեացն ի խուզել եւ ի վեր բերել՝ ի խորս յոգնագարեան վայելուչ եւ գիւրայիւն քերթուածոյ արեւելեացնեան Հոմերի, եւ ի վկայել բազմահմտութեան գերթողահօգին մերում, որոյ կանխեալ եւ կնքեալ է, թէ «Մեծն Հոմերոս այնքան կարաց գերազանցել զամենքումբք՝ ծայրացուցանելով գինքեան հմտութիւն, մինչ զի ի վերոյն եկեալքն եւ ոչ լսող անգամ արժանասցեալս նոցին կարացին լինել քերթուածոյ, թեզ թէ զուգահաւասար նմա գտանիցէ»։ — Բայց առ սմին եւ գՊրատեանն ի գէպ իցէ թերեւս յիշել, գվէթոն այնքանով քերթողի եւ վարժապետի, թէ ուրիք երբեք եւ գիւրացանցանելն քոյն Հոմեր ներհէ իբրեւ զաստուածն իւր։

Մեկնութիւն եւ առգեկութիւն եւ ոչ մի ունի թարգմանութիւնս. զի յիմանալ եւնէի ի զատ ճութիւն՝ ի խրատ եւ ի սքանչութիւն, ամենայն հնութեանցն պարզ քան զամենայն է Հոմերոս, մանաւանդ ի կրկնելն եւ յերերկնել զմոտաւորագոյ ընթերցուածն, գի նա իսկ ինքն գինքն մեկնէ։ Իսկ առ ի քննութեամբ հատանելոց ճշգիւ գաւակաւ յամենայն ի խորս նոցա հանճարոյն, պէսպէս գիտգնկութեանց եւ թարգման գիտելոյց, եւ իրաւանց զայրից եւ կանխից թարգմանութեանն, երկարագրատեաս հատից պէտք իցեն, նա մանաւանդ մատենից. զորս՝ ամ եւ իցէ դիւրագիւտ առ մեզ, քանզ առաջնակարգ՝ անտպատ եւ ոչ ամենեցուն ինչ առ ի պէտս պատկանաւոր կամ կարեւոր։

# ՊԱՏՃԱՌՔ ԻԼԻԱԿԱՆԻՆ

Կայր ի վէպսն հելլենացւոց, Թէ Ալէքսանդրոս Պարիս, որպէս Պրիամոսի արքային Տրովադայ, առեւանգեալ զՀելենէ տիկին Մենելաոսի արքային Լակեդեմոնի եւ Սպարտայ, պատճառս կամ բարուրս տուեալ՝ յարոյց ի վրէժխնդրութիւն զնիզակակից Հելլենան, որ առ քինու առաջնոց ինչ զրկանաց եւ նորոյն՝ տանուամբայ պաշարմամբ եւ պատերազմաւ առնուն զՏրոյա, այն ինքն իսկ է Իլիոն կամ Իլիա, յորմէ առնու զանունն իւր այս վէպ հռոմէական, զոր եւ ոչ իւիք օրինաք մարթ է Եպիան ասել, բայց եթէ հնով իմն վերապահաւ:

Ասանդուրձեամբ կարգեալ գայր միւնեւ ցՀռոմերոս, երբեւ ընդ ամս երկերիւր՝ կամ Թէ քաջ երէքարիւր, եւ անցք իմն անցեալ՝ ի տանուերորդ ամի անդ ընդ բանակն Հելլենական, այսուիսի ինչ:

Ագամեմնոն արքայ Միկենաց եւ արդոսացւոց, եղբայր Մենելաւսայ, զօրապլուխ ընտրեալ եւ իշխանապետ բանակին, Թշնամանէ զրկանաք իւիք զԱքիլլեաս՝ զյաղթօղն քաջ՝ ի զօրապետան, զպատանի գիւցազն անպարտելի, որոյ արտմտեալ ընդ անիրաւութիւնն եւ ընդ անարգանս պատուոյն՝ երգնու մի եւս մնանել՝ ի մարտն, եւ մեկնէ՝ ի խորանս իւր: Այսմ զգաստ լեալ արոյացւոց, խրախուսեալ հարկանեն զՀելլենան՝ մինչ մերժ յայրել լինել զնաւս նոցա: Ցայնժամ Աքիլլեայ յելից իւրոցն ինքնին զանգեալ, եւ զկնչել եւս յապշտանս պատրանքի տեղս սկսելոց իւրոց քաջի՝ առաքէ զնա իւրով գնդաւն՝ ի կռիւն. ապայն մեռանի անդ Պատրոկլոս՝ ի քաջէն Հեկտորէ: Աքիլլեաս՝ անողոքելին առ ամենայն փառելի մազիանս իշխանացն, զարհնու՝ ի վրէժ քինու արեան սիրելւոյն, անկանի՝ ի տրոյացիան, Հարկանէ կոտորէ վանէ, մինչեւ սպանանէ զՀեկտոր՝ զապաւէն քաղաքին, որով եւ վճարեալ իմն Համարի անդ տրոյական պատերազմին: Բայց ապա խոնարհեալ յաղերս Ծերունի հօր Նորա Պրիամոսի՝ ընծոհէ նմա ընդ փրկանաց զմարմին որդւոյն: — Գվնասուր մատուռք վի-

պէս այսպէս աւանդեալ կային յազգէն, հանդերձ նկարագրօք բա-րուց անուանի դիւցազանցն։

Հոմերի թողեալ զայլ եւս վէպսն՝ զառաջինս եւ զվերջինս, զայս անցս եւեթ՝ իբրեւ յիսուն եւ երկուց կամ երից աւուրց՝ առնու նիւթ Իլիոյ դիւցազնական տաղիցն ըստ օրէնս քաջի ճարտարի, որ ոչ պատմիչ է, այլ քերթող եւ վիպասան՝ ստեղծիչ եւ յօրինիչ պէսպէս բնական եւ գերապանծ գեղեցկութեանց, որոց եւ զանձ իսկ է այս քերթուած սքանչելի, ծնունդ՝ պարզ վսեմ եւ եռանդուն հան-ճարոյ. ընդ նոսին եւ պատմական եւ իմաստասիրական աւանդից շտեմարան, ճշգրիտ նկարուք բարուց՝ հանգամանաց գիտութեանց՝ կրօնից եւ օրինաց դիւցազնական դարուցն նախնեաց։ Հանդերձ այ-դոքիւք՝ լի է սա միանգամայն եւ բարոյական խրատուց եւ հրահան-գաց իմաստիւք եւ օրինակօք՝ որոց մտադիւրութեամբն ընթեռնու-ցուն, վկայեալ յԱրիստոտէլէ եւ յՊղատոնէ մինչեւ 'ի սուրբն ան-դամ Բասիլիոս, ուրեք պարզ եւ ուղիղ զնորա բարւոյն ստեղծա-նելով, եւ ուրեք՝ միտս 'ի հակառակէն ընծայեցուցեալ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԱՌԱՋԻՆ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հրաւիրեալ ՂՄուսային Նուագելոխան Աբիւլեայ եւ զորս անտի հարուածք յանակին, հարցանէ ապա թէ զինչ եղեւ ակիզբն աղետից, եւ պատմել առնու իբրեւ ի գիմաց նորա։

Գրիսէա քուրմ Ապոլոնի եկեալ ի ճամբարն Յունաց փրկանաւորել զգեբեալ գուսանն Գրիսէիս՝ մերժի յԱգամեմնոնէ առ որում կոչը ի պարգեւս. ի վրէժ նորին մահ արձակէ Ապոլոն ներսիսքն ի բանակ անգր։ Աբիւլեւս ժողով խմբէ՝ խնամել եւ առեալել զՆեարս փրկութեան. կալքաս գուշակ՝ պատգամ առէ գարձուցանել զգուսանդ քրջին. զղջացեալ կոգին Ագամեմնոն եւ Աբիւլեւս. յանձն առնու Ագամեմնոն տալ զԳրիսէիս, բայց սպառնալ առնալ փոխարէն զմրցանակն Աբիւլեայ զաղջիկն Բրիսէիս. Աբիւլեւս ծանրացաւումն՝ թշնամանեալ գնա եւ երդուեալ ձեռնթափ ի պատերազմէն լինել վասն անիրաւ զրկանաց պատուոյն, մնկնի գնայ, տայ զաղջիկն։ Ի ձայն ազգաց նորա հասանէ մայրն Թետիս, խոստանայ նմա վրէժխնդրութիւն եւ հասուցանէ սրհամարհանացն։ — Գրիսէիս յուզարկի առ հայրն, եւ մնշն գոգարէ ի զօրուէն։ — Թետիս եղեալ յերկինս՝ ազգի զՔրատոսոզ առնալ զվրէժ որգւոյն, եւ հասուցանել զպատիւ նորա՝ սալով զօրութիւն տրուեալոց ի վերայ Յունաց. եւ նա հաճեալ ակնարկէ։ Հերա աստուածուհի ամուսին նորա կասկածեալ զերան, քանզի սխերիմ տրուեալոց էր, խոժոռի եւ գժոխ ընդ Ագամեմնոնայ. այլ Հեփեստոս որդին ի միջ անցեալ խաղաղէ զնա, եւ մատուսակեալ ամենեցուն զուրախութեան բաժակ երկարին, երթան ի քուն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՐԱԳՈՒԹԻՒՆ · ՈՒԲ

Զ Աքիլլեայ Պելիսածնին, աստուածոյհիդ, ըզբաղեն երգեա
Զկորուսիչ եւ բիւր ցաւոց պատճառացոյն ազիտաբեր,
Որ զերկայնաշունչ ի գլուխս արկ անձինս ընկէց բազումս,
Եւ զհոգ սրտից ընծայեաց կուռս հաստարոկ,
Եւ կամացն Աւետարանչայ գայրս եղանիք խորհուրդ ի գլուխ,
Յորմէհետէ միանգամ ի վէգ եկեալ երկիեղկեցան
Արիդէս արանց ազգայ եւ Աքիլլեւս աստուածազարմ:

Իսկ արդ ո՞ զդոսին ի դիս արկ ընդ միմեանս հեռիւ ի մարտ: —
Լետոյայ Ձեռն որմզդեան. որ բարկացեալ ընդ Թագաւորն
Ախտ եռացոյց ժանտ ի զօրն, եւ ժողովուրդք սատակէին,
Զի Արիդէս անարգեալ արհամարհեաց ըզՔրիսէս քահանայ.
Որ եկեալ առ եհաս յերազահեծ նաւս ազգայնոց
Ի գլաւերըն գերեզարձ անթաս բերեալ դիմ փերլիանակ.
Ոսկի գաւազանաւն ըզդիպաւիչն Ապոլոնի
Զապարօշն ի ձեռս առեալ՝ ազգայնոցդ մատեաւս յաղթեա,
Առ երիվարին ընծայեալս Պերլամոն՝ քահանայն զբազմապատ.
Պարգեւսն, եւ հասանելոցդ տալ ամբարտաւանք ազգայնոցդ.
Տացէ՛ն ձեզ աստուածք ոլիմպական յաղթակ բընակք
Քանդել զքաղաք Պրիամու եւ դարձ ի տուն առնել բարեաւ:
Արձակէք ըզսիրելի դուստր իմ, զփերլիանս ընկալարուք,
Ակն ածեալք յորդւոյն Դիայ ի դիպաձիգն Ապոլոնէ:

Անդ այլք ամենեքեան հաւան գլուան ազգայեցիք
Պատկառել ի քրմին եւ ընդունել զպայծառ փերլիանան,
Իսկ Արիանն Ագամեմնի ոչ Թըւեցաւ մըտացն հաճոյ.

Այլ չարաչ գարձուցեալ՝ յաւել եւ ասաց ընդառնալեաց.

Մի՛ ես, ծեր, առ դռաւուր նաւացս ընդեր գըտից ըզքեզ
Դեգերեալ աստանօր կամ միւսանգամ եկեալ այսրէն,
Գուցէ ցուպ աստուածոյդ եւ վարսակալ քեզ չըգնեաց։
Զառնեմ՝ ընդա՛ս ես գերեդարձ մինչեւ հասցէ՛ ի ծերուԹիւն
Անդ՛ ի տան մերում յԱրգոս՛ ի գաւառին խըրմի հեռի
Ցոտայնին գործ պարապեալ եւ անկողնոցըս լեալ հազըգ.
Ե՛րԹ աղէ, մի՛ զիս գըրգռեր՝ զի ողջանդամ դարձցիս անգրէն։

Ջայս ասաց, եւ ծերուՆւոյն զահի հարեալ անասց բանին.
Եւ ելեալ գընայր լըռիկ ըզբազմացոյց ծովուն եզերը.
Անցեալ ատա մեհեանք՝ հեղոյր մօղձանս յոյժ ալեւորն
Առ արքայն Ապոլլոն՝ որդի Լետով վարսագեղին.

Լուր ինձ, արծաԹաղեղն, որ ըզՔրիսէ շուրջ պահպանես
Եւ զդիւցականըն կիլլա, եւ Տենեդեայ իշխես հզօր,
ԶինՀեանդ, Թէ քեզ երբեք պըսակեցի շքեղ տաճար
Կամ Թէ քնաւ ցլուց ուայծից ձենձերեցի քեզ յոյր ազգիս,
Օ՛ն արդ դու եկ ինձ ըզսոյն կատարեա զուխտ պաղատանաց.
Ցաւժեացին գանայեցիք զիմ արտասուս քով արըտքոյ։

Ջայս կացեալ Նօրա յաղօԹս, եւ Ապոլլոն ըզաւե գաւչին.
Ի գագաԹանդ Ոլիմպեայ յարեաւ եւ էջ նա սրըտմըտեալ,
Ջլայնալիճն արկեալ զուսովքն եւ ըզկապարճանն զամրապինակ։
Շաչեցին նետք՝ ի չարժել անձինն՝ ի յուսա զայրացելոյն,
Եւ դիմեալ խաղայր գընայր ինչ գիշերոյ հանգուսնաւոր։
Զոգաւ ընտաւ բազէ նաւաւդն եւ ըզպըքնին աբձակեաց,
Եւ ՃայԹաւմն հընձեաց ահեղ յարծաԹափայլ աղեղանէն։
Ընդ ջուրս նախ ընդհարաւ եւ ընդ բարեխ երագատուն.
Իսկ ապա եւ՝ ի նոսին իսկ առաքեալ նետ դառնուԼեան,
Հար, եւ ցանգ խիտ առ խիտ բորբոքէին մարմինոց խարոյկք։

Աւաւրս ինն ընդ Ճամբարն ընԹանային նետք աստուածոյն,
Եւ՝ ի տասինն Աքիլլեւս ըզբազմամարխին յաւեան կոչեաց.
Զի սմա՝ ի միտ արկ Հերա սպիտակաձգին աստուածաՀճ,
Խնամ ածեալ դանայեանց՝ զերոյ մահուՆեան տեսանէր։
Որ յորժամ ժողովեալ զաւմարեցան ակրմահոյլ.
Անդէն քաջսուն Աքիլլեւս յարուցեալ կաց եւ խօսեցաւ.

Աարիգէս, մեզ այժմ անդրէն ծովայածուվ ընդ կրուվ դառնալ
Հայցէ կարծեմ, Թէ միայն՝ ի մահուանէս Ճողոպրիցիմք.
Զի համոյն պատերազմ եւ մահ պարտէ զոյքայեցիքս։
Այլ արդ առէք հարցանեմք ըզմատաւոր զոր կամ Թէ քուսմ,
Եւ կամ երազագէտ, — զի եւ երազն յԱրամազդայ, —
Ասէ՝ առ ինչ ցասուցեալ այսչափ գուշակն է Ապոլլոն.
Զի կամ ուխտիցս ինչ արդեօք կամ Թէ զոհից դընէ նա մեզ։
Վայելեալ Թերեւս յընծոյր ընծոյր գաւանց ուայծից ձենձերոյ՝

Հաճելացի ոյնուհետեւ ըզպատասխանութիւն ՚ի մէնջ կարճել։
Արդ ապ զայս խօսեցեալ՝ նըստաւ, յարեաւ յերրայեան նոցին
Թեսաղոնեացն Կալքաս՝ հաւատհմայիցին յոյժ վեհագոյն,
Քաջահմուտ որոց կանոն, որ հանդերձեալքն եւ որ անցեալք,
Եւ նաւացն յԱխիոն ազգայեցւոց էր առաջնորդ
Ար խրատմ գուշակութեան, զի նմա Գուշակին եւս Ապոլոն.
Որ ընդ բարին կամեցեալ նոցա եւ զայս ճառեալ ասէ.
Աքիլլեւս, Պատմագրայ սիրոյն, պատուէր տուս քեզ պատմել
Ըզզրտութեան Ապոլոնի վկայութիւդ արքային մեծ.
Թա ցուցից արդ ես զայն. ասկայն ուխտեաս դու եւ երդուիր,
Հրշմարտիւ յորդորմամբ օգնել բանիւք ինձ եւ ձեռօք.
Զի անշուշտ համարիմ՝ Թէ բարկացեր այր մեծազօր
Բնաւից տէր արդիացւոց, որոմ անսան ազգայեցիք։
Քանզի բուռն է Թագաւոր՝ ցասուցեալ առն անաւագի.
Զի Թէպէտ եւ առ օրին ամրաքացէ զըրբամերձութիւն,
Ոխս ապա ՚ի սրբոյին պահէ մինչեւս հանցէ ՚նդ կատարին.
Արդ գուս տես եւ խորհեա՝ Թէ արդեօք զիս տալոցուս ցես։
Ար որ քաջոյն Աքիլլեա պատասխանի ետ եւ ասէ.
Զոր գիտեաք՝ ըն գուս խրախոյս առեալ պատմես զգուշակութիւն.
Զի երդուեալ յԱպոլոն ՚ի սերելէն Արամազդայ,
Ցորմէ գուս, Կալքաս, հայցեալ՝ գանայեցւոց հանես պատգամս,
Ոչ ոք ՚ի քեզ կենդանեաց եւ մինչեւս ապրս հայցն յերկիր՝
Ձեռըն ծանր արկցէ երբեք առ գոլոխոր լաստափայտիւքս,
Ցամենայն ՚ի գանայեանցս, ոչ Աքսէնոն իսկ Թէ ասես,
Որ արդ հրգոր վեհապես պանծայ լինել աքայեցւոց։
Ցայնժամ՝ քաջալերեալ բարբառեցաւ հմայօղն ամփի.
Ոչ ուխտիցս ինչ բընաւ եւ ոչ զոհից գընէ նա մեղ,
Այլ ՚ի պատճառս քըրմին զոր անպտնեաց Ագամեմնոն,
Ըզդուստրըն չարչարեալ եւ ըզվիրրկանն ոչ ընկալաւ.
Սըմին իրի ցասս սաստիկ եւս քաջազգն եւ ասցէ եւս,
Եւ գարձուացէ ոչ ՚ի մինչ ըզծանր օրհասըս սրածութեան,
Մինչեւ խայտային օրխորդն հասուսցի հօրըն սիրոյնոյ
Առանց գընոց փըրկանաց, եւ ածցի զոհ տուրբ ՚ի Գրկաւ.
Թերեւս յայնժամ տացէ ցաստուածս հաշտ առնել ընդ մեզ։
Սորա զայս ասացեալ՝ նըստաւ, յարեաւ յաւուրս նոցին
Դիւցազն Աորիդէս Ագամեմնոն ամենիշխան,
Տըրամագին՝ լի բարկութեամբ սըրտմըտութեան սիրտ Թըլփատորդ,
Եւ աչք իւր նըմանեալ փայլակնացայտ հրոյ կայծականց։
Եւ նախ առ Կալքաս խեղՃիւ գիմաք բարբառեցաւ.
Չարեաց գուշակ, ինձ երբեք հաճոյական ինչ չասացեր.
Սիրելի քեզ հանապազ չարիք ՚ի սիրտդ են գուշակել,
Իսկ բան բարի չիւսեցեալ բընաւ եւ ոչ հաներ ՚ի գլուխ։

Դանայեանց եւ արգ յատեան ըղձապատում եղեալ Ճառես,
Որպէս այն Թէ սմին իրի դընէ մեզ վերս Աղեքսանդրն,
Իբրեւ զի ես ընդունել յանձին չկալայ զչբքեզ փըրկանս
Օրիորդին Քրիսէիսի, յոյժ տըւփեալ զինքն 'ի տան ուսանել՝
Ըռաւեալ նախասիրեալ քան զիմն ընտրեալ Կլիտեմնեստրէ
Չհարազատն իմ ամուսին, զի չէ ստորեւ ինչ քան ըզնա
Ոչ մարմնոյն եւ ոչ բարուք ինչ ոչ մըտաւք եւ ոչ գործովք։
Այլ եւ այնպէս տալ 'ի գուբս, այդ Թէ բարուք Թըւի, կամիմ.
Իմ կամք՝ ժողովըրդականս է փըրկուԹիւն, եւ ոչ կորուստ։
Բայց ինձ պարգեւ 'ի պատիս վաղվաղակի պատրաստեալքդ.
Մի անդուք զիարն ձեռացդ յարգիացուց, որ չէ արժան.
Տեսանէք ամենեքին՝ զի մըրցանակս յինէն գընայ։

Ահա այս քաջդան Աքիլլեւս աստուածազարմ կըրկնեաց անգրէն.
Մեծափառդ Աւրիդէս, ժըլատ քան զընաւս եւ ընչաքաղց,
Չիարդ քեզ մեծանձինքն աքայեցիք ատցեն պարգեւս։
Ոչ ուրեք ինչ գիտեմք հաստարակաց մըԹերս 'ի դէզ,
Այլ որ էրն ինչ քաղաքաց հարեալ աւար՝ բաժանեցաւ,
Եւ զօրուս ոչ ինչ 'ի գէպ լերել կաւեալ զոյն վերըստին։
Սակայն գաւ զհանգամարդն արձակեալքիս այժմ առ աստուածն,
Եւ աքայիքդ երիքեքին եւ չորեքկին քեզ հատուցուք,
Թէ Աբամադդ տացէ քակտել զամրապարիսպ Տրոյա քաղաք։

Ահա այս պատասխանեալ Ագամէմնոն ասէ արքայ.
Մի այդպէս, Թէակտ Ճարտար ես, Աքիլլեւս աստուածանմման,
Գողանալ զվիտալդ, զի ոչ եքեաս զինես, ոչ պատգեստացես։
Քեզ պատճէ կամիցիս, իսկ ինձ Ղըտանել այսպէս Թափուր,
Եւ պատուէր 'ի վերայ գընես ինձ տալ ըզսա 'ի գուբս . . .
Բայց եԹէ զինուս իմ հաձնալ աքայեցիքդն մեծանձինք՝
Մատուցեն փոխարէն արժանաւոր ինձ պատարագ։
Իսկ Թէ չտայցեն, ես ինքնին իմով գըլխով եկեալ առից
Կամ ըզբոյդ կամ զԱյասին պարգեւ, եւ կամ զՈդիսեւսին
Չանեալ տարայց, և գառնացի որում երԹայցէ ես 'ի վերայ։
Այլ զերծացըդ զեւսանգամ ըզնձ ուրեմն առցուք խորհուրդ.
Իսկ այժմ ըզսահս մակոյկն արկեալ 'ի ծովն աստուածայինն,
Արարեալ եւ աջոյսկ նաւազս 'ի ներքս, եւ զզոնն հանեալ.
Ամբարձցուք եւ զնա ինքն ըզգևեցկայտըն Քրիսէիս.
Եւ ի ոճն իշխան լըցի առաջնորդ այր խորհըրդական,
Իմա, կամ Իդամէն, կամ Ոդիսեւսըն գեղացաբամ,
Կամ Թէ դու Պելիատճինգ՝ ահելագոյն քան զընաւս որեարդ,
Չի մատուցեալ զոհս՝ ընդ մեզ ըզհաստատգեղն աւնիցես հաչտ։

Ահա այս խեԹիթ ակնարկելով ասէ քաջդան Աքիլլեւս.
Ո՛ զգածեալ ըզրուԹեամբ եւ զօշաքաղ միտք եւ խորհուրդք,
Չիարդ ոք յաքայեցւոց սըրտի մըտաք լուիցէ բանիդ՝

ձանապարհ ուրիք երթալ կամ քալապէս կըսուի ընդ ասս :
Ձեզի ես ՚ի գըրդիռ ընդ տրուայցուց տիպասուրայց
պատերազմիլ աստանօր՝ որոց չիս չեք ինչ մեղուցեալ.
Զի չառին երթիք զանդեայս իմ յատարի և ոչ ըղձին,
Եւ ոչ համբառն ՚ի փիթիա դալարագիր մարգասպարմանն
Զարտուրայս ազատուցին, քանզի բազում ինչ են ընդ մեզ
Լերինք հովանաւորք եւ միծագոյ ծովուն անդասանիք.
Այլ քեզ ժլ ժըղտիմ եւ լիցը, եըզք ըզհետ՝ զի խընդասցես,
Ի խընդրել գիմնալ՚ատեայ վըրէմն և գբոյդ ՚ի տրուայցուց,
Այ չընկընձին, զոր չածես ինչ ըզմըտաս, չատնես ինչ փոյթ.
Նա ՚ատնիկ եւ ըզպարգևս անձամբ չինին սպառնաս չորթել,
Ցոր բազում եղէ վաստակ, տաքսյեցուց եառուն մանկունք :
Ոչ երթիք հասարակ ընդ քեզ պարգեւս ինչ ժառանգեմ
Մինչ աքայիկք քանգեացեն ըզբարեշէն տրուվեանց ոստան.
Եւ սակայն զառաւէրն ահագնեռանդն արշաւանին
Գաշտեն ձեռքս իմ այտոքիկ. իսկ ժամ յորժամ գայցէ բաշխել,
Գէզ պարգեւք մեծամեծք, իսկ իմ սակաւ ինչ արքատահեշտ
Ընկալեալ գընամ ՚ի նաւս յետ ատժանմանց գուպարածին :
Այլ գարձայց այժմ ՚ի փիթիա, զի լաւ է յոյժ երթալ ՚ի տուն
Մահկանէ հանգիպէ նաւուք, եւ ոչ ասէն կալ անպատիւ
Ծողովել քեզ կռատիք վըհիքա ընդեղ եւ առացաւածոց :
Եա անգէն պատասխանի տըրդին տրանդ Աքամեմնան.
Օ՜ն արդ արի երթ ուրեմն, երեկ քո յոյդ յօժարի սիրտ.
Չալաչեմ ըզքեզ մընալ վանն իմ, կան չուրջ զինև եւ այլք
Որ զիսըն պատուսցեն, եւս առաւել զգօնն Աքամանդր :
Առելի քան զամենայն դիւցազնունդ արքայս ես ինձ.
Զի միշտ կապք քեզ եւ կըռիւք եւ պատերազմք են սիրելի :
Թէ հզօր ես զօրութեամբ, աստուած սակայն չնորհեաց քեզ գայն :
Ե՛րթ չըւնա ՚ի տուն քոյով նաւօք եւ քով ամենախնիկք,
Միրմիդոնացդ անդ իշխեա, զի ես չառնեմ ինչ փոյթ ըզքէն,
Եւ ոչ յոխիցըդ խիճամ, նա եւ ապատնամ քեզ աւասիկ :
Քանզի Գուշային Ապոլոն հանէ յինէն ըզՔրիսեանդայր,
Ընդնա ես խնով նաւաւս եւ ընկերօքս խնով յղեցից.
Եւ եկեալ [illegible] զբոյդ տրուայցուց [illegible]
Զգնեցեցեայսն Թրիանէս, որպէս զի քաջ առցես ՚ի միտ՝
Քանիսն վէհ քան ըզքեզ իցեմ, եւ այլ ոք սարսեացէ
Դընել զանձն իւր հաւասար ինձ եւ ընդ իս գալ ՚ի կըշիռ :
Զայս ասաց եւ ցաւք հարան ՚ի Պելիսեանն, և սիրտ նորա
Ի լանջսըն Թաւարծիս ՚ի կըրկնակի հերձաւ խորհուրդ.
Թէ արդեօք յայգաբերն գնեասնասուրն հանեալ սուսեր
Գողեացէ զնոսին ՚ի բաց, եւ գԱտրիդէս անգէն սպանցէ,
Թէ ցածուացէ զբարեհաճութիւնն եւ ըզզայրուցս արգելուցու :

Մինչ գեռ նա մըտայոյզ ծըփէր 'ի սիրտ իւր եւ յոգի
Եւ զմեծ Թուրն 'ի պատենից ձըգէր, յերկինս ասա Ամենայն
Առաքեալ 'ի Հերայ սպիտակածոլ աստուածոուհւոյն,
Որ 'ի սըրտէ վերկոսին սիրէր սերտիւ եւ խնամարկէր :
Կաց յետոյ, կալաւ զհերացըն խարտեչից ըզՊելխանեան,
Երեւեալ նմին եւեթ, խակ տեսանէր ոչ ոք յայլոց :
Սոսկացաւ Աքիլլեւս, եւ 'ի Թիկունըս դարձեալ կոյս՝
Ծանեաւ զՊալլասն Ամենայն, զի ետես զաչըսն զահաւորս .
Եւ առ նա բարբառեալ վերագաթեւ արձակեաց ձայնս .
Խակ առ ինչ եկիր, դուստր ասպարտկիրն Արամազդայ,
Զի զԹըշնամանացն տեսցես զաստէճեանն Աքամենեանի .
Բայց սակայն ասեմ քեզ, որ եւ 'ի լըսումն հասցէ կարծեմ,
Իւրովի գոռոզութեամբ կորուսցէ զանձն իւր դա Թերեւս :
Անդրէն խաժակն Ամենայն աստուածոուհին ասէ առ նա .
Ցերկինս եկի զսըրամըտութիւն քո հանդարտել՝ Թէ անասցես,
Եւ առաքեաց զիս Հերա սպիտակածոլին աստուածոուհի
Որ 'ի սըրտէ վերկոսեանդ սիրէ սերտիւ եւ խնամարկէ :
Լըռեսջիր արդ 'ի կըռուդդ եւ մի՛ ձըգիր ձեռն 'ի առաքեր .
Այլ բանիւք չարի խոխոտեալիք՝ որպէս զիարդ եւ տայցէ գէպ։
Ահա զայս ինչ քեզ ասեմ՝ որ ծն եւ ծն կատարեսցի .
Ձօնեացին քեզ երբեմն երեքպատիկ չըքեղ պարգեւք
Փոխարէն Թըշնամանացդ . այլ զանձն արգել եւ լուր դու մեզ :
Աքիլլեւս քաչոյն առ նա պատասխանի տըւեալ ասէ .
Գարտ է զձերգ եւ՝ աբժան, աստուածոուհի, պահել զպատուէր,
Թէպէտ յոյժ եմ սըրտաբեկեալ. զի մեծագոյս լաւ այնպէս է :
Որ աստուածոյ հաւանի՝ եւս առաւել լուիցին նըմա :
Այաց՝ խըղճայց զարծաթին երախակալ ծանուռ ձեռամբն,
Եւ անգրէն արկ 'ի պատեհանն ըզսուրըն մեծ , եւ ոչ հեատեաց
Ի խրատուն Ամենասայ , եւ նա գընաց եւ յՈլիմպոս՝
Ցակումբ այլոց գիցն 'ի յարկս ասպարատորն Արամազդայ :
Խակ Գելխանն անգրէն կըրկին կըսկըծելի լուսանայց ձայնս
Արձակեալ առ Աթրիգէս՝ ըզձեր ինչ ոչ 'ի ցասմանէն .
Ո՛վ զըմրեալդ 'ի գինւոյ , չընաչեայ դու ետղերուասիրտ ,
Ոչ գրոհիս արիաբար զրահել ուրեք 'ի պատերազմ,
Ոչ երթալ գարանամուտ ընդ նահատակս աքայեցւոց
Իչխեցեր գու երբեք , զի յաչըս քո մահ Թըւի այգ :
Լաւ եւս նըստիլ է ապաքէն յաքաթեցւոցն 'ի մեծ բանակ
Եւ զպարգեւսն յափըշտակել՝ զոյր ինչ ընդ քեզն վիճիցի :
Ազգակեր Թագաւոր , ոչքնչաքեաչց հրամանատար ,
Թէ ոչ, հաստատ , Աթրիգէս , յետին նըւազ զըղուէիր զայս :
Այլ ասացից քեզ ահա , նա եւ երգումըն մեծ երգուայց .
Այո՛ յայս մեսկան երգուեալ, որ ոչ եւս այլ բազբոջեսցէ

Ոչ ըստեղն եւ ոչ տերեւ՝ գամ մ' 'ի լերին լքեալ զկաթոյն,
Եւ այլ ոչ գալարացի, զի պղինձ եգերծ չուրջ ըզնովաւ
Ըզսաղարթ իւր եւ զկեղեւ, եւ այժմ որպիք ազատեցուց
Իրաւարարք՝ օրինապահք Արամազդայ՝ կրեն զայն 'ի ձեռս.
Եւ արդ այս աւասիկ երդումն մեծ եղեալ քեզ.
Աքիլլեայ կալցի անշուշտ երբեմն անձուկ զաքայեանց դունդ՝
Որոց Թէպէտ սըրատուրէ՝ ոչ մարթացաւ լինել նըզատատ,
Բազմակոյտ ամբոխութիւնն յորժամ Հեկտոր մարդախոշըշ
Պատահեալը արկցէ տապատատ, եւ դու զքո սիրտ պատառեսցես
Մորմոքեալ մըղձկեալ զի զքոյն ազատեցոց պատուհասէ ոչ։

Զայս ասաց Պելիւսեանն եւ զդաւազանն ընկէց յերկիր
Զոսկեպալար բեհեզասպինդն, եւ ինքն անդրէն անց լալագեայ.
Բայց անդուստ Աթրիդէս ծանրացաւսումըն քինանայր։
Անդ պիլէանց Ճարտար խօսնակն յարեաւ Նեստոր քաղցրաբարբառ,
Ցոյր 'ի լեզուէն քան զմեզր անոյշ ծաւալ ծորան բանէն հոսէին,
Ով անցեալ արդէն երկրորդն էր ազգ մարդկան յօգաձայնից՝
Ույց ընդ իւր 'ի գիւղային Պիլոս սընեալ կեցեալ կանխաւ,
Իսկ յերրորդացն 'ի միջն Թագաւորէր նա ինքն յոյնժամ։
Ի սոցուն խորհուրդ բարեաց առեներաօս եղեալ ասէ.

Ո՛վ ազեղք, առաջ արգարև մեծ հասանէ յաքայեան մարզ,
Ցընծասցէ Պրիամ անշուշտ եւ պրիամեանըն մանկերամ,
Եւ որ այլ եւըս տրոյեցանք՝ 'ի սիրտս իւրեանց խընդասցին յոյժ,
Թէ վասն այսր ամենայնի լուիցեն ըզձեզ 'ի վեր եկեալ,
Որ 'ի վերդ էք խորհրդիւ՝ 'ի վեր կրառուալ 'ի դանայեանց։
Այլ ունկըն դիք, զի յինէն կըրասլրագոյն էք երկոքեան։
Ի իմ է 'նդ այրընտիր քան զձեզ որեար կեցեալ երբեմն,
Եւ նոքին իսկ երբեք աւա արհամարհս ոչ կալան զիս։
Զի չտեսի համբաւն ուրեք արս այնպիսիս եւ տեսից ոչ,
Որպիսի Պիրիթոոսն էր եւ Դրնաս՝ հովիւքն ազգաց,
Եւ Կենեւս, Եքսադիոս եւ Պոլիփեմ աստուածանմանն,
Եւ էգեանըն Թեսեւս՝ հանգուցեալ անմահից այր։
Զի աստուգիւ նոքա հզօրք քան զերկրաշար սընան մարդիկ,
Ինքեանք իսկ հզօրք, եւ ընդ հզօրըս մարտուցեալք՝
Ընդ գազանըս լերնագոյնս, եւ տակաւին աստանկեալն։
Եւ արդ ես ընդ ոտքն կինցադեայ՝ յերկրի եկեալ
Հեռաստանէ 'ի Պիլէայ՝ նոցուն ինքեանց հրաւիրանաւ,
Եւ իմովանըն զօրութեամբ խառն ընդ նոսին մըղէի զմարտս,
Իսկ յայժմուս ոք երկրածին մահկանացուաց՝ կրառուել չիչներ։
Եւ սակայն՝ իմ խորհրդոց միտ դընէին եւ բանից ունկն.
Ունկընդիր լերուք եւ դուք, զի լաւ է յոյժ ունկընդրութիւն։
Ի սմանէ, դու Թէպէտ վեհ, մի զօրիդդն յափըշտակեր,
Այլ Թոյլտես՝ իբր ազատանց հասն որպիք գամ մի պարգեւ.

Եւ մի՛ գու, Պելխատծին, ՚ի հախս կացցես ընդ արքային,
Քանզի ոչ հաւասարակ ընդ քեզ պատուոյ վիճակեցաւ
Թագաւոր մանկանիկիր՝ որում շնորհեաց փառս Աստուածդ։
Իսկ եթէ գու քաջ իցես, յաստուածծուհւոյ ծընեալ մօրէ,.
Զօրագոյն է սակայն սա, քանզի բազմաց է իշխեցօղ։
Արիդեա, եւ գու լըռեա ՚ի մընջնելոյդ. ես աղաչեմ
Ցածուցանել յԱքիլլեայ զսրտմտութեանըդ մըռմըռուքն,
Որ պատուար մեծ ազգայնացս ամենեցուն է չար մարտին։
Տըւեալ առ սա պատասխանի ասէ արքայն Ագամեմնոն.
Քաջ իսկ ՚ի գէպ, ծերունիդ, բարբառեցար զայդ ամենայն.
Բայց ձըկաւ անցուցանել այդ ազգ զայրովք ամենազուտիք,
Ինչեւ կամի համաձայնիլ բոլորեցուանց,
Եւ բնաւից սալ հրամանն, յոր ոչ կարծեմ յանկուցած զոք։
Իսկ մեք զնա պատերազմօղ եդին աստուածքն յաւերժականք,
Մի՛ եւ թոյլ ինչ տան նովքին՝ եպերանաց լուսալ բանիւք։
Իսկ գիւցազն Աքիլլեաս հատեալ ըզխօսան անդրէն կըրկնեաց.
Արդարեւ իսկ վատարանց եւ թերմտաւոր ոք կոչիցիմ,
Հըպատակ եթէ քեզ կայցեմ յամենայնի զոր ասիցես.
Զայդ այլոց պատուիրեսջիր, եւ ոչ առ իս տացես հրամանս.
Իմ ոչ եւս յայտնիեամ հնազանդել քեզ եթէ՛ ի մահ։
Ասացից ինչ քեզ եւ այլ, եւ գու ՚ի խորս սրտ զայն սըրտիդ.
Վասն աղջկանն ազատաւ՝ ձեւոք ինչ ես կրնաւեցայց ոչ,
Ոչ ընդ քեզ, ոչ ընդ այլոսն, զի զտուրըս ձեր չինէն հանէք.
Իսկ որ այլ ինչ կան առ իս յերդաւորեալք ՚ի սեաւ նաւին,
Ցայնցանէ եւս ոչ ինչ առնուլ տացըս բըռնի չինէն.
Թէ ոչ՝ փորձ ազի փոքմեսս, զի եւ տգաս լեցին հասու,
Անդէն եւս անգ ծուխ արիւնդ ըզդէմս դիմեալըս ցայտեսցի։
Ասպունակ ազեղնաձայն տղա խօսիւք պատերազմեալ՝
Ցարեան եւ լուծին զատեանն առ նաւս ալայեցուց։
Պելխատնին ելեալ գընաց ՚ի վրանս ուր՚ի նաւս հարթեալարմարս,
Որդւովն հանդերձ Մենիոեայ եւ խոյին զինաւորեցօղ։
Իսկ Արիդէս անդր ՚ի ծով զմակոյին երեսք խաղացուցեալ,
Նաւավարս ընտրեալ քըսան ՚ի նոյն, մուծեալ զոհ աստուածոյն,
Անդր ածեալ զեսերեցոյց եւ զդեղեցկայարն Քրիսանոյէ,
Եւ առաջնորդ՝ Ոդիսեա լիահանճարն ամբարձաւ յոյն։
Արդ ելեալ նաւէին տղայ ՚ոտ չուխլալըն խոնաւուտ.
Եւ հրամայն արքային ժողովրդեանն եւս Աստիճան,
Եւ նոքա արձակեին եւ ամայեն զնաւսն ՚ի ծով,
Եւ ըսպասդրս զինուին Աքայեանք զընտիր ընտիր
Զուարտակաց եւ նոխազաց՝ զամեալ զանգեր ծովուն ափամբ,
Եւ Ջինջերըն ծըխախտան ալըրտացեալ յերկին կըցեր։
Ցայս ընդ Ճամբարն ըզբազնուին տղայ, սակայն Ագամեմնոն

ի սասանից առ Աքիլլեա ըսպառնալեաց կասեր ինչ ոչ.
Այլ որ իւրն էին անդէն քարողք եւ ժիր ըսպասաւորք՝
Զերկոսին՝ զՅայլթխիոս եւ զԵւրիպատ ձայնեալ ասէ.
Արիք երթայք՝ ի խորանն Աքիլլեայ՝ որգուոյն Պելեայ,
Չձեռանէն առեալ ածէք ըզգեղեցկայսըն Բրիսեիս.
Իակ թէ ոչ տայցէ, ինձէն եկեալ առիջ անձամբ խնով,
Բազմամբոխ զօրուն Մեմոն, որ ահագին լեցի նըման։
Զայս ասացեալ, յոտըսպիեաց, յաւել եւ ասաս պատասխանի։
Գնացին նոքա յոսկեայս առ անթեղուն Ծովուն ափամբ
Եւ հասին՝ ի վրանս եւ՝ ի նաւհինեար Միրմիդոնաց,
Եւ գտին ըզնա նըստեալ առ խորանաւն և սեաւ նաւուն։
Աքիլլեա՝ ի սեւանէլն անդ ըզնոսին չեղեւ ուրախ։
Յարքայէն սոսկացեալ եւ պատկառեալ կային նոքա,
Չհանէին ձիկ իակ անգամ եւ զնա ինչ ոչ հարցանէին։
Սակայն նա խելամուտ եղեալ՝ ի միտըս իւր ասէ.
Ողջոյն, քարոզքդ, հրեշտակք Արամազդայ՝ նա եւ մարգկան.
Մերձ մատիք. չէք ինչ առ իս գուք վնասաստարտ, այլ Ագամեմոն,
Որ ըզձեզն առաքեաց զօրիորդէն Բրիսեիսէ։
Արի, քաջգէ Պատրոկլէս, երիս ած՝ ի գուրս այսըր զաղջիկն
Եւ տացես գոցա տանել. եւ երիցըն կացցեն վըկայք
Առ աստուածեան եքջանիսփետաս եւ առ մարգիկ մահկանացուս,
Եւ առ ժանտ Ադոսըսըն, եթէ երբեք չետ պատրիկ
Եղէց պիտոյ փըրկել զայըս՝ ի գժբընդակ ծառայանէ.
Չի հասատատ մոլեգնոտի նա՝ ի խորհուրդըս մահաբերս,
Եւ համբուն ինչ ոչ գիտէ հայել յառաջ համայն եւ զկնի,
Չի նմա գնաւուքն ապրեսցին ուքայեցիք պատերազմակք։
Զայս ասաց, լըսաւ Պատրոկլ ընկերակցին սիրեցելոյ,
Եւ ածեալ՝ ի վրանէն զգեղեցկագեմըն Բրիսանոյհ
Ետ տանել, եւ նոքա յաքայեցւոց գառնային նաւս.
Եւ կինըն յակամայ կամս ընդ նոսին գնայր հեռեւեալ։
Իակ Աքիլլեա յընկերացն ուրոյն միայն նըստաւս եւ լայր
Չըսպիտակ ծովուն եզերք՝ ակընկառոյց՝ ի լուրթ անգունդս։
Եւ ըզձեռսն երկնառեալ սիրայնոյ մօրն ազաչէր յայժ.
Ո՛վ մայր, զի կարճնիկնոյ տուեալ գնես զիս, [illegible]
Պատա կր զկիր զրատոտալ ալիքահանն Աքամանդայ
Պարգեւել ինձ պատիւ. արդ ոչ եւ գոյզն ինչ զիս պատուեաց.
Ետասիկ Աորիդէս իշխանապետ Ագամեմոն
Ինգոնեաց զիս եւ եբարձ տարաւ զպարգեւս՝ իւր վըտարեալ։
Զայս ասաց արտօսրաթաւս, լըսաւ նըմա նաղելին մայր
Որ նըստէր յալըս ծովուն առ ալեաւոր հարսամբ իւրով։
Նոյն ժամայն ել՝ ի ապիտակ ալեաց անտի զերդ չամանդաղ,
Եկն եհաս, յանգիման նոքա նըստաւս մինչ աշխարէրն,

Եւ ձեռամբ զբզուեալ ըզնա՝ ձայն արձակեալ բարբառեցաւ.
Որդեակ իմ, ալի լաս, եւ զինչ ի միտսդ անկաւ առեք.
Մի ծածկեր ի սիրտ՝ խօսեաց, զի երկոքեան լիցուք առեալք։
Դառնապէս յոգւոց ելեալ ասէ ցնա Ժիրն Աբիլեւս.
Գիտես, զի է ասել գիտողիք քեզ զայս ամենայն։
Ի քաղաքն Էմիսիայ ի նոսիքրակեան չոգաք թնդէ,
Եւ յաւէր եգեալ զայն՝ զաւարն ոչխոյն ածաք այսրէն,
Զոր ուրախ բաժանեալ յինքեանս որդիք ապայեցաց,
Ընտրեցին Աորիգեայ զգեղեցկագեղըն Քրիսէիս։
Բայց ապա կորովաձիգն Ապոլոնի քաւօրըն Քրիսէս
Եկն ի նոսաքն զարգելաւ ազայեցաց զինուորեսցէ՝
Անպայման բերեալ փերկանս առ ի Թաքիոլ ըզդուստերն իւր,
Վարսակալ ի ձեռս առեալ զագելնաւորն Ապոլոնի
Ոսկեղէն գաւազանաւն, աղերս հանուրց արկ ազայեանց,
Մանաւանդ առ երկուսեան պէտս ամբոխին առ Աորոդիս։
Անդ այլոց առ հասարակ հաճոյ Թուեցաւ ազայեցւոց
Ակն ածել ի քրմին եւ յանձն առնուլ ղչքեղ փերկանն.
Իսկ Աորեանն Ագամեմնոնի ոչ հնչեալի եզեւ մըտացն,
Այլ չարաչ արձակեալ՝ ըզպատանեալսդ եւս յաւել առատ։
Սըրտմըտեալ ալեւորին՝ ել եւ գընաց գարձեալ անդրէն.
Լըսաւ ուխտիցն Ապոլոն, զի սիրելի յոյժ էր նըմա.
Առաքեաց յայրգիացիս ըզչարաչուք զիւրըն սըլաք.
Չօրք չեզջուչեզք մեռանէին, ընդանային նեռք աստուածոյն
Համօրէն ընդ ճամբարն ազայեցւոց լցնոծաւալ։
Իսկ հընձառ մեզ գոլոյսկ պատուիր զպատգամս հայտարարեցան,
Ցայի նախ եւ խակոյն պատուէր՝ ածել զաստուածն ի հաշտութիւն,
Բարեխոսիւն կալաւ զԱորիդ, եւ յարուցեալ վաղվաղակի
Սպառնալիս բարբառեցաւ՝ որ վըճարեալ իսկ են ահա։
Քանզի զնա երթագաթեւ նաւս խայտակին ազայեցիք
Ցըղարկեն ի Քրիսէ, ածեն եւ Տեառնըն գահամուն.
Եւ զսա գեռ եւս ի վրանէս առեալ գնացին նոսիքրակացիք,
Ըզքրիսեայն գըստրիկ՝ զոր ինձ ազայեցւոց եռուն մնդունք։
Այլ Թէ դու կարօղ ինչ ես, քաջի որդւոյդ հաս ի Թիկոնս.
Աղերս յՈլիմպ երթ յԱրամազդ, եթէ բանիւ ինչ կամ արդեամբք
Օձան ինչ հնչուցեան եռուր երթիք սըրտի նորուն։
Զի քառասմ անգամ լըեալ եմ քեզ պարծել յապառնան հօր
Աահըմ Թէ գու եւեթ ըզՁըրաստեանոնն ամենըսպային
Դու լոկ յանմահացն պահեցեր ի գըժընդակ հզերսանէ,
Մինչգեռ այլ ոչխարականք նըսկըրտեին կասկել ըզնա,
Եւ հերա եւ Պոսիդոն եւ Աթենասն ինքնին Պալլաս։
Իսկ երթեալ աստուածուհիդ լուծեր ըզնա ի կապանաց,
Կոչեալ յերկայնն Ոլիմպոս անգէն եւ անդ զհարեւրաձեռնեայն,

Զոր Բրիարեւս կարգան դիք, իակ ամենայն ազգք Էգեոնի. —
Քանզի սա զօրութեամբ ըղհարքն իւրով զանցուցանէր, —
Որ եկեալ առ Զրուանեանէն պերճացեալ բազմի փառօք,
Ծորմէ դիցն երջանկաց զահի հարեալ՝ չքնեան կապել.
Արդ քո զայս յուշ արարեալ՝ նիստ մօտ եւ բառն հար ըզծընպացն,
Որ Թերեւս հաձեացի տրովադացւոց կալ զօրութիւն,
Եւ զաքայեանան 'ի նաւախեզս եւ առ ծովեան շուրջ փոխադրեալս
Սատակել, զի զհամ առցին բազմութեան վիճակաւորին,
Ծանիցէ՛ եւ Աստիգեան Ագամեմնոն իշխանապետ
Զխիր վնաս, զի զքաջարանցն աքայեցւոց ոչ մեծարեաց:
Եւ նմա պատասխանի անդէն Թեւտիս արտասուագին.
Ո՛հ որդեակ, եւ զի՞ երկնեալ ըզքեզ մնուցի ծընօնդ Թերշուաս:
Ո՛ տայր քեզ անարտօսր եւ անվրէպ նրատել առ նաւս,
Զի մօտալուտ քեզ օրհաս առ կանդրդ կայ եւ ոչ հեռի.
Արդ զբառդ վաղամոռիկ եւ վըշտաառեալ քան զամենայն,
Քանզի զքեզ 'ի վաղախտաւր ժամու ծընեալ յառաջատես:
Ալ զայդ բան՝ փայլակնազուարճն Ագամեմդաս յունկըն պատեալ
Ես ինձէն 'ի ձիւնափայլն երիվայց յոլիմբ, եթէ լսիցէ:
Սակայն գու նրատեալ այժմիկ առ սըրընթաց լաստափայտիւքդ
Ոխացեր ազգացեաց եւ 'ի մարտէն լեր ձեռընթափ:
Զի երկիւ յոլիմեան առ անզսպելւս եհոլզպացեան
Ի խրախուն չոգաս. Ըստիպ եւ զինի նորա զինք հասցէն.
Բայց յաւուրն երկոտասան գարձեալ ազգին գայ յոլիմպոս:
Նոյնժամայն երիամ 'ի տունն որմըզդական 'ի պղընձակերտ,
Եւ առ ծուխն անկեալ՝ ունիմ ակն 'ի հաւտն ածել ըզնա:
Զայս խօսեալ մեկնեցաւ, Թոլեալ անդէն զինքն 'ի տեղւոջն
Ի զայրոյթ սըրտմրմտութեան՝ գեղեցկամէջ կընոջն 'ի սակս
Ակամայ եւ բըռնաբար առ 'ի նմանէն հափսիլլոյ: —
Իակ Ոգիսեւս 'ի Քրիսէ եհաս ածեալ ըզզոհն սուրբ:
Սոքա իբր այն ինչ մըտեալ նաւահանգիստն 'ի խորագոգ՝
Զառագաստս ամփոփեալ զեռեզեցին 'ի տեւս լաստին,
Իջուցեալ հապ պարանոք յեղոյնին զիայնն 'ի կայմընկալն,
Եւ ըզնա Թեւռնակոքն վարեցին 'ի նաւահայան:
Ընկեցեալ ըզխարիսխսն եւ կապեալ զտախտակեալս,
Եւ զի եւ ինքեանք առ հասարակ յելք 'ի ծովեան,
Եւ ըզզոհն արտաքս հանին կորովաձիգն Ագիլլեան:
Եւ եւ ինքըն Քրիսէիս 'ի ծովաշուշ լաստափայտէն,
Զոր հանձարեղն Ոգիսեւս տարեալ անդէն 'ի բագին անդր
Եւ 'ի ձեռս ատանգեալ սիրելւոյ հօրն՝ ասէ ցընա.
Ո՛ Քրիսէ, Ագամեմնոն արանց արքայն զիս առաքեաց
Բերել քեզ ըզդրաւիկդ եւ Գուշակին զնոուլ զոհ սուրբ
Ի վերայ դանայեցւոց, զի քաւեսցէ զմեզ արքայն տէր,

Որ զարդիս բազմահատաչ սուգ արձակեաց յարգիացիս։
Զայս ասացեալ էտ 'ի ձեռան, եւ ընկալաւ նա խընգութեամբ
Ընդբարրիկ իւր սիրասուն. իսկ նոքա զղօն աստուածոյն զմեծ
Կացուցեալ անդէն կարգաւ զդեղեցկաչէն բազնաւոն շուրջ,
Ապա զձեռսն լըսացեալ առին բարձին ըզմուրկըն սուրբ։
Մեծաւարբառ աղօթեր նոցա Փրխեա բազկատարած.
Լուր ինձ, արձամարգեղն, որ ըզքրիսե շուրջ պահպանես
Եւ զդիւցականըն կիլլա, եւ Տեղեգնոյ սիրես հըզօր.
Լըսար գէտ եւս ապաքէն յառաջագոյն պաղատանացս,
Եւ զանձն իմ մեծարեալ՝ հարեր ուժգին զաքայականց ազգ.
Օ՛ն որդ դու քոյ եւ ըզքոյն կատարեա զսփոփս խընդրուածոց,
Վերացո 'ի գանայեանց ըզժանս մուհուն եղեռնաւաք։
Զայս յաղօթըն իւր ասաց, եւ Ապոլոն լըսաւ Գուշակին։
Իսկ ապա յետ աղերսիցն եւ ցանկալոյ զսըրբուհեան մուրկ,
Չըսպանդին ուշն յոյն ածևալ եւ փոլտաւալ մորմեցին նախ,
Եւ զազդերսըն յօշեալ՝ ձարպովին համակ պատեցին շուրջ,
Եւ երկպատկեալ՝ արկին զնոքօք պատառ պատառ կոտորս հուռ հուռ։
Ծուրն 'ի շերտս այրեր փայտից եւ սեաս գինի զնոքօք հեղոյր,
Իսկ մանկիկըն առ իւր 'ի ձեռան ունէր չտեսնուբըս հինգտարեկն։
Եւ աղդերըն յօրժամ կիպան եւ գիտորտին ձաշակեցին,
Չայլըն մանըր կոտորեալ՝ հարեալ 'ի տեգս անդըր չամիրոց
Խորովեցին հրմատաւոր, եւ զամենայն առին 'ի բաց։
Ի գործն իբրեւ հանգեան եւ ըզկընկնչոյն յօրինեցին,
Ճաշեցին՝ մինչ զուգաշարի խորտկաց ազգ ազ կաթսայիք սկսան։
Զամենեցունց եւ գինեսպասքն ջրեցու գըտացի հետին փափաք,
Չխառնաբառանքն մանկտաւոն ըզգեալ գինեաս մինչեւ 'ի վեր՝
Բաժակօք մատռնեալ բաժանեցին ամենեցուն։
Եւ ապա զսիւն ոզջոյն զաստուածն երգով հայտ առնէին
Գեղեցիկ օրհնաբանեան հանեալ մանկունքն ազատեցուց,
Նուագելով զԱղեքնաւորն, եւ նա լըսեալ խընդայր 'ի սիրտ։
Իսկ արեան իւրեաս դարձաւ 'ի մայրն եւ եկն եհաս ընտեմ,
Առ նաեին ապաստանդակս յոյնժամ ներհակեալ 'ի քոյն սընտին։
Ազգածին մինչ Առաւօտըն վարդամատն երեւեցաւ,
Ելեալ անդէն չըսեին 'ի մեծ բանակն ազատեցուց,
Եւ յայլոյակ զկետ արձակեաց հուռ Ապոլոն կուռվածիք։
Զկայսերն կանգնեալ՝ զաւազաստաքն պարզեցին նոքա սպիտակս.
Ելից հուռ զաւազաքաստն ծաց եւ ծըփանքըն ծիրանիք
Առ կողինք նաւուն ուժգին գոչեին շուրջ 'ի գնալ իւրեաս,
Նա զալեաքըն սահաթիկը հատեալ անցեալ ըզձնաւապարհն։
Իսկ յորժամ յաքայեցւոց ժաման եղեն 'ի մեծ հանգիստ,
Ի ցամաք ձըգեալ հանին ըզպատասփայտըն Թըխանիայր
'Դիւանդն 'ի վեր, եւ զերկայն նետուկս արկին մայնեա 'ի նետըդոյ,

Եւ ինքեանք սկիզբնեցան ընդ նաւատորմն եւ ընդ վերանալ :

Սակայն նա սերտամբառ առ ձեռնընթաց նըստեալ նաւուք
պնչիանայ մազդեղն որդին՝ Թեղեւեան ոսիթք քաջն Աքիլլեւս .
Ոչ ուրուք երթայր եւ գայր յարանց առեան վառաւորգիւ ,
Եւ ոչ ’ի պատերազմ, այլ ’ի սերտին հաշեք մեղեք՝
Անդ կացեալ , եւ ’ի խօշիւն ցանկայր մարտից եւ ’ի գոռալ :
Իակ յորժամ լիտ այնորիկ երկոտասանն եղ առաւօտ
Եւ գնային յԱիլիոնա յաւերժ առտուանգն ամենեքին՝
Արամազդ ’ի գըմբէթ ոտրան , ոչ մոռացաւ յայնժամ Թետիս
Ըզպատուհասս խրտամ որդւոյն , այլ ’ի մկանանց ալացեալ ծովեն
Եղ ընդ այգն առաւօտեալ ’ի մեծ երկինս եւ յՕլիմպոս .
Եւ եգիտ զահեղագոչըն Զըրուանեան նըստեալ ուրոյն
Ի բարձրածայր գագաթին սարսռանգաձըն Ոլիմպոսի :
Անց նըստաւ դէմ յանդիման , եւ ահեկաւ կալեալ զծընգացն
Եւ աջովըն կարկառեալ մատամբք ’ի կզակ նորա նեղչին ,
Աղերս զայս առ Զըրուանեանն արքայ մատոյց առ Արամազդ .

Արամազդ հայր , Թէ երբեք օգնեցի քեզ յանմահից գոռս
Բանիւ ինչ կամ գործով , լից ըզսըրտիս զայս ցանկալիքեն .
Պատուհասիքըս ինձ զիմ որդեակ՝ ասկաւասկաց գըռեալ քան զայլս .
Զոր եւ արդ արհամարհեաց Ագամեմնոն արանց արքայն ,
Զի գրաւեալ ունի զղաղցկեան անձամբ անձին յափշտակեալ :
Այլ գոռ զքեզ թաք , Ոլիմպեանդ ամենիմաստ հանն Արամազդ ,
Տուր որովհանդ ըզյաղթութիւն , մինչեւ զկնի ազատիցեք
Շուք ուրեմն որդեկիս եւ ըզպատիւն աձեցուացին :

Զայս ասաց , բայց Արամազդ ամպրոպային չխօսեցաւ ինչ ,
Այլ լերկար նըստեր անմռունչ . իսկ բոնն ’ի ծոնկան հարեալ Թետիս՝
Նոյնպէս կայր մընայր փարեալ , եւ միւսանգամ դարձեալ ժըռեր .
Արդ խոստումն ինձ հաւաստեաս տըւեալ ուրեմն ակնարկեօքիք ,
Կամ յուրացար կաց , քանզի չիք ինչ քեզ երկիւղ . զի ծանեայց քաջ
Քանիքն անաբգադոյն ’ի գիշանայըս իցեմ ’ի բնաւս :

Մեծ հառաչեալ Արամազդ ամպրոպայինն՝ ասէ ցնոս .
Գարշ գըժնեայ՝ Թէ գըրգիկես զիս գալ հերայ յատելըութիւն ,
Եւ նա զիս ամենատեսակաց բանիւք գըրգռեալ ըզրկացուսցէ .
Որ եւ այսուհետ խոն յանմահս զիմն ’ի հինինգին կոչ տիցէ ընդ իս .
Ասէ զիմն ինձ ’ի միտըս տրտունջս քիմ նըզատաս :
Այլ արդ գոռ գաթաքիր ’ի բաց , մի զքեզն հերայ գիտասցէ ինչ .
Զիմ վերայ հոգ ամենայն՝ մինչեւ տարեալ հանից ’ի յանգ :
Այլ ահա եւ գըլխով ակնարկեցից քեզ յերաշխիս ,
Որ այն ինքն է մեծագոյն ընչյան յանմահս յինէն կուսէ ,
Զի չէ իմ ինչ յետդեդուկ , եւ ոչ պատիր , ոչ անկատար
Չոր եւ ինչ միանգամ գըլխով խոով ակնարկիցեմ :
Ասաց , եւ ակնարկեաց կապոյտ յօնիւքըն Զըրուանեանն .

Ցանմահ գըլխոյ Թագաւորին աստուածեղէն չարժեցան վարսքն,
Եւ ըզմեծըն ատաստանեալ դըղըրգեցոյց զՈլխմպոս :

Զայս առեալ նոցա խորհուրդ՝ ելեալ գնացին առ'ի միմեանց,
Նա 'ի ծով խոր ոստուցեալ յարփիաձեռն Ոլխմպոսէ,
Արամազդ յիւր ապարանս. յարեան բոլոր դիք յաճոռոցն
Հօրն իւրեանց ընդ առաջ, համաարձակեալ եւ ոչ ուրուք
Գալըստեան նորա մընալ յոտըն կացին իւր առաջի :
Այց բազմեցաւ անդ նա 'ի գահ, բայց 'ի հերոյ ծածկեցաւ ոչ.
Զի եաես եթէ էին եւ 'ի խորհուրդ ընդ իւր եմուտ
Արծաթեթաթիկըն Թեթիս, գուստըր Ծերոյն Ծովականի :
Ար Զըրուանեանն Ագամեզ անդին ազըտակով բանիւք ասէ.

Ո՞վ ընդ քեզ, է ներհագիտ, 'ի գից ամեաց մուտ 'ի խորհուրդ.
Միշտ է քեզ սիրելի՝ առանձնաբար յինէն կալով
Սահմանել գազանի խորհուրդս, եւ ոչ յանձին կալար երբեք
Գաստել ինձ ինքնահոժ՝ զոր խոնհոնձեան ինչ միանգամ :

Ետ նմա պատասխանի հայրըն մարդկան եւ աստուածոց.
Մի կալջիր ակն ինչ, հերա, գիտել ըզմիտս իմ զամենայն,
Դըժուարին քեզ եղիցի, թէպէտ եւ իմ եւ ամենեքին :
Իակ Թէ 'ի գեղ ինչ է ըզաչ, ոչ ոք յայնժամ այնմ ոչ 'ի գից
Եւ ոչ 'ի մարգկանէ լեզի յոտաչ քան զքեզ գիտակ.
Բայց զոր ես ինչ ինքնուրոյն զատ յաստուածոց արկից ընդ միտ,
Չամենայն ինչ զայնպիսի մի հարցաներ եւ մի քննես :

Աչափելն արգոյն հերա դարձոյց անդրէն պատասխանի.
Անողոքդ Զըրուանեան, բան զինչափի բարբառեացդ.
Իմ վաղուց խակ յոտաչին ոչ ինչ հարցեալ եւ ոչ խուզեալ,
Այլ անհոգ եւ անհոգած որ ինչ կամիսն 'ի մահ գընես.
Բայց զանգամեմ յոյժ 'ի սիրտ՝ եթէ գուցէ խաբեայ ըզքեզ
Արծաթեթաթիկըն Թեթիս, գուստըր Ծերոյն Ծովականի :
Զի կանխեալ առաւօտեալ ընտաւ առ քեզ, կալաւ զծընգայդ,
Որում անշուշտ ակնարկեցեր կարծեմ պատուել զԱքիլլեա,
Եւ սատակել առնաւուք զաքայեցւոցն ըզբազմութիւնն :

Զայս առնա պատասխանի ամենազոյնին եւս Ագամեզ.
Ա՛յ Թըշուառ, միշտ 'ի կարծիս եւ 'ի կասկած, չեմ քեզ Թագուն.
Սակայն ոչ ինչ կարասցես հանել 'ի գլուխ, նա մանաւանդ
Ի սըրտէս անկանիցիս, եւ դառնագոյն լիցի քեզ այն :
Եւ Թէ այգպէս ինչ էիցէ, այն եւ հաճոյ ինձ եղիցի :
Այլ կարկառ, նիստ լըռիկ, եւ հրամանիս ընդ ունկընդիր,
Գուցէ ոչ ինչ օգնեցցեն քեզ օրըսուի գիք են Ոլխմպոս՝
Ի գիմիլն յորժամ ըզձեռս անհրաժեշտ տիպիդ 'ի քեզ :

Զայս ասաց, եւ մեծարոյն զահի հարաւ աչեաւն հերա,
Եւ կարկեալ ներատաւ անմահութիւնք 'ի կոր ըզսիրտըն կործանեալ.
Հեծեցին 'ի տաճարին Արամազդայ գիքն երկնաւորք :

Հեփեստոս պանդխտաբար ըսկիզբն արար նոցա խօսիլ,
Ի հաճոյս լուսածընկին Հերայի մօրըն սիրոյնոյ.
Դըժընդակ այս ապաքէն լեցին գործեան տանջերելիք,
Երկոքեան մահկանացուաց վասն եթէ գուք ի կռիւ կայցէք,
Եւ ապշոտ արկչիք յանմահս, եւ ոչ հասիցէ ինչ կերակրոց
Եղեցի հեշտութիւն, քանզի գրէն վաոմերարգոյնք։
Եւ ես մօրըս տամ խրատս, թէպէտ ինքնին է իմաստուն,
Քաղցրութեամբ ըզհիւս հաճել զԱրամազդայ հօր սիրելոյ,
Զի մի գոբձիսիցէ եկեսցէ՛ի վէդ հայրն ըզկընծոյս մեր խառնեցոյ,
Զի թէ կամ լինիցի ոլիմպական շանթընկիցին
Ցասիոտացըս վըրդովել... զի մեծազօր իսկ յոյժ է նա։
Այլ դու զնա կակուղ բանիւք ողոքելով ամոքեացես,
Եւ անգէն հաչտ եւ համբոյր ընդ մեզ դարձցի Ոլիմպականն։
Ասացեալ, եւ յարուցեալ ամ ըզբաժակըն կըրկնատաչտ,
Նւ՛ի մօրըն սիրոյնոյ եդեալ մատունս՝ ասէ ցընա.
Ժուժեա, մայր իմ, եւ համբեր, թէպէտ ի հոգ սըրտամձմլիկ,
Գուցէ զքեզ ըզսիրելիդ աչքս՛ի գանից տեսցեն հարուած,
Եւ յայնժամ ոչ բաւեցիմ, սիրտ տըրտմագին, օգնել ինչ քեզ.
Զի դըժնէ եւ դըժընդակ է Ոլիմբեանն՛ի դիմամարտ։
Զի եւ այլ երբեմըն զիս, ՛ի ժամանելըս յօգնութիւն,
Ա՛ռ զոտիցս ընկէց՛ի բաց յաստուածանոխս սեմոյ աստի։
Զօրն՛ի բուն հղօտիս առեալ, եւ յորերտուն՛ի վըտանիս
Ի Լեմնոս անկոյ ծըռոտ չքնչով յոտիս իմ ապաստան.
Անդ զիս արք Սինտացիք զանկեալս անգէն առեալ բարձին։
Ցայն բան Հերա ժըպտեցաւ աստուածուհին սպիտակաձի,
Եւ ժըմռելով ընկալաւ յորդւոյն ձեռաց ըզգաշխուրանն։
Իակ նա գիցն այլոց ընդ աչ մատուրս ակիներգուն
Զաստուածեղէն քաղցր ըմպելին՛ի թակուկէ անուի հանեալ։
Եւ անհատ զարթեաւ քրտքիչ՛ի դիցն երաստ երկնանկափառ,
Իբրեւ տեսին զՀեփեստոս՛ի տաճարին ժրացեալ՛ի ապաս։
Այսպունակ անդ զօրն ոզջոյն մինչեւ՛ի մուտս արեգական
Խրախճանայինն՝ մինչ զուգաչտի այլ պարունի չկարօտեր սիրտ,
Ոչ չըքնաղ ըսեթակիին՝ որ՛ի ձեռինն Ապոլոնի,
Ոչ Մուսայից՝ որ փոխ առ փոխ նըւագիցն քաղցրաձայնիւք։
Իակ՛ի մերձ յորժամ գաղձաս արեւսայիս փայլուն ճառագիծ,
Սոքա մեն իւրաքանչիւր գնացին՛ի ննիջ՛ի յարդս իւրեանց,
Ուր միուա միուա սենեակս էր հանճարեղ մըտաք չինեալ
Հեփեստոսըն՝ հոյանուն կաղն յերկոցունց ոտից իւրոց։
Ցիւր մահիճս եւ Արամազդ փայլատակողն երթ ոլիմբեան՝
Ուր յառաջըն ննջէր, մինչ ըզնա նիրհ առնոյր անոյշ.
Անդր եւեալ՛ի քուն եղեւ, եւ ոսկեգահն առ[illegible]

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

## ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լուեալ խորհելով զխոստումն առ Թետիս՝ առաքէ Արամազդ երազ չար եւ խաբեբայ առ Ագամեմնոն՝ 'ի յոյս յաղթութեան, ձեռն 'ի գործ առնել մարտին առ վաղիւ։ Ծանուցեալ նորա՝ յառաջ կոչէ զաւագանիսն 'ի խորհուրդ վասն երազոյն 'ի կանխ, բայց եւ զայն զեկուցանէ նոցա, թէ խորհեցեալ ընդ կամս զօրականին՝ կամի կեղծեօք փորձել զնոսա. եւ գումարեալ զամբոխն՝ պատճառի զփախուստ 'ի պատերազմէն։ Նոքա անգէտք մտաց նորա, դիմեն 'ի նաւսն՝ առնուլ եւ փախչել։ Ոդիսեւս խրատեալ յԱթենասայ՝ խափանէ զնոսա, եւ դառնան անդրէն 'ի ժողով. Ոդիսեւս եւ Նեստոր յորդորեն զնոսա մնել զպատերազմն. Ագամեմնոն քաջալերեալ զնոսա՝ մատուցանէ զոհ Արամազդայ, հրաւիրէ զաւագանիսն 'ի կոչունս։ Ապա հանդէս համարոյ զնդացն Յունաց եւ Տրովաց։ Ծանուցեալ առաջնորդաց զիշխանութիւն եւ զարշաւանսն նոցա հանդերձիւք եւ նաւօք փութանակի, որոց եւ հանդէս առնի կարգ 'ի կարգի։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԵՐԱՋ. ԲՒՈՎՏԻԱ ԿԱՄ ՀԱՆԴԷՍ ՆԱԻԱՑ

Սեյլք՝ ի գիշ եւ սպառազէն քունէին ամք ըզցայգն՝ ի քուն,
Բայց ոսկեայն Աքամեդեայ հառեալ էր քաղցըր քուն յաչաց,
Եւ Աքիլլեայ՝ ի պըտղին խորհէր նօթձել պատիւ եւ փառս
Եւ զամբոխ ազգացուց հաստատանել վնասատօրճին։
Իմաստուն այս խորհուրդ ներմո Թուեցաւ՝ ի միջոց իւր,
Առաքել զԵրազըն էար առ Աքրիդէան Ագամեմնոն.
Եւ առ նա ձայն արարեալ՝ երագաթեւ ասէ բանիւք.
Արի երթ, Երազ չար, յաքայեցւոց Հեպընթաց նաւս,
Եւ մըտեալ՝ ի խորանն առ Աքրիդէան Ագամեմնոն՝
Ճամենայն որպէս ինչ ասըն պատուիրեմ՝ ճառեա ատուգիւ։
Համախուռն ըզհերասանծ ազգացեիս վառել շտապաւ
Տուր հրաման, զի արդ առցէ զբոյնագոզոց զրահեանցն ոստան.
Քանզի ոչ եւս յերկպառակս ինչ են անմահքն ոլիմպեականք.
Հերայի աղերս արկեալ ած՝ ի հաւան զամենեսին,
Եւ եզերքն մեսոլըս ընդոստոստեալ գայ զրահացուց։
Ասաց նա զայս, եւ նըման առեալ զպատգամն ետ, եւ գընաց,
Եւ հասեալ փութանակի յերդ քաշեաց ազգացուց,
Եւ մըտեալ առ Աքրիդէան Ագամեմնոն՝ եգիտ ըզնա
Զի պընջէր՝ ի խորանին՝ քուն անուշակ հեղեալ զնովաւ։
Եւ կացեալ՝ ի մնարից՝ Նելէան որդւոյն համանըման
Նեստորի՝ զոր Ագամեմնոն գեր զչամօրէն մեծարէր ծերս,
Նըմանեալ նըմին Երազն աստուածգեղն ասէր առ նա.
Ի քո՞ւն կաս, Աթրեւսի ձիավարժին քաջի որգիդ.
Ոչ ե պարտ խորհըրդական առն ըզգիշերն՝ ի գլուխ քունել՝

Որում յանձն են ժողովուրդք եւ այդքան հոգք տառապանաց :
Արդ ինձ միտ դիր փութով. յԱրամազդայ գամ քեզ հրեշտակ՝
Որ ըզքեն 'ի բացուստ անտի խըլնամ ունի եւ գումի :
Համագունդ ըզվարսագել ազայեկիս վառել Հնդով
Ետ քեզ պատուէր , զի արդ առցես ըզլայնուղին քաղաք տրովեանց ,
Քանզի ոչ եւս 'ի հերձիս ինչ են անմահքն ոլիմբաքնակք .
Ողբեալ հերայի զամենեսեան ած 'ի մի կամս ,
Եւ էարիք ըսպառնացեալք հասցեն տրովեանց յԱրամազդայ :
Բայց դու լեր այդմ ուշակալ, եւ մի լեցին քեզ մոռացօնք
Ի միմեանս եւ Թոզանալ քաղցը եւ անոյշ քընդոյդ 'ի քէն :
Զայս ասաց եւ անդ գընաց , Թոզեալ ըզնա ինքն անգանօր
Անծել զայն ինչ ըզմըտաւ որ չէր 'ի գլուխ ելանելոց :
Զի Պրիամոս քաղաքին կարծէր հասու լինել այն օր ,
Տըխմար , եւ չէր խելամուտ՝ զինչ Արամազդ գործել խորհէր .
Զի ցաւըս տակաւին եւս անծելոց
Տրտաւցաց եւ դանայեանց 'ի քաջազօր Հակատամարտս :
Ի քնոյն զարթեաւ , բայց բակ ունէր զիւրեւ բարբառն աստուածեղէն ,
Ցարուցեալ ընտաւ կանգուն , եւ ըզդիցեալ փափուկ շապիկս՝
Գնէզեցիկըս ներաւկըտաւ, որոյս զիւրեւ լըգիկ մի մեծ .
Ի մազուր ոտիցըն Թաթս արկ կօպակաց մոյկըս վայելուչս ,
Եւ զսուսերն արծաթեզամ ուսընդանուէ ածեալ կախեաց :
Ա՛ռ 'ի ձեռն ըզգաւազանըն հայրենի զյաւէրժ անեզծ ,
Եւ նուաւ պատեհագէն ազայեցւոց չոգաս 'ի նաւս :
Առաւօտըն գիցանոյշ նըկեալ լինդիցին ոճն ոլիմպոս
Արամազդայ եւ անմահից տըղոց ըստոյն աստեաւոր :
Նա պատուէր հրամանի քաջազօրիդ ետ քարոզեաց
Ազգ առնել գիսակաթգէզ ազայեցւոց 'ի հրապարակ .
Որոց անգէն քարոզեալ, ժողովէին ոդքա հապճեպ :
Բայց առեան նախ խորհըրդոյ ներաւս ծերոցըն մեծահռչակից
Առ նաւին նեաւորեան՝ ոլիմպոսածին Թագաւորի .
Զորըս նա հոլնեալ՝ խոհեմազարդ կազմիչ խորհողդ .
Լըսարուք , սիրելիք . աստուածծոյին ոճն յիս Երազ
Ի քուն քաղցը դիշերիս , յոյժ նեաւորի քոյին նըմանի
Երեսօք՝ կերպարանօք եւ հասակաւս համեմատեալ .
Եւ կացեալ 'ի անարիցս՝ առ իս բան զայս բարբառեցաւս .
Նընջիցես , ձիավարժին քաջի որդիդ Աեոփեսի .
Ոչ է պարտ խորհըրդատան առն ըզգիշերն 'ի քուն քունել
Որում յանձն է տարայոհայս եւ ոյգազան հոգ տատամնելի :
Արդ դու լինէ միտ դիր փութով. յԱրամազդայ գամ քեզ բանիւր
Որ առ քեզ 'ի հեռուստ անտի խըլնամ ունի եւ գումի :
Չհերապանծ ազայեցիս եւս քեզ հրամանն վառել հանուս
Ճեպ 'ի ձեռըդ , զի այժմ առցես զլայնափոզոց տատան տրովեանց ,

Զի այլ ոչ եւս են անմահքն ոչխարանակք անճիւաբան.
Անչէաչալ համոզեաց Հերա ի մի զբոլորեանն,
եւ վերանոյ առ գուբս հասեալ կայ տրովացւոց յԱրամազդայ:
Այլ դու կալ զայդ ի մըտի: Զայս ասացեալ՝ Թոռւցեալ գընաց,
եւ քունքն քաղցրանիրհ առ՝ի լինէն Թօհաֆիեցաւ:
Բայց տեսէք՝ Թէ վառեացո՛ւք արգելոք զորգիս տքայեցւոց.
Այլ՝ի փորձ մտաեայց եւս նախ՝ որպէս արժան իսկ է բանիւք,
եւ հրամանն առոյ եկեալել փախչել՝ի նաւս յոլովատեաս.
Իսկ գոլ այլ ոք այլուստ յորդոր ձայնիւք լինիք խափան:
Զայս խօսեալ նորա՝ նըստաւ, եւ՝ի նոսա յարեաւ Վիտոր
Ահազինն Պիլոսի հրամանատարն իչխեցող,
Որ՝ի սէր բարեաց նոցին՝ ճառեալ ասէ յատենի անդ.
Ո՛վ սիրելիք, զօրագլուխք արգիացւոց եւ խնամապետք,
Եթէ այլ ուրուք զերազդ յաքայեցւոց լինէր պատմեալ,
Սուտ դատեալ ապաքէն բացէ՝ի բաց հրաժարեալք.
Իսկ որ վէհն յաքայեցիս պանծալ լինիլ՝ արդ նա է տես:
Օ՜ն եկայք զի վառեացուք Թերեւս զորգիս տքայեցւոց:
Ասացեալ զայս՝ յատենէ անտի սկըսաւ երթալ՝ի բաց.
եւ նոցա յոտն կացեալ՝ հովուին արանց եզեն հըլու
Մահանակիր Թագաւորքն. եւ ժողովուրդն ընթանային:
Զոր օրինակ գունդագունդք մեղուաց գըլուխք առպատակին
Եօ զեւակ գեռագիս՝ի քաջածնեալ գիմանալ վիմի,
եւ սլանան ոլկուզօրէն՝ի գարնային վերայ ծագիանոյ՝
կիսոց այսր եւ կիսոց անդրը խուռնախիտ սաւառնելով.
Այսպէս ազգք սոցա բազումք՝ի նաւահանգրոյն եւ՝ի վրանաց՝
Լայնախոր ծովափանցն՝ի հանդիպոյ տոլեալ գնային
Տարմատարս՝ի հրապարակ, եւ՝ի նոսին եռայր Շըբինգ՝
Հրեշտակն Արամազդայ՝ ձեռ տալ գնացիկն, եւ խրմբեին:
Կուտակէր հանդիսարանն եւ՝ի նեղըլոյ հեծէր երկիր
Ի բազմել ամբոխիցն, եւ էր շըշուկ անգ խառնաձայն:
Քարոզք էին մեծագոչ արգելուլին յաղագակէն,
Լըռել եւ ունկնդիր գընել Թագաւորացն գիւցազանց:
Հազիւ հազ քաղցեալ խռովանքն զերազ առեալ՝ի նշաւատանան,
Հանգարտեալ՝ի շըշնջելոյ, յորում ասէր Ագամեմնան
Ի ձեռին կալեալ ըզգուազն՝ մեծագեան գործ հեփեստեայ.
Հեփեստոս եւս զըրուանեանն Արամազդայ Թագաւորի,
Արամազդ սպրգեւեաց Արդուստապան պատուիրակին,
Եւ սորքայն շնորհաց Հերմէս ձիավարիկըն Պիլոսեայ,
Ապա Պելոպս աստանգեաց Աորէոսի հովուին ազանց,
Եւ Աորեւս՝ի մեռանելն՝ի խաշնաւէտն Եթող Թիեստ,
Եւ Թիեստ Եթող ապա յԱգամեմնոն՝ կըրել՝ի ձեռս
Եւ տիրել կըղզեաց կըղզեաց եւ Արգոսի համատոլոր:

Ա՛րդ նորա ՚ի նոյն յեղեալ բան զայս Հառեաց արդիացւոց.
Ո՛վ սիրելիք, քաջազունքդրդ գանայեան, Արեայ մանկունք,
Հրոտանեանն Արամազդ պաշտպեաց ծանր ՚ի զըմբազ զիս,
Անոգոյին, որ յատաջ խոստուման ետ ինձ եւ անկարկեաց
Հիմն ամրապարիսպ յաւեր եգեալ՝ երթալ ՚ի տուն.
Իսկ զարդիս, նենգ չարաբուեստ նենգեալ զինեւ, ասյ ինձ հրամայեն
Հեռս ՚ի գլուխ դառնալ յԱրգոս, յեա ծախելոյ բազում ամրոխ:
Ա՛յսպէս հաճոյ լեալ արդեօք գերազօրին Արամազդայ
Որ զքաջագոյ յոգունց բարձունս հիմն ՚ի յարեւ ընկէց տապալ.
Եւ տակաւին տապալեսցէ, զի քաւեն է յոյժ խոր զօրութիւն:
Իսկ հորանք են այս եւ յոնքին տապազոյից Թէ լաւ լեզի՝
Ա՛յսպէս զուր այսչափ եւ այսց աքայեցւոց գումարտակաց
Պատերազմ անկատար պատերազմեալ եւ մնքատեալ
Ընդ որեար տակաւաւոր, եւ չեւ ինչ ցայժմ եղեալ զրոյս:
Չի Թէ կամ լինիցի աքայեցւոցս եւ տրովադեանց
Կրեալ գաղն հաւատարիմ առնել հանդէս մեզ համարոյ,
Տրոյացւոց գալ ժողովել՝ որչափ իցեն աստ երգպանակք,
Իսկ մեք ՚ի տանեակս ջոկիցիմք աքայեցիքս
Եւ մեն մի այր ՚ի տրամբանց ՚ի մտաբըլակ մեզ առնուցումք.
Շատ եւ շատ ինչ տանեակք մեայցեն կարօտ մտաբըլակի:
Ա՛յսչափ ասեմ առաւել լինել զորդիսդ աքայեցւոց
Քան զարովեանս որ ընակաւորքն իցեն բընինկք ՚ի քաղաքիդ.
Բայց յոլով աւանաց նիզակաձօճ արանց Թիկունք
Կան հաստեալ, որ ընկերկեալ զիս զքեան Թագ՚ խոտոտանեալսմ
Հարկանել տատաֆիլ ըզքաղքենեաց Ինձն բնդդ:
Սակ ինձեակ անցին գնացին տհա մեծին Արամազդայ,
Փրանցան նաւափոյթից գերանք, լուծան եւ առաւանք.
Ամուսինք մեր, ապագրի տրզայ մանկունք մատաղօրեայք
Անգ ՚ի տունս ակընկալեալ նըստին, եւ մեզ գործոյս հանդէս
Ցոր եղեալ եկաք այսրէն՝ այսպէս գրնի ցարգ անվըճար:
Ա՛յլ եկայք յոր ինչ ասեմն հաւանեացուք բոլորիքեան.
Փախիցուք ՚ի քաղցր երկիր մեր հայրենի՝ նաւալուզելոք,
Չի ոչ եւս այլ յոյսմ՚եւսէ զՏրոյս կալցուք ըզպայնուղի:
Զայս ասաց եւ ըզսիրտս աւերնեցուն անդէն ՚ի խաւսն
Հան շարժեաց ՚ի լանջս խրեանց ոյց չէր զգալտնին լըեալ խորհուրդ:
Փոթորկեցաւ հրապարակն խրթեւ զալեաց ծովու կուտակ
ՉԻարեանն անգընդաց՝ զորըս հարաւ եւ հիւսիսի
Ցարոյց՝ հրըտս ասատաքեալ յամպրոպաց հօրն Արամազդայ:
Եւ զօրէն խրճն Չհիւնա ծածանէ զինոր ինչ անգաստան
Թափ անկեալ մըրրկաբեր եւ ըզհասկըն ասպատակեալ,
Հրապարակն ողջոյն հանգոյն ասատանեցաւ, եւ գիմէին
Ի նաւհնարն ալագակաւ, եւ ընդ ոտիւք նոցա փոշի

Փողեալ էլեալ ծառանայր, նոքա միմեանց ասային խրախոյս
Ի՛նձան ի՛նաւան արկանել, յաստուածային ձրգել ի ծով,
Եւ ըզփոսըն հորգէին. ձայնիցն յերկինս եհաս գոչիւն
Ի տուն ի՛ տուն ձեպելոյ, եւ ըզնաւացն առնուին մոլեթս։
Անգ անհրաման ի՛ բախտէն ազայեցւոց հասանէր դարձ,
Եթէ չէր հերայի առ Աթենաս բան զայս խօսեալ.
Աւետ, վհատապրօշն Արամազդայ դուստր անվրկանգ,
Ի տուն այսպէս ուրեմն՝ ի հայրենի բընիկ երկիր
Փախուցուն արգիացիք ընդ անդընդոց լայն մըկանուն,
Եւ պարծանըս Թողուցուն Պրիամոսի եւ տրովադեանց
Չէ՛ելնէն արգիւսի, յոյր սակս յոլովք յաքայեցւոց
Ի Տրոյա կորեան, ի բուն եւ յանձկալի երկրէն նըշդհէք։
Այլ արի արդ ի բանակս ազայեցւոց զինագէտից,
Ողոքիչ քոյով բանիւք զայր այր արգել զերաքանչիւր,
Եւ Թոյլ մի տացես ի ծով ձգօ՛ձեմական վարել նաւկեալ։
Չայս ասաց եւ Աթենաս լըսեալ խաժակն աստուածուհին.
Վազս առեալ Թափառնական կղ Ո՛լիմպեայ ի գագաթանց,
Եւ հասեալ փութապէս յաքայեցւոցն երագ քաշտիս՝
ԶՈդիսեա ըզհանճարեղն եգիտ նըման Արամազդայ,
Զի կայր ձեռն ինչ չարկեալ ի նաւըն սեաւ գերեկատախտ,
Զի անվհատ ի սիրտ նորա եւ ի յոգիան էր գառըն սուգ։
Իսկ խաժակն Աթենաս մատուցեալ մերձ ասէ առ նա.
Մազդեղնըդ Լայերտեան, բազմահընար քաջդ Ոդիսեա,
Իսկ արդ այսպէս ի տուն, ի բնագաւառդ անվհակարօտ
Փախչիցիք ուրեմն՝ ի նաւագ անկանելով ի յոգնատախտ,
Եւ պարծանըս Թողուցուք Պրիամոսի եւ տրովադեանց
Չարգիւսին չէ՛լնէն՝ որ վասն յոլովք յաքայեցւոց
Ի Տրոյա կորեան՝ ի քաղցր հայրենական երկրէն հեռի։
Այլ դու մի գ՛նար գագարեր, արի յամբոխն եղ ազայեանց
Եւ խօսիցգ ողոքանօք զերաքանչիւրս որ խաչհանեա,
Եւ տացես մի Թոյլ ի ծով ձգօ՛ձեմականան արկանել նաւս։
Չայս ասաց, եւ նա ծանեալ զաստուածուհւոյն ձայնի բարբառ.
Ընթանալ գեմ եգ, ընկից չանձեռ զերբինոցն, սա՛ եղեալ զայն
Քարոզն Եւրիմաքա Թեմիկլեի որ գՀնան եգիացր։
Աորիգեան Ագամեմնի անցեալ գնացեալ ինքն ընդ առաջ՝
Ա՛ռ ըզցուկն ի նմանէ զհայրենաւանդ պաւէրժ անեղծ,
Եւ չոգաւ նովքիւ ի նաւըս պղընձաւոտ ազայեցւոց։
Չո՛ր եւ որ Թագաւոր կամ պատուաւոր գըտանէր այր,
Ըզնոսա մատուցեալ ամոք բանիւք յետ նահանջէր.
Դիւցայինդ, ոչ վայելէ քեզ երբ ըզվատ որ վերերել.
Այլ ինքնին դու նիստ քեզէն եւ բազմեցո զմիւս ժողովուրդն.
Զի հըմուտ չես հաւաստեաւ՝ Աորիգեան զինչ միտք իցեն.

Փորձէ արդ, ո՛ գիտէ հարցէ զորդիսն աքայեցւոց։
Ոչ լըսաք ամենեքին զոր ինչ ասացի 'ի խորհրդեան,
Գուցէ չարիս՝ սըրտմըտեալ՝ աքայեցւոց որդւոցս ածցէ.
Քանզի մեծ է բարկութիւն դիւցազնունդ Թագաւորին.
ՃԱրամազդայ է պատիւն, եւ սիրէ զնա Արամազդ։
Իսկ զոր յոամիկ արանց տեսեալ յազգակիցն անդ ըմբռներ,
Հարկանէր գաւազանաւն եւ կըշտամբէր 'ի սաստ բանից.
Ա՛յ չըւառ, նիստ անխըրկիտ, այլոց ձայնի լեր ունկընդիր՝
Որ 'ի վեր են քան ըզքեզ, դու վաստակիտ եւ ապիկար,
Ոչ մարտից ինչ ուրուք, ոչ խորհըրդոյ 'ի համարի։
Ոչ բաղդ աքայեցիքս ազգըզոյացուք սատ ապազքեն.
Ձի բարւոք յոգունցի էշխել, մի ոք եւեթ էշխան լիցի,
Մի Թագաւոր, ումմ ընտրհաց կորովամտին Զըրուանայ ձեռ
Իրաւունս եւ գաւազան՝ Թագաւորել տիրել նոցա։
Ա՛յսպէս սա Ճոխաճեմելով ըզգօրականն անօրիներ,
Որ դարձեալ 'ի հրապարակ անդր 'ի նաւուց եւ 'ի վանից՝
Դիմեին 'ի ձայն հընչման, որպէս յորժամ գոչօղ ծովուն
Մրընչեն ալիք 'ի մեծ ափսունս եւ գոռան խորք անդընդոց։
Արդ բազմեալ կային ազգք 'ի նըստատեղեան եւ ընկատձեալք։
Թերսիտէս գեռ մինչեւ չաղաւաղուրթըն կարկաչէր,
Որ հըմուտն էր 'ի սըրտին չաղփալւի խօսից եւ խառնականձ՝
Առաւիր եւ անհեդեդ ճամարտակել ընդ Թագաւորսն
Որ վինչ եւ ծագրածուն Թըւէր նըմա յարդխօսիս։
Ոչ քան զայս ոք լսեցէք 'նդ Իլիականէ եկեալ էր ասել,
Խեղ աչօք եւ մեռ ոտիւքն կաղ եւ ատպատուն,
Ուսքն 'ի լանջըն կորավեալք, խոհ 'ի վերուստ կուսէ սրագլուխ.
Եւ 'ի լըշկըն կատափին ցըցուէր անօտ աղուամազ սուղ։
Առեալ էր մանաւանդ Աքիլլեսի եւ Ոդիսեայ,
Զորըս ցանգ Թըշնամանէր. այլ արդ դիւցազն Ագամեմնոնի
Սուր Հընչիւ ձըգէր լուտանս, խակ ընդ նըմին աքայեցիքն
Անհնարին ոխացեալ ըզլսելին 'ի սիրտս խըրճանց.
Սակայն նա բարձրաբարբառ զԱգամեմնոն առնէր գըտրով.
Աւրիդէս, ասդ զի՞ տըրտունջ կամ ի՞նչ խիք նցես կարօտ,
Գրընձով լի ևն վըրանքդ, եւ 'ի խորանդ ընտիր ընտիր
Կանայք կան բազումք, զորըս յաւասլ քան զամենայն
Քեզ ընտրհաւք աքայեցիքս՝ յորժամ զաւար ինչ առնուցուք։
Միթէ ոսկւոյ եւս կարօտիս՝ զի ոք բերեալ մատուսցէ
Ի տրովհանց քաղաքէն յԻլիոնէ, որգւոյն փըրկանս՝
Զոր ածիցեմ ես կալ եւ կոտ, եւ կամ Թէ այլ ոք յաքայեանց.
Կամ Թէ գինւոյ աղքատութեամբ՝ զի տըրտիւնեսցուս զայն.
Եւ 'ի քեզ տարցիս ուրոյն. առն իշխանի չէ ինչ պատշաճ
Ի չարիս վտրել հանել մըղել զորդիս աքայեցւոց։

Ի՛ լորտք լըծկանք չարաչեղտ, աքայուհիք՝ ոչ ագայիկք,
Օ՛ն ի տուն գարձուք նաւուքս, եւ դուս լքեալ Թողցուք այսրէն
Ըմբռնմնել հալիլ զպարդեւան աստ ի Տրոյա, զի գիտասցէ
Թէ ինչ ինչ արգիլք օգուտ նըմին մեք, եթէ ոչ։
Որ եւ այժըմ զԱքիլլեւս՝ ազնըւագոյն յոյժ քան զինքն այր,
Անարգեաց, քանզի զպատուն անձամբ կորզեալ յինքըն ՀՀան։
Բայց ի սիրտ Աքիլլեայ բընաւ չկը մտզէ, այլ կայ յոյսայս.
Թէ ոչ, Աորիք, ած եւ ան՝ յետին նըւազ զայս խըրկիր։
Զայս ասաց նախատեղով զԱգամեմնոն զհովիւն ազանց
Թերսիտէս՝ առ որ խնդրն հուսպ Ոդիսեան հասեալ գիւցազն
Եւ խեթիւ հայեցեալ՝ ինա սաստեաց ծանրը բանիւ.
Թերսիտէս լեզուադար, թէ եւ Հրուսօղ Հոռոմաբան,
Կարկեաջիր, մի գուս միայն ընդ Թագաւորս խեռեր ժըմիր։
Ոչ կարծեմ քան ըզքեզ վատաբարգոյն զայլ ոք լինել
Ճընդհանուրս որ եկին ընդ Աորիքեանս այսր յԻլիոն։
Մի արդ յածեալ՝ ի բերան ըզԹագաւորսըն՝ Հառաչեր,
Մի եակեր չըփիր զնոքաք, եւ մի գարձիր ահն ունկըճիլ.
Զի չգիտեմք ըստուգիւ զնայրդ այս գործք վըՀասիցեն,
Թէ բարեաւ՝ եթէ չարաւ գարձցուք որդիքս ագայեցւոց։
Արդ այժմիկ Աորիքեանն Աքիլլեսեան՝ հովուին ազգաց՝
Զուր նըստեալ պատասաղիս, թէ նման պարգեւս առասս Հնարհին
Դիւցազունքըն գանասցիմք, եւ Թըրջեցակիս քան ըզնըմ։
Սակայն յայս առնեմ քեզ, որ եւ երկնեալ հասցէ յականջի.
Եթէ այլ եւս ինչ ըզքեզ գըտից չամբչեալ՝ իբր աստ արդէն,
Մի եւս այլ այնուհետեւ յուսս իբր կացցէ գլուխ Ոդիսեայ,
Եւ ոչ յայնմ ինչ հետէ Տելեմաքեայ կոչիցիմ հայր,
Եթէ ոչ կալեալ ըզքեզ եւ ի ձորձոց այսի լերկեալ՝
Ի մեկնոցէդ ցշապիկդ եւ որ ծածկենըն զամօթոյդ,
Ականէս ըզքեզ վարեցից յերագամեծս նաւս յատակնէս
Գանալից կախանաւոր չարաչուչոճ խայտառակեալ։
Զայս ասացեալ՝ ըզթիկունսն եւ զուսս եհար գաւազանաւն,
Ինք կարկամեալ կըծկեցաւ, յաչացն անկան յորդ արտասուք։
Երաչեկեալ ապիռնանիկ կաղապատակեալ եզ՝ ի միշտն
Ընդ ցըտաքն տաժանիս. ի նմա հալեալ նա պատճառեալ,
Եւ կըսկըծեալ՝ այլանդակ հայեցուածով ըզնեզնէր զարտասր.
Իակ նոքա, թէպէտ ծըմծրեալք, ծայր խըղն քաղցր հեգնին զնովս։
Եւ այր յընկեր նայելով այսպէս ինչ մին ասէր ցըմիւս.
Խարեպայր գիք, արդարեւ բիւրս Ոդիսեաս գործեաց բարիս,
Քաջալեհան առեալ խորհուրդս եւ զպատերազմ յարդարելով.
Իակ արդ զայս ինչ լաւագոյն յարգիացուց կատարեաց գունդ,
Զի զըըրբահաս հայհոյիչդ՝ ի կամաւորացս արգել կարճաց։
Ոչ եւս ըզնա միւսանգամ ժըմիրս ոգին ընդոստուոցէ

Խամրասել ըզԹագաւորս երկիծանոզ լեզուանուԹեամբ։
Զայս ամբարիշտ ասացին, իսկ Ոգիսեաս քաղաքաւարն
Ցոտն եկաց մանան ի Հեռս, եւ Ամենասս մեղուաձին առ խոր
Ի նամանուԹիւն քարոզի սաստեաց լըռել ժողովըրդեան,
Զի առաջինք եւ վերջինք աքայեացոց մանկունք հանուր
Ըզպատգամսըն լուիցեն եւ ըզխորհուրդն առցեն ի միտ։
Եւ նա նոցին ի բարիս առենախօս եղեալ ասէ.

Աւրիդէս արքայ, զարդիս կամին ըզքեզ աքայեցիք
Բազմաբարբառ մահկանացուաց առնել առակ նըշաւակի.
Ոչ տանին զխոստումն ի գործ, զոր յանձն առեալ ուխտեցին քեզ
Ի սկըզբան տրըշաւանիս ի Հնաբոյծն արգոսացւոց,
Մինչ զԻլիոն չեւ քանդեալ զամրապարիսպ՝ չառնել քեզ գարձ։
Զի զօրքն մատաղերամ մանրիկ մանկտոյ ասրի կանանց
Ողբս առեալ ընդ միմեանս կողկողին դառնալ ի տուն։
Տառապեցան իրաւունս հանէ ի գարձ վիշտ վըտանգին.
Զի ամսով չափ եւԹԷ ի տար անկեալ ոք յամուսնոյն՝
Ի յոգնալուծ ծընգի նաւին, զոր փոԹորիկք ձըմեռնատանջք
Եւ խոժոռ մըրըկայոյզ ծով պաշարեալ ապտուտեցուին։
Իսկ արգ մեզ, այս քններմգ է աւտաքիկ բոլորեալ ամ
Զի աստէն կամք գեղերեալ. արգ ոչ սրըտնուամ աքայեցւոց
Ցբխաստել առ մահկանէս նաւուք, սակայն ոչ ինչ ընդհատ
Ծանանականք են յամենայն, եւ գարձ առնել ուննայնաձեռն։
Համբերէք, սիրելիք, ժամանակին ակն կալայք,
Զի ուացուք՝ ԹԷկ Կալքաս ըստգոյգ ԹԷ ոչ գուբջիկոչ։
Գալ իսկ զայս ասնիմն ի մեզ, եւ էք վկայք ամենեքին
Զորս երեկ եւ յեռանգ օրհաս մնհաւն չառ եւ գընաց.
Մինչ յԱւլիս աքայեցոցըս գումարեր նաւահանգէս
Եղեռնն Գրիսոմոս եւ տրովացւոց հաստացանել,
Եւ մեք շուրջ զաղբերականմբ եւ ի բագինըն նուիրականս
Անմահիցըն զոհէաք զընտիր ընտիր ապանդից զննմունս
Ընդ վարսագեղըն սօսեաւ ուսամի բըղնէք ազդեաւն չքսեակ,
Անդ նըշան մեծ երեւեալ վիշապ մի օձ Թիկնակարմիր,
Սոսկալի, զոր ինքըն նոյն իսկ Ոլիմպեանն Եհան ի լոյս,
Ի ներքուստ բագնին ընդոստ եւ եւ դիմեաց սոզոսկ ի սօսն։
Անդ էին ձրնձղուկի փափկիկ ձագունք՝ մանկտի մանրիկ՝
Ի ծայրի անդ գիսակացն ընդ սալաբԹիւքըն սալարեալք,
ՈւԹ մ՝ ի ԹԹռ՝ ընդ որում մկրն էր ննեներոգ՝ ծընողն ողբոյց։
Անդ նա ինքն եկեր զնոսին՝ մինչ ձրնձուէինն ողորմ ողորմ.
Մայրըն ձիչ բարձեալ ԹըրԹռէր ըզմանկըտեւմիքըն սիրատան.
Եւ զնովաւ գալար տրեալ կալաւ զԹեւտն ի գուժելն անգ։
Իսկ զորեական իբրեւ կերաւ ըզձընձղուկն եւ զնա ինքնին,
Նա ըզնա նըշանակեցաւ կացոյց աստուածն որ զայն եցոյց.

Քանզի զնա վիմատառեաց կորովամիտ Հըրուանային Ձեռ ,
Եւ կայաք մեք ընդ իրացըն պատահումն ըսքանչացեալք :
Ասյպէս անդ դըժնէ նըշանք դից 'ի վերայ հասին զոհից .
Եւ կալբաս ետ ընդ ետ ասէր անդէն հըմայելով . —
Զի՛ անշըշունկ համրացայք , աչքայեցիքըդ վարտագըուխք .
Զայս Ագամազդ խորհըրդական երեւեցոյց մեզ նըշան մեծ ,
Անագան , յամրահաս , ոյր ոչ երբէք կորիցեն փառք :
Որպէս սա զՀընձէքեան եկեր մանկունս եւ ըզնա ինքն ,
Ուր ա՛ 'ի Թիւ՝ ընդ որում մայրն էր ինևերորդ՝ ծընողն որդւոց ,
Նոյն եւ մեք ամրս նոյնչափ պատերազմեալ մարտիցուք անդ ,
Իսկ ապա 'ի տասինն առցուք զքաղաքն արձականիսա : —
Նորա զայս ինչ ճառեալ՝ արդ ամենայն 'ի լըսումն գայ :
Բայց ազէ զտեղի կալջիք , աչքայեցիքըդ քաջասրտունք ,
Ասա համօրէն՝ մինչեւ ըզմեծն առցուք ոտան ըզՔրիամոս :
Զայս ասաց , մեծ գոչեցին արդիականք , — եւ նաւքըն չուրչ
Հընչեցին ընդդէմ ահագ յաքայեացոց ազազակին , —
Ի գովեստ առեալ ըզբանան աստուածոյնոյն Ոգիսեւսի :
Ան որս ապա Գերենականըն խօսեցաւ Նեստոր ասպետ .
Աստուածոզքն երգուեալ , հանգոյն շաղակրատեք խօլ մանկըտւոյ
Որոց չէ ինչ փոյթ ըզնաւ իրաց մարտի պատերազմացդ :
Իսկ յո՛ զուարճացա մեք առըյտաք եւ ըզդաշտանց մերոց երդմնիս .
Արդ 'ի հնձր երթիցեն խոտհատըդք մերոցդիան եւ տնտեսքինք ,
Անապակք հեղեալ նըւէրք , եւ աղք յառաւօտ վաղահասցուք .
Քանզի զուր բանակուիս լինիմք եւ ոչ ինչ ժամանեմք
Մարթել խելս ինչ հընարից՝ հարուստ մի լեալ աստ ժամանակ :
Արդեօք , դու իբր յաւային անդեղեւուն կալեալ խորհուրդ՝
Ի զօրաւոր գուպարածս արգիացւոց լեր առաջնորդ ,
Եւ թողեաս հաչել մնչել որք առանձինն յաքայեացոց
Մի կամ երկուք առնուն խորհուրդ , — եւ ոչ յարգիանս ինչ ևկեսցեն , —
Զի գարձցին յԱրգոս մինչ չեւ զասպարակիրն Ագամազդայ
Ծանուցեալ զաւետիսն՝ եթէ իցէ սուտ եւ թէ ոչ :
Արդ ասեմ թէ ակնարկեաց ամենազօրըն Զըրուանեան
Ցաւուրն՝ յորում եղեն արգիացիք 'ի սրընթաց նաւս
Նախձիգս եւ զանձեամբ անձինք տիկնիք ազատագունդս .
Զի յաջող փոյլատակեալ երեւեցոյց նըշան յաջող :
Ոչ ան որոյ , մի եւ մի ձեռնասկի ոք դառնալ 'ի տուն՝
Ձեւ ուրուք ընդ ումիք 'ի տրոյացւոց կանանց քունեալ ,
Եւ վրէժ խընդրեալ զՀելենեայ զաւեւանդին եւ զՀեծուվեանց :
Իսկ թէ ոք անհընարին է իանդգնեալ գառնալ 'ի տուն ,
Թող բուռն հարցէ զգեզեցկատեսիլ եւ զՀոյրաթեւս նաւէն իւրմէ ,
Զի քան զայլս յառաջագոյն հասցէ մահուն եւ օրհասի :
Նայց , ազգայ , եւ դու քեզէն խորհուիլիր քաջ , ասյլըտմ անաս .

Մի խոսան ինչ եղեցի քեզ որ ինչ ման ասացեց քան։
Ընարեալին, Ագաթնինոն, զարս ըստ ցեզից եւ ըստ առհմից,
Զի առհմի՝ առհմ՝ ի թիկունս հասանիցէ, եւ ցեզի՝ ցեզ։
Որ թէ այսպէս առնիցես եւ անասյցեն քեզ աքսյեանք,
Ծանիցես՝ ով վսան իցէ՝ ի գունդսալարս եւ ո յաջոց,
Եւ ով քաշն իցէ արդեօք · զի խոտովանքն մըրտիցին ·
Եւ թէ զքալաքն յաստուածոսատ ինչ չունիցես վանել վանդէլ,
Թէ յարանգ անարուեստից եւ ի մարտի խամուեստենէն։

Ետ նըմա պատասխանի Ագաթնինոն իշխան, ասէ ·
Օ՜ն եւ ես, ծեզ, յասենի զքեզ զոզգիս աքսյեցաց։
Օ՛չ թէ, հմայր Ագաթնգել եւ Ագաթնոս եւ Ասգնան,
Ցաստ ինձ էին այսպիսիք աքսյեցաց խորհըրդակիցք ·
Ցայնժամ մերձ ընդ մերձ քաղաքըդ Գրիսոնս Թագաւորին
Կործաներ ի ձեռաց մերոց առեալ եւ աւերեալ։
Բայց Զրուանեանն Ագամանդ աստպարագէն՝ խաղնեաց յիս ցաւս
Որ յումպէտ զիս ի կաց եւ ի կրուիս խարդաւանէ։
Ահա ես եւ Աբինլեան ի գոռուեթեան բանս ոգորեալ
Գըժտեցաք զօրհորդէն, եւ գաղտուեթեանն ես. եզէ սիքզէն ·
Իակ թէ գամ մի համանքս գըստոզք, այլ մէ եւս յոյժ հեծեծել
Ցատագուեն ինչ կոզըսանանն անկցի աքսվնանց եւ ոչ խոն մի։
Ալ արգ ես երթայք ի ձաշ, զի խըմբեացուք ըզպատերազմ ·
Այլ ըզսեզ խոր սուր սրեացէ, յօրինեալ կազմ եւ զատպարն,
Առատապես արկցէ բուռ օգապարիկ երիվարաց,
Եւ մանր ըզկատարն զբինեալ՝ ի գազապատ ոգոյցն ուզ,
Զի ահիզ պատանգաստնոս զըզէն գնկնի ատցուզ Ճախատ։
Զի ոչ գոլ ինչ եւ գազար անկցի կըրձիմ եւ ոչ գոյզն ինչ,
Եթէ ոչ եկեալ գիշեր որոշեսցէ զարսանց կորով։
Ըզլանիզք առն անձնապահ վահանին փոկ ընդ քիրան հարցի,
Եւ ձեռն խոր գնեզակատն աչխատ լեցի վատատկաբեկ,
Քըրտնեացի եւ երիվար ձըզեալ ըզկատառն ոգորկաչէն։
Իակ զոր ես ոք ի մի կոյս ի Ճակատէն ատատնիցեմ
Ի մընալ մեռ եւ յօժար առ գազաթան կոզկոսզիզք,
Ոչ գըտցի խոր բատական փըրկիլ ի չանց եւ ի հատուց։

Զայս ատաց, եւ ի ձայն արգիսցիք գոչեցին մեծ
Իբր ալիք ի բարձր ափունս, յորժամ գիմեալ չարժէ հարատ
Ի գազատայս գահատանգ, զոր ոչ երգնիք Թոզուն կոհակք
Ի խուժել պետպէս հոզմոց յաբձանիքըզ ատան անուն։
Ցարուցեալ ընձեանացին զբազեալ պատեալք ի նատա խըռնոց ·
Հրատ արկեալ՝ ծուխ ըստ վըրանս հանին վըրանս եւ Ճաշեցան։
Այլ այլուս ի գեց գոհիք յատեժատար մըշտագոյիկ,
Հայցեր ապրել ի մահատանէ եւ ի խազմէ մարտաիրատաբեն։
Իակ ատանց սրբոյն մատոյց Ագաթնինոն եզըն մի ապանդ

Պարարակ հինգեմեան առ Զբրուանեանն ամենազօր,
Եւ ըզծերսըն հրաւիրեաց՝ ըզպետս հանուր ազգայեցւոց.
Նախ քան զայլս ըզՆստոր եւ զԹագաւորն Թոմինեաս,
Եւ ապա ետ նոցանէ զկրկին Էասս, ըզդքին Ցիգեայ,
Եւ վեցերորդ զՈդխեաս զԱրամազդայն զազգահանձնար։
Ինքնակամ եհաս առ նա Մենեձատս ահեզագոյն,
Զի գիտէր յանձին խորհուրդ՝ յինչ գործ եղեալդ իւր պարտապէր։
Պար վեզամբըն թոզարկեալ առին բարձին ըզմուրճն ի ձեռս,
Ցորս յոտըն Աղամեանն կացեալ արքայ՝ բարբառեցաւ.

Մեծապատո վեհդ Արամազդ՝ ամպրոսպամեծ՝ արփիաբնակ,
Մի մըւոցէ արեգական եւ մի հասցէ նըսեմ խաւար,
Մինչեւ ես ըզՊրիամոն հարեցայատակ այրեացաւեր
Փըւոզից ըզտուն, եւ ըզդրունսըն յոխերիմ դատեցայդ հոլ,
Եւ զհեկտորեան լանջապանակն ի կուրծըս իւր խորտակեցից
Պատառեալ ի սայր պղընձի, եւ յոգնախոտս զնուրեւ համհարդ
Թերանեալ ի փոշոջ՝ առաջանցի առեղն զերկիր։

Ասաց զայս, ասկայն նըմա զայն Զբրուանեանն ոչ կատարեաց,
Ըզպատասխանգան ընկալաւ, թայց երկա յաւել Թըշնառազքիսն։
Իակ ապա յետ ազօթիցն եւ ցանկալց զաղբրուեհեան մուրկ
Զբռաչանգին ուշն յոյն ածեալ եւ փողոտեալ մորթիչըն նախ,
Եւ զազդերըն յոլով ըզՊասֆ՝ Նարպոնն հասեալ պատեցին չուրջ,
Եւ երկապահեալ՝ տրկին զնգզգ պատառ պատառ կատարս հատ հատ։
Եւ զնոսա խարուհիչն անառագործն փայտեայ չիրանիւք,
Եւ զընդերսըն չամիրեալ՝ ըզկայծակամիջք ուներն հրոյն։
Իակ ազդերըն իբրեւ կիպան եւ զիտրուտին Ճաշակեցին,
Զայլըն մանրր կոտորեալ, հարեալ ի սայրս անգըր չամիւոց՝
Խորովեցին հրմուսաբար եւ զամենայն առին ի բաց։
Ի գործոյն դադարեալ եւ յօրինեալ ապա զխրնկոյս,
Ճաշեցան մինչ զուգաչափ խորտակաց այլ ոչ կարօտեալ սիրտ։
Զբմպելեաց եւ զկերակրոց իբրեւ զքաղցին հարբին փափաք,
Ասէր սկըսաւ առ նոսա Նեստոր ատպետըն Գերենեան.

Աւրիդէս վհհափառ, արդեաց արքայդ Ագամեմնոն,
Մի եւս այլ մեզ ըզքանիցք անկանիցիմք, եւ մի ՚նդ երկար
Ըզդարձս յոտոդիսպատ զոս մինչ առնուստ ի ձեռաց տաց։
Օ՜ն առեալ զատրակ զատրճանակ ըզձկան գոսանիքանգին
Առ նաւինեարն ըզժողովուրդ պատճանգէն ագայեցւոց.
Իակ մեք՝ միահաւոյն այսպէս ընդ մեծ զօրն ագայանց
Իմանացուք վաղվաղակի յարուցանել ըզլուսն Արէս։

Զայս ասաց. արքային արանց Ագամեմնոն չարար ապախտ,
Իակ եւ իակ էս հրամանն քաջաձայնիցըն քարոզաց
Ձայնել ի մարտ պատերազմի զգանգուլագէզ ագայեցիս.
Կարդացին սոքա քարոզ, նոքա ձեպով իւրեմբ առին հագ։

Որ զԱտրպատական կային՝ ընթանային մազդեղն արքայք
Կարգս ընտրել, եւ խաժակնեն Ամենաս ի մէջ նոցա
Մեծագին ասպարն ի ձեռս՝ անծերականն՝ անմահացուն,
Ցոր կախէին ծոպք հարիւր ի վերջաւորս՝ համակ ոսկիք,
Մէն քայլոյր փողփողեալ, մէն մ' ի հարիւր արջառոյ գին,
Իւ ոստուցեալ ասպատակէր ընդ բազմամարտին ազգայեացոց՝
Ցորդորել վարել յառաջ. եւ արկ հանուրց ի սիրտ կորով
Կալ անդուլ անգադար մղել ճակատ եւ գուսպարել:
Եւ անդէն պատերազմէն քաղցրացաւ նոցա քան զդարձ
Ի նաւահանգն գոգաձեւս ի հայրենի սիրտն գաւառ:

Զոր օրինակ հուր ծագիկ ի բաղձագծացոյց լերին կառոյր
Հըրգհէհ զանգաւ մայրի եւ փայլակին նշոյլքն ի բաց,
Նոյն եւ նոցա ի խազալն՝ յահեզահրաշ ի ալըղնձոյն
Ճառագայթ բոցաճաճանչ արփահեւեալ գընայր լերկին:

Եւ զօրէն իմն հաւուց Թըւչնոց գըրոհք՝ հոյլ խուռներամ,
Սագաց կամ Թէ կռընկանց՝ երկայնավիզ կամ կարապից,
Ի մարգին ասիական ըղկայհատրեան չուրջ հոսանեաքն
Այսր եւ անդր սաւառնեալք Թեւաստարեալ խայտան չըղան
Ցիշանելն հաթօրանալ կարկաչաձայն, եւ մարդն հընչէ.
Սապէս ոտքն բազմամարտիք ի նաւհիներոյն եւ ի վրանաց
Ի գաշտ անդր յորդորեալ ծաւալէին ի Սկամանդրեան,
Եւ ահագին Թընդէր գետին դոտիւք նոցուն ուերիվարացն:
Եւ կացին ի Սկամանդրեան մարգագետինն ի ծագկաւէտ
Բիւրք բիւրուց, որչափ փըրԹին աերեաք ծագիտնիք գարնանապատիւք:

Եւ հանգոյն Ծանձրագիմ հաճնենոյ ձիոց բազմամարտով
Որ ի գաւիճն հովուական չուրջանակի չըրջին Թափառ
Ընդ ժամանակ գարնանոյոյ, մինչ կաղծն ըղդոյլն ոտոզանէ.
Նոյնքանիք ընդդէմ աղովանց ազգայեցիք գիսակագեղք
Ի գաշտի անդ կային խանձեալք յարիւն՝ լիզել գնոսա:

Եւ զոր օրէն բազմաբոյլ այծէից հօրանս տրք խաչնարածք
Դիւրաբար ընտրեալ մեկնին՝ Թէ խառնեսցին յոտոտս ուրիք,
Նոյն եւ զոսոն պետք ի ռազմ յօրինեին յայս կողս եւ յայն՝
Ի գուսպար շահատակել. ընդ որս արքայն Ագամեմնոն՝
Աչք եւ գլուխ իւր հանգէտ փայլակնազուարճն Արամազդայ.
Եւ Արեայ՝ միկոյն կամար, կուրծք քաջալանջ Պոսիդոնի:
Օրինակ իմն գուսպարակ քան զամենայն է պերճ յանգեայս,
Զի յերընդոցն ի նախրացն երամակին չըքնեղ նազել,
Ցոյզ նըմին զԱտրպատէս յաւուրն յայնմիկ եզ Արամազդ
Պանծալն եւ գերագոյս. ի քաջամարտունդ գիւցազանց պար:

Ոգեցէք ինձ արդ, Մուսայք՝ ալխմեան տունցըն բնակաւորք, —
Քանզի դուք աստուածծուհիք էք միշտակայք՝ բնաւից հընմուտք,
Մեք չըշտնչ եւ չէ լըսեմք, եւ ոչ ինչ ոչ գիտեմք համարեն, —

Ո՛չք ումանք զօրագլուխք գանայեցւոցն էին եւ պետք։
Իսկ ամբոխին չառնիցեմ եւ ոչ անուամբ չափ յիշատակ,
Ոչ իսկ տասըն Թէ լեզուք եւ բերանք տան յիս լինիցին,
Եւ բարբառ անհատական, եւ պղինձէ գուցէ յիս սիրտ.
Բայց Թէ Մուսայք ոլիմպուհիք վահանագրօշ Դիոյ գլխոցիք
Ցուշարարք լեցին հանուրց զնէիոնիս գոռմաթելոց։
Արդ զիշխանսըն նաւապետաս եւ զհամօրէն ասացից նոցա։

Բիովուացւոց գնացեալս եւ Լէիթաս էին իշխանք,
Ընդ նոսին Աքմեաիլաս, գրոմոյենովք եւ Պլոնիոս.
Եւ որ քնակքն 'ի Հերիկ եւ որ յԱՀլիան էին քարուտ,
Ի Աքինաս եւ 'ի Սկոլոս եւ յԵտէոնէն 'ի բըլրաւարդ,
Ի թեւապիա, 'ի Գրէա եւ յընդարձակ Միկալեսոս,
Որ նըստէին զՀարմայիս եւ զնէլեսաս եւ զնորիթրիւք,
Որ զնէլեոնէն ունէին եւ ըզՀիլ եւ զՊեաեոն,
ԶՈվհալէ եւ զՄեգէոնէն ըզդաստակերտըն բարեչէն,
ԸզԿովպայս եւ զնեսորեսիս եւ ըզթիսբէ աղաւնաձոր,
Որ դարձեալ զՊորոնիսիա եւ զնոտաւեսէոն Հալիարտոս,
Որք ունէին զՊլատէայն, որ 'ի Գլիսաս էին քնակեալք,
Որ զՆերքնաԹեբս ունէին զգեղեցկաշէն գիւղաքաղաքն,
Եւ զՈնքեստոս նոսիրական՝ զպոսիդոնեան շըքեղն անտառ,
Որ զԱռնէ զոպիոպըքն քնակէին, որ զՄիդեա,
Եւ զԱնթեդոնն եւ զԱնԹեդոնէն ըզՀուսկ վերջին.
Սոցա նաւք գնային յհատս, 'ի մին միտամ յիւրաքանչիւր
Պարմանիք բիովուացւոց հարիւր քրսան եւ լեալ մարտիկք։

Որ յԱսպլեդոնէ բնակէին ու՛ի մինիւանն Ողրոմենոս,
Ակալափոս իշխէր նոցա եւ Քալմենոս՝ Հեռք Արեսի,
Զորս Արեայ քաջին ծընաւ Աստիոքէ կոյս ամեթիած
ՑԱղիգանն Ակտորի սանն եւ լեալ մեկնեալ 'ի վերնայարկ.
Զի նա ինքն ընդ նըմին անկեալ քուներաց գաղտագողի.
Եւ սոցա նաւք երեսուն գոգեալք՝ կարգեալ ընթանային։

Փովկեացւոց Սքեդիոս եւ Եպիստրոփ կային իշխանք՝
Ուսաեոլք մեծանձինն Իփիտոսի Նաւտոլիգեան.
Որ զՆիպասթիան ունէին եւ ըզՊիտոնէն քարակոչկոտ,
ԸզՔրիսան տոտոսանէիսն եւ ըզՊիտեա եւ զՊանոպեա,
Եւ որ շուրջն քնակէին զՍնեմոփեաս, զՀիամոլոփս,
Եւ որ մերձ առ գիւղայինըն նըստէին Կեփիսոս գետ,
Որք ունէին զ'իլէայն՝ ըզկեփիսեայ զաղբերակամբք.
Եւ սոցա քառասուն գնային ըզՀնաւ սեւանիւրկք։
Եւ սոքին զփովկեացւոց կազմէին ռազմ անցեալք 'ի կարգ
Բիովուացւոց առընթեր յահեակ Թեւէին 'ի զէն վառեալք։

Լօկրացւոց՝ Ոյիլեանն առաջնորդէր երջանկ Էաս,
Կոտանն, եւ ոչ որչափ Էասն էր մեծ Տելամոնեան,

Ա՛յլ յոյժ նիազ, վասըն զի փոքր էր հասակաւ, կըտաւազգաւ,
քաջատեզ քան զհամօրէն հելլէն որեաւր եւ զաքայիկ.
Որ զԿինոան ունէին, զԿալլիարոս եւ զՈպոյիս
եւ զԳեսա եւ Սկարփէ եւ զգանհալլոըն զԱ՛գիւս,
Ըզցարփէ եւ զԹրոնիոն՝ ըզԽոյագրեայ չուրջ յորձանաքն.
Եւ արմա սեւաթոյր գնային ըզհետ նոցա քառասուն
Ի՛ որկրացոցըն բնակելոց յայնկոյս Եւբեայ նուիրականի:

Իսկ գոռումբեան փորատողք Աբանոք՝ Եւբեայ բընիկ բընակք,
Քալկիսի, Իրեարիոյ տղկուզաւէան հիւսիւսեայ,
կերինթեայ ծովափնեայ եւ բաբձրաբերձ Դիոն չինին,
Որք ունէին զնաւրիատան եւ ի Սակրա կոյին բնակեալ.
Շառաւիղն արիասիան ի՛ջեր նոցա Եւկինեով,
Քալկոդոնեան, մեծանձանձն աբանտացւոց ըսպարապետ.
Զհետ իւր գնային ժիր Աբանտք պիսակաւորք ընդ ծոծրակ,
Աղք կրուոյ՝ նիզակօք դիմել հացեօք կարկառելովք
Բեհանել ըզլանջապահ զըրահս ի կուրծս ախոյենաց.
Քառասուն նաւք եւ սրմա գնային ըզհետ Թըխատեսեանք:

Եւ որ զԱ՛թենս ունէին գեղեցկակազմին սաննաչէն,
Զազգ մեծանձինն Եըկըթեւսի, զոր անգ ուրեմն Աթենաս
Սընոյց գուստր Ագամեղեայ՝ զգօրեներըր երկրին ծընունդ,
Եւ յԱթենըս նըստոյց ի պարարուն իւր մեհենին,
Ուր ըզնա ինքն հաշտ առնէն գառանց յաշխիւք եւ զուարակաց
Ի գառնալ եւ բոլորել տարեաց մանկունք ա՛թենացւոց,
Աղաչեորդ սոցուն որպէն Գեաւովսի էր Մենեսթեւս՝
Որոմ չէք ոք գըտեալ հասանելական այր երկրագիտ
Ցարգարել զերկիրս ի ռազմ եւ զարս տապարակոզս.
Նեստոր եւեթ գուպարեր ընդ իւր, զի էր երիցագոյն.
Եւ ըզսորին նաւք յիսուն սեւաթորմիք գնային ըզհետ:

Եւ էաս ի Սալամանէ երկուասան ածէր քաշտիս.
Նե տարեալ կացոյց ուր գունդք լաստեալ կային աթենացւոց:

Իսկ որ զԱրգոսն ունէին եւ ըզՁգերնա պարբսպաւոր,
Զերմիոնէ եւ զԱ՛սինէ ի խորագոյն ծոցին նըստեալը,
ԸզՁգրիզէն եւ զԷրմոնա եւ զայգեւէան Եպիգաւրոս,
Որք ունէին զԷրմիոնա՝ զՄասէս՝ մանկտին աքայեցւոց,
Էր նոցա զօրապետ Դիոմեդէս ահեղադուս,
Եւ Սթենելոս՝ մեծանուն կապանեաւթ սիրուն զաւակ.
Ընդ սոսին երրորդ գընայր Եւրիալոս այր գիւցազեակ՝
Համբակըն Մեկիստեայ տալայոնեան Թագաւորին.
Սոցա գլուխ էր հասեղբէն Դիոմեդէսն ահեղադուս,
Եւ ուղեսուն ըզսոցա գնային ըզհետ սեաւ լաստափայտք:

Իսկ որ զՄիկինա ունէին ըզգաւրեչէնըն դաստակերտ
Նե ըզՀորինն Կորինթոս եւ ըզԿլէոնա վայելչակառոյց,

Որ յՈնիայս նրատէին եւ յըղձալլին Արեթիրէ ,
Եւ յորում նախ Ագրեստոս Թագաւորեացն՝ ի Սիկիոն ,
Եւ որ անդ յԻպերբեսի եւ ի մարձուն Գոնդեասա
Բնակէին ուր ի Պելլենէ , զնգիոնիս գաբէին շուրջ ,
Ըզբոլոր Ծովեզերքն եւ զՄեծանիասն Հելիկեաս ,
Սոցին նաւաց հարիւրից իշխեր ալքայն Ագամեմնոն
Աւրիգէնն՝ ուստր յոգնախառն եւ հայակապ ազանց ժողով
Գնայր ըղՀեռ , յոր նա զքանդայր ալըղնձէ փայլուն պանծալ ի փառս .
Զի յաննիայն գիւցազունս երիւղի չըքեղ փայլեր ,
Քանզի էր վհատակետ եւ բազմակոյտ ածէր ոլեար :
Որ ըզԼոնն ունէին ի ակեդևմոն անձաւախիտ ,
Ւզփարիս , զԱպարսէ եւ ըզՄեսակ ազանեւէտ ,
Ի Բրիսիէս գաղարեալքն եւ յԱնգիէս զըզարձալից ,
Որք ունէին զԱմիկլայս եւ զծովափնեայ Հելոսն աւան ,
Որ ի յայսոյն ունէին , եւ յԻսիկոս բնակեալքն շուրջ ,
Սոցա եղբայր իւր էր պետ՝ Մենելաւոսն ահեղագոռ՝
Վաթհսուն կարկուրեից , եւ ուշոգի զինուորեին .
Եւ խաղայր ինքն ընդ նոսա յորդորամիտ քաջախիզախ
Խրախոյս բարձեալ ի պատերազմ, եւ ըղձաւէս էր մանաւանդ
Զհելենեայ հանել ըղքէնն առեւանգին եւ զՀեծուԹեանցն :
Որ ի Պիլոս քնակեալք կին եւ յԱրենէ հեշտասեռիկ ,
Ի Թրիոն՝ հուն Ալֆեոյ եւ ի յԻպի չքնաղալակերտ ,
Եւ ոյց տուն էր քնակութեան կիպարիսեայ ամրիգունէ ,
Պտելէոս եւ Հելոս եւ Դոլիխոն , յորում Մուսայք
Թամիրեայ Թրակեցւոյ դիպեալ՝ յերգոյն լըսեցուցին
Զհկեալն յԵքալիայ՝ յԵւրիտոսէ իքալեցւոյ .
Զի խրոխտեալ Ճոխանայր եւ Մուսայիցն անգամ երգոյց
Ցաղթօղ լինել՝ զդստերաց վհատնադրօշն Արամազդայ .
Որ սըրտմրտեալ չըլացուցին , եւ հատին զերգն աստուածատուր
Եւ զարուեստն քնարերգակ ի մուսացուն ածին նրմա :
Եւ սոցա զօրապետէր Կեստոր ասպետն Գերբենեան ,
Որում նաւք խորամիջք իննըսնեւրեակ զՀեռ կարգէին :
Իսկ քնակեալքն յԱրքոգիա՝ նգ բարձու լերամըն Կիլլենէ ,
Սբ քիմեան Իպիտոսի՝ տէր էին պինդ ըղեղոյս ըղցոյտափոփոխ ,
Ոյք կին ի փինէոս եւ յԱրգասինն ի խոշնաւէտ ,
Ի Հռիպէ , ի Սատրոսիէ եւ յԱնիսպէ մերըրկածուփ .
Ունէին եւ զՏեգէա եւ զբերկրալին Մանտինէէ ,
Սահմիւլնայ էին տեալք եւ բնակաւորք Պարրասիոյ ,
Սոցա պլուն՝ Անկէոսին էր ուսոյ՝ ալքայն Ագապենովր
Վաթհսուն նաւապետից , յորս ի միում միում նաւի
Ահբարձեալ կայր խուռն ոյնար արկադացի՝ մարտիկ չըմուտ :
Զի նա ինքն արանց ալքայն մատոյց նոցին Ագամեմնոն

Ըզմակոյկսըն գեղատախտ ընդ լըրթագոյն խորան անցանել,
Աորիգէս ինքնին, զի չէր ինչ նոցին փոյթ ծովավաստակ։
Իսկ քանակէաց Թուպլատիոյ եւ Էյխեայ նուիրականի,
Որչափ ինչ Հիւրմինէ եւ Միրսինոս սահմանակալ
Եւ վէմն Ովհենեան ւԱյխոսն բովանդակեն,
Սոցա չորք հին իշխանք, եւ տասըն տասըն նաւ երագ
Մէն միում գհետ խաղային՝ բարձեալ ամբոխ Եպհայեց մեծ։
Կիսոցն Ամիմոնքոս եւ Թալպիոս կային իշխանք,
Մինն որդի կաէաոուս, միւսն ակաորեանն Եւրիտոսի.
Իսկ այլոց՝ ամարինկեանն իշխէր քաջալերն Դիովքէս,
Զորրորդացն էր իշխեցօղ Գալիքսինոս աստուածածինքով՝
Զաւակին Ագասթենի սպիտակատ Թագաւորին։
Ոչք հինն 'ի Դուլիքեայ, եւ յԵքինեայց սըրբափայլից՝
Ի կըղզեաց որ կան յայնկոյս ծովուն հանդէպ Էյխեայ դէմ.
Փիլեասեանն առաջնորդէր նոցա Մեգէս արիաստիպ,
Զոր ծընաւ սիրելին Արամազդայ Փիլեաս աստպետ,
Որ խոժոռեալ հօրն երբեմն՝ 'ի Դուլիքի պանդխտեցաւ.
Ընդ որմա սեւորակ վարեալ գային նաեք քառասուն։
Ոգիսեաս առեալ ածէր ըզմեծագոյնքսն կիփալինեայս,
Որ գրաւէին գԽոթակէ եւ զՆերիտոն սերեւաշարժ,
Որ բնակիչքըն Կրոկիլեայց եւ առապարն Էգիլիփեայ,
Որ զՋակինեթոսն ունէին եւ 'ի Սամոս չըրնաքընակք,
Որք ունէին եւ զցամաքն եւ բնակէին 'ի հանդիպոյ,
Ոգիսեաս իշխէր սոցունց ըզգօնն հանդերձ Աքսմոզդայ.
Նաեք ըզհետ ասպա գնացին կարմրածընդոյք երկտասան։
Էսոլեանց առաջնորդէր Թոաս որդին Անգրեմոնի,
Որ 'ի Գլեւրոն բնակացեալք, 'ի Գիլինէ եւ յՈվհենոս,
Ի Քալիկիա ծովափնեայ եւ յասպառաժըն Կալիդոնէ. —
Զի չէին 'ի միջի քաջասըրտին Ինեւսի ձեռք,
Ձեր եւ ինքն, եւ էր մեռեալ Մելէագրոս խարտեշագեղ. —
Ասնոյն ինչ յանձն 'ի սոյն էին՝ տիրել Էտոլացւոց,
Եւ ըզկնի իւր սեւաւեղոյր անցանէին նաեք քառասուն։
Կրեաացւոց զօրավարէր Իդոմինեւս նիզակաւոր,
Որ զկնոմոս ունէին եւ ըզկորսին պարբսպափակ,
ԸզՒկոս, ըզՄիլետոս եւ զԼիկաստոս ապիտակաձոյր,
ԸզՓեստոս եւ զՀոմիսոն ըզբնակաւէան ասանաչէնս,
Եւս եւ այլք որ 'ի կրետէ հարթաքաղաք բնակէին շուրջ։
Արգ սոցա փառաշունչն Իդոմինեւս առաջնորդէր,
Եւ հանդերձ մարդաթոչըն Ենիալեայ Մերիոնէս.
Նաեք ուղիսուն ընդ ասսա հետեւէին սեւաառեակք։
Հերակլեան Ջնեպոլեմոս ըսկայազօրն եւ յաղթանդամ
Ածէր նաւս հինն 'ի Հռոդեայ զքաջայայանդուզըն Հռոդացւոց,

Որ ՚ի Հռոդոս բնակէին յառաջս երիս կարգեալք կազմեալք ,
Ի Լինդոս , ՚ի Ցէլիսոս , ՚ի Կամիրոս սպիտակերանգ :
Զօրագլուխ էր տոցա Տլեպոլէմոս մըկրճտաւոր ,
Զոր ծընաւ Ատիոքէ՝ հերակլիսեանն արուարուքեան ,
Որ ած ըզնա յԵփիրեայ ՚ի Սէլլէիսըն վըտակէ՝
Աւերեալ քաղաքս յոլով գիւցասերունգ քաջօրերոց :
Զարգացեալ Տլեպոլէմոս ՚ի բարեկերտ անգ ապաքանս՝
Ըզգեաւին ըզգան անգէն ըզՀօր նուագ ըզպերգըն ,
Ըզգեցեալն յասիւղէ զլ իկինիոս՝ ոստ արիսեան :
Կառուցեալ նաւս իսկ եւ իսկ եւ հաւաքեալ ամբոխ բազում ,
Փախըստեայ գընաց ընդ ծով· քանզի նըմա սպառնացան այլք
Ուստերք եւ Թոռունք հերակլիսեան արիւրեթեան :
Իսկ ինքըն մոլորեալ՝ հաս ՚ի Հռոդոս տառապագին .
Բնակէին ցեղք եռատրոհ , Ազամազեայ լեալ պերճիք՝
Որ աստուածոց եւ մարդկան առ հասարակ ինքնակալէ .
Եւ մեծութիւն աստուածապանչ հեղ ՚ի նոսա Ըզրուանեանն :
Իսկ Նիրեւս երիս ածէր նաւս ՚ի Սիմեայ մակաւասարս ,
Նիրեւս ուստր Ագլայիայ եւ արքային Քարոպոսի ,
Նիրեւս՝ ամենագեղն այր յԻլիոն եկեալ ուրեք
Քան զայլ գանազանեցեալ՝ ըզնի ամրիծ պելիսաածնին .
Այլ կընաս էր եւ տակաւ երթալոյ ըզՀետ իւր ժողովրդով :
Որ զնախորոն ունէին եւ ըզՊրոտաքի եւ ըզՊոտաս
Եւ զԿովս աւան Եւրիպիլեայ եւ ըզկըղզիսըն Կալիդնայս ,
Փիդիպաս եւ Անտիփոս ըսպասյաւէտք էին նոցուն ,
Երկոքին Թեսալոսի հերակլիսեան արքային Հէռք ,
Ոյց ըզՀետ երեսուն գոգուն քաջահիք գնային տողեալք :
Իսկ որչափ ինչ միանգամ ՚ի պելիսագեան կայինն Արգոս ,
Որք յԱլոս էին բընակք եւ յԱլոսէ եւ ՚ի Տրէքիս ,
Որք էինն ՚ի փթիա եւ Հելլադա գեղեցկակին ,
Եւ կոչէին Միրմիդոնք , եւս եւ Հելլէնք եւ ալքայիկք ,
Այսոցիկ Աքիլլեւս յիսուն նաւաց էր իշխեցօղ :
Բայց սոցունց ոչ պատերազմն ահեղագոչ գայր ինչ ՚ի յուշ ,
Զի եւ չէր որ նոցին զըզաւեշտիկ կարգեալ ՚ի առաջ·
Քանզի քաջեան Պելլինէս զինեալն ՚ի նաւսն անվհատ գընէր
Վասն ազգինըն արդարացեալ՝ վարատագինըն Թրիքեթի ,
Զոր Թագաւեալ առեալ էր իւր ՚ի յՀունեսեայ բազում Հրգամբ ,
Կործանեալ ըզՀունեսոս եւ ըզպարիսպսըն Թեբացւոց .
Արկ տապաստ եւ ըզՄինէս եւ զԵպիստրոփ մըկրնդամոլս՝
Ուստերըս սեւլապանին Եհնոսի Թագաւորին .
Վասըն նորս նըստէր տըրտում, քայց յատնելոց էր հուպ ընդ հուպ :
Որք ունէին զփիլակէ եւ զՊիրասոս ծաղկազուարճ ,
Ըզնուիրեալսըն Դեմետրի զանգս եւ զԻտոնէն ըզմայր խաչանց ,

Եւ զԱնտրոն ծովեզերեայ եւ զսիզապատն Պոսիէոս,
Ահոցիկ առաջնորդեր Պրոտեսիլաս արիասիան՝
Մինչ կենդանին էր, իսկ յայնժամ ունէր ըզնա հողն սեւս։
Կին նորա քաշքշեալ ցտեսիլ մընաց ի փիլակէ
Եւ տուն նորա թէրսիկատար, զի սպան զինքն այր դարդանոսի
Ի վազել իւր ի նաւէն յառաջ քան զայլ ազայեցիս։
Բայց չէին անիչխանք, թէ եւ ի գումի պետին հաշեալք,
Այլ հառաւիղն արիսեան կարգեր զնոցին ռազմ Պոդարկէս,
Զաւակըն փիլակեանն Իփիկլոսի խաշնաւետին,
Եղբայր հարազատ մեծահոգւոյն Պրոտեսիլասի,
Ի ոսոց կըրտսերագոյն, խակ նա երկեց եւ քաշերի
Դիւցազն արիսական Պրոտեսիլաս, ասկայն ամբոխն
Ոչ կարօտեր սալարի, այլ փըղձկեին յանձուկ քաջին.
Եւ սըմա քառասնաթիւ գնային ըզհետ նաւք սեւուսկք։
Բնակեալըն ի Փերէս առ ծովակին Բիբէական,
Ի Բիբէ, ի Գլաֆիրայս եւ Յաւոլկոս գեղեցկաշէն,
Պետ նաւուց մեսասանից էր Ադմետի սիրուն որդին
Եւմելոս՝ զոր յԱդմետէ ծընաւ կանանց գեղազեղագոյնն,
Ալկեստիս, չքնաղագեղն ի գըստերաց Պելիասայ։
Ոյք էին ի Մեթոնէէ ու՛ի Թաւմագի կալեալ կայանս,
Ունէին զՄելիբիա եւ զՈլիզոնն առապարին,
Փիլոկտետ իշխէր նոցա քաջահրմուտն ալեղնուտր՝
Նաւուց եօթանց, նաւավարք ի մէն միում ելեալք լիսուն,
Արք յաղեղն քաջափորձք կալ եւ կըռուանք կոփողաբար։
Սակայն նա ի կըզզին տատակի ցաւագր ատնկեալ գընէր
Ի Լեմնոս գեղատեսն, ուր զինքն որդիք ազայեցւոց՝
Զարաչար հարուածեալ ի նենգամիտ օձէն՝ ըզբին։
Անդ անկեալ կայր ցաւած, բայց Փիլոկտետ արքայն ընդ հուպ
Էր ի յուշ արդիացւոցն անգրէն գալոց առ նաւակեցն։
Անձկաբեկք Թեսպետ ի պետն, այլ եւ սգաս չէին անպլուխ,
Զի Մեդոնն հարհորդին Ոյիլեսի կարգեր կազմեր,
Զոր Հռենէ ծընաւ քաջին քաղաքացւոյն Ոյիլեսի։
Որ զՏրիկկէ ունէին եւ զԻթոմէն լեռնակուռատակ,
Որ զքաղաքն իքալիացւոյն Եւրիտոսի վէնքալիա,
Ակիւեպեայ կըրկին ուսուցեալ ըսպասլասակաւք նոցա կային,
Բըժիշկք հարատապագէտք՝ Պոդալիրիս եւ Մաքաւոնն.
Եւ սոցա երեսուն գնային ըզհետ նաւք գոգաւորք։
Որոց էրն Որմինիան, որոց աղբիւրն Հիպերիա,
ԶԱսեերիոն որք ունէին եւ զՏիտանաւս սարս լսպիտակ,
Եւրիպիլոս վարէր գնաս՝ չքնաղ զաւակն Եւէմոնի.
Եւ սոցա Թոլոմեոս ըզհետ գնային նաւք քառասուն։
Որ զԱրգիսայն ունէին եւ քնակէին ի Գիրտոնէէ,

Յորմէ եւ յԱրշակ եւ յԱրտաշէս սպիտակ աւան,
Իր նոցա զօրավար Պոլիպիտէս քաջամարտիկ,
Համբակ Պիրիթոսի զոր Արտաշէս ծընաւ անմահն.
Իսկ ըզնա ծընաւ զբաքնաղն Հիպպոդամէ ի Պիրիթեայ,
Յաւուրն՝ յոր ամ ըզվրէժ ի Թաւասմայ յոտքիսապարկաց,
Եւ մերժեալ ի Պէլեռոնէ վանեաց մինչեւ յԱթինիկեցիս:
Ձէր միայն, այլ ընդ նըմին արիասականըն շատաւոքդ
Լ՚էնգիւս զբգի մեծատանձըն Կորոպէի կենիսածնին.
Եւ ապա նոքա քառասուն Թըխասեսիք գնային ըզհետ:
Իսկ Գունեա ի Կիփոսէ ածէր քաշտիս քսանեւերիուս,
Ոմ գնային զհետ Ենիենք եւ ամէն մարտիկ Պերեբք,
Որոց եգեալ էր ըզտունն ի Կոդոմէնէ ձըմեռնաձոխ,
Եւ որ յանդրս բնակէին ըզտենչալին Տիտարեսեաս՝
Որ հոսէն ի Պենիոս ըզբարեբուխ ջուրըզն վըտակս,
Եւ սակայն՝ ոչ ի Պենեայ խառնի յորձանան արծաթափայլ,
Այլ զնըւրովքն մըկանամբք ձիթոյ գունակ սահեալ գընայ.
Զի Սոխգեայ ծանըր երգմանն ուժեղից ծորանք են խաղացից:
Մաքնեատեանցն էր զօրապետ Պրոմեոս Ձեռ Ցենիրեգոնեան,
Բնակելոց զտերեւաշարժ Պելիոնիս եւ ըզՊենեաս.
Եւ ապագանց՝ ժըքանձնակըն Պրոմեոս էր առաջնորդ,
Ոյր ըզմինք երիտասին քառասաներեակ նաւք սեւանըկեք:
Այս էին զօրապըետիք գանագնացեալ պետք եւ իշխանք:
Ո՞վ ի նոսին գերագոյնն էր, Մուսա, զոյն գոռ ինձ ապեա,
Ի նոսին եւ յերիվարս որ խազային զհետ Աորիդեանց:
Երիվարք ըզքանչելիք ի ընաւս էին Փերեւեեադայք՝
Զոր վարէր Եամելոս օդապարիկս հանգոյն Թըռչնոց,
Նոյնաքաշք, համատիք եւ Թիւնաբերձք կարագնաչափ,
Զոր սընոյց Ապոլոն արծաթաղեղն ի Գերիկ,
Երկոքեանքն մատակք, ահից Արեայ երկիւղալիցք:
Իսկ յառանց՝ արիագոյն յոյժ էր Էաս անլամնեան,
Մինչ Աքիլլեաս խեաւոր քինու, զի քաղաքոյն էր նա յոյժ յոյժ՝
Ինքն եւ ձիանն որ կրէին ըզպանլիսեանըն չնաչխարհիկ:
Այլ նա կայր ի կոպածայր ծովեայածուկ նաւուց տագնիցն
Ոխակրեալ ընդ Աստղիկեան Աքսանիեան հալիւն տըրտնջ:
Իսկ առ ափըն ծովուն՝ ժողովըրդականն ամբոխահոյլ
Ըսկըսեցեալ եւ աղեղամբք եւ յարգնընկէց զբօսնուին խայլ,
Եւ կառատուս երիվարք իւրաքանչիւր կացեալ առ կառան
Ըզներգիւն ձարակէին եւ զմարգասուն ձիալախուր.
Կառքն ի վրան իշխանաց անկեալ գնէին ամրածածուկք,
Եւ ինքեանք, սիրեցելոյն Արեայ՝ պետին անձկակարօտք,
Այսր եւ անդր ընդ ճամբարն ըզգընային չմըռեալք ի մարտ:
Իսկ նոքա, գոչ Թէ երկիր ոզջոյն ի հուր ճարակիցի,

Ընթանային, հնծէր գետինն՝ որպէս յորժամ Արամազդ
Բարկացեալ փայլատակմամբք զՏիփովէսեա թնդպէ զերկիր
ցԱրիմայս՝ ուր աւանդէն զՏիփովէսեա լինել խըշտիս.
Ընդ ոտին նոցին տրոփիւն այնպէս երկիր մեծ թառաննչէր,
Եւ սաստիկ յասպատակի հառաչել ընդ գաշտն անցանէին:

Իսկ տրովեանց եկըն հրեշտակ յասպարակիրն Արամազդայ
Մըրըկոտն երագ Իախ՝ աղետաբեր բօթ՝ ի բերան:
Նոքա՝ ի գրունըսըն Գրիամու՝ յատեան կային եդեալ երաստ
Համբրէնք միահամուռ երիտասարդք եւ ծերունիք:
Մատուցեալ երագտան Իախ եւ գոյժ աբկեալ ասէր,
Նըմանեալ ձայնիւն որգւոյն Գրիամայ Գալխասեայ՝
Որ գէտ ներսէր տրովացւոց, վըտահ յոտից երագտութիւն,
Ի կատարըս չիրմի Էսիետի ալեւորին,
Ուշ եգեալ՝ երբ՝ ի նաւացն յարձակիցին աքայեցիք.
Ի նըմին նըմանութեան խօսեալ ասէ շուայտին Իախ.

Հանապազ, սո՛վ ծերունիդ, քեզ սիրելի են քանիք բազում
Իբր երբեմն՝ ի հաշտութեան, քայց արդ յարեաւ մըրտ անհրաժեշտ:
Ի բազում ռազմունս տրանց բազում անգամ հասեալ է իմ,
Այլ ոչ ուրիք այսպիսի եւ ոչ այսչափ տեսեալ հրոտակ.
Զի հանգոյն յոյժ տերեւոց կամ ասպղոյն՝ Թիւ խուռնախիտ
Ւիմեալ ընդ դիւրն աստղատակէն տալ պատերազմ ըզքաղաքաւս:
Ւեզ, Հեկտոր, մնանասնդ պատուէր դընեմ այսպէս առնել.
Զի յոլով նիզակակիցք՝ ի մեծ ոստանս են Գրիամու՝
Այլք յայլոց այլալեզուք՝ ի բազմացանգ ծագըգիան գաբգից,
Նոցին այր իւրաքանչիւր տացի հրամանս՝ որոց իշխէն,
Նոցուն կացցէ զօրավար՝ քաղաքացիացն արարեալ ոստմ:

Ձայս ասաց, չեպես Հեկտոր աստուածունչն ձայնի անհաս,
Եւ անգէն լուծեալ զառեանն ընթանային՝ ի վէն՝ ի զարդ.
Բանային դրունք համօրէն եւ ժողովուրդն՝ ի գուբս զեզայր
Հետեւակք, կառամարտիկք, եւ շառաչիւն հառաւ ուժգին:

Քաղաքին յանդիման բըլուր մի է բարձրագեղեակ
Ի դաշտին առաջագի շուրջանակաւ պարսպըբըլիկ,
Ջոր արք կոչեն Բաւիիա, իսկ դիք չիրմի ժիր Միւռինէ.
Անդ յայնժամ որուչգան տրովադացիք եւ գունդ սատար:

Տրովեանց պիտ էր պրիամեան մեծըն Հեկտոր ապստամբասիրտ,
Ընդ նըմա յոգնախառնըն բազմագունդ քաջագօրիք
Վառեալք ըզպատերազմ նիզակաճոճ խրախուսանօք:

Իսկ գընդին գաղգանացւոց ձեռն Անքիսեայ իշխէր արին
Էնիաս՝ զոր յԱնքիսեայ ծընաւ Աստղիկն աստուածերան,
Աստուածուհի՝ նգ մահկանացուին՝ ի դարեւանդս Իդայ նընջեալ:
Ոչ միակ, այլ ընդ նըմին Անտենորի կըրկին մանկունք՝
Արքելոքոս և Ակամաս՝ բոլոր մարտից քաջահըմուտք:

Որ առ Իդայ սատրոտով 'ի Զէլիա բնակեալքն էին
Տրովեանք Հոխք, եւ ըմպէին ըզԹռւխս վըտակս Էսափոսի,
Կայր նոցա զօրավար Լիկայոնին ուստր Հոյակապ՝
Պանդարոս՝ որոմ ինքնին ըզլյնալիճն ետս Ապոլոն։
Ցորոց ձեռս Ապրեստիայն էր եւ քաղաքն Ադրեստոս,
Եւ զՊիտիայն ունէին եւ զբարձրըր լեառներն Տերեայ,
Ադրեստոս իշխեր նոցուն եւ Ամիխոս կըռուաւաճօշ,
Զոյգ որդիք պերկոսականէն Մերոպիսի որ քան ըզբնաւս
Հմտապագոյնն էր ըզԹռւխեան, եւ ոչ տայր Թոյլ որդւոց իւրոց
ԸնԹանալ 'ի պատերազմըն մարդախանձ, եւ ոչ լըսեան.
Զի սեաւ մահուն օրհասս Հակատագրի տանէր զնոսա։
Իսկ որ բնակք 'ի Պերկովտէ եւ Պրակտիոն չուրջանակի՝
ԻզԱեսոս եւ զԱբիդոս եւ զԱրիսբէ կալեալք ըզվէհ,
Նոցա գլուխ՝ հիրտակեանն էր Ասիոս արանց իշխող,
Ասիոն հիրտակեան՝ զոր բերէին անդր յԱբիսբեայ
Ձիք աշխէտք վիԹխարիք 'ի Սելլէես գետոյն ափանց։
Ածէր հիպպոԹոոս նիզականոսէր Գելֆագեանց գունդ,
Զայնոսիկ՝ որոց սիզուարն Լարիսսա էր բնագաւառ,
Ոյց իշխէրն հիպպոԹոոս եւ Պիլէոս Աբեայ բողբոջ,
Երկոքեան սեռատոհմեան ԼեռԹեայ զաւակք պերճագացոյն։
Ախտաս ըզԹռւխս ածէր ընդ գիւղսըն Պիրոսի,
Զորս 'ի մէջ բովանդակէ Հելլեսպոնտոսս մերըրկածուխ։
Եւփեմոս կիկոնացւոյն էր զօրավար սեպհականոց,
Որդեակըն կէադեան դիցասրնունդ Տրիզենոսի։
Պիրէքմէս ածէր զՊէոնս ըզլյնալիճ ապէղնագրօշս՝
Ի հեռուստ յԱմիդոնէայ, 'ի յորդահոսն Աքսիոսէ,
Աքսիոս, որոյ 'նդ երկիր՝ ականակիտ ծաւալըն ուխք։
Պաիոնացոնաց էր իշխան Պիլեմենի սիրտ քաջազօր,
Ցենետաց՝ ուստի Ջորւոցըն վայրենեաց է ազգաստոհմ.
Կխտորոս սոցա էր, եւ բնակէին 'ի Սեսամոս,
Եւ զգետովըն ՊարԹենեաւ 'ի հոյակապ նըստէին յարկս,
Ի կրոմնա, յԷդիալոս ու'ի բարձրաբերձ ԵրիԹինայս։
Ոդիոս Հալիզոնէացց եւ Եպհեսորսի էին իշխանք,
ԳՆիքեայ 'ի հեռաստ՝ ուստի ծընունդք են ազծամեծ,
Միասցւոց պետս էր Գրոպիս եւ Ենիոնս հաւահրմայն,
Բայց 'ի սեաւ օրհասն հրմայումեամքըն ոչ ապրեցաւ,
Այլ 'ի ձեռս Էրագոսինն Էակիդեայ հզեւ նրկուն
Անդր 'ի գետն՝ ուր եւ զյոլովս 'ի սրովացւոց խեԹիկէր 'ի մահ։
Փորկիս ածէր զիռիւգացիս եւ գիւցախառն Ակամիոս
Ի տարէ յԱկամիոյ, եւ տապկին խառնել 'ի մարտ։
Մէոնիք էին ՄեսԹլէս եւ Անտիխոս ըսպասալարք՝
Զաւակունք Տալեմենի, զորըս Գիգեան ծընաւ Ծովակ,

Որ ածէին եւ զՄէոնսըն սերացեալս առ Տմոլոսիւ ։
Իսկ Նաստէս էր գունդապալար կարիացւոց խըժաձայնից
Որ զՄիլէտոս ունէին եւ զԹաւալթուփ լեառըն Փթիրաց,
Եւ զհոսանսըն Մէանդրի եւ զբարձրայօն Միկալէայ սարս ։
Արդ սոցուն առաջնորդ Ամփիմաքոս էր եւ Նաստէս,
Նաստէս ւԱմփիմաքոս, պայծառ մանկունք Նոմիոնեայ՝
Որ բարձեալ եւ ոսկի զընայր 'ի կռիւ զօրէն աղջկան,
Խօլամիտ, ոչ ինչ օգտեալ ընդ դըժընդակ կորըստեան դէմ,
Այլ 'ի ձեռս Լակիդեայ երագոտին անկաւ տապաստ
Անդր 'ի գետն, եւ Աքիլլէւս մարտիկըն գոռ տարաւ զոսկին ։
Սարպեդոնն էր Լիկիացւոց պետ եւ Գլաւկոս ակամնաւոր
Ի բացուստ 'ի Լիկիոյ՝ 'ի յորձնուտնըն Քսանթոսէ ։

876

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՐՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ճակատին կողմանքն երկոքին. Պարիս խրախուսեալ 'ի մենամարտութիւն ընդ քաջսն Յունաց՝ տեսեալ զՄենելաւոս զի ընդդէմ փութայր 'ի կռուացն՝ յետս ընկրկի. յանդիմանեալ յեղբօրէն 'ի քաջէն Հեկտորէ, յանձն առնու պատահել ախոյեանն, պայմանեալ՝ յաղթողին ունել զՀեղինէ եւ զգանձս նորա: Հեղինէ 'ի գին մենամարտին եղեալ՝ գայ 'ի դուռնն արեւմտից որ հայէր յասպարէս մարտին, եւ հասեալ յաշտարակն՝ կոչի անդր 'ի Պրիամոսէ որ ծերովք ոմամբք նստէր անդ. անտի ցուցանէ եւ յայտ առնէ նմա զգլխաւորսն յիշխանացն Յունաց: Պատրաստութիւն մենամարտին, եւ ուխտ եւ զոհք հաստատեալք յԱգամեմնոնէ եւ 'ի Պրիամոսէ հրաւիրելոյ անդր: Մենամարտն: ԶՊարիս՝ պարտեալ եւ մերձ 'ի սատակիլ՝ Թափէ Աստղիկ, եւ մգապատ տանել տանի յապարանսն, ուր կոչէ եւ զՀեղինէ, որոյ եկեալ կշտամբէ զվատութիւն առնն եւ հաշտի անդրէն ամուսնաբար: Ագամեմնոն՝ յաղթող քարոզէ զՄենելաւոս, եւ պահանջէ զպայմանս ուխտին:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՐԲՈՐԴ

ԵՐԴՄՈՒՆՔ. ՏՆՕՒԿ Ի ՓԱՐՍԳԼՆ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻ ԵՒ ՄԵՆԵԼԱՒԵԱՑ ՄԵՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Իբրեւ կազմեալ կարգեցան իւրաքանչիւր զօրապետաք,
Խաղային սրտմնեաք՝ ի ձայն ազատակի զօրէն հաւուց,
Որպունակ ընձեանան ընդդէմ երկինէ կռնկանց կըռիւք՝
Որ փախուցեալ՝ ի ձմերայնոյ եւ յանհնարին թնդնկեցոյց՝
Թռիչս առեալ ընդ հոսանս Ովկիանոս գլեան կանչիւք,
Նախաձիրս արանցըն թըռչկաց եւ օրահաս տանել մահու,
Նա՝ ի բարձանց օդապարիք ածէն նոցա սարտ դըժընդակ:
Իակ բոցաշունչք բարկութեան աքայեցիք դառնէին լուս,
Խրախուսեալք՝ ի հոգիան օգնել միմեանց՝ կալ՝ ի թիկունս:
Օրինակ իմն՝ ի գլուխ լերին հեղու հարաւ ըղմիգ՝
Ըզհովուաց գըժպըհին, իսկ գողոց հեչա քան ըզդիշեր,
Եւ այնպէս ոք նըշմարէ՝ որչափ մեք քաջ ինչ ընկենու,
Այնպիսի՝ նոյ ոսիք նոցին փոչի մըրըկեալ յարուցեալ գայր
Ցընձանալ իւրեանց ընդ գաշտն յաստատակի անցանելով:
Իակ իբրեւ այն ինչ միրգ կիզի յարձակ յարձակ խառնել ձիւնարս,
Ի սրտմնեանց նահատակիցն Ալեքսանդրոս առաջնածնանան,
Ընձեռնի զառաջին սրինալ եւ զիւրումն ազեղն եւ զաւար,
Եւ կըրկին գնդարդունըս Հօձելով ալըրնձասայրս
Զայնատուր լինէր քաջացն սրգիացուց առ հասարակ,
Ակնարկեան գալ ելանել՝ կըռուել ընդ իւր յանգուէմ գուպար:
Զոր տեսեալ եւ ծանուցեալ Մենելայոս՝ Ատրեայ սիրուն,
Զի մեծաքայլ ընձեացիք յառաջէր գայր քան զդուամարտական,
Որպէս առիւծ սովալըլուկ՝ ի մեծ մարմին ինչ հանդիպեալ՝
Եւ գըտեալ ցընծացաւ՝ կամ զեղջերու եւ կամ գլամոյր,

Զոր չարաչար լափլիզէ՝ Թէպէտ եւ յինքն յարձակիցին
Երագտուածքըն գամփռունք եւ եռանդուն երիտասարդք ·
Սապէս յային արկանել զԱ՛ւէքանդրոսն աստուածծախիպ
Թերկրեցաւ Մենելաւոս , յոտսայր առնուլ վրէժ 'ի ժանտէն ·
Եւ անդէն 'ի կատացն հանդերձ զինուքն ոստեաւ յերկիր :

Ա՛յնմ ըզգաստ լեալ եւ տեսեալ աստուածակերպն Ա՛ւէքանդրոս
Չխ 'նդ նահատական երեւէր , զարհուրեցաւ յանձին իւրում՛,
Ի մտհոգանէ խուսափելով ընկերակցաց յընկերաց խումբ ,
Զոր օրինակ 'ի լերին Թէ ոք տեսեալ մացառս վիշապ՝
Փախեաւ յետս ոստոցեալ եւ ընդ անգամսըն գնաց դողուն ,
Ցետս ընդ կրունկըն գարձաւ եւ ներքան այրք իւր 'ի գալըն ·
Ա՛յսպէս յետս յամբառին եմուտ յոխորտընթաց սրովազացոց
ՑԱ՛ւորոգոյն զահի հարեալ Ա՛ւէքանդրոսն աստուածանման :

Զայն տեսեալ Հեկտորի՝ ձաղեաց բանիւք երգիծանաց ·
Դըժ-Պարիս , դեղեցկագեղ , Է՛ կնամոլիդ դու հրապուրիչ ,
Երանի Թէ անծընունդ էիր անկին կորընչէիր :
Ես ընդ այդ իսկ կամէի , եւ առաւել էր շահաւէտ ,
Քան 'ի կեալ այդպէս ո՛ւ խէթ կասկածանաց լինել այլոց :
Ի ծաղր անշուշտ հատանին վաքատաթեաւքդ աքայեցիք
Ախոյան ղքեղ քաջ կարծեալ առ 'ի տեսիլ կերպարանացդ ,
Ա՛յլ չէք զօրութիւն յոգիսդ եւ ոչ ոյժ եւ կորով :
Ա՛յդպիսիդ միթէ դու ծովագնացիկ լաստափայտիւք
Ւընդ անդունդս հատեալ անցեալ սիրայօրգոր ընկերակցիդ ,
Եւ մըխեալ յօտարածինս հափշտակեցեր կին գեղապանծ
Ցերկրէ հեռաստանէ՝ զպատեհքաղցր սքանչըն նոս ,
Հօրդ 'ի ոոյժ մեծ , քաղաքիա եւ ամենայն ժողովրդականն ,
Իակ Թշնամեաց խընդութիւն , եւ ծանր ամօթ քեզ կորանաց :
Զի՞ սիրելոյն Ա՛րեսի չկացեր հանդէպ Մենելաւեայ ·
Ա՛նուսիր զայրն 'ի միտ , զոյր ամուսինն ունիս զաւոյդ :
Ոչ օգնեացեն ինչ քեզ քրնար եւ ոչ պարգեւք Ա՛ֆրոդիտեան ,
Ոչ խոպոպք հերացդ , ոչ գեղ , մինչ ընդ փոշի Թաւալեսցիս :
Ա՛յլ երկչոտ յոյժ են արովեանք , ապա Թէ ոչ՝ վաղուց արգել ·
Չգենուիր զքարեալ չասպին ըստ արժանի չարեաց գործոցդ :

Ետ նըմա պատասխանի աստուածանմանն Ա՛ւէքանդրոս ·
Ցիրաւի են կըշտամբանքդ , Հեկտոր , եւ ոչ յանիրաւի ·
Ցամենայն ժամ քո սիրտ իբրեւ զատպար է անվճկանգ
Որ ընդ քուն մըխի վարեալ 'ի ձաքատաքոյ մայրեւարքեն
Ի հարկանել զնաւափայտ , եւ զԹափ բազկի առն յաւելուս ·
Ա՛յսպէս միտք են աներկիւղ եւ անատան 'ի քում սրտիդ :
Մի զանկալի ձիրս ոսկի Ա՛ստղկան ինձ պախարակեր ·
Ձեն բընաւ աստուածոց մեծապայծառ օժիտք խոտան ,
Որ զնոչ նուքին ընտրհիցեն եւ չատնուցու ինչ ոք ըստ կամս :

Արդ լեզ կամ՛ ես քեզ դառնալ ինձ՛ ի գուսպար եւ մաքառել,
Բազմեցո զայլ տրովացիսդ եւ զաքայեանս առ հասարակ,
Իսկ՛ ի մէջ զնա եւ զԱրեայ սիրասքնունդ Մենելաւոս
Արկեք՛ ի կռիւ զէնելենայ եւ ստացուածոցն ամենեցունց.
Եւ որ այր ոք յայլմեական եւ զօրաւոր ցաւցեկ հանդիպես,
Զստացուածան առեալ համայն եւ զկինն՛ ի տուն խոք ածիցէ.
Իսկ այլոց՝ սէր եւ գաշինս հաւատարիմ կրեալ ուխտից՝
Բնակիցէք գոք յայրգաւանդ Ցոգոյս, նաքա գարձ ամենեցեան
Անգրէն յԱրգոս՛ ի հնաբոյծ, յԱքայիս գեղեցկակին։

Զայս ասաց, եւ հեկտորի զբանսըն լուեալ՝ զուարճացաւ յոյժ,
Եւ՛ ի մէջ անդր անցեալ եւ զնիզակին կալեալ միջոյ՝
Արթել ըզգունդըս տրովեանց, որ եւ զաեղն առին անդէն։
Մըտանէին հերապանծ աքայեցիք՛ ինա՛նդ աղեղն,
Ըզնա գէտ կալեալ փըքնոք եւ արձակեալ բըռնաքարամբք։
Բայց գոչեաց մեծաձայն՝ արքայն արանց Ագամեմնոն.
Արգիացիք, կացէք՝ մանկունք աքայեցւոց, մի գընէք ձիգ.
Չի ասել ինչ խոստանայ մեզ բան հեկտոր ասպռատրաստաճճ։
Զայս ասաց, եւ նոյն հեատոյն՛ ի կըռուելոյն առեալ նահանջ՝
Կացին լուռ, եւ հեկտոր ընդ երկոսին ձակատս ասէ.
Լըսատուք ինձ, տրովագետունք եւ քաշատրունք աքայեցիք,
Ըզբանս Ալէքսանդրի՝ յորոյ պատճառս յարեաւ այս խռով։
Տայ տրովեանց եւ աքայեանցն այլոյ պատուիք բազըմեցուած՝
Ընդ գետին տրօտատուխ գընել ըզգեղեցիկ գեղեցիկ,
Իւր միայնոյ՛ նդ Արխի սիրեցելոյն Մենելաւեայ
Չէլենեայ գալ՛ ի մէջ եւ զհամօրէն ընչիցն՛ ի վաեր.
Եւ որ յայլմօղ ոք գըտցի եւ ուժգնագոյն՛ ի հանդիսին,
Զստացուածոն առեալ բոլոր եւ զինքեան կինն՛ ի տուն տարցի.
Իսկ այլք՝ սէր եւ գաշինս ուխտի կռեացուք անգըրժելիս։

Ասաց զայս, եւ կարկեալ կացին լըռիկ առ հասարակ.
Բարբառեցաւ առնոսա Մենելաւոս խրտխռատաձայն.
Ունկընդ գիք արդ եւ ինձ. զի մեծն չիմ՝ սէրս հարկանի ցաւ.
Ակն ունիմ այժմ արշել արգիացւոց եւ տրովացւոց,
Չի բազում ժողովկալեցիք ըստրախտաւոցս տառապանաց
Ցերեսաց իմոց վըտարցս ԱՆգիպտացիգի յանըգըստութեան։
Ո՛յր ուրուք ձակատագիր եւ մեռ՛ ի մէջ է պատրաստեալ,
Թող մեռցի, եւ այլքդ անդէն վազվազակի բաժանեալիք։
Բայց առէք բուծըս կըրկին, գառն ըսպիտակ եւ սեաւ արոյ
Երկրի Ահեգական, առցուք մեք գառն Արամազդայ.
Եւ զարին Պրիամոս ածիլիք կըռեալ զգուշեան անձամբ.
Չի սրտիք են նորուն ամբարտաւանք եւ ուխտադրուժք,
Դուցէ զանց ոք արարեալ՝ զԱրամազդայ չըւնացէ զերդմնիս։
Պատանեաց մանկագունից միաք ըզբօսալ են հանապազ,

Իսկ յորում ծեր ոք գըտցի՝ ներկաեսցե յեկաս եւ յառաջ,
Զի որ լաւն ինչ երկոցունք իցէ կողմանց՝ գայցէ յարդիւնս։
Ասաց զայս, եւ խընդուցին աքայեցիք եւ տրուակոծանք,
Ցուսացեալ զըրաւ լինել աղետագործ պատերազմին։
Զերիվարսըն նահանջեալ կորգաս՝ իջին ինքեանք ի վայր,
Եւ մերկացեալ ի զինուցն՝ եդին վնոաս յերկրի
Մօտ ի մօտ առ միմեամբք, եւ սուղ ինչ էր գետին ընդ մէջ։
Իսկ Հեկտոր պատուիրակս յղէնաց երկուս ի քաղաք անդր
Ածել փութով ըզդաւինան եւ հրաւիրել ըզՊրիամոս։
Նե արքայն Ագամեմնոն զՃալթիբիոս առ արձակեաց
Ի գոգաստր նաւսն եւ նա պատուիրէ բերել գառինս երկուս։
Եւ նա չհնձէ անքաջ աստուածծայնին Ագամեմնի։ —
Բայց Իռիս՝ ձիւնաթեւին եկն Հելլեսեայ պատգամաւոր
Կըմանեալ տալոյ նորուն, կընոջ որդւոյն Անտենորի,
Զոր ունէր Թագաւորն Հելիկաոնին անտենորեան
Զգեղեցիկն ի դըստերսըն Պրիամու զի աւոդիկէ։
Եգիտ ըզնա յապարանսըն զի կրկէր ոտայն մի մեծ
Ի կրկնոց ծիրանեգոյն՝ ներկարեալ մարտս ի նմա քաջամարտ
Ըզտրովեանց ձիավարժից եւ պըղնձազէն աքայեցւոց,
Զորս ի ձեռաց Արեսի վասն իւր կըրեալ համբերէին։
Ան որ մերձ մատուցեալ Թեթեւընթացն ասէ Իռիս.
Արի եկ, հարսըն սիրուն, եկ տեսանել սքանչալի գործս
Ըզտրովեանց քաջաձիոց եւ պըղնձազգեաց աքայեցւոց.
Որ յառաջն ի միմեանս զարտօսրալից ածէին առագմ
Ի գաշտի անդ՝ տենչագոյնք առատակերպ գուժագործին,
Արդ նըստեալ կան քըաղնեղեցն, — եւ գոգաբեալ է խաղին գոռ, —
Խոնարհեալք յեղեալք յառապարն, երկայն արդունք յերկիր վարսեալ։
Բայց Արիսի սիրելին Մենելաւոս եւ Ալէքսանդր
Երկայնաձիգ դեղարգամբք ըզքէն ի կուիս անցանիցեն,
Եւ դու կին սեվական յաղթականին անառանեսցիս։
Զայս խօսեալ աստուածուհւոյն էարկ ի սիրտ իւր քաղցր անձուկ
Ան այր իւր առաջին եւ առ քաղաքն եւ առ ծընողսն։
Եւ անդէն առեալ զանձամբ տեռ լուսանեակ եւ պըղատրիկեալ.
Դիմեաց եւ յառագաստէն, գորովալիր բըղխեալ արտօսր.
Ոչ միայնիկ, այլ ըզՀետ նորա գնային նաժիշտք երկու,
Էմիթէ գուսաբր Վիտեւսի եւ աչագեղն Կլիմենէ.
Եւ հասանեալ փութով հասին ընդ մօտ ի գըտնան Արեամեան։
Իսկ Պրիամոս, Պանթոոս եւ Թիմեսէս ընդ Լամպոսի,
Կլիտիոս, Հիկետաւոնն արիսականքն չառասխոլ,
Ուկալեգոնն եւ Անտենովր՝ խոհեմատարդք եւ երկոքին,
Անգ առ դրունս Պեւամեանց նըստէին ծերք ժողովրդեանն,
Ի մարտից ալեզքըն լուռք, սակայն քանեղ քաջախօսականք,

ի Հրպատանց նըմանուԹիւն որ ՚ի մայրիս անատաւախիտ
Նըստեալ յոստըս ծառոյն ըզփափկավանկ արձակին ձայնս ։
Ա յսպիսիք կային նըստեալ յաշտարակին՝ տրտմվանց էքնանք ։
Որոց տեսեալ զՀնէնէ զի գիմեալ անդր ՚ի բուրգըն գայր ,
Բանըս Թըռչնաձա առ միմեանս դաչըն ձայնիս քաղքաղեացան ։
Զիք պարտաւ ինչ տրտվադանց եւ քաջաքաջ ազգայեցւոց
Ա յսպիսուա վասն կընոջ ցաւովք լըլլիլ ամըս բազում ։
Օ՜ն եւ ծն , զանմահիցն ստուածուհեաց բերէ զպատկեր ։
Բայց եւ այնպէս , այգպիսի Թէպէտ եւ է , գարձեի նաւաք ,
Մ՚ի մեղ ինչ եւ որդւոցս ըզմեր կրնի Թողել եղեռն ։
Ասացին զայս , Պրիամոս ձայնեաց ասկայն ըզՀնէնէ ։
Ա յսր առ իս մատուցեալ , սիրուն որդեակ , նեաո իմ հանգէպ ,
Չի տեսցես զայրդ առաջին եւ ըզխնամիսդ եւ զբարեկամս ։
Չես դու յիս ՚ին ասասպարտ , ստոուածքն են ինձ ՚ին ատուաս պատճառք ,
Որ զաքայեանց դերդեցին զարտօսրաբեր յիս պատերազմ ։
Չի եւ զայրըն զայն ինձ անուանեացես զյաղԹահասակ ,
Ո՞վ իցէ աքայեցին այն այր քաջագն եւ մեծանձնեայ ։
Են են ապագըն եւ այլք գըլխով չափ բարձրագոյնք ,
Ա յլ ոչ տեսին աչքս ուրեք՝ զայնըր գեղոյ նըմանուԹիւն ,
Ոչ զանձինն ըզքոյք փառաց . զի Թուի լինել այր Թագաւոր ։
Հնէնէ՝ կանգնց ըզքնաքն՝ տրտոր բանիւքս առ նա գարձուած .
Պատկառելի ես , ափերգի ահեղապայր իմ , ինձ եւ ահաւոր .
Ո՛վ Թէ մահ չարախտաւոր քաղցր էր լեալ ինձ ՚ի ժամուն չայնմ
Ցոր զհետ որդւոյդ այսր եկեալ՝ լըքի զեղբարս եւ զսրբակապան
Եւ զդըստրիկն իմ սիրասնունդ եւ զանձկալի հասակակիցս ։
Ա յլ այսմ ոչ պատահեալ , արդ հալեցայ ես յատաստաս ։ —
Բայց այժըմ զայն ասացից՝ զոր հարցանեան եւ որոնես .
Աորիդէս է նա ինքն ամենիշխանն Ագամեմնոն ,
Ցերկուս դէմս՝ եւ Թագաւոր բարի եւ գոռ պատերազմող .
Նոյն եւ տայդր էր լըրբենուցս , եԹէ եւնէ երբէք զի էր ։
Չայս ասաց , եւ ալեւորն ըզքանչացեալ ընդ նա՝ գոչեաց .
Ո՛վ երջանիկդ Աորիդէս , բարեվիճակ եւ քաջափառ ,
Ցարժանի՞ ոք քեզ ձեռամբ ազգայեցւոց մանկան բազում ։
Մի՛ըմոքս եղի նգովեմ եւ յաղթեւեան ՚ի փոխեգիս ,
Ուր տեսի փոխադարձ երազոմի զերեալ յազով ,
Որբեսի ժողովուրդ եւ դիւցախառնըն Միգդոնիի ,
Որ բանակ հարեալ կային յայնժամ առ ափըն Սանկարեայ .
Չի հասեալ նիզակակից ընդ նոցին ես Թըռեցայ դաստ ,
Ցաւուրն՝ յորում եկին Միսաստինքն անդր այրասիրտք .
Ա յլ ոչ այսչափ ինչ էին՝ որչափ խայտաւն ազգայեցիքդ ։
Երկրորդ ապա զՈդիսեաս տեսեալ Ծերոյն՝ եհարց անգրկեն .
Ե՛կ ասա ինձ եւ զայս , որդեակ սիրուն , ո՞վ իցէ դա

Գրչիով չափ նուագապետն քան զԱպոլիգէնն Ապամոնիոն,
Իսկ ուսովք Թիկնաւէտ 'ի սեահանել՝ եւ լայնալանջ։
Ջինք նորուն անկեալ գընին ընդ բարեբեր երկրին երկաս,
Սակայն ինքն հանգոյն խոյոյ 'ի ձեմ գընայ 'ի կարգս ոչխաց.
Խոյոյ զինքն համեմատեմ սահեալ փափակ գեղմնաբոյժին՝
Որ ընդ մեծ հօտ լուսակիզն օգեաց յածեալ երթեւեկէ։

Ա՛ւ այս ետ պատասխանի հելլենէ ծնունդ Ագամեզեայ.
Իսկ դո՝ Լայերտեանդն է Ոդիսեաս լեհհանճար,
Սընեալ 'ի ժողովուրդն առաջարին Իթակէի,
Աղդի ազգի հնարից հընձեալ եւ խորհրդոց խնամատուիեան։

Խոհականն Ոիսեանդ կըրկնեալ անգուստ ասէ առ նա.
Արգարեւ, ով կին գու, զայդ Հընչեմարիտ յոյժ ատացեր։
Ջի եւ այսր աստուածայնոյն Ոդիսեաի եկեալ երթեմն
Հրեշատուիեամբ ըղձէն 'ի Արեայ սիրեցելոյն Մենելաւի,
Ես հիւրոցն ասպնջական եկէ 'ի տուն պատուասիրեալ,
Ես ըղբարս երկոցունն ուսայ եւ զմիտսըն հանճարեղ։
Արդ մինչ եկեալ խառնէին 'ի տրտվացուց մեր երախանս,
Ի կալ յոտին՝ լայն ուսովքն անցուցանէր Մենելաւոս,
Խայց 'ի նըստել երկոցուն՝ ջրքերշանին էր Ոդիսեաս։
Իսկ յորժամ բանս եւ խորհուրդըս հենուին 'ի հրապարակ,
Ընդ ոլորտս մըտեալ Մենելաւեանն ընթանայր ձառ,
Կարճառօտ, այլ նրբաբիտս. քանզի եւ չէր հոխաբան ոք,
Նա եւ ոչ ընդվայրաձառ, կամ թէ կըրտսեր եւս էր տիովք։
Ա՛յլ երբեմն յոտն Ոդիսեաս բազմահանձար յառուցեալ կայր,
Կայր հայեալ 'ի խոնարհ, զաչըն 'ի գետինըն հառուցեալ,
Ոչ յառաջ ըզգաւազանն ոչ յետըս կոյս առաբերէր,
Ա՛յլ ունէր անշարժելի արխմարի առըն սկս գունակ,
Մինչ կարծել ըզնա ցասկոտ ոք եւ պանդոյր սնեալ էին։
Իսկ յորժամ 'ի լանջաց անտի զուժգինն արձակէր ձայն
Եւ ըզբանան 'ի նմանութիւն ձըմեռային ձիւնաքերտից,
Ոչ եւս այլեւս մահկանացուն առն էր մըրցել ընդ Ոդիսեայ,
Ոչ եւս այլ ընդ Ոդիսեան կերտ հայեցեալ զարմանայիք։

Ակեւորն՝ երրորդ զնաս սեսեալ՝ անդրէն հարցումն առնէր.
Ո՞վ է միւս ազգեցիդ այդ այր քաջագն եւ յալեմանդամ,
Գրչիով եւ լայն ուսովք չափ՝ յարգիացիան երեւելի։

Ա՛յսմ հելենէ երկայնատեւ, վերհն 'ի կանգուն, կըրկնեաց անդրէն.
Ա՛յն էառն է վիճեալդ՝ ազգեցուցն ամենք պատասար.
Իսկ անդուստ Իթակեացիս կայ վիպատման 'ի կրետացիս,
Եւ զիւրեւ կրետացուցն ըսպարապուիեք կան հոլնեալ։
Ընդ 'ի մեր ապարանս՝ յորժամ հասեալ գայր 'ի կրետեայ։
Ա՛յլ սրդ զայլսըն տիտանեմ զբազըր խոյտակն ոգեյեցիս,

Զորս յականէ ձանաչել եւ յանուանէ ասել գիտեմ.
Բայց ոչ մարթեմ նշմարել զերկուս իշխանս ժողովըդոց,
Ըզկաստուերըն ձիամուռդ եւ զբռնամարտ Գոլիաճիէն՝
Զեզբարան իմ զհարաւատ, որ զմիոյ մըր լուծոյք երկունս։
Արդեօք չեկէն ընդ առաս 'ի ցանկալին Լակեդեմոնէ,
Թէ եկեալ այսր ընդ առին անգընդահերձ նաւատագիւք՝
Ա՛յժմ ոչ կամին մըտանել ընդ արս 'ի մարտ պատերազմի,
Խիճացեալ յամօթոյ եւ 'ի յոտուանց որ չիս եղելոց։

Ասաց զայս, քաշոյ ըզնոսին ունէր երկիր կենդանատուն
Անդ 'ի նոյն Լակեդեմոն 'ի բնագաւառըն սիրատարփ։ —
Իսկ ընդ քաղաքըն նուիրակք զուխտի դաշինն ածէին դիւց,
Գառինս երկուս, եւ գինի զըստրեցարար՝ անդոյ ալըտուղ՝
Ի տիկ մի այծենի, եւ Իգէոս բերէր քարող
Խառնարան մի պղպեղոյնն եւ ըմպանակս ոսկիաձոյլս.
Եւ զծերունին մատուցեալ յարուցանէր առվին բանիւք.
Օ՛ն արի, լաւագոնեանգ. աւազանին կոչեն ըզքեզ
Զհամարձակըն տրովեանց եւ պըղնձազէն աքսյեցւոց՝
Գալ 'ի դաշտ անգր իմանալ, զի կռուողիք գաշն անսուտ երդմանց.
Եւ սիրելին Արիսի Մենելաւոս եւ Աչէքսանգր
Ըզկինաղէն մաքառիչն յերկայնաբուն ակէ նիզակաց,
Եւ ըզՀեռ յոտքիսկն երթիկէ կինն եւ ըստացուածք.
Իսկ պղպէ սէր եւ գաշինս ամեներց կըռնալ վաստականս,
Ի Տրոյա մէք բնակեցուք յաղթասատար, գաղծգին նոքա
Անդրէն Հայրդոս ձիաբոյծ, Հաքայիա գեղեցկակին։

Ձայս ասաց, եւ սոսկացեալ ծերոյն հրամանն եւ ընտանեացն
Ըզկառըն լըծել, զոր անդանդաղ ածին 'ի գործ։
Անդր եղեալ Գրիսոմ՝ ձըգեաց յեւկոյս զերեւանական,
Եւ առ նըմին Ամեներոզ հեծաւ յերկձիսըն գեղեցիկ,
Եւ կալան ժիր զերիվարան 'ի գաշտ ընդ գրունս Արեւմտեան։

Իսկ յորժամ ժամանն եղեն առ տրովացիսն եւ աքսյեանս,
Ի վայր իջեալ 'ի կառաց անտի յերկիր Ճարտակաշատ՝
Ի մէջ անգր անցին գնացին տրովադացւոց եւ աքսյեանց։
Եւ անգին եւ անդ յոտքեաւ ատանց ազգացն Ագամեմնոն,
Ցառաջ ձգեաց եւ Պղխեւս զոտքսնհամեմատ, եւ ապրճ քաջագործ
Ջանիանդ ոտիքըս գնդն ածեալ, խառնեալ զդնդին 'ի խառնարանն,
Առեալ ջուր ձեռնալուացի՝ Թագաւորացն հեգին 'ի դաստս։
Եւ ձըգեալ դաստակաւն Աորիդեսի զդանակն հանեալ՝
Որ առ մեծաւ պատենիւք կախեալ կայր միշտ իւր սուսերին,
Մազս 'ի գլխոց կըտրեաց գառանցն, եւ զայն առեալ ապա նուիրակք
Բաշխեցին յաւագորեաքն աքսյեցւոց եւ տրովադեանց,
Ցորս Աորիդես մեծագոչ յաղօթըս կայր ձեռս ամպարձեալ.
Արտանգդ հայր, ինքնակոչ Յիդայ՝ շրքեալ եւ վեհագետ,

Եւ դու եւս Արեգակն՝ ամենատես, ամենալուր,
Եւ դուք Գետք եւ Երկիր, եւ որ 'ի խոր սանդարամետս
Ըզզենացեալսըն պահանջէք, եւ զորս երդուեալ երդմնուցեալն սուտ,
Վըկայք լերուք դուք եւ զերդմունսըս պահեցէք անդըրժելիս:
Զի թէ իցէ Աղէքսանդր ըզՄենելաւ սպանանիցէ,
Նա կալցի այնուհետեւ ըզՀեղինէ եւ զինչս ողջոյն,
Եւ մեք դարձ արասցուք 'ի լաստափայտսըն ծովայնուս:
Իսկ խարտեաշ Մենելաւոս զԱղէքսանդրոս եթէ սպանցէ,
ԶՀեղինէ տրովացիք եւ զինչս ողջոյն տացեն 'ի դուրս,
Եւ տուգանըս տուժեսցեն արգիացւոց ըստ արժանի,
Որ եւ յապայս յազգս մարդկան հանդերձելոց եղիցի զըրոյց:
Իսկ Պրիամոս եւ որդիք թէ Պրիամու չառնուցուն յանձն
Ինձ տուգանս հատուցանել՝ ուր Աղէքսանդր անկցի տապաստ,
Ես եւ յայնժամ իսկ հետէ փոխան տուժին տաց պատերազմ,
Կացեալ աստ՝ մինչեւ հասից 'ի կատարած այսըր կըռուոյս:
Ասաց, եւ ըզզառինսըն փողոտեալ յանգութ պղընձ՝
Ընդ գետինն արկ զայնոսիկ՝ որ թաւալգլոր խաղային անդ
Թափեալ անկեալ 'ի յոգւոց, զի պղընձ ըզզօրըն ջըլատեաց:
Իսկ առեալ ըզգինին 'ի թակուկէն դաշխուրանօք
Հեղուին նըւէր, եւ գէթ մըշտընջենից աղերսէին,
Եւ մէն մի ոք զայս ասէր 'ի տրովացւոց եւ յաքայեանց.
Արամազդ մեծ, գերափառ, եւ որ եւս այլ անմահ աստուածք,
Որ ոք նախ դըրժեալ դաշինն եւ ըստ երդմունս անցանիցեն,
Այնպէս որպէս գինիս այս՝ ուղեղ նոցին հեղցի յերկիր՝
Եւ նոցունցն եւ զաւակացն, եւ ամուսինքն ընդ այլս անկցին:
Ասացին զայս, այլ նոցա Զըրուանեանն ոչ կատարեաց զայն.
Իսկ առ նոսա Պրիամոս դարդանեան զայս բարբառեցաւ.
Ունկըն դիք ինձ, տրովադեանք եւ քաջասրունք աքայեցիք,
Զի դարձեալ ընդ կըռուկ մեկնիմ գնամ 'ի հողմուտն ես Իլիոս,
Քանզի լինել չհանդուրժեմ ականատես սիրուն որդւոյս
Ընդ Արեայ սիրեցելում Մենելաւեայ մենամարտին:
Արամազդայ գիտելի եւ անմահից այլ աստուածոց,
Ո՛ւմ արդեօք կայ յերկոցունց մահուն վախճան ճակատագրեալ:
Ասաց այրն աստուածակերպ, առեալ 'ի կառսն եդ ըզզառինսն,
Ամբարձաւ եւ նա ինքն եւ զերասանսն յետկոյս ձըգեաց,
Եւ առ իւրեւ Անտենովր յերկձիսն հեծաւ 'ի վայելուչ.
Արդ սոցա դարձ արարեալ գնային անդրէն յետս յԻլիոն:
Իսկ Հեկտոր՝ Ճետ Պրիամեան, եւ Ոդիսեւս աստուածային
Նախ ըզվայրըն չափեալ, ապա զվիճակսն առեալ 'ի ձեռս
Ի պղընձի մի արկեալ տատանէին 'ի գըլխանոց,
Թէ ո՛ նախ յառաջագոյն արձակեսցէ զաշտէն պղընձի:
Իսկ ամբոխըն պաղատէր՝ ձեռս առ աստուածսըն համբարձեալ,

եւ այր այր յաքայեցւոց եւ 'ի տրովհանց զայս ասէին .

Արամազդ հայր , ինքնակալ յԻդէայ՝ շրջեալ եւ վերհաւէտ ,
Որ ոք գամ մի զբաներդ 'ի մէջ կողմանցս արկ երկոցունց՝
Ընդնս տուր սատակամահ 'ի դրժոխոց տուզանեալ տուն ,
Իակ մեզ սէր վերըսահին եւ գայն ուխտի լինել անխափ :

Զայս ասացին , իակ մեծն Հեկտոր սաղուարտաճաճ՝ ազգ՝'ի Թիկուանս
Շարժէր զվիճակեան , եւ ոստեաւս իակոյն վիճակըն Պարիսի :
Սակս կարգաւս քաղցեցան ուր երիվարքն օդապարիկք
Պային իւրաքանչիւր եւ նրկարէն զինք եւ կազմածք :

Բայց անդուստ առեալ զուսովքն ըզգեղէցիկ զինան ըզգենայր
Դիւցազն Ալէքսանդրոս՝ այլոն հելլենեայ գեղածամին :
Յաւուրջ քան զամենայն արկ ըզբարձիւքն ըզսրտնապանն
Ընտիրս եւ ապխեալըս ձարմանգօք արծաթիեիւք .
Եւ ապա 'ի վերայ լանջացն ըզզրահսըն ագանէր
Զեղբօր իւրոյ զ'Իկայոնի , եւ իւր 'ի ձահ պատչաճեցաւ :
Այլ՝ արկաւ ուսընգանուէ ըզպղնձի թուրն արծաթազամ ,
Ըզվահանն յետ այնորիկ ըզմեծայաղիւ , թանձր եւ ըստուար .
Եւ 'ի գլուխն ագոյց հուժկու զձարտարապետըն ասպաւարտ
Ըզձիապի՝ յոր 'ի վերուստ ահել ճօճէր գարգամանակ .
Ա՛ւ նիզակ մի հզօր՝ ձեռին իւրում գիպողապոյն :
Ի սոյն օրինս եւ տրիսեան Մենելաւոս վառեր զինուք :

Արդ յերկոցունց ճակատուց խրթին տգոն զինուորեցան ,
Խաղացին յատապարէս յաքայեցւոց մէջ եւ տրովհանց
Խոժոռեալ խոժոռ ակամբ , եւ ըղտեսողս կալան զարմանք
Ըզձիախրոխտ տրովադեանս եւ զքաջայաւրհ աքայեցիս :
Մատուցեալ նոցա յերեսաս յատապրիսին 'ի չափածոյ՝
Ճօճէին ըզնիզակսըն լի 'նդ միմեանս սըրամըտութեամբ :
Եւ նախ Ալէքսանդրոս զերկայնատուէրն ընկէց գեղարդն
Եւ եհար ըզվահանն Աթրիդեսի զբոլորաձեւ .
Ոչ երեկ ըզպղընձէն , այլ կորացաւ այր իւր կըրկնեալ
Ի հատաքաւոտ ատապրին . իակ Աթրիդես Մենելաւոս
Գըղընձոյն երկրորդ խաղաց՝ առ Արամազդ հայր մագթելով .

Արամազդ տէր , տուր հանել ըզվրէժս 'ի նոցա զըրկողէն զիս
Ի գետնի Ալէքսանդրոս , եւ ընդ ձեռամբ քովն պատառեա .
Զի տեսցուն զամենայն 'ի վերջածին մարդկանէ ոք՝
Որ խըռիցէ զհիւրընկալն օտարատուր երախտաւոր :
. Ասաց , եւ ճօճելով արկ ըզնիզակն երկայնատուէր ,
Եւ եհար ըզվահան գրիսանէնին զբոլորակերս :
Թափ ընդ ատապարէն փայլուն անցեալ գընաց գեղարդն ուժգին ,
Եւ երթեալ մըխեցաւ ընդ բազմատուռեան լանջապանակին
Եւ յայնկոյս 'ի մնակուշն հասեալ՝ զբասպիկան եհերձ աշտեին .
Խուսափեաց եւ ապրեցաւ նա 'ի մահուն սեաւ օրհասէ :

Արիդէս հանեալ ըղձուրն արծաթագամ՝ վերացուցեալ,
Կոփեաց ուժգին ՚ի խորան գըրքանոցին՝ յոր չազմեալով
Ցեռակ չերտ եւ ՚ի քառակ փըչրեալ անկաւ ՚ի ձեռանէն։
Վայեաց Արիդէս վերակնեալով ՚ի լայն երկինս.

Արամազդ հայր, չէք ՚ի գէս եղեռնագործ ոք քան ըզքեզ.
Ըզվշնան Ալէքսանդրի ակն ունէի՚նդ կատարին հանել,
Արդ սուաբեր յիմում ձեռին խորտակեցաւ, եւ ՚ի նմանէր
Ի բազկէս սլացեալ գընաց մըկունդս անգործ ՚ի նմանէ վրէպ։

Ասացեալ՝ դիմեաց կալաւ զձիաձարի սապաւարտէն,
Եւ քաշեալ՝ յատպաւարձ պքսայեցին արարեալ դէմ.
Իակ խըրացն առնդնագործ խնդգէր ըզնա զձիափուռ ուլտկէն,
Որ արկեալ ընդ կըզակաւ՝ գըրքանոցին պըրկեր ՚ի կապ։
Եւ անշուշտ վարեր առնէր եւ ժառանգէր պարծանս անքաւ,
Եթէ չէր սուր նըկատեալ Արամազդայ դուստրըն Աստղիկ,
Որ զբըռնամահ արջառոյն եբեկ ըզվիրն առ ՚ի նմանէ,
Եւ ունայն սապաւարտն ըստուար ձեռինն երթայր ըզկետ,
Զոր ապա յայնժամ դիւցազն առ բարձագէն պքսայեցիս
Գըրեալ ընկէց, եւ բարձին ընկերակիցք իւր մըռնչիւնք։
Մի՛սանդամ յարձակեցաւ պըղծձանձիւնն նա գնդապետական
Ըսպանանել ցանկացեալ, այլ զինքն Աստղիկ յափըշտակեաց
Հէշտեաւ զօրէն աստուածուհւոյ, եւ թանձր ըզնա ծածկեալ մըգով
Տարաւ եդ յանուշահոտ ՚ի սրբակապան իւր բուրաղուարթ.
Եւ չոգաւ ինքն կոչել ըզՀելենէ, զոր եւ եգիտ
Ցաշատարակին ՚ի բարձոս, եւ պաք պիւրեւ շատ արեաքհետց։
Եւ ձեռամբըն բռնեալ հարեալ ըզնոսաւեաս խլացին ցաչեղ եաս,
Եւ զդէմս առեալ պատաւոյ հինաւրեկէ՝ բարբառեցաւ,
Զատրագործին՝ որ նըմա մինչեւ բնակէրն ՚ի Լակեմոնին
Վասաակեր յընտրեր ասուիս եւ մինչեւ յոյժ սիրէր ըզնա.
Ի նոյն ինքն աստուածուհին կերպարանեալ Աստղիկ ասէ.

Արի եկ, Ալէքսանդրոս ըզքեզ կոչէ գնանալ ՚ի տուն.
Կայ նա ինքն յատպաստին եւ ՚ի գահոյս Հնախպակիպոս
Փայլեալ ՚ի գիր եւ ՚ի ձորձս, եւ ոչ ըզնա Համոքիչքն
Կըռուեալ ընդ աւն եւ եկեալ, այլ թէ ՚ի պար գնայցէ ուրեք,
Նա կամ այն ինչ դադարեալ ՚ի խաղալոյ ՚նդատեալ կայցէ։

Զայս ասաց, եւ ըզսիրտս նորա ՚ի լանչըս իւր արծարծ.
Որ տեսեալ ըզպատանոց աստուածածուհւոյն ըզհրաշագեղ,
Եւ ըզպատիըն ցանկալի եւ գլուսափայլ ակնոցիս,
Գակեաւ, եւ յանուանէ ձայնեալ անգին բարբառեցաւ.

Ո՛վ վեհագոն, եւ գի բնաւ կըրթիս պատրել զիս յայդպիսիկ.
Մինչ այլ եւս ուրեք ՚ի բարեշէն չինաւանաց
Փախչիցոյ կամ հեշտալըզոյն Մէնինոյ գիս վարեսցես.
Ինչ եւ անգ ՚ի յօդաձոյն մեռգկանէ զոք քո յանկ առեալ։

Քանզի արդ Մենելաւոսի պարտեալ զթիւացն Ալէքսանդրոս՝
Կամի զնա զառելիս առնուլ անգրէն տանել ի տուն,
Ցայն արդեօք ազատս այժմիկ մանգաւս հասեալ կաս աստանօր։
Օն երէ նախ առ նմա եւ յաստուածոյ մենեանց չուզայց,
Եւ այլ մի եւս անդրէն գարձցիս ոտիւք քովք յԱլիմպոս,
Այլ առ նըմին աստապեցիր ցանգ եւ նըմին կաց պատկաս,
Մինչեւ ըզքեզ ամուսին կամ ազախին արասցէ ինք։
Իսկ ես՝ անգր ոչ գընամ, — զի եւ իցէ իսկ ինձ բաւիք, —
Զանհոգինս ինք յօրինել, զի տրտունջիք առ հասարակ
Ծաղր յետուստ զնս առնիցեն. են են ի սիրտ իմ ցաւք անջափ։

Իսկ առնս արդարմտեալ աստուածազանն Աքաղիկ ասէ.
Մի գըրգուեր զնս, հղկելիգ, գուցէ ցասմամբ Լծողից ըզքեզ,
Եւ այնչափ առեցից, որչափ սաստիկ սիրեցի ցարգ,
Եւ ի կողմնան երկոսին նիւթեցից ոխրս գըժընդակս՝
Ի տրովհանս եւ գանայիկս, եւ կորիցես գու չարամահ։

Այսպէս ասաց, եւ երկաւս հեղինէ զարմ Աքամանդայ,
Եղ գընաց քօղածածուկ ի լուսափայլ պատեալ ի շղաշ,
Լուռ եւ գաղտ ի տրովհէաց. կարապետէր աստուածուհին։
Ի գեզազարդ ապարանս իբրեւ հասին Ալէքսանդրի,
Աղախնայքն այնուհետեւ զգրծովքն իւրեանց գայլին ընդ փոյթ,
Իսկ ջքնաղն ի կանայս ի բարձրայարկ գնայր առապատան։
Եւ նըմա ժըմնասէրքն Աստղիկ առեալ աստուածուհին
Եւ բերեալ գահաւորակ մի արի հանգիստ Ալէքսանդրի.
Նըստաւ անդ Հելենէ, գուստր ասպարօզին Աքամանդայ,
Զայկունան յետոյս դարձուցեալ՝ զայր իւր բանիւքս յանդիմանէից.

Եկեալ կաս ի մարտն. — յանկարծ անդէն կորընչէիր
Ի քաջէ սպանեալ առնէ՝ որ էր նախկին իմ ամուսին։ —
Գարծէիր յաւաջ զԱրեայ քան զսիրելին Մենելաւոս
Կորովով եւ բազկաւ ի վեր լինել եւ գեղարդեամբ.
Այլ արդ արի ձայն տուր երէ Արեայ սիրուն Մենելաւեայ՝
Ինչանել գարձեալ անգրէն միմանց ընդգէմ ի հակ մարտի։
Բայց ես խըրատ տամ գըլալ, եւ մի՛ նզ խարեսցէ Մենելաւոս
Ի վերջ գալ գէմ ընդգէմ եւ գուապարել յանդընդաւոյր,
Մի գուցէ զնէ սպանէն առ ի նմանէ նիզակահար։

Իսկ առնս բան զայս Գորիս բարբառեցաւ պատասխանի.
Մի կին գու գառն այսպանգ ըզսիրտ իմ մի երգիծաներ։
Զի զարդիս՝ ինձ յայլեւայց Մենելաւոս ընդ Ամենայ,
Եւ նըմա՝ ես միւս անգամ, քանզի եւ մեզ մերձ կան աստուածք։
Այլ արի, ելի ի սէր ամուսնութեան երթամք ի քուն.
Զի ոչ երբեք այսպիսի տրտիւնն ըզմիաս հասեալ կալաս,
Նա եւ ոչ մինչ զառաջինն ի բերկրալեն յակդեմոնէ
Հափսիեալ զքեզ ծովեի անդընդաւերձ նաւափայտիւք,

Եւ զուգեցայ 'ի Կրանայէ հեղգւոջ սիրով եւ անկողնոք ,
Որպէս այժմ եմ խանդակաթ , եւ զիս ունի անոյշ փափաք :
Առաց եւ գնայր 'ի մահիճան յառաջ եւ կինն ըղկնի նորա .
Արդ տաքա 'ի գահոյսըն ներնջեցին քանդակածոյս :
Իսկ Ատրիդէսն ընթանայր գազանաբար ընդ բազմամբոխն
Ցակն ուրեք արկանել զԱլէքսանդրոս աստուածանման .
Այլ չկարաց դք 'ի տրովեանց եւ յանուանի նիզակակցաց
Ցուցանել անդ զԱլէքսանդր Արեայ սիրուն Մենելաւեայ :
Զոր թէ դք տեսանէր , ոչ ծածկէին առ գութ սիրոյ ,
Զի հաւասար սեաւ մահուն ամենեցուն էր ատելի .
Բայց խօսեցաւ ընդ նոսին տրամն արքայն Ագամեմնոն .
Լըւարուք ինձ , տրովացիք եւ դարդանեայք եւ օգնականք .
Յիրեւլոյն Արեայ յայտնի է յաղթութիւն Մենելաւեայ :
Զհեղինէ արգիացին ընչիւքն ողջոյն տուք դուք 'ի դուրս ,
Եւ զտուգանսըն հատուցէք՝ որպէս զիարդ եւ վայելէ ,
Որ եւ յազգս հանդերձելոց մարդկան գնասցէ հրաչակ յայտայս :
Զայս ասաց Ատրիդէս , եւ գովէին այլ աքայեանք :

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՋՈՐՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խորհուրդ գեղ յաղթանակի Արամազդայ, որոյ զիջեալ 'ի թախանձանս Հե-
րայի, տայցէ զԱթենաս՝ երթալ դրդել զտրովացիս՝ խզել առնել ուխտին
դաշանց. որոյ եկեալ հրապուրէ զՊանդարոս՝ նետահար առնել զՄե-
նելաւոս. որքք եւ բողոք Ագամեմնոնի ընդ եղեռնն։ Մինչ դեռ Մաքաոն 'ի
բժշկել կայ զվիրաւորն, տրովացւոց ժամ գտեալ՝ յառաջ խաղան 'ի Յոյնս.
Ագամեմնոն ընթացեալ ընդ գունդս բանակին, որոտայնդէ զարիսն, կշտամբէ
զդանդաղսն. խառնուրդք մարտին, եւ նախճիրք առատ եւ անդ մեծամեծք։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՈԻԽՏԻՑՆ ՅՐՈՒՄՆ. ԱԳԱՄԵՄՆՈՆԻ ՀԱՆԴԷՍ ԱՌՆՆԻ, ԲԱՆԱԿԻՆ

Աստուածոյն յոսկի յատակն ակումբ առեալ վԱրամազդաւ՝
Ըզբանիւք անհանգիստ, եւ ի՛ նոսին արդոյն հնձել
Զբանակին աստուածանմանին մեռուցեալսկիզբ ոսկի նետոցը.
Առնուին մի՛ատ միջիկ՝ յատատն ապրելոյ անկնճռատեսք.
Անդ յայնժամ Զրուանեանն ընդելանէր կըսկիծ բանիւք
Ի զայրուձն ածել զՀերա յատակատուր ի սոյն բարբառ.
Երկոքին յատատածուհեաց՝ Մենելաւեայ են ձեռընտուք,
Հերայն արգիացի եւ Ամենաս պահպանակաս:
Մեկուսի սակայն բազմեալ եւ ի զընին կացեալ բերկրին.
Իսկ սըմա՝ ծաղրասէրն Ատոլիկ ցանգ մօտ կայ ի Թիկունս,
Եւ զօրհաս ձակատագրին առ ի նմանէն անցուցանէ,
Եւ Թափեալ արգ եւս ընկաս, մինչ կարծեր զանձն իւր մեռած ի մահ:
Բայց յաղթուածն՝ է Արեսի սիրելեցլոյն Մենելաւեայ.
Սակայն միք առցուք խորհուրդ՝ Թէ յո՛ գնամ իրըզդ ջըրկեցին,
Պատերազմ անգրին չըր եւ զբժշկեսցէ Ձակատատաճարտ
Ցարուցցուք ի նոսընտան. Հնձի արիացք տեր հաղտարար:
Եթէ այս հաճոյ եւ քաղցը եղիցի բաղաքեցուցանց,
Թող քաղաքն Պրիամու Թագաւորին քնակեալ լեցի,
Եւ զարգոսեանն հնձինէ տարցի անդրին Մենելաւոս:
Ձայս ասաց, եւ Հերա եւ Ամենաս մընչեցին լուռ.
Նըստէին առ միմեանցը, մըրմընջէին արտվնանց չարիս:
Կարկեալ կայր Ամենաս ցասուցեալ հօրն Արամազդայ,
Ճիկ չեհան, բայց ամենի առնոյր ըզնա սըրտմրտութիւն.
Իսկ Հերայ սիրտ ժուժկալեալց ոչ բարկութեանն, այլ խօսեցաւ.

Ինագորոյն Զրուանեան, զան որպիսի բարբառեցար.
Զի կամիս լզվաստակս առնել դերեւս եւ ընդունայն,
Եւ զքրտունս որ քրտնեցի յերկս՝ եւ ձիանն իմ յոգնեցաւ
Ի ժողովել զօրս յեղեռնն Պրիամու եւ մանկըտւոյն։
Ե՛րթ ասա, իակ այլք ընդ քեզ գիք համօրէն հաւանիմք ոչ։
Արամազդ ամպայարոյց՝ ծանրացաստումն ասէ առ նա.
Ա՛յ Թըշտաւո, զո՞ր Պրիամոս եւ Պրիամու մանկտին ընդ քեզ
Հաստուցանեն ինչ վընաս, զի անգադար ջըրդիս մոլիս
Սատակել զԻլիոնի զգեղեցկակերտըն չինաւան.
Որ զի Թէ ինքնըզ ընդ գրտնեան եւ ընդ երկար մըտեալ պարիսպս՝
Ըզ Պրիամ եւ զՊրիամեան մանկտնա ազգ ազգ լսվաստեացես,
Եւ զոր այլ եւըս տրովեանք, յոգեցուսցես Թերեւս անդ զոհսդ.
Ապաւինր որպէս կամիս, մի յայսմհետէ գէթ այս պայքար՝
Մեծ ընդ իս եւ ընդ քեզ ընդ երկոսեանս անկցի կըռիւ։
Այլ եւս ինչ քեզ ասացից եւ յեւս դու զայն ի միտըս քո.
Զի եւ իմ յորժամ քաղաք մի կործանել վաւեացին խանգք՝
Որ սիրելի քեզ որերոյ իցէ ծնընդեան ընտպաւոտ,
Մի զզայրուկս ինչ արգելեալ յամեցուսցես, այլ ասացես Թոյլ.
Զի եւ իմ արգ աւտակ տըւեալ քեզ զայդ կամ յակամայս։
Զի որ կան ի գարեգաճամբ եւ ընդ երկինքդ աստեղազարդ
Դամ մի բնակեալ ուրեք քաղաքք յերկրածնելոց ի մարդկանէ,
Էր իմ սըրտիս ի նոսա նախանձածուր Իլիոս առաքք,
Եւ Պրիամ եւ ժողովուրդ կործուաեգըն Պրիամու.
Զի ոչ երբեք օրինի խոտակեք անգանն իմ կարօտեալ,
Եւ նուիրագ եւ ՀՀՀՀՀՀՀՀ. զի այս հատեալ է մեզ պատիւ։
Անգէն ելեալ պատասխանի տրտր աչեզն արգոյն Հերա.
Ինձ երեք են տրգաստրեւ քաղաքանի յոյժ սիրելին,
Արգոս եւ Սպարտա եւ Միկենէ լայնափողոց.
Թէ սատակել յատելութիւն գործցին սըրտիդ, խըլեա վնասս,
Ոչ ընդդեմ ինչ քեզ գառնամ ատյս փոխան, եւ զընդամ ոչ։
Զի Թէպէտ եւ անխայեմ եւ ատպատել չըտապեմ Թոյլ,
Ոչինչ օգտիմ ի խնայել, զի հաստատուսն են ուժգնագոյն։
Ի սակայն եւ զիմս արժան ոչ ի դերեւս առնել վաստակ,
Զի եւ ես աստուածուհի եմ եւ անտի սերս ուստի քոյդ,
Եւ զիս երիցագոյն ծընաւ Զրուան կորովամիտ,
Ցերկուս գէմըս, զաբգիս եւ քո կոչմամբս անկողնակից.
Իակ յանձահիցս գու ի մէջ Թագաւորիս բաղըրեցանդ։
Այլ ազէ ևկ զայսաւիկ միանդամ տեղի տրւեալ չնորհիմք,
Ես քեզ, եւ գու ինձ, եւ զհետս երկնի միւս դիք անմահք։
Եւ գու փոյթ ընդ փայթ պատուէր տուր հրամանիկ Ամենասոյ,
Ելանել գնալ ի տրովեանց տաքայեցւոց գըժընդակ առաջ,
Գուն գործել՝ զի տրոյացիք ըզխորհուրդսն ածքայեցիս

Զեռնեարէց 'ի հարկանել լեցին՝ սըտեալ ոխերին գաշանց ։
Զայս ասաց , ջըմբռտաացաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց ,
Նոյնժամայն Թըռչուն բանիւք բարբառեցաւ առ Աթենաս ·
Ի բանակն առ տրտվացիս եւ աքայեանս էրթ փութաձեմ ,
Հնարեսջիր՝ զի տրտվացւոց անցեալ ըստ ոխիս գաշանցն երդմանն՝
Նախաձեռն 'ի մեզանէնէ աքայեցւոց լեցին սիպոց ։
Ասաց , յորոյ զանձկացեալն յառաջագոյն խոկ զԱթենաս ,
Որ հաւաձեալ ազգացեալ յՈլիմպոսին էջ 'ի բարձանց ։
Որպէս ասաղ ճիչ բազմափայլ կորովմիտ Զըրուանայն Ձեռ
Նաւազեցն 'ի նորչան եւ կամ զօրաց լոյն բանակի
Առաքէ , եւ Թօթափին առ 'ի նմանէ յոյժ կայծակունք ,
Խոյանայր նրմին հանգոյն յերկիր Պալլեան Աթենաս ։
Ոստուցեալ եկաց 'ի մէջ , եւ առչուԹիւն կալաւ զտեսողն ,
Ըզքաջաձի տրտվագեանս եւ զբարձազէն աքայեցիս ։
Եւ այսպէս ինչ , այր ցընկեր ակնարկելով , բարբառէին ·
Պատերազմ չար մեւանագամ եւ վերիժագործ Ձակատամարտ
ԶաքԹիցէ , կամ յերկոսին կողմանս արկցէ սէր Արամազդ ,
Ան որ էն խոկ մարդկան պատերազմաց մատակարար ։
Ա յսպէս ոք ասէր ինչ՝ յաքայեցւոց եւ 'ի տրտվեանց ։
Խոկ նա զառն ըզգեմս առեալ՝ զԱտենեորեան Լաւոդոկեայ
Ըզկերընկեր քաջամարտսն , 'ի տրտյացւոցն եմուտ ամբոխ ,
Ի խընդիր գիւցանելոյն Գանգարտոյ՝ Թէ ուր գըտցէ ։
Եւ եգիտ զԼիկայոնին ուստր անըստգիւտ եւ ուժիգակ
Զի ահա կայր , եւ գունդ զիւրեւ վահանաւոր զօրեղ արանց
Եկեալց ըզհետ նորա 'ի յորձանացն Էնեպոսի ։
Եւ կացեալ առընԹեր՝ զերագաԹեւ խօսեցաւ բանս ·
Լըսիցես ինձ արդեօք , սըրի որդիդ Լիկայոնի ,
Ինչիցէ Մենելաեայ հարկանել նետ մի սրաԹըռիչ ։
Ի տրտվեանց յամենեցունց ժառանգեացես չընորհս եւ փառս ,
Եւ 'ի վեր քան զամենայն յԱՀէքեանգերէ Թագաւորէ ·
Ի նմանէն մանաւանգ մեծապայծառ տարցիս պարգեւս ,
Եթէ սեպհ զԱտրտրդին զՄենելաւոս արիասիան
Գով նետիւ 'ի պատառաԹիւն մատանեալ՝ եկեալ յոտըմբ խարույկ ։
Օ՜ն 'ի վերայ մեծագործս Մենելաեայն մեռ ընդ ոտիւն ,
Եւ ոխերիս լըռեսծինն Աթոլոնի քաջազեզան
Ըզգեստանց անդրանկածնունդս հանել նրմա զոհ գերապանծ
Ի դառնալդ անդրէն 'ի տուն յոստան Զէլեայ նուիրականի ։
Զայս ասաց Աթենաս եւ զխօրն միտս հաւանեցոյց ·
Հան խոկոյն զաւրեզն ոտրկ ըզվայրենի վաւաշ քօչին ,
Զոր ելբեմն ուրեմն ինքնին 'ի Թոքսաւնքն դիպուցեալ՝
Ցեւանեէն 'ի վիմէն դառնականալ եղեալ նրմին ,
Եհար ընդ սըրտատուրն , եւ նա 'նդ պարեհին անկաւ տապաստ ։

Որոյ եաքիւրք 'ի գըլխոյն էին թուսակալ քիլ վիշտասան ·
Զոր քերեալ պատշաճեցուց եաքիւրագործ Ճարտարապետ ,
Եւ քաջ յըզկեալ զամենայն՝ 'ի ծայրան ադոյց ոսկեձոյլ լամբս ։
Արդ լարեալ զայն քաջապէս՝ յերեսս երկրին եգ 'ի խոնարհ ,
Իսկ ընկերքըն կորովիք զասապարան հանգիպ իւր ունէին ,
Գուցէ 'ի նա նախ յառնիցեն ազգայեացս արի մանկունք
Մինչ չեւ խոցեալ Աթոռոգին Մենելաւոն արիական ։
Նա զիսուին եբաց կապարճիցն եւ սա եհան նետ մի անտի
Կորաթեք՝ սլացաթեւ , եւ սեաս ցաւոց գարան երկանց ·
Եւ 'ի լարի անդ անդէն կալաւեալ եգեալ զդասըն փըքրին ,
Ուխտեաց լուսածնին Աստուծոյ գիպաղելոն
Ըզդաստանց անդրանկածնութիւն հանել նըմին զոհ մեծաշուք
Ի գարձին անդրէն 'ի տուն 'ի նուիրական Չէնէայ քաղաք ։
Եւ կալեալ համայն զգըզգուխն եւ զլաւր քաւչեաց արկառաջին ,
Ցեցուցեալ ըզքիւն 'ի տիւնսըն եւ զերկաւճն 'ի լայնալիճն ։
Եւ յորժամ կարակնատեւ յաղեղամիյն ընդ գիրկս եմուտ ,
Լիձըն ձայնեցաց , եւ ահագին ըզկահեաց լարն , եւ նետն ոստեաւ
Սայրասուր , սաստնաթեւ 'ի ապայակայտ անդքըր մըխեալ ։

Այլ ըզդեզ , Մենելաւէ , ընտեացան գիքն երըկնակափառք ,
Անմահքն , ատարատուն մանաւանդ գուստր Ագամեզայ ,
Որ քո կացեալ առաջի՝ վարեաց զհերձակըն գառնութիւն ։
Որ եւ այնչափ ինչ արգել զայն 'ի մարմնոյն վանեալ 'ի քաց ,
Որպէս քըշէ մայր ձանձ յորդւոյն 'ի քաղցրանինիք քուն հանգըստեան ։
Եւ նոյն ինքն անդր ատղեաց՝ ատր կամարքին ասիք ճարմանդք
Ադուցեալ յեռեալ կաքն , եւ ծալ 'ի ծալ պատեր զքարհ ։
Եւ անկեալ գառնն ազըգքն անդր 'ի գոմըն գիզատպատշաճ՝
Եւ եղեալ թռափանցանդ , եւ ընդ կամարն ամենարուեստ
Եւ խազաց մըխեցաւ մինչեւ 'ի զրահն յոգնապաճոյճ
Ցըտախտակըն զոր կըրեր մարմնոյն պատեան , նետից պատնէշ ,
Որ եւ պահեաց իսկ ըզնա , բայց եւ ընդ այն էր անցեալ թափ ։
Եւ ցըտեալ նետն ըզվէրին երեսս մըրճեալ քաջին մարմնոյ՝
Իսկ եւ իսկ 'ի խոցուածոյն հոսեաց արիւն քաւաքաքաւ ։

Որպէս յորժամ Մէոնիա կամ Կարեացի ոք կին զիլըղոսկր
Ի կարմիր ներկանիւթէ՝ երիվարաց լինել չուշակ ,
Եւ գրնի յատագաստին , եւ ցանկացան ասպետք բազուկք
Ցանել զայն , այլ կայ պահլ Թագաւորին փառաց 'ի շուք՝
Երկաթէ , ձեռն 'ի զարդ եւ 'ի պարծանըս հեծելոյն ·
Այսպէս քո , Մենելաւէ , գերազարդոյր բարձք ազգերաց
Եւ սըրտիք քինէ 'ի ապշեցուածոք վայելուչս՝ յարիւն ներկան ։

Ստակացաւ ընդ այն տեսիլ արանց ալքայն Ագամեմնոն՝
Յանն ըզթուխն արկեալ աթեւն զառ 'ի վիրէն հեզեզատեալ ·
Ստակացաւ եւ նա ինքնին Արեայ սիրուն Մենելաւոս ։

Բայց տեսեալ՝ զի արտաքոյ կային ալեաքին սայլըքն եւ կարը,
Դարձեալ ՚ի լանջս խոր անդրէն ժողովեցան ոգիք ներա։
Անգանօր գառն հեծուեմեամբ՝ Մենելաւեայ կալեալ ըզձեռն՝
Ասաց արքային Ագամեմնոն, հեծեծելին եւ համահարզք.
Սիրելիդ իմ հարազատ, արդ քեզ ՚ի մահ կռնցին զաշխա՝
Մէն միայն ընդ ազատեանցս արկեալ ըզքեզ արուեստիդ ՚ի մեռա։
Այսպէս հարին զքեզ արուեստիք՝ զերդմունս ուխտին կռնեալ առ ոտն.
Այլ ապահա ոչ եղեցին գաշինքն եւ ոչ գառատնչն արիւն
Եւ նզովքդ անապականց եւ աչք յոր մեքս հաւատացեալք։
Զի թեպէտ եւ առ ժամայս չըվճարեսցէ Ո՚ւխտականն,
Անագան եւս հատուսցէ, եւ չարաչար պահանջէսցին
Ընդ իւրեանց իսկ կառուին՝ հանդերձ կանամբք եւ մանկըտւով։
Զի հասեալ ՀՀշմարտութեամբ եմ ես մըտաքս եւ խորհրդով,
Գայցէ օր՝ յոր նուիրականք այդ Ի՚լիոս աստակեացն
Եւ Պրիամոս եւ գըրոհ նիզակաւորըն Պրիամոս,
Եւ Զըրուանեանն Ագամազդ արփիսքանչակըն բարձրաքայհ
Նա ինքնին շարժեսցէ զմեռանելս ատոգորն ՚ի քնաւս՝
Սըրամըտեալ ընդ դըրժանացս. այս ամենայն չանցցէն ապարհաս։
Բայց ըզքէն կըսկիծ ատաղիկ հարցի յոգիս, ով Մենելաս,
Թէ մեռցիս եւ ըզկինդ կընքեսցես ՀՀակառակիդըր,
Եւ ծանըր կռանիք ՚ի ծարաւտան Ազգաս գտցէսցես։
Զի հայրենիք գաւառին ազատնդանցս յուշ գոյցին ընդ հատ,
Եւ Թողցուք ՚ի պարծանըս Պրիամոս եւ տրուեսցեալ
Զարգուհին Հելենէ, եւ զքո լուծցէ զոսկերս երկիր
Զանկեղդ ՚ի Տրոյա՝ մինչ չեւ գործոյս ՚ի լրումն եկեալ։
Եւ զայս ինչ ոք ասիցէ յամբարտաւան տրուեսցես՝
Տրոհեալ ոտն ՚ի շիրիմ Մենելաւեայ մեծափառի.
Օ՚չ Թէ այսպէս ՚ի հանուրս Ագամեմնոն լընոյր զգաստնի՝
Որպէս այժմըս այսր ընդ վայր զաքայեցւոցն ածեալ բանակս,
Եւ գընաց կորեաւ ՚ի տուն ՚ի հայրենին բընիկ գաւառ
Նաւուք դատարկելովք, Թողեալ զարին Մենելաւոս։
Զայս ոք ուրեք առասցէ, բացցէ յայնժամ ինձ երկիր վիհ։
Բայց ընձա զըրատալիկեալ Մենելաւոսն տակ խոտորեալ.
Քաջ լեր, ով երկնազարմ ազգիս ՚ի զըրա ազգակցաց.
Ոչ Թէ նեռըն ապրատուր ՚ի մահահարի ոտքիք հարաւ,
Պահեաց գօսին նըկարէն եւ ՚ի ներքուստ պատեալ կամարն
Եւ աստեանին յօրինեալ ՚ի պղընձագործ որդւոց դարբնաց։
Ահ որ տըրեալ պատասխանի առ արքայն Ագամեմնոն.
Իցիւ Թէ այդ այդպէս էր, ով սիրելիդ Մենելաւոս։
Այլ ըզվերջըդ գընեալ արկցէ բըժիշկն ըսպիսդանիս,
Որ ՚ի սեաւ քո ցաւոցըդ հանդուսցէն ըզքեզ Թերեւս։
Ասացեալ՝ առ սքանչելին Հայնեաց քաւրոջ ՏալԹիբիոս.

Տալ Թիւիւ, երթ փուշով կոչէսջիր այսր ըզՄաքսուտն՝
Զայրն որդի Աղէկսեայ զամենահնար բժշկապետի,
Գալ այցել ըզՄեծնէլաս զարիսական պետն ազգայեանց,
Զոր նետահար արար ոք կորովաձիգ աղեղնաւոր
Ի տրովեանց կամ լիկեցւոց, նըմին՝ ի փառս, խակ մեզ՝ ի տուք։
Զայս ասաց, եւ քարոզին լըռեալ՝ չեզեւ անունկընդէր.
Եւ դիմեալ գընալ՝ ի գունդ պատենազէն ազգայեցւոց,
Աչս ածեալ՝ ի գիւցազնըն Մաքսուտն զոր եւ ետես,
Ահա կայր եւ շուրջ զնովքն հրզօր ըղկռիւ վահանաւորք
Վաշտականաց՝ ի ձիաթոյծ Տրիկեայ նըմին զնեռուրեւցւոց։
Որոմ մերձ անցեալ ըզքանս երապտեւս բարբառեցաւ.
Արի եկ, Սակ՛էոսեանգ, Ագաւաճեան կոչէ ազգայ,
Գալ տեսանել զՄեծնէլաս զարիսականն ազգայեանց պետ՝
Զոր նետահաճիգ արար ոք աղեղնաւոր քաջահրմուտ
Ի տրովեանց կամ՝ ի լիկեանց՝ իւր՝ ի պարծանս եւ մեզ՝ ի վիշտ։
Զայս ասաց եւ զսիրտ նորա՝ ի լանջըս իւր վըրդովեցոյց.
Եւ իսկ գնացին ընդ ամբոխն՝ ի լայն ճամբարն ազգայեցւոց։
Եւ յորժամ ժամանեցին ուր Մեծնէլաս խաբեպետ
Կայր խոցեալ եւ ըզնովաս քաջազգ զուսմամբ վիրաժոզով
Զար առեալ՝ եւ՝ ի մէջն անգ կանգներ այրն աստուածանման,
Իսկ եւ իսկ կորզեաց ըզնետն՝ ի կամարէն գեղապատշաճ.
Այլ՝ ի ձրգեալ հանել փըքնին՝ յետոյ բեկան կարճք նորա սուր։
Ըզգօտին խայտաճամուկ ելոյծ յանձնէն, եւ՝ ի ներքուստ
Ըզկամարն եւ ըզպատենազէն գործ պզնձագործ մանկանց գարբնաց։
Եւ ըզնոցն առեալ՝ ուր գառնաբոյնն անկաս ազըզք,
Քաշեալ զարբնէն՝ հըմուտքար ցանեաց ամըզ ըզպզնձանիս
Զորս երբեմն հօր իւրում՝ սիրելապէս մատոյց Փիրոմն։
Մինչ սոքա յահեղագուռն Մեծնէլեայ կային՝ ի սպաս,
Վահանաւոր տրովացւոց հրոսեալ գային խումբք՝ ի վերայ.
Նոքա զէն զգեցան գարձեալ եւ յոշ ազգին ըզմարտակռիւ։
Ոչ քընած տեսանէիր անգ ըզդիւցազն Ագաւաճեան,
Ոչ երկչոտ ոք սրըտաճախ, ոչ վհեհերոտ՝ ի գոռալարած,
Այլ յարէած ժըրտպըռխ՝ ի մարտ՝ յարանց փառապարգեւ։
Զի զերխաւարն Թողեալ կառաքն՝ ի պղինձ դըրտագելով,
Զորս առեալ ըզպտըղընչեալըն մեկուսի սպասեակին ունէր
Եւ բիծագոն՝ որդին քաջ Գիրհասեանըն Գաղէմեայ,
Որոմ եւ առէպ եւս պատուէր՝ ունել զնոսին՝ եւ տալ երբ,
Թէ խոնջ ոտիք կացցի զանգամանն՝ ի տալ հրամանն բազմամբոխին.
Ինքն հեռի երթեւեկեալ ընդ գաստակարգ ռազմամբոխ,
Զորս ժիրըն տեսանէր յերապաշի դանայեցւոց,
Մերձ կացեալ՝ եւս առաւել նոցա բանիւքըս տայր խրախոյս.
Արգիացիք, մի ծուլայիք յորիական քաջամեծենդ,

Քանզի հայրն Արամազդ սըտոյ ներպատա եղեցի ոչ.
Այլ որ նախ վաղեալ զերդումբիք ուխտի գաշանացըն դըրժեցին,
Ըզնոցա փախուկ մարմինս անշուշտ անգեղք Ճարակեացեն,
Ըզկանայսըն սիրելիս մեք եւ զմանկտի նոցին մանրիկ
Վարեացուք նաւուք գերի, զոստան նոցուն վաթեալ տալտրտ:
Իսկ զորս հայեր վատասիրտս 'ի տոկալէ պատերազմին,
Ընծոտս զայրագին քանիւք կըռփիեալ յոյժ կըշտամբեք.
Արդուհանիք, նուիրեալքդ 'ի Նեռ, ամօթապարտք, ոչ պատկառիք.
Զի՞ քնաւ այդպէս կայք ընդ վայր իբրեւ զերծորիծս հարեալ յապուշ,
Որ խանջեալ պարտաւեալ 'ի մեծադաշտ արշաւանաց՝
Չեալ առեալ կան, եւ մընայ ինչ ոչ 'ի սիրտսըն զօրութիւն.
Նոյնպէս կայք եւ դուք ապչեալ, ուչ ձեւն 'ի գործ մըխիք մարտիդ:
Սիրէ տրուէ՛նց ապասիցէք հաւանել գալ ուր նաւքըս մեր
Կան ձգեալ գերեցկախիք՝ ընդ ափնածիր ապիտակ ծովուն,
Զի տեսջիք լեռ Զրուանեանն արկեջ զձեօք զիւր ձեռն հովանի:
Այսպէս սա խչնանաբար գընայր Ճեմեալ ընդ գումարտ ռազմ.
Եկն եհաս առ կրետացիսն՝ յորս արտոյց անցեալ 'ի սահ:
Եւ աղբա զպաշտաւորսն Իդոմինիւ վինուտրեին.
Իդոմին՝ 'ի նահատակն ուժեղութեամբ վարազանման,
Եւ Ալքմենէս ըզկռիսն գունդըսն խրախուսէր:
Զորս տեսեալ ըզծերացս արտոյց ազգըդին Աքամեանն,
Եւ անդէն ոտըք քանիւք բազմատեսցս առ Իդոմին.
Զքեզ, Իդոմին, պատուեմ 'ի քնաւ երազմէի գանայնկա
Թէպէտ 'ի պատերազմ, թէպէտ եւ յայլ ամենայն գործ,
Եւ թէպէտ 'ի կոչունս, ուր զսեաւ գինին մեծահարկի
Խառնեն 'ի խառնարանս արգիացուցն ազատատեսարք:
Զի ուր այլք առ հասարակ 'ի հերսականծ ազայեցուց
Ըմպեն բաժին մի չափով, քո լիալիր կայ միշտ բաժակ,
Որպէս ինձ խակ գըլխովին, ըմպել յորժամ ցանկասցի սիրտ:
Խոյացիր ոտիք 'ի մարտ՝ որպէս ինչ գոլ պանծալիր նախ:
Ա՛ռ որ զայս Իդոմինեաս արագ գաղձատած կրետացւոց պետ.
Աորիդէս, եւ քեզ յոյժ հաճոյական եղեց ընկեր
Իբր երբեմն յատաղոցդն կալայ յանձին եւ խոստացայ.
Իսկ գոռ զօրս յորդորիչքիր գիտակագիր ազգակցիս,
Զի փոյթ ընդ փոյթ մարտիկացք. քանիզի տրուէնցք չգնեցին զերգմունս,
Եւ նոցա՝ մահ եւ ապիտ ժամանեացցեն այսուհետեւ,
Որ զի նախ ձեռներեցք զուխտըն անցեալ հաստուցին տոյժ:
Զայս ասաց, եւ Աորիդէս եւեալ գընայր զըւարթամիտ.
Եկն յԻսասըն երկուտեան, յորի արտոյց անցեալ 'ի գունդ.
Նա աղբա զնն առնուին, եւ զնոքն խաղայր հետեւաց ամպրոպ:
Զոր օրինակ 'ի գիտեն եռեւ ըզմիգ այր խաչնարած,
Զի չընչով արեւմտեան աստղատակեալ ընդ ծով գայլէ.

Եւ նըմա 'ի բացակայեան իբրեւ ըղկուսակը ինչ արշնաթոյր
Թըւի՛նգ անգունգս ընթացեալ, ածեալ քերեալ մըրըիկ քաղում,
Սոսկացաւ ընդ տեսիլն եւ ընդ այրիս վարեաց ըզհօտն.
Հանգուցանակ ընդ Էսահանց դիւցասըհունդ պատանեկաց՝
Ի դըժնեայ ըղրդէին Ճակատամարտս խիտ գումարտակք
Կապուտակք, եւ յատպար եւ 'ի նիզակ քըմնճածածանք:
Եւ զտուա յանկն արկեալ՝ խընդաց արքայն Ադամեհեան,
Եւ առ նոսա ձայնարկեալ՝ երագաթեւ խօսեցաւ քան.

Ձեզ, Էսաք, պատճնաղէն արգիացւոց ըսպայապետք,
Ձեզ ինչ ոչ տամ հրամանս, չէ խակ պիտոյ տալ ինչ ձեզ ձեռ,
Դուք ձեզէն վառեալք ըղդըրգ՝ արիապէս գընել մարտս:
Օ՛չ Թէ, հայր Ադամազդ, եւ Աթենաս եւ Աթալեան,
Ա յդպիսի առնենգուն 'ի լանջս իւրեանց լիներ ոգի,
Օ՞ն եւ ծն՝ արքային Պրիամու փոյթ քանդեր քաղաք
Ըզմերովս անկեալ բըռնմբ եւ նըւաճեալ եւ տապալեալ:

Ասացեալ զայս եւ անդէն զնոսա Թողեալ չոգաս առ այլս.
Սկզ եգիպ ըղկնեստոր՝ ըղքաջաձայն գինւեանց խօսնակ,
Որ զիւրան 'ի ռազմ յօրիներ եւ խրախուսեր 'ի պատերազմ
Ըզմիծաղ գնչագոնիս, զՆեպատորաս եւ ըզՔրոմեաս.
Եւ զԵմոնաս արքայիս եւ զԲիտաս հռովմէն ազգաց:
Եւ յառաջ զհեծելախումբն հանդերձ կառօք ուերիվարօք,
Եւ զհետեւեան ըզկնի կացոյց յաճախագունդ արի որեար՝
Ի ռազմին լինել պարիսպ, իսկ զապիկարան արկ 'ի միջին,
Զի Թէ ոք եւ յակամայս, այլ առ հարկին գտաւպարեսցի.
Եւ նախ՝ հեծելազգին տայր նա պատասխան, եւ հրամայեաց
Զուսով ունել զերիվարսն եւ մի տապալն հարկանել խոով:
Մի ուխտ 'ի ձիավարժս եւ յարուածիւն իւր խիզախեալ,
Նահատակ եղեալ միայն պատերազմիլ ընդ տրովացիս,
Եւ մի յետս ընկրկեսցի, զի ակարագոյն գըտանիցէք:
Եւ որ յիւրում ոք 'ի զոյգս հանգիպեսցի կառաց այլում,
Կարկառեսցէ ոտգ յոտսն, որ օգտագոյն լինի պայման:
Սոյնպէս եւ հինգն ըղքաղաքս եւ ըզպարերազմ ասէրգին,
Զայս 'ի լանջս իւրեանց ըզմիտս եւ ըզհոգի կիրճ ունելով:

Ասացեալ ծերըն տայր խրատ՝ նախնի մարտից քաջհմտաս,
Զոր տեսեալ՝ զուարթացեալ խընդաց արքայն Ադամեհան,
Եւ արձակեալ առ նա ձայն՝ Թըռչըուն բանիւք բարբառեցաւ.

Ցայր ոք ինձ, ով ծերուկն, Թէ զերգ ոգիք և 'ի ծոցիդ՝
Նոյն եւ ծոռնիգդ ըզհետ գնային, այժ եւ կորով էր անգնգիս,
Բայց մաշէ զքեզ ալեւոյթ հասարակաց նըմանավիշտ.
Յանկարծ այլ ոք զայն առնոյր, եւ զասէիր դու՝ 'նգ մանկագոյնս:

Եւ նըմա պատասխանի Կեստոր ասպետըն Գերենեան.
Նա իակ ինքնին, Աորիգէս, փոփոքելի այնպէս լինել՝

Ըզդիւցազն որպէս յորժամ տատակեցի զնբեւթալեան ։
Բայց երբեք դիք զամենայն միահաղոյն չետուն մարգիան ։
Պատանի յայնժամ էի, այժմիկ ալիք յիս անկանին ։
Ա՛յլ սակայն խռանեցայց ընդ հեծելազն եւ տաց խրախոյս
Խորհրդով եւ քանիւք, զի ծերունեացդ է այս պատիւ ։
Տէգընկէց լեցի մանկտին՝ տիւք քան զիս կրտսերագոյն,
Ցուսալից՝ սրտառուչ խիզախ յոյժ ու՛ր կորով կարշնազօրեան ։
Զայս ասաց, եւ Աթրիգէս խազայր յատաջ ուրտխոսէր ։
Գիտ զորդին Գեաէվսի զվիսմարզնկըն Մենեսթեւս
Զի կայր, եւ չուրջ զիւրեւ աւեհնացիք ճակատամարտք,
Եւ անդէն՝ հուպ առնիթեր կայր Ոդիսեւս բազմահանճար ։
Եւ անդ մօտ՝ Կեփալենացդ չուրջ գումարտակք ոչ անաւագք՝
Կային անգործ, քանզի զօրուն չեւ էր առեալ զնազմին խօշիւն,
Զի գեռ այն ինչ դըրդեալ խրլըրտէին գունդքըն ռազմիկք
Տրոյացւոց ձիավարժից եւ աքայեանց աստի անտի ։
Ուստի սոքա գէտային եգեալ՝ ձնայնին զի այլ գունդ ազգեան
Դռոյեի՝ ի վերայ տացէ տրտվեանց, եւ սկիզբն՝ ի մարտ առնիցեն ։
Չոր տեսեալ յանդիմանեաց Ագամեմնոն արանց ազգայ,
Եւ առ նոսա ձայն եգեալ՝ խօսեցաւ բանս երագաձուիչ ։
Ո՛վ զաւակ Գեաէվսեան՝ գիւցազնունդ Թագաւորի,
Զարահնար եւ գոռ ջղեալ խոր մանգաղեւտեաք նենդ Ոդիսեւս,
Չի՞ կայք պատրաստեալ, եւ վիհկրեալ՝ սղոյց սկնապք ։
Զեզ արժան էր ապագին ընդ ախոյեան կալ նահատակս
Եւ՝ ի կռիւ հրաբորբոք՝ դիմագրաւեալ չահատակել ։
Աւաղինք եւ՝ ի խրախուն յինէն կոչիք գոք երկոքեան,
Ցորժամ խընդայս կազմիցեմք աքայեցիքս ազատանոյն ։
Քաղցր էր անդ ըզխորովոյ խորոխին ուտել համեազհամ
Եւ զանոյշ գինւոյն նըւագս՝ որչափ եւ կամք էին՝ ըմպել ։
Բայց սակայն մըտագիւբ կոպնեալ կայիք ցայժմ՝ ի զընին,
Տասն ախոյեան Թեսէոս գունդ անգուշ զնով կանխեք՝ ի մարտ ։
Հանձարեղն Ոդիսեւս խեղճ գիտեալ արար գործեւածն ։
Զինչպիսի՞ բան, Աթրիգէս, ընդ առաւմնեղդ վազեաց ցանկ ։
Զխո՛րդ յոյնս տեսս՝ ի կռիւ ։ ոչ զարթնեաց ցուք աքայեցիքս
Բարի եւ տուք հանգստամարտ ընդ արտվեցւոց ձիավարժից,
Անգ տեսցես, Թէ կամք իցեն եւ քեզ իցէ ինչ տոյժ փոյթ,
ԶՏելէմաքեն սիրուն հայր ընդ ախոյեանս խառն արշաւեալ
Տրովադեանց քաջամիոց ։ եւ օդաբանս խօսիս գու զայդ ։
Իսկ ընդ նա՝ ժրմտեալ ընդ քիմն՝ ասաց ազգայն Ագամեմնոն,
Խելամուտ ցասմանն եգեալ, եւ՝ ի խօսին եգեալ՝ ի զինք ։
Մազդզնըդ Լայերտեան՝ բազմահընար Ոդիսեւս,
Ոչ սերտիս ինչ կըշտամբեմ ըզքեզ եւ ոչ հրամանն ինչ տամ ։
Զի հասեալ եմ ճըշմարտիս՝ զիարդ ոգիդ՝ ի լանջըս քումմ

Աղու մըտաց է հըմուտ, զի զնոյն խորհիս որ զինչ եւ ասս։
Ա՛յլ ազէ երթ, եւ Թէ խիստ ինչ առ առեզեաւս ֆկէ խօսեալ,
Քաւեսցուք զայն ասպա, եւ զիցեն դիք ըզբնաւն ապախտ։
Ասացեալ՝ եհոդ զնոսին անդ եւ առ այլս հետեւեցաւ,
Եւ եգիտ զորդին Տիգեայ զՄիջահոդին Դիմիդէս՝
Զի կայր խառն ընդ երիվարան 'ի մէջ կառաց դրուագելոց։
Եւ կայր մօտ առ նովքին Աթենէլոս ուսուցըր Կապանեայ։
Դըսրովեաց եւ ըզսոյն առեալ ալքսին Ագամեմոն,
Եւ առ նա բարբառեալ ըզսրաՀեւ բանիքըս խօսեցաւ.
Ո՛հ զինեւ, որդիգ Ցիգեայ քաջասըրտի, Հիսիրոխոսին,
Զի զանգիտես հոգեկեալ ընդ առագրիզ պատերազմիդ։
Զարհուրքս՝ ոյք երբեք ոչգոչս 'ի սէր եկեալ Ցիգեայ,
Ա՛յլ քան զինեկերսն անձկալիս չահատակել յոտիսայ մարտ,
Որպիսի պատմեցին մըրցմանց նորուն ականատեսք։
Ես ոչ գիսպայ, ւոչ տեսի, բայց գերագոյն այլոց ասեն։
Զի առանց մարտամբոխից եկեալ եմուտ հիւր 'ի Միկենա
Դիւցազուսիւ Պոլինիկեաւս հանդերձ՝ լինել զօրավոգով,
Որ կազմէին յայնժամ կռիս առ Նաւպրեկան պաղեսպ Թեբեայ,
Եւ ուժգին պաղատէին առալ զանասանի նիզակակիցս։
Հաւանեալ ընդ ազաչանս յօժարէին ընդուհել առքս,
Ա՛յլ չըրկաց Ագամազդ՝ վատասխատրակ ցուցեալ նըշանս։
Իսկ նորքս իբրեւ գնացեալ յառաչադէմ եղեն յօդոլ,
Եւ հասին յԱսովպոս 'ի կինեւնաքեր եւ խոտաւէտ,
Անդ անդէն պատգամաւորս առաքեցին զՑիգիւս ազգանիք։
Զոգաւ նա եւ եգիտ բազմահրաշնչոյ կազմեալս
Ահելմեալ 'ի խոտիսոնս յԱսոպիկեանն արտ Թեսան յարկ։
Անդ Թէպէս եւ հիւր առար զէր Ցիգիւսըն հիասլուծ,
Ոչ երկեաւ ինչ միայնակ կացեալ 'ի խուռն կազմեացուց,
Նա՝ գըրգռեր եւս 'ի գուսպար, յայղիեր 'ի բնաւս յայրազապես.
Այնպիսի ձեռընկալու կայր 'ի Թիկունս իւր Աթենաս։
Ցասուցեալ սրըտմըտաւՀեամբ կազմակապիչքն Հիսոմուտք՝
Ցայսրէն դարձան առին եգին նըզմա գազան գազանք բազմաձեռն,
Ցիսուն մի պատանեաց, ոյց գընդապետք էին երկուք,
Մէտիկ Իմոնեան՝ անմահիլ դիցն հանգուսաւոր,
Եւ հասքանչ Աստրիոնեայ Պոլիխոնտէս քաջամարտիկ։
Իսկ Ցիգիւս եւ առ ոտաս եւս առագքաց օգհաս գազան,
Ստատկեալ զամենեսին, միւսմ Թոզեալ գառաջ 'ի առն.
Զմիոնիս եհեծ ազձակեաց՝ նըշանաց գիցն հրգտատակեալ։
Ա՛յսպիսի ոք էր Ցիգիւսն եռոյեցի, ասկոյն զորդին
Վ՛ատհար 'ի մարգոց ծընեալ քան զինքն, 'ի բան ձարտարագոյն։
Զայս ասաց, այլ չետ նըզմա ապատասխանի Դիոմեդ քաջ,
Այլ ածեալ 'ի սատակ ազատակուրըն Թագաւորին։

Բայց որդին կապանեալ մեծափառի՝ արար դարձուած ։
Մի արտեր, Աորիդէս, որ զի խօսել գիտես ուղիղ ։
Լաւագոյն յոյժ քան ըզհարս առաւել մեք պանծալք լինել,
Զհօրմնագուռնն Թեբացւոցն ինքնին առեալ է մեր ըզգահ,
Աձեալ գունդ ասկաւառոյ ըզպարըսպագն աքթեանան,
Խրախուսեալք 'ի գից նշանաց եւ յօգնութիւն Աստուածոյ ։
Իսկ 'ի կորուստ մանեցան նաքա իւրեանց մոլորութեամբն ։
Ապա մի գուբ ինձ ըզնաու ըզհարս 'ի նոյն գրներ պատիւ ։
Ցիգագ աչաց հայեցեալ Դիոմեդ քաջ առէ ցինա ։
Է՛ արբուն, նիստ գուբ լըռիկ եւ ունկն խոցրս դիր բանից ։
Քանզի ոչ ցանուամ ես Ագամեմնի հովուին ազգաց՝
Որ 'ի կուիւ խրախուսէ զաքայեցիսըն բարձակենս ։
Զի առ նա փառքն երթիցեն՝ եթէ երբեք աքայեցիք
Վանդիացն ըզպորվացիս եւ զԻլիոս առցեն ըզսուրբ ։
Եւ նըմա սուգ մեծ գարձեալ՝ աքայեցիք թէ վանեացին ։
Այլ օն 'ի քաջ արուեստն առեալ եւ մեք տարբուք խընամ ։
Ասաց, եւ 'ի կառաց ցինուքն հանգերձ վաղեաց յերկիր,
Եւ ազդենէն յանձն առքային ոստուցելոյ հրնչեաց ահեզ,
Մինչ անգամ եւ արբտապինգ առն խակ զահի հարկանելոյ ։
Զբաղմագոչ ծովափամբն որպէս յորժամ անգընդոց վէտք
Ըզքարաժայռք կոտորելին յարեւմտեան յուզել հովմամբ ։
Նախ 'ի խորս անդ գիզացեալ եւ խորտակեալ ապա յերկիր՝
Մեծամեծըս մրընչելին, եւ ուռուցիկ լեռնախոպրեան
Ցարուցեալ զարաւանդաք Թրքնուն զաղի ծովուն փրփուր,
Ալյակս յայնժամ խուռնրնիլեաց դանայեցւոց դըրդեին գունդք
Անգադար 'ի պատերազմ. եւ զօրավար իւրաքանչիւր
Տայր հրաման իւրոցն, իսկ այլք գնային լըռիկ, մինչ ոչ կարծել
Թէ գՀեկտ գայցէ այնչափ ամբոխ՝ որոց 'ի կուրծսըն գուցէ ձայն,
Լըռութեամբ երկուցեալ յառաջնորդացն, եւ զնոքօք զինք
Գունակ գունակ փողփողեալք՝ որով վառեալ առցեալ գնային ։
Տրովացիքն, որպէս խաչինք 'ի հանգերձեան առն ընչեզի
Կան ժողովք բիւրաւորաց 'ի ձիւնահոյր կաթին կըթել
Անդրեալ բառաչելով 'ի լուր ձայնի բընչեան գառանց,
Ընդոչիւ տրոփագոցացն այսպէս ընդ ընդին հընչեր բանակ ։
Զի չէր նոյն խընդութիւնն ամենեցուն, ոչ մի բարբառ,
Այլ լեզու խառն 'ի խուռն, եւ արբ յոլովք տարաչխարհիկք ։
Ըզսոսա գըրգեր Արէս, եւ Ամենաս ծաւի զնոսա,
Եւ Երկիւղ եւ Արհաւիրք, եւ Հեռ անյագն 'ի մոլութիւն՝
Մարդախոշոն Արիւն հարագատ քոյրն այն եւ ընկեր,
Որ նախ խուն մի ամբառնայ, բայց ըզկընի այնուհետեւ
Ըզգլուխն յերկինս կանգնէ եւ ձնմն առեալ շրջի 'նդ երկիր ։
Որ եւ յայնժամ հասարակ ընկէց ըզկուիս 'ի մէջ նոցա՝

Ընծայեալ ընդ ամբոխն, հեծուծին արանց յորդորելով։
Եւ առքա 'ի մի վայր յորժամ եկեալ հասանէին,
Խրոնէին սասյար՝ նիզակ եւ պղընձակուռ սրանց կորով,
Եւ վահանքըն կրմբեալք երիեալ յիրեարս յեռուին հուպ,
Եւ աղմուկ եւ դղրդիւն անհրնարին յառնէր անդէն։
Անդ եւ գոյժ եւ խրոխտումն 'ի միասին լինէր սրանց
Խոշոշից՝ խոշոշելոց, երկիր արեամբ հոսէր գետայր։
Որպէս յորժամ ուղխացան հեզեղատեալ գետք 'ի սարոյ
Խառնիցին 'ի ձորամիջի ըզյորգոգեմ ջուրըն վըտակ
Ցաղքերաց մեծամեծաց 'ի խորանդունդ գըլեալ խոխոմն,
Ձորոյ բոմբիւնն 'ի լերանց ըզսէ հավիւն 'ի հեռաստան.
Նոյն սոցին 'ի խառնուրդս յառնէր գոռումն եւ արհաւիքք։
Առաջին Անահիտքոս՝ այր 'ի սրովէանց ըսպան մարտիկ
Քաջագէն 'ի հաճատակս, ըզԹալխանան Եքեպովլոս,
Ձոր եհար նախ 'ի խորան ձիագիսակ սազաւարտին
Եւ 'ի ձախան հարըստեաց, եւ մինչեւ յոսկրըն մխեցաւ
Գըլընձին սայր, եւ ծածկեաց զսկանռեղս նորա խաւար,
Եւ անկաւ, որպէս մինչ բուրգն, 'ի սաստկակոծ գոտաշաւածին։
Զանկեղըն բուռն հարեալ զոտից ազգային Եվխինովք՝
Աբանոսց իշխողըն մեծամեծաց Քալիդոնեան,
Ի նեւոյ ձըգէր 'ի դուրս, իղձ լինելով վաղվաղակի
Առնուլ զինուցն ըզկապուտս, սակայն հատաւ ջան նորա սուզ.
Զի մեծանձն Ագենովը ըզնա տեսեալ դիոյն 'ի քարշ,
Ընդ կողն՝ որ 'ի կըռնել խըր յատաղորն կայր հոլանի՝
Գընձազէն սըրտիկաւ ըմիով խոյեալ եղոյն զանգամանն։
Ա յատէա զինըն եղեալ հոգւի, բայց յիւր վերայ գործ գտանուիեան
Անդ 'ի վեր երեւեցաւ ընդ սրտովացեան եւ ազայեանս,
Զի քան զգայլս անկան յիրեար, եւ այր զընկէր բըռնահարեր։
Անդ էաս Ցելամոնեան եհար զորդին Անթեմիոնի՝
Զծաղկազուարճ պատանին զԱիմոյեան, այն որ երեսին
Իչեալ մայրն Լիպայէ՝ զԱիմոյեանայ ծընեալ զափսոսիք,
Մինչ երեայր ընդ ծընողան ըզհօտ խաշանցըն տեսանել.
Եւ սըմին այսր աղագաւ Սիմոյեսեան գնա կարգային։
Սակայն ոչ սիրուն ծնողացն ըզվտխարէնան հատոյց անընդեան,
Սակաւակաց եղեալ անկեալ 'ի մեծանձնին Էասայ տէգ.
Զի զնա նախ անդ 'ի գիմելն ընդ կուրծս եհար զըսաեւամէն աջոյ,
Եւ ընդ ուսն 'ի հանդիպոյն պղընձի գեղարդն եղ Թափանցանց։
Նա ընդ փոշի լերկիր գըլորեալ տատալեցաւ իբրեւ բարտի,
Որ 'ի յուռհի մեզգագործեան ձահճի մեծի ծընեալ ողորկ,
Ըստեղունքն 'ի բարձրածայր 'ի գագաթունն արձակեցան.
Ձոր Ճարատարըն կատագործ այր կոտորեաց յերկաթի փայլուն,
Կարակնեալ զայն 'ի հեց՝ գեղեցկաշէն կառաց անուշ,

Իսկ ինքըն գօսացեալ անկեալ դընի յերկըր գետոյն.
Ա յսպիսի զԱնթեմիդէսըն կոձոպեաց սիմոյիսեան
Դիւցազն էաս, յոր Աստիխոս պրիսմոսեան երկինազըրահ
Արձակեաց ընդ գումարտակն ըզնիզակին սէգ սայրատուր։
Վըրէպ լեալ 'ի նմանէ՝ զի էակս զընկեր քաջ զՈդիսեայ,
Մինչ առեալ գետ այլուր ձըգէր ըզդին, ընդ հասմն եհար.
Կործանեցաւ ըզնոցա, անկաւ գիակն 'ի ձեռանէն։
Ոդիսեա ընդ մահ նորա բըրդեալ 'ի մեծ սրտմըտութիւն՝
Մուտ 'ի միջ նախամարտիկաց՝ վառեալ 'ի զէն հրաչէկ պղընձոյ,
Հուպ մատեաւ եկաց՝ ընկէց զաչտէն փայլուն շուրջ դիտելով։
Յարդնընկէց լինել քաջին ընկըրկեցան տրովադացիք,
Բայց ոչ նա զրաւաստակ ընդ վայր զգեղարդնըն արձակեաց.
Այլ եհար զհարձորդին Պրիամոսի զԴեմոկոոնէ
Որ առ նա յԱբիդոսէ եկն 'ի Ձայկացն օգապարից։
Առ ընկերին զայրուցս եհար ընդ ծամիչն սէգ Ոդիսեա,
Եւ սրտքերն պղընձաձոյլ չէշտեալ ընդ միւսն եւ ծամիչն.
Եւ մուճըն խաւարին մածեալ ծածկեաց զաչըս նորա,
Եւ տապալեալ թունդ եհան, եւ հընչեցին զէնքն ըզնովաս։
Տեղի ետուն նահատակք եւ նոյն իսկ վէրն ինքնին հեկտոր.
Արգասեանք հարին խոշեն եւ զգիակունսըն ձըգէին,
Եւ յառաջ կոյս գլուխ եռաւն. բայց Աթոլն սըրտմըտեցաւ
Ի վերպատայ եգեալ գէտային, եւ առ տրովեանս եղաբձ խրտխռոյս.
Արիք, տրովեանք ձիախրոխտք, եւ 'ի մարտիդ՝ յարգելացուց
Մի յետնիք, զի եւ նոցա չէ քաջ մարմինն եւ ոչ երկաթ՝
Հանդուրժել 'ի սայր պղընձի մորթատատաւ հարկանելեաց։
Նա եւ ոչ ինքն Աքիլլեւս՝ որդին Թետեայ վարսագեղի
Կայ 'ի կռիւս, այլ առ նաւուքն ըզսըրտատկելն իւր հալէ մաղձ։
Զայս գըժինէն գոռաց աստուած 'ի քաղաքէն, իսկ զաքայեանս
Յարոյց գոռալոր Արամազդայ կառափնածինն ամենափառ,
Ընթացեալ ընդ բանակն՝ ուր լըքուցեալըս նըշմարէր։
Անգամօր զԱմորինկեանըն Դիովքէս կապակաց Օրհաս.
Զի առ վէգ ոտինն հարաւ 'ի խորտաձորտ բըլանաքարէ
Ցաչ ոտքն, եւ որ եհարն էր Թրաքացւոցն արուանց էշեան
Խճըրաձանըն Պիրոոս, այն որ եկեալն էր յԱնտռոյ։
Եւ զաճառաքն ընկոճին ոսկերըքն հանգերձ վճիտն ժըպկիրհ
Սպառըսպուռ ջախջախեաց, անկաւ յորոյայս ինքն 'ի փոշւոջ՝
Ձերկոսեան առ սիրային ընկերն ըզԹեւսեան տարածեալ
Ի Թալանալ Թաիեալ զոգին. եւ որ եհարըն Պիրոոս՝
Յարձակեալ խոցեաց տիգաւ զաորտն եւ վիժեալ հեղան յերկիր
Փորտին առ հասարակ, եւ զաչըս իւր ծածկեաց խաւար։
Էտոլեանն ըզսա Թոասս 'ի հրոսէն անդ եհար տիգաւ
Ընդ լանջս 'ի վեր քան զըստինան, եւ վարսեցաւ պըղինձն 'ի Թոքան։

Եկեալ մերձ առ նա Թոաս՝ հան 'ի կըրծիցն ըղձուռն աշտէն ,
Եւ ձըգեալ մերկացաւ ըղպայրասուր վաղակաւորն ,
Եւ ընդ մէջ որովայնին խոցեալ նովաւ՝ կորզեաց զոգին ։
Իսկ ըղզէնսըն ոչ կապտեաց , զի պատեցան զիւրեաւ ընկերք
Թրակացիք ցըցունագէսք , 'ի ձեռս իւրեանց երկայն նիզակք ,
Որք ըզնա զանգամայապըլթն եւ զպաշըմբուռն եւ զպերճալին
Մերժեցին յանձանց 'ի բաց , եւ ընկըրկեալ վանեցաւ նա ։
Այսպէս սոքա երկոքեին զմիմեամբք 'ի հող անկան տապաստ ,
Սա Թրակացւոցն առաջնորդ , նա Եպէեանց զինազգեստից ։
Եւ այլ եւս յոգնաթիւք սատակէին շուրջանակի ։
Թէ ոք անդր այր հասանէր , ոչ եւս անարգս ինչ դնէր ըզգործն ,
Որ անվէրն եւ անխոց 'ի սըլացեալ սուր պըղընձոյն
Շուրջ 'ի մէջն անցանէր , ածէր Պալլաս զձեռքն Աթենաս
Զձեռանէն առեալ՝ հերքեալ եւ ըզնետից ձախրանս 'ի բաց ։
Զի այն օր յաքայեանց եւ տրովացւոց մեծ բազմամբոխ
Բերանսեալ 'ի տախտապար անկան զմիմեամբք անդ 'ի փոշւոջ ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Օգնականութեամբ Պաղղադայ Աթենասայ առաւելի քաջութիւնս առնէ Դիոմեդէս բազում 'ի Յունաց. խոցեալ նետիւ 'ի Պանդարոսէ, բայց զօրացեալ յԱթենասայ եւ դարձեալ անդրէն 'ի կռիւ, սպանանէ զբազումս, ընդ որս եւ 'զՊանդարոս. քարիւ հարկանէ զԷնէաս 'ի ծունկն, մայր նորա Աստղիկ դիմեալ ի Թիկունս որդւոյն՝ խոցի 'ի ձեռնն, խոյս տուեալ ելեալ յՈլիմպոս՝ բժշկի 'ի Պէոնէ դիցն բժշկապետէ. իսկ զԷնէաս փրկէ Ապոլոն 'ի ձեռացն Դիոմեդեայ։ Արէս խրախոյս տայ տրովացւոց. Դիոմեդէս նահանջէ յերեսաց Արէսի եւ Հեկտորի։ Հերա եւ Աթենաս իջանեն յօգնութիւն Յունաց։ Դիոմեդէս զօրացեալ յԱթենասայ՝ հարկանէ զԱրէս ընդ որովայնն, որ առ ցաւոցն մռնչեալ ամպառնայ յերկինս. կշտամբի յԱրամազդայ, բժշկի 'ի Պէոնէ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

### ԴԻՈՄԵԴԵՍԻ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ

Բայց գալլիան Ախենաս զՏիւքեանն յայնժամ Դիոմեդէս
Կորովով եւ արուեստիւք լցոյց լինել նըշանաւոր
Ճամնայն արգիւոցին եւ պարծանաց ժառանգել փառս։
Հուր յիւրմէ գլխոյնէն եւ յատակրէն վառէր անչէջ
Աստեղն աշնայնոյ նրմանատիպ օրինակեալ,
Որ պայծառ յոյժ փայլակէ յովկիական լուացեալ՝ի ծով.
Ա յագուն ակ բոց բորբոքէր յուսոց նորա եւ՝ի գլխոյն,
Եւ մըղեաց վինքն անդր՝ի մէջ ուր գունդ՝ի գունդ փոթորկէին։
Էր Դարէս ոմն անուն՝ի տրոյացիան ընտիր, ամբիծ,
Հեփեստեայ քուրմ, եւ երկու էին նորա Ճեզք պայազատք,
Փեգեւս եւ Իգէոս քաջահրմուզք պատերազմաց։
Դէմ ընդ դէմ յարձակէցան՝ի նա սուրս մեկուսացեալք,
Երկոքին սուր՝ի գոյդս, խակ նա գիմաւոր հետոտուք։
Եւ յորժամ շահատակեալ հուպ առ իրերաս հասին նոքա,
Նախ փեգեւս արձակեաց՝ի նա ընտիկն երեսնատուեր.
Անց սըլաք գեղապատն ընդ ուս ահեակ սրտացն Ձիւնոյ,
Բայց՝ի նա ինչ ոչ գիտեալ։ Ձիւնոյն ընդ փըրթոյց վաշէն.
Ի նորա Թափիոյ ձեռին ոչ ընդունայն Թըռեաւ մըկունդն,
Այլ ընդ մէջ ըսառանցն՝ի կուրծս եհար ընկէց զինքն՝ի կառաց։
Իդէոս լըքեալ ըզգոյդսըն գեղեցիկ՝ վազեալ յերկիր,
Ոչ ժուժեաց շուրջ պաշտպանել՝ի պահ եղբօրն ըսպանելոյ.
Զի նըմին իսկ փըրկուԹիւն ոչ գոյր՝ի սեաւ Օրահասէն,
Բայց Թափեաց հեփեստոս եւ գիշերաւ պատեալ փըրծոյց,
Զի մի իւրըն ծերունի մնասցէ՝ի սպառ Թախանձալից։

Իսկ որդի քաջին Տիգեայ զերիվարան յինքըն վըտարեալ
Ասանգեայ յընկերան ածել ՚ի գոգաւոր նաւացն հանդէս ։
Մեծանձինքըն տրտուղիք իբրեւ զԱրեայ տեսին որդիս ,
Ըզգին փախըստական , սպանեալ ըզմիւսն անդ առ կառօքն ,
Ամենեցուն Թընդաց սիրտ . բայց Ամենաս կապուտակնեայ
Կալեալ ըզձեռանէն բարբառեցաւ առ բուռն Արէս .
Արէս՝ Արէս մարդածախ , արիւնըռուշտ , պարըսպամարտ ,
Ո՞չ Թողցուք ըզտրտուղիսդ եւ զաքայիկսըս մարտընկէզ
Որպէս ուստ եւ ինչ շնորհէ զխաւաց պարծանս հայր Արամազդ ,
Եւ տեղի տալեալ վերծցուք յորմըզդական մէք ՚ի քինուց ։
Առացեալ զայս՝ ՚ի մեքսէն տաւեալ եհան ըզբուռն Արէս ,
Եւ տապ տարեալ ներսոյց ՚ի գարափին Սկամանդրոսի ։
Զարուվանս բեկին գանայեանք եւ այր սպանին մեն մի սալար .
Եւ յատաղ քան զամենայն արքայն արանց Ագամեմնոն
Զիչխանն Հալիզոնէաց արկ ՚ի կատաց՝ զՈդիոս մեծ ,
Ցոյր ՚ի փախուստն աճապարել վարեաց ըզտէգն ՚ի Թիկնամէջըն՝
Ի միջն անդ ուսոցն , եւ Թափ ընդ լանջըն անցոյց յայնկոյս .
Եւ տապալեալ ետ Թընդումն , եւ շաչեցին զէնքն ըզնովաւ ։
ԶԲուվքոսէն Իդոմինեւս ըսպան զորդի զԹեռնացուցն ,
ԸզՓեստոս՝ որ եկեալ ՚ի սիլատէան էր ՚ի Ցառնեայ ։
Հար ըզնա Իդոմինեւս կորովազէն՝ յերկայն նիզակ
Ընդ ուսն ազակուսկան , մինչ դէս ՚ի զոյգան աշտանակէք .
Կործանեցաւ ՚ի կատացն , եւ զնա կալաւ ահեզ խաւար ։
Արքանեակք Իդոմնէի տրարին զինքըն տեառազործ ։
Իսկ զորդի Աստրափիոսի զԱխամանդրեան , զոգոյց հըմուտ ,
Ասպիգնա Ծենէլաւս ՚ի սըզբատուր զրաւեաց նիզակ ,
Զորտորգըն քաշեցեր , ուստ Ագեանիս ինքնին ուսոյց
Հարկանել զանատատուսն լերանց ըզգնաս երկայրի ։
Այլ չօգնեաց ինչ նետաձգութեանն Արեեմիս անդ նըմա յայնժամ ,
Եւ ոչ իւր հետաձգութիւնք յորըս կանխաւն էր պերճացեալ .
Այլ ըզնա Մենելաւոն Աստրեգէս քաջ նիզակաւոր՝
Ցառաջոյ իւր ՚ի փախչելն ընդ Թիկնամէջըն եհար սպիտաւ
Ի միջն անդ ուսոցն՝ եւ Թափ ընդ կուրծսն անցոյց յայնկոյս ։
Ի բերանս հարեալ անկաւ եւ հընչեցին ըզնովաւ զէնք ։
Սառակեաց Մերիոն զՀարմոնիդեայ հիւսանն որդի
Չփերեկլոս՝ որ էր ճարտար ձեռագործս ամենարուեստ ,
Չի Պալլեան Աթենաս սիրեր ըզնա գեր զորիսակ .
Որոյ եւ իւր էր կառուցեալ Ալեքսանդրի զսիաչափ նաւան
Ըզայրի սպրդանապատճառս , ըզգիանաւերըս համայն տրտմեանց ,
Նա եւ իւրում խոկ անձին , ըզդից պատգամն անդիտացեալ ։
Ըզսա Մերիոնի հասեալ ըզկնի հալածելով
Հար ընդ ուլոյ գաւառին եւ սպառազոտս ՚ի հանդիպոյն

Ընդ ոսկերբն, հուպ յառաւուշն, եւ Թագիանցիկ նիզակին տէգ։
Վայելով անկաւ 'ի գուշն, եւ փարեցաւ ըղնովաւ մահ։
Իսկ Մեդէս ըղՊեդէոս ըսպան զորդին Անտենորեայ,
Զոր Թէպէտ եւ հարձորդի՝ սերտիւ սրնոյց Թագաւոր վհոհ
Զոյգ սիրուն զաւակացն առ ամուսնոյն իւրոյ ընթրհաւս։
Ըզայս՝ Փիլեւսեանն աշտենաւոր հուպ մատուցեալ
Սլաքաստաւ գիզորդեսեանն ընդ կառափին խոցեաց ծածրակ,
Եւ յայնկոյս ըզնորդն Ձեզքեաց սլըղնձն ընդ առամանան։
Նա զյետս սլըղնձն առամացի խածեալ անկաւ 'ի փոշւոյն։

Եւրիպիլ Եւմոնեան ըզդիւցախառնըն Հիփսենովը՝
Մեծանձին Դոլոպեոնեայ զորդին՝ ըզքուրմն ընկամանդրի,
Ըզպատուեալն աստուածաբար առ 'ի յիւրմէ ժողովրդէն.
Զոր զաւակն Եւմոնի չըքեզափառն Եւրիպիլոս
Ցերեսայն իւրոյ փախչէն յընթանալ անդ եհար ընդ ուս
Ի սուր շնչառեալ սուսերի, եւ զծանըր ձեռն 'ի քաց խըզեաց։
Արիւնուտ անկաւ յերկիր գլխան, եւ զաչացըն լուսապանծ
Կալաւ մահ ծիրանի եւ բրնծաւոր ձախաստափը։

Մըրցեին այսպէս սոքա 'ի բարիաձայն գուապարածին.
Այլ զՁիզեանն ոչ էր գիտել ընդ ո՛րս ուրեք կայր 'ի հանգէս,
Ընդ որովհետեւ գեղերեալ, եթէ արգելք յաչքայեցիս։
Զի մըրճ անդ 'ի գաշտին հեղեղատատ գետոյ հանպատն,
Որ սրընթաց յորդահոսիւք ուռկանք ընդ ընդ ընդ ընդ ընդ ընդ ընդ ընդ,
Որում ոչ ամրակառոյց եւ հաստատեալ քաւեին ինչ Թաւերք,
Եւ ոչ ցանկք կանաչաւէտ այգեստանեայց ընդդիմանան,
Յորժամ գայ յեզակարծուստ, յԱրամազդայ ըսաղից խուժել.
Եւ ընդ իւրեւ՝ պարմանեաց գերփին բազում զըսարթ արարք.
Նոյն ընդ որդւովըն Ցիզեայ սլըղտորէին որովհանց ջուրք,
Եւ Թանձրախուռն ամբոխին ոչ ունէին կալ առաջի։

Իբրեւ զայն տեսանէր Լիկոյոնեի որդին չըքեղ,
Զի մոլեալ 'ի գաշտին մըրրիկէր ըզդունդան առաջի իւր,
Շոյտ 'ի կորով ազեզանն ընդ գերիս եմուտ զորգոյն Ցիզեայ,
Եւ եհար ըզնոյացեալն՝ յոտս իւր աջոյ գիպեցուցեալ
Ի գոգ անգըր ձիշնին, եւ Թաւուցեալ նետըն գառնաւթեան
Թափ անց եւ 'ի միւս կողմն, եւ շուրվանք պըրտին յարեան.
Եւ ընդ այս երիկոր խանչէաց չըքեղ որդին Լիկոյոնի.

Օ՜ն արիք, որովհայտնըդ մեծանձինք, ձիամուղք քաջք,
Վէրս էառ քաջակորովն ապայեցուց, եւ ոչ կարծեմ
Թէ յերկար ժուժկալեսցէ զօրեղ փըքնոյն, եթէ սաուգիս
Զիս արքայն՝ Արամազդայ ձեռն՝ ած յաւրոյց 'ի Լիկիոյ։

Զայս խրոխտով բարբառեցաւ, բայց նեռն երագ չընկճեաց ընձա,
Որ տեղի տալեալ եկաց ձիոյ կառուցն իւր զառաջեաւ,
Եւ յորդին կապանեսեալ 'ի Սթենելոս Հայն արար.

Օն, ով քաջդ կապանեան, որի փուճա էլ ի կառաց
Չի յուսոյ իմիկ ասոի խլեացես ի բաց ըզդառըն նետ։
Զայս ասաց, եւ Սիմենիոս ոտեաւ յերկիր ի գուգին էլ.
Մատուցեալ կորզեաց յուսոյն ըզԹափանցիկ սրաԹեւ սըլաքն,
Եւ արիւնըն ցայտեցաւ ընդ վերս զգահիջըն պահպանակ։
Անդ յայնժամ մատոյց ազերս ահեզագուրըն Դիոմիդ.
Անպատեհլիզ, լուր ինձ, դուստր ասպարակիրն Արամազդայ,
Թէ երբեք ինձ զօրավիգն եւ հօրս հասեր սիրոզապէս
Յոխերիմ ձախատամարտ, այժմ եւս օգնեա ինձ, Ամենիաս,
Տուր ինձ զայրըն ատոակել, եւ նրմա գալ մինչ յապդնըկնկէց,
Որ կանխեաց եդ յիս վերս, եւ վերացեալ անծագանիկ
Ոչ առեանել ինձ յերկար զարեգական փայլըն ճառագիչ։
Զայս ասաց պալատոխան, եւ Ամենիաս լըսեաւ ցալ՛յաս,
ԹէԹեւաշարժ եդ զանդամն եւ զրոս եւ զձեռս իւր ի վերուստ,
Եւ կացեալ առ նրմին զերազաԹռիչ խօսեցաւ ցանս.
Օն առեալ արդ, Դիոմիդ, մարտիր ընդդէմ տրովագացւոց,
Չի ահա ի լանջըս քո զհայրենականդ արկին կորով
Չանվհերը, որպիսի գոյր յապալարաճճին ատոակս Ցիգեաս,
Եւ ըզմիգն ոչ կայր յառաջ ի առեալոյանդը՝ ընկնելոյ,
Չի քաջիկ ձանաչէիկս՝ ԹԷպէս զաստուած, ԹԷպէս ըզմարդ։
Արդ ի գից այսր ևԹէ ոք ի հանդիսի փորձ մատիցէ,
Ցաստուածոյն անմահից ընդ այլսըն գուս մի ոգորիր,
Իսկ ԹԷ գուստր Արամազդայ գայցէ Աստղիկն ի պատերազմ,
Հարր ըզնա վիրաւորեսցս ի պղինձ ի սուր սըլաքաշէջս։
Զայս մեզաւորն Սիմենոսոյ ասենգես խօսեալ գընաց ի բաց,
Իսկ Ցիգեասն անգրկեն գտրձեալ ընդ հակառակըն խառնեցաւ.
Եւ որ էրն ի մարտս տրտմեանց կանխաւս ի քնէ յաւասլամիտ,
Արդ երկոցս այնչափ ըզնա կալաւ կորով, որպէս զառիւծ
Զոր հովիւն ի վայրի առ ասպարտոյս օգեաց հօտիւն
Ի վազելն անդ ի գիւրախ՝ գոյն ինչ խոցեալ եւ չքասպանցէ.
Թորբոքեաց զոգիս նորա, եւ ոչ եւս այլ օգնեացէ ինչ,
Այլ ի բակսըն մըտանէ, զարշհուրըն խաչն ամայացեալ,
Եւ զմիմեամբք խառն ի խուռնըն կուտակեալ վայրավառինն,
Իսկ նորա մոլեգնոտեալ՝ ըստ խոր գաւԹին ոսանու ի դուրս.
Այսպէս արին Դիոմիդ ընդ տրովացիս խառնեցաւ ժիս։
Անդ ըսպան զԱսթեռոս եւ զՀիպոլրոն՝ հովիւս ազգաց,
Ջան զբոտինն ի վեր ըզմին սըլըքնձակուս խոցեալ աթեաս,
Եւ ըզմիւսն՝ հար մեծ սուսերըք ի յանրակին մօտ առ ուսովն,
Եւ զուսն յոլոքանէն եւ ի Թիկանց կըտրեաց երկաս։
Լըքեալ զնոսին՝ Աքասայ եւ Գոլիգեայ պընդէր ըզհետ՝
Որոց երազպիւռ ալեւորին Եւրիդամայ.
Որոց ոչ ծերոնին երազ ի գալ նոցուն,

Ա՛յլ արին Դիոմեդէս լսական զնոսա եւ կոզոպաեաց ։
Եւ դիմեաց ՚ի Քանդիոս եւ ՚ի Թռոյին , Փենոփեան ձեռք
Երկոքին երեկածինք , եւ նա հաշէր Թագծեալ ալեզք ,
Զաւակ այլ չէր ծընեալ լսատացուածոցըն Ժաւանդրոզ ։
Անդ սա զնոսա խոշշեաց եւ զցանկալի արեան եհատ
Զերկոցուն միանգամայն , եւ հօրն եծող գառն հազ եւ կծ ,
Զի չընկալաւ ազնդամ զնոսա գարձեալս ՚ի ձակատուէն ,
Եւ խնամքը ընդ խնամանեաց բաժանեցան զԺաւանդրոզ Թիւն ։

Անդ զերկուս կալաւ յորգւոցըն գարդանեան Գրիամոզ
Ի միում գրաեալ ՚ի կառըս՝ զնգեմմուն եւ զԲրոմիոս ։
Եւ օրինակ իմն առիւծ յանդեայս անկեալ զուլըն բեկեզ
Զերընջու կամ ըզկովու՝ ճարակելոցն ՚ի Թաւաղեռսիս ,
Ա՛յգուհնակ ՚ի կառացըն զերկուսեանն որդին Տիդեայ
Շարաչար ընկէց ուժգին , ապա եւ զգէնսըն կոզոպաեաց ,
Եւ զերիվարն ետ ցընկերսն առնուլ վարել ՚ի նաւակայան ։

Եահս ընդս Էնիան՝ զի վարատէր զարանց ըզուազմ .
Խաղաց գընաց ՚ի ձակատն եւ գեղարդեանցն ՚ի շառաչիւն ,
Ի խընդիր աստուածախոչ Պանգարոսի՝ Թէ ուր գըտցէ .
Գիտ զորդին Լիկայոնէի զըզաքէզըն եւ զհատատարուն ,
Եւ կացեալ գէմ յանգիման՝ զայս առ նա բան բարբառեցաւ .

Պանդարէ , մեր են ազեղունք եւ Թըշտուն նետք եւ պարծանքդ ,
Ցորում յարանցըս ոք առաս՝ ոչ ոք մընայ ՚ի ոտ քեզ ՚ի գետապար ,
Եւ ոչ այլ ՚ի Լիկիա պարծի քան զքեզ լինել ոք քաջ ։
Օ՛ն ա՛ռ նետ մի ձիգ դիր յայդ , ամբարձեալ ձեռս առ Ապամազդ .
Ո՛ր եւ ոք է որ յաղթէն , շատ իսկ տրովեանց հասոյց չարիս ,
Զի զբազում ամբոխի եւ զկորովեաց ըզծունկս էլոյծ .
Թէ յաստուածոց ոք միայն չիցէ տրովեանցըս սըրամրեալ՝
Կալեալ ոխս ընդ զոհիցդ . զի աստուածդն սաստիկ է քէն ։

Եա՛ նըմա պատասխանի Լիկայոնէի շըքեղ որդին .
Էնիա , պատճառէն տրովադացւոց խորհըրդական ,
Ես ըզնա քաջի որգւոյն համանըմանն Տիգեայ գտանեմ՝
Յատարէն ծանուցեալ ու՛ր բարձրամբրլ սազաւարտէն ,
Դիտեալ եւ զձիսն . այլ աստուած եհէտ նոցի՝ չգիտեմ ըստոյգ ։
Թէ մի՞ պղտ ապտ զըզ ասեմն՝ ազգի որդին նոցի Տիգեայ ,
Ոչ առանց ինչ աստուածոյ մըզի գա յայդ , այլ մերձ կայ իւր
Ցանմահից ոք զուսովքըն մատախլով պարածածկեալ ,
Որ ըզնէան երազահաս այլուր գարձոյց առ ՚ի գմանէ ։
Զի արդէն իսկ նետաձիգ եղեալ ՚ի դա՝ հարի զայն ուս
Թափ ընդ խորչն անցուցեալ կարատանգից իւրում զլահին ։
Ցըղեալ ըզնա կարծէի առ գըժոխոց Սանդարապատ ,
Զարարի սակայն նըկուն . արդ ոք ՚ի գիցն է քինասոր ։
Եւ ոչ մերձ կան ինձ կառք ւոչ երիվարք՝ ՚ի հեծանել .

Այլ ի տան Իւխոյոնէի գոն մեռաւան կառք գեղեցիկք
Դեռահասուցք նորահարսք՝ շուրջանակի քաղաքացոնուկք,
Եւ առ մէն մ' ի նոցանէ կան երիվարք կըրկին ի լուծ
Ըզգարին ըսպիտակ եւ ըզհաճարըն ճարտարին։
Արդարեւ ինձ ծերունին՝ քաջամարտիկըն Իւխոյոնէ՝
Ի չբուելս անդ՝ յատաբանէն գեղաշուք պատուեր տայր յոյժ,
Ցերիվարս ամբառնալ առ իս հրամանն տայր եւ ի կառս,
Եւ այնպէս կալ տրտվեանց իշխան յամհամուռ ճակատամարտս։
Սակայն ես ոչ անառացի, — որ լաւագոյն լինէր անուշտ, —
Ի ձիանէն գընդացեալ՝ որ յառաջ բոյծ էին առեր,
Ի խըռնել ամբոխահեծան խոշոռատոչին գուգ ի քառս։
Ուսոի Թոզեալ՝ հեռախառս ի յԱլիան հեռեւեցայ
Խրախուսեալ ի լայնալիճակ տրտմ ըզգայր ինչ օգնել ինձ։
Զի ահա յերկոսին իշխանազունս մըտի ընդ ազեղն՝
Ի Տիդեանն եւ յԱտրիդէս, եւ վերկոսեան վիրաւորեալ
Արիւն հանի ճշմարիտ, բայց առաւել զայրացուցի։
Արդ բախտիւ առի չարաչ ես ի ցըցէն զազեղնըդ կոր
Ցաւուրն անդ յայնմիկ, ի ցանկալէն մինչ յԻլիոս
Զօրաւոր կացի տրտվեանց ի հեհեռգի գնացողին ընորհս։
Եւ Թէ գարձեալ եւ տեսից աչօք իմովք ըզբնակաւառս
Եւ ըզկինն իմ եւ ըզմիջ բարձրաձիգուն պերճ սպասրանս՝
Ըզկառափն իմ անդէն հարցէ անդ այր օտարածին,
Եթէ ոչ ըզլայնալիճըդ զայդ ձեռագըրս խորտակեալ
Արկից ի հրատ բոցավառ։ զի զուր ընդ իս եկն այսր ընկեր։
Անդրէն առ նա Էնէաս կըրկնեաց տրտմանըքն զօրապետ.
Մի գուռ զայդ ինչ ասեր. զի ոչ տըղայք ինչ եմիք,
Մինչ չեն մեր առնըն այնմիկ կառագս ընդգէմ ուրիվարօքս
Պատահեալ տեսցեան՝ հանդէս զինուցս արասցուք մեր։
Այլ աղէ՝ արի եկ ծո եւ գուռ յիմ կառըս զի տեսցես,
Որպիսի երիվարքս իցեն տրտվեանք հըմուտք ընդ գաշտ
Սըրարշաւս այսր եւ անդըր հալածել ա՛ի բաց փախչել,
Որ ըզմեզ եւ ի քաջութն ապրեցուսցեն ազգ անվհատանգ,
Թէ Տիդեան Դիոմեդեայ տացէ անդրէն փառս Աթամազգ։
Այլ արդ ատ ընկալ զմըտրակս եւ զերասանս այս փայփայգուն,
Ես ի զոյգս ամբարձայոյց ի գընել մարտ պատերազմի.
Կամ Թէ գուռ զայրոն յանձն առնիս, եւ ձիանոյն յիս լեցի հոգ։
Ես նըմա պատասխանի Իւխոյոնէի որդին ջքքիզ.
Կալջիր գուռ ինքն, Էնէաս, զերծատնակագ եւ զերիվարս.
Մըտագիւբ եւս ընդ ընդհել ձեռնին զգոգեալ կառարն տարցեն,
Թէ յանկարծ յորգաբոյն Ցիփեոյ գարձցուք այսրէն յիւոս ի փախուստս։
Զի գուցէ Թէ խըրտուցեսցեալ ինչ եւս օգտակալ, ոչ կամիցին
Ի մարտն հանել ի բաց՝ անձկաւոր ձայնիգ ահն ունելով.

Եւ որդի մեծանձին Տիգրայ ՚ի մեզ տըւեալ գըտայցէ
Ըսպանցէ զմեզ՝ եւ ըղձիցէ աւար առցէ զամենայն ինչս մեր։
Այլ դու քեզէն վարեսջիր ըղբոյին կառոյդ եւ զերիվարդ.
Իսկ ըղդա՝ ՚ի գալ իւրում՝ ես ընկալայց սուր աշեկիս։
Ձայս այսպէս բարբառեալ, ՚ի նըկարէնն ոստացեալ կառս՝
Եւանգնաձափ ՚ի Տիգրանն ետուն ըղձին արշաւոտոյդ։
Ետես զնոսա Սմբենեայ՝ կապանեւսի որդին պայծառ,
Եւ անգէն առ Տիգրանն ըղբանս ասաց զերապահեաս.
Տիգրանդ ով Դիմոմեգէս, խմում անձինս յոյժ սիրեցեալ,
Երկուս արըս տեսանեմ հուժկուս ընդ քեզ դիմեալ ՚ի կռիւ,
Ոչժաւորս անհնարին. ալէկնաւոր մին հըմտավարժ,
Գանդարոս, որ եւ պանծայ ՚ի հիկայունին ուսառըր լինել.
Իսկ Էնիաս պերճացեալ պարծի նաղի ծընեալ համբակ
Անարատին Անքիսեայ, եւ է Աստղիկըն նորա մայր։
Չայս եկ, եւ խոյս տըւեալ եղջուք ՚ի կառս, եւ մի այդպէս
Կար մոլիր ընդ նահատակս. մի զքաջդ ոգիսդ առաւժեացես։
Հայեցեալ ընդ նա խոժոռ՝ Դիոմեգէս ասէ առին.
Մի նդ իս խօսիր ՚ի փախուստ, զի ոչ կարծեմ Թէ հաճեացես.
Քանզի չէ ինձ ընտանի խուսափանօք պատերազմիլ,
Եւ ոչ լինել ահաբեկ, զի կինքս յատոյզ կան ասկաւին.
Նոյնդ է ինձ հեծանել ՚ի կառս, զոյ այսպէս առաւիկ
Նոցա ՚նգեմ եւլիչ, զոլլեան ինձ Աքենաս ոչ տայ գոլալ։
Ըզդոսա զերկոսին՝ ոչ երիվարքն երապահեսցէք
Ցետս անդրէն տարցին ՚ի մէնչ, Թէ եւ Թերեւս ապրեսցի մին։
Փեզ եւ այլ իմն ասացից, եւ դու նդ ուշի քոյմ կապեսջիր.
Եմէ ինձ ամենիմատան Աթենաս փառըս մատուսցէ՝
Չերկոսեանն իսկ սատակել, դու զերիվարքս այս երապահն
Արկեքիր աստ՝ զերասանան ՚ի չըրջանակ պըրկեալ կառոյդ.
Եւ քեզ յուշ՝ յերիվարսն խոյանալ Էնիասայ
Եւ վարել ՚ի տրովացւոց առ բարձակէն ազգայեցիս։
Չի զարմին են զոր Տրովայ եւս Ագամեդ ահելպտէ
Գանիմեդեայ փոխան ուսաներն, ուսաւ եւ վիհք են երիվարս
Ոըքանիք եւ ՚ի ներքոյ կոյսին այգոյն ասրեցեալ։
Գոլացաւ Անքիսես արանց ազգոյն յաղթել անաւ,
Ի գազանիս Լաւոմեդոնեայ՝ ձայնիկս ՚ի խոսանըս մատուցեալ.
Ցայնցանէ վեցեակ եղեն նրմա ծընունդք յատպարանս իւր,
Չյորեսին առ իւր կալեալ՝ փափկասըհունդ բոյծ առ մըտուր,
Իսկ վերկուսն եւս Էնիայ՝ ձարտարագէտըս փախըստեան.
Թէ առցուք գերի զնոսին, մեծի փառաց տարցուք պարծանս։
Ա՛ւ միմեանըս զայտոսիկ այսպէս տոցա բարբառելով,
Իսկ նոքա մըտրակ ՚ի կուշտ երիվարացն՝ հասին ՚ի մօտ.
Եւ խօսեցաւ նախ առ նա Հիկայունի որդին շքեղ.

Քաջասիրտ, մարտագործ զաւակ Տիգրանայ հոյակապի,
Արդարեւ՝ նման արդեամբ չընկճեցաւ ըզքեզ, գառըն փրկչին,
Օ՜ն եկ՝ ի փորձ մըկընդի մըտիկ, իբէ թէ դիպիցիմ։
Ասացեալ եւ ձօձեալ ընկէց զաշտէն երկայնատաժեր,
եւ եհար զՏիգեանն յատպարն, եւ պըղընձէին տեղ արըւքեալ
Սըլացեալ ելեալ ընդ այն թափանց՝ ի զքահ անդրը մատեաւ.
եւ ընդ այս կանչեաց ուժգին ի իկայոնիի պայծառ համբաւին.
Ընդ սընաւոյնս հարեալ կոզին՝ ի կոմմանէ, եւ ոչ կարծեմ
Հանդուրժել քեզ յերկար, եւ ինձ պարծանըս մեծ լաւուր։
Ոչինչ բընաւս զարհուրեալ՝ ասէ առ նա Դիոմեդ քաջ.
Վրիպակեար եւ աչ հասանէր, ոչ աչ կարծեմ ձեզ գտարկել,
Մինչեւ մին յերկոցունգ անկեալ առապատ՝ յոգեցուցած
Իւրով արեամբըն զԱրես՝ ըզհաշըմտուըն գուշակօրէն։
Ասացեալ զայս՝ արձակեաց, եւ Ալենաս ուղեալ զաշտէն
Ի ոլնգունան առ ակամըն, ընդ առաւմունան անց ըսպիտակս,
Եւ զերեսն հուպ առ արմատ կըտրեալ ալըղնձէն անփըշակալի՝
Եւ սըլաքըն Թափանցանց ընդ ներքնակողըն կըզակին։
Կործան անկաւ՝ ի կառաց, զօգանձկեցին զենքն ըզնաւս
Խայտաղղեալք, փոյթալիոյսյոյզ, պահեան շքեղաման շոյտ երիվարըն,
Եւ լուծաւ անդ պըրատնիոյ ոգի նորա եւ զօրութիւն։
Էնիաս առեալ զասպարն եւ զոհէգն երկայն՝ յարձակեցաւ,
Զանգիտեալ գուցէ զդիակն հանցէն յիւրմէ աքայեցիք.
Եւ զնուաւս շուրջ ընթանայր իբրեւ առիւծ յոյժ իւր խիզախ,
Եւ կարկառ իւր առաջի՝ զաքան եւ զվահան շքեղատըզր,
Պատ՝ի մահ յոչընչեալ զոր՝ ի վերայ դիպեալ նորան,
Եւ գուռայր յոտիվեղ կանչիւն։ Թաւան հար Ձիգեանին՝ ի բըռնաքար,
Ի՜ր մեծ, զոր եւ ոչ երկուք յայժմու մարդկանացուս
Առեալ ազդ բանայցին, իսկ նա միակ ձօձէր հեշտաւս։
Եւ նուաւս զինեհասց զերանան եհար՝ զիսան ուրանօր
Ցօգեալ յերանըն շքրջի, զոր եւ գոցած եւս անուանին,
Եւ չաղնեալ ըզդոգածն եւ զերկոսին խըզեալ ըզնեարգս,
Ըզմտրծոյն քերծեաց ըզմտրկ վէրքն գըժնեալ, եւ անշունչ անդ
Անկեալ՝ ի գուշրս գիւցազն՝ յեցեալ յերկիր հաստոյր ձեռամբ,
Եւ գիշեր սեւագոյնաւս զաչըն պատեաց շուրջանակի։
Անդանօր էնիաս արանց ոյգըսին էր կորուսեալ,
Թէ չէր փոյթ առեալ՝ ի միտ Ապամոդայ գուռարըն Աստղիկ,
Մայրըն իւր՝ որ զնա ծընաւս՝ ի յԱնքիսեայ ազուագածէ։
Զորդեկուսըն սիրելեաւս ըզպատածգի հեզեալ բաղուկն՝
Ըզփոգիսն խիղճին պարզեաց ըզծալան իւր առաջի
Պարըսպել՝ ի նետից, յերազագէմ գանայեցւոց
Գուցէ ոք ոյզինձ՝ ի սիրտ նորա հարուսյ՝ զոգին խլեսցէ։
Արդ նա զիւր սիրտն արգին՝ ի ձակատէն զերծուցանէր.

Իսկ որդւոյն կապանեաւթ ոչ մոռացոնք պատուէրքն եղեն
Զոր նոքին աւանդեաց Դիոմեդէան ահեզագոտ ։
Զի արգել նա կալաւ զվիսաղմնեան զինւր երիվարան
Ի բացէ 'ի չաւաչմանց՝ ալբկեալ 'ի լսմբ զերեսանեան ,
Եւ դիմեալ՝ զերիվարն Կնիսասյ զդեղեցկապաշա
Ա՛ռ գարձոյց 'ի աթավացւոց 'ի բարձագէն աքայեցեան ,
Եւ 'ի ձեռս եւս ընկերին սիրեցելոյ Դէիսիկ՛եայ ,
Զոր պատուէր քան զՀոմանեան ոգւոյն՝ զի յինքն էր միամիտ ,
Վարել գընալ 'ի խոր նաւսն . իսկ դիւցազն ինքն աշտանակեալ
Ցիւր 'ի կառն , առեալ 'ի ձեռս ըզպատպաջուն երեսանեակս
Իսկ եւ իսկ ժիրաժիր զաւասրմնակ զինւր երիվարան
Ա՛ւ Տիդեանն ուղեաց որ Ժանտ պղընձով վաներ ըզՆիպրուսին ,
Ծանուցեալ Թէ ապիկար յաստուածուհիան էր՝ եւ ոչ յայնց
Որ զարանց աշնօրինն իշխանաբար ըզպատերազմ .
Քանզի էր՝ ոչ Ամենաս , ոչ Եկեով քաջագործ ։
Իսկ պընդեալ յորժամ ըզՀետ ընդ բազմաթիւնն եհաս նըմին ,
Անդ գեղարդէն կարկառեալ որպէս Ցիփեայ մեծաազրատ՝
Զվերին երեսս անզօր ձեռին վազեալ խոցեաց առ նիզակաւն ,
Եւ անդէն վազվազակի ծակեաց աչսէն ըզմորթ նորա
Ի սպառազէնն անդրդր Թոմիին Թափանց ընդ առեն անսպասիան՝
Զոր Շնորհք Քրիստի կէն նմա Թեւ , եւ առաւածոյն անմահ սրբիանն՝
Որպիսի բըզիսի 'ի գիշն երանելոյ՝ Հռոմէր ասիչ .
Զի ոչ յորեան Հաշակին , ոչ սեւառատ ըմպին գինի .
Ցոյր ապագս եւ անարիւնք են եւ անմահ իսկ յոլորձեալ ։
Ալազակ հարեալ ուժգին՝ ընկէց զորդին նա յինքենէ ,
Եւ Գուշակն Ապոլոն ձրգեալ 'ի նա ձեռն յինքն եհան
Կապուտակ ամպով զի մի յերագաձի ոք դանայեանց
Մըխեալ սրընձիւ 'ի սրբոյն՝ 'ի բաց զոգիսըն կորզեացէ ։
Բարձրագոչ կարգաց առ նա Դիոմեդէս ահեզագոտ .
Մեհենաց , գուսան Ապոլոնեայ , 'ի Հակատէս եւ 'ի կըռուոյս .
Զիեզ շատ եւ բազաւոր զիւզիեակս պատրես կանգոյս .
Եւ Թէ գաս 'ի պատերազմըդ յաջիցես , անշուշտ կարծեմ՝
Սոակաոյնս 'ի մորսի՝ Թէ եւ զրկաւ ըստ ճակ գինչ ։
Զոյս ասաց , եւ նա գնդակեալ 'ի խոց ջղաւոր զրմիկն ցասաւ .
Զոր հոգմեան առեալ Խոխ՝ եհան առաւս 'ի խըստանէն ,
Զի առ խիճսըն մորմոքեր , եւ Թըխանայր մորթըն չըքնաղ ։
Եւ եգիտ յահեկակողմն Հակատուն ըզգեստն Արէս ,
Զի նըստեր , եւ գընեին տէգ իւր եւ ձիք պատեալ 'ի մէգ .
Նա 'ի ծունկս իւր անգ անկեալ՝ ըզսիրասնոյ հարազատսն
Բազմապատաս աղերսիս զսակեսարեանն հայցէր ձիան .
Գուէթ արկ յիս , սիրուն եղբայր , եւ անդրուազաս ինձ չընորհեաս
Զի հասից յՈլիմպոս՝ ուր անմահիցն են օթեւանք ։

Ցաւագին եմ վիրաք՝ զոր այր խոցեաց զիս մահացու,
Տիգհանն, որ արդ եւ՝նգ հօր Արամազդայ գայլէ՝ի վերս։
Զայս ասաց, եւ ըզձիանն Արէս նըմա եւս զոսկեասրս.
Եւ հեծաւ նա՝ի զոյգան՝ յիւրում սըրտին յոյժ սըրտմտիլ.
Ար նըմին բազմեալ Խռիս՝ բուռն հար կալաւ վերատանաց,
Մըտրակեաց ընթանալ՝ որ ոչ յանկամս ինչ Թրուչերին,
Եւ իսկոյն հասին՝ի գիշն աւծոտ՝ի բարձրըն Ոլիմպոս։
Անդ կացոյց վերիվարն՝ երազասլաց հողմոտն Խռիս,
Եւ լուծեալ՝ի կառացն՝ անմահական արկ նոցա բուսս։
Իսկ վեհապն Աստղիկ գնացեալ անկաս՝ի ծոնկըս մոր իւրոյ
Դիոնէէի՝ որ ըզգեստուրըն ընկալեալ՝ի վերինս իւր
Փայփայէր ըզնա ձեռամբ, եւ կոթղացեալ զանունն ասէ.
Ո՞վ ընդ քեզ, սիրուն որդեակ, զայգ անցս անցոյց Երկինաւորաց,
Տարապարտ, իբրեւ ընդ ակն ինչ յանդիման գործեալ չարիս։
Ասղիկըն ծաղրասէր արար նըմին պատասխանի.
Զիս Տիդեայ խոցեաց որդին՝ Դիոմեդէսն ամբարտաւան,
Զի զըրդին իմ սիրելի հանէի ես՝ի ճակատէն՝
ԶԷնիաս, որ քան ըզբնաւս ե ինձ՝ի վեր սիրտաճնշիկ։
Քանզի ոչ եւս ազգայնոց ընդ արուեստիան ե գուապատած,
Այլ զարդիս՝ գանայեցիքդ եւ ընդ անմահս իսկ դընեն մարտ։
Դիոմիւնէ՝ սքանչելափառն յաստուածոչհիս՝ կըրկնեաց անդրէն.
Համբեր, դըստրիկ իմ, համբեր, եւ ժուժկալեա Թեսիթ սըրտիւ.
Զի բազումք ոլիմպական յարկաց ըընակքս՝ի մարդկանէ
Կրեցաք ծանր երկաչեկս, ՚ի գլուխ վիճանց մեր իսկ հանեալ։
Կըրեաց Ափս, յորժամ զինքն Ճետս հուժկու ածիկասէս,
Ալովեայ մանկըտին, կաշկանդելովքն ՚ի խիստ կապանս,
Եւ ՚ի պղընձէի կալը բանտ ամիսս երիքտասան ընդհանարզել։
Եւ էր անդէն կորուսեալ Ափեն անյագ՝ի պատերազմ,
Եթէ չէր մօրուն իւրոյ գեղեցկագեղն Էրիբոյ
Պատմեալ յունկն Հերմեսի, որ գողացեալ տարաւ զԱփես
Ըզնաւրուհանէն եւ զատատակեալ՝ի գըմբէնագի կապարանէն։
Կըրեաց Հերա, յորժամ զինքն հզգոր որդին Ամֆիթրիոնիի
Ընդ ըստին իւր աջոյ եռատայրեան եհար նետիւ,
Եւ ըզնա եւս յայնժամ անբերելի պաշարեաց ցաւ։
Կըրեաց վիճեալն՝ի նոսին Սանդարապետ ըզնեաղն սուր,
Յորժամ ըզնա նոյն այր Ճետ ատպարակիրն Արամազդայ՝
Յուրատեանս անգ առ գըրանն հարեալ մատնեաց երկանց ցաւոց։
Իսկ նա գնաց յԱրամազդայ տունն եւ յերկայնն անդր Ոլիմպոս
Սըրատարած եւ վշտահար ազեսաւոր, իսկ նետըն կայր
Ի ստուար ուս իւր մըխեալ, եւ ըզնորա տանջէր զոգիս։
Սակայնիա ցաւահալածն արկեալ բուժից զինքըն Պէոնն,
Զի եւ չէր իսկ ծընեալ սահմանեալն մահկանացոս։

Ցասկնայեղց ոճրագործ, 'ի ժանտաժուռ եղեան անահ,
Որ 'ի դիան ազեզամբըն մեղանչէը յոլիմբաբնակս։
Բայց 'ի քեզ՝ զայրդ Ամենաս դըրդեաց խաժամին աստուածուհին.
Խակամիտ Տիգեանն համբակ եւ ոչ 'ի սիրտ իւր խելամուտ,
Զի 'նդ անմահս ոք մարտուցեալ չէ ինչ կարի երկայնօրեայ,
Ոչ մանկունքն երկնից 'ի ծունկսըն հայրակուչ ընդմիս լինին
Ի դառնալ իւր 'ի կըռուոյ եւ 'ի դըժնեայ գուապարածէ։
Որոյ վասն եւ Տիգեանն, ահեղազօր թէպէտ մարտիկ,
Ցեայգ քաջ, գուցե զօրեղն ընդ իւր քան զքեզ ճակատեսցի,
Հանճարեզըն գուցէ դուստր Ադրեստոսի Էգեալիա
Կամանաւ զարհուրացէ 'ի քնոյ իւրեանց զիւր ընտանեակս
Անձկակարօտ կուսածալիկ աւնըն՝ քաջին յաքայեցւոց,
Աղնըւականն ամուսին ձիախրոխտին Դիոմեդեայ։

Ասաց, ըընչեաց երկոքումբ թաթիւք զաւիշն 'ի գաստակէն.
Ոչ ցաւաւ ձեռնըն եւ ցաւքըն մեզմացան ծանրաթախիծք։
Իակ հերա եւ Ամենաս ակնաբըղխիմ 'ի նոսա լեալ,
ԸզՋըրուանեանն Ագամեդ յայնանկատակ կրծելին քան։
Զայս մեղուական աստուածուհին խօսիցն ընկիզըն եզ Ամենաս.
Ագամեդ հայր, ցասնուցիւս արդեաք ընդ իս՝ թէ ասեմ ինչ.
Կիպրուհեայն՝ անշուշտ ըղձի ոք յարուցեալ յաքայուհեաց
Երթալ յօրեր 'ի տրօվեանս, զըրս անհնաբին սիրէ այժմիկ,
Ի գըդուելն անդ ըղձի յաքայուհեաց գնդաստեանէն՝
Ցոսկեձոյն 'ի Հաբմանդի զխոտիւ ձեռին ցբառեալ Թեմիկ։

Զայս ասաց, եւ ժըմռեցաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց,
Եւ ձայնեալ զոսկեղինիկն Աստղիկ՝ առ նա զայս խօսեցաւ.
Ոչ քեզ, իմըս դըստրիկ, պատերազմայ տըւեան հանդիպեալք,
Այլ քո՝ զանուշըն եկեալ գործովք զամուսնութեան,
Այն ամենայն յԱրէս ժիր եւ յԱմենաս եղկելին յանձն։
Ա՛ռ միմեանըս զայսոսիկ այսպէս առաջ զրուցատրելին։
Իակ Հինեաս խոյացաւ Դիոմեդէս ահաձնագոռ,
Գիտելով չափ զի զնովաւ ըղձեան արիեալ էր Ապոլոն.
Այլ նա 'ի մեծ աստուածոյն պատկառեալ ոչ, յոնդ կըզկըզայր
Սպառնալ զինեաս եւ 'ի ջըրեղ զինուց խոպտել։
Երիցս անգըն խոյացեալ տըրփմոսի զըրնտն հատանելոյ,
Զնորսն երիցս Ապոլոն խըլեալ մըզեաց զատապոր փայլըն։
Իակ չորրր էրրեւ անգամ յարձակեցաւ գիւանդման,
Սպառնալից ասէ աստեղ անդ Ապոլոն աղեկնատուր.

Աղէ ուշիմ լեր, Տիգեան, տեղի տուր՝ մի ժըտիր ընդ դիս
Խորհըրդովքդ հաւասարել, զի չէ իակ զարմ հանգիտասիտ
Աստուածոյն անմահից եւ երկրակոխ գնայուն մարդկան։

Զայս ասաց, եւ Տիգեանն ընկըրկեցաւ խուն մի յետոտոյս,
Խոյս տըւեալ 'ի ցասմանէ կորովաձիգն Ապոլոնի։

Իսկ զԻնիա՝ ի խռանէն կորզեալ ի բաց՝ եդ Ապոլոն
Ի նուիրեալըն Վերգամոս՝ ուր կառուցեալ կայր իւր տաճար.
Եւ ըզնա Լետով անդէն եւ Արտեմիս նետազեւարձ
Ցայնմառօրեայ ի մեծ նուիրանն ապաքինեալ տային ի փառս։

Այլ չինեաց ուրուսպատակեր ինն Ապոլոն արծաթագուկեն
Ի ներին Ինիասայ եւ ի վինուցըն կերպարանս,
Եւ զնովին տեսլեամբ տրուեանք եւ դիւցազարմ ազգայիցիք
Կոփէին շուրջ ըզլանջօք միմեանց յատպարան արկատամորիք
Կարագնեալ բոլորաձեւս, ուր ի վահանակսըն փոքրոգիս։
Ցայնժամ Գուշակին Ապոլոն առ բառն Արէս բարբառեցաւ.

Արէս՝ Արէս մարդակատնիճ, տրճնաշունաչ, պարբսպաքանդ,
Ո՞ւ հասեալ եւ զայրագդ զդդ հանդիս ի բաց ի ձախակոս,
ԸզՏիգնանդ՝ որ արդ ընդ հօր իսկ կըռուիցի ընդ Արամազդայ։
Զկնիպրուհին նախ ի գաստակ ձեռին մնասուստ վիրաւորեաց,
Ապա յիս իսկ գըլխովին յարձակեցաւ գիւանդման։

Զայս ասաց եւ ինք չոգաւ նըստաւ ի ծագքս Վերգամայ։
Իսկ Արէս գըժնեայ հասեալ ըզտրովիկան խրախուսեաց ռազմ՝
Շուտաժիրն Ակամասայ վերնաս առեալ՝ զգեաւթն Թրակեանց.
Եւ գիւցաստան որդիքացըն Վրիտոս կարգեալ խրախոյս.

Ո՛վ որդիք Վրիտոսս գիւցաստնուիդ Թագաւորին,
Ցիրս Թողնիք ըզժողովուրդդ յաքսյեցւոց վարել ի սպանդ,
Մի Թէ յորժամ առ դըրճնան ամրակառոյցըս մարտիցին.
Անկեալ կայ զոր հանգէս մեծն Հեկտորի պատուհասքն այր,
Էնիաս՝ մեծանձինն Անքիսեան որի որգեակ.
Այլ՝ ի գոս խոզքին նիզոյք առլծոտատուք զինիցըն ազնիս։
Առացեալ՝ քաշելովնտաց զդրժ եւ զեանդն խրտչանչիւր։
Սարսեգոնիս յորժ անդ յորիժամ յանդիմանեաց ըզևնծն Հեկտոր.

Ցո՞ դընաց քո զօրութիդդ, Հեկտոր, որ էրն ի քեզ յառաջ.
Աւերս երբեմն առանց զօրականի եւ տատապոց
Միայնակ փեսայիւք քով եւ եղբարդք պահել զքաղաքդ,
Ցորոց ես ոչ զոք կարեմ տեսանել արդ, ոչ խնամել,
Այլ հարեալ կան ըզդողի՝ զոր օրինակ զառիւծով շունք.
Իսկ մեք նիզակակիցքըս մատուցեալ մըղեմք ըզմարտս։
Ես ինքնին օգնականս՝ եկեալ եմ յոյժ հեռաստանէ.
Զի հեռի է Լիկիա պարծանահոսըն Քսանթոսիս,
Ուր զանձկալին իմ տատըն եւ ըզմանուկ Թոզի մատակ,
Եւ առաջուանըս բազում՝ որոց կարօտ ոք ցանկանայ։
Եւ ասկոյն ել Լիկիացիս վառեմ, եւ ես ինքն եմ յորդոր
Ընդ առնըդ ոտոռել, Թէպէտ եւ չիք իմ ինչ առանն
Զոր հանցեն ազատչեցիքդ եւ կամ չոգեալ գնասցեն ի բաց.
Իսկ գու կաս, եւ ոչ իսկ զայըս խրախուսեալ սըրտաապըն գես
Ըզազգինսըն դիմանալ եւ ի վերայ կանանց կըռուիլ։

Տես գուցէ՝ ոխերիմաց դնայցէք արտոյ յատ. եւ յապուռ,
Իբր ի ցանցս ամենօրեակ ուռկանի գոլ թակարդապատ,
Եւ ընդ փոյթ աւերեացն վտտանըզդ ձեր ըզբնակաւէտ:
Զեզ արժան է յամենայն յայս փոյթ ունել ցայգ եւ ցերեկ,
Առ իշխանսն պաղատել հեւասիրաւէր նիզակակցաց,
Ժուժկալել պինդ կալ անգուլ, յանձնէ քերել ըզխնամ բանակաց:
Խօսեցեալ զայս Սարպեդոնն՝ ըզՀեկտորի սիրտ խածին բանքն,
Եւ անդէն ի կառացն յերկիր ոստեաւս զինու զարգոս.
Սայրատուր ձեռնեալ աշեհս՝ գնայր ընդ լանակն ընդ ամենայն
Խրախուսել ի պատերազմ, եւ յարոյց ծանրը գոլապարած:
Եւ նոքա դարձեալ ընդ կրուկ՝ աքայեցւոց կացին ընդդէմ.
Տոկային միախուռն արգիւցիք եւ անյոգնականք:
Որպէս հովմ զի զունդ յարդին, մինչդեռ որեարըն հոսիցէ,
Վարէ՝նդ կալ նուիրական՝ Դեմետր յորժամ խտրախշագեղ
Որոշէ, ի տագնապել հողմոց, ըզյարդ եւ ըզպղտուղ,
Եւ ի Թոյր սպիտակոլեակն երկին հարկանէ մըրկեղն ի վերս,
Նոյնպիսի սպիտակացան ալքայեցիք վերուստ փոշւով
Զոր գնդօք մինչ ի պղնձէին երկին ձիոցն յուզէին ոտք,
Ի դառնալ գալ խառնել, յանգրէն ածել կառավարացն՝
Որ զձեռացըն կըշտակի՝ կենդ առնուին կորովութիւն:
Իակ բուռն Աքիս ըզպատըճան յօճան տրտմեանց պատեաց գիշեր
Ընթացեալ ընդ ամենայն, եւ ըզպատուհասքըզն հանիւք յանդ
Զոսկեաուսեր Գուջակին Ապոլոնի, որ ետս հրաման
Արծարծել զոգի տրտմեանց, խրթին ետես տեղի տրտմալ
ԸզՊալլեան Աթենաս՝ որ գանայեանցն էր զօրավիգն:
Ի պարարտ սրբարանէն իւիք զԻնիաս հան արձակեաց,
Եւ յաւել վառեաց ի սիրտ հովուին ազգաց ոյժ պինդութեան:
Եկին եկաց Էնիաս յընկերակիցն՝ որ խընգացին
Ցեւեալ ըզնա կենդանի եւ ոչ ամենեւին եկեալ հասեալ,
Եւ կազդուրեալ ի կորով. սակայն ինչ ոչ հարցին բընաւ,
Զի ընդերը այլ ինչ վաստակ՝ զոր յօրուցին Աքիսեաքըզն
Եւ Արէս մաղթախաղաղ եւ Հեռ մոլին այն անյագագոյ:
Իակ Էոպն երիզքին եւ Գեխանաս եւ Դիտոնէք
Զգանայեանս ի պատերազմ քաշելովքեանզ խրախուսէին.
Եւ ոչ ինչեանք ինչ զանգէտք յոժոյ տրտմեանց, ւոչ ի գոռմանց,
Պինդ կացեալք անգէն՝ յամպոցն ի նմանութիւն զոր Զրրուանեանն
Ի ժամ անհոդմութեանց ի բարձրածայր կացոյց լերինս
Անխըլելոս, մինչ հիւսիսի եւ բարկացայտ այլոց այսոց
Նըմնջէ բըռնութիւն, որ սաստկաշունչ ընդհատ սուրմանիք
Ցըրուեալ փարատեն զըստուերամած ամպրոպաց գէզ.
Նոյն տրտմացուց դանայեանքն կացին ընդդէմ անշարժ՝ անսայ:
Իակ Աորիդէս պատուէր յոյժ տրտնալ՝ յամբառնն երիվեւիկէր.

Լերուք տրք, ով սիրելիք, եւ զգեցարուք սիրտ զօրութեան,
Եւ յոխորտ մարթիս կըռիւ այր լինիկըն պատահեսցայք.
Պատկառտա որերոյն բազուվք ապրեն քան կորընչին,
Ոչ կանգնի փախստեից՝ ոչ փառք եւ ոչ ինչ քաջութիւն։
Ասաց՝ ընկէց զարդն խակոյն, եւ եհար զայր մի ախոյեան,
Ըզհամհարզըն մեծանձին Էնիասայ զԴեմիոտիկ
Զգերգասեան՝ զոր գրիամոս տրովէանիք որդուց պատուէին գոյք,
Քանզի էր քաջայորդոր ՚ի գուսպարել ընդ նահատակս։
Ի սորին եհար սիգաս յատպարն արքային Ագամեմնոն,
Որ ոչ արդեւ ըզդէզդրդն, այլ Թոաի ընդ այն էանց սլղինձն
Եւ ՚ի փոր նորա ներքին խոզոց գընաց եւ ընդ կամարն.
Եւ անկեաւ Թընդիւն եհան, եւ չուէցքն գինքն ըզնովաւ։
Էնիաս ՚ի գանայեանց ըսպան անդ արըս քաջապատնա,
Զորդիս Դիոկլէսի՝ զՈրսիլոքոս եւ ըզԿրեթոնն,
Որոց հայրն ՚ի փերէ գեղեցկաչէն բնակեալ Նըսատը,
Ճոխ ընչիւք, եւ ազգ նորին էր ՚ի գետոյն Ալփեոսէ՝
Որ ծաւալ ուխիւք զեռայ յերկաս երկրին Գիլիացւոց,
Եւ ծընաւ զՈրսիլոքոս՝ բազմաժողով արանց տրքայ։
Իսկ Որսիլոքոն ծընաւ ըզմեծատիպըն Դիոկլէս.
Եւ մանկունք երկուորիք ՚ի Դիոկլէայ եկին ՚ի ծնունդ,
Որսիլոքոս եւ Կրեթոնն յամենայն մարտս քաջափորձք։
Եւ տղին յարբունս հասեալ՝ Թրխատեսիլ նաւափայտիւք
Ընթացան արգիացւոց զհետ յԻլիոն քաջամըտրուկ՝
ՁԱտրիդայն Ագամեմնի եւ Մենելէայ քինաւ խնդիր.
Սակայն զնաւս զերկոսին պաշտպանայ անդ մահտան պըտոյտ։
Օրինակ իմն առիւծոց ամենք ըզերկին ընդ տրտնեան
Ընդ մարդըն մեռցեալք ՚ի Թանձրատիպ մայրըն մացառս,
Եւ զարշառս եւ զոչխարս յափըշտակեալ գիրապարար,
Ըզմարդկան մակապատեղս ապռնալ յատեր գարձուցանեն,
Մինչեւ տուր պղնձով ինքեանք իսկ տատակին ՚ի ձեռս արանցն.
Այսպունակ Էնիասայ տղքն ՚ի ձեռս եղեալ Նզհատն,
Բարձրացուն եղեւնից նըմանապէս անկան տապատաս։
Ի գլորեալսն գրէթայեալ Արեայ սիրուն Մենելաւոս՝
Ընդ ախոյեանն ընթացաւ զինապարդեալ ՚ի պղինձ հրաչէկ,
Ճօճելով ըզնիզակն, եւ զսիրտ նորա վառեր Արէս
Եգեալ ՚ի մտի զի նզ ձեռամբ Էնիասայ նըւաճեացն։
Նէստորի ձեռ մեծանձին Անթիլոքոս ըզնա տեսեալ,
Ոստեաւ ընդ նահատակն՝ յոյժ կասկածոտ զսազանց հովուէն,
Գուցէ ՚ի վտանգ ինչ անկեալ՝ զվաստակ իւրեանց կացուցցէ վրէպ։
Երկոքեան նոքա զքազաւիս եւ զգէզարդունսըն սայրատուր
Ունէին մխիւնց ընդգիմ՝ քաջախիզախք ՚ի մըրցամարտ.
Եւ երթեալ Անթիլոքոս կաց առ երկն հովուին ազգաց։

Էնիաս, պատերազմօղ Թէպէտ հուժկու, չկալաւ ըզդէմ՝
Մինչ եառա առ միմեամբք արձանացեալ զաբան երկաեան։
Իսկ աղբա զդիակունն յաքայեցւոց քարշեալ ամբոխ՝
Համհատղիցն արկեալ՝ի ձեռս աւանդեցին ըզհեքսպեալն,
Եւ ինքեանք անդրէն գարձեալ ընդ սխոյեանացն կռուիցին։
Սպանեալ եղեն անդ յայնժամ ըզՊիլէմին տրիտանեան,
Զիչեան Պափլագոնացըն մեծանձանց ասպարեզոց,
Զոր մինչ կայրն՝ Աթրիդեսըն Մենելաս կորովաւէգ
Աչեէից վիրաւորեաց՝ յանդրակ նորա դիպեցուցեալ։
ՐգՄիդոնն Անտիլոքոս ըզկատաւպեան հայր պաշտօնեայ
ԶԱտիմեան քաջ, զերիվարսըն մինչ շրջէր զմիասրմակ,
Փարիւ զարմուհին հարեալ կընչիռ, եւ՝ի ձեռացն յերկիր անկան
Ընդ փոչի թաւալեալ երեսանակք փղոսկրով պայծառք։
Ոստուցեալ Անտիլոքոս մրխեաց ըզսուրն՝ի ծամելոյն,
Եւ նորա հինինալով՝ի բարեկերտ կառացն անկաւ
Գրկախվայր՝ի փոշւոյն յոտից վերոյ եւ կառափին,
Եւ եկաց յերկար կանգուն, զի էր խըրեալ՝ի խոր աւազ,
Մինչեւ բախեալ ձիանցն՝ գլեցին յերկիր հոզալեաւալ։
Զորս Անտիլոք մըտրակ՝ի կուշտ յաքայեցւոց վարեաց բանակ։
Հեկտորի զնաաս տեսեալ՝ի ձակատուն՝ ոստեաւս գոչմամբ,
Խուժեցին եւ տրոքեանց ձիահամուռս գունդք զրաւորք.
Որոց գլուխ կայր Ափս եւ Նեխով մեծամեծեք.
Զահագին սա զԱղմուկ մտրատաճիսիւք տեսեալ զգեցեալ,
Իսկ Արէս՝ի բըռնի ճօճեալ նիզակ մի մեծայաղթ՝
Հեկտորի մերթ յառաջոյ խաղայր կուսէ, մերթ՝ի թիկանց։
Տեսեալ ըզնա սոսկացաւ Դիոմեդէան ահելագոռ.
Որպէս այր մի անհրմուռս ընդ գաշտ անցեալ մեծատարած՝
Ըզսրընթաց կացցէ գետով որ թաւալեալ՝ի ծով դիւցի,
Տեսեալ զայն փըրփրագէզ մըռմըռեալ՝ յետս ընդ կրճուկ երթայ,
Այսպէս յայնժամ Տիդեանն՝ի քաջ գարձեալ՝ յամէնին ասէ.
Քանիսն սքանչանաք ընդ մեծն Հեկտոր, ուլ սիրելիք,
Զի է քաջ նիզակաւոր եւ խըստատիպ պատերազմաց,
Յաստուածոց ոք հանապազ առ նըմա կայ՝ պահել ըզմեզ,
Եւ այժմ ինքն է մերձ Աքեա՝ մեհկանաւոյ ասէ՝ի հանգոյն.
Բայց երեսոք՝ի տրտուագիս՝ յետս յետս անգաւ առեք նահանջ,
Եւ մի գալ մոլեալիք ընդ աստուածոց բռնի՝ի վըտեր։
Զայս ասաց, սակայն տրտվեանք հասին նոցա յոյժ մօտ՝ի մօտ.
Անդ Հեկտոր արըս կըրկին կորոյս հըմուռըս Ճակատուց,
Որք՝ի մի զոյգըս կային, զԱնքիալոս եւ զՄենեսթէս։
Գրէթացաւ ընդ անկեալսն Էասըն մեծ Տելամոնեան,
Եւ գնացեալ մերձեալ հուպ՝ ըզպայլացայտն արձակեաց ասէզ,
Եւ զԱմիփոս զուսար եհար Սելագոսի, որ՝ի Գեսա

Բնակէր փարթամ եւ ընչաւէտ, սակայն ըղնա վարեալ Օրհաս
Հասանել ընկերել Պրիամոսի եւ մանկտւոյն։
Ընդ կամար գաւառն եհար ըղնա Էսա Տելամոնեան,
Եւ ի համբոյն նեղբին մըխեցաւ սէգն երկայնատոուէր.
Ընդ գետինն անկեալ գոփեաց, եւ ընթացաւ Էսա քաջագն
Ցաւարի առնուլ ըզգէնան, խակ տրովացիք սէգա հոսեցին
Սայրատուր՝ փայլակնացայտս, եւ ընկալաւ գլուխն ասպարն։
Իակ ինքն ոտն ի նա տրոփեալ՝ զաշտէն պղընձի հան ի գիոյն,
Բայց զայլ զէնսըն գեղեցիկս յուսոց անտի չկարաց զերծուլ,
Քանզի նեզեալ տապնապէր ի Թանձրահոտ տեղեալ նետից,
Եւ երկեաւ ի տատակի պաշարեցեալ քաջագ տրովհանց՝
Որոց հսկեալ կորովից հատեալ կային նիզակաւոցք,
Որ եւ զինքն իակ պատրիճադաճն եւ զզօրաւոր զարմանապանչ
Հերքեցին յանձանց խուրանց, եւ նա վանեալ ընկրկեցաւ։
Ճըշդնէին այսպէս տղա ի մըրցական ասպարխին։
Զհերակլեան Տելամոնեոս զաւագինն եւ զաստականգամ
Դըրդեաց բուռն Օրհաս ընդդէմ աստուածծանման Սարպեդոնի։
Որ յորժամ ընթացեալ հասեալ կային առ միմեանս հատ,
Որդին եւ Թառնեակ ամպրոպագոյնն Աքամանզգայ,
Նախ առնա Տլեպոլեմոս կանխեալ բանիւք բարբառեցաւ.
Սարպեդոնն, լինկացոց իշխանապետ, եւ զինչ քեզ հարկ
Անհմտուս առըն մարտից՝ այսր ի տեղիս գալ զարհուրել։
Սուտ ասեն ըզքեզ զաւակ աստպարակրին Աքամանզգայ.
Քանզի քալ ի բաց անկեալ յայնմ տեղւոյ գընիս վըրկել,
Որ առ հընծայքն տեղագիան յԱքամանզգայ տեղեացան զարմ։
Ա՛յլ որպիսի ոք պատանին ըզհերակլեանըն զրօսիկն
Ջիմն եղեալ տերմանոզ՝ քաջայանգուն առիւծասիրտ։
Որ երբեմն այսր եկեալ վերիվարաց Իսամիդոնի
Վեցկտրտիզք եհեծ քաշտեզք, տակաւտուր ատանց Թըտով,
ՋԻլեան քանդեաց քաղաք եւ ըզկողոյան տանյացոյց։
Իակ դու, վատասիրտ, եւ ի կորուստ մատնի տափոփ.
Եւ զքեզ ոչ ինչ համարիմ տրովադացւոցըդ զըրավչին
Այսր հասեալ ի յիկոյ, թէ եւ կարի հըզօր իցես,
Այլ պարտեալ ընդ ինձ՝ անցցես ընդ դրունըս դժոխոց։
Ի յիկացոց պետ Սարպեդոնն ատար անդրէն առ նա գարձուած.
Աղգարեւ կորոյս նա, Տլեպոլեմէ, զինչոս առըդ
Սա առնըն խօլտեհան՝ ազնուատոհմիկն Իսամիդոնեայ,
Որ խրտամ բարերարին ժանտիկէն բանիւք եզ Թըշնամանս,
Եւ ոչ հատոյց վերիվարան՝ որոց էր սակս եկեալ հեռատես։
Իակ քեզ ես տեմ տապէն մահ եւ Օրհաս ժամանել տաս
Ցինէն, եւ ընդ խոռոչս գեղարդեամբ անկանել քեզ,
Րցփոան ինձ տալ եւ զոգիդ ի քաջագին Անդրոպհայես։

Զայս ասաց Սարպեդոնն, եւ անդ ի վեր Տ՛Լեպոլեմոս
Ըզմըրկունդն հացի, եւ զոյգ առին Թըռչէլ երկայն արդունք
Ի ձեռաց նոցին, ուր նոքա մէջ պտրանոցին հար Սարպեդոնն,
Եւ սրտագբեր Թափանց եղ կողմն ի կողմանէ,
Եւ զաջոք նորին գիշեր առաւծեցաւ անգընդացին։
Իսկ երկայն աշտեղս Տ՛Լեպոլեմոս զազդրըն ահեակ
Էր խոցեալ, եւ այրատուր ակգըն չէշտեալ յոսկըրն կեցաւ.
Սակայն հայրն անցեալ առ ժամն առ ի նմանէ զմահաբեր եղեան։
Ընկերքըն քաջազունք զատառուածանահըն Սարպեդոնի
Տանէին ի ձակատէն, նիզակն երկայն քարշեալ ըզկնի
Տանկեր ըզնա, զոր ընդ միա ածեալ ուրուք չէր, ոչ խորհեալ
Խըլել զհացի տեգն յազդրէն, զի մարթասցի հեծնուլ ի կաս,
Առ ձեռայն, զի յայնպիսի չան աւաժանեալ զբաղեալ կային։
Քաջասրունք աքայեցիքն յայնըմ կռաւէ զՏ՛Լեպոլեմոս
Հանէին ի մարտէն, եւ ոգիսեաս ծանեաւս քաջալն՝
Ուժգնասիրտն, որոյ հոգին խըր յորգորեալ եռայր ի նմա.
Եւ ի սիրտ խըր եւ յոգին այնուհետեւ կայր մըտահոգ,
Եթէ զհետ մըտցէ որդւոյն որոտընդոստն Աքամեզդայ,
Թէ զոգիս պահանջեսցէ զաս ի յոտունց լինելացուց։
Մեծանձինն Ոգիսեաս Հակաստգրեալ ոչ էր ի բախտ
Սուր ի պղինձ ըտգանանել զԱքամեզդայ զարի որդին.
Ի խուժան լինելացոյց գոռգոյզ զհոգին խոր Ամենեաս։
Անդ ըտգան նա զԻրրանես, ըզԴրասիոս եւ զԱ՛ստեար,
ԶԱ՛կանդրոս եւ զՀ՛սի՛իոս, ըզՆոյեմոն եւ զՊրիտանիս.
Եւ զայլսվս այլ սատակեր զի լինելացոյց քաջն Ոգիսեաս,
Եթէ չէր սուր ականարկեալ ահեղն Հեկտոր կորգահարիրոխ։
Ընթացաւ ընդ առյեւանս ի պղինձ հրաշէկ զինավառեալ
Ահընկէց ի գանայլիս, եւ Սարպեդոնն ձեռն Ըրմըզգեան
Ի մաւչէլ խրոտմ բերդիրեալ՝ արձակեաց Հայն ազիազբամ.
Պրիամեան, մի զնա Թոզոս գառնայեցուց անկանել որս,
Այլ օգնեա ինձ եւ ապա Թող յարեւ խակ անկացց ես
Ի ձերում քաղաքիդ. քանզի չէի ես գառնալոց
Ի տուն եւ յանձնեցայն իմ հայրենիք երկրիս գառաս՝
Ուրախ առնել զտանուտէրն իմ զիրեսի եւ զազգս մեծիմիկ։
Զայս ասաց, առկայն հնձտոր առգառատառնձոտ կըրծիեաց ինչ ոչ,
Սրբացաւ յատաղարեմ փայլակնացեալ յորգեացիս՝
Շուռ տափել վանել զնոսա եւ ըզբաղմաց ոգիս շուռել։
Արդ ընկերքըն քաջազունք զատառուածանմանն ըզՍարպեդոնի
Ընդ չըքնաղն եգին կաղնեաս վահանադրօշն Աքամանզդայ,
Եւ զնիզակն հայն կորզեաց ի յազդրէն իւրմէ արտաքս
Կորովին Պ՛լատն՝ սիրասրընտնեաղն խոր ամենայն։
Ի յիք եթող ըզնա շունչն, եւ մատաղտուղ զայրքն հեղաս.

Այլ անդրէն հաս զոգիան, եւ հիւսիսին ընդոմաս սիք
Խաղացեալ արծարծանէր ըզհատիրեալ անձըն նորա։
Արդիացիք ընդ Արխիս եւ պղընձազէն հեկտորաս
Ոչ 'ի փախուստ խուճապէին 'ի նաւատեղիսըն սեւալեզոյր,
Ոչ մարտի դընէին դէմ, այլ միշտ ընդ կրուկ վերջոնանէին,
Իբրեւ ազդ եղեւ նոցա՝ եթէ Աքէս է 'նդ տրովացիս։
Զիմ ոք անդ առաջին եւ զիմ վերջին մանանեաց 'ի մահ
Հեկտոր Ջեւսըն պրիամեան եւ ընդ նըմա պղընձէին Աքէս։
ԸզՏեւթրատըն գիւցատիպ եւ զՈրեսաէսըն ձիամուղ,
ԸզՏրուքըս՝ վիտալտըն քաջամարտիկ, եւ զԻնոմաս,
ԶԻնոպեոնն հելենոս, զՈրեսբեոս գնազականաց՝
Որ բնակէին 'ի հիւէ 'ի մեծոլեիճն յոյժ յոլացնաղ,
Ի ծովածին հուռդ կեփիսա, եւ առ նովաս այլք եւս յոլովք
Բնակէին Բիվոտացիք 'ի ժողովուրդ մեծափարթամ։
Իսկ Հերա՝ սպիտակաձղի աստուածուհին խրտեւ եւսէս
Սատակեալ զարդիացին 'ի զօրաւոր պատերազմին,
Իսկ եւ իսկ վերագաղեւս առ Ամենաս խօսեցաւ բանս.
Ո՛հ եղուկ, ասպարակիրն Արամազդայ գաւազան անվնասանգ,
Բան անօտի խոստացար ազատիլ մեք Պէնելաւեայ,
ԶԻլիոն ամրապարիսպ ազատ վարեալ այնպէս գտնալ,
Եթէ այսպէս Թողուցուիք մոլել մերոցեալ զգիտանան Արէս։
Այլ եւ մեք եկ խորհեցուք 'ի զօրուձին անասատելի։
Զայս ասաց, ոչ Ամենաս հեատեաց խաժակին աստուածուհին։
Իսկ Հերա՝ վերիվայրեան ոսկեսաթեան գնացեալ կազմեր,
Զբրուտեայ մեծին գաւազան՝ երիցագոյնն աստուածուհի։
Եւ հեղեկ չուրջ ըզխուզեալ երազատիպ զանխոցն կորս
Ըզպղընձեայն եւ զոլմիսոլիս սրիկ լերկանէին ազգոյց յատկին,
Որոց հեցքն ոսկի անեղծ եւ պղընձանիւեմ վերուստ կամարք
Զօգեալք քաջամարիկ՝ զարմանալիք տեսանելով.
Ականոցքն արծաթեիք չուրջանակի բոլորաշէն,
Ծոց նորին ոսկեղինօք եւ արծաթեի լարովք կախեալ,
Եւ կրկին ընդոմաս կիսատրոյր պատեալ գօտիք։
Եւ քեղին կարկառեալ էր 'ի նմանէ արծաթեղէն,
Ծորոյ 'ի գլուխըն կապեալ ըզգեղեցիկ լուծն ոսկեձոյլ
Արկեալ զոսկի սամեաէան, եւ 'ի սամին անգր ած Հերա
Զէրվարան երազատուն՝ յորդորամիտ 'ի կռիւ ու'ի խաղմ։
Իսկ Ամենաս՝ ձաւակիճ աստղատեսիլն Արամազդայ,
Ընթըրեալ չքաշատես հոսեալ յանձնէն 'ի հօրն յատակ՝
Ընկերկրէն գիւքն յօրինած եւ զձեռագործ մատանեայ խըթոց,
Եւ զգեցեալ վերարկուակ զամպայարոյցն Արամազդայ՝
Վառէր սպառազէն 'ի պատերազմ արտօսրաւեր։
Արկ զասպարըն զուսովքն 'ի վերջաւոր փողփողեալ ծագս,

Զահաւոր՝ զորով չուրջ շուրջանակի պատեր Սարսապի,
Ի նմա Հեռ, ՚ի նմա Կորով, ՚ի նմա սարսուռա Շահատակին,
Եւ ՚ի նմա Գորգովական գլուխս դըժնէ յուշկապարկին՝
Սոսկալին՝ խոժոռադէմ, վահանադրօշ Դիայ ձիապաղ։
Եւ ՚ի գլուխ եդ զսակիկուս զբազմախորան զքառավերջեան
Սաղաւարտ՝ հեռաց ՚ի դէպ գընդի հարիւր քաղաքանոց։
Եւ ՚ի կառատն բացեզնեա ոտն ամպարձեալ՝ սա. ըղնիզակին
Ըզծանր՝ ըզյաղթ եւ զքառատար, որով զՀակատարն փըլուզանէ
Զգիւղացազանց սրանց ոյց գամ մի հայրագօրըն քինասցի։
Իսկ հերս մըտրակ ՚ի կուշտ արագ արագ վարեր ըզձիան.
Ինքնաշարժ ճրագընթացին երկինք դըրունք՝ ժամուց պահեստք՝
Որոց յանձն եւ աւանդեալ Երկինքն է մեծ եւ Ընխմպոս՝
Ի բանալ եւ ՚ի փակել ըզԹըլփայորդ ամպոց կուտակ։
Արդ ընդ այս եւ ընդ նոսա զմըտրակամուռդ վարեցին ձիս,
Եւ գըտին ըզՋըրուանեանն յայըցն ՚ի գից նըստեալ փառաց
Ի բարձրածայրըն գիտակ բազմասարեանն Ընխմպոսի։
Անդ կացուցեալ Հերոյ զձիանըն լուսածղի աստուածծուհւոյն,
ԶԱրամազդ հարցեալ ըզվհկըն Զըրուանեան՝ ասէ առ նա.
Արամազդ հայր, ո՞ւր ցանաւս Արեայ՝ չարեացս ոճրագործի,
Քանիցն տարտղնի կորոյս ամբոխ յաքայեցւոց՝
Ցահուսն յոսկեզօր ատրուպատս եւ ինձ ՚ի վիշս ապիկոսոյ։
Իսկ կնպրուհին եւ Ապոլոն տրծաքիտղքն կան խընդան,
Որ զմոլին զայն դըրդեցին՝ որ խրատուն ինչ ոչ գիտէ։
Արամազդ հայր, բարկացիս ինչ արդեօք ինձ՝ եթէ զԱրէս
Զարաչար հարուածեալ հալածեցից ՚ի Ճակատուէն։
Արամազդ ամպրոպային պատասխանեալ ասէ ցընա.
Օն առեալ զԱթենան ասարուս ՚ի նա զարթո,
Որ ասվորն է մանաւանդ գառնութեան ցաւս հեղուլ գնովս։
Ջայս ասաց, ձյամեաց Հերա սպիտակաձղին աստուածծուհի.
Մըտրակեաց զերկվաքան որ մըտագիւր սըլանային
Ընդ երկրի եւ ընդ աստեղեայ երկնից գընդին միջասահմանս։
Եւ որչափ ինչ արկանէ յանի ոք ընդ օդ լուսաթռչանէն՝
Որ ՚ի բառնալ ՚ի գիտանոց չուրջ յօծիցն զայս ընդ ծով լուրթ,
Նոյնչափ վաղ առեալ ատանան զգուստոյգսի միջ երկվաքս։
Այլ հասեալ ՚ի Ցծոյս եւ յերկանին գիտս յոգեհոս,
Ուր զյորձանըն Սիմոյիս եւ Սկամանդրոս խառնեն ՚ի մի,
Անդ կացոյց ըզձիան Հերա լուսածըղի աստուածծուհին,
Եւ լուծեալ ՚ի կառատն՝ եհեղ զնոքաք մեզ Թանձրահոծ,
Եւ Սիմոյիս բըղխեաց նոցին աստուածծեղէն ճարակ յաթոռ։
Նոքա Թըրթռուն ապաւենաց գնային ՚ի ձեմին հանգուռնաւորք,
Ճեպ տրտնալ ժամանել արդիպացոյց քաջացն ՚ի նպաստս։
Եւ եկեալք՝ ուր բազմակոյտ խըռնեալ կային արուարապոյիք
Գունդագունդ ըղկորովով ձիամարզիկ Դիոմեդեաս.

Ահեծուց նըմանեալք գիշախանձից չազգակերաց ,
կամ կընձիցըն վարազուց ամեհագին սատականդամից ,
Անգ կացեալ գոչեաց Հերա սպիտակածգլե աստուածծուհին՝
Մեծանձինն ըՅաեհաորի պղընձաձայնին 'ի նմանութիւն ,
Որ այնչափ գոռըս գոռայր՝ որչափ ինչ այլ որեւեր յիսուն :
Ամօթ , ամօթ , չարանկեալ արգիացիք , դէմք գեղերփնեալք .
Աքիլլեսըն գիւցազարմ միհղձու 'ի կռիւս երթեւեկէը ,
Ոչ երբեք ըստ գարգանեան գրունըն արուկունք յառաջէին ,
Ահաբեկ զարհուրեալք 'ի հաստատուն իւր նիզակէն .
Յոստանէն այժմ 'ի քաջե առ գոգաւոր մըրջին նաւուք :
Զայս առաջեալ՝ զպրիամոյ զորժ եւ ըզկոգիս ամենեցուն :
Իսկ առ Տիգեանն՝ Ամենաս գիմեալ խուժանն աստուածծուհին ,
Զարքային զայն գըտանէ առ երիվարան իւր եւ առ կառս
Ի գարման առնել վիրին զոր Գանգարոս եհար նետիւ :
Եւ նեղէր ըզնա քիրան ընդ լայնատարըր բանասլեօք
Գեղապարոյր վահանին՝ որով առնչէր , եւ խոնչէր ձեռն ,
Եւ 'ի վեր առեալ ըզվիրն՝ 'ի բաց զարիւնըն սրբըէր Թեւմ :
Եւ մերձեալ աստուածծուհւոյն յերիվարացն 'ի լուծ՝ ասէ .
Արդարև խոկ յոյժ ընդհատ յանձանձին ոգւոյ ծընաս Տիգեաս .
Տիդեաս փոքր էր մարմնով , այլ ատկոյն գոռ պատերազմող :
Եւ յորժամ ոչն առնէի նըմա ևս Թոյլ մըխել 'ի մարտս ,
Մի մոլեալ բանդագուշիլ , եւ առանձին մինչ յաքայեանց
Եկըն հրեշտակ 'ի Թեբէ՝ 'ի յոգնահոյլ կազմիացիս ,
Խրախճանեալ ըզգօնաբար 'ի տաճան եռատ ընթա հրամանն .
Նա ատկոյն եռանդնացեալ վառեալ ոգւով որպէս յառաջն՝
Ըզմնացեալն կազմիական զգըրգռանք եւ քաջիք յոյզմանակիք
Հեշտաբար , զի այնպիսի են նըմին եռ զօրավիգն :
Իսկ արդ քեզ՝ եռ յօգնութիւն եւս հասեալ կամ եւ պահպանեմ ,
Եւ պատուէր յօժարամիտ առաՀ մարտընչել ընդ արուակցիս :
Այլ ըզքո՝ կամ վառատակ յոգնատաժան կալուս զանգամս ,
Կամ երկիւղ ինչ սըրտաթափ ըստուգապէս ըզքեզ ունի .
Ինեւսեան քաջին Տիդեայ չես դու զաւակ ազատհոգեաս :
Արին առ նա Դիոմիդ պատասխանի տըւեալ ասէ .
Ապարակրին Դիայ դուստր աստուածծուհի , ճանաչեմ զքեզ ,
Վասն որոյ քեզ մըտապիւր խօսեցայց , ոչ Թանգուզեցից :
Ոչ երկիւղ ինչ սըրտաթափ ունի զիս՝ ոչ սըզեղոգութիւն ,
Այլ ինձ յուշ տակաւին լինին պատուէրըզդ զոր ետուր .
Ոչ ներեալ ինձ կըռուիլ ընդ այլ աստուածս երանելիս ,
Բայց միայն Այնէասի 'ի դըստերին Արամազդայ ,
Թէ գայցէ 'ի պատերազմ, ըզնա խոցել սուր սըզըզնեմով :
Յայն աղագս՝ իմ ինչ ոգւոյն առեալ նահանջ եռատ հրամանն
Եւ այլոց արգիացւոց ազգս համբերին գալ ըզկըռիլ .
Չի առնում 'ի միտ զԱրգիս 'ի Ճակատաւս սիրատենեակալ :

Կըրկնեաց անգրէն Ամենաս առ նա խաժակին աստուածուհին.
Տիգեան դու Դիոմեդէս, անձին իմոյ յոյժ սիրելի,
ՑԱրիսե դու մի խիթար, մի յանմահից այլ ումեքէ,
Ահիպեսի քեզ զօրավիգն ահա հասեալ կամ՝ ի Թեկոնա:
Օն արի զասլասքաշակ նախ զերիվարսդ ԱՀրէս վաթեա,
Եւ մատիր՝ ի նա եւ հար, ի բուռն Արեայ մի ակն ածեր՝
Ի մոլորն, յանգառն ջարդեն, յայլընդայլոյն յեղափոխէ.
Որ յառաջըն քան ազեւել խոստացաւ ինձ եւ Հերայէ
Մարտ ընդգէմ գընել տրովեանց, արգիացուց օժանդակել.
Արդ կառնուի՝նդ տրովացիս, եւ մուսացնու սլսար սոցա:
Ասացեալ, եւ՝ ի կառացն յերկիր վարեաց զըԱմենեւնոս՝
Քարշեալ յետըս ձեռամբն, եւ նա վազեաց հապճեպ փութով.
Ինքն յերկնէին ամբարձաւ առ դիւցազնն Դիոմեդեայ
Ցորդեռանդն աստուածուհին, եւ սեան ուժգին հեծեաց կապնի
Ընդ բեռամբն՝ որ զի զահեղն աստուած առներ եւ զաբի այրն:
Ա՛ռ Պալլեան Ամենաս զվըրտրակն՝ ի ձեռն եւ զերքատանս,
Եւ անդէն զիիաղմակ նախ զերիվարսն ուղղեր ԱՀրէս,
Որ՝ ի ժամն ըզԳերիփաս բապանեաէր առակավիթխոր,
Ըզհըզօրն Էռվեացւոց, զՈքեսիոյ չըքեղ որդին:
Ահրս ըզնա առաւակեր արիւնանեաէրն, իսկ Ամենաս
Զգըլխատեցն ազատ գժոխոց, զի մի տեսցէ զինք բուռն Արէս:
Մինչ Արէս մարգահաչէ ըզՈրկանեաէ հեռս գիւցազն,
Անդանօր ըզԳերիփասըն վիթխաթի եղեալ անկեալ,
Ուր սատակեալ զինքըն նախ՝ եւ էր խըլեալ զոգի նորա,
Եւ դիմեաց դէպ ուրիկ՝ ի Դիոմէդ ձիասարզիկ:
Ար միմեանս իբրեւ տըգա հուպ դէմ ընդդէմ եկեալ հասին,
Նախ Արէս՝ ի վերուստ ըզծոյ ձիոցն՝ ուէրսատանաց
Ըզպղընձին ընկէց նիզակ՝ առնուլ զոգին ցանկանալով,
Եւ զայն ձեռամբն Ամենաս կալեալ խաժակին աստուածուհին
Ի կառացն՝ ի բաց հերքեաց՝ գընալ ընդ վայր առնկանել ընդգէմ:
Դիոմէդ լատ նըշանէն յարձակեցաւ ահեզագառն
Աշեխարն պըղընձեաւս, եւ Ամենաս մըրճեաց Պալլեան
Ի վոր նորա՝ ի նեղըքն՝ ուր ըզպատեանն ածեր ընդ մէջ.
Անդր հարեալ վիրատրեաց, եւ զնկճեաց հեթանոսական ըզմարմնոյզ՝
Ըզբեաց անգրէն ըզպղընձէզրէն. եւ պըղընձին գաշեաց Արէս,
Որչափ թէ ինքն հազարք կամ տասն հազարք հարցեն խօշիւն
Որեւար գոռք՝ ի մարտի՝ յարեխական ոգորեալ խաղմ:
Իսկ անդուստ զաքայեցիս եւ զտրովացիս կալաւ գոզունն,
Որ պակեան՝ զի այնպիսի գուժեաց Արէս անյագն՝ ի կռիւ:
Օրինակ իմըն յամպոց խաւարայնն երեւեալ մեզ՝
Ի յառնել խորշակին՝ ի դառնաշունչ փըչել հովմոյ,
Նոյն Ցիգեան Դիոմեդեայ երեւեցաւ պղընձին Արէս՝
Զի ահա խառն ընդ ամպոց ելեալ գընայր յերկինս՝ ի լոյս.

Եւ խոյն եհաս ՚ի բարձրըն Ոլիմպոս՝ յաստուածոց գահ,
Եւ յոգւոյ սըրտառուչ առ Զըրուանեան Դիայ ներսատաւ,
Եւ եցոյց զանմահ արիւնն որ ՚ի վիրէ անտի բղխեր,
Եւ յոգւոց հանեալ հառաչ՝ ըզքանս ասաց զերազատեալ.

Արամազդ հայր, ո՞չ ցասնես զոճիր գործոց տեսեալ չարիս.
Յամենայն ժամ սոսկալեօք չարչարեցեալ կըրիւք աստուածքս
Ի սադրելոյ մեր միմեանց՝ առ ՚ի պաշտօն առնել մարդկան։
Ամենքս ընդ քեզ գոմք ՚ի վէգ, զի դու ծընաւր զաղջիկն անմիա՝
Հելենասուրն՝ որոյ միշտ ՚ի խնամս են միտք դառն ալեւոյ։
Քանզի այլք հասօրէն՝ որչափ ինչ դիք են Ոլիմպոս՝
Կան քեզ հնազանդեալ, եւ կամք նուաճեալ բոլորքեան.
Իսկ առ նա չըմերձենաս ինչ ոչ բանիւ եւ ոչ արդեամբք,
Նա եւ զերդեա, քանզի դու ծընաւր ըզդուստրըն ժանտաճուճատ,
Որ այժմիկ զորդին Տիգեայ՝ զյաղթահասավատըն Դիոմէդ՝
Ցարուցեալ բորբոքեցոյց յանմահ աստուածսըն մոլեգնել։
ԶԿիպրուհին նախ ՚ի մօտոյ խոցեաց ձեռին իւր ՚ի դաստակ,
Իսկ ապա եւ յիս ինքն յարձակեցաւ իբրեւ ըզգեղ,
Այլ փըրկեցին զիս ոտք թեթեւք. անշուշտ հարեալ ինձ ժամն անգէն
Վ ըշտակիր զոյր առառապել ՚ի գըժընդակ գիսակաց շեղջ,
Կամ Թալոսեալ ուժգնագոփ ՚ի Թոյզ պղընձոյն կենդանութեամբս։

Արամազդ ամպրոպագէզ խոշոռեալով ասէ առ նա.
Մի դու, յեղափոխուկ, բազմեալ առ իս ինձ զբրիմընկեր.
Առելի քան զամենայն ես ինձ աստուածս ոլիմպեականս,
Որ զի միշտ քեզ սիրելի ե կաց՝ կըռիւ եւ պատերազմ.
Մօրդ ՚ի քեզ ե հոգին անասանելի եւ անողոք,
Հերայի՝ զոր հոգիս Թէ ես ուրեք նուաճեմ բանիւք։
Եւ կարծեմ Թէ ՚ի նորա հրամայուելոյդ կըրես գու զայդ։
Սակայն ոչ գանգուրժեցից ասելիս ցասօք քեզ ընդ երկար,
Քանզի յինէն ես սիրուելդ, եւ միայր քո ինձ ծընաւ ըզքեզ։
Թէ յայլմէ գից ուսեալ ծընեալ էր քո ժանտ այդպիսի,
Քան զԸրանեանն ՚ի խորագոյն էիր վաղուց ասնգամաւոս։

Ձայս ոգեալ՝ եւ հրամայն Գէոմէի զինչն ես ասելիք.
Եւ Գէոմէ ըսպասդանիս օծեալ ՚ի նա ցասացածոյցս՝
Ողջացոյց, քանզի եւ ոչ իսկ էր ծընունդ մահկանացու։
Որպէս խաթայն ՚ի սպիտակ արկեալ ՚ի կաշիսըն մանկարդէ
Ձայն որ ըզծն էր եւ մանծուռ խոցոյն ՚ի ձեռս հարկանելեացն,
Իսկ եւ իսկ նոյնօրինակ ապազինեալ ըզքուսան Արէս։
Եւ հեռեկ ըզնաց ըզնա եւ զգեցոյց ձորձըս շնորհաշուք.
Նա պերճանքիքեան բազմեցաւ առ Զըրուանեանն Արամազդայ։

Իսկ հերոյին արգասուհի եւ Աթենաս պահպանասիրտ՝
Եւ նոքին գաղձան անգրկեն յԱրամազդայ մեծին ՚ի յարկ,
ԶԱրէս յորժամ մորգասխանձ յոգնանց մահուց լըռեցուցին։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ի մեկնել գիցն 'ի ճակատէ մարտին՝ բազում մահուանս գործեն Յոյնք 'ի տրովացիսն։ Հեկտոր ըստ խորհրդոյ եղբօրն Հելենոսի գնայ 'ի քաղաքն առ մայր իւր Հեկաբէ, զի ժողովեալ զկանայս 'ի տաճարն Աթենասայ՝ մատուսցէ նմա խլայ մի ազնիւ. եւ խոստասցի զոհս՝ փրկել զնոսա 'ի Դիոմեդեայ։ Պատահումն սորա ընդ Գլաւկոսի եւ բանք, որոց հիւր իւրեանց ծանուցեալ եւ փոխանակեալ զզէնսն՝ անցեալ տան 'ի միմեանց։ Հեկաբէ եւ տիկնայք գնան 'ի մեհեանն Աթենասայ՝ կատարել զուխտ նուիրանացն։ Հեկտոր եկեալ գնայ 'ի տուն Պարիսի. զորոյ Հեղենէ եւ նա յանդիմանեալ զհեղգութիւնն՝ յորդորեն դառնալ 'ի պատերազմ. եւ նորա ընդդառնացեալ խոստանայ հասանել փութով զկնի եղբօրն, եւ կողմն անդէն։ Հեկտորի ընթացեալ անդրուստ յիւր ապարանսն, եւ չգտեալ անդ զկինն իւր զԱնդրոմաքէ, երթեալ զհետ նորա։ Հանդիպումն նոցին առ արեւմտեան դրանցն, գորովալից խօսակցութիւն նոցին, պատկեր տղայ մանկանն Հեկտորի, բաժանումն նոցին 'ի միմեանց։ Ժամանէ անդր Պարիս առաջադէմ, եւ ընդ եղբօրն ելանեն 'ի դաշտն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵԿՏՈՐԻ ԵՒ ԱՆԴՐՈՄԱԿԵԱՑ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ ԵՒ ԲԱՆՔ

Տրովացւոցն եւ ազգակից ամենայնում ամենքին մեռաւ,
եւ քաղցած յոյժ այսր եւ անդր էր ընթացեալ գուշտուրն ընդ գաշտ
Յարձակելոյ ի վերատես ըզգեզարգուշտըն պղընձակուռս
Ընդ մէջ հասանելոց Ցիմբրեանոց եւ փոանիտաց։
Եւ էաս Ցիմբեանան՝ ազգակիցս պահ եւ պատանիք՝
Նախ ըզտրովեանց երեկ ոտիմ եւ ընկերացըն ծագեալ լաս,
Հարեալ զայր մի քաջագէն ի Թրակացւոց գընգէ անտի՝
ԶԻիասուրեան ձետ զԱիամիա ըզկորովին եւ զյաղթանդամ,
Զոր եհար նախ ընդ խորան Հիավարսեալ գըլխանոցին,
եւ վարեալ ի Հակատն, եւ մինչեւ յոսկր անդր հարըստեալ
Անց սըլաքըն պղընձի, եւ զաչըս իւր ծածկեալ խաւար։
ԶԱքսիլոս աստակեալ Դիոմեգէս ահեզագոտ.
ԶՏեւթրանեանն՝ որ բնակէր ի բարեշէնն Ապիսքի,
Մեծատուն եւ ընչիկ եւ սիրեալ ի մարդկանէն,
Զի բնաւից ասպընձիչեան էր ունելով տուն առ տաղտկի։
Այլ ոչ յոյժ՝ ի նեցուկ ժողովեալոյ ոք յինէ օգնելիւն
Փըրկեալ զինքն ի խիստ մահուն, այլ զերփանըն անընդհատցոյց,
Ըզնա ինքն եւ զաղաչանեալն՝ որ անդ Հիոյն էր կառավար
Կալեալոյս, եւ ի հող երկրի մըտեն երիզքին եւա։
Եւրիալոս զըրաւեալ զՄիւնէլոսոս եւ ըզԴրեսոս,
Եւ դիմեալ ի Գեգաս եւ յԱնակտոս՝ զոր ծնաւ Երբեմն
Ագաթարէ յաւէրժահասոն ազգերոյ՝ ամբիծ Բուվոլեոնի։
Բուվոլիոն էր գաւակ քաջափառին Լաւմեդոնեայ,
Ծընընդեամբ երկոցգոյն, բայց գոզունի զնա ծընաւ մայր.
Ա. հօտին ի տուատածին ի սէր ու՛ր քուն խառնակեցաւ,

Եւ նորա յերգացեալ երգիւորակից ծընեալ մանկունս։
Ըզսոցա զօրութիւն եւ զքաջառոյգ անգամս ելոյծ
Մեկնաբեւեակն, եւ յուսոց անոի նոցա զգենուլն կապեաց։
Սատակեաց զԱսխալոս Պոլիպեմէան անվանելի,
Եւ ըսպան Ոդխեւս ըզՊիդխեսըն Գերիոսեան
Աչեւիւրն պղընձեաւս, Տեւկրոս զքաջազն Արեսաւուին,
Անհիլոքոս Նեստորեան ըսպան զԱբլեր փայլուն տիգաւ,
Իսկ արի արանց արքայն Ագամեմնոն զՆլատոս՝
Ըզբնակեալն առ ափամբ ուղեխնահոս Սատնիոյսայ
Ի բարձրագեղըն Գեգաս, եւ Լեմեոս գիւցազն ըսպան
ԶՓիլոմոս ի փախըստեան, զՄիլանիմոս հաւ Եւրիսիլ։
Իսկ ապի զԱգրեստոս Մենելաւոսն ահեղագոռ
կենդանի կալաւ, զի ձիք իւր չըրտուցեալ ընդ գաշտավայրն
Ի մշենի շազեալք ոստ, եւ խորտակեալ ըզկառուսըն կոր
Ի զօդուած անդ քեղուին, ինքեանք եդին դէմ ի քաղաքն՝
Ընդ որ եւ այլք զարհուրեալ խուճապէին ձեռ ըզձեռի,
Եւ նա ինքն ի զուգից անոի զանուագըն տապալեալ
Ի բերանս հարեալ անկաւ անդ ի փոշոջ, եհաս առ նա
Աւրիգէս Մենելաոս՝ երկայնաստուեր ակռն ի ձեռին,
Ագրեստոս անգէն զծընկովք նորա փարեալ խապաղատեր.
Ապրեցո, Ձեւդ Աւրեւսեան, եւ արժանի նկալցես փըրկանս.
Յապարանս հօրն իմ Ձոխի բազում ըսպասք են պատուականք,
Եւ պղընձ եւ ոսկի եւ երկաթ յոյժ Ճարտարագործ.
Հայր իմ քեզ ի նոցանէն պարգեւեացէ փըրկանս անբաւս,
Թէ ճիայն զիս կենդանի լուիցէ ի նաւս ազատեցեալ։
Զայս ասաց, եւ զակռս նորա շարժեալ ի լանջըն յօրգորեր,
Եւ կամեր ըզնա առ անգէն խըրեմ արբանեկին
Ցսաքայեանց առանձ ի նաւս, անգուստ սակայն Ագամեմնոն
Ընհատեալ եկն ընդ առաջ, գոչեաց ի ձայն ըսպառնալեաց.
Ո՛վ գու վատ, ով Մենելաս՝ ապ այգպէս գաս մարգկան ի գուէ.
Քեզ ի տանդ ապաքէն վայրկեական հաբաս ըսպաս
Ի տրովեանդ, յորոց եւ մի ապրեացի ոք ի ժանտ մահուանէ
Եւ ի մեր ձեռաց, եւ մի զոր յարգանքն կըրե իւր մայր,
Որ ուսուր իցէ, եւ մի սա Ձոլսպրեացի, այլ կորիցեն
Համաձուկք յինքեան անհետազ անխնամ հետախաղալ։
Ասացեալ՝ գարձոյց գիւցազն ըզմիտս եղերօրն ի գէպ խրատուին,
Եւ նա զքաջազն Ագրեստոս մերժեալ ձեռամբն յանձնէ ի թաց,
Եւ խոցեալ ըզնա ի կուշըրն Թագաւորն Ագամեմնոն,
Նա Թաւալ անկաւ յորսայս, եւ Աւրիդեայ տորփեալ ի կուրծքն
Ականջի հարեալ ոտամբ՝ ձըգեաց եհան ըզտէգն հայի։
Թարձրագոչ հարկանէր արդիացոց Նեստոր խրատեայս.
Ո՛վ սիրելիք, գիւցազունքըզդ գանայեան, Ահեայ մանկունք,

Մի ոք արդ յաւար խառնեալ ի կոզոպուտ՝ յետքս մնացէք,
Իբրեւ զի շատ ինչ ապահաւ կապուտ՝ գարձցի անգրկին ի նաւս.
Կոտորեացուք եւեթ զարտ, ապա զառապատ անկեալսն ի դաշտ
Արասցուք զմեռեալ մարմինս հանդարտագոյն գիակապուտ:

Զայս ասաց, եւ եռանդն յամենեսին ած եւ աժխոյժս:
Անդ տրտմացեալք յաքսյեցւոց ի սիրելեացն Արիսի
Վատուհետաքրն եղեալ նեղկուն՝ եւ յԱխիոն անկանէին,
Թէ Գրիաննոն Հելլենաս՝ հաւատհմայիցըն գերագոյն
Մատուցեալ առ Էնիաս եւ առ Հեկտոր չէր բարբառեալ.

Էնիաս եւ Հեկտոր, ի ձեզ քանզի կրկնի վաստակ
Տրտմացուց եւ լիակացուց, վասն զի էք գեր ի վերոյ
Ցամենայն վարչութիւն պատերազմացն եւ խորհրդոց,
Կացէք աստ եւ արգելէք առաջի դրանցդ ըզժողովուրդն
Ընդ հանուր ընթանալով, մինչ չեւ ի գիրկըս կանանցն
Փախուցեալ անկեալ իցեն եւ Թըշնամեաց կացեալ քըրքիջ:
Իսկ յորժամ գունդ զամենայն խրախուսիցէք առ հասարակ,
Ասա ի բոյս հարեալ մեր զոտս՝ ընդ գանայեանցն ոգորելոցուք,
Թէպէտ եւ յոյժ սըրատուչք, քանզի ձեռագ հարկին տոգնակ:
Բայց գուք, Հեկտոր, ընթաց երթ այնուհետեւ ի քաղաք անդր,
Ասասջիք մեր քաւմ եւ խմ, զի ժողովեալ ըզտանուհիսնայս
Ի մեհեան մեղսատիպին Ալթենասայ ի գլուխ բլրին,
Բանալեսւ զդրանգիս բազեալ ըզնուիրական տպարանիցն,
Եւ ըզսեռ զոր իւր Թուխցի գեղեցկագեղ եւ մեծագոյն
Ի գլուխըսն ի տան իւրում եւ անձինն յոյժ սիրատենչակ,
Առեալ արկցէ զայն ի ծունկս Ալթենասայ գեղածամին:
Եւ նըմա տարեւորս անմուղ երինջս երկոտասան
Ուխտեացէ ի մեհենին զոհել, Թերեւս ողորմացի
Գաղաքիս եւ ամուսնաց տրտմագացուց եւ տղայ մանկանց,
ԸզՏիգեայ Թերեւս որդին խոլեալ ի սուրբ Ախոյն՝
Հերքեացէ զվիրապ մարմինն եւ զարհաւրոյց մարթուձն հզօր,
Զոր բըռնագոյն կարծեմ ես յաքսյեցիքըն բովանդակ:
Զի ոչ այսպէս Աքիլլեայ երկեալք երբեք յատրնջ պիտէին՝
Զոր ասեն տատապծուհոյդ ծընողք, իսկ սա տատրիկ մոլի,
Եւ չիք ոսկիք ընդ զրահ կոփուելոցդ գալ ի կըշիռ:

Այսց զայս, եւ Հեկտոր հարցապատասխ ոչ անատատուաց:
Ի կառաց անտի անգրկն վինու զարգուն տատեաւ յերկիր,
Եւ ձօձեալ տուր գեղարգունս ընդ համօրէն գընայր բանակն
Ի գուպար խրախուսել, եւ բորբոքեաց մարտ անհնարին.
Եւ նոցա գարձեալ անգրկն՝ աքսյեցւոց կացին ընդդէմ:
Ընկըրկեցան աքսյեանք եւ կասեցին ի սպանուելեանց,
Ցանմահիկ զոր կարծելով յատեզազարդն իկեալ յերկնից
Ցօգնութիւն տրտմացուց, այնպէս գարձան կացին ընդ կրունկ:

Եւ Հեկտոր քաջալերեր ըզտրոմալից բարձր ՚ի կանչելն.
Տրոյացիքդ արիականք եւ տարբանակ նիզակակիցք,
Աղբս լերուք, սիրելիք, արկիք ՚ի միտ զոյժ պընդութեան,
Մինչեւ երթ մի Յիլիոն սրտրիծ ես եւ տաց պատուէր
Առնականաւ ծերունեացն եւ ամուսնացս կանանց մերոց
Անկանել յալերս առ գիան եւ ուխտագիր զոհից լինել:
Այսպէս զոյս բարբառեալ՝ գընաց Հեկտոր կորգահաճօք,
Եւ զպըճղունս իւր բախեր եւ զպարանոց փոկ Թըխամորթ՝
Շըրջապատ բոլորեալ ՚ի կըմբատոր վահանին վերջս: —
Իսկ Գլաւկոս Հիպոլոքեանց հասմանին եւ ուստրըն Ցիդեւսի
Ի միջ երկուց Հասատուց մտանեն ՚ի կռիւ մինամարտիկ.
Եւ զինչգնա առ միանդա ընթացեալ հուտ եկին կռուին,
Նախ խօսել առնա կալաւ Դիոմիդես ահեզագառ.
Ո՞վ իցես, գուռ քաջդըն, ՚ի մարդկանէ մահկանացուաց,
Զի չտեսի յառաջ ուրեք ՚ի Հակառուս փառապարծիս.
Բայց այժմիկ յոյժ դիմագրաւ քան զընաւս ելեր յանդգնութեամբ,
Զի կացեր առաջի երկայնատուրեր իմ նիզակիս.
Այլ մանկունք հիքացելոց գիպուին իմոնեմբս առատաձեռնեան:
Իսկ Թէ ոք յանմահից յերկնից եկեալ տրտըր հառեր,
Ես ընդ գիան երկնատուրս ընդգիմամարտս ոչ ելանեմ՝
Զի եւ ոչ Դրիասեան զաւակին՝ հըզօրըն Լիկուրգոս՝
Եկեաց յերկար, զի ՚նդ աստուածոյն երկնատուրս ՚ի կռիւ հեռապէր.
Որ երբեմն ըզմոլեցոյն Դիոնիսեայ վաներ զդալեաքան
Ի նուիրատան Նիսեյոնի, եւ նոքա բնաւք միանգամայն
Ընկեաւ ուռան ընկոյզն յերկիր՝ տատնիլեալք յերկին խըշեան
Ի մարգատան Լիկոսթոյ. եւ զարհուրեալ Դիոնիսոս
Երթ եմուտ յալիս ծովեան, եւ անս Թեթիս ՚ի գիրկըս իւր
Զահաբեկն՝ որ ըզդալն կոյր ՚ի աստղից առնըն հարեալ:
Ցայնմհետէ սըրամտեակցան ընդ նըմին դիք գինրակինդագք,
Եւ զաւակըն Զըրուանոյ զինս կուբացոյց, եւ նա չեկեաց
Ոչ եւս այլ, զի անմահից գիցն առելի եղեւ հանուցց:
Զառնում եւ ես յանձըն քաւ ընդ երկանիկ մըրցել տատաւածան:
Իսկ Թէ ոք մահկանացուաց ես որ զալառուդ երկրի ուառնէ,
Մօտ մատիր, զի նոյնհետայն փոյթ ՚ի վախճան հասցես մահու:
Եւ անգրէն Հիպոլոքեանց չբեկ սրգին կըրկնեաց առ նա.
Մեծամեծիդ գուռ Տիդեանդ, զի զազգատահմ իմ հարցանես.
Որպիսիք են տերեւոց զարմի սերունդք, նոյն եւ մարդկան.
Են զորս քամիք հասե տերեւս հոգմ, եւ մայրին բողբոջազարդ
Զայլս ՚ի բոցս ընձիւղէ, եւ գարնայինն հասանէ ժամ.
Նոյնպոսնեակ եւ ազգ մարդկան, է որ ծնանի, է որ ծաղիւ:
Ուսանել Թէ զոյդ խընդրես՝ զի լինիցիս հըմուռս տեղեակ
Ս՚երոյին ազգատահմի, զոր եւ գիտեն բազում մարդիկ,

Ի քաղաք Եփիրէ 'ի ձիաբոյծ Արգոսին խորշ,
Եւ էր անդ Սիսիփոս՝ քան զամենայն այր խորամանգ,
Սիսիփոսն Էոլեան, եւ նա զԳլաւկոս ծընաւ որդի,
Իսկ Գլաւկոս ծընաւ զամփիծն եւ զանըսպառիս Բելլէրոփոնտ,
Որում գիք գեղ շնորհէին եւ ցանկալի առաւգաբիխն։
Այլ ընդա Պրիտոս չարիս հնարաւորեաց չիւբուամ սըրտին՝
Յաչխարհէն վարեալ ընդա, զի արդասեանցն էր վհատասէս,
Զորս Արամազդ ընդ իւրով հնազանդեցոյց գաւազանաւ։
Ի նոմա չքնաղն Անտիա՝ Պրիտոսի կինն՝ հարեալ կըռվէր
Գիտեռնալ գաղտնի սըրտիւք, այլ 'ի հաւան չածէր ըզնա
Զբաբեհիան խմաստուն զԲելլէրոփոնտ քաջախորհուրդ։
Իսկ նա ստոր բարբանջ ցրէթագաւորն ասէ Պրիտոս.
Մեռցիս, ով Պրիտէ, եւ կամ սպանիցիր զԲելլէրոփոնտ
Որ 'ի խառնըս սըրտիանաց բըռնագաւառել զնա ժըպարհեցաւ։
Զայս առաց, եւ ընդ լըսելն անդ բարկութիւն կալաւ զարքայ.
Ոչ իշխեաց ըսպասանել, զի զոյն 'ի միտըս իւր խըզձեաց.
Ցըղեաց զինքն 'ի Լիկիա, տըւեալ 'ի ձեռսըն մահու նըշոյ
Ի պատուածոյ տախտակի գրոշմեալ յոլով տառակչականս,
Անբոյն իւրում պատուէր ետ ցուցանել՝ զի կորիցէ։
Եվ ջուաց 'ի Լիկիա՝ յամրապահ գիցն առաջնորդեալ.
Այլ յորժամ 'ի Լիկիա եւ յարգագործն եհաս Քսանթոս,
Մարդապէր ըզնա կոմիք պատուաւոյ ազգըսին ըզոյն Լիկիոյ։
Աւուրս ինն հիւրընկալեալ, եւ ինն արջառս եհան 'ի սպանդ.
Իսկ 'ի ծագել վարդամատն Աւրաւտոսն տաճարորդի՝
Եհարց ըզնա, եւ ըզնիշսըն տեսանիլ խընդրեաց յայնժամ,
Զոր ընդա 'ի Պրիտոսէ 'ի փեսայէն առեալ բերէր։
Իբրեւ սո՛ւտ ընկալաւ ըզհորին նիշսըն ժանտաբերս,
Ըզքիմեան եւ նախ հրամայեաց ըսպասանել զանպատրելի,
Որ էր նա ինքն սերունդ աստուածեղէն, եւ ոչ մարդկան.
Ցառաջոյ կուսէն ստեծ, յետուստ վիշապ, ըզսքիմէնն այծ,
Եւ ըզհորոյ բորբոքելոյ պըսպղանք չանգիս ահագնադոյզս.
Եւ նա զայն ատտակեաց 'ի գեղ նըշանաց եգեալ վըստահ։
Երկրորդ անգամ կըռտնեցոյս ընդ հրամանն Սիսիփոսիա,
Եւ յորս մեռաւ՝ 'ի տատակոզգին տրամաց տանջ զանձըն մըտեալ.
Եւ երրորդ՝ զայրագնեալ ըզԱխտանակըն կատարեաց։
Ի դարձին իւրում անգրէն՝ այլ խմբն նենգ նիւթեաց մանգաս,
Զի չընգարձակ Լիկիոյ զարի արանց խըմբեալ ըզհաս՝
Մոյծ 'ի գարան, այլ ոչ եւս այլ գարձան անգրէն նոքա 'ի տուն,
Զի ամբիծ Բելլէրոփոնտ կորոյս բնաջինջ միանգամ 'ի սպառ։
Իսկ յորժամ ծանեաւ ըզնա ծընունդ ընտիր աստուածազարմ,
Անգ առ իւր ըզնա պահէր, եւ զիւր ըզդուստրն տայր նըմա.
Եւ զպատուոյն արքունական զամենայնիվ չնորհեաց ըզգիա,

Եւ նըմա լիկիացիք զատուցին անգըս գեր քան զայլս
Քաջաբոյս 'ի հարաւունս եւ յայգեստան՝ 'ի մըշակել։
Եւ արուր Ռէլեղոփոնի ծընաւ որդեակըս կինն Երխ,
ՉԻսանգրոս, եւ հանգերձ՝ զՀիպպոլոքոս եւ զԼաոդամի.
Արամազդ խորախորհուրդ զԼաոդամին առ եւ քունեաց,
Եւ ծընաւ նա զԱրպեգոնն աստուածածախ պըղընձավառ։
Սակայն եւ նա դից համօրէն իրրեւ յայլոց ելանէր,
Ընդ դաշտն Ալէյական Թափառ չըրջէր միայն մոլոր՝
Ջոգիսն իւր ուտելով եւ 'ի հետոց մարդկան խուսափ։
ՉԻսանգրոս նորին որդի՝ անյագն 'ի մարտ կորոյս Արէս
Ի նորա պատերազմին ընդ Սալմոնացն քաջանուն։
Իսկ զըրիորդն՝ ոսկեծաղկեն սըրտմըտակաղ ապի Ակտեմիս։
ՉԼա ծընաւ Հիպպոլոքոս, եւ 'ի նմանէ լինել ասեմ.
Եւ յղեալ գնա 'ի Տրոյա՝ բազում ինչ եւս ինձ պատուիրանս,
Ցամենայն ժամ քաջ լինել եւ էլեւել առնել զայլովք,
Եւ մի զազգ Թըշնամանել հարանց որ քաջքըն վհատոյնք
Ցեփիրէ են կացեալ ուր 'ի լայնանիստըն Ի֊լիկիա.
Աւադիկ յազգէ այսի եւ յարմնէ պանծամ լինել։

Չայս ասաց, եւ զուարճացաւ Դիոմեդէս ահեզագոռ,
Ըզնիզակն իւր հարեալ 'ի խոտաւէտ վարսակաց գետինն,
Եւ ախորժակ բանս առ հովիւըն խօսեցաւ ժողովըրդոց.

Արդարեւ իսկ վաղեմի հայրենական ես դու ինձ հիւր.
Չի երբեմն Ինէաս քաջազն ըզհրաշալին Ռէլէրոփոնտ
Հիւր 'ի տուն իւր ընկալաւ՝ ատեաս առ իւր պահել քըսան,
Որ եւ հիւրասիրս ընծեռեալ [illegible] գինեզանակս։
Ընծայեաց Ինէաս կամար մի ծիրանի լուսանըկար,
Եւ նըմա Ռէլէրոփոնտ ոսկի բաժակ մի հրընաստաշտ,
Չոր 'ի խազալն այսր իմում Թոզի ես պան յիմ ապարանս։
Ըզցիգուս ոչ յիշեմ, զի ազգ մանկիկ եմ Թոզ նա զիս՝
Ցորժամ կորեանն 'ի Թեբէ աքայեցոց ամբոխումբիւնք։
Արդ ես քեզ՝ հիւր սիրելի եմ 'ի մէջի արգոսացոց,
Եւ դու ինձ՝ 'ի Լիկիա, Թէ յազգ նոցին ինձ գալ լեցի։
Ցաշուէիցս 'ի միմեանց եւ անդ 'ի խռան ըզգուշացուք,
Չի բազում են ինձ տրովեանք եւ քաջ աստարք 'ի աստակել,
Չոր եւ ոք սայլէ աստուած եւ ես ոտիւքս ըմբռնեցեմ.
Եւ քեզ շատ ազգայիցք 'ի սպանանել՝ զոր կարիցեան։
Այլ փոխացուք զէնս ընդ իրեարս, զի եւ սոքա լեցին հասու՝
Թէ լինել պանծանասք միմեանց 'ի հիւր հայրենական։

Չայս այդպէս բարբառեալ եւ ոստուցեալ 'ի յերկիքոցն,
Ամբ զէնիցն կալեալ ձեռս՝ ետուն միմեանց հաստատ յերաչս։
Անդ Չըրուանեանն Արամազդ ըզԳլաւկոսի Թափեաց ընկալաւ,
Որ ըզզէնս իւր ընդ Ցիկեան Դիոմեդեայ փոխանակեաց՝

Զոսակեզէնան ընդ ալըզնձիս, զհարիւրվեզնեանան ընդ ինեզնեանս։ —
Իսկ Հեկտոր յԱրեւմըտեան մինչ եհաս գրունս եւ ի կալնէին,
Կանայք զիւրեւ եւ գրատերք ընծեանային տրովադացւոց՝
Ջողջունել հարցեալ որդւոց՝ եղբարց՝ տրանց եւ զսիրելեաց,
Եւ նա տայր ամենեցուն հրամանս երթալ կարգ ըստ կարգի
Առ աստուածս յաղօթըս կալ, զի բազմաց ցաւք կայնի առ գուրս։
Ի գիշերապահ առաջնոյս իրրեւ եհաս ի Գրիամոն,
Որ կանգնեալ կոփածոյիւք էին գաւթագ. — եւ ի նըմին
Կային եւս առաջատարք ի սըրբատաշ վիմէ յիսունք՝
Կառուցեալք հուպ առ իրեարս, եւ անդ ուսաեղբըն Գրիամոս
Ի քուն մըտանէին առ ամուսնաւքն հարազատօք.
Եւ գրատերն ի միւս կուսէ ի հանդիպոյն ի սրահի անդ
Ցարկակից կային սենեակք երկոտասան կառածոյ քարամբք
Շինեալք միմեանց առընթեր, յորս փեսայքըն Գրիամոս
Ի քուն մըտանէին ընդ ամուսինան ամենազգիս. —
Անգանօր ընտրհատարգիս մայր նորա եկ նըմա՝ ընդ առաջ,
Որ առ գրատերց չըքնազագիսն անցեալ երթայր լաւագիկ.
Եւ ձեռն ի ձեռն իւր խառնեալ՝ կարգաց զանուանն եւ խօսեցաւ.
Չի է, որդեակ, զի Թողեալ զամհամուղ գուսպարն եկիր.
Տագնապին անդուլըն որդիք ազգիցուցըն գըժպըհիք
Մաքառեալք զօտեանիւս, իսկ այդ ըզքիզ գըրգեաց հոգիդ՝
Գալ յամրոցն քաղաքիս ամբառնալ ձեռս առ Աբամոգդ։
Սակայն կաց՝ մինչեւ երթամ քեզ անուշակ ըմբոճ գինի,
Նըւիրել Աբամազդայ հօրն եւ այլոց նախ անմահից,
Եւ ապա դու իսկ ինքնին արբեալ ըզնոյն կազդուրեսցիս.
Քանզի ասն աչխատելոյ յորդէ գինի զօրութիւն մեծ,
Որպէս եսըդ վաստակեալ՝ քոց ընկերաց կըռուեալ փոխան։
Եւ նըմա պատասխանի անդրէն Հեկտոր ասդուարտաձայ.
Մի առնուր ինձ դու գինի զմայլեցուցիչ, մեծարոյ մայր,
Գուցէ զիս ջլատեսցես, եւ մոռացայց զոյժ եւ զկորով.
Իսկ անլուայ ձեռնէ ձեռագ Աբամազդայ գինի հրաշէկ՝
Խըղճամ, զի ոչ երթիք առ Աբամազդ ամպրոպաճոճ
Ցարիւն եւ յեռաժոյժ Թանճատիւմն է սըրճիկ։
Այլ տքի գուս ի տաճիկք առաջատուին Աքենասայ
Ե՛րթ բուսմանիք անուշիք, համամիրգիսեալ ըզլինծուհիս,
Եւ խլատեա որ քեզ Թուխցի գեզեցկագեզ եւ մեծագոյն
Ցորս ի տան գըտանիցին եւ քեզ կարի ցանկատեսակ,
Առեալ արկցես ըզծընկովք Աքենասայ վարապգեղի։
Եւ նըմա տարեւոր անմուռ երինջս երկոտասան
Ուխտեացես ի մհհենին զոհել, Թերեւս յողորմ գայցէ
Քաղաքիս եւ ամուսնաց տրովադացւոց եւ տղայ մանկանց,
Ինչ զՏիգեայ Թէ զորդին հեղքեալ ի տուրբ Ախիաւ

Վանեցոյկ զվիրագ մեսրոպեան եւ զարհաւրեաց հրեշտ մեսրոպեչ։
Արդ գու չոգ 'ի տաճար աստուածային Ամենասուն,
Իակ եւ՝ առ Գարիս անցեալ գնացեիր կոչ առնելոյ,
Թէ կամիցի խրատուս լըսել. օշ անդ ընդա քանայը գեաւին.
Մեծ ըղնա սընոյց եզեան Ոլխոսկանըն տրուաչուց
Եւ մեծանձին Գրիսոմոս եւ համօրէն տրգուց նորա։
Թէ 'ի վիհ Սանդարամետս ըղնա տեսից խորասուզեալ,
Մոռացեալ անկեալ 'ի մոռացս ըղգաստն ապէտըս հաշուեցայց։
Զայս ասաց, նորա գնացեալ 'ի տուն հրաման եւս աղաչանաց,
Որ եղեալ ընդ տասանն ըղըսանաքինեայս ժողովեցեն։
Իակ նա ինքն երթեալ եկ 'ի քաղաքատան անուշաբոյր,
Ուր տեղըն էին խոր նշխարինք՝ տարագք կանանց սիգոնուհեաց,
Զորս ինքն 'ի Սիգոնէ մեծ Ալէքսանդր առաւաւծախեալ
Նաւալիզ հառեալ ըղծոնին անգընդախոր ընդ հետս ուղոյն՝
Ընդ որ վարեալ եւ ածեալ ըղհօրամոյնն էր հելենէ։
Ցոյց հեկաբէ զինն հանեալ՝ Ամենասուն բերէր նըւէր,
Որ յերգին երգըն նարօտուս ծագկեալ նըկար, մեծ քան ըզքնաւս՝
Իրրեւ զառագր Նաճանչէր, եւ հոտ յետին գընէր ապըղ։
Եւ գընաց, եւ խաւանեցաւ խաղայր ըզինքն իւր բամբշանին։
Եւ 'ի գլուխ չընին յոյժամ յԱմենասուն հասին տաճար,
Ցարեաւ երաց նոցա զդուրըն Թէանով գեղեցկագէմ
Կիսասեսանն՝ առնակին Անտենովրայ ձեռավարժ.
Զի գնա եղեն քըրմանոյշ Ամենասուն տրուաքագոյնք։
Նոքա ձեռս առ Ամենաս բարձին ողջագք միահամուռ,
Եւ առեալ գնգեցեալքն Թէանովք զըքըշտասեան
Եզ 'ի ծառնկալն զոյն նըշեր Ամենասուն վարագուրզոյ,
Եւ ուխտիք ազաչէր ըզնծին գուստր Աստուածոյ.
Ամենաս, տատուածուհեաց վեհ, խընկեալ, քաղաքապահ,
Դու գնեալքն խորատակեա զԻսմանգէ, եւ տուր ըզնոյն
Բերանաւ թաւալգլոր առաջի գրանցս Արեամբակ.
Զի այժմ ահա տարեւոր տըրմուզ երինըս երկուտասան
Գնեզ հանցուք 'ի մեհենի աստ զոհ, Թերեւս 'ի գուէ գարձցիս
Ոստանիս եւ ամուսնաց տրուագացուց եւ տոյժ մանկանց։
Զայս ինչ նա եկաց յաղօթս, յանձն Ամենաս չէառ. Պալլաս։
Ապտակս տոքա մատղէին գըստեր մեծին Աստուածոյ,
Իակ հեկատը ջոգաս 'ի տունն Ալէքսանդրի չքնաղակերտ,
Զոր իւր էր փառատրեալ ընդ որերայն քաջկըռմուտ՝
Որ յարգասանեցն 'ի Յրոյս Հարտատասեալքն էին հիւսուածք,
Եւ նըմա պատատասան յօրինեցեն, գյարին եւ գդաւիթ
Աս ընդեր գրեամեան եւ հեկատրի յամրոց շընին։
Սիրելին Աստուածոյ հեկատը եկեալ անգըր եմուտ,
Աղդն 'ի ձեռին մեռատան կանգուն, եւ սլաք տիպին պըրնձի

Ցառաջոյ փայլատակէր, եւ օդ ոսկի չուրջ ընձեանայր։
Գիա ըզնա 'ի անձնեկին ըզդէզափայլ զինուքն եկեալ,
Զասպարէն, ըզքանչապանն եւ զկորովին զընկալ ազէգն։
Իսկ Հէլենէ արգուհին ընդ ազախնով ներսեաբ կանայս,
Եւ հրամանն զաբամնասգան Հեռակերտից տայր նոժիշտացն։
Հեկտորի աւետալ զեզբայրն՝ այսպանելի գըժտեաց բանիւք.
Ա՛յ Թըշուառ, ոչ ինչ 'ի գէպ եգիր 'ի սիրտ զայդ բարկութիւն.
Ծանիմ զորք ըզքաղաքաս եւ զպարըսպդ բարձու մըրցեալք.
Վասըն քո խառնի եւ գուսպար բորբոքեցաս չուրջ զըսատանիս.
Եւ գու ինքնըդ քեզէն այլուս ումեք գայիր 'ի վէպ,
Եթէ յայնն արկանէիր զոք յուլացեալ յահէզ կըռուոյն։
Այլ արի, մի 'նդ հուպ ոստանս ոխերիմ հրով փայլակնասցի։
Պատասխանեի եւ անդրէն Ալէքսանգրոս աստուածածագէզդ.
Ցարժանի են կըշտամբանգդ, Հեկտոր, եւ ոչ տարապարտուց.
Ասացից քեզ յայն սակս, եւ գու ըզբեալ ինձ 'ի միտ առ։
Ոչ թէ ցասմամբ ընդ տրոմվանս եւ ոչ յարդար բարկութենէ
Ներսիսեմ սատ 'ի սենեկիս, այլ առ մըղձուկ ցաւոց գիւրիլ։
Իսկ զարդիս՝ տամեանայս տզրդ բանիւք յիս մատուցեալ՝
Խրախուսեաց 'ի պատերազմ, եւ ինձ իսկ լաւ այնպէս Թըւի.
Զի այդր եւ առնդր 'ի մարդիկ փոփոխի բարեւ պատեհ ըստ ժամուց։
Այլ սիրեմ ես զքնար, զպարգեւսն ըզդեցելոյց զնոս,
Եւ կամ երբ, եւ ես ինքս, եւ ժառանգել քեզ սէն ունիմ։
Ձայս ասաց, ոչ ինչ կըրկնեաց անգրէն Հեկտոր հոգեպատճառ,
Այլ առ նա Հէլենէ բարբառեցաւ ազգս բանիւք.
Ո՛վ տայդր իմ, շանըս ինձ չարաշնարիս, ապրասափելւոյս,
Ո՛ տայր՝ եթէ յաւուրն անդ առաջնում զի ծնաւս զիս մայր՝
Ցափրշտակեալ զիս մըրրիկ այսոյ չարի սլանայր 'ի լեռան,
Եւ կամ 'ի խորս անդընդոց ահեզպատչ ալեաց ծովու,
Ուր կոհակ ընկղմեալդ զիս միջ չեւ այսմ եզեալ վըխճուց։
Այլ զի այսպէս զոյատակի ասհմանեցին գիք զեզերսեան,
Պարտ էր գէթ քաղցպանի լինել ինձ առն անհոլովանից,
Որ ղչայեկ պատասխ եւ մարդկան խոսան եզերասաց։
Իսկ 'ի ասին՝ ոչ այժմ ինչ միտք են ասին՝ եւ ոչ լինին յապայս.
Վասն որոյ եւ համարիմ նըման զարդիս իւր ըսկսանիլ։
Այլ այժմ ես 'ի ներքըս մուտ, տայդր իմ, եւ ինատ 'ի բազմացիս,
Զի վաստակ անհնարին պատեալ ըզմիասըզ պաշարել
Ի պատճառս իմ վասըն չանս, եւ վընասուն Ալէքսանգրի,
Յորոց վիճակ վատախտար ընկեզ 'ի գլուխ մեր Արամազդ,
Զի եւ մարդկան հանգերձելոց լինցուք յայսպես երգ եւ առակ։
Նա նըման պատասխանի մեծըն Հեկտոր ասդուսպրատճառ.
Մի տար ինձ նիստ, Հէլենէ, Թէ եւ առ սէր՝ ոչ համձնացիս.
Քանզի սիրտ իմ արդ վազէ՝ ձեզ 'ի տրտվելանց տալ օգնութիւն,

Որ անեչացեալ հեռացեալըս հաչեն ըզհետ հառաչեն ։
Ա՛յլ գու զքո առիւծիքիր , եւ նա ինքնին խակ փուճացի ,
Չի մինչ գեռ ՚ի քաղաքիս իցեմ՝ առ իս եկեալ հասցէ ։
Ասացսուին եկեալ ՚ի տուն հետեւեցեալք եւ տեսանել
Չգերդաստանս եւ զամուսին իմ սիրելի , զորդեայ մանկիկ ։
Չի չգիտեմ Թէ միւսանգամ դարձեալ այսրէն գամ առ նոսա ,
Թէ ՚ի ձեռս աքսորեցուց մնանեն զիս դիք ՚ի պարտուճիւն ։
Չայս այսպէս խօսեցեալ՝ գընաց Հեկտոր կորդակախրոխտ ,
Եւ հապճեպ փուճով հասեալ ՚ի քնակատէս իւր ապարանն ,
Ոչ եգիտ անդէն ՚ի տան զԱնդրոմաքէ լուսածընկի ,
Ա՛յլ մանկտէին եղեալ հանդերձ եւ նաժշտաւոր քաղաքորդիս
Երթեալ կային յարտաքսակին կանխատակիս եւ ազգանուէր ։
Իբրեւ ոչ եգիտ ՚ի ներքս Հեկտոր ըզկին իւր զանտրտաս ,
Գնացեալ առ սեամանն եկաց , բարբառեցաւ առ աղախնայս ։
Օ՛ն եկայք ինձ , աղախնայք , խօսեցարուք զըստուգութիւն ։
Ցո՞ չոգաւ ՚ի տանէս Անդրոմաքէ սպիտակածկի ։
Թէ առ ո՛ք ՚ի տալից կամ ՚ի ներից տեռազարդից
Կամ ՚ի տաճար Ամենասոյ գընաց ուր այլքն տրուճուհիք
Հաշտ առնեն ըզգերժնէ աստուածծուհին ըզվարսագեղ ։
Տընօրէն կինըն ժրագլուխ տրտր առ նա պատասխանի ։
Չի մեծաւ սաստիւ պատուէր ետուր , Հեկտոր , արդար խօսել ,
Ոչ առ ոք ՚ի տալից , ոչ ՚ի ներից գեղատեսաց ,
Ոչ ՚ի մեհեան Ամենասոյ գընաց ուր այլքն տրուճուհիք
Հաշտ առնեն ըզվարսագեղ զանհնարքին աստուածծուհին ։
Ա՛յլ ՚ի մեծ չոգաս մարտական Իլիոնէ , ըզբեալ հասքաս
Ըզտապնաղ տրուճագիանց եւ զզգայեանց մեծ բըռնութիւն ։
Նա ձեռնեալ ըշտապաս եւ մեղելոյ խըմն հանդոյն
Ի պարիսպ անդր հասանէ , զմանկիկին ընդ իւր ունի տարնտուն ։
Չայս առաց կինըն անօրէն , եւ ՚ի տանէն Թըռեաւ Հեկտոր
Անդրէն ընդ նոյն պողոտայս ընդ հրապարակըն բարբէչեան ։
Մինչ անցեալ ընդ մեծ քաղաքն եհաս ՚ի գրունան Արեամըտեան , —
Քանզի՝նդ այն էր նպատ ՚ի դուրս ՚ի դաշտ անդր ելանել , —
Ընձեացեալ անդ ընդ առաջ եկն ամուսինըն յոգնաժիտ ,
Դուստրը մեծանձինն Էխիոնէի Անդրոմաքէ ,
Էխիոնէի՝ այն որ բնակէր յանտառախիտ Պլակայ ստորոտ
Ի Թեբէ Ստորին Պլակի՝ հկիկեկացւոց արանց իշխան ։
Էր սորա գաւառըըն լիեալ ալըղնձազգենն Հեկտորի կին ,
Որ գիտաւ նըմա՝նդ առաջ , ՚ի մեհեանն գայր եւ նաժիշտն
Ըզմանկիկըն մեռաղ բարձեալ ՚ի գիրկս՝ անխօս տըղայ ,
Չհեկտորեանըն սիրելի՝ զգեզեցկափայլ նըմանն աստեղ ։
Հեկտոր ըզնա Սկամանդրիկ ձայնէր , իսկ այլք Աստանիչիան ,
Չի զոստանն Իլիոն Հեկտոր եւեթ էր որ պահէր ։

Հայեցեալ ընդ մանուկըն ժըպտեցաւ նա լըռելեայն.
Մատուցեալ Աթգրոմաքէ կայր առ նըմին արտօսրաթոր,
Եւ ձեռն ի ձեռն իւր խառնեալ՝ կարդաց զանունն եւ խօսեցաւ.
Ո՛վ վեհ, հոգիդ ի կորուստ մանեանցէ զքեզ, եւ ոչ գըշեաս
Ի տալ մանկիկդ եւ յիս Թըշուառս՝ որ վազ ի քէն ձեացեալ այրի.
Քանզի վազ ըզքեզ ընդ փոյթ ալքայեցիք միաբոլոր
Դառն տըւեալ ըսպանցեն, եւ ինձ ի քէնդ վըթոխելոյս
Լաւ է ի հող մըտանել. զի ոչ եւս այլ իցէ սփոփուանս,
Եթէ գամ զի գու ի մահ յուզարկեացիս, այլ ցաւք եւսիճ.
Զի ոչ հայր է իմ համբուն եւ ոչ մայրիկ իմ մեծարոյ.
Քանզի զհայրն իմ կորոյս աստուածազարմըն Աքիլլեւս,
Եւ քանդեաց ըզքաղաքըն մարդախիտ կիլիկեցւոց
Ըզբարձրադունըն Թեբէ, եւ զնախիմն արկ յարեւէն.
Բայց կողոպտեաց ոչ ըզնա, քանզի խըղճեաց զայն ի սիրտ իւր,
Այլ այրեաց ըզնա իւրով ամենաւրուեայս զինուքն հանդերձ,
Եւ չերիմ կանգնեաց նըմա, եւ արձկեցին շուրջ նըշդարիս
Լեռնայինքն Ցաւերժհարսունք՝ աստղարուկրին Դիայ գըստերք:
Իմ եղբարք էին եօթըն հարազատք յաղարանս անդ,
Եւ նոքա թալորքըն խլին ի դժոխս յաւուր միում.
Զի Աքիլլեւս ժիր դիւցազն ըսպան զնոսա զամենեսեան
Առ յոտըքաթոյլ անգիծին եւ ըստակիքն օգնաց հօտիս:
Իսկ ըզմայրն իմ ըզքաւիքըն ի Թեմնէրոսէ զՀլակայ ատեաոտ,
Իբրեւ այսր էած ըզնա հանոյն խըրոխն ըստացուածովք,
Ընկալեալ փըրկանս անթաւ՝ ազատս անդրէն յետս արձակեաց,
Եւ ի տան հօրս Ադրեմիս եհար ըզնա նետաղըստրձ:
Սակայն գու ինքն ես ինձ հայր, հեկտոր, եւ մայր մեծամեծար,
Եւ եղբայր հարազատ, եւ ամուսին գուարթածաղիկ:
Այլ արդ եկ ողորմեա եւ կաց աստէն յամրոցի աստ,
Մի զորգեակդ որբացուսցես եւ Թոզուցուս ըզկինդ այրի.
Կացի զղօրն առ մալաճուշն, ուր ի քաղաքս են եղք աղով,
Եւ գըտանի առ պարիսպըս Ճանապարհ գիւրամատոյց:
Զի այսր երիցս հինգ հրոսակ արի ատանց ի փոյթ մեռանին,
Իասեանքն երկրքին եւ մեծանուն Թոասինեւս,
Եւ նոքին իսկ Ասդինեանք եւ հաստատուսն ոտիցն Ցիկնոյ.
Կամ զի ոք պատմեաց նոցին գուշակուհիքանց Հերատոտագէս,
Կամ զի միտք նոցա զնոսա խրտխռտեցոյն շահատակել:
Եւ նըմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր ատգուարտաճճ.
Եւ ինձ իսկ գըլխովքն ամենայն այդ փոյթ է, կին դու,
Այլ պատկառեմ յոյժ ի տրովեանց, յերկայնատեւ եւ տրովուհեաց՝
Թէ խոյս տըւեալ վատաբար մեկուսեցայց ի ճակատուէն:
Եւ ոչ սիրտ իմ հրամայէ, քանզի ուսայ քաջ լինել միշտ,
Եւ ի գլուխ նահատակաց գընդին տրովեանց կալ եւ կըռուիլ

Ի պարծանս հայրենի մեծի փառաց եւ իմ անձին։
Քանզի քաջ խակ խելամեաս եմ ես ՝ի միտս իմ եւ յոգիս,
Եկեալ երբեմն օր՝ յոր կորիւնք Ինխոս սուրբ
Եւ Գրիմոնս եւ Ժողովուրդ կռովաւոգիքն Գրիմոնս։
Այլ չառնեմ ես այնպէս փոյթ ըզմօտալուտս ցաւոց սրտիկանց,
Ոչ նորին խակ հեկեկանաց, եւս ահագին Գրիմոնի,
Ոչ եղբարցս հարազատից՝ որ բազմագունդք եւ քաջազօրք
Թաւալեալք ՝ի փոշւոջ անկանիցին ՝ի Թըշնամեաց,
Որպէս ըզքոյդ, յորժամ դք ՝ի պզնձակուռ ալբայեցւոց
Վարեալք արտաստաւոքին՝ զաղաւաւելիանդ հատեալ զարեւ.
Եւ գուցէ յԱրգոս երթեալ՝ անկեալս ատամն այլեւս տիկնոջ,
Կամ ըստ կրեացիս յաղբիւրն Միտաքիսի կամ Հիպոկրեայ՝
Ըսահեալ ջուրալոր եւ ատգնատեալ ՝ի խիտ հագուին։
Եւ Թերեւս յարտաւորիշտըդ հայեցեալ ասիցէ դք.
Բայ կինն է դա Հեկտորի՝ զօրագունդին ՝ի պատերազմ
Ի տրովեանց քաջաձիոց՝ ՝ի կըռուի անդ զԱքիլիս։
Այսպէս դք ասասցէ, եւ ցաւք ՝ի քէզ հարուցանցէն
Առ անձուկ առն այսոքիսուք ըզդերութեան Թափիլ ըզկեանդ։
Այլ ըզմեռանալս հոգւոյդ ծածկեսցէ գիս ՝ի հողմարսան,
Ըզկատաչ քո եւ ըզդեր եւ ըզդարշանդդ չես լուսալ։
Ասացեալ զայս՝ տարածեաց Հեկտոր ահեղ գիրկս առ որգեակն,
Եւ մանկիկն յետս ՝ի ծոց գեղեցկամիջ խրոյ սպիտակին
Ճիչ բարձեալ խոնարհեցաւ՝ ՝ի տես սիրոյն հօր զարհուրեալ,
Գահուցեալ ՝ի պզնձային ուխ ձիագէս գաղտմանահին,
Զահաւոր տեսեալ ճաճանչն ՝ի գագաթանց գլխոնոցին,
Ընդ որ հպարտն սիրելի եւ մեծազան ժպտելոցս մնոյր։
Եւ անգէն բարձ ՝ի գըրկին ըզտատրան ահեղն Հեկտոր,
Եւ առեալ զայն ՝ի վերոյ՝ ճոճեաց եգ ՝ի գետնի.
Եւ զմանկիկն սիրուն ողջագուրեալ ճօճեալ ՝ի ձեռն,
Ցաղօթս եկաց եւ ասէ առ Աստուած եւ առ այլ գիս.
Աստուած եւ այլ աստուածք, տուք եւ ըզսա զիմիս որգեակ
Լինել, որպէս եւ ես, արժանագիտա ՝ի տրովեացիս,
Այսպէս հզօր զօրութեամբ եւ քաջաբար ուէր Ինխոն։
Եւ իցէ դք ասասցէ, բամ սա քան զհայրն արիագոյն,
Ի մարտէն յորժամ դարձցի եւ արիւնոտ բերցէ կապուտ՝
Սատակեալ զախոյեանն, եւ մայրն ՝ի սիրտ իւր խընդասցէ։
Զայս ասաց եւ տեսանողն զգրգեանն ՝ի ձեռս եւս սիրոյ,
Որ առեալ ընկալաւ ըզնա ՝ի գիրկս իւր բուրաղուարճ
Աստաստատեսուքն խընդութեամբ. առն յայն տեսիլ խանդաղատեալ՝
Փայփայեաց ձեռաքն ըզնա, կարդաց զանուն իւր եւ ասէ.
Նաղելիդ իմ, դո անչափ գինեն ՝ի տուգ հարցէ քո սիրոյ,
Զի յառաջ քան ըզկրատմանան ոչ ոք ՝ի գժոխս ընկեցոյք գնա.

Իսկ յօրհասէն՝ եւ ոչ զոք 'ի մարդկանէ կարծեմ փախչել,
Ոչ ըզվատ եւ ոչ ըզքաջ, յետ միանգամ 'ի լոյս գալոյ :
Այլ երթեալ քո 'ի տուն՝ քոյոց իրաց առնիցիր պէտ,
Ասացինից եւ իւղդ, եւ ազախնայիցդ տուր հրամանս
Ըզգործովք գալ իւրեանց. հոգացեն զոք 'ի պատեհագոյն
Որ ծնեալքն են յԱչխէն աւետնիքին, եւ մանաւանդ :

Ասաց եւ անդ զդրքանոցէն ձիագի՝ Հեկտորն ահեղ.
Իսկ կինէն սիրոյնէն եղեալ անտի գընաց 'ի տուն,
Ըսահեպ ըսահեպ յետս հայելով եւ ջերմեռանդն հոսեալ արտօսր :
Եւ փութով յատպարանս մարդախուշըն Հեկտորի
Ժամանեալ 'ի բարեբնակ՝ եգիտ ըզդաստ անդ ազախնայդ,
Եւ յարոյց 'ի նոսա յամենեսին կոծ ջայլական :
Եւ տգեա կենդանւոյն զՀեկտոր 'ի տանն աչխարէին,
Ջի չունէին ակն անգրկն դառնալ նըմա 'ի Ճակատուց,
Ճողոպրեալ 'ի կորովից եւ 'ի բազկացն ազգայեցւոց :

Եւ ոչ Պարիս յամենայն 'ի բարձրայարկ իւր ապարանն,
Այլ առեալ զանձամբ ըզզինան 'ի պղինձ պայծառ Ճաճանաւոխ՝
Ընդ ոստանըն խոյացաւ խիզախեալ յոտսըն Ճեպընթացս :
Որպէս ձի ասպատանիկ եւ մըսրատուտ յարդ 'ի գարի
Կապակուռոյ ընձեռանայ գոռոզեալ ընդ գաշտ ոռնատորոի,
Սովորեալ 'ի լոգանալ 'ի գեղատահ գետոյն վըտակս,
Խայտալով բարձրագլուխ, եւ բաշք գոռոզըն աստանձեալ,
Ինքն 'ի գեղ վայելչուհեան իւրում անձին նոգիովք սեգ,
Ճեպ 'ի Ճապուկ ծունկըն 'ի ծանօթ վարէ զինա վայրս յարօտ Ճայիցդ.
Այսպէս Ճեռըն Պրիամեան Պարիս յամրոյն 'ի Գերգամոյ
Ի զէն 'ի զարդ փայլակնադէտ իբր արեգակն անցեալ գընայր
Կայտռիլով եւ խաղալով, եւ Ճնըշն 'ի Ճեպընն Հախրէին :
Եգիտ անդէն ըզՀեկտոր զդիւցազն եղբայրն 'ի դառնալն անդ
Ի տեղւոյն ուր ըզքանիւք էր ընդ կընոջ իւրում եկեալ :

Ա՛ռ նա նախ բարբառեցաւ Ալէքսանդրոս աստուածանմանն.
Ո՛վ արդարդ, յոյժ արդարւ խոփեան լինիմ հապՃեալ փութոյդ՝
Ցապաղեալ եւ 'ի պատեհ ոչ ժամանեալ քումդ հրամանիդ :

Եւ նըմա պատասխանի տացեալ տէրտերապետն Հեկտոր, ասէ.
Ձիք ոք այլ իրաւունքս արդարացաւ՝ որ զքոյդ, ով քաջ,
Ըզմոռացեալ խոտեալ Հանգիս անպատնեշդ, զի Հզօր իսկ ես :
Բայց կամակար մեղկանաս եւ ոչ բերիս յորդորանաց.
Հարկանէ զիս սիրտս ընդ այս, յորժամ լըսեմ ըզքէն գըսրով
Ի որովանդ՝ որ 'ի բազում վիշտ վըտանգի կան վասըն քո :
Այլ երթայմք, եւ զայդոցիկ ըզկնի ուրեմն յորդորեմք վէճ,
Թէ չնորհէ Արամազդ կանգնել երբեք դիցն յաւերժից
Ըզերախիցըն բաժակաց ազատ Թակոյին 'ի յարկըս մեր,
Ցորժամ վանեալք 'ի Տրովադայ զաքայեցիսըն բարձաքշենս :

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հեկտոր եւ Պարիս հասեալ 'ի ճակատն՝ վանեն զՅոյնս։ Հեկտոր խորհըրդով եղբօր իւրոյ Հելենոսի ձայն տայ 'ի բանակին Յունաց՝ նշանել իւր ախոյեան քաջազանց 'ի նոցա. նոքա վարանին, այլ կշտամբեալք 'ի Նեստորէ՝ ելանեն ինունք, բայց վիճակաւ ընտրի Այաս Տելամոնեան. Մենամարտեալքն 'ի գալ գիշերոյ անջատին։ Յոյնք խորհրդովն Նեստորի դուլ առնեն զինուց առ 'ի թաղել զմեռեալսն եւ կառուցանել պատուար եւ պատնէշ զճամբարաւն։ Ժողով տրովադացւոց 'ի քաղաքին, յորոց գայ քարոզ առ Յոյնս պայմանօք հաշտութեան եւ խնդրելով դադար 'ի թաղումն մեռելոցն։ Առաջինքն մերժեն, երկրորդն շնորհի։ Յոյնք յետ յուղարկելոյ զմեռեալսն ածեն զկերակուրս պատնէշ եւ պարիսպ, ընդ որ դժուարի Պոսիդոն նախանձաւոր աստուած։ Խրախճանք յերկոսեան կողմանն. Նշանք ահաւորք յԱրամազդայ դղորդն 'ի բանն։ Նուէրք առնա, եւ հանգիստ քնոյ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՀԵԿՏՈՐԻ ՆԻ ԶԱՏԱՑ. ԹԱՂՈՒՄՆ ՄԵՌԵԼՈՑ

Զայս ասացեալ՝ ըստ գլխոյնն ոստեաւ արտաքս Հեկտոր ահել,
Եւ ընդ իւր ընդ վիահետ խոզաց եղբայրն Ալէքսանդրոս.
Երիտասնդն հուպը ոտքին՝ ի պատեառքսէ եւ՝ ի գուպար։
Որպէս աստուածն սոյ նուաստակ ցանկացելոց հոգմ ակղոսի՝
Մինչ ողորկ թիովք ըզծովըն մըզելով պարտաւոքին,
Եւ՝ ի խիստ տաժանմանէն վաստակաբեկ լուծցին անդամքն,
Այնպիսի սրբա տրովեանց երեւեցան անձկացելոց։
Ըսպանին անդ՝ սա զորդին Արէսիթոս Թագաւորին,
Զմենեսթիոս ըզբնակեալն Յունի, զոր ծնաւ Արէսիթոս
Ուրմաւորն՝ ի կնոջէն աչագեղոյ Փիլոմեդուսայ.
Եւ Հեկտոր զչիանեաւս հարեալ արդամբըն սայրատուր
Ի յուլանն ընդ ապընձափուռս աբատախուրնն՝ ելոյծ զանգամանն։
Իսկ Գլաւկոս՝ Հիպոլոքոյ ձեռս՝ լիկացւոց տրանց իշխանն՝
Եհար ընդ ուսն աչագեղս զինքնախանձն Խիմեոս
Ի սաստիկ գուպարածին ձիոցդ երկիման երբ եղաներ.
Ի զարհուրն գլորեցաւ նա՝ ի գետին, լուծան անդամքն։
Իբրեւ զայն Ամենեաս խաժակն հառս աստուածծուհին,
Զի յոխորտ Հակառամարտս աստակէնն արդիացեր,
Ի բարձանց Ալիանկեայ խոյացեալ էջ յԻլեաս սուրբ։
Զայն տեսեալ Ապոլոն՝ ի գերդամայ բարձր՝ ի գիտէն,
Ընդ առաջ յարեաւ նըմա, զի՝ նզ յաղթութիւն կամէր տրովեանց։
Ար կամզնաւն երկոքին սրբա միմեանց հանդիպեցան։
Արամազդեան ձեռն Ապոլոն առջայ՝ ի նա խօսեցաւ նախ.
Զի գու գարմեալ յարուցեալ, գուստրըգ մեծին Արամազդայ,

Եկիր այսր յՈլիմպոսէ, եւ ոգի մեծ չարժեաց ըզքեզ·
Դանայեանց միթէ 'ի տալ ըզյաղթութիւն մարտիս գողդողդ·
Զի քեզ ոչ ինչ բընաւ ցաւէ 'նդ կորուստ տրտվագացոց։
Այլ թէ ինձ ինչ լըւիցես, որ օգտագոյն իցէ անշուշտ,
Հանգուսցուք այսօր առ ժամս ըզպատերազմ եւ ըզկըռիւ,
Մարտիցեն անգրկեն ապա, մինչեւ հասեալ գլուսնիցեակն
Ըզվախճանն Ւլիոնի, զի այդ Թուեցաւ սըրտահաճոյ
Անահիտդ աստուածուհեաց՝ առնել զքաղաքս այս հիմն 'ի վեր։

Պատասխանի Աթենաս արար խաժակն աստուածուհին·
Դոյնպէս լեցի, Դիպածիպդ, եւ ես ինքեան 'ի դոյն խորհուրդ
ՑՈլիմպեայ եղեալ ակի առ տրտվեցիպդ եւ ազայեանս։
Այլ ազէ՛ ես հնարիցես առնել մարտի քաջացըն գուլ։

Կըրկնեաց անգրկեն Ապոլոն արքայորդին Ագամեղեայ·
Զգուռութեան դըրգռիչ զոգիս ըզՀեկտորի ձիախրոխտին՝
Զայն ուժիք տալ 'ի քաջաց դանայեցւոց 'ի մենամարտ,
Մէն մինում ախոյեան ելանել կալ բուռն 'ի գուպար·
Եւ առ զայրուկս յանձն առեալ պըղծնձասրունքն աքայեցիք
Ցարուսցեն զոք մենակիս ընդ դիւցազարմըն Հեկտորի։

Զայս ասաց, ոչ Աթենաս ժըխտեաց խաժակն աստուածուհին։
Հելենոս՝ սիրուն որդեակըն Պրիամու՝ եաես հոգւոյն
Ըզխորհուրդն որ 'ի նոցունց ընտրեցաւ դից 'ի մէջ իւրեանց·
Ան Հեկտոր մատեաւ ինաց, եւ զայս առ նա խօսեցաւ բան·

Հեկտոր՝ որդի Պրիամու՝ զուգահանձար Ագամեղեայ,
Լինիցիս ինձ ունկընդիր, զի հաճելագոյն եղբայր եմ քո։
Բազմեցո զայլ որդոյոցիս եւ զդքրոցիս առ հաստաբակ,
Եւ դու լեր ձոյնատուր առ քոնիզոյնն աքայեցոյց՝
Դէմ ընդդէմ ախոյեան ելանել գալ յամենի մարտ։
Զի քեզ չեւ մահուն օրհաս է եւ վախճանն ճակատագրիդ·
Զի այսպէս ինձ լու եղեւ յաւէժակաց դից ինչ չըշունչ։

Ասաց զայս, եւ Հեկտորի լըսեալ ըզբանն յոյժ բերկրեցաւ,
Եւ 'ի մէջ անդր անցեալ, արգել ըզդունդըս տրտվագացոց՝
Բուռն հարեալ զվիշտ տիգին, եւ համօրէն նըստան նոքա։
Բազմեցոյց եւ զբարձազէն աքայեցիսն Ագամեմնոն·
Անդաստ եւ Աթենաս եւ Ապոլոն արծաթաղեղն
Ելին նըստան, հանգունակ հաւուց անգեպ 'ի նմանութիւնն,
Ի կաղնոյն անգ բարձու ապառակիր հօրն Ագամեղեայ,
Զուարճացեակք 'ի մարգիկն, որ տոզ 'ի տոզ բազմինն կուռ,
Վահանօք, տոզատորեակք եւ նիզակօք քըսմնածածան։
Որպէս տարտուռ Զեփիւռն սըփռեալ գընայ վէտ վէտ ընդ ծով
Ցառաջնում աստղատակին, եւ ընդ նովաւ մըրինին անգունդք,
Նոյն չարքն 'ի գաշտ բազմինն աքայեցւոցն եւ տրտվագացոց,
Եւ Հեկտոր յերկոցունց կացեալ 'ի մէջ կոզմանց ասէ·

Լըսարուք ինձ, տրտվագեանք եւ քաջաբարձ աքայեցիք,
Զի խօսեցայց որ ինչ սիրտս ՚ի լանջըս իմ հրամայէ ինձ։
Զըրուանեանըն բարձրագահ ապահով զերգմունըս մեր արար,
Եւ չարիս ընդ միտ ածեալ նիւթէ կոմմանըս երկոցունց,
Մինչեւ կամ դուք ըղՏրոյա վանեալ կալջիք ըղբարձրամուբ,
Կամ այգրէն առ Ծովագնաց նաւուքդ ինքնին նըկուն լինիք։
Սակայն ձեզ բոլոր աքեանցդ ազատորեար են քաջագունք.
Ի գոցունց որոյ հոգին իւր խրախուսէ կըռուիլ ընդ թս,
Հնալ ելլել յամենեցունց այսր ախոյեան վեհ Հեկտորի։
Բայց ասեմ, եւ Արամազդ վըկայ լեցի՚նդ մեզ եւ ընդ ձեզ.
Եթէ նա ալսքաչէչտ հարկանիցէ զիս պըղընձով,
Ըզղէնքըս կողոպտեալ՝ ՚ի գոգիւալ նաւն առեալ տայցի,
Բայց տացէ զմարմինս ՚ի տուն իմ զի զմեռեալս ՚ի հրոյ բաժին
Վիճակեսցեն տրոյացիք եւ ամուսինք տրովադացոց։
Իսկ Թէ ես զինքն ըսպանիմ եւ Ապոլլոն տայցէ ինձ փառս,
Ցիս ըզղէնան առեալ կապուտ եւ Յիլիոս տարեալ ՚ի տուըր՝
Կախեցից ՚ի տաճար կորովաձիգն Ապոլլոնի,
Իսկ ըզդին դարձուցից առ նաւատորմըդ գեղատեսիլ,
Զի զնա յուզարկեսցեն աքայեցիքըն հերապանծք,
Եւ հեղգեն իւր հողաբլուր առ լայնածիրն Հէլլեսպոնտիս,
Զի երբեմն յոտնածանըցըն ՚ի մարդիանէն ասացէ ոք
Ի նաւէնն յոգնատեսիլ լուսաթև ընդ ծովըն կապուտակ.
Արն է դա գերեզման ՚ի վաղընջուց վախճանելոյ,
Զոր երբեմն ուրեմն ըսպան պերճըն Հեկտոր զքաջամարտիկ։
Ասացէ ոք զայս երբեք, եւ մի անունս իմ կորիցէ։

Զայս ասաց, եւ նոքա լուռ կարկեալ կացին բոլորեքեան.
Ամաչէին հրաժարել, եւ յանձն առնուլ երկընչէին.
Անագան ուրեմն յարեաւ Մենե՛լաւոս, ասէ ցնոսա
Նախատեալ թըշնամանօք, եւ գառնասպէս յոտից հաներ.
Ո՛հ զինեւ, այ ըսպառնաղգ, աքայուհիք՝ ոչ աքայեանք,
Բիծ ՚ի մեզ ապաքէն չըփեսցի այս՝ քան զծանըր ծանր,
Հեկտորի Թէ ՚նգիմ ոք այժմ ՚ի գանայեանց չէլսնիցէ։
Այլ գոք ընդ նա եւ հող լինիք առանցքին առ հասարակ
Նըստեալք առաջ թէ ըսպանչելւոյ այգպիսի անձիկ չքնեղասիրաք.
Եւ դմա ես վաստեցայց ՚ի զէն ՚ի զարդ, խակ յայլմեռելեան
Ի վերուստ առ աստուածոցն է անմահից ասխմանեալ կէս։

Բարբառեալ զայս՝ ագանէր զըսպառազէնսըն գեղեցիկ։
Փեզ յայնժամ, Մենե՛լաւէ, գայր երեւէր վախճան կենաց
Ի ձեռսըն Հեկտորի, զի զօրագոյն էր կարի յոյժ,
Թէ վազեալ էարգելուին ըզքեզ ալքայք աքայեցւոց։
Եւ նոյն ինքն իսկ Ատրիգէս իշխանապետն Ագամեմնոն
Կալեալ զաջոյ ձեռանէն կարդաց զտնուն եւ խօսեցաւ.

Խօլիա, Մենելաւէ գիւցազնունդ, եւ չեն ինչ պէտք
Այդըմ քեզ անմտութեան, այլ հանդարտեաց՝ Թէ եւ յանկամն,
Եւ մի՛նգ հենգս յաւներ մըրցել ընդ քան ըզքեզ առն հզօրի,
Ընդ Հեկտորի Պրիամեան՝ յորմէ եւ այլք իսկ զարհուրին,
Եւ Աքիլլեւս ընդ նըմա՛ի գուպարած փառապարգեւ
Սարսափէ պատահել, որ գեր քան զքեզ է ուժգնասիրտ։
Այլ արդ երթ գու՛ի ժամուս՝ նիստ՛ի ջուլըր ընկերակցացդ,
Եւ դըմա յարուցանեն ազգայեցիք այլ ախոյեան։
Զի Թէպէտ եւ աներկիւղ է եւ անյագ՛ի մըրցումին,
Մըտապիւր կարծեմ ըզծանկըն կըրկնեացէ, եթէ միայն
Ցամհի մարտէն զերծցի եւ՛ի գըժնեայ գուպարածէն։

Զայս ասաց, եւ ըզքնաս հարազատին չըրկնաց գիւցազն
Արժանի խօսով խրատուն, եւ նա լըռեալ եզեւ հնազանդ.
Ապա ծառայքն հրամուալեցք առին ըզզէնան յուսոց խըղց։
Իսկ Նէստոր յարգիացիս անգըր յարեաւ եւ զայս Ճառեաց.

Ո՛վ աղէտք, սուգ մեծ անչուշտ յաքայասանան հասանէ մարզ,
Դոյժ անչուշտ առցէ ասատիկ եւ Ձիակիրթ Ծերըն Պէլեւս,
Անուանին խորհըրդական Միրմիտոնաց հասեհնախօս,
Որ երբեմն՛ի տան խըռամ հարցկեալ զիս յոյժ ուրախ լինէր,
Համօրէն արգիացուց ազգի զարմից արարեալ հայց։
Ջուրս եթէ արդ սասանեալս՛ի Հեկտորէ լուիցէ՛ի տպատ,
Աւ անմխան ըզձեռըս խւր համբառնայցէ բազում անգամ՝
Զի յանդամոյն եւեալ ոգիքն իջցեն՛ի տուն Դըժոխոց։
Ցանկածք, հայր Աբամոզ եւ Աթենոս եւ Աղելն,
Ցարըտնա էի՝ որպէս յորժամ առ ազրաւոր Կէլգաթնէս
Գուարթա խըմբեալ Պէլոպիք ւԱքիւգացիք Նիզականաւէրք՝
Զայարըտազ փեայ եւ յաքին Ցարգանոսի մըղէին մարտ։
Ի նոսին Երեւթալնան այր գիւցաժիպ եղ Նահապետ՝
Արկեալ զինըս գուսովքըն զարքային Արխիթայ,
Ըզվեհին Արխիթու՝ զոր՛ի կոչուէին յորջորջանաց
Կափաւոր անուանէին արք եւ կանայք գեղեցկամէջք։
Քանզի ոչ ալեզամբ ուերկարաբուն կըռուէր տիպաս,
Այլ ուռամբ երկաթակուռ՝ խորտակէր գունդըս Թականոփ։
Ի իկուդոս ըսպան ըզնա գաւով եւ ոչ Թէ քաջութեամբ,
Ցանձկագոյն ուրեք ուղղէ՝ ուր երկաթին չօգնեաց ինչ լախտ
Հերքել զկաթսան՛ի նմանէ. զի Ի իկուդոս աճապարեալ,
Նիզակին չամքիրեալ՛ի տեղ՝ ընկէց ըզնա յերկիր յորսայս,
Եւ ըզզէնան սուռ կոզապուտ, զորս ետ նըմա պղնձին Արէս,
Եւ ապա ինքն ապանէր զնասս՛ի կռիւս Արեայ մարտիկ։
Իսկ յորժամ Ի իկուդոս՛ի տան խըռամ եկն յայնեւոյնի,
Սիրելոյ պաշտօնեկին ետ ըզզէնուն Երեւթալնայ,
Որ նորա վառեալ զինուք՝ ձայն տայր քաջագ բազըրեցուն։

Եւ նոցա զահի հարեալ եւ ըզդողկ՝ ոչ ոք իշխեր ։
Սակայն զիս ոգի յանգուդն յանձնապատան յանձին ածխոյժս
Արկ դըրդեաց յոյն գուպարած՝ զամենեցունց տիրվք կըրսեբս ,
Եւ մարտեալ ես ընդ նըմին , եւ ես պարծանս ինձ Ա֊ենաս ,
Եւ սպանի զայնքան այր՝ զհասատահարուսան եւ զանարգել ,
Զի անարի ոք գիտասպատ գրնէը երկայն յոյս կոյս եւ յոյն ։
Տայր ոք ինձ յոյն լինել տիս , եւ յանդգնել այժ ալընգակամ ,
Քայլի ընդ վայրի կոզգակաձօճն յայնժամ հեկտոր գիպէը մարտի ։
Իակ 'ի ձենջ արիագոյնքն անգամ 'ի բնաւ ալքայեցիս՝
Եւ ոչ այնք յորդորսիտ գէմ հեկտորի գնալ խիզախեն ։
Զայս բառիսեաց ծերունին , եւ ինձերեակ յարեան անդէն .
Յոան եկաց յոյժ կանխագոյն արանց արքային Ագամեմնոն ,
Ըզկնի յոան եկաց Տիդեանն հարըստաբուրն Դիոմեդ ,
Ի վերայ սոցին էասք 'ի սաստկանգամ վառեալք կորով ,
Ընդ սոսին Իդոմինեւս եւ զինակիրն Իդոմինի
Մերիոնէս՝ զուգական մարդասիրոշըն Ենիալէոյ .
Ի նոսին եւրիպիլոս՝ եւմոնի պայծառ որդին ,
Եզ եւ Թոաս Անդրեմոնեան եւ Ոդիսեւս ատատուածազարմ .
Տիննչային ամենեքին առաք 'ի կռիւ վերն հեկտորի ։
Այ սոսա գաթձեալ ատակաըն Գերոնեան ասէ Նեստոր .
Արդ արիցի վիճակ ընդ ձեզ ամենեքին՝ ոմ եւ եզէ ,
Զի եղիցի նա յօշման քաչքաթրձիցն ազգայնեցուց ,
Եւ յոգի իւր ցընծասցէ՝ թէ ձոզոպրեալ վերծանիցի
Ցամեհի կրուսյն ապրեալ եւ 'ի գըմնեալ մրրցամարտէն ։
Ասաց զայս , մին մի նոքա նըչանագրեալ իւրեանց վիճակս՝
Եւ արկին 'ի գրկանոց Ագամեմնոն Ատրիդեսի ։
Իակ ամբոխըն պաղատէր եւ համբառնայր ձեռս առ աստուածս ,
Եւ այսպէս ոք ասէր , ակն 'ի յանդորը երկինըս պիշ .
Արամազդ հայր , Իտայոյ կամ տուր որգւոյն Տիդեայ զվիճակն ,
Եւ կամ ինքեան բազմազանձ Մրիկինացւոց Թագաւորին ։
Զայս ասէին , եւ շարժէր Նեստոր ատակաըն Գերոնեան .
Եզ վիճակ 'ի կոզգակէն , զոր եւ ինքեանք կամէին իակ ,
Իտայոյ , եւ քարոզէր ամենայն ընդ ամենայն՝
Եցոյց զայն՝ յորմէ ակնարկ՝ բոլոր քաչքային ազգայնեցուց .
Որոց ոչ եղեալ ծանօթ՝ եւ զարհանչէր տոյնն հրաժիշտ ։
Իակ իբրեւ յայն ոք եհաս ընդ ամենայն չըրջեալ յամբոխն ,
Որ գըծեալ զայն ընկեց 'ի սաղատարան՝ Իտայն պերճ ,
Ձըգեաց ըզձեռն , եւ նա մերձ եղեալ մատոյց եզ 'ի նըմա .
Եւ առեալ ըզվիճակին նա նիշ ծանեաւ , խընգաց հոգւով ,
Եւ առ ոտս իւր ընկեցեալ զայն 'ի գետին՝ ամբարձ ըզձայն .
Ի՛մ է իմ վիճակն եւ ես ցընծամ յոգիս , ով սիրելիք ,
Զի ակն ունիմ ըզհեկտոր յաղթահարել ըզդիւցազարմ ։

Ա՛յլ եկայք, մինչեւ զանօթս ըզգեցայց եւ պատերազմի,
Դուք յաղօթս առ Աշրուանեանն արքայ կացէք առ Արամազդ
Լռեալեայն յանձինսս ձեր, զի մի լուիցեն տրտմադացիք.
Զամ թէ նա եւ յայտնապէս, զի չերկընչիմք ինչ յոսմիքէ։
Զի ոչ լռունի ականջ վանեացէ զիս ոք կամակար,
Ա՛յլ եւ ոչ իսկ հընարիւք. քանզի յոսամ թէ ոչ այնպէս
Ընդհարձակ իցեմ ծրնեալ ոք եւ սընեալ ի Սալամիս։
Ասաց, կայնն նոքա յաղօթս առ Աշրուանեան պետն Արամազդ,
Եւ այսպէս ոք ասէր՝ ակն ի յանդորր երկինսըս պիշ.
Արամազդ հայր, խնկեցօղ յԻգայ, սեպուհ եւ վեհապետ,
Տուր էառայ զաղթուածիդ եւ ըզգըթել տանել պարծանս.
Իսկ թէ սիքեա եւ զչհեկատր եւ զնմանին տանիս խընամ,
Զօրութիւն երկոցուն նոցա եւ փառք տուր հաւատոյ։
Ասացին զայգ, եւ էաս սպառազիներ ի պղինձ փայլուն։
Իսկ յորժամ համօրէն զամենայն զէնս արկաւ զանձամբ,
Դիմեր այնուհետեւ, որպէս Արէս սոսկալի գնայ՝
Իրրեւ ի պատերազմ առ գումարտակ արանց ճակատ,
Զորս ոգեւորեալ հեռոյն Թափով արկ Աշրուանեանն ի գոտեպար.
Այսպիսի ահիւն էաս խազաց պատուարն ազգայիցս՝
Ի՛րպատեղով ահագնակերպ դիմեցն, եւ ոտք իւր ի նեղոյ
Մեծաքայլ ընթանային, ճօճէր նիզակ երկայնատուբեր։
Յոր հայեցեալ եւ ինքեանք արգիացիք խընդային յոյժ.
Իսկ արուեանց ամենեցուն սաստիկ դողումն էառ զանգամս,
Եւ նորուն իսկ հեկատոր սիրտն Թընդեր ի լանջըս իւր.
Ա՛յլ չգոյր այնուհետեւ լինել զանգիտ եւ կամ դառնալ
Մըտանել յամրոխ զօրսն, զի ձայնատուր էր լեալ ի գոռ։
Իսկ էաս հուպ մատեալ՝ բարձեալ զատպարն բըզգամբեր,
Ըզպղընձին՝ զեօթընկաշեան, զոր Տիքիոս չինեաց նմա
Գերագոյնն ի փոկահանս, ոյր քանակութեան առնն ի հինէ,
Նա գործեաց նըմա զասպարն ըզնըկարէն՝ զեօթընկաշեան
Յարկառոց ի պարարտից, իսկ ուժերորդ պատեաց պըզնիձ։
Զայն էաս Տելամոնեան կալեալ կըրծիցն իւր առաջի՝
Մօտագոյն կաց ի հեկատոր եւ սպառնալեօք բարբառէցաւ.
Արդ միայն ընդ միայն հաւատատութեամբ ուսցիս, հեկատոր,
Որպիսի ասպատիսամբ գըտանիցին ի դանայեանս
Եւս եւ յետ ազգմաքակ առիւծասիրեան Աքիլլեսի։
Իսկ արդ նա ի մակոյկսըն կըրկնակորս եւ ծովաշուս
Կըտառեալ կայ քընացեալ ընդ Ագամեմն ազգայ հովիւն.
Եմք եւ մեք այնպիսիք՝ որ ոսոխել ընդ քեզ մարթեմք,
Եւ բազումք. այլ ըսկիզբն արա մարտի պատերազմիդ։
Եւ նըմա պատասխանի մեծըն հեկատոր սաղատրատաճճ.
Մաղձեալն էաս Տելամոնեան՝ ժողովըրդոց խընկեցօղ,

Մի մատչէր ընդ նա 'ի փորձ ելոյ ընդ մանկան ինչ ազգագիւտ,
Կամ կրնայ որ ըղհանգէս ինչ ոչ գիտէ զպատերազմաց :
Գիտեմ ես հրմտագոյն ըզմարտակուս եւ ըզնահապետս,
Գիտեմ յայլ, գիտեմ յահեակ տանել բերել զպզտուն սեկ,
Որ եւ ինձ խակ ուժընգակ է զօրութիւն 'ի բազանամարտ :
Գիտեմ եւս յարձակել յարշաւասոյր ձիոցն 'ի խազմ,
Գիտեմ եւ կպչաւել Աքեայ՝ 'ի կռիս եռեզակալ :
Բայց ըզքեզ զայգպիսիգ՝ չառնում ինչ յանձըն հարկանել
Գազատամիս նըկատելով, այլ ակն յայտնի լեալ զամագիտ :
Ասաց, եւ ձօձեալ ընկէց զաշտէն երկայնատուբեր,
Եւ եհար վիասայ վահանն ահեղ զեօթընկաշեան
Ի պղինձ վերինն երեսաց, որ ութերորդն էր ըզնովաւ .
Եւ սայրըն կարծր ընդ վեցեակս հատեալ էանց թափ ընդ պատուածս,
Այլ ընկըրկեալ կասեցաւ յարկատամնըթըն լեօթներորդ :
Ապա զարգն երկայնատուբեր ձըգեալ էաս գիւցազընտանգ,
Եւ եհար ըզՊրիամեանն յատակաւ նորան բաղարածիբ :
Փայլակեր մըկունգըն հատ եղ ընդ վահանըն թափանցանց,
Եւ տէգն երիթեալ մըխեցաւ 'ի լանջապանն ամենաորեւեան,
Եւ եհերձ ընդ արնակուշան 'ի հանգիպոյ զվարապանակն .
Իակ նորա կըքեալ 'ի կոր՝ ճաղապրեցաւ սեաւ օրհասէն :
Երկոցուն զծանգամբոյն ֆոքզեալ ձեռագ զերկոյն նիզակս,
Անկան յերեսս՝ առաւծուց ըզպըզնակերսոյ հանդուսանախզբ,
Կամ կրնձիղըն վարագուշ՝ ամենագոյն ատամնանգամից :
Պրիամեանըն գեզարդեամըն յայնժամ եհար զմիջ վահանին,
Ոչ գըծեաց գասմ 'ի պըղինձն, այլ սայր նորա գալարեցաւ :
Իակ էաս ոստուցեալ խոցեաց զասպարն, եւ մինչ 'ի սպառ
Մըտեալ տէգն եհար ըզնա 'ի յարձակել եւ գալ իւրում,
Եւ զուսամըն անցեալ ցրտեաց եւ ցայտեցաւ արիւնըն Թուխ :
Սակայն ոչ 'ի մըրցելոյն եկաց Հեկաոր կորգակախրոխտ,
Այլ յետս յետըս վերջոանեալ՝ քաջ մի եզարձ ըստուար ձեռամբն,
Որ անկեալ կայր 'ի գաշտին, սեաւ՝ խոշոտաբորս եւ մեծապատիճ,
Եւ ընկէց զայն Աքեայ վահանն ահեղ յեօթընկաշեան
Ի պորտ անդր 'ի կըճղակսն, եւ զըզանկիցեաց ոչընչեաց տաճգին :
Յետ նորա մեծագործն Թեն տայր իջանել Աքեայ վիմ,
Պրոտեակեալ արձակեաց՝ անհոգն ուժով մըզեալ ըզնետ,
Մինչ վի չաղխեաց եւ զատապարն՝ երկանաքար բախեալ վիմոյն,
Եւ զսիրուն ծունկըն ըզքոյց, եւ նա յորայս անկաւ տապաստ
Ի վահանէն հարուածեալ. բայց Ապոլոն կանգնեաց անդրկին .
Եւ ահա սուր անգէն հանեալ՝ մօտուստ զերեսս խոցոտէին,
Արամազդայ եւ մարգկան եթէ հրեշտակք չէին հասեալ,
Նուիրակապետք, մին որովհանց, միւսն ապայեանց զինապգեաւոք,
Երկոքեան իսհմամիտք, Տալթիբիոսն եւ Իդէոս .

Ո՛չ ՝ի միջի երիցուն կալեալ ըզգուռսպրն՝ խօսեցաւ
Ղեւիրական Իգէոս , խորհրդագիտին խմաստակիր .
Մի եւս այլ, սիրուն որդեակք , պատերազմեալ ոգորիցիք .
Զի սիրէ զՀոգ Աստուած ամպրոպագէզըն վերինականգ ,
Երկոքին պատերազմօղք էք եւ գիտեմք ամենեքին .
Արդ հասեալ կայ եւ գիշեր , լաւ է անասալ եւ գիշերոյ :
Պատասխանի տուեալ Նոյեմ Տեղամոնեանն Էաս ասէ .
Իգէոս , հեկաորի հրամայեցէք ըզդոյն խօսել ,
Զի նա ինքն եւս ձայն քաջաց բոլորեցուն ՝ի մենամարտ .
Թող յառաջէ , եւ ես քաջ հրպատակիմ որպէս եւ նայն :
Եւ նմանապատասխանի տաղտապատճէնքն մեծն Հեկաոր .
Քանզի քեզ , Էաս , աստուած ես յազգի հատակ եւ զօրութիւն
Եւ հանճար , եւ բրնաւգոյն քան զաքայեանս ես ՝ինքակաս ,
Այժմ այսօր ՝ի կռուտոյս եւ մրցայնաց դադարեսցուք ,
Եւ ապա գարձեալ անդրէն մաքառեսցուք ՝ի գուսպարտած ,
Մինչեւ աստուած ընտրեսցէ՛նդ մեզ , շնորհեալ միւսմ ըզյաղթութիւն:
Արդ հասեալ կայ եւ գիշեր , եւ գիշերոյ լաւ է անասալ ,
Զի եւ գու զուարթացուսցես ըզքնաւան ՝ի նաւս ազգեցիկս ,
Մանաւանգ զընկերըս քո եւ զսիրելիսն որ են ընդ քեզ .
Ընդ ոտանն եւ ես ընդ մեծ՝ Թագաւորին Պրնամոսի
Զորովհանս ուրախ արարից եւ զտրովհիան երկայնատեւս ,
Որ յաղերս վասն իմ մրցեն յաստուածեղէնն հանդիսարան :
Է՛կ արդ ընծայս երկոքին միմեանց շքեղըս մատուսցուք ,
Զի այսպէս ազ առասցէ յաքայեցւոց եւ ՝ի տրովհանց .
Ի հենգնալ կոցեալ ատցս գուսպարեցան յազիհաշ հեռս ,
Եւ ապա ՝ի սէր ՝ի հաշտ միաբանեալ ՝ի բաց կացին :
Զայս այսպէս բառրատեալ՝ եւս ըզսուսերն արծաթագամ ,
Մատուցեալ պատանիքն եւ փոխակալ ընտիր գօտուին .
Իսկ Էաս եւս ըզկամարն երեւելի յորդան կարմիր :
Եւ մեկնեալ երկոցուն , աքայեցւոց սա գնայր ՝ի գունդ ,
Նա յամբոխն երիտայր տրովհանց , որ խընդալից ուրախ եղեն
Իբրեւ տեսին կենդանի եւ ողջանդամ եկեալ ՝ի գուրս
Ի ցասմանէն Էասայ եւ յանմատոյցն ապրեալ ձեռաց .
Եւ յոստան անդր ածին՝ որք ՝ի կենացն էին անյոյսք :
Իսկ ՝ի միւս կուսէ զԷաս զյաղթանակաւքն զուարճացեալ՝
Բառձագէն ազգեցիկք տարան առ վերն Ագամեմնոն :
Որ յորժամ անդր ՝ի խորանն Աքրիդեսի եղեն ժամանս ,
Եղեն արքայս մի Նոցունց Ագամեմնոն արանց արքայն ,
Արս՝ հինգհարիւրեան , զոհ Զբրուանեան գերազօրին :
Զոր մորթեալ եւ հանգերձեալ՝ պատառեցին ոջղոյն յօշ յօշ ,
Եւ մանրեալ հրեռատաք եւ ՝ի շամփուրսըն հարրատեալ՝
Ի խորով արկին ուշիւ , եւ զամենայն առին ՝ի բաց :

Ի գործոյն իբրեւ հանդեան եւ ըղկոշումըն կողմացն,
Ճաշեցան մինչ ոչ եւս այլ նոյնչափ խորտակաց կարօտէր սիրտ։
Եւ զնոսա մեծամեծար պատուակաց Թիկամբքըն յաւերժիւք
Դիւցազն Ատրիդէս՝ Ագամեմնոն ամենիշխան։
Իսկ յորժամ զկերակրոց եւ զըմպելեաց հաճոյն փափաք,
Ալեւորն յառաջ քան զայլս ընկերըն արար հիւսել խորհուրդ,
Նեստոր՝ որ եւ կանխաւ իմաստ նորա թուեցաւ քաջ։
Ընդ բարեն կամեցեալ նոցա՝ Ճառեաց յատենի անդ.
Ատրիդէս, եւ համօրէն աքայեանց դուք իշխանազունք,
Ցոլոք մեռան աղաքէն աքայեցիք գիսակազեղք,
Զորոց այժմ ըղթուխ արեանցն եհեղ Արէս սուր զՃաղպախիս
Զգեղահոս Սկամանդրիւ, եւ 'ի դըժոխս ոգիքն իջին։
Արդ քեզ պարտ է դուլ ընդ այգն անել մարտին աքայեցւոց,
Եւ մեր ժողովեալ՝ կրկեսցուք սայլիւք այսր ըզմեռեալս
Եզամբք եւ ջորւովք, եւ հրոյ զնոսա տացուք Ճարակ
Խուն մ' 'ի նաւացն 'ի բացէ. զի զոսկերսն այր իւրաքանչիւր
Առ որդիսն 'ի տուն տարցի, յորժամ դարձցուք հայրցն 'ի գաւառ.
Եւ զամբան մի ամբարձցուք հասարակաց ըզխարուկաւն
Հեղեալ պեղեալ 'ի դաշտէն. եւ առ նովաւ շինեսցուք շուտ
Աշտարակըս բարձրաբերձս, 'ի մարտկոց մեզ եւ նաւկներոյս.
Եւ դրըունս 'ի նոսին հաստատակառոյցս կանգնեսցուք,
Զի 'նդ նոսին լինիցի ձիավարուած մեզ Ճանապարհ.
Եւ խոր իմն արտաքոյ հատցուք պարիկէն փոսս մօտուստ,
Զի պատեալ շուրջանակի՝ խափանեսցէ զձիս եւ զամբոխն,
Եւ մի գրոհեալ խուժեսցէ յոխորտընթաց տրովացւոց խաղմ։
Ասաց, հաՃոյ թուեցաւ թագաւորացն ամենեցուն։
Եւ տրովեանց ժողով լինէր բարձր 'ի դըղեակն Իլիոնի,
Ահագին՝ յոգնավըրդով, մերձ առ դըրունսըն Պրիամու։
Անտենովր իմաստուն խօսել կալաւ անդ ընդ նոսին.
Լըւարուք ինձ տրովացիք, դարդանացիքդ եւ օգնականք,
Զի խօսեցայց զոր հոգիս 'ի լանջըս իմ ինձ թելադրէ։
Օն եկայք, զՀեղինէ զարգիւացին եւ զգոյսն ընդ իւր
Տացուք տանել Ատրիդեանց. զի այժմ անցեալ զանխաբ երդմամբք՝
Ուխտադրուժք պատերազմիմք, յորմէ եւ ակն ինչ ոչ ունիմ
Թէ լիցի մեզ ինչ շահ՝ մինչ չեւ է մեր կատարեալ զայդ։
Նորա զայս ասացեալ եւ բազմեցաւ. յարեաւ անդէն
Դիւցազն Աղեքսանդրոս՝ այրն Հեղինեայ վարսագեղին,
Որ նըմին պատասխանի զերագաթախիչ խօսեցաւ բանս.
Անտենովր, ոչ սիրելիս ինչ զայդոսիկ ասես դու ինձ.
Գիտես այլ եւըս քան զայդ իմանալ բան ինչ օգտագոյն։
Իսկ թէ զայդ հաւաստեաւ եւ մըտադիւր բարբառեցար,
Ապա զքեզ ուրեմն ինքնին 'ի քէն ըզխելսդ կորուսին։

Այլ արդ ես խօսեցայց առ քաջն Ա՛ր որովայնապինդ.
Ցայս յանգիման վըշճիռ ասեմ, զսիկինին ես ոչ գարձուցից.
Իակ ըզդոյն, որ ինչ 'ի յարկըս մեր ածեալ իմ յԱրգոսէ,
Կամիմ տալ զամենայն, եւ յաւելուլ այլ եւս ընդառատ։

Եւ սորա զայս ասացեալ՝ գարձաւ ներսաւա, յարեաւ անգէն
Դարգանեանըն Պրիամոս՝ խորհըրդազգածն աստուածիմաստ,
Որ նոցա սիրողաբար առնելոյս եղեալ ասէ.

Ո՛ւնկըն դիք ինձ արոյացիք, գարգանացիք գուք եւ աստարք,
Զի զոր հոգիս հրամայէ 'ի լանջս իմ ինձ՝ բարբառեցայց։
Երթայք այժմ ընդ քաջաքս՝ որպէս յառաջն ընդերիս առէք,
Դիք 'ի մոխ զպահանոյիքն եւ հըրախիգք ամենեքեան։
Իգետ ընդ առաւօտն 'ի գոգաւորան երկինդ նաւս,
Պատրաստել Աստրիգանոյ՝ Ագամեմնի եւ Մենելայոյ՝
Ըզբանն Ա՛ինէասնգրի՝ յոյր առնելոյ շարժեցաւ մարտս։
Ցառելուլ ասել եւ զայս բան հանճարեալ՝ թէ կամիցին,
Դագարել 'ի գոռ ռազմէս, մինչեւ այրեալք ըզդիակունս.
Եւ ապա վերըստին տացուք ճակատ պատերազմաւ,
Մինչ մեկնեսցէ զմեզ աստուած եւ զյաղթանակն ումեք տացէ։

Զայս ասաց, եւ նոքա յոյժ ըղձալով հնազանդ եղեն նմա.
Եւ ապա՛տ գընդի գընդի առին ընդերիս 'ի ճամբարին։
Իակ ընդ այգն Իգեոս յարեաւ գընաց 'ի գոգաւալ նաւսն,
Եւ եգիտ 'ի խորհրդեան զդանայեցիս՝ զԱրեայ մանկունս՝
Ի խելս անգ հոլոնեալ լաստափայտին Ագամեմնի.
Եւ կացեալ յաստենին բարբառեցաւ, խօսեաց քաջորդին.

Աստիպտք, եւ գուք հանուր տըպուկտօդ տղաստաեռտք,
Հրամանս ես Պրիամոս եւ այլ ազատ որովայնապինդ
Պատուել, եթէ հնչես եւ քաղձալի Թըռնեայն ձեզ,
Ըզբանն Ա՛ինէասնգրի՝ յորոյ պատճառս գըրգռեցաւ խռովմ.
Ըստացուածս՝ որ միանգամ գոգալ նաւուքն Ա՛ինէասնգրոս
Ի Տրոյա բարձեալ էրեր, — ո՛ տայր թէ գնայր նախ 'ի կորուստ, —
Զամենայն տալ կամի, եւ այլ ընդառատ եւս յաւելուլ.
Իակ ըզբամբիչն հարնացեալ մեծափառին Մենելայ՝
Զառնու յանձըն տալ 'ի դուրս, թէպէտ եւ ստոյգ խրատն որովհանք։
Այլ եւ զայս պատուէր եւտուն ասել ձեզ բան, թէ հաճեսջիք,
Դագարել 'ի գոռ կռուտդ մինչեւ զմեռեալսըն հրոյ տացուք,
Եւ ապա գարձեալ անգրկն եկլուք 'ի մարտ պատերազմի,
Մինչ մեկնեսցէ զմեզ աստուած եւ զյաղթութիւնն ումեք տացէ։

Զայս ասաց, եւ լուռ անմռունչ կարկեալ կացին ամենեքեան.
Ապա հուսկ ուրեմն ասէ Դիոմեդէս ահեղագոռ.

Մի ոք արդ զբռաստուածան ընդունելի Ա՛ինէասնգրէ,
Եւ մի զՀեկնեկն. մանկան անգամ յայտ է ոտայոյց,
Զի վախճան մեհոռ հասանել կայ եւ առ կուան որովայնապինդ։

Զայս ասաց, եւ ձայն առին աքայեցւոց որդիք Համուռ,
Ընդ խմաստն ըզքաջագեալ Դիոմեդեայ ձիահըմտի։
Եւ ասէ յայնժամ ազգայն Ատամեանն առ Իդէոս.
Իդէոս, դու քեզէն զաքայեցւոց լըսես պատգամ
Զոր տան քեզ պատասխանի, հաճոյ եւ ինձ խակ Թըւի այն։
Իսկ դիականցն այրելոյ ջգառնամ ընդդէմ, չեմ ինչ յոտքաստ.
Զի մարմնոց մեռելացն չէ եւ չէ ժըլատութիւն՝
Ցետ միանգամ վախճանիլն վաղվաղ հըրով հանգուցանել։
Եւ գիտացեք զուարթուս Ագամեդ՝ Հերայի այրն ահագնագոռ։
Ասացեալ՝ ամբարձ ի վեր ըզգաւազանն առ. դիան հանուր,
Եւ Իդէոս յԻլիոս գարձաւ անդրէն ի նուիրական։
Բազմեալ կային յերասանին տրոմադացիք եւ դարդանեանք
Ի ժողով միահամուռք՝ ակն ի գալուստն Իդէոսի,
Որ եկն՝ եմուռս եւ զպատգամն յոտըն կացեալ ետ յատենին։
Եւ նոքա կազմեալ անդէն պատրաստէին առ. երկոսեան,
Կէսք ի կրել ըզդիակունսն, եւ այլք ի գործ մայրեւորի։
Անդուստ եւ աքայեանք ի գետառափոտ ձեռնեալ նաւաց,
Որ ի կրել ըզմարմինսն, եւ որ ի գործ մայրեւորին։
Արեգակն այն ինչ ծագեալ՝ լինէր ի գաշտըս Միլամուխ,
Ելեալ ի հեղասահ յանդընդախոր Ովկիանէն
Ի վեր յերկինըս ձեռնեալ՝ եւ զինքեան նոքա միմանց։
Դըժուարաւ էր անգամնոր ճանաչել զայր ընդ գործանքըս.
Այլ ի լուր լըսացեալ յարիւնոտ տապժոժէն,
Եւ հեղմամբ ազբերահոս ջերմ արտասուաց բարձին ի սայլս։
Սակայն մեծըն Գրիամ չքաւոր նոցա Թոյլ աշխարել.
Դիզէին զդիան ի խարոյկ նոքա լըռիկ սըրտահառաչք,
Եւ այրեալ ի հրատոին՝ գարձան գնացին Յիլիոս տուրք։
Օրինակ լընոյն անդուստ եւ բարձակէն աքայեցիք
Ըզմեռեալսն ի խարոյկ սըրտախոցեալք գիւանէին,
Եւ հրալուցեալ ատսրեալ՝ գարձան ի նաւսըն գոգահնեա։
Իսկ մինչ չեւ էր վաղրդոյն, այլ գիշերի տզօտածոյ,
Ցայնժամ յարեաւ գիսագրվածն՝ աքայեցւոց ընտրեալ ըմբոստ,
Եւ ընդ նա գումարեցան մի տասնեակն հատարակաց
Հեղեալ տիզեալ ի գաշտին, եւ կառատցին առ. նա պարիսպ
Եւ բըրդունըս բարձրաբերձ յանձանց մատրակաց եւ նաւհիերոյն։
Եւ դրունս ի նոսա հաստահեղոյս չինեցին՝
Զի լինիցի նոցա ընդ այնըս ճանապարհ ձիավարուն.
Եւ խոր իմն արտաքուստ կուտ հատին առ նովաւ փոս
Լայնալիր եւ մեծաբաց, եւ կանգնեցին ցիցս ի նըմա։
Այսպէս յայդ վաստակէին աքայեցիքըն հերայանդք։ —
Իսկ աստուածք ակուռք առեալ առ փայլակողն Ագամագայ
Սըխրանային ընդ մեծ գործ պատճառէն աքայեցւոց,

Ցորս արար խօսիլ ընկերքըն Գոսիգոն երկրատատան.

Արամանդ հայր, եւ ես ոչ մահացու յերկիր անցաս
Որ յայսմհետէ անմահիկ պատմեցէ զմիտս իւր եւ զվարհուրդս։
Ո՞չ տեսանես՝ զի գարձեալ ազատիցիքըն վարատգիք
Կանգնեցին զնաւազ պարիսպ, եւ ըզնովաս փոքրիկն գոս,
Եւ ոչ դիպ ըզգահամոնա երեւելիս հանին գոհիպ։
Եւ սորա փառքն հղիցին մինչեւ ցոր վայր արդեւ արեւ,
Եւ մոռացօնս արասցեն զոր Ապոլոն Գուշային եւ ես
Դիւցազնին Լաւմեգոնի աչխատս եզուք շինել զքաղաքս։

Ամպրոպայինն Արամազդ ծանրացաստումն ասէ առ նոս.

Եհէ, մեծազօրըդ գիտնագդըդ, զինչ խօսեցար։
Ալ ոք թերեւս յաստուածոց՝ ի խորհրդոյդ զանգիտիցէ,
Որ ձեռագ եւ հոգւով արհարագոյն էիք քան զքեզ.
Իակ զո գառագդ հղիցին մինչեւ ցոր վայր արդեւ արեւ։
Այլ աղէ, իբրեւ անգրէն գիտակագէդ ազատիցիք
Ընտեացեն նաւատորմիւն ի հարցն աչխարհ ի սերելի,
Պատառեալ ըզպարիսպըդ բովանդակ հոսեա ի ծով,
Հուսկ ուրեմն ըզմեծ ծովային հետագորոյս թեզեա յատակ,
Զի եւ մեծըդ ազդաքանչ գործդն պարիսպ ազատիցուց։
Զայսոսիկ ընդ միմեանս կամաւքեղիս այսպէս ասգա։ —

Արեգական եմուտ, եւ գործ ազատիցուցն եղեալ էր յանգ.
Ջինուին ըստ վըրանս վըրանս արջառս եւ ընթրեցին։
Եւ քաշտիք ի լեզուսակ հասեալ կայքին անդ գինեգործք
Ցոգնաթիեզ, զորս առաքեալ էր յատանեանն Եւնեասկ,
Զոր ծընաւ Հիփոփոլիի ի Յատոլեի հովանին ազատեց։
Թող զայն՝ ուրոյն Աստիգոանցն Արամեանի եւ Պոնեղայ
Ցըւեալ էր յատանեանն փոխել զքինի հազար մի մարդ։
Այսոր գնեցին ըմպելիս ազատիցիքըն գիշատավարագ,
Գըղընձոյ փոխան ոսկանք, եւ այլք ընդ ջինի փայլ երկաթոյ,
Իակ կէսք ընդ մարմոց, եւ կէսք նոքին իակ արջառուք,
Եւ այլք ոմանք ընդ գերեաց, եւ կալպեին զբաւարն խընձոյս։
Եւ առա զգինեցին ի գլուխ ազատիցիքըն հետապանդք
Գործէին իրարս, եւ արուեանք, եւա եւ առաստագ ի քաղաքին։
Իակ նոցա զգոնն Արամազդ չարեաս նիասյր ըզպատգն ի բուն
Ստակալ արտամանգք, եւ անս զնասին ահ գալչագոյն.
Հեղուին ի բաժակսյն յերկինք գինի, եւ ջրեցեր ոք
Ըմպել նախ՝ մինչ լեւ նուագիսալ առ Զգրաստանեանն ահելագոր։
Եւ ապա նըստեցին եւ ընկալան զըմնոյն պատգիս։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԱՒԹԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արամազդ դաստիարակեալ զինք առաւել չքնաղեալ ընտա 'ի պատերազմի՝ եր-թայ իջանէ յերգս լեռան 'ի գլխին մարտին, որ նախ անձեռ կայ. բայց նորա բարձեալ 'ի լուծս կշռոց զքախս կողմանցն երկոցունց, եւ տեսեալ զօրաւոր զտրովացւոցն՝ շանթաձիգ զարհուրեցուցանէ զՅոյնս. յորոց 'ի վտանգն հայե-ցեալ Հերա եւ Աթենաս եւ եկեալ յօգնութիւն նոցա, 'ի հրամանէ Արամազ-դայ դառնան յետս։ Առեալ դէց, կշտամբանք Արամազդայ առ Հերա։ Ի մուտս գիշերոյ դադարէ մարտն կրճատեալ. Հեկտորի հրամանաւ լուցանին խարոյկք 'ի տանս քաղաքին եւ հօտին 'ի դաշտ ծնեալ եւ երկնասաւորդք. եւ զօրքն եւս խարոյկս արկեալ 'ի դաշտին՝ հանեն զգիշերն 'ի խորախտաս աղմկեալք՝ մինչ զուգէ դիւցերայն փոխեցին Յոյնք 'ի ձեռաց խաբէութեան։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՈԻԹԵՐՈՐԴ

### ԿԻՍԱՏ ՄԱՐՏ

Ա՛ռաւօտըն քընքմաղգեաս տիեզերաց սրփռէր յոլորտս ,
Եւ ժողովեաց Ա՛ստուածք փայլակնազուարճ ըզդիցն առեան
Ա՛ծր ՛ի գլուխ ՛ի բարձրածայրս ոտրտատնգեաըն Ո՛լիմպոսի ։
Նա նոցա ՀԱռ. տրկանէք , հաստրկեն դիք գընկեն մեռ ։
Ո՛ւնկն ինձ մատուցէք , դիք ամենայն եւ գիցանոյշք ,
Ձի խօսեցայց յոր ՛ի լանջըս իմ հոգիս յորդորէ զիս ։
Մի ոք արդ յաստուածոց , եթէ լիգայ եւ թէ յարուաց ,
Հնարեսցի խըզէլ զպատուէրս . այլ՛ միաձոյլ հաւանութեամբ
Ձեռն յիս ատուք , զի վազագոյն գործոյս ժաման եղիցի յամբովկ ։
Իսկ զոր ՛ի գից ոք տեսից ժըռեալ ՛ի կամս ինչ ինքնօրէն ,
Դիմել երթալ յօգնութիւն տրովադացւոց կամ աքայեանց ,
Հարուածեալ ՆՀշատակ գործցի այսրէն նա Ո՛լիմպոս .
Կամ բուռն հարեալ ընկեցից ՛ի Ցորտառոսն խաւարչուտ ,
Քաջ ՛ի բաց , ուր խորխորատ է յանգընդոց ամենատրամեռս ,
Ուր գըրուանք են երկաթիք , սեամբ եւ գըրանդք ապըրնձակուռք ,
Ի գԺոխոց այնչափ ՛ի խոր , որչափ երկինք բարձր են յերկրէ .
Ա՛խ ՛ի միտ առցէ քանի դից բընաւից եմ բըռնագոյն ։
Օ՛ն արիք , դիք , ՛ի հանգէս , զի գիտուք առաջիք ամենեքեան .
Առէք խաղացուցէք յերկինս ոսկի շղթայ մի ոսկեղէն ,
Բուռն հարեալ յայն դիք բոլոր եւ գիցանոյշք կախեցարուք .
Սակայն ոչ բաւեսջիք դըրդուել բընաւ յերկինից յերկիր
ԶԱ՛ստղազդ վեհն հանՀարել , թէ եւ աստիկ դընիցէք գուն ։
Իսկ թէ ես ինչ կամիցիմ յորդոր փուԹով ձըգել ՛ի վեր ,
Երկրաւ հանգերձ միալուծ , հանդերձ ծովուն քարշեալ հանեմ ,

Եւ ապա զՈլիմպիկայ գագաթանէն սըրբեմ զքրտինսն,
Եւ կախեացի բովանդակ տեսիլ ընդ օդս ըղբօսանսիկ։
Ախչափ ես քան ըղդիս եւ քան զմարդիկ եմ վեհագոյն։
Զայս ասաց, եւ նոքա պատասխանէացան առ հասարակ
Ընդ ձառնալսըն պահուցեալք, զի աստուածից բարբառեցաւ։
Հուսկ ուրեմն Ամենաս ասէ մեղուական աստուածուհին.
Ո՛վ հայր մեր, Զբրուանեան, վեհիցըն վեհ Թագաւորաց,
Քաջ գիտեմք եւ մեք զի քեզ անընկճելի է զօրութիւն,
Այլ յոգոց ելանեմք ընդ քաջայաղթ դանայեցիս,
Որ լըցեալ ըզժամըն չար՝ սատակիցին վատախտարակ։
Խակ արդ մեք ի մարտէն, թէ պատուիրես, կացցուք ի բաց,
Եւ խորհուրդ օգտակար ասացուք եւեթ արդիացոց,
Չի մի սպառըսպուռ կորընչիցին ի քոյմ ցասմանդ։
Ծըպտեալով պատասխանի ետ Արամազդ ամպակուռտակ.
Քաջ լեր, Կառափնածին, որդեակ սիրուն, զի չասեմ ինչ
Մըտադիւր ի սէրտ սըրտիդ, եւ հաշտ ընդ քեզ կամիմ լինել։
Ասացեալ, ըզծեաց ի կառս իւր զերիվարսըն պղընձաթաթաւ՝
Օդապար սըրաթռիչս եւ ոսկեքաշ վարսատիտակս.
Եւ նա ինքն ըզմարմնոյն ոսկի զգեցեալ, առ ըզվըրտակն
Ոսկեհիւս՝ վայելչակազմ, եւ ամբարձաւ ի գոյգըս իւր։
Մըտրակեաց խազալ գընալ, եւ կամակար սըլացանին
Ընդ միջոց ծագաց երկրի եւ աստղավար գընդին երկնից։
Եւ եհաս յայգերաբուսին Իդա՝ ի մայրըն գազանաց,
Ի գարգարն՝ ուր սըրբուհեան անդք եւ բազկին իւր խընկաւէտ.
Անդ կացցէ զերիվարսըն մարգական հայգն եւ առատաւծաց,
Արձակեալ ի կառացն եւ մեղ Թագըն եհեղ գինգըզ.
Եւ ինքն անդ լերինն ի գլուխ ելեալ՝ ի փառըս խայտալով,
Ի տրովեանց քաղաք գէտակին եգեալ ուխնաւս ակայեցեալ։
Խակ ընթրիս առնուին ակայեցիքըն վարսագիզք
Ընդ վըրանան ըշտապաւս, եւ վառէին այնուհետեւս։
Եւ տրովեանքն եւս ընդ քաղաքն յայնըմ կուտ գնային ի գին։
Նըւազուինք՝ այլ ոչ ընդհատ խիզախք ի մարտ պատերազմի,
Այ հարկի առգնապին, յորդւոց վերայ եւ ի կանանց։
Բանային դրունք ամենայն եւ զօրականն ասպէզք ի գուրս
Հեռեւեալք եւ ձիավարք, եւ ահագին խուժադաց ազմուկ։
Եւ ոգոյ միոչ ի մի վայր խուռն ապրուեալ հասանէին,
Խըռնէին ասպար ներկակ եւ պղընձազգեստ քաջայց կորով.
Խառնէին ընդ միմեանցս կուռ վահանքըն կըռեւեթեալք,
Եւ շըռինգ ահասոյզ ամբոխաստաստ բըրդեր Թընգից,
Խառնաձայն անգին գուժիկըր Թառաչ եւ խրոխտ գոռումն արանց
Սատակչաց սատակելոց, հեղեղատեր երկիր արեամբ։
Ցառաւօտին անդ պահու, միոչ գիւցազականն ամէնք գնո. սիւ.

Զերկոսեան հարկանէին նետք ըզկողմանս , անկանէր զօրն :
Իսկ յորժամ յերկնից միջոյն արփաթեւեաց սկն արեւուն ,
Հայրն յայնժամ զոսկեզէնան առեալ կշեռս եհան պարզեաց .
Ի ներժարան՝ երկուս վիճակս սրկ ըզմահաւն անարձնական՝
Ըզտրովեանդ ձիահզմանիկ եւ զպղնձապատ աքայեցաց ,
Եւ զմիջոյն կալեալ ամբարձ , մեռ աքայեանց եբեր օրհասն .
Եւ վիճակն աքայեցոց իջեալ յերկիր բեւրաբեզուն՝
Անդ ներսեաւ , իսկ տրովադեայցն ՚ի լոյն երկինըս վերացաւ :
Ցիգայէ նա մեծ զոռաց եւ զչանթեռանդն ընկէց փայլակն
Ընդ ամբոխն աքայեցոց՝ որ ՚ի տեսիլն հարան յապուշ ,
Եւ ահ կալաւ դալկագոյն զամենեսին առ հասարակ :
Անդ ոչ մընալ Իդոմենեւս ժուժեաց եւ ոչ Ագամեմնոն ,
Ոչ կրկին մնացին Էաք պաշտօնատարքն Արիսի .
Նեստոր միայն Գերենեան եկաց՝ պահպանն աքայեցոց ,
Ոչ կամաւ , այլ զի նուազեր իւր երիվար , զոր հար նետիւ
Դիւցազն Ալեքսանդրոս , այրն Հելենեայ վարսագեղին ,
Ընդ գագաթըն գլխոյն՝ ուր առաջին ձիոց գիսակք
Բուսանին ՚ի կատարին , եւ անհրաժեշտ է կարեվէր :
Առ ցաւոցն ՚ի վեր վազեաց , զի էր մերեալ այրն յուղղաբոյնն ,
Եւ թաւալ ըղաջըղձոյն անկեալ խոովեաց ըզմիւս ձիանն :
Մինչդեռ ծերն ածեալ առաջը խըզեր ըզնոկս երիվարին ,
Հեկտորեանքն անգամեալ հասին արագընաց երիվարօքն ,
Ընդ խօշխէնն ասպատակեալ վարեալ պյանգոսդըն կառապետ՝
ԸզՀեկտոր , եւ փոքըր միւս եւս ալեւորն ՚ի մահ մատներ ,
Եթէ չէր ահեղագոռ Դիոմեդեայ սուր նրկատեալ ,
Որ ահագին ձայնարկեաց առ Ոդիսեւս բարձեալ բողոք .
Դիւցազարմըդ Լայերտեան՝ բազմահնարդ Ոդիսեւս ,
Ցո՞ փախչիս Թիկնագարձոյց խրտես ըզվաս ոմն յամբոխէն .
Գուցէ ոք փախստեիք վարսեացէ տէգ ընդ թիկնամէջս .
Այլ անառ , զի վանեացուք ՚ի ծերուանցն զայրըն վիրապ :
Ասաց՝ այլ չեզ ունկն Ոդիսեւս սրի զիւցազըն վշտագներ ,
Հապրշատակ սրտացեալ ՚ի խորագոյ նաւս աքայեանց :
Իսկ Ցիգանեան ինքնին միայն ընդ նահատակըն խառնեցաւ ,
Զոգաւ եկաց առաջի երիվարաց Նէլեան ծերոյն ,
Եւ առ նա բազդատեալ ասաց ըզբանըդըս Թեւսեւոր .
Աւադիկ , ո՛վ ծերուկիդ , նեզէն ըզքեզ առյգ մարտիկք ,
Քո լուծեալ է զօրութիւն , տաղնապէ ղքեզ ծանր ալեւոյթ ,
Գաշօնեայդ՝ ապիկար , եւ երիվարըդ՝ յամրային :
Այլ սրի գոյ միանգամ եկ եղ ՚ի կառս իմ եւ տեսցես
Որպիսի տրովեան ձիանս ընդ ասպարէսս իչեն հըմուտ
Այսր եւ անդրը ձեռընհասց շահատակել եւ ճողոպրել ,
Զորս առի երբեմն աւար յՀինհասայ՝ զմարթուէս ահից :

Ա յդոցիկ ըսպասաւորքըս սարսին հոգ, մեք զայսոցիկ
ի սրովեանսըն ձիամուղս արձակեսցուք, տեսցէ Հեկատոր
թէ եւ իսն արդեօք նիզակ մոլեգնոտի յիմում ձեռին։
Զայս ասաց, չըմբռտացաւ Նէստոր ասպետըն Գերենեան։
Նէստորեանն ապա ձայիկաց ըսպասաւորքըն կորովիք
պէտ առնէին՝ Սթենելոս եւ Ժըրսակըն Եւրիմեդոն.
Իսկ նոքա երկոքեան՝ ի կառան ելին Դիոմեդեայ։
Եւ Նէստոր ա՛ռ՝ ի ձեռին զերեանականսըն պատպատջունս,
Նա մըտրակեալ զերիվարսն՝ հասին անդէն մօտ ի Հեկատոր։
Եւ ըզչէշտ գիմեալն սրտոր որդին Տիգեայ մըկընդահար.
Վըրիպեաց՝ ի նմանէ, եւ զկառավարսն խոր սրբանեակ,
Ըզզաւակըն մեծանձին Թեբէոսի զննիոպեւս,
Որ զերասանս ունէր ձիոցն, եհար ընդ լանջս հուպ առ բաճկամբ.
Գլորեցաւ՝ ի կառացն, ընկըրկեցաւ սրընթաց ձիանն,
Եւ նորա լուծաւ անդէն հոգին եւ ոյժ քաջակորով։
Ցաւ սաստիկ կառապետին ըզՀեկտորի պաշարեալ սիրտ.
Թէպէտ Թաղծեալ ընդ ընկերն՝ եղեալ անկեալ զայն անգամօր։
Կառավար իւրնդրեր հուժկու, եւ ոչ հարուստ ինչ ժամանակ
Զնիք վարչի կարօտացան, քանզի եգեալ արագագէս
ՋԻփիտեանն Աղքեպտոլեմ ըզքաջարին, զոր հան անդէն
Յերիվարան երագընթաց, եւ ետ՝ ի ձեռսըն զերասանն։
Հասանէր անդ ստտակուսին եւ անհնարին լինէր նախճիրք,
Եւ տրովեանք Յունիոն տաւապէին իբրեւ զգառինս,
Եթէ չէր տուր նըզկատեալ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց։
Ահագնագղդրդ որոտամոխ արձակեալ ջանիմ հրամիջոցեան՝
Առաջի երիվարաց Դիոմեդեայ յերկիր ընկէց։
Ինց վառեցաւ ահաւոր՝ ի ծըծըմբոյն բորբոքելոյ,
Եւ ձիանըն չըրտուցեալ սատանեցան նեղըմբ կառացն։
Ի ձեռացըն Նէստորի փախեան փայլուն երեսանակք,
Նրկուցեալ եւ ինքն յոգին՝ բարբառեցաւ առ Դիոմէդ.
Օհ՝ ի փախուստ դարձո, Տիգեան, զսալսըմբակ երիվարսդ.
Չառնուցուս՝ ի միտ զի քեզ յԱրամազդայ չնք օգնուԹիւն.
Չըրուանեանն Արամազդ այսօր սրմա փառս ընձեռէ,
Իսկ ապա միւսանգամ տացէ եւ մեզ Թէ կամիցի.
Զնիք մարդոյ խափան մըտաց կալ խորհըրդոյն Արամազդայ,
Եւ ոչ յոյժ քաջագունի, զի բըռնագոյն է մեծապէս։
Զատափոխեաց եւս անդէն Դիոմեդէս ահեղագոռ.
Ա՛յ քաջ խոհ յերեսաւ սատկեր զայդ սանինայն, ծեր.
Սակայն այս խնամ արբոխս հարկանի ցաւ դառնակըսկիծ,
Չի Հոռոմեալ երբեմն Հեկատոր՝ ի տրովացիսըն խրոխտացեալ,
Թէ Տիգեանըն փախըտեսայ՝ ի լաստափայտան անկաւ կինէն.
Պարծեսցի նա զայս երբեմն, յայնժամ գէտինն ինձ բացցի լայն։

Եւ նրանս պատասխանի Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Ո՛չ ո՛չ, քաջամարտին Յիպեայ զաւակ, զինչ ասացեր.
Չի Թէ զքեզ վատ եւ կրնատ բամբասեցէ երբեք Հեկտոր,
Սակայն ոչ հաւատասցեն տրովադացիք եւ գարգանեանք,
Եւ կանայք մեծանձանցըն տրովագեանց ասպարիզոյ,
Չարոց զարսըն քաջառոյգս՝ հողմաթաւալ արկեր տապատաս:
Չայս խօսեալ՝ յիտու անդրէն զասլասըմբակ երիվարեանն
Ի փախուստ գարձեալց ընդ խազին, եւ տրովացիք եւ ինքն Հեկտոր
Ահեղ գոռմամբ ցընդէին 'ի նոսա նետս ցաւագինս.
Ցայնժամ անդ ուժգին գոչեաց մեծըն Հեկտոր կորդակախրոխտ.
Ըզքեզ, Տիդեան, ժըրաձի դանայեցիք պատուէին յոյժ
Խարհիս եւ խորհուրդք եւ բաժակօքըն լիսքուղիս,
Այլ այժմիկ անարգեսցեն, քանզի նըման եղեր կրնոջ:
Կորիր, աղջիկ վատասիրտ, զի ոչ յիմմէ ինչ Թոյլ տալոյ
Ցաշատարակ էլլես 'ի մեր, ոչ ըզկանայս տարցիս նաեւուք,
Չի կանուխ աճապարեալ հարից 'ի քեզ զօրհասին գեւ:
Չայս ասաց, Տիդեանն ըզվիտաս խուր սյոր եւ անդըր հարկանէր,
Չերիվարսըն չըրջել եւ կալ ընդդէմ յարգարել մարտ:
Չայս երիցըս խորհեցաւ ընդ միտըս իւր եւ ընդ հոգին,
Եւ երիցս յԱթա լերանց որոտ եհան զգոնն Արամազդ,
Տալ նըշան տրովագացոց ըզյաղթափառ մարտին յաղԹուԹիւն,
Եւ Հեկտոր բարձր 'ի ձայն առ տրոյացիս բառնայր խրախոյս.
Տրովացիք եւ Լիկեանք եւ Դարդանոյք ընԹերամարտք,
Արըս լերուք, սիրելիք, եւ դիք 'ի մտի զարուԹիւն քաջ.
Տեսանեմ՝ զի Չըրուանեանն յիս ակնարկեաց մըտադիւր
ՉյաղԹուԹիւն եւ զփառս մեծ, իսկ դանայեանց ըզպատուհաս.
Տղայամիտք՝ որ ըզպարիսպս այս հնարեցան եւ ըզպատնէշ,
Չաղփաղփուն եւ արհամարհ, որ ոչ ուժոյս կալցին ըզդէմ.
Եւ երիվարքս ընդ պարիսն փոսին հեշտեսա առնուցուն վազս:
Իսկ յորժամ 'ի նաւահինեաւրն 'ի խորագոգ եղէց ժաման,
Ցուշ լիցի, մի մոռասցի անդ յոյնիժամ հուրըն առչրիչ:
Չի զնաւան հըրձիգ արարից եւ զարգոսեանըն զբաւամոհ
Սատակեցից առ քաղցեցիքըն առաջնապատառս 'ի բարդ ծըխոյն:
Ասացեալ՝ կարգաց խրախոյս առ երիվարան եւ ձայն եբարձ.
Օ՜ն դու Շէկ, Ճեպճեպ, Աչեկա եւ դու Կըշտոյ դիւցակերպիկ,
Հատուցէք այժմիկ ինձ ըզձեր սընաւնգ, զոր յորգաստատ
Մեծանձինն Էտիոնէի դուստրըր բամբիչն Անդրոմաքէ
Արկանէ յատաջագոյն ձեր առաջի զգորեանն անոյշ
Եւ զգինին խառնեալ 'ի յուժոյ ըստ ցանկութեան սրտին ձերոյ,
Քան Թէ ինձ՝ որ պանծացեալ ինքեանն լինել այր քաջառոյգ:
Դուխդ դիք դուք եւ առաք ձեզ, զի յաւարի առցուք Թերեւս
Ըզվահանըն նեստորեան՝ ոյր արդ յերկինս հասանեն փառք,

Թէ ելէ ոսկի համակ գրկաւորն ինքն եւ բառնալքն.
Եւ յուսոց Դիմակեալ Հիմարորհոյն տարցուք կապուտ
Ըզգեղեցիկ ամենարուեստ՝ ըզյօրինեալն ի Հեփեստեայ։
Թէ զերկուսին զայդ կալցուք, ուռիցեմ ակն այնուհետեւ
Եթէ զցայգս եւսիկին ազատիցիք ի սրընթաց նաւէն։
Զայս խրոխտով բարբառեցաւ. սրտմըտեցաւ ապտոյն Հերա,
Եւ շարժեալ ի գահուն՝ սաստանգոյց զերկայնն Ոլիմպ.
Եւ անդէն առ Պոսիդոն Ձայնեալ առ մեծն աստուած՝ ասէ.
Ա՛յլ, գետնագըղզրգ գու մեծազօր, ո՛չ հարկանէ
Սիրտ քո զքեզ գեթ ի վերայ գանայեցւոցն կորըսեան,
Որ նըւէրս ի Հելլիկէ քեզ եւ Լեգաս մատուցանեն
Ցաշխոյս եւ ցանկալիս. եւ գու նոցա տես յաղթութիւն։
Զի թէ բնաւ գանայեցւոցն Հեռընտուքս յօժարեցիմք
Վանել զարուեստեան եւ արգելուլ զորոտաձայնն Արամազդ,
Աշուշա նա յայնժամ ներսեալ միայն յԻդա՝ ծըմրեսցի անդ։
Հառաչեալ ուժգին ալքայն Երկրատատան՝ ասէ առ նա.
Հերայդ ընդոստախօս, բան որպիսի բարբառեցար.
Քա՛ւ լիցի այսցըս մեզ դիմամարտել եւ ասոնել
Զրրուանեանն Արամազդայ, զի բըռնագոյն է զօրութեամբ։
Զայս ընդ միմեանս օրինակ անկանէին ոտքս զբանիւք։
Իսկ անդուստ ի նաւացն՝ ի պատնիշին միշեւս ի փոս
Լըցաւ առ հասարակ Հիովք՝ արամբք ասպարելովք
Խըռնելովք՝ զորս խուշապէր համանըմանն աչխոյժն Ապեայ
Գրիամականն Հեկտոր՝ որոմ ըզփաւա եւս Արամազդ։
Եւ ի հուր բոցասաղաց ըզհաթարգոսական այրեալ էր նաւս,
Եթէ չէր արգոյն Հերայ ի միտս արկեալ Արամազդի,
Ի փոխել խրատ ինքնին, Ձեռել խրոխտս առալ ազատանց։
Խազաց գընաց ի վերանս եւ ի նաւախս ազատեցոց,
Ըզլօդիկըն ծիրանի կալեալ ըզմէծ ի սուսար Ձեռին,
Եւ կանգնեալ ի մեծայարկ նաւն Ոդիսեայ ի սեւաթոյր
Որ էր անդ ի միջոցին, Ձայն ընկենուլ յայսկոյս եւ յայն,
Թէպետ մինչ ի խորանսըն Էասայ Տելամանեան,
Թէ յԱքիլլին, որոց ըզնաւսն էին Հըզեալ զՀարթեայսրամարս
Ի վերջին ծագս յարուեցիսն եւ ի բազկայն յուսացեալ կարըն,
Եւ գոչեաց ի Ձայն սաստիկ առ գանայեանս ազազակեալ.
Ամօ՛թ, ամօ՛թ, արդասացիք, կեղտ ներշաւակք, երեսք չքնաղք.
Ցո՞ խրոխտմունքըս չոգան՝ յասել մերսեմ քաջըս վինել,
Զորս երբեմն ի Լեմնոս ունայնաբարբ յոխորտացիք
Ուռեալով ըզգիս առատ վերկայինըզՀիւ զըւարակաց,
Եւ ըմպելով ըզԹափրկաբն Թրաքացուն ըզցեալ գինեաւս,
Հարիւրոց, երկերեքտից անցնիւր ընդգէմ որովտացւոց
Ախոյեան կալ ի մարտի, եւ արդ միասի՛ն Հիմք բառնական՝

Հեկատոմբ, որ գեռ հըրկէզ առնիցէ զնաւս ՚ի բոց հըրոյ։
Արամայզդ հայր, եթէ զոք ՚ի մեծազօր Թագաւորացդ
Ցայսպիսի հարեալ զբմաղ՝ ՚ի մեծ փառացըն կապաեցեր.
Բայց ասեմ զնա ոչ ուրեք ըզգեղազարդ քոյով բագնաւ
Արարեալ զանց ՚ի նաւէլս յոգնաբեխովք այոր ՚ի կորուստ.
Ա՛յ ՚ի բնաւոքն զարշառոյց Ճարպ եւ զերանըս խորուկեալ,
Ցանկացեալ ըզՑրոյս զամբաւարիսեղ վարել ազարտ։
Ա՛յ գէմ զայս ինձ, Արամազդ, կատարեա զուխտ խընդրուածոց,
Թոյլ առա գանել լինել մեզ անճնապուր եւ զերծանել,
Եւ մի ասր որոյացուց սատակել այսպէս զաքայեանս։

Զայս ասաց, եւ ՚ի նորա գըլեացեալ Հայրըն յարտասուս,
Ահնարկեաց ապրել զօրուն, ոչ ՚ի կորուստ մատնել ՚ի սպառ։
Արձակեաց անդէն զարծուին՝ զգեղակատարն յազգըս Թըռչնոց,
Կալեալ եղնորէ մ՚ ՚ի մագիլսըն զերապտան եղեն որդի.
Եւ արկ զեղնորէն հուսպ ՚ի բագինն Արամազդայ ՚ի գեղաշուք
Ուր զոհէին աքայեանք Արամազդայ պատգամահօր։
Ոզք հաւուն ՚ի տեսիլ՝ զի հասեալ գայր Հ.Արամազդայ,
Գրոհ եառուն ՚ի տրովացիան եւ յիշեցին ըզմարտին գոռ։

Ոչ ոք անդ Հոխացաւ ՚ի գանայեանց բազմամարխիկն
Քան զՏիգեանն՝ յառաջագէմ վարել զերապ երիվարեանն,
Անգր ըստ գետն անցանել եւ կալ ՚ի կռիւ գիմամարտիկ.
Ա՛յլ կանխեաց եւ ՚ի տրովեանց առատակեաց այոր մի սպառազէն,
ԶԱգե՛լաւս Փրադմենեան՝ որ ՚ի վախճառատ գարձոյց ըզձիան,
Եւ ՚ի շըրջի՛ն՝ ընդ միմեանս հարըստահաց նա զսեպ նիզակին
Ի մէջ անդըր Թիկանցն, եւ Թափանցանց ընդ կուրծան եհան.
Տապալեցաւ ՚ի կառացն եւ ըզնովաւ հընչեցին զէնքն։

Ցետ նորուն Աբիդա՛ք՝ Ագամեմոն եւ Մենե՛լաւ,
Եւ Էազք՝ նոցին ըզկնի՝ զգեցեալք ըզբուրըն զօրուԹիւն.
Ըստ նոցանէ Իդոմինեւս եւ զինակիրն Իդոմինէ
Մերիոնէս՝ նմանեալ մարդափշտըն Ենիալեայ.
Ցետ սոցա Եւրիպիլո՛ս՝ Եւեմոնէ պայծառ որդին.
Ինների՛գ եկըն Ցեւկրոս՝ ըստեղակ զՀապուկըն ըզյանալիճ՝
Եւ եկաց ընդ առաջոսս մեծն Էասայ Ցելամոնեան։
Ըզվահանն յոյնժամ Էաս բանայր մեզմով, եւ գիւցազն այն
Բըրըշեալ շուրջանակի, յորժամ խոցեալ զոք յամբոխն
Նետահար վիրաւորեր, անգ անկեալ նա փըշէր զոգին,
Իակ սա յետս ընկըրկեալ՝ իբրեւ մանուկ ընդ մայրն՝ Լիսա
Գայր զողէր, Թաքուցանէր եւ նա փայլուն զինըն առպարտաւ։

Արդ նախ գնվ ՚ի տրովացւոց լսեան Տեւկրոս զարմանալի։
Առաջին զՈրսիլոք, եւ զՈրմինոս եւ զՈփե՛ւեստ,
Ընդ Նաստոր, ըզԿրոմիոս եւ զԼիկոփոնտ աստուածազան,
Զ.Ամոպաւոն ըզցաւակ Պոլեմմոնի եւ զՈրե՛ւանիպ,

Ըզբնաւսն կուռ ըզմիմեամբք ընկեց յերկիր բազմաբեղուն։
Զոր տեսեալ ըզնծացաւ արանց ազգն Ադամեանն,
Զի կորուալ աղեղամն ըզսորովացաց աստակէր գունդս,
Եւ չոգաւ եկաց առ իւր եւ զայս առ նա բարբառեցաւ.
Տէ՛ր, գլուխ սիրային, Տէ՛ր Յիսուսեանգ, իշխան ազգաց,
Դիր դոյնպէս դիր ձիգ, Թերեւս եղիցես լոյս դանայեցւոց,
Եւ քումմ հօր Տէ՛ր Յիսուսի՝ որ զքեզ սընոյց մանուկ մատաղ,
Եւ Թէպէտ հարձորգի էիր՝ ի տուն իւր ընկալաւ.
Եւ զինքն անգ ի հեռաստանն՝ աստուստ ի փառս բարձրացո։
Եւ ես ահա քեզ ասեմ, որ եւ ի լուսին հասանիցէ.
Թէ տացէ ինձ Արամազդ տասերեակիր՝ եւ Ամենաս
Ըզքաղաքդըն քանզել ընկենուլ զքեզ ելեցկաչքն,
Քեզ նախ յետ իմ ի ձեռս եդից պարզեւ մեծարանաց,
Թէ իցէ եւ տասանի, Թէ զոյգք ձիոց՝ կառաքն հանգերձ,
Եւ Թէ կին՝ որ ընդ քեզ ի նոյն մահիճս ելանիցէ։
Տրեալ պատասխանի ասէ Տէ՛ր Յիսուս ըզքանչելին.
Մ՛ծափառդ Աստիղէս, զի յորդորես զինձէն փուլիկոս.
Ոչ գրլամ, ոչ գագարեմ որչափ եւ է յիս զօրութիւն.
Զի յօրէ յորմէ զնոսա մինչ յԱյնման հալածեցայք,
Լայնալեզ ի գործ արկեալ եւ նեռատիպ աստակեմ զարս։
Նետս ումի մինչեւ ցայժմ արձակեցի երկայնատայր,
Եւ բնաւք հարան ի մարմին Ճակատամուղ պատանեկաց,
Իսկ ըզդա հարկանել չկարեմ ըզշունդ կատագի։
Ասաց, եւ ի լարէ անտի հերձակ՝ զի այլ ոտոյգ
Ի հեկատոր, եւ ի զբաղին տատասանեալ խոցել ըզնա.
Ի նմանէ սքիաքնալ՝ ըզհրաշալին Գորգոմիթիոն
Ըզգրնամոս քաղքորգին տրտոր ընդ լանջսըն նետաձիգ,
Զոր մայր իւր Լեսխանայ ի կընուքիւն ածեալ ծրնուս
Կատարանիր գեղեցիկ՝ աստուածծուհեաց մարմնոյն ի տիպ։
Որպէս խաչխաչ ի պարտէզս յայնկոյս ըզգլուխ իւր արկանէ
Գըլորվըն ծանրաբերձ եւ գարնային ցօղոյն հիւթիւ,
Նոյն կըքեաց յայնկոյս ըզգլուխըն ծանրացեալ աստաւտրտաւ։
Ի լարէ անտի միւս այլ իմըն փըքին փըրթոյց Տէ՛ր Յիսուս
Ի հեկատոր անդր եւ յիւրում տեղեայլ տրտմին զնա հարկանել.
Բայց եւ յայն ժամ վրիպեաց, զի Ապոլլոն հան ի գերեւս։
Եւ սակայն զԱքքեպտոլեմ, ըզհեկատորին կատաղեաս քաջ՝
Ըզգխնեալն ի պատերազմ, եհար ընդ լանջսըն առ ըստեամբ.
Գլորեցաւ ի կատաղն, ընկըրկեցան սուր երիվարքն,
Եւ նորա լուծան ազիք եւ զօրութիւն իւր անդամոց։
Ցաւ սաստիկ կատաղարին ըզհեկատորի պատեաց ըզսիրտ,
Այլ եթող ըզնա եւ զնգ Թալծապին յոյժ զընկերէն,
Եւ հրաման Կերբերոնի տրտոր եղեալ՝ որ մերձ կայր անդ,

Ջերասանն առնուլ ձիոց, եւ նա՝նք լսեին ոչ անկուչեաց։
Ինք Թափեաց զինքն՝ ի փայփայն կառացն յերկիրք ահեղ կանչիք,
Բրնաքար մի ձեռամբն յափըշտակեալ յարձակեցաւ
Դէպ ուղիղ՝ ի Ցեւկրաս՝ զոր հարկանել վտառէր հոգին։
Նա հանեալ՝ ի կապարձիցն յայնժամ ըզնետն գառանեթոյն
Եւ արկեալ էր՝ ի լարին, սակայն Հեկտոր կոզգակախոտոտ
Ի լընուլ ծառա զգուշն, հուպ առ ուսովն ուր անջատէ
Անդակ զոսկի եւ ըզկուրծս, եւ անհնարին է մահաբեր,
Անդ եհար ժեռտս վճռոյն ըզնըկըրտեալն յեղեռնն խոր,
Եւ ջոպեւոց ըզքիլ նորա, եւ Թըմփրեցաւ ձեռն՝ ի դաստակն,
Եւ գլորեալ մընաց՝ ի գուշն, եւ՝ ի ձեռացն անկաւ սպեղն։
Իսկ Էաս չեհար ընդ վայր ըզսատապետն իւր հարազատ,
Այլ՝ ի Թիկունս ընթացեալ պարսածածկեաց զինքն ասպարսան։
Շալակեալ այնուհետեւ ըզնա երկու սիրուն ընկերք,
Մեկիսաեւս որպէն եքեայ եւ Ալաստովր աստուածծային,
Բարձին՝ ի նաւսըն գոգաձեւս՝ մինչ գեռ հեծէր ծանրամտուն։
Մխանպամ Ոլիմպականն՝ ի սրտվոյնս շընչեաց կորով,
Որ ուղղորդ մինչեւ՝ ի խոր փոսն հերքեցին զաքայեցիսն,
Ընդ առաջինս եւ հեկտոր հրոսեր՝ ի յոյժ իւր փըքացեալ։
Որպէս քաջակ զի զվարազըն վայրենի եւ կամ զառիւծ
Ի Թիկանց հալածելով հերոց ոտիւք ոչընչեալ ըզչետ՝
Խանձի յազդերսն՝ ի գաւառին, եւ առ ոտիւ յանկարծ գաղձին,
Այսպէս հեկտոր հետամուտ էր հերոսականծ ազգիցուց
Անդադար կըրճատելով ըզվերջ նոցին փախուստիից։
Իսկ յորժամ անցին ըստ ցիցսըն եւ ըստ փոս փախըստականք,
Եւ բազումք ընդ ձեռամբ տրովադացւոց սատակէցան,
Ըզտեղի յայնժամ առեալ կացին մնացին առ նաւինեըսյն։
Կարգացին միմեանց խրախոյս, եւ առ աստուածծան ամենեւին
Մատուցեալ աստանեակ՝ ակծաքարբառ կացին յազօթս։
Հեկտոր շուրջ շուրջանակի ջընջէր ըզչիսըն գեղաքաղ՝
Աչս յածելով գորգովվանու եւ զմազգածական Ագեզց ժանգի։
Ցայն ատեն՝ լուսաթեւն Հերա գԹագաս աստուածծուհին,
Եւ ըզԹըշտըն բանս անգին առ Աքիլեսս բազմատեսչաս։
Ո՛վ ազեա՛ւ՝ ճ գու գառատոր տագարագածիչն Պրամեզեայ,
Ձիցէ մեզ փոյթ ընդ կորուստ գանայիցուց՝ գնե՛ի՝ ի վերջ,
Որ՝ ի չար հասեալ՝ ի ժամ ձակատագրին՝ կոզընչնչին
Միուամ առնըզդ ըզնաւԹեամբ, որ անհնարին մոլեգնատեալ,
Հեկտորըն Պրիամեան՝ անհուն չարեաց եզեռնագործ։
Պատասխանի ետ Աքիլեաս նըմա խաժանին աստուածծուհին.
Այլ սորա քաջ իսկ զգիսն եւ զգօրուԹիւնն էր կորուսեալ
Ընդ ձեռամբ տրոիացւոց սատակամահ՝ ի հարցն երկիր,
Սակայն հայրն իմ՝ մոլորեալ յանբարի միտս գանգաչէ,

Աղօղոմ, միշտ ապիրատ եւ զօրուձեանս խմուամ ոտից ։
Եւ ոչ զայն ինչ ըղմբռաւս ածէ զի նմա բազում անգամ
Փըրկեցի զորդին նեզեսաւ 'ի փորձուձեանդն Եբրհեմէ ։
Զի նա լայր ընդդէմ երկնից , եւ առաքեաց զիս Աբրամազդ
Երթալ մատուցանել ձեռն օգնուձեան նըմա յերկինսատ ։
Եթէ այսմ ուշիմ մըտաք էր իմ հատու լեալ խելամուտ ։
Ցուժամ ըզնա յամրափակ 'ի պընդապուռն յըղեաց գըժոխս
Հանել բերել յանգընդոց ըզըսնն ահեղ Սանդարպեանն ,
Ի խորոցն յորձանաց Սոխպեան ուռկիկ ճողպըրէը ոչ ։
Իակ զարդիս զիս առեալ , եւ զԹեսեալ կամն եհան 'ի գլուխ ,
Որ ըզնունեան ազնուագոյնըս եւ բուռն հարեալ ըզնըլակէն՝
Մնծապատիւ առնել հայկեանց քաղաքագետէն Աբքիլէսի ։
Եկեսցէ ժամ զի զարձեալ , սերմն Մեղուսին , ինձ կարգասցէ
Դուս սակայն այժմ հանգերձեալ զսալասըմբակ մեզ վերիվարան ,
Իմ մինչդեռ վահանագրօշն Արամազդայ մըտեալ 'ի տուն
Վառեցայց զինու զարգուք 'ի պատերազմըն , տեսանել
Եթէ նդ մեզ Գրիսամու համբակն հեկտոր կորգակաճաճ
Խընգայցէ յերեւելս յասպարիսի գուսպարածին ։
Ի տրովեանց ազ տպազքէն՝ զազգայեցուց անկեալ նաւուք՝
Ի ճարպոն եւ 'ի մարմինոյն յագեցուսցէ զըմնս եւ ըզհաս ։
Ա յամ ընդդէմ չեկաց Հերա լուսածըղի աստուածուհին .
Ինքն երթեալ վերիվարան ոսկեսարեան կազմ յօրինեալ
Զըրուանայ մեծին Հերա գուսպըր , երեց յաստուածուհիս ։
Իակ անգուստ Արամազդայ վահանակրին գուսպր Աթենաս՝
Ըղհըլոյն գիղապաճոյճ հատեալ յանձինն 'ի հօրն յատակ ,
Զծազկերանգ խըր յօրինուած եւ ըզմատանըն ձեռագործ ,
Եւ արկեալ վարպետական զանազրուպոյնն Արամազդայ ,
Սպատազէն վառէր կազմեր 'ի պատերազմ արտասուայեղց ։
Եւ 'ի կառաքն բոցեղէն կիզս ընկեցեալ՝ անւ ըզգեզարդն
Ըղծանր՝ ըզմեծ եւ ըզհաստ , որով զրահազմունըս խորտակէ
Զարանցըն գիւցազանց՝ յորս հայրագործըն ցասնուցու ։
Իակ հերա մըտրահեալ ըզձին ըստեպ ճեպէր ըստեպ .
Շալէցին ինքնօրէն դըրունք երկինից՝ ժամուց պահեստք ,
Ցորոց 'ի ձեռս է հրամայեալ երկինքըն մեծ եւ ոլմպոս
Ի քանալ եւ 'ի փակել ըզձանձրախիս ամպրոպաց գէզ ։
Ընդ այս ուզ ընդ նոսին զմըտրահագործըն վարեցին ձիս ։
Զոյն տեսեալ յԻգայէ՝ բարկացաւ յոյժ հայրն Արամազդ ,
Եւ յորոյզ զոսկեձեւն խոխ երթեալ տանել պատգամ .
Աբի երթ , Թեղեւդ խոխ , գարձի , մի՝ նգդէմ տար երանել .
Գանգղ ոչ բարեաւ լինի Թէ պատահիցէ պատերազմաս ։
Զայս ասեմ տեսանի , եւ ահեցայ 'ի կատարուձին ,
Ընդ կառաքն ըզձիանըն պըտրշաւ կազացուցից ,

Ցերկվիոցն արկեալ զնոսա՝ խորտակեցից անդէն ըզկառան.
Եւ մինչեւ ՚ի բոլորել տասնեակ ամաց մի բուժեացին
ի վիրացն հարուածոց զոր փայլականն հասուսցէ չանձի.
Զի խաժակին առեալ ՚ի միտ Թէ ՚նդ հօր խրատս մոռանիցիցէ.
Ընդ հերայի՝ ոչ այնչափ ՚ի բարկութիւն բերգեալ ազգանիմ,
Զի սովոր է յամենայն ժամ խորհրդոցս ածել չխիչախ.
Զայս ասաց, ըզպատգամն յայտնեաց մրրկոտն Իախ տանել.
Սըլացաւ գընաց յԻգայ լերանց յերկային Ոլխմպոս.
Եւ ՚ի գրասնս անգ առաջինս յոգնահովիտն Ոլխմպոսի
Հանգիպեալ նահանջեաց, զԱրամազդային ետ ըզպատգամ.
Ցո՛ դիմիք, զի է զի ձեր ՚ի ձերում սիրտ մոլի հոգիդ.
Ոչ հրամայէ Ջրրուանեանն՝ արդիացուց տալ օգնութիւն.
Զի այսպէս ապատնացաւ Ջրրուանեան Ճետն, եւ լընուցու.
Ընդ կառոգդ ըզսըրսրշաւ երիվարացդ խեղել զտաս,
Ի զուգիցդ արկեալ ըզձեզ՝ անդէն վերկձիոզդ խորտակել.
Եւ մինչեւ ՚ի բոլորումըն տասն ամի չտաւթքիցիք
Ի վիրացն հարուածոց՝ յոր Ճայթեացին փայլատակունք.
Զի առցես, խաժակին, ՚ի միտ՝ Թէ ՚նդ հօրըդ քոմ դումարիցիս.
Բայց հերայի ոչ այնչափ ՚ի բարկութիւն բերգեալ ցասնու,
Զի սովոր է յամենայն ժամ խորհրդոցն յայտնել կըշիմ:
Իակ գու, գըմնեզգըն, շուտ անպատկաս, Թէ արգաբեր
Ժըսարհնացիս Արամազդայ ՚նգգեմ զահատոզդ ամբառնալ ոտիդ.
Զայս ասացեալ մեկնեցաւ գընաց Իախ Թեթեւընթաց.
Բայց հերա խօսից բարբառ զայս արձակեաց առ Ամենաս.
Ո՛հ եղուկ, Արամազդայ սպարակրին դուստր, ես այլ չհանդուրժեմ
Մեզ օձան՝ ընդ Արամազդ մահկանացուաց փոխան կըռուել,
Ցորոց Թոզ այս անուն մեռցի, եւ այն անուն կացցէ ՚ի կեանս,
Որպէս եւ գէպ ինչ տայցէ. իակ որում զիւրն է խորհել անկ,
Նա ՚նդ տրովհանս եւ գանայիկս ըստ արժանին արասցէ գատ:
Զայս խօսեալ՝ գարձոյց անդրէն զվիսասըմբակ երիվարեանն,
Եւ ժամբ ըզնոցա լուծին ձիան գնգեցկապաշ,
Եւ զայնսանիկ առ մըռատրըն կապուցին անմահականս.
Եւ ըզկառան յետոցն ՚ի լաստափայտ արմանան առ գրօք:
Իակ նոքա գնացեալ յամերսա անգր ասկողինըս բաղմեցան
Խառն ընդ այլ աստուածածագումըն, ՚ի սիրտս խրտնից ծանրաթախիծք:
Իակ Արամազդ հայր յԻգայէ զգեղեցկանիւ կառան երիվարան
Ցոլմպոս վարեալ հնաս ՚ի գիցն երրատս ահըմբահոյլ:
Ըզաորս ձիանն եղջիւր վըսեմականն Երկրագըղորդ,
Եւ ըզկառան եգ ՚ի գարակ՝ կառափ ծածկոյթս արկեալ գնոքօք:
Իակ ինքն Արամազդ որոտագոչ՝ անց բազմեցաւ
Ցոսկի գահն, եւ ընդ ոտիւքըն գրգըրգէր մեծն Ոլխմպոս:
Բայց Ամենաս եւ հերա յԱրամազդայ նըստեալ ազդին՝

Ոչինչ առ նա խօսէին, չհարցանէին քնաւ եւ ոչ ինչ.
Սակայն նա խելամուտ եղեւ ի միտս իւր եւ ասէ.
Աւա իմ՛ այդպէս սըրտաւմ կայցէք, Հերա եւ Ամենաս.
Ոչ Թէ յերկար ինչ աշխատ եղէք ի կռիւ փառասիրութեւ
Ի կորուստ սրտվապաշտուց՝ ընդ որս մըտէք յոխս ահագինս:
Ապաքէն, որպէս եւ ե ինձ զոր եւ ձեռք անպարտելիք,
Զիս ոչնչախ եւ կայցեն յՈլիմպոս դիք՝ ոչ ընկճեսցեն.
Բայց ըզձեր յատաջագոյն կալաւ դողումն ըզզուսպրթ անդամս,
Ըզպատերազմ չեւ տեսեալ, չեւ զտապնապող հանդիպ մարտին:
Զայս ասեմ ապահով, եւ այս ի գլուխ ելանիցէ.
Փայլատակակոծք չանձհաղթելոցք՝ ոչ եւս ի կռուոյս ձեր բընաւ
Դարձիցէ այսօրին յՈլիմպոս, եւ զի անմահիցեն ե երեսին:
Զայս ասաց, եւ Հերա եւ Ամենաս մընչեցին լուռ.
Նըստաւէին առ միմեանցք, մըրմընջէին սրտվեանց ոճիրս:
Անմտուռնչ կայր Ամենաս՝ բարկացեալ հօրն Աքսամազդայ,
Ջեհան ձիկ, բայց անհնարին ունէր ըզնա զայրացութիւն.
Իակ Հերայի սիրտ ոչ համբեր սըրտմըտութեանն, այլ խօսեցաւ.
Անագորոյն Զըրուանեան, բան զինչպիսի՞նգ բերան հաներ.
Փաղ գիտեմք եւ մեք զի ե հարըստութիւնգ անվանելի.
Այլ՝ ի գուէն ճանգազատիկք քաջամարտիկ դանայեցուց,
Որ ի վհատութեն վախճանի չար օրհասին կորիցեն:
Եւ արդ մեր ի կրուոյն, եթէ սաստիս, առկի տըրեալ,
Բայց խըրատս եւեթ արկցուք սրտիցուց ի պետս իւրեանց,
Զի մի մինչեւ ի սպառ տառապիցին ի բարկութենանգ:
Ընտանեաց տանգրտաբերք տարաբ ընձեռ պատասխանի.
Այդուց եւս տառապանք ըզՁըրուանեանն ահագնագոյր
Ցեսցիք՝ Թէ կամիցիս՝ աչերգ Հերա մեծատատիս,
Զի կորուսցէ զբազմամեռս պատերազմող արկիսցուց:
Զի ոչ նախ ի մարտէն դադարեսցէ արին Հեկտոր,
Մինչեւ անգ առ նաւնեերոյն Պելեան քաջոռնըն զարթիցէ,
Ցաւուրն՝ յորում սղքին առ նաւախնբոյն մարտիցեն
Ցանձուկ տագնապ տարակուսի պղխնկնացեալըն Պատրոկլիս:
Զի հրամանք այս են կապեալք. իակ ես ըզքէն չառնեմ ինչ փոյթ
Թէ ցասնուս ինչ, նա եւ ոչ՝ Թէ ի սպառուած եղցես ծագաց
Ցամաքի եւ ծովու, յորում Զըրուանն եւ Ցապետոս
Կան ներառեալք, ոչ ի նըշոյլս արքիսանձին աթեպական,
Ոչ ի պըղինս ինչ հեշտացեալ, եւ Ցորառորս խոր ընդոջոց.
Արդ ես, Թէպէս տատրագեմ ցանգըրս յածեալ մըրնչեալ գնայցես,
Չառնեմ ինչ փոյթ, զի այլ չեք ուրեք քան զքեզ ինչ լըրբագոյն:
Զայս ասաց, բայց լուսածիլին չետ ինչ Հերա պատասխանի:
Իակ յանդուգնա անկաւ ծովըն արեգական փայլուն ճառագանչ,
Րզգիշերն ի վերայ կենդանառուս երկրին ձըգեալ:

Տրովէանց յանկաման եմուտ լոյն, իսկ աքայեանցըն փարելի
Եւ երից անձկակարօտ եհան գիշեր խաւարաբեր։
Իսկ հեկտոր սքանչելին տրովադացւոց արար ժողով
Ի նաւացըն բացագոյն ածեալ առ գետն յորձանահոս,
Ի տուրք վայրի՝ ուր գեռինն ՚ի գիսկանց երեւեր ջինջ։
Եւ իջեալ ՚ի կառացն յերկիր՝ ըղբանսըն լըսէին
Զոր սիրելին Ագամեդեայ խօսեր հեկտոր նիզակն ՚ի ձեռս
Մեռատան կանգնաձագի, եւ պղընձաձոյլ սիլեին սըլաք
Ցանգիման փայլատակէր, եւ ոսկի օղ ընծանայր շուրջ։
Ապա յեցեալ նորա յայն՝ բարբառեցաւ առ տրովացիս։
Ո՛ւնկն ինձ դիք, տրովադեայք, դարգանացիքդ եւ օգնականք։
Այժմ ըզնաւս եւ զաքայեանս, ասացի յիս, բարձեալ բնաջունչ
Ի հողմաշունչն Իլիոս վերըստին դարձ առնել անդրէն։
Այլ կանխեալ եհաս մըռայլ, եւ այդ իսկ այժմ ազատեցոյց
Զարգիացիան եւ ըզնաւս առ անգընդոց ծովեզերօք։
Բայց սակայն հրապատակ լեցուք այժմիկ սեռս գիշերոյ,
Եւ ընթրիս յօրինեսցուք, եւ զդէզապաշ երիվարանն
Արձակեալ ՚ի կառաց՝ արկիք նոցա Ճարակ ՚ի կեր։
Եւ ածէք ՚ի քաղաքէն արիլա. եւ խաչն հաստահարուստ
Փուճատիկ, եւ գինի անուշարար հանդերձեցէք
Եւ հաց ՚ի բնակուճեանց. ժողովիցէք եւ փայտ բազում,
Զի զգիշերն ողջոյն ՚ի գլուխ մինչ յայգաբնինն վաղորդայն
Վառեսցուք խարոյկս յոլով, եւ Ճառագայթիքն յերկինս հասցեն։
Զի գուցէ ՚ի փախուստ աքայեցիքըն գիսաւորք
Ճեպեսցին գիշերապատն ընդ ծովածուփ լայն մըկանունս։
Մի գէթ անկեան անվըտանգ խաղաղութեամբ ելցեն ՚ի նաւան,
Այլ զի ոք ՚ի նոցանէն դարմանեսցէ զվէրն եւ ՚ի տան,
Ի փըքնէ խոցոտեալ, ՚ի սայրասուր կամ նիզակէ,
Ի վաղելն անդ ՚ի նաւս. զի եւ զահի հարցի այլ ոք
Առ ձիախրոխտ տրովացիս ածել ըզմարտ աչքառահնձ։
Սիրելիքն Ագամեդեայ քարոզք յոտանէն արկցեն պատառիք,
Որ յարբունս իցեն մահաբեր եւ ծերոնիք ամբարտաւանք՝
Խըմբել նոցա զոստանիւն ՚ի յաչըստրական աստուածաժըշնա։
Իսկ իգապոյն կանանդ՝ իւրաքանչիւր ՚ի տան խըրամ
Հըրատ մեծ բորբոքել. պահապանութիւն լինել անդուլ,
Զի մի յոտան անդր ՚ի զօրաց թափուր՝ մըռացին գարշանակալք։
Ապահէս լեցի, մեծաձայնիւ տրովադացիք, որպէս ասեմս,
Եւ խորհուրդ որ առ ժամայս առաջին իցէ՝ ցուցեալ լեցի։
Իսկ զայգոն՝ ցուցից ձեզ ձիավարժիցդ տրովադեանց։
Ցուսացեալ աղօթս առնեմ առ Ագամեդ եւ առ այլ դիս,
Տալածել ատեի վտարել ՚ի բաց ըզբունեան օրհասաբերս,
Զորս Օրհան եբեր բարձեալ ՚ի լաստաձայատըն սեւաթոյրս։

Այլ արկցուք արդ ըզպայտս ըզպուշութեան չուքդ ըզմեզ պահ,
Իակ ընդ այգն առաւօտեալ՝ ըսպառազէնն վառեալ կանուխ,
Առ գոգեալ նաւափայտիւքն ըզբարկամայլ զարթուսցուք գոռ։
Տեսից, եթէ Տիգեանն ըսկայազօր Դիմիգէս
Ի նաւուց գնա՛ ի պարիսպըն վանեսցէ, թէ ես ըզնա
Գընձահար սատակեալ՝ առից կապուտ արիւնաներկ։
Վաղիւ գիւբոյ զօրութեան ցուցցէ հանգէս՝ թէ ժուժեսցէ
Հրոսելոյ նիզակիս. այլ ինձ թըւի թէ՛նդ առաջինն
Անկցի վիրաւոր, եւ բազմագունդ գիւբիւ համհարզք,
Առ վաղիւ յիկըս արեւուն. գի՛ ո տայր ինձ այնպէս լինել
Չամենայն աւուրս անմահ, անծերական եւ մնծարոյ,
Զոր օքինակ Ամենաս եւ Աղոլըն են՛ ի պատուի,
Որոցէս եւ օրս այս այժմիկ արդիացուց ածցէ գըգիտել։
Զայս Հիկատը խօսեցաւ, ՛ի տրտուացուց պայթեցաց Ճայնիւն,
Որ եւ գՀին՛ ի սամեանն արձակեցին ըզքրտնաժեռս,
Եւ կապեցին սամեռիւքն իւրաքանչիւր առ կառըս իւր։
Բերէին՛ ի քաղաքէն անգեայս եւ հօտըս պարարակս
Ըսոխպաս, եւ գինի պատրաստէին անուշահամ,
Եւ՛ ի տանց անտի հաց, եւ քաղէին կըրկատ առատ։
Զոհէին եւ անմահից ըսպանդս ընտիրս եւ անարատս,
Եւ՛ ի գաշտէն մինչ յերկինս զանոյշ ձենձերն հանէին հոտիք.
Այլ սակայն աստուածքըն զայն երկանկալուածք ոչ ընկալան,
Զհաճեցան, գի գըժպըհի յոյժ էր նոցա Ի՛լիոս տուրբ,
Եւ գրիտոնս եւ ժողովուրդ աշխատութըն գրկիսմաս։
Իակ նոքա մնծամնծա տարկաւ ընդ վիտ, ՛ղբաժակ կայծն
Ի մարտին չուխվա ըզպայտն՛ ի բաւն հըրատա տարկաւ՛ի խիտ։
Օրինակ իմն ընդ երկինս ըզքաւոտգիզ լուսնկան ըսպիտ.
Երևեալ աստեղք պայծառք, յորժամ անհոդմ լոյն արփին,
Եւ բնաւ ծագին գիսանոցք եւ բարձրաբերձ սարք եւ անտառք,
Եւ ցելեալ պատառաւ յերկինս ատրփի անվայրապատկ,
Եւ աստեղք բոլոր՛ ի յայտ գան եւ խընդայ հովիւն՛ ի սիրտ,
Այնպէս ընդ միջ նաւհիներոյն եւ հուսանացըն փաճանիոսի
Տրտուացուց լուցեալ խարոյկք երեւէին Տրոյայ հանգեալ։
Հազարք՛ ի գաշտն այրէին հրատք, եւ առ միում միում ընձեր
Նըստէին յիսուն յիսուն այր առ հնձանիք վառեալ բոցոյն։
Իակ երիվարքն՛ ի ձորակ սպիտակ գաբեայն եւ հանճարոյ
Առ կառաքըն կացեալ գեզեցկաձիտ. Ախթան ճեայնն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արհաւիրք 'ի բանակին Յունաց. Ագամեմնոն ակմբեալ զպետսն՝ թելադրէ փախուստ. ընդդէմ կան Դիոմեդէս եւ Նեստոր. կարգին պահապանք առաջի պատուարին։ Ի լուծանել ակմբին՝ Ագամեմնոն հրաւիրէ զերիցագոյնս զօրավարացն 'ի սեղան իւր. անդ Նեստոր խրատ տայ ողոքել զԱքիլլեւս աղերսիւք եւ պարգեւօք. յանձն առնու Ագամեմնոն. առաքին 'ի հրեշտակութիւն անդր Փիւնիկս, Ողիսեւս եւ Տելամոնեանն Այաս. զամենայն բանս նոցա մերժէ դիւցազնն անամոքելի, եւ պահէ առ իւր զՓիւնիկս՝ գնալ նովաւ հանդերձ յերկիր իւր։ Ողիսեւս եւ Այաս դարձեալ անդրէն յետս՝ ցուցանեն զելս հրեշտակութեանն։ Խրախոյս բարբառի Դիոմեդէս։ Մեկնին 'ի վրանս իւրեանց 'ի քուն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԱՓԻԼԼԻՍ · ԱՂԵՐՍՓ

Ա՛յսպէս տրուէանք պահ ունէին, սակայն խուճապ աւտուածա-
էր հասեալ յոքսյեցիս՝ ցըրտասարսուռ Ահին ընկեր, [ռաք
Եւ ի տուգ անասանելի հաքեալ կային քաջք համօրէն։
Որպէս հովիք կըրկին զանգուածք վերգովին պրպնալուզակ
Հիւսիսոյ եւ Զեփիւռին, որ ի կողմանցն Թրակացւոց
Գան չընչէն յանկարծաձիւն՝ ըզսեաւ ալիսըն կուտակեալ,
Միանգամայն եւ ցընդեալ մամուռ բազում ըստ ծուին արտաքս,
Հանգոյն ցնորեալ ցըրուէին աքայեցւոցն ոգիք ի լանջս։
Աորիդէս սակայն ցաւով դառնակըսկիծ սիրտ վիրաւոր՝
Երթայր գայր եւ հրամայն քաջաձայնից տայր քարոզաց
Ցականէ յանուանէ յատեան կոչել զամենայն այր,
Եւ մի գոչել. եւ ինքնին ընդ առաջինսըն գործէր գուն։
Բազմէին տըխուրք յերատա. անդ յոտն եկաց Ագամեմնոն
Արտասուաց հեղեալ հոսանս, իբրեւ ազբիւր Թըխակայլակ
Որ ի բարձր ապառաժէ զընդանմատուէր ոսխըն զեղուս.
Նոյն եւ նա հեծեծագին բարբառեցաւ առ ազգայեանս.
Ո՛վ սիրելիք, առաջնորդք ազգայեցւոց, իշխանք եւ պետք,
Ջրրուանեան զիս Արամազդ պաշարեաց յոյժ ծանր ի զըմայլ.
Ոխերիմն, յառաջագոյն ինձ խոստովան լեալ՝ ակնարկեալ
ԶԻլիոն ամրապարիսպ բըրեալ բնաջինջ եւ գնալ ի բաց։
Իսկ այժմիկ՝ նենգագոյ պատկեր եգեալ ի մտին՝ հրամայ տայ ինձ
Զուռ ձեռս ի գլուխ առնել յԱրգոս կեաս կորըստեան զօրուս բազմի.
Այս Թերեւս հաճոյ լեալ մեծազօրին Արամազդայ,
Որ զքինից յոգունց կատարս հիմնայատակ կործան ընկէց,

Եւ արկեղ տակաւին, զի ուժգնագոյն է զօրութեամբ։
Այլ եկայք՝ զոր ասիցեմն յանձին կալցուք ամենեքեան.
Ի նաւս ելցուք փախիցուք ՚ի հայրապուն սիրուն գաւառ,
Զի այլ ոչ այսուհետեւ զլայնափողոցն առնուազ Տրոյա։
Զայս ասաց, նոքա կարկեալ պապանձեցան առ հասարակ.
Եւ հարուստ մի լուռ կացեալ թաղծեալ որդւոցն աքայեցւոց,
Հուսկ ուրեմըն Դիոմեդ ահեղագոռ զբերանն եբաց.
Ընդ քեզ նախ, Ատրիդէս, պայքարեցայց ընդ խօլացեալդ,
Ուր օրէնն է յաւուրն, արքայ, եւ դու մի ցասնուր ինձ։
Զարուեթիանս յաւաչագոյն նախատեցեր ՚ի դանայեանս՝
Վասն ՚ի մարտըն զնս լինել եւ ինաւագոյն բամբասելով.
Զամենայն զայդ գիտեն արգիացւոց մանկուընք եւ ծերք։
Բայց քեզ յերկուց եւս ըզգին կորովագիտ Զբրուանայն ձեռ.
Տըւեալ քեզ գաւազանաւս նախապատիւ կալ բոլորից,
Սակայն չեմ ըզքաջութիւն՝ որ Ճոխութիւն իսկ այն է ւիծ։
Ա՛յսպէս ուրեմն, ով քաջ, զորդիս աքայեցւոց համարիցիս
Անարիս եւ ապիկարս ՚ի կռիւ լինել՝ որպէս ասեմն։
Իսկ Թէ քո սիրտ է ՚ի գարձ յօժարամիտ, արի գընաս.
Առաջի քո Ճանապարհդ, եւ առ Ծովուն քեզ մերձ կան նաւք՝
Ըզկընի քո եկեալք ՚ի Միկենաց յորովախոտմբք։
Սակայն այլք կացցեն Ճնասցեն աքայեցիքըն վարսապլուխք
Մինչեւ քանդեմք ըզՏրոյա. իսկ Թէ նոքին իսկ ինքեանք եւս
Ի նաւս մտեալ փախիցեն ՚ի ցանկալին բընիկ երկիր,
Այլ եւս եւ Սթենելոս՝ մարտիկըս մեք միմեանս հասցուք
Ի վարձանն Ինքնի. զի աստուածով ազգ եկեալ կամք։
Զայս ասաց, եւ ձայն բարձին աքայեցւոց զգիջք հանուք՝
Ընդ խօսըն զարմացեալք Դիոմեդեայ ձիավարժի։
Ցոտըն կացեալ ՚ի նաստ Կնէոսէն ասպետ բարբառեցաւ.
Կորովի ես, Տիդեանդ, գերօրինակ ՚ի պատերազմ,
Վ հնագոյն եւ ՚ի խորհուրդ քան զհամօրէն հասակակիցս.
Ցամենայն աքայեցիս չիք ոք որ զքանդ անգոնեսցէ
Կամ ընդդէմ ինչ խօսեսցի. այլ ոչ քանիցն հասեր յամբովիկ.
Որ զի եաըդ պատանեակ, եւ լինիցիր իսկ իմ մանուկ
Ի տիոց կըրսերագոյն. բայց հանձարեղըս բարբառիս
Առ Թագաւորս արգիացւոց, քանզի զարժանն իսկ ասացեր։
Սակայն ինչ, ես որ պարծիմս երիցագոյն քան զքեզ լինել,
Խօսեցայց՝ ընդ քնաւն անցեալ, եւ մի ոք զիմ բան խոտեսցէ,
Նա եւ ոչ ոքն սա ինքնին Թագաւորեալս Ագամեմնոն։
Անպզգի, տեօրին եւ քնաւ անտուն անյարկ է նա
Որ ընտանի ահաւոր պատերազմին ցանկանայցէ։
Այլ եկայք ՚ի ժամուս հնազանդ լինցուք սեաւ գիշերոյ
Եւ ընթրիս կազմեսցուք, եւ պահանորդք իւրաքանչիւր

Հրակեացեն առ փոսումն հատեալով անդրը քան զապրիսան։
Արծուն մանկտայն զայս տամ պատուէր. իսկ, Աորիգէս, դու սկիզբն
Քանզի դու ես 'ի միջի Թագաւորացըն վեհապետ, [առեալ,
Խրախուսանս արա ծերունեաց. վայել է քեզ, ոչ անպատեհ.
Քեզ վըրանք են լի գինւով, զոր կարկուրայք ազայեցւոց
Օր ըստ օրէ 'նգ ծովըն լայն բարձեալ բերեն 'ի Թրակիոյ.
Ամենայն ինչ քեզ առնեն 'ի մեծարել, բազմաց իշխես։
Եւ յոգունց ակըմբեալոց՝ նըմա լուիցես, որ քան զըգնաւս
Խնասասուն ապրիչ խորհուրդ. քանզի բոլոր ազայեցւոց
Ծոյժ ակռք լուին են եւ զգօնին. զի Թըշնամիք հուսպ առ քաշտիս
Կան արկեալ խարոյկ բազում, եւ ոմ ընդ այդ ուրախ լիցի։
Ըզքանակ զօրուս գիշերս այս կորուսցէ կամ կեցուսցէ։

Զայս ասաց, եւ հըլուաբար հատան եղեն նոքա նըմա,
Եւ յարեան կացին անդէն ըսպառազէն պարեկապանք,
Նետաորեանն հովիւ արանց Թրասիմեդէս իւրովքն հանդերձ,
Եւ որ շուրջ զԱկալափեան եւ զՅալինիս՝ զորգուովք Արեայ,
Մերիոնեանք ընդ նոսին, Ափարեաւեանք, Դեմպրիոնեանք,
Եւ որդին Կրիոմեի Լիկոմեդէս աստուածազարմ։
Եօթն էին պահպանապետք, եւ զհետ փողէր միւսմ միւսմ
Հարիւր մի պատմանեաց՝ երկայն 'ի ձեռս իւրեանց նիզակք,
Որ գնացեալ տային զետեղ ընդ մէջ փոսայն եւ պատուարին,
Եւ լուցեալ հըրատս անդին՝ տային ընծրկս իւրեանցիւբ։

Աորիգէս զատագորեան ազայեցւոց համաթոլոր
Ածեալ 'ի վրանն էտ նոցա արըտահաճոյ խրախճանութիւն,
Եւ մըխեցին ձեռս 'ի խահարն պատրաստեալս անդ առաջի։
Ըզմանկտայս եւ զկերակրոց իբրեւ զքաղցի հարին փափաք,
Ակէտրն ըսկիզբն արար նախ 'ինոսին հենուլ խորհուրդ,
Նետոր, որոյ յատաջն իսկ բան Թուէցաւ նախամեծար.
Եւ ընդ բարին կամելով նոցա՝ ձառեաց զայս յատենին.

Մեծափառդ Աորիգէս, արանց ազգայդ Աքամանեան,
Հաւ 'ի քէն արարեալ եւ 'ի քեզ ինքնըդ յանդուգնիլ.
Զի ազգայ բազմայ ես տէր, եւ 'ի քո ձեռս էտ Աքամազդ
Գաւազան եւ իշխանութիւն՝ վճռել նոցա խորհըրդական.
Վասն որոյ՝ քեզ մանաւանդ պատշ է խօսել քան եւ լըսել,
Եւ ցայլոյն ասանել 'ի գլուխ՝ Թէ ուրուք սիրտ յօժարիցի
Առել ինչ 'ի բարիս. իսկ ընտրութիւն լաւին՝ քեզ անկ։
Այլ արդ ես բանիւս ըզգէն՝ որպէս ինչ ինձ Թըւի՝ ցուցից։
Զի այլ ոչ ոք ձահագոյն ինչ խնասցի քան զայս խորհուրդ
Զոր ինչ ետն ածեմ զմըտաս եթէ յատաջ եւ Թէ յայժմուս,
Ծորմհեաւե զօրիորդըն Թրխանայր, ով գիւցազարմ,
Ի վրանէն չոգար խըրել զայրացելոյն Աքիլլեսի,
Ոչ ըստ մեր ինչ սրատաց. քանզի ես քեզ բանիւք բազմիք

Զհակառակն եռոս խըրատ, այլ մեծասիրտ քում բարկութեանդ
Անսացեալ քո զայրըն քաջ, զոր եւ անմահք իսկ պատուէին,
Անարգեցեր, զի չորհեալ ի քեզ տարար զպարգեւ նորա:
Այլ եւ արդ առցուք խորհուրդ, ոյսպէս ի հաշտ հաւանութիւն
Ածցուք ախորժ ընծայիւք ըղնա եւ քաղցր ողջոյնօք:
Ետ նըմա պատասխանի զքաջն արանց Ագամեմնոն.
Զիմ վընաս, ով ծերունի, ոչ սըտութեամբ ի դէմս ածեր:
Վրիժապարտ եմ, ոչ ժըխտեմ. արդ բազմագունդ զօրականի
Ի փոխանակ այր զոր ի սերտ սըրտակ սիրէ Աքամեդ,
Որպէս այժմ ըզսա պատուական՝ զաքայեցւոց կորոյս ամենից:
Այլ զի յանցեալ ի խորհուրդս եղեւնաստրըս հրապուրեալ,
Հաշտ առնել կամիմ անդրէն, եւ փոխարինս կըշռել անդառ:
Ցուցից ձեզ բազմութեանդ զերեւելի զպատառագիսս.
Եռոտանիս եօճն անփորձ ի հուր եւ ասան ոսկւոյ ասպանդ,
Եւ հրափայլ սանըս քըսան, երկոտասան եւ երիվար
Գաւեղ՝ գուսպարայաղի՝ առեալ ոտիւքըն սըրբոյանակս:
Ոչ աղքատ ոք ապաքէն լինիցի այր այսոցիկ տէր,
Ոչ կարօտ մեծագին եւ պատուական ոսկւոյն գանձոյ,
Որչափ ինչ ինձ յաղթանակ սալասըմբակս եբեր ձիան:
Տաց եւ եօթըն կանայս՝ հմուտս ընտիր ձեռագործոց,
Լեսբուհիս՝ զորս յորժամ ըզբարւոյն առ նա գլ Լեսբոս՝
Ընտրեալ կալայ, եւ գեղով անցանէին զկանանց զարմիւս.
Ըզսոսա տաց, ընդ սոսին եւ զոր յայնժամին հանի՝ ելեկ
Բրիսեայ գուսաորըն, եւ երգուճն երգուսայց նըմա մեծ եւ ահեղ,
Զի չելի ես յանկոլնան երկիր եւ ոչ ըղագեայ ինչ
Զոր օրինակ առ մտրգիկ ազանց օրէնք են եւ կանանց:
Ամենայն այգ նայնհետայն տացի նըմա վաղվաղակի.
Իսկ ԹԷ զմեծն ոստան քանդել տացեն աստուածք ըզՊրիամու,
Մըտեալ լըցցէ ակաղճուն ըղնաւն ոսկւով եւ պըղընձով
Մինչդեռ զառն եւ զապուռ բաժանիցիմք աքայեցիքս:
Ձրան կին ընտրիանաւ առցէ ինքնին ի տրովուհեացն,
Որ յետ Արգեանն չելենեայ գեղեցկագոյնըքըն գտանիցին:
Իսկ յԱրգոս աքայական ԼԹԷ հասցուք՝ ի տոին երկրի,
Փեսայացիւ անդ ինձ եւ զոյգ իմս Որեստեայ զնա պատուիցից,
Որ ի Ճոխ վայելչութիւնս անդ սընանի սիրատոզքոյ:
Են իմ անգ գըստերք երեք ի հոյաշէն իմ ապարանս,
Անուն՝ Քրիսոթեմիս, Լաւոդիկէ, Իփեանասսա,
Ծոյց զոր ընտրեն սիրալիր՝ տարցի առանց ինչ վարձանաց
Ի յարկըն Պելէեան. պաշտատականս ես օժտեցից
Բազում յոյժ՝ որպէս չիք տըւեալ ուրուք գըստեր իւրում:
Տաց նըմա եւ եօճն սասան գեղեցկակերտ եւ բանակաչէս,
Չկարդամիլէ, զինոպէ եւ զխոստաչէսն Իւճ նոր նոսա,

Ըզփերբ դիւցական եւ զԱնթիա մարգագետին,
ԶԵպիա գեղագեղ եւ զայգեւէտըն Գեղասոս։
Համօրէն ծովեզերեայք՝ առ աւազուտ Գիլիաս ահմանք.
Եւ բնակիչք 'ի նոսին խաչնաւէտ արք եւ նախրաւէտք,
Որ զինքն՝ իբրեւ զաստուած մեծարեցին պատարագօք,
Եւ նրա՞ն ցրպոմն իւրով հատուցին հարիւր առաստաուս։
Զայդոսիկ վըճարեցից՝ թէ փոխեսցի յոխուԹենէն.
Թող ցածցի. Դըժախտագետն է անողոք եւ անընդառձ,
Նըմին իրի եւ մարգկան քան զամենայն դիս առելի.
Զիջիցէ եւ ընդ իւեւ, որքան զի վէհ եմ Թագաւոր,
Եւ զի տիով հասակաւ երիցագոյն լինել պանծամ։
Եւ նրմա պատասխանի Նեստոր առպետն Գերենեան.
Աթրիդէս վեհափառ, Ագամեմնոն արանց արքայ,
Աղբայրն Աքիլլեսի ոչ արհամարհս ինչ տաս ընծայս։
Արդ եկայք ընթրակատնս յարուցուք արս որ զոյնհետայն
ԵրԹիցեն 'ի խորան պելլեասծինն Աքիլլեսի։
Հապա իմ ընծոսին ընթրեալ՝ նոքին եւ անոասցեն։
Սիրելին Պատմազոյ նախ առաջնորդ եղեր փինիքս,
Ըստ նըմանէ մեծն Էաս եւ Ոդիսեւս աստուածազարմ.
Չհետ անցեն 'ի քաղաքէ Եւրիպատես եւ Ոդիոս։
Օն ջուր առեք ձեռաց եւ տուք հրամանն լըսին մըտապրաւԹեան,
Առ Զըրուանեանն Պատմազ պատգամեսցուք, Թէ գըԹասցի։
Զայս ասաց՝ հաճոյական խօսեցեալ բան բոլորեցուն։
Ջուր 'ի ձեռս անդէն եւ անդ փութանակի արկին քարոզք,
Եւ մանկունք ըղհաւնարանըն պատարուն լըցեալ գինեաւ,
Պաշտեցին կարգաւ նուագօք մատռըւակեալ ամենեցուն։
Իակ յորժամ հեղեալ նըւէրս եւ ըստ սըրտի կամաց արբեալ՝
Ձեպեցին 'ի վրանն Աթրէոսեանն Պատմենի,
Տայր նոցա բազում պատուէր Նեստոր առպետն Գերենեան՝
Աչս առ մեն մի յածելով եւ մանաւանդ առ Ոդիսեա,
Զանարատըն Պելլիսեան գուն 'ի հաւան ածել գործել։
Արդ էլեալ ոտքին ընդ եզըր բազմոցիչ ծովուն գնացին՝
Ցորգաբաւթ առ Գետնաշարժողըդն աչխարհակալ հեղեալ ազերս,
Դիւրաբար նըւաճել ըզքաղաքն Էպիգեայ։
Եւ հասեալ 'ի խորանն եւ 'ի քաչտիս Մերմիգանաց,
Գըտին ըզնա զի դիւր մըտացն առնէր 'ի քնար նուագաւոր
Ի ջըքնաղ յաղնեարուեստ, յոյր վերայ մոյճ էր արծաԹի,
Ջոր հառ աւարտմանն յաւեր չինին Էպիոնիկեայ.
Ցայն ոգին սքօսուցանէր՝ զարի արանց նուագեալ ըզփառս։
Գատրոկլոս եւ նէ նըմին գեմ յանգիման նըստեր լըռիկ
Եւ մընայր Էպիդեայ յերգոց անոի գադարելոյն։
Իակ նոքա մատան յառաջ դիւցազարմին Ոդիսեայ գհետ։

Եւ կացին առաջի. յոտն Աքիլլեա եկաց ափշեալ
Փրնարաւն ի ձեռին, Թողեալ զսիթոռն յորում նըստեր.
Նոյն եւ ինքըն Պատրոկլոս զարմըն տեսեալ յարեաւ կանգնեաց:
Աքիլլեա քաջոյն ըզձեռան յոգւոյն նոցին ձըգեալ ասէ.
Ողջոյն ձեզ, ազգ բարեկամք եկիք, — անշուշտ հարկ ինչ է մեծ, —
Որ անգամ սըրտմըտելոյս սիրելագոյն էք յաքայեանս:
Ջայս բարբառեալ Աքիլլեան աստուածային՝ մատոյց յառաջ,
Բազմեցոյց ի գահոյս ուր ի չաղրըւանըն ծիրանիս.
Եւ անդէն՝ առ որ մերձըն կայր ասէ առ Պատրոկլոս.
Ջմեծագոյն Թագոյին արի կառա, զաւակըդ Մենիոեայ,
Ջանապակըն խառնեալիքս եւ պատրաստեա բաժակ առ այր.
Քանզի ազգ սիրայորգոյզք են ընդ իմոյս մարդակեզ:
Ջայս ասաց, եւ Պատրոկլոս լըսեաւ իւր քաջըդր ընկերակցին.
Իսկ նա ինքն առեալ պատանորդ մի մեծ՝ ի լոյս հրատին կանգնեալ՝
Ջոչխարի արկ ի նմա զոմն, եւ զուղըսլոյ պարարտ այծի
Եւ զբըտկան խոզի քամակ ըզձարպալիր գիրապարար:
Կայր ուներ Աւտոմեդոն, յօշէր դիւցազնըն Աքիլլեա,
Ջորս եւ մանըր կոտորեալ՝ քաջ ի չամփուրըն հարկանէր:
Մենիեանն աստուածածառիկ այր լուացանէր հուր մեծաքոյ.
Եւ յորժամ բորբոքեցաւ հըրատն եւ բոցըն Թառամեցաց,
Տարածեալ ըզկայծակունսն՝ արկ ըզնոքօք ըզշամփրանին,
Եւ ցանեալ նըւիրական աղ ի վերայ՝ բարձ ի նեցուկս:
Իսկ յորժամ խորովեալ Թափեաց եհեղ ի սեաւառակս,
Առեալ բաշխէր Պատրոկլոս բազմականին հաց ի սեղան
Գեղեցիկ սակառիւք, իսկ Աքիլլեա պաշտեաց ըզգինն:
Եւ նըստեր ինքն յանդիման աստուածային Ոդիսեայ
Ան միւսով որմանէն, եւ նա հրաման խրատ ընկերակցին
Պատրոկլի զոհել դից, եւ նա ընըւէրան ի հուրն ընկէց.
Նոքա ձեռն արկին յընծրհուն անդ առաջի խրտանց կազմեալ.
Իսկ զըմայելեաց եւ զխորոկաց իբրեւ հարին զփափաք քաղցի,
Ամն ի փինիքս արկ Էաս. դիւցազն ի միս առ Ոդիսեա,
Եւ լըցեալ գինեաւ զբաժակն՝ էարբ յարեւն Աքիլլեայ.
Ողջոյն ընդ քեզ, Աքիլլեա. ի չափ խաղից չեմք ինչ կարօտ
Թէ ի վրանն Աւրեւտեան Ագամեմնի, Թէ աստ այժմիկ:
Մերձ կան մեզ համադամք առատատուկս ի խրտան լինել.
Բայց կերակրոց ցանկալեաց ոչ ինչ է մեզ փոյթ ի մըտի,
Ալ՝ եզեան ահեզ տեսեալ՝ զահի հարեալ կամք, դիւցազնաւնդ.
Ջի յերկուցս կոյ՝ փըրկիցէն Թէ ի կորուստ լեցին արդեզք
Գեղատեսիլ նաւացս հանդէպ, Թէ չըզգենուս դու զղօրութիւն:
Ջի լատակեա առընթերք եւ պարըսպին հարին բանակ
Տրոյացիքն ամբարտաւանք եւ ապրաքնակ նիզակակիցք,
Խիտ առ խիտ արկեալ խառոյկս ի Ճամբարին, եւ խրոխտանան

Ոչ ինչ այլ խափան լինել նոցա 'ի նաւսն անկանելոյ ։
Եւ Ջրրուանեանն Արամազդ հըմայս աջող ցուցեալ նոցա՝
Կայծակէ, եւ փըքացեալ Հեկտոր 'ի մեծ իւր զօրութիւն
Մոլեգնի ամեհաբար՝ յԱրամազդ անդըր խիզախեալ,
Անկուշեալ զարս եւ ըզդիս, սաստիկ հարեալ զկատաղութեան ։
Եւ մաղթէ փութով ծագել աստուածային Արաւօտուն,
Զի արագանայ ծայրակտուր առնել ըզխելըս նաւակացն,
Եւ զնոսին սատակատոչոր հրով հըրդեհել, եւ առ նոքօք
Սատակել զաքայեցիս՝ ըզտագնապեալս 'ի ծուխ մըրրկին ։
Այս իսկ է խէթ անհնարին սըրտիս, զուցէ զըսպառնալիսն
Հանիցեն դիք 'ի գլուխ, եւ մեզ լիցէ ճակատագիր
Կորընչել աստ 'ի Տրոյա՝ 'ի հեռաբոյծն Արգեայ 'ի տար ։
Այլ արի, թէ յուշ որդիքն են քեզ աքեանց, թ'եւ անագան,
Պահպանել ըզխորտակեալսն 'ի տրովացւոց զոռութենէն ։
Քեզ իսկ ապա ցաւեսցէ, եւ ոչ եւս այլ ինչ դարմանոյ
Գըտցի հնար՝ 'ի ժամանել չարեացն, այլ փոյթ խորհել կանխեա
Թէ զիարդ 'ի դանայեանց պահեսցես զօրն եղեռնաւոր ։
Ո՛վ քաջ, պատուիրէր ապաքէն քեզ հայրըդ Պելեւս
Յորում աւուր 'ի Փթիոյ յըղեաց ըզքեզ առ Ագամեմնոն.
Որդեակ իմ, Աթենաս քեզ եւ Հերա, թէ կամեսցին,
Շնորհեսցեն զօրութիւն, բայց դու զոգիդ քո մեծամիտ
Սանձեսջիր 'ի լանջըս քո, զի բարւոյն է հեզութիւն.
Ընկեա զհեռ չարանիւթ, զի առաւել զքեզ պատուեսցեն
Թէ մանկունք նորատի, թէ ալեւորքն աքայեցւոց ։
Այսպէս տայր ծերըն պատուէր, այլ մոռացօնս արարեր դու ։
Բայց եւ արդ եւս դադարեա, զթախանձալից թող բարկութիւն.
Թէ ցածնուս, ընծայս տացէ Ագամեմնոն քեզ արժանիս ։
Լըւիցես աղէ դու ինձ, եւ մի առ մի ցուցից ես քեզ
Որ ինչ տուրս 'ի խորանին Ագամեմնոն քեզ խոստացաւ ։
Եօթն անփորձ եռոտանիս 'ի հուր, եւ տասն ոսկւոյ տաղանդ,
Եւ քըսան սանըս փայլուն, եւ երիվարս երկոտասան
Հըզօրեղ՝ պարգեւառուս՝ տարեալ ոտիւքըն յաղթանակս ։
Որ զամ մի ունէր այսոցիկ լիցէ, անշուշտ չէ անքատ ոք,
Ոչ չըքաւոր 'ի մեծէ եւ պատուական գանձէ ոսկւոյն,
Որչափ ոտիւք մըրցանակս առին ձիանն Ագամեմնոնի ։
Տացէ եւ եօթըն կանայս ձեռնահըմուտս ընտիր գործոց,
Լեսբացիս՝ զորս յորժամ կալար զԼեսբոս զգեղեցկաշէն՝
Ընտրանաւ առ՝ որ գեղով զլէին ըզզարմ ազգի կանանց ։
Զայսոսիկ տըւեալ՝ հանդերձ եւ զոր տարաւն յայնժամ՝ զայցէ
Բրիսանոյշ, եւ երդմնիւ լիցի քեզ ծանր երդումն եւ մեծ,
Թէ իւր չէք յանկողինսն ելեալ երբեք, ոչ գիտացեալ
Որպէս ինչ առն եւ կընոջ օրէնք են կարգք եւ կրօնք, արքայ ։

Այդ ամենայն նոյնժամայն մատուսցի քեզ փութանակի.
Իսկ թէ զմեծն ոսկան քանդել ըզԳրիամուն դիքըն տայցեն,
Մըտեալ ոսկի եւ արըվնճ բարձեալ՝ ի նաւդ առնասցես
Մինչդեռ զաւարն եւ զկապուտ ագայեցիքըս բարժանիք։
Գըրան կին՝ ի տրովուհեաց անտի քեզնէն ընտրեալ կալցիս
Զառաւել գեղեցկագոյնան յետ արգոսականըն Հելենեայ։
Իսկ ԻՀրգոս ագայատան՝ ՚ի տունն երկրի՝ եթէ հասցուք,
Փեսայացիս նըմա եւ զոյգ իւրն Որեստեայ պատուհասցէ կքեզ,
Որ յառաջ ծազկեալ խրախճանս սիրասընտնդ գըրգի նըմին։
Են նորա գըստեղք երեք անդ յարքունիս հրաշակառոյց,
Անուն՝ Գրիսոթեմիա, Լաւոգիկէ, Իփեանասսա.
Ցոյց զոր ընտրես սիրական՝ տացըս առանց ինչ վարձանաց
Ցառաջարանըն Գնչեւոի. պաշտաստակիան ինքն յաւերտի
Ճոխագոյնըս՝ որպէս չիք գըստեր իւրում տրեալ ասրուք։
Տացէ քեզ հօրըն քաղաք վայելչակերտ եւ բազմամարդ,
Չենոպէ, զԿարդամիլէ, եւս եւ զԻոռէ դալարաբեր,
Ըզփերէ դիւցային եւ զմարդագոյնըն զԱնէթիա,
Չիպիա զգեղեցիկն եւ զՊեդասոսըն զայգեւէտ։
Ծովափնեայք առ հասարակ՝ առ ասպէն Գնչեւոյ վերջինք.
Եւ որեար խաշնաւէտ եւ նախրաւէտ նոցին բընակք,
Որ ըզքեզ մեծարեսցեն պատարագօք որպէս զաստուած,
Եւ ընդ քով գասպասնաւ հարցեն քեզ հարկս առատապէս։
Թէ ցածնուս ՚ի ցասմանէդ՝ հատուսցէ քեզ զայդ ամենայն։
Իսկ սըրտի քոմ Աորիդէս Թէ անհնարին է ասելի
Ինքն եւ ընծայիք իւր, գաւ ոսկոյն յայլ համօրէն ագայեցիս
Ի բեկեստըն արգահատակս ՚ի բանակին, որ ելիր աստուած
Պատուհասցին զքեզ, եւ անշուշտ առցես քեզ փառս յոյժ մեծապանծ.
Զի ապանցես արդ ըզՀեկտոր՝ որ կորուսիչ մըրեգնուԹեամբն
Ի վերայ վարեալ գայցէ, ոչ հանգուցանակ իւր խրոխտացեալ
Լինել զոք ՚ի դանայեանց՝ զոր միանգամ այսր ածին նաւք։

Տըւեալ նըմա պատասխանի ասէ քաջոն Աքիլլեւս.
Լայերտեան գիւցազարծդ Ոդիսեւս բազմահընար,
Զայդ արժան է համարձակ յայտնապարզեաւ ճառել ըզբանդ՝
Որպէս եաս ինչ իմանամ եւ որպէս յանկ ելանիցէ,
Զի մի այլ ոք այլուստ ներաեալ զինեւ ճըւուսուցիցէք։
Փանդի գրանց գըժոխոց հաւաստար ինձ է ասելի
Այր որ այլ ինչ ՚ի սըրտին Թաքուցանէ եւ զայլ ասէ։
Իսկ ես զոյն խոսեցայց՝ որ ինչ Թըւին ինձ բարեդէպ.
Եւ չիարծեամ զես ՚ի հաւան ածել Աորիդն Ագամեմնի,
Եւ ոչ այլոց գանազանանց. զի ոչ բընաւ չնորհս ինչ եգիտ
Ժուժկալելն ընդ Թըշնամին ՚ի մարտ անդուլ հանառապաղը.
Նոյն բաժին է յետնելոյն եւ որ կըռուին արիաբար,

Եւ 'ի միում կան պատուի քաջամարտիկն եւ վաստակաւորն։
Մեռանի նոյնպէս ալեզարդ այր եւ ժրագլուխ վաստակաւորն։
Եւ ինձ ոչ ինչ յաւելաւ 'ի վշտացից կրկին կարեացս
Որ եդի զոգիս 'ի բռին միշտ 'ի ճակատ պատերազմի։
Եւ որպէս հաւ անթեւից ձագուցն առեալ բերիցէ ջամբ,
Ցորժամ ինչ ըմբռնիցէ իւրով անձինն վըտանգաւ,
Ըզբազում եւ ես գիշերս այսպէս անքուն տառապեցայ,
Եւ աւուրս արիւնազանգս 'ի կռիւ մարտից 'ի գլուխ հանի՝
Ի վերայ կանանց գոցին ընդ արի արս եդեալ գուպար։
Նաւուք քալւքըս մարդահոյլս աւերեցի երկոտասան,
Եւ մետասան հետիոտս 'ի սիզաւէտըն Տրովադա.
Ցորոց յայնց ամենեցունց կապուտ ուժգին եւ հաստընտիր
Առեալ ածի զամենայն առ Ատրիդէսն Ագամեմնոն,
Որոյ յետըս կացեալ առ սըրաթռիչ լաստափայտիւքն՝
Ընկալեալ բաչխեր ասկաւ ինչ եւ զբազումն յինքըն տանէր։
Էր եւ զոր տայր 'ի պարգեւ թագաւորաց ետապանեայ.
Եւ կան նոցայքն հաստատուն, յինէն եւեթ առ յոքսյեանս
Ջամուսինն իմ սիրատարփ, ընդ որ քունեալ Թոզ զուարճացայ։
Իսկ պէտք ինձ արգիացւոց ընդ տրովացիան իցեն կըռուել,
Եւ առ ինչ կռաւեայց եկիք այսր Ատրիդէս ըզգումարատակ.
Ո՞չ ապաքէն 'ի պատճառս Հելինեից վարտգիզին։
Ատրիգանին միով միայն 'ի բազմանձայն մարգկան ազանց
Սիրկեին զնւբրանց կանայս. ըզգաստ եւ լաւ այր ապաքէն
Սիրէ զնւբրն եւ իւնամ ածէ, որպէս եւ ես ինքնին ըզնա
Ի սէրտ սըրտէ սիրէի, Թէ եւ գերեալ նիզակիս էր։
Իսկ այժմիկ՝ 'ի ձեռացս հանեալ զպարգեւս եւ զնս նենգեալ,
Մի 'նդ հըմտիս 'ի փորձ մըտցէ, զի եւ չածէ զնս 'ի հաւան։
Այլ Թոզ ընդ քեզ, Ոդիսեւս, եւ ընդ այլոց Թագաւորաց
Տեսցէ որպէս 'ի նաւուցըն վանեացէ զՀուրն ոխերիմ։
Առանց իմ ապաքէն քաղում ինչ յոյժ վշտաբեաց գործ.
Շինեաց պարիսպ եւ զնովսս պատեաց շուրջ փառ միծ լայնալիր,
Եւ ձողիս կանգնեալ փակեաց զայն շերտաւոր, քաշց ի ներքին
Ջմարդախոշըն հեկտորի չքաւէ զուժգին ոնձել ըզդէմ։
Իսկ մինչ ես ընդ ազգայնոսն 'ի պատերազմ առըշաւէի,
Հեռի յիւրեանց պարըսպէն չկրկներ մըղել ըզմարտն Հեկտոր,
Մատուցեալ ցերդոնս եւեթ Արեմըտից եւ ցդկաղնին.
Անդ երբեմն եկաց մնոյս, եւ 'ի յերկիցս հազիւ զերծաւ։
Իսկ զի այժմ ընդ գիւցազն Հեկտոր չկամիմ պատերազմիլ,
Վաղիւ զոհս Աթամազդայ եւ համօրէն ուղերձեալ դից,
Եւ 'ի ծով զակազնոն ըզծանրաբեռնն իջուցեալ նաւս,
Տեսցես, Թէ կամք իցեն, եւ Թէ քեզ փոյթ ինչ է 'ի սոյն,
Վաղ քաջ ընդ այգն 'ի ձրկնաւէտն Հելլեսպոնտոս զնմ նաւս 'ի լիւզ

Եւ զորեսքն ընդ Թեւճակաց կերթի 'ի նոսին նախանձաւորս.
Եւ Թէ վերն Երկրատատան տացէ յաջող ձեռաւորութիւն,
Ի փիթիատան արքայանդ 'ի յերկրորդում հասիցէ աւուր:
Շատ ինչ է իմ զոր Թողի՝ մինչ այսր եկի վատախտարակ,
Բայց եւ այլ եւս աստուստ ոսկի եւ պղինձ չիկակարծիր
Եւ կանայս գեղեցկամիջս եւ ապետապետ փայլուն երկաթ
Տարայց որ ինձն անկան վիճակ. խակ ըզպարգեւս՝ այն որ ետուն ինձ
Ա'ռ անդրէն Թըշնամանագ տարաւ արքայն Աքամենեան
Աորիդէան, ուստ պատմեալքիր յայս յանդիման զոր պատուիրեամ,
Զի եւ այլքըն զարթիցեն ազգայեցիք 'ի բարկութիւն,
Թէ եւ զայլ 'ի գանձատեղ խորամանգիս ակն ունի զոք,
Մինչ ըզքաւութեամբ ըզգածեալ. եւ ժլատչհաւեսեան անինայնիս
Մի եւս այլ ժլատեալ արկանիցէ յակըն զերծեալ իմ:
Բընաւ ոչ եւս 'ի խորհուրդ ընդ իւր մըտից, ոչ 'ի գործ ինչ.
Զի խաբեաց զիս եւ խըւեաց, եւ ոչ դարձեալ ինչ միւսանգամ
Պատրեսցէ բանիւք, շատ է. եւ կորիցէ խաղաղութեամբ.
Քանզի զգօնն Արտամազդ երարձ ըզկնկելն առ 'ի նմանէ:
Առիւծ են ինձ ընծայք իւր եւ զնա ինքն յընչաց քերեմ.
Եւ Թէ ինձ տասընպատիկ, քառնապատիկ տացէ նոյնչափ,
Որչափ է ինչ արգ նորա, եւ Թէ ինչ այլ լեցի ուստեք.
Որչափ գնանն յԱլբրումին, եւ 'ի Թեբէ եգիպտական,
Ուր 'ի տունըս գանձուց պահին առատաւածք բաղմամըրթելք,
Որում եւ զրունք են հարիւր, եւ երկերիւր ընդ մէն մի արք
Անցանեն եւ անեն կառաք հանգերձ ուերիվարօք.
Ոչ, Թէ եւ այնչափ ինչ տայցէ՝ որչափ աւազ է եւ փոշի,
Եւ ոչ այնպէս ինչ ըզքիտս հաձեսցի զիմ Աքամենեան,
Մինչ չեւ զգաւըն զքրիանցն ինձ բռնկանգակ տըւեալ վըրէժ:
Եւ ըզգուսար Աորիգէան Աքամենի չածեմ կինութեան,
Եւ ոչ, Թէ եւ գեղով գուպարեացն 'նգ ոսկեակն Աորիկ,
Եւ մեղուական Ամենասայ գործովք մատանցըն զուգեացի,
Ոչ աւից եւ ոչ այնպէս. ընտրեսցէ զայլ ոք յաքայեանց
Որ նըմին 'ի գէպ իցէ եւ Թագաւոր վըսեմապետ:
Զի եթէ զիս ողջ պահեսցին գիք եւ 'ի տուն հասանիցեմ,
Գնէլեւս ինքնին 'ի կնութիւն ածցէ ինձ հարսն այնուհետեւ.
Գոն բազում աքայուհիք 'ի Հելլադա եւ 'ի Փթիա,
Դըստերըք աւագաց՝ որ քաղաքաց են տասիկան.
Ի նոցունց զոր կամիցին՝ ինձ սիրելի արարիչ կին:
Անգամօք իմ յոյժ վազեալ արքիական տենչանայ սիրտ,
Ըզկոտեալ կին առնուլ եւ զամուսինն ինձ վայելուչ,
Ի վայելս ուրախ քնել բատացուածոց ծերոյն Գնէլեայ:
Զի 'նգ ոգւոյս իմ փոխանակ ոչ են եւ ոչ այն ամենայն,
Զոր յԻլիոն ասեն գանձեալ 'ի մարգպահիս մերկրաքաղաքն

Ցառաչնուամ խաղաղութեան՝ չեւ ազգայնոց եկեալ որդւոց ·
Եւ ոչ զոր սեամբ վիմարդեանք նետող Գուշային Ապոլոնի
Ի ծոցին բռնադակեն յատաւաժուան անդ ՚ի գիմով ։
Չի առիւ՝ գոյ ժառանգել խաչն եւ սրբոյս պատրաստրօտ ,
Եւ չահել եռատոհիս ուերիվարաց չէկ կառափոնս ·
Իսկ ոդի մարգոյ յիտաս անգրէն չապահ , ւոչ ըմբռնի ,
Իբրեւ գամ մի անցեալ ընդ առատմանց ցանկ եւ գընաց ։
Չի եւ մայր իմ Թեոտիս՝ աստուածծուհին արծաթիթեղիկ՝
Կըրկնակի ձեռնատագրաց գիս յիւր ասէ տանել մահուն ։
Թէ յամեալ աստ ըղտրովեանցըս քաղաքաւ մըղեցից մարտ ,
Կորեաւ դարձս իմ յինէն , այլ փառքս անեղծ կացցեն յաւէժ ·
Իսկ ՚ի տուն Թէ երթիցեմ ՚ի ցանկալին իմ բնագաւառ ,
Կորեաւ պարծանք քաջուԹեան , այլ լիցին կեանքս երկայնօրեայք ,
Եւ յիս ոչ ձեռք ՚ի ձեպոյ հասանիցէ վախճան մահու ։
Նա՛ւանիկ յորդորական տալ եւ այլոց կամիի խրատ ,
Նաւել ՚ի տուն · քանզի ոչ գըտչիք երբեք ըզկատարած
Բարձրամուրն Ի՛նոսի , զի Ատամոդ ահեղամուռնչ
Ունի զձեռն յոյժ հռովանի նըմին , եւ գունդք իւր խիզախեն ։
Այլ արիք գուք արդ եղէք , ազգայեցւոց աւագանւոյն
Գատաստիկք պատագամաւորիք , ծերոնեաց այդ իսկ է պատիւ ·
Չի այլ խորհուրդ քաջագոյն ՚ի միտս խելեանց արձանացն ,
Որ զիւրեանց նաւսն եւ զամենն տպրեցուածոյ զազգայեցւոց
Անդ ՚ի նաւսըն խորտոտ · զի զոր այժմուս են խառնաձեալ՝
Այդ նոցա չէ ինչ այլով , մինչեւ ես զոհս ունիմ քննուս ։
Իսկ փինիքս աստանօր առ մեզ մնացեալ ՚ի քոյն լիցի ,
Չի այդուցն ՚ի նաւս ընդ իս չուեսցէ ՚ի քաղցր հայրենի տուն ,
Թէ միայն կամեսցի , զի ոչ բըռնի վարեմ ընչս ։
Չայս ասաց , նոքա լուռ եւ լեզուակապ կարկեալ կացին
Ընդ բանսըն զարմացեալք · զի զայրագին մերժեաց ՚ի բաց ։
Հուսկ ուրեմըն ձիավարժ ծերըն փինիքս բարբառեցաւ ,
Ցարտասուս ցընդհատ՝ զի յոյժ խիթայր վնասացն ազգայեցւոց ·
Աքիլլեւս հրաշակերտ , եԹէ ՚ի մահ եգիր ըզդարձ ,
Եւ չկամիս յերազ նաւացս հնչգնել բընաւ զհուրըն ծախիչ ,
Որ զի եկն անհաս յոգիպէտ բաբախուԹիւն սրբամըղտաւԹեան ,
Ի՞բր ապա , սիրեան ազգակի , միայն ՚ի քէն ատեն ձեռագիչ ·
Չի ալեւոր ձիավարն ընդ քեզ գնՙնեւս առաքեաց զիս
Ցաւուրն՝ յոր ՚ի փղիխոյ յըղեաց ըզքեզ առ Աքամեմնոն ,
Մինչ դեռ մանուկն էիր անփորձ միակըցորդ պատերազմի ,
Եւ ատենից՝ ուր մարգիկ մեծատպչծաս փառատուրին ։
Վասն որոյ զիս առաքեաց ուսուցանել զայդ ամենայն ,
Չի լիցիս Ճարտարախօս ՚ի բանն ու ՚ի գործըս յաջողակ ։
Ի գոն սակս , որգեակ սիրուն , ոչ կամիի մեկնել ՚ի քէն՝

Եւ ոչ խակ Թէ աստուած ինքնին կայր ինձ երաշխաւոր,
Չի քերծեալ զալիս յինէն՝ գնիցէ յարբունս զիս մանկուԹեան,
Որպէս յառաջ մինչ լըքի զՀելենեաստան գերեցկակին,
Ի վրիժուց հօր փախուցեալ՝ յՈրմինիգեանն Ամինադորայ,
Որ ցասմամբ էր ընդ իս՝ փոխան հարձին վարսագեղոյ
Չոր սիրէրն, եւ ըղմայրիկն իմ զամուսին իւր անարգեր.
Եւ սա զօր հանապազ փարեալ զծընկովքս ապերսէր զիս
Կանխել առ հարձըն մըրտանել՝ զի զալեւուրն առեսցէ:
Հնազանդեալ կատարեցի, եւ իրազեկ լեալ հօրս անգէն
Ցիս անէծս եհան բազումս, եւ զԱրխիպենդիրսըն կոչէր ժանտս,
Ի ծունկս իւր զի ընտա՝ նըստել որպէս սիրուն յիմ զաւակէս.
Եւ աստուածքըն ըզեալ կատարեցին ըզնըզովս իւր,
Արամազդ անդընդային եւ աստղիկն Վերտեփանէ:
Խորհուրդ կալայ սպանանել ըզնա 'ի տուր այր ալըզնձի,
Սակայն յանմահից ըզբարկուԹիւնս լըռեցոյց ոք
Արկեալ 'ի միտս ըզզըոյց ազգին եւ ըզմարդկան յոլով նախատ,
Չի մի զՀայրապատկանի կալայց անուն յաքսէյեցիս:
Ցայնժամ ոչ եւս 'ի սըրտիս ժուժեալ հոգիս համբեր ըզնաւ
Ցերեսաց սըրտմըրտուԹեան հօր յապարանս անդ կալ չըգիտել:
Արդարեւ ընկերք բազում եւ որ զինեւս շուրջ Թայրաձոտք՝
Ալաչեալ զիս անդէն արգելուին անդ յապարանս,
Ցոյր օդիս յաշխարհս ուրեմնուրս ծանրաքայլս եւ կորեզի եւրս
Չենուին, եւ ձարպալից եւ պարարակ խոզեան բազում
Ի խորովս արկեալ լինէր զՀեփեստական հըրոյն բոցով.
Եւ առաս՝ 'ի կարասից ծերոյն՝ զինի յարբունսըն գայր:
Ինըն զինըս շուրջ զինեւս փարեալ ըզքովն անկանէին,
Անհնին փոխանակաս պահպանուԹիւն, եւ ոչ երբեք
Ընկալաւ հուն, եր որ 'ի սրահ անգըր գաւԹի ապարանիցն
Եւ էր որ յանգաստական առաջի դրանց առաքաստին:
Խակ յիմ վերայ խըրեւ եկըն ասանկորդ մըԹին գինըս,
Ցայնժամ իմ զառագաստին կարծրակերտ դուրսըն խորտակեալ՝
Արտաքս անկեալ վազեցի հեշտեաւ ընդ տանըն ցանկապատ
Չանխուէ յարանց պահեկաց եւ 'ի կանանցն ազախնուԹեանց:
Տարադէմ ապա գնացի 'նդ լայն Հելլադա փախըստական,
Եւ հասի յարքայանդն 'ի ՓԹիա մայր խաշանց հօտից՝
Աբ տըքայն Պելևս որ զիս կամաւ սըրտի 'նկալեալ հանգոյց,
Եւ աչերաց զիս որպէս հայր զի զիւր որգեակըն սիրիցէ
Չփաստիքն՝ ըզթաւածինն 'ի մեծամեծ գոյից մըԹերս.
Մեծացոյց զիս եւ ամբոխ ժողովըրդեան յիս յանձն արար,
Եւ 'ի փԹիոյ բնակիչ տպատուած՝ իշխող լեալ Դոլոպաց:
Եւ զքեզ յայգ, Աքիլլեւս աստուածանմանդ, հաստուցի չափ,
Սիրեցեալ սերտիս. զի ոչ ընդ այլ ումեք ախորժեիր

Ի կոչումս ուրեք երթալ, ոչ անդ 'ի տան ինչ ճաշակել,
Եթէ ոչ առեալ ըղքեզ եւ նըստուցեալ 'ի ծունկըս իմ
Եւ մանրեալ ըզկերակրիկըն ջամբէի քեզ եւ զգինին։
Բազում անգամ զպարեգօտս 'ի լանջըս իմ թացեր գինեաւ
Ցըւկելով 'ի բերանոյդ 'ի դըժուարին տղայութեան անդ։
Այսպէս շատ ինչ չարչարեալ եւ շատ ըղքեն տառապեցայ,
Ըզմըտաւ ածեալ զի դիք չընծայէին յինէն զաւակ,
Այլ յորդի զքեզ, Աքի՛լլեւս աստուածատիպ, ինձ արարի,
Զի երբեմն 'ի դըժնէ կորըստենէն պահեսցես զիս։
Արդ աղէ, Աքիլլեւս, ըըռնաւորեա զոգիդ քո մեծ.
Ոչ 'ի դէպ քեզ սիրտ անգութ, զի դիք անգամ են հեշտալըուր,
Որոց մեծ եւ ահաւոր է հոյն, պատիւ եւ ըըռնութիւն,
Եւ սակայն պատարագօք եւ մաղթանօք ողոքանաց,
Նըւիրօք եւ ճենճերով պաղատանաց արկեալ աղերս
Հաշտ առնեն զնոսա մարդիկ, թէ ոք յանցանս ինչ մեղիցէ։
Քանզի են եւ Աղերսք Արամազդայ մեծին դըստերք,
Կաղ ոտիւք, խորշոմերեսք եւ շիլ աչօք ակընկորեալք,
Որ եւ զհետ Եղերան հոգածութեամբ կըրթին երթալ։
Իսկ Եղեռն՝ հըզօր, ողջոտն, որ աղագաւ զամենեքումբք
Ցառաջեալ ընթանայ եւ ժամանէ 'նդ երկիր ողջոյն
Առ մարդկան վնասելով, եւ նոքա զկնի առնեն դարման։
Որ յերեւաց դըստերացըն պատկառէ Արամազդայ,
Մեծապէս օգնեն նըմին, եւ յաղաչելըն ունկըն դընեն։
Իսկ որ կայն եւ անկուշէ եւ չառնու յանձըն կամակոր,
Ցայնժամ գնան պաղատին առ Արամազդըն Զըրուանեան,
Զի անկցի Եղեռն ընդ անձն իւր եւ տուժեալ լուծցէ վըրէժս։
Արդ եւ դու տուր, Աքիլլեւս, առնուլ դըստերցն Արամազդայ
Ըզպատիւն որ եւ զայլոց քաջաց ըզմիտսըն ողոքէ։
Զի թէ չտայր այժմ Ատրիդէս պարգեւս եւ այլս ըզկնի թըւէր
Այլ անդուլ 'ի հեստի եւ յախորտի կայր 'ի խըժգալ,
Եւ ոչ ես ինչ քեզ խըրատ տայի թողուլ զոխդ 'ի բաց
Եւ օգնել արգիացւոց, թէպէտ եւ յոյժ են ցանկանեալ։
Նա 'ւանիկ այժմիկն բազում ինչ տայ եւ այլս ըզկնի տալէ,
Եւ արս ականաւորս յաղերս յըղեաց պաղատանաց,
Ցամբոխէն աքայեցւոց ընտրեալ որ քեզդ են սիրելիք
Ցամենայն արգիացիս. մի դու զսոցին բանս անգոսներ
Եւ մի զոտս. առաջին ցասումըն քո չէ ինչ բասիր։
Այսպիսի եւ զվաղընջուց արանց քաջաց լըւաք զհամբաւ.
Անհնարին իբրեւ ունէր ըըրտմըտութիւն բարկութեան զոք,
Ընծայից անսային եւ ողոքիչ յորդորակաց։
Յիշեմ ես զհնաւուրց իրաց ինչ դէպս, եւ ոչ նոր ինչ,
Եւ զինչ էրըն պատմեցից ձեզ սիրելեացդ ամենեցուն։

Զկալիգոն քաղաքաւ Կուրէտք ուէտոյք ախոյեանք քաջք
Գաւառապետաւ լինէին եւ ըզգիմանալս առատակեալ.
Էտոյք կային ըզձալոյն Կալիգոնի վերամարտիկք,
Իակ Կուրէտք՝ խիզախեալք ՚ի գուպարած առատալել զայն։
Ի սոսին Արտեմիս ոսկիաձոռ. ոստոյց ոճիր՝
Զայրացեալ զի նոքա չէհան երախայրեաց նըւէրս ինեւս
Ի պարարտ անգին ուր այլք ՚ի դից եղեն զոհիցն հաղորդք,
Եւ մեծին Արամազդայ գըլտեր միայն մատոյց ինչ ոչ,
Մոռացեալ կամ ոչ խորհեալ յանըզգաստից՝ յոյժ մըտախաւք։
Եւ նորա սրտմտեալ, արամազդեան զարմ ՚ն ետատզօս,
Զարթոյց կին՝ զի վայրագնակ վայրագասուն ապիտակատամն,
Որ ընդելեալ յանգաստանն ինեւսի զնան գոզծեալ բազում,
Եւ բըրեալ՝ խիտ առ խիտ ատաղատ ընկէց ծառս երկնաբերձս
Ընդոմին արմատախիլ նովին հանգերձ պըտղոյց ծառիցք։
Ինեւսի որպէս ըզգաս հար աստակեաց Մելէագրոս,
Ի քաղաքաց քաղաքաց դուսմարեալ արս եւ պատանիս
Որսակից իւր, զի եւ չէր ինչ պարտեզի դոյզն մարդկաւս.
Ահքանչ էր եւ պոզունս յոզորմագին նհան խարոյկ։
Արտեմիս յարոյց ազմուկ սաստիկ եւ մեքս Մելէագրի՝
Զխալամոյ վարազոն եւ զթաւաստաւս կաշոյ խորխին,
Ի մէջ կողմանց Կուրետացն եւ Էտոլացըն մեծանձանց։
Արդ մինչդեռ սիրելին Արեայ կրնուէր Մելէագրոս,
Հարուածք էին ՚ի Կուրէտս, եւ կարելին ոչ ելանել
Կալ արտաքոյ պարըսպին, թէպէտ էին ուժգին սաստիկ։
Իակ յորժամ զՄելէագրոս կալաւ ցասումըն բարկութեան,
Որ զոյըոյ եւս խմոռանոյ ըզգիտս ՚ի լանջս այսուհետեւ.
Քանզի նա, սիրտ զայրացեալ սիրելոյ մօրն Ալթէայի,
Առ հարազատս կայր կընտրի, առ գնդապետն Կլէոպատրայ,
Դըստերն Եւենինոյ Մարպեսայի գեղեցկատին
Եւ Իդէսի՝ որ հզօր գըտեալ յայնժամ յազգ երկրակոս.
Քանզի առ սա զիւր աղէտն ընդդիմամարտ ընդ արքային
Գուշակին Ապոլոնի՝ զգեղեցկատուն յաւերժահարանէն։ —
Ըզնա յայնժամ յապարանսըն հայրն եւ մայրըն մեծարոյ
Ալկիոնէ ձայնէին յորջորջաբար կոչեալ անուն.
Քանզի մայրն ՚ի մեծատուքն Ալկիոնի համակեալ վիշտ՝
Լայր միշտ Գուշակին Ապոլոն գիպատիպ զինքն յափըշտակեաց։ —
Առ նըմա կայր նա նըստեալ՝ պահեալ ըզքէն իւր սըրտատուչ,
Դըժգամեալ ՚ի մեզն անիծից՝ որ առ աստուածս աղերս բազում
Արկանէր առ ցասուցն ընդ հարազատս եղբօրն արեւն,
Եւ յաձախ ձեռաք խըռովք ծեծէր զերկիր ճարակաշատ՝
Կարդալով զՄանգաբաւականն եւ ըզգըժնեայն Գերեւափոնէ,
Անդ ՚ի գուշակ իջեալ նըստեալ, եւ ոտիզեր ծոցն արտասուաւք,

Զի մանուկացն զորդին ՚ի մահ. եւ վրիժառուն խաւարայած
լուսաւ նրմա ՚ի մըթիկըն գըժոխոց յանողոք սիրտ։
Եւ անդէն առ գըրամբք սոցա զարթնեաւ խաղմ եւ գըղորդ
Եւ բըրգունքն հարիանէին, եւ էաոլացըն ծերունիք
Մաղթէին ընդա եւ զդիցն առաքէին ընտրեալ գըրմունս,
Ելանել եւ վաճել, մեծ խին ընծայս խոստանալով.
Ցարդաւանգ վայրի ուրուք ՚ի ցանկալին Կալիգոնի
Հրամայն արարքն գեաին մի եւ ըր ընտրել չըգնալ
Ի յիոան անգաստան, կէս մի յայգիս գինեբերաց,
Կէս մի ագատ գաշտարայ՝ ՚ի հերկ ՚ի վար իւր զատուցեալ։
Եւ ձիամուղ ալեւորն Ինեաս ըղնա յոյժ Թախանձէր
Անգ ՚ի սեամնըն կալով բարձրաձեղուն առագաստին,
Ըզգրանդիան ամրակատոյց շարժլեալ, զորդին իւր աղերսեալ.
Գորք եւ մայր իւր մեծարոյ պաղատէին առ նա յաճախ,
Մեծապէս եւ ամրախաւրք իւր սիրելիք քան զընաւս արգոյք.
Իսկ նա կայր յամառեալ պընգեալ եւ ոչ յանձին ունէր։
Ոչ իւիք եղեն կարող զոգեան ՚ի լանջըս իւր մեղմել,
Մինչեւ առեալ առագաստին իսկ գըլխովին կոծել ըստէպ,
Եւ յաշտարակն ելեալ Դուրեաք՝ յոտանին հըրձիգ լինէին մեծ։
Ցայնժամ անգ զեզեցկամեղ իւր ամուսինն ՚ի ձայն գուժի
Աղաչէր զՄինէկոգոս՝ ցաւագեալ ընդա զագեաս համայն
Որ ինչ մարգիան գանն ՚ի գլուխ արոց ոտանն յատար գնայցէ.
Գանդի զարսըն կատարեն, յանձին գոսի բաց ըզքաղաքն,
Ալեք զորդեական եւ ըզկանայս գեղեցկալանջս հանեն վարեն։
Շարժեցաւ ոգի նորա ՚ի գըժընդակ եղերանց լուր,
Եւ գընաց՝ առեալ զանձամբ զըսպառազինսըն պաղպաջունս։
Ալսպէս նա յԻաոլաց հալածեաց զորըն կորըստեան
Ցածուցեալ յոխուԹենէն, բայց ոչ եւս այլ հատուցին ինչ
Ի բաղում ձոխ ընծայիցն, եւ հերքեաց այնպէս իսկ զոձիրն։
Ալ՛ դու մի դիցես ՚ի մոի զգոյն, սիրելի, եւ մի զքեզ գեւ
Անգր ՚ի նոյն կոյս վիտեալք։ զի չարաչար յոյժ լինիցի
Ցետ նաւացն հըրկիզուԹեան՝ գալ յօգնուԹիւն, այլ յընծայեան եկ,
Զի պատուհասցին ոչխարիցիք զքեզ օրինակ աստուածակերպ։
Իսկ առանց պարգեւաց ՚ի մարգածախ Թէ մըտցես մարտ,
Ոչ եւս ՚ի նմին լեցիս պատուի, Թէ եւ հարցիս ըզպատերազմ։
Գատաստանի տըւեալ ասէ առ նա քաջանն Աքիլլեւս.
Փինիքս, հայր ծերունի, գիւցազնունդ, չեն ինչ ինձ պէտք
Գատուդ այգըմ, զի կարծեմ պատուիլ խնամիքն Արամազդայ,
Որ զինեւ փարեցցին առ մահկանացու նաւատորմիս
Ցորժամ ինասցէ շունչ ՚ի լանջս եւ ծուխքս յընթացըս խաղայցին։
Գէզ եւ այլ ինչ ասացից, եւ յետ գու զայն ՚ի միտըս գո.
Ողբով եւ հեծուԹեամբք մի գու զոգիս իմ քաչքայեր՝

Աւրիդեան գիւցազնն պաշտօն ՚ի շնորհս իմոյ առնելով,
Չէ պարտ սիրել քեզ ըզնա, զի մի յիմնէ սիրոյս անկցիս,
Ընդ իս լաւ իցէ քեզ ըզվըշտապնիչն իմ վըշտապնել.
Հարիր ընդ իս Թագաւորեա եւ զկէս պատուոյն վճռակեցեր։
Դուքս գնացեալ պատմեցին. կաց գու մնացիր եւ աստ նընջեա
Ի կախուղ անկողինս, եւ ՚ի ծագիլ առաւօտուն
Խորհեցուք Թէ դառնայցեմք ՚ի մերան արդեօք, եթէ մնասցուք։
Ասաց, եւ ակնարկեաց լըռիկ յօնիւքն առ Պատրոկլոս՝
Արկանել Թանձր անկողինսն Փինիքսի, զի խոկասցեն
Փուքով ՚ի գարշ ՚ի վրանէ անտի, ասկայն Տէլամոնեանն
Էաս աստուածակերպ զայս առ նոսա բարբառեցաւ.
Լայերտեան գիւցազարմիգ Ոդիսեա բազմահնձար,
Արի գնացէք, զի մեզ տալին Ճանապարհաւ ինձ ոչ Թըւի
Ժամանել յատրակ գործոյս, եւ պարտ է մեզ առանել ձեռով
Ըզպատգամսն, Թէ եւ չէ ինչ քաղցրալուր, առ դանայեանս՝
Որ զարդիս ակընկալեալ նըստին Թերեւս. այլ Աքիլլեւս
Վայրենի սիրտ մեծամիտ ՚ի ծոց իւրում պահէ ծրարեալ.
Ապառում, եւ ոչ երեւս ինչ մըտերմացն առնէ սիրոյ՝
Զոր ՚ի վեր քան զայլս զինքն առ նաւինեերոյս մեծարէաք։
Անողորմ. ապաքէն ՚ի սպանողէ իսկ ոք եղբօր
Կամ որդւոյ խոշտնելոյ Նդունի տուգանս ՚ի փըրկանակ.
Եւ բազում ինչ հատուցեալ՝ ՚ի քաղաքի անդ մընայ նա,
Եւ սորա՝ զիւրկնան առեալ՝ զկնի սիրոյն եւ միտք յոխորտ.
Սակայն քեզ՝ անողոք եւ գըժընդակ ՚ի լանջս ոգի
Ջընկեալ հատատեցեր գիք ՚ի պատճառս ազգիդ մեոյ։
Իսկ այժմիկ՝ եօԹն եւս այլ քեզ մատուցանեմք ընծայս պատուական,
Եւ Թազ զայն՝ այլ ինչ բազում. զգեցիր եւ գու միտս ցածուն,
Ի մարդասիրըզ պատկառիս, զի Նեզ գերանացըզ կամք յարկաս
Ի սպայէն գնայեցուց, եւ քան այլոց՝ խընամ ունիմք
Քեզ լինել սիրտ սիրելի քան զամենայն ազգայեցիս։
Երագտոն Աքիլլեւս պատասխանի սըւեալ ասէ.
Էաս դիւցասերունդ, Տէլամոնեան, իշխանդ ազգաց,
Թըւիս ինձ զամենայն ինչ ՚ի սրտէ քուումիկ խօսեալ.
Սակայն իմ ուռնուս սիրտ զայրացութեամբ քանիցս յիշեմ
Զի առ խոտանս ինչ հհատ յարգիացիս զնս Աւրիդէս
Իբր անընտի այր մի անշուք վատանըշան անաչխարհիկ։
Այլ արդք գուք երթայք եւ գարձուցէք զՀրեշտակուԹիւնգ.
Քանզի ոչ խորհեցայց ՚ի պատերազմ արիւնայեզդ,
Մինչեւ որգին Գրեամոս քաջասըրտի՝ գիւցազն Հեկտոր՝
Ի խորանս եկեալ հասցէ եւ ՚ի քաշտիս Միրմիդոնաց
Կոտորեալ զարգիացիս, եւ արասցէ հըրկէզ ըզնաւս։
Իսկ զնմոնէս վրանաւ եւ զԲըլիսեոյդ նաւափայտիս

Զմոլեգինն անգամ հեկտոր 'ի գոտւոյն կարճել կարծեմ։
Զայս ասաց, նոցա բաժակ մի կրկնատաշտ առեալ անցնիւր,
Նըւէրս հեղեալ՝ գարձան 'ի նաւս, եւ Ոդիսեւս կարապետեր։
Պատուէր եւս Պատրոկլոս ընկերակցացն եւ ազախնայից
Արկանել փինիքսի փուխանակի Թաւ անկողինս,
Եւ անկողինս ազախնայից լըւեալ արկին ըստ հրամանին,
Օգենիս եւ պատառս եւ ՆըրբանիւԹ ծաղիկ կտաւոյ։
Անդ ներքնից ալեւորն եւ դիւցային Ախդոն մընայր։
Իսկ Աքիլլեւս յոլոց կողմ վայելչակերտ վրանին քունեաց,
Եւ առ իւր կողնիեցաւս զոր 'ի Լեսբեայն էր բերեալ կին՝
Դուստրը փորբանտեայ Դիոմեդէ չըքնաղագեղ։
Եւ յայլում Պատրոկլոս ներքնից կողմն, եւ առ նըմա
Գեղեցկամիջն Իփիս զոր ետ նըմա դիւցազն Աքիլլեւս՝
Ասար ըզբարձրըն Սկիրոն զՆիկեւսին հարեալ քաղաք։
Իսկ ներքս իբրեւ եկին յԱտրիդեան հասին խորանս,
Ոչ ընկեցին զնոսա նուագգք ոսկեվոք որդիք աքայեցոց
Ցարուցեալ այլ ոք այլեւսս, եւ մնասուցեալ հերցանէին։
Առաջին հարցումն արար արանց ազքայն Ագամեմնոն։
Օ՜ն ասա ինձ, բաղմագովդ Ոդիսեւս, մեծ փառքդ աքայեանց,
Առնուցո՞ւ յանձըն վանել 'ի նաւակաց զՀուրն ոխերիմ,
Թէ մերժեաց, եւ զմեծաքեր սիրտըն ունի գեռ եւս զայրոյթ։
Կըրկնեալ անդրէն Ոդիսեւս յորնատաժան գիւցազն ասէ։
Մեծագիտագ Ատրիդես Ագամեմնոն արանց ազքայդ,
Նա չկամի չհրուցանել ըզբարկութիւն, նա մնասուանդ
Բորբոքի սըրտմըրտութեամբ, եւ անկուշտ զքեզ եւ զպարգեւսդ։
Եւ պատուէր տայ քեզ խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ յարգիացիս,
Թէ զինարդ ըզնաւս եւ զօրս աքայեցւոց ապրեցուսցեմ։
Իսկ ինքն՝ ըսպառնացաւս ընդ երեւել վաղրդայնոյն
Ի ծով ըզնաւս իւր ածել ըզգեղատախտ եւ ըզՃՃեմ։
Եւ այլոց անգամ ըզնոյն տալ ասէ խրատ ամենեցունց
Ելանել նաւել 'ի տուն, զի ոչ բընաւս գըտջիք զվախճան
Բարձրամուրն Իլիոսի, զի Արամազդ որոտագոչ
Հովանի մեծ զոյն ունի ներսս եւ զօրքն են խիզախեալք։
Զայս ասաց. եւ աւասիկ են որ ընդ խան եկին՝ պատմել,
Իսս եւ երկոքին նուիրակապետք ըզգօնամիտք.
Իսկ փինիքս ալեւորն անդէն ներքնից ըստ հրամանին,
Զի եկեղ զհետ իւր նաւուքն 'ի սիրելին իւր բնագաւառ
Առ վաղիւ՝ Թէ հաձեսցի, զի բըռնաբար ոչ տուրցի զնա։
Զայս ձառեաց, ներքս լըռիկ պապանձեցան առ հասարակ
Ընդ խօսըն պակուցեալք, զի սաստկագինս էր բարբառեալ։
Եւ յերկար կարկեալ կային Թաղձեալ որդիք աքայեցւոց.
Հուսկ ուրեմն ահեղագոռըն Դիոմեդ էբաց զբերան.

Վեհափառդ Ատրիդէս՝ արքայդ արանց Ագամեմնոն,
Չէր արժան քեզ աղաչել ըզՊելէւսեանն ըսքանչելի՝
Բիւր իմն ընծայս ընձեռեալ, որ եւ ինքնին իսկ չըփանայր,
Իսկ արդ եւս առաւել տարար հաներ 'ի վեհութիւն:
Այլ անփոյթ զինքն արասցուք, եթէ գնասցէ եւ թէ կացցէ.
Եւ յայնժամ վերըստին մըտանիցէ դարձեալ 'ի ռազմ,
Մինչ գըրգռեսցէ սիրտ իւր 'ի լանջս եւ յարուսցէ զինքն աստուած:
Այլ առէք, զոր եսն ասեմ ունկըն դիցուք ամենեքեան.
Երթայք այժմ հանգերուք կազդուրելով ըզսիրտս ձեր
Հացիւ եւ գինւով, զի այն է ոյժ եւ զօրութիւն:
Իսկ 'ի ծագել գեղեցիկ եւ վարդամատն Առաւօտուն՝
Առաջի նաւացն հանդէպ զամբոխն եւ զկառսն հետ ընդ հետ՝
Խրախուսեալ վառեա, եւ դու ինքնին մարտիր ընդ նահատակս:
Ասաց զայս, եւ թագաւորքն ամենեքին հաւան եղեն
Ընդ բանսըն հիացեալք ձիախրոխտին Դիոմեդեայ:
Եւ հեղեալ անդէն նըւէրս՝ այր այր 'ի վրանս իւրեանց չոգան,
Ուր մըտեալ ննջեցին եւ ընկալան զքընոյն պարգեւս:

713

# ՀՈՄԵՐԻ

# Ի Լ Ի·Ա Կ Ա Ն

---

ԵՐԳ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աղամեմնոն անքուն անհանգիստ՝ զարթուցանէ զիշխանսն եւ խորհին դէտ արձակել զոք 'ի ճամբար Թշնամւոյն. Ոդիսեւս եւ Դիոմեդէս ելանեն 'ի գործ անդր: Անդուստ եւ Հեկտոր կամեցեալ գիտել՝ թէ յետ երեկի պարտութեան 'ի փախուստ խորհիցին եւ անփոյթ առնիցեն Յոյնք զզինուորապահութեամբ, զԴոլոն ոմն լրտես հանէ 'ի ճամբար անդր նոցա: Հանդիպեալ սորա երկոցուն քաջացն յունաց, առ ահին ցուցանէ նոցա զիրն ստուգութեամբ եւ զհանդամանս բանակին տրովադացւոց եւ նիզակակցացն. սպանեալ 'ի Դիոմեդեայ, որ ընդ ընկերին իւրում՝ ըստ տեղեկութեանն առելոյ սպրդեն մինչեւ 'ի զունդն Թրակացւոց ընկղմելոց 'ի խոր քուն, զբազումս խողխողեն, եւ զԹագաւորն նոցա, զորոյ յաւարի առեալ ամենին զերիվարս կառացն, եւ դառնան գան առ իւրեանցն:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԳԻՇԵՐԱԴԷՑՔ. ԴՈԼԻՆԵԱՆ ԴՐՈՒԱԴ

Եւ սրտ այլք յաւազանւոյն ազգանոյ հանուրց առ նաւակօք
նընջէին զգիջերն ՚ի բաւն ըզքաջազրահոյզ անկեալ քընով.
Այլ ոչ զԱտրփեան Ագամեմնան, զհովիւն ազգաց,
Ունէր ՚ներհ անուշակ՝ մերատցն ՚ի ծոցիս յաւելեալ բազում.
Իբր յորժամ փայլատակէ այրն Հերայի վարագուղին
Պատրաստեալ անձրեւ սաստիկ անթառամելեաւքն եւ կամ կարկուտ,
Կամ ձիւնաբերս՝ յորժամ բուք սըփռի սպիտակ յերկսս երկրի,
Կամ ուրեք ըզմեծ բերան դառնահամբոյր պատերազմին.
Նոյն ՚ի լանջըս իւր ըստէպ յոգւոց հանէր Ագամեմնոն
Ի խորոց սըրտին, եւ միտք իւր սոսկային յանձին իւրում:
Զի մինչ ակն ՚ի տրովականն անդր արկանէր ՚ի դաշտավայրս,
Զարմանայր ընդ խիտ հրրատս արկեալս հանգէպ Իլիոնի,
Եւ ընդ ձայն փողոց՝ սրընդաց եւ ընդ մռնգոցն ամբոխելիւն.
Իսկ երբ դէտսին ամբառնայր ՚ի նաւս եւ ըզրս ազգայնոցս,
Փունջըս փունջըս կարձնովքն զկերան ՚ի գըլխոյն ճոպեալ փեսակր
Բարձրելոյն Ագամեմզայ, եւ սիրտըն մեծ հեծեծր ծանռնայս:
Եւ այս նըմին քաջուչիմ խորհուրդ ՚ի միտս երեւեցաւ,
Ելանել առ առաջինն երթալ արանց՝ նկելեան նկատոր,
Թերեւս խելս ինչ հանձարել կարօղ լինի խառնել ընդ իւր,
Որ ՚ի չարեացն համօրէն ապրեցուսցէ զդանայեցիս:
Յարուցեալ ըզդիցաւ ըզպարեգօտսըն ըզգանիջըն,
Եւ խրատեաց ընդ մռքսւր տաւիչն ըզմոյկսըն գեղեցիկս,
Եւ արկաւ ապա զվերս առաւծնեի կարմրատեսիլ,
Շիկորակ, ահագին, արշճըղնատր, եւ առ զաշտեն:

Ի նոյն դողի կայր Մենելաս, քանզի եւ յիւր արտեւանունս
Ոչ էջ նինջ, թէ ինչ գուցէ արգիացուց հասցէ վըտանգ,
Որ լայնալոյր ստպարէս խոնաւական հատեալ վասն իւր,
Ի Տրոյա եկին հասին՝ ի կռիւ յանգուգն ասպատակեալ։
Խայտաբղէտ ընձէնեաւ ըղձիկնաւէտ իրան իւր յաղթ
Ծածկեալ նախ, ան. եդ ՚ի գլուխն ըզսաղաւարտըն պղնձամոյլ,
Եւ առյգ գէր ձեռամբըն բռուն հարեալ ՚ի տիգապուռնն,
Նշ գընաց զարթուցանել զեղբայր իւր զմեծ իշխանապետն
Ամենայն արգիացուց՝ զաստուածապարս պատուհասըն յագգէն։
Եգիտ ըզնա զի զուտովքն ըզգեղեցիկ զէնսն արկանէր
Առ խելագ նաւին, եւ յոյժ հաճոյ եղեւ գալուստ նորա։
Նախ առ նա բարբառեցաւ Մենելաւոսն ահեղագոռ.
Ձի այդպէս, սիրելիգ, ՚ի զէն վառիս. Թէ կամք ինչն
Ցընկերաց յարուցանել զոք ՚ի լըրտես. այլ յոյժ խիթամ,
Գուցէ ոչ ոք քեզ յանձն առնուցու զգործըդ զայդ ըզմեծ,
Միայնիկ դէտ ելանել, ըզղըշնամեաց լըրտեսել գունդ
Ընդ գիշեր անմահական, զի այր սըրտեայ յոյժ պիտի ոք։
Ագամեմնոն արքայ նըմին պատասխանի տըւեալ ասէ.
Պիտոյ ինձ է եւ քեզ, ոմ գիւցազնանուագ Մենելաւոս,
Փըրկարար եւ կեցուցիչ ինչ խորհըրդոյ հանձարեղի
Ձարգիացուց եւ զնաւաց, զի դարձան միտք Արամազդայ,
Առաւել ինն ուշ եդեալ ՚ի հեկտորեանսըն հայի զոհս։
Ձի չտեսի երբեք ոչբեք եւ ոչ լըսայ ՚ի համբաւոց՝
Ազգանախ առըն միաւոր գործեալ յաւուրն ազնաբերս,
Որշափ հեկտոր սիրելին Պիտոյ եղեց յաջորեանցս ազգ,
Ինքնօրէն, ոչ զարմ սիրուն աստուածածահեաց, ւսզ աստուածոյ.
Եւ գործեան՝ ընդ ոտս յերկար կոփեալ հոգալ արգիացուց
Եւ յաձախս, զի այնքանիս ազատեցուց հասոյց ազգնս։
Ալ դու երթ սազ այժմիկ կոչեա զԱյաքոմն
Ընթացեալ վաղվաղ ՚ի նաւան, եւ առ Նեստոր գնացիջ գիւցազն
Եւ ձեռնեցիջ յառնել կալ, եթէ երթալ յօժարիցի
Ի տուրբ ջոկ պահապանացն, եւ տալ խորհուրդ ինչ եւ պատուէր։
Ձի նմա յաւէտ անասլելն, քանզի նորուն խակ եւ որդին
Հրամատար է պարեկացն, եւ զինակիրն Իդոմինեայ
Մերիոնէս, զի եւ տոքին խակ մանաւանդ յանձն արարաք։
Եւ նըմա պատասխանի Մենելաւոս ահեղագոռն.
Խակ արդ միջ ինձ ՚ի բանիջ տայցես հրամանն պատուիրանի.
Միացիջ անդ ընդ նոսին, ակնն կալեալ քոմ գալըստեանդ,
Թէ տըւեալ քաջիկ պատուէր՝ այսրէն առ քեզ ընթանայցեմ։
Կըրկնեաց առ նա միաւանգամ արանց արքայն Ագամեմնոն.
Անդ կացջիր, գուցէ յերթին մեզըրիցիմք այր յընկերէ.
Ձի բազում ՚ի ճանփարթիս ապատոզեալ են ճանապարհք։

խօսեա յո՛վ եւ գնայցես եւ կալ արիացն պատուէր տալիր ,
ի տոհմէն հայրենի կարդալով զայր իւրաքանչիւր ,
Մեծարեալ զամենեսին եւ համբուն մի մեծամեծաց :
Նա եւ մեք իսկ գուն դիցուք . զի գոչեցես այսպէս Արամազդ
Անդրսահն ՝ի ծնընդենէ մերմէ արկած ծանր ընկէզ մեզ :

Աստուեալ զայս արձակեաց զեղբայրն՝ ուշիւ եղեալ պատուէր :
Իսկ ինքըն յարուցեալ գնաց առ հովիւն ազգաց Կամսար ,
Եւ եդիտ զինքն առ վքանին եւ Թրխանիայր նաւին իւրում
Ցանկոզին փոփուկ , եւ զինքըն նըկարչէնք կային առ իւր ,
Ասպար , կըրկին գեղարդունք եւ սապատարտ չորանըշոյլ :
Եւ համարձն անդ կայր մերձ իսայատաճամուկ , զոր ծերն ածէր
Ի զուահէն ՝ի գուալարած մարդախոշոշ պատերազմի
Ի գլուխ գընդին , քանզի չէ՛ նըկուն էր լեալ հէք ծերութեան :
Արդ յարմուկն յարեաւ յեց , եւ ըզգըլուխն առեալ ՝ի վեր՝
Խօսեցաւ առ Աորիգէան եւ հարցանէր քանիս այսու .

Ո՞վ ես գու , ՝ի նաւատորմս եւ ընդ Ճամբարս յածեալ միայն
Ընդ խաւար գիշերոյս , ուր այլք նընջէին մահկանացուք .
Մի՛թէ զիք ՝ի պահնակաց կամ յընկերացըդ խընդրիցես .
Խօսեաց՝ եւ մի Թաքնիպուր մերձիր առ իս , զինչ պէտք իցէն :

Եօ նըմա պատասխանի ասէգայն արանց Ագամիմոն .
Ո՛վ Նեղեանդըդ Կամսար , ազգապետդ մեծ պարծանք ,
Ծանիցես զԱորիգէան Ագամիմոն զոր գեր ընտրեց
Արկ Արամազդ յանդուլ ասժանս մինչեւ ՝ի լանջըս միասդ չունչ ,
Եւ ծուխդ իմ ընդ ինեւ ՝ի քայլափոխըս չարժիցին :
Շըրջիմ այսպէս , քանզի քաղցըր կայ իմ քուն ոչ լինանէ ,
Այլ հոգամ ընդ պատերազմս , ընդ տատապանս ազգացուց :
Զգանայեանց յոյժ կասկածոտ , անձն ՝ի Թընդոլ կամ յերերի ,
Պահեալ եմ մըտիւք , սիրտս ՝ի կըրծիցս ՝ի բաց վազէ ,
Եւ անդամք իմ առոյգք ըզգոլանի հարեալ քըսանիւն :
Այլ գործել ինչ Թէ խորհիս , զի ոչ եւ գքեւ անկանիմ քուն ,
Հայտա ինձուք առ պահնորդսն տեսանել Թէ մի գուցէ
Խոնջք , վատատակութիւք եւ ծանրացեալք եւս ՝ի քընոյ ,
Մուսցօնս արտրեալ պահպանութեան՝ ՝ի ձեռն կայցեն :
Իսկ որեարքն Թըշնամի նըստի առա մերձ , եւ ոչ գիտեմք
Թէ արդեօք գիշերապահսն քնացեալ չածէ զընտաւ :

Եօ նըմա պատասխանի Կամսար առագաստն Գաբրենեան .
Մեծափառդ Աորիգէս , արանց ազգապետ Ագամիմոն ,
Ապաքէն եւ զՀայկաորքն ոչ զամենայն կամս Արամազդ
Ջոր միանգամ եւ յոլասցին՝ ՝ի գլուխ առարցի . նա եւ կարծեմ
Տագնապել նըմա հոգւովք բազմիք , Թէ գամ մի Աքիլլեւս
Ըզսիրտ իւր փոխեսցէ ՝ի գըժպըրհի բարկութենէն :
Ես սակայն եկից ընդ քեզ , նա ՝ւանիկ այլս եւս յարուսցուք ,

ԸզՏիգեանն ասեմ արի նիզակափառ, եւ զՈգիսեւս,
Եւ զԼիսա երագափոյթ եւ զԿորովին որդի Փիլեայ։
Իսկ ո՞ տայր եթէ ոք եւ ըզսոսա գնացեալ կոչէր,
Եւ զԼիսան աստուածծանման եւ զԹագաւորն Իդոմնեւս։
Զի սոցին ոչ մօտ կան նաւքն, այլ՝ ի բացեայ յոյժ տարակաց։
Բայց Թէպէտ եւ սիրելի է եւ արդոյ Մենելաւս,
Դըսրովեցից, Թէ եւ ինձ սըրտմըտեսցիս, ոչ Թաքուցից.
Զի արդ՝ ի քուն կայ Թողեալ զաշխատութիւն քեզ միայնումդ.
Այժըմ պարտ էր տատասկել առ հմօրէն աւագանւոյն
Եւ պազատեալ, զի հասեալ տագնապէ հարկ անբերելի։

Եւ առ նա յուզել անգրէն տրանց արքայն Ագամեմնոն.
Ա՛յլ ուրեք, ո՛վ Ծերունիդ, յորդորիկ զքեզ եւ բասրել,
Զի բազում այն է որ հեզգայ, ձեռն ոչ կոպի մերձել՝ ի գործ,
Ոչ առ տագտուկ վատուհեան եւ կամ մըտայ ինչ խօլութեամբ,
Այլ յիս պիշ ունի զսին, եւ մեայ իմումն ակնարկելոյ։
Իսկ այժմիկ՝ կանխեալ քան զիս յարուցեալ եկին առ իս եհասս,
Եւ ես զինքն առաքեցի փութալ ձայնել զորս եւ խընդրեաց։
Այլ երթիցուք, եւ զնոսին ընդ ցայգապահսկն գտանիցեմք
Առաջի գրանցն ուր եռու նոցա պատուէր գնալ ժողովել։

Եօ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Արդ ուրեմն ոչ ոք նըմա յարդիացուցըս ցասնուցու,
Եւ Թէ ասյ խրախոյս ումիք եւ հրամանն՝ ոչ ոք հեռասցէ։

Զայս ասացեալ առ ըզդեցաւ չուրջ ըզլանջըքն ըզպատմուճանն,
Եւ կապեաց ընդ մատուր Թաթիքն ըզսրնթաքն վայելուչ,
Եւ զանձամքն ձագանգիակաց ըզստասատոկըն կարմրերփքին
Ըզկըրկինսն եւ լայնատարած՝ յոր ոչ պատանեզ ծագիկեր գանգուր.
Ա՛ռ եւ զկարծըր նիզակն՝ ի ապրատուր ալտքեալ ալտկնճ,
Եւ խազաց գընաց՝ ի նաւս ոչ պարկեշտ զինագգեստիկ։
Ապա նախ զՈգիսեւս՝ զԱրամազդային զուգահանձար
Զայնեալ զարԹոյց՝ ի քընոյն Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Եւ հասեալ վանգին բախեաց վազվազակի զնորա զգայուն,
Եւ նա եզ՝ ի խորանէն եւ առ նոսա բարբառեցաւ.

Զի՞ այդպէս ընդ նաւակայս չըրկիք միայն՝ ի ձամբարիս
Ըզգիշերս անմահական. զինչ այդ իցեն պէտք կարեւոր։
Պատասխանի եւս նըմա Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Դիւցազնա՛ զի ըզերատածին ամենահնարդ Ոգիսեւս,
Մի՛ ցասնուր, զի այսպիսի հաս կալաւ ցաւ զազգայիցիս։
Ա՛յլ արի զՀեկտ զի եւ զայլ ոք զարԹուացուք ուր անկն իցէ
Մըտանել՝ ի խորհուրդ, փախչէլ արժան է Թէ կըռուիլ։

Զայս ասաց, եւ Ոգիսեւս լիահանձար գարձեալ՝ ի վրանն՝
Արկ զուսովքն ըզնըկաթըն վահանն եւ եզ գնաց ընդ նոսա։
Աւ Տիգեանըն չոգան Դիոմեդէս զոր եւ զըսրն

Արտաքոյ վբանին զինուքն, եւ նընջելին ընկերքըն չուրջ
Ընդ սընարան եգեալ զասպարան, եւ գեղարդունք նոցա կանգուն
Վարսեալ կային բընովքն յերկիր, եւ շղթղեր պըղնձէն 'ի բաց
Հանգուսնակ փայլատականց Ագամազդայ. քաջն 'ի քուն կայր
Ի ներքոյ տարածեալ արջառամորթ մի վայրենի,
Եւ սբփռեալ ընդ սընարիւքըն չատրըւան փառփռնախայլ:
Գերեվնեանն ասպետ Կաստոր հուսպ մատուցեալ զարթոյց ըզնա,
Ոտընիսրթի ազացի գըրգեալ ատխակաց, եւ երգիծ պարզ.
Արի կաց, որդիդ Տիգեայ, զի զայգն ոզջոյն քաղցըր քունես.
Ո՞չ լըսես, զի տրովացիք 'ի դարեւանդ անդըր դաշտին
Մօտ նըստին նաւկներոյս, եւ սուղ ինչ վայր որոշէ 'նդ մեզ:
Զայս ասաց, եւ նա 'ի քնոյն փոխանակի յարեաւ ընդոստ,
Եւ առ նա կարդացեալ բարբառեցաւ երագաբան.
Դրժընդակ էս, ծերունի, յերկոց երբէք գադարես ոչ.
Միթէ չեիցեն այլք՝ որդիք ազատեցուց կըրտսերագոյնք,
Որ երթեալ այսր եւ անդըր զարթուսցին զի՝ սա զիրկէ
Զթագաւորս խրտքանչելս. այլ անհնարին էս, ալեւորդ:
Եօ նըմա պատասխանեաց Կաստոր ատպետըն Գերենեան.
Ա՛յո, սիրելի, արդար ասեր զայդ ամենայն.
Են են քո՛ ընտիր որդեակք, է եւ ամբոխ զօրականին՝
Եւ բազում յոյժ, յորոց եր ուժգնք երթեալ նոցին 'ի կէզ.
Բայց առաջնոյ մեծ ահագին հառեալ ձեռակ զաջակողմ:
Զի այժմիկ բոլորևցունց 'ի տուք ատյրի ածելոյն կայ
Կամ չարաչար սատակումն ազատեցուց կամ փըրկութիւն:
Ա՛յլ դու երթ զարդիս յարտ զերագն Էաս եւ զփնչնեայն ձեռ,
Եթէ ինձ ողորմիս, զի մանկագոյն ես դու տիտղ:
Զայս ասաց, եւ նա զուսովքն ըսփածեալ մորթ առիւծենի
Ընկաղտեաչն եւ զանարդիլ, սըշտընաւոր, առ եւ զմըկունդն,
Եւ գընաց, եւ յարուցեալ ած ըզնոսին գիւցազն անդուստ:
Իրրեւ սոքա 'ի ջոկիր պահակերացըն խառնեցան,
Ո՛չ 'ի քուն ըզգօրավարս պարեկապան գընդին գըտին,
Այլ արթունք զուարթունք զենուքն ամենեքին կացին բազմեալ:
Որպէս չունք 'ի փարախի ՀՀզնիցին չուրջ զՀօտիւն 'ի պահ,
Զամենի գազանի թէ զոռնոտ՚ոյն ինչ առնուցուն
Դիմելոյ 'նդ անտառախիտ լերինս, եւ ծանր յատնեն շշուկ
Արանց եւ չանց 'ի վերայ նորին, եւ քուն նոցա կորեաւ.
Այսպէս նոցին քաղցըր նիրհ յարուեանանցն էր կորուսեալ
Որ կայինըն ցայգապահ զարխուր գիշերն, եւ գառնայինն
Ի գաշտ անգր հանոտպող՝ եթէ լուսիցն զարովհանց գրուհել:
Զոր տեսեալ ծերոյն խրնդաց, քաջալերեաց բանիւք անգամ,
Եւ ձայնարկեալ առ նոսա՝ բարբառեաց երագախօս.
Այդպէս արդ, սիրուն որդեակք, պահ դիք եւ մի զոք առցէ քուն,

Թէ գուցէ Թըշնամեացըն մատնիցիմք յայգին եւ ՚ի խաղ :
Զայս ասացեալ անց ըստ փոսն , եւ ՚ի խանձած անկեալ գնային
Թագաւորքն արգիացւոց ողք ՚ի խորհուրդ հրաւիրեցան :
Ընդ նոսին գնաց Մերիոն եւ Նեստորի որդին չըքեզ ,
Զի նոքին իսկ կոչէին գալ ընդ իւրեանս առնուլ խորհուրդ :
Ըստ պարկէն փոսին անցեալ՝ չոգան նըստան ՚ի սուրբ վայրի ,
Ուր յանկելոյ գիսկանց գաշտագետինն երեւէր ջինջ .
Ուստի էր անգրէն գարձեալ ըսկայազօր արին Հեկտոր ,
Սատակեալ զորգիացիս՝ մինչեւ գիշեր եկեալ պատեաց :
Անգանօր ՚ի նեստ եղեալ՝ քան առ միմեանըս խօսէին ,
Եւ ձառէին ըսկիզբն սորոյ Նեստոր ասպետըն Գերենեան .
Ո՞չ ոք այր , ով սիրելիք , յանճնապատասան խրախուսեսցէ
Ելանել գնալ ՚ի ճամբար որովհետեւ ըզմեծ անձանձանդ ,
Թէ ուրեք եւ յոտոխացն ըմբռնիցէ վէրկակաց զոք ,
Կամ Թէ զոյց ինչ ուրեք ՚ի որովացիան ուսանիցի ,
Յորոց գամ մի խորհիցէն յերաստ իւրեանց . յինչ միտս իցէն .
Աշնդ մընալ հուպ առ նաւուքս ՚ի հեռաստանն , եթէ դարձեալ
Ի քաղաք անդրըն դարձցին յետ հարուածոց ազգայեցոցս :
Զայս ամենայն լուիցէ Թեղեաս եւ ոչընդհատ առ մեզ գարձցի ,
Եւ եղիցին ընդ երիեսաւըս ներմա փառք պարծանաց մեծ
Ցընդհանուրս ՚ի մարդիկ , եւ պերճ պարգեւք ելցեն ներմա :
Զի որ նաւաց միանգամ իչխանքն իցեն ասագորեսը ,
Մէն մի այր իւրաքանչիւր ասցեն ներմա մազի մի սեաւ՝
Բուծ մ՚ ՚ի ասինեան , առ որում ոչ է հասանելոտ ինչ ՚ի ասացուածս ,
Եւ ցանկորդ ՚ի խընդրելոյս եւ ՚ի խրախուսելս կացցէ մերձ :
Զայս ասաց , եւ լուա կարկառել կացին նոքա բազըկաքին ,
Բայց խօսեցաւ առ նոսա Դիոմեդէս ահեղագոռ .
Նեստոր , զիս յորդորեն սիրտ եւ աչխոյժք արիական
Մըտանել ՚ի բանակեսդ հուպ եղելոցըս Թըշնամեացդ՝
Տրովացւոցդ . իսկ Թէ եւ այլ ոք այր ընդ իս ելանիցէ ,
Աւաւել հեշտալի եղիցի այն եւ ՚ի խրախոյս :
Զի յերկուց զովոլովիւն՝ այր քան զընկեր ճարտարմըտեան
Որ ինչ շահն իցէ , իսկ մին , Թէպէտ եւ այր խորհըրդական ,
Հեղգասիրտ է ասկայն , եւ խմացուածք սրտին նեսազ :
Զայս ասաց . Դիոմեդեայ զհետ կամէին գնալ ոչ սակաւք .
Կամէին Արեսի պաշտօնասէրքն Էնեաք կըրկին ,
Կամէր Մերիոնէս , ուժգին կամէր Նեստորեան ձետ ,
Կամէր եւ Աթրոդին Մենելաւոս նեզսակաւոր ,
Կամէր ժուժկալն Ոդիսեաս ՚ի որովացւոց մըխիլ ամբոխ ,
Քանզի միշտ սիրտն ՚ի փորի իւրում՝ յանդուգնն խիզախէր :
Ընդ սոսա խօսեցաւ սրտանց արքային Ագամեմնոն .
Տիդեան դու Դիոմեդէս , անձին խոյ սէրտ սիրեցեալ ,

Ջոր կամիան ընտրեա յընկերը, առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ,
Ջյանկապոյն 'ի քաջաց այոի, զի շատք իսկ են առնչողք,
Եւ դու մի պատկառելով 'ի միտս քո՝ Թոզեաձ ըզլաւն,
Եւ զսուին առցես զովոյ, զքիանելով առ ամօթոյ,
Ան սոհմին ինչ ականէ, Թէպէտ իցէ իշխանաւէտ։
Ջայս ասաց առ երկիւղի խարտիշագեղ Մենելաւեայ։
Աւէ դարձեալ առ նոսին Դիոմեդեան ահեղագոռ.
Արդ Թէ տալք արգարև հրամանն ընտրել ինձէն ընկեր,
Ջիարդ ապա մոռացայց ըզդիւցայինն եւս զՈդիսեաս,
Որոյ միտք խնամառուն եւ սիրտ արի գեր 'ի վերոյ
Յամենայն 'ի չունս, սիրէ եւս Ամենաան ըզնա Պալլաս։
Ձընկերել իւրաւ ընդ իս՝ դարձ երկոքին առնեմք ողջամբ
Եւ 'ի հրոյ բորբոքելոյ, զի յոյժ յիմաստս է հանձարեղ։
Ոգհաեաս՝ յոքնաաւաժան դիւցազն՝ արար նըմին դարձուած.
Մի, Տիգեան, մի շատ գովեր զնա եւ մի քնաւ պարսաւեր ինչ,
Ջի 'նդ գիտունս այգոյիկ՝ յարբեցաւոյ խօսիս 'ի մէջ.
Ալ արի երիտասք, զի յոյժ ձնոյն գիշեր եւ մերձ է այգ,
Խոնարհեալ են աստեղք, անց աւելի գընաց գիշեր
Քան զերկուս մասունսն, եւ մնայ տակաւին մասըն մի երրորդ։
Ջայս խօսեալ, առին զանձամբ ըզդեցան զէնս ահագնացայտս։
Թրաքեմագիս քաղաքացոյնի եւս ըզՔիգեան զսուրն երկայրի, —
Ջի էր զնորըն Թոզեալ 'ի նաւի անդ, — եւ ըզվահանն,
Եւ ագռաղ 'ի գլուխ նորին զնոր ըզկորգանն արջառամորթ,
Անիտրան, անգարգմանակ, որ եւ կոչի գագաթնագաշն,
Եւ ծածկէ զկատափուռնս ըզծաղկափիթիթ պատանեկաց։
Իակ Ոդիսեայ եւս զսպէնն եւ ըզկապարճանն Մերիոն
Եւ զսաեաերն, եւ 'ի գլուխ նորա զկաչեայն եդ գըլխանոց
Որ յոգուանք 'ի ներքուստ ալբրկեալ փոկովք էր պընդապէս,
Եւ արտաքոյ՝ ըզանատամունն վարազու ապիտակ ժանիք
Խիտ առ խիտ ատոկ անտի ձախակարագործ պատեհին շուրջ,
Եւ էր մէջըն կաճակուռ Թազեաս հոծեալ եւ մածուցեալ.
Ջոր երբեմն Աւտոլիկոս յՈրմենիգեանն Ամինտորէ
Ան աւար յԵլէոնէի՝ զհատատհեղոյս պատատեալ առնէն,
Եւ ինքն եւս կիԹերեանն Ամիֆոտոսէ 'ի Սկանգիա,
Ամիֆոտոսն՝ Մոլոսի յատպընկական եւս 'ի հիւթոյԹ,
Իակ եւ սա Մերիոնեայ իւրաւ որգոյն եւս ազանել,
Եւ անդ յայնժամ զՈդիսեայն արատիսրուել ալշճնեայ գագաԹն։
Արդ սոցա երկոցուն զահեղ ըզդէնան արիեալ զանձամբք,
Ելին գնացին եւ Թոզին զազատորեսն ամենայն անդ։
Իակ Պալլաս Ամենաս յըզկաց նոցա զՇանապարհայն
Ծովաձայ մի 'նդ այծի, զոր ոչ ասէքդ տեսին ինքեանք
Ընդ գիշերն ազատրզքին, այլ ըզնորս լըսան կըտինչ։

Խրնգաց ընդ հաւն Ոգիսեւս եւ ազէրսեաց առ Աթենաս.

Լուր ինձ, դուստր Արամազդայ վհատանակրին որ կատ առ իս
Յամենայն վիշտս յարաժամ, եւ չէ խլըրտելս 'ի քէն զանխուլ.
Զարգիս իսկ մանաւանդ սիրեա գտրժեալ զիս, Աթենաս,
Եւ շնորհեա մեզ բարեփառս անպրէն 'ի նաւըս դարձ առնել
Գործ ուժգին վճռարեալ, որ տրտվացւոց լինիցի զնոչ։

Ցետ նորա պատասխանեաց Դիոմեդէս ահեղագոռ.
Լուր եւ ինձ այժմիկ, գուստր անվանելի Արամազդեան,
Եկ ընդ իս՝ որպէս ընդ հօրս աստուածազարմին Տիգեւսի
Ի Թեբէ յորժամ հրեշտակ յաքայեցւոց գիմաց չորս,
Թողեալ առ Առեզոյ զպատեհնազէն ազգայեցիս։
Եւ նա բան խաղաղաթեան անպըրդ առնէր պատգիացւոց,
Այլ յանդրէն գտրժէն ահեղ ոճիր գործեան Հետեսոթեաց
Ընդ քեզ վհատ աստուածուհի, մինչ մըտադիր առ իւր կայիր։
Նոյն եւ արդ յորդորամիտ առ իս մատիր եւ պահեա զիս,
Եւ ես քեզ ձօնեմ երինջ մի տարեւոր լայնաճակատ,
Եւ անմուղ՝ զոր ընդ լծծով չիցէ երբեք մուծեալ ուրուք.
Զայն ես քեզ զոհեցից՝ զեղջերան ոսկւով օծեալ հասմիկ։

Զայս ազօթըս մատուցեալ Պալլաս նոցա լուաւ Աթենաս,
Եւ սղաս յետ ազէրսիցն առ մեծին գուստր Արամազդայ՝
Խաղացին գնացին գոգդես առիւծք կըրկին ընդ սեաւ գիշերն,
Ընդ նախշիրս, ընդ դիահունս, 'ի զէնս, յարիւն բռնարաբուսն։

Բայց եւ ոչ զարի արտվեանս եթող Հեկտոր 'ի քուն լինել,
Այլ 'ի մի կոչեաց գուստր զպատասխանին համաթոյլոր
Որ ոք էին առաջնոցդք եւ զօրագլուխք տրտվագացւոց.
Ցորոց գալ հոլովեալ՝ խորհուրդ ուշիմ զայս հանգիտէին.

Ո՞վ ոք գործ զայս խոստացեալ եւ 'ի կատար ինձ հասուցէ
Ընդ մեծի պարգեւաց՝ որ շատ լիցի նըմին 'ի վարձ։
Զի տաց կառս եւ զոյգս երկվի պերճասատուրդ երիվարաց
Որ ինչ գամ մի յաքայեանց գըտցին յերագ նաւս ընտրականք,
Որ իշխէ ոք միանգամ, — եւ փառս անէնն վայելեսցէ, —
Հուպ երթալ մինչ 'ի սրընթաց մատչել քաշտեան եւ ըզրտեսել,
Թէ 'ի պահ ըզգուշութեան կայցեն երագ նաւքն իբր յառաջ,
Թէ արդեօք, ընդ մեր ձեռս եղեալ նրկունն աքայեցիք,
Փախրատեան առնուն 'ի մէջ իւրեանց խորհուրդ, եւ ոչ կամին
Գալ ըզդայգս ըսկսել 'ի պահ՝ խիստ ճըգնութեամբըն պարտասեալք։

Զայս ասաց, եւ նորա լուռ մուռ համբացան զոլորտքեան։
Դոլոն ոմն 'ի տրտվեանս անուն որդի էր Եւմեդեայ
Դիւցախտաւորն նաւբրակի. այր ճոխ ոսկւոյ եւ պղընձոյ տէր,
Ցըգեղ տեսակաւ, ասկայն ոտիւք թեթեւընթաց,
Եւ ինքն եւեթ ուստր 'ի մէջ հընգետունց քերց հարազատից։
Սա յայնժամ առ տրտվացիան եւ առ Հեկտոր խօսեցաւ անդ.

Զխա, Հեկտոր, քաջալերեն սիրտ եւ ամիսոյիք արիական
Երթալ հուպ մինչ ի սրամիեւ մատչել նաւակս եւ լըրտեսել։
Այլ ծն դու բարձ ինձ ի վեր ըզգաստապանդ եւ երգուիր ինձ,
Ըսուսգիս ինձ զերիվարան եւ զկառսըն տալ պղընձադըրուագս,
Որ զանըւծն եւ զանըսոգիւսըն Գէլխեան բարձեալ կըրեն։
Եւ ես դէտ քեզ զուր չեղէց, եւ ոչ ի վայր ինչ քան զկարծիգ.
Որ զի այնչափ մըխեցայց ի բանակին սիրտ՝ մինչ հասից
Ի նաւն Ագամեմնեան, ուր կան Թերեւս աւագանին
Ի քընին խորհըրդոց, թէ ի փախուստ կամ թէ ի մարտ։
Զայս ասաց, եւ նա ի ձեռն առեալ ըզցուկն երգուսս նըմա.
Արդ գիտասցէ ինքն Արամազդ՝ որոտաթիւնդ այրն Հերայի,
Զի ոչ այլ ոք ի տրովեանց վարեսցի այր յայն երիվարս,
Այլ ահա խոստանամ՝ նոքօք յաւէժ քեզ յօրանալ։
Զայս ասացեալ՝ սուտ երգուսս, բայց ընդստոյգ ըզնա սակայն.
Եւ արիաս զուսովքն անգէն զկարանակերտըն լայնալիճ,
Ըզդէցաս ի վերուստ ըզդայլընին ապիտակատեաս,
Եւ ի դլուխն ըզսաղաւարտըն կընգամնիկ, ամո եւ զսուր արդն,
Եւ յարեաս ի ճամաքրէն գընալ ի նաւս, որ ոչ եւս էր
Ի նաւացըն գառնալոց եւ Հեկտորի բերել ըզրոյց։
Բայց մեկնեալ յամբոխին երիվարաց տարի արանց՝
Ցորդոր երթայր ընծանապարհն. խակ Պգեսեւսըն գիւցազարմ
Իրազեկ լեալ ի մտանըն՝ առ Դիոմեդ բարդառնեցաս.
Այրըս այս, Դիոմեդէս, գայ ի վակրէ անտի անդուլ,
Ոչ գիտեմ թէ լըրտես լաստափայտիցըս մերոյց,
Թէ յառնուլ ինչ կողոպուտ ի դիականց վիրաւորաց։
Այլ թողուք զինքն անցանել նախ խուն մի զմեօք ընդ աստպարէզն,
Եւ ապա յանկարծակի շտապաս դիմեալ կալցուք ըզնա։
Խակ թէ զմեզ յընթացս ոտին աձապարեալ զանցանիցէ,
Զհետ մըտեալ միշտ նիզակաւդ ի նաւսըն կոյս զինք վարեսջիր,
Մի գուցէ թէ յոտանն ապաչինել անկանիցի։
Զայս խօսեալ, ըստ սրտհետն ելեալ Թըդեան ի գիակունս,
Խակ նորա Թափառականի անց սուրալով բանգագուշեալ։
Այլ յորժամ հետացաս որչափ ըղբուց ձըգին ահօգ, —
Զի սղաս քան զերգինս ընտրելագոյն են ի վարել
Ի հիւթեղ եւ Թանձրահող անգի զարօրըն կարծրակերտ, —
Ընթացան սղաս ի նա, եւ նա զԹըմբիւնն առեալ եկայ։
Զի կարծէր ի մըտին՝ Թէ ի տրովեանց ընկերըն իցեն
Հեկտորի նոր հրամանաւն եկեալք ընդ կրուի գարձուցանել։
Խակ մինչ էինըն ահագնակից մի բացագիտ կամ Թէ նըւազ,
Զարան ոտիս ծանեաւ եւ զծուռնկան արագ արագ ետ ի վախուստ,
Եւ նոքա մըտին ըզկնի հալածականն առնել ատիպաս։
Զոր օրինակ սրատաճոտ կըրկին բարակք չալագանիք

Կամ զնշորէ կամ զնապաստակ վանէն անգուէ պընգեալ ըզնէս
Ընդ վայր մի մացառուտ, եւ նա պոչին բարձեալ վարգի,
Սոյնգունակ ըզնա Տիգեանն եւ Ոդիսեւս քաղաքաւեր
Ի զօրուէն 'ի բաց կըտրեալ՝ 'ի կիրճ անկեալ հալածէին։
Իակ խրեւ մերձ էր խառնիլ 'ի պահնակաց անդրը ջոկատ
Դէմ 'ի նաւսըն կոյս եգեալ, յայնժամ խրախոյս արկ Աթենաս
Ի Տիգեանն, որպէս զի մի յաքայեանց ոք զինագգեստից
Պարծեսցի կանխեալ հարեալ ըզնա եւ ինքն երկրորդ գայցէ։
Նա նիզակաւն յարձակեալ կարդաց արին Դիոմեգէս.

Կաց մընա, Թէ ոչ՝ հասից քեզ գէղարդեամբս, եւ ոչ կարծեմ
Զեզ յերկար տալոյ յմմոյ ձեռին 'ի չար ատակմանէ։

Ասաց, եւ զիրկունքն ընկեց կամաւ յոտնէն վըրկել,
Եւ 'ի վերուստ աղ ուսոյն ոգւոյն բընին ապրատաւք պատք
Անդ 'ի գետին ցրցեցաւ. իակ նա եկաց զհին հարեալ,
Թոհոմվեալ, — եւ կափկափիւն գայր զատամանցքն 'ի բերանին, —
Մահագէմ 'ի զարհուրմանցն. հասեալ սոցա հինինալով
Բուռն հարին ըզդաստակացն. եւ նա լսելեաք բարբառեցաւ.

Ո՛ղջ կալայք, եւ ես ինձէն արարից զանձն իմ գրաւաթափ.
Ե 'ի ատն պըղնձէ, ոսկի, նա եւ երկաթ արուեստագործ.
Ձեզ հայր իմ՝ 'ի նոցունց պարգեւեսցէ փըրկանս անհուն,
Ոչ անդամ զիս Թէ լուիցէ յաքայախումբ նաւատորմիդ։

Հանճարեղն Ոդիսեւս պատասխանի տըւեալ ասաց.
Քանչ լեր, եւ մի մահուն ինչ քեզ 'ի սիրտ անկցին ցընորք.
Ա՛յլ եկ ծն ատս ցիս զայս, եւ պատմեսջիկ Ճշմարտութեամբ.
Ցոմ այգպէս 'ի բանակիգ 'ի նաւատորմն երթեսս քիակ
Ընդ ազխմոտաք գիշերիս, մինչ ոյլք նընջին մահկանացուք։
Մի յաւուր ինչ 'ի կատաւս մեռելական ձիւտաւորաց,
Թէ հեկտոր յըղեաց ըզքեզ գէտ եւ ըզտաս ամենայնի
Առ խորամիջ նաւիներոյն, եւ կամ դըրդեաց ըզքեզ քո սիրտ։

Նա Դոլոն պատասխանի, եւ դողոյին անդամք նորս.
Ի բազում եղեան ըզմիտս իմ հրապուրեալ տալուաս Հեկտոր,
Որ զբընդեղ Պելիսածնին սալաստմեակ երիվարանն
Ահնարկեաց ինձ պարգեւել եւ զպընծանիք կառըս նորուն,
Նա հրամայեաց եւս ինձ գընալ ընդ Թուխ գիշեր Թեթեւաձեմ,
Գալ մօտել յարս ոխերիմս եւ ըզրտեսել 'ի նոցանէ,
Թէ կայցէ, որպէս յառաջն, երագ նաւացըդ պահ պատրաստ,
Թէ գուցէ վըհանգեալք եւ վատթարեալք ընդ մեր ձեռամբ՝
Խորհիցիք 'ի փախուստ 'ի ձեր միջն, եւ չկամիցիք
Գահ ունել ըզպայգուԹեամբս, 'ի խիստ Ճըգտնըդ տաժանմանց։

Ժըպտեաւղ ընդ այն Ոդիսեայ հանճարեղն՝ կըրկնեաց անդրէն.
Ի պարգեւս ահագին ապաքէն միտք քո հայեին
Նէրվալան Իակիգեայ գոռ մարտուղն, զի անհնարինք

են արանց մահկանացուաց ի ներաձել եւ հեծանել
Այլ ուժիք բայց յԱքիլլեայ՝ զոր մայր ծընաւ անմահացու։
Այլ եկ ծն ասա ցիս զայս եւ պատմեսջիր սերոխ Հըշտրիս.
Ո՞ր Թողեր այժմիկ ի գալդ այսր ըզՀեկտոր զհողիւն ազանց,
Ո՞ր նորա գընին զինք արիսականք, ոՒր երիվարք,
եւ այլոց արուեզացոցն ծրպէս էին պահք եւ խորանք,
Զի՞նչ էին ի մէջի նոցա խորհուրդք. կամ առ նաւուքս,
եւ մընալ անդ ի քաջի ցանկանայեն, եթէ գարձցին
վ էրըսաին ի քաղաքն՝ յաղթահարեալ զաքայեցիս։

Ցառաջ ասել ընդ նմա Եւմեդեսի որդին Դոլոն.
Զայդ ամենայն ես առ քեզ Հընշմարտագոյնս զրուցեցից։
Հեկտոր՝ ընդ այնոսիկ որ ոչք եւ էնն առեղակալք՝
Առ չիրմին Իլոսի աստուածայնոյ խորհուրդ առնու
Մեկուսի յաղբիկէ. իսկ ըզպահնակս որ հարցանես,
եւ ոչ մի ոք ընտրանաւս պահէն ըզգօրն ըզգուշութեամբ։
Իսկ որ գամ մի արուեզացոցն են հրոյ խաղողիք, այդ է խակ հարկ,
Արձուն կան եւ ըսկին, եւ յորգորեն զիրեարս ի պահ։
Բայց սակայն բազմաժողով ներգակութիւնք անկեալ ընկնին,
Աղարեալ զպահպանութիւնն ի արուեզիս անգր ապատան.
Զի չէն իւրեանց առընթեր նստեալ մանկունք եւ ոչ կանայք։

Պատասխանի Ոդիսեան Հանճարաշատս ապաւեալ ասէ.
Իսկ զիմոզ. խաղն ընդ արուեզիսս Հիասդրզիկս ի քուն կոչեն,
Թէ ուրիք ուշոդիք. պատմիա ինձ զայս զի պատգիշ։

Պատասխանի եւս նմա Դոլոն որդին Եւմեդեսի.
Ուրդ եւ զայդ ամենայն ասացից յոյժ ըստուգութեամբ։
Այս ծովուն կարիացիք եւ Պէոնեանք կորաղեղուն
եւ Լելեգք եւ Կաւկոնք եւ դիւցազարմըն Պելասգեանք.
Այս Թիմբրեաւ վիճակեցան Լիկիացիք, Միսացիք խրոխտ,
Փռիւգացիքն երիվարողք եւ Մէոնեանք Հիասդրոիկք։
Այլ զիս զի՞ է հարցանել զայս ամենայն մի՛ստ միտիք.
Զի մըտանել Թէ ցանկայք ի արուեզացոցն բազմահոգս,
Թրակացիք են աւանիկ ուրոյն նորեկք, վերջինք քան զայլս,
եւ ի նոսին Թագաւոր Հռեսոս որդի Էիոնեայ։
Զերիվարսըն իւր տեսի պաշնելագեղ եւ մեծայասքի,
Գան ըզՀին Ձերմակագոյն, եւ արշաւանքն հանգոյն Հովոյ,
եւ կառք իւր ոսկով եւ արծաթով պըճնեալ ահագին.
եւ վէնք իւր ոսկեղէնք, մեծ եւ ահեղ հրաշատեսիլք,
Որով եկըն վառեալ, զոր ոչ արանց մահկանացուաց
Անկ է կրել, այլ միայն անմահից գիցն յաւէրժ էից։
Այլ արդ զիս տարաչք արկիք ի արընթացիկ ձեր նաւատոմ,
կամ կապեալ զիս ի կապանաց կարծրագոյնս՝ Թողէք աստէն,
Մինչեւ դարձ արարեալ այսրէն՝ ըզպիրուտ իմ առնուցուք,

Թէ իցէ իմ զբաւոյդն ասացեալ ձեզ, եթէ ինչ ոչ։
Հայեցեալ ի նա տիգոք աչաց առ Դիոմեդ քաջ.
Մի դու ինձ ըզպախուստ, Դոլոն, ածեր ինչ ըզմըտաւ՝
Գամ մ' ի ձեռըս մեր անկեալ, թէ եւ բարեաց եղեալ գուշակ։
Զի թէ այժըմ փըրկեացուք ըզքեզ եւ կամ Թոզգուք ազատս,
Եկեացես անդուստ ապա գարձեալ ի նաւս ապայեցուց,
Կամ ի գէտ հետազօտի, կամ ախոյեան՝ կանգնել ի մարտ։
Իսկ ի ձեռն իմ սատակեալ թէ յարեւէդ անկանիցիս,
Ոչ ուրեք այնուհետեւ արդիացուց լեցիս ի խոչ։
Ասաց. եւ նա մինչ գետ ըզձեռն ըստուար արկեալ ի կզակն
Հանգերձեալ էր պազատել, վըազակաւորն ամբարձեալ սա
Մըխեաց ի պարանոցն եւ գերփոքին նետարգոն խըզեաց.
Ի խօսքն անդ տակաւին՝ կառաքն ի հող Թաւալեցաւ։
Առին բարձին ի գըլխոյն ըզպատուարսըն կընդմէնի,
Զգայլենին եւ զազէն ի ձիգ Ճապուկ, եւ զտէգն երկայն.
Զորս դիւցազն Ողխաեւս աւարողին Ամենասայ
Կարկառեալ ձեռամբն ի վեր եւ ուխտ եդեալ բարբառեցաւ.
Խընդա տղաք, դիցանոյշ, զի յանմահից բաղդեցուն
Աս քեզ յՈլխք նախ կարգասցուք. այլ յոտքարկել յաւէտ գոս զմեզ
Ցերիվարան եւ ի խորանս արի արանցըն Թրակեցւոց։
Արդ նա զայս ձայն արձակեալ եւ ամբարձեալ ի բարձունս
Արկ ըզնոսա զմռայիս. եւ եդ նըշան երեւելի,
Հաւաքեալ եղեգունս եւ զմշունի գալար կոզերս,
Մի վերկալ ի գարձին ընդ մաճի գիշերն երթագալոց։
Եւ ինքեանք գնային յառաջ ընդ զինս, ընդ Թուխ արեան Ճապաղս,
Եւ ձեռով երթեալ հասին ի Թրակացի արանց ըղգիշերն
Որ քունեցին խանձ եւ վաստակք, եւ զինք նոցին գեղեցկաշուք
Առ նոքօք կային յերկերի վայելչապէս ի կարգս երիս,
Եւ առ մէն միում նոցա զոյգք զոյգք ի լուծս երիվարաց։
Հոնտոս նընջէր ի միջին, եւ երիվարքն երացք առ իւր
Ըզչըրթանց չըրչապատէն կառաց փոկովք կային կապեալ։
Ըզնա նախ Ողխաեւսի տեսեալ եցոյց Դիոմեդեայ.
Ահա քեզ, Դիոմեդէս, այրն եւ ահա քեզ երիվարքն
Ի Դոլոնէ մեզ պատմեալք՝ զոր արդ իսկ մեք փողոտեցաք։
Հայպա եկ ցոյց զարուեստիւն ըզքաջութեանդ, եւ չէ իսկ պարտ
Փեզ անգործ կալ զինուզդ. աղէ գու լոյծ ինձ զերիվարսդ,
Եւ կամ զարբզդ սատակեա, եւ զձիոցն ես արարից փոյթ։
Ընդ բանին ածխոյժս ի նա չընչեաց խաժակն Ամենասս.
Կոտորեր յաջ եւ յահեակ, եւ եղ նոցին գըժնեայ խընչիւն
Ի խոզխոզել սուսերին, եւ կարմրանայր գետինն արեամբ։
Որպէս առիւծ յանառերունչ ի խաչնարօտ հինահարեալ
Ցայծեաց հօրանս կամ յօգեաց խոյանայեկ չարավիրաւ,

Ա յսպէս յարսըն Թրակացիա խաղայր գընայր որդին Տիգեայ,
Մինչեւ սպան երկոտասանս. իսկ Ոդիսեւս ըզգօնամիտ,
Զոր Տիգեանըն միանգամ հասեալ սուսերըն հարկանէր զրաց՝
Զայն Ոդիսեայ յետկուսէ զոտիցն առեալ ձըգէր ի բաց.
Զայս ուշ ի կուրծս արարեալ, զի երիվարըն գեղաբաշտ
Հեշտաբար անցանիցեն, եւ մի յոգիսըն սոսկացին
Կոխելով ըզդիակունս՝ որոց չէին ինչ դեւս սովոր։
Բայց եղեալ որգւոյն Տիգեայ ի թագաւոր անդրը ժաման,
Զանուշակ զևր ոգին երկբտասան Թափեաց երորդ՝
Մինչ հեծէրըն, զի երազ չար եկն հակց ի մնարըս իւր
Զայն գիշեր Ինդեսին ձետ խորհըրդուին Ա Թենասայ։
Ցայնժամ յանդուգն Ոդիսեւս ըզմենաձիւ ձիանն ելոյծ,
Եւ փոկովք պարսանդեալ վարեաց արտաքս ի լաշկարէն
Աղեղամբըն խըմելով, զի չարկ ի միտ առնուլ ի ձեռս
Ըզմըտրաքն երփնափայլ ի նըկարէն կառաց անտի։
Շըչեաց ապա ի նըշան գիւցազարմին Դիոմեդեայ,
Որ կացեալ մըտաքերթ՝ զինչ խրոխտագոյնս ինչ ցուցցէ գործ.
Եթէ զկնի առեալ ուր զինքըն գընէին նըկարակերտք՝
Ըզքեզ յոյն ձըգիցէ, եւ կամ ի վեր բարձեալ տարցի,
Կամ թէ զնա յոգունց այլոց Թրակեանց հատցէ զարեւ։
Մինչ գեռ նա զըզաստիկ ածէք զընաւ՝ հաս Աթենաս
Եւ մեռուցեալ առ գիւցազնըն Դիոմիդ բարբառեաց.
Ծուշ քեզ գարձդ քեզ յուշ, մեծահոգւոյն Տիգեայ զաւակ,
Ի գոգեալ նաւացըդ խուժ, զի մի անկցիս յայն խուճապաւ.
Գուցէ այլ ոք ի դից եւ զորովայիսըն զարթուսցէ։
Ձայս ասաց, եւ նա ի միտ առ զազգ ձայնի աստուածուհւոյն,
Եւ ձեպեալ հեծաւ ի ձիան, եւ Ոդիսեւս հար ապեղամբն,
Եւ նոքա յերագընթաց Թըռչէին նաւս աքայեցւոց։
Սակայն ոչ գէտ ընդունայն արծաթաձէրն Ապոլոն կայր,
Իբրեւ ետես զԱթենաս ըզհետ որգւոյն Տիգեայ կըրթեալ.
Սըրամըտեալ ընդ նա՝ եմուտ ի զորովացուցն ի մեծ ամբոխ,
Եւ զարթոյց ըզթրակեացւոց խորհրդականն Հիպոկոոնիձ,
Ձհօրեղբօր Հռեսեայ զարթ որգին, եւ նա ի քնոյն ընդոստ՝
Ամայի տեսեալ ըզվայրն՝ ուր երագտոչն կայր ձիանն,
Եւ զորեարըն պիծաւալ յահեղ արեանցըն ձապաղիս,
Գոյժ եբարձ իսկ եւ իսկ, եւ զսիրելին կարգայր ընկերս։
Տրովացւոցն ազազակ եւ անհնարին հընչեաց գընդրդ
Ի խուժել միահազոյն. տեսանէին ոձիր գործեան
Որչափ ինչ արքն սպարին ու՛ի խորագոգ մեհենեցան նաւս։
Իսկ սոքա իբրեւ հասեալք ուր զՀեկտորին ըսպանին դէտ,
Անդ Ոդիսեւս Արամազդայ սիրունն՝ արգել զձիանն երագ,
Եւ Տիգեանն յերկիր վազեալ՝ առ եզ ի ձեռս Ոդիսեւսի

Ըզկապուտն արիւնախառն, եւ յերիվարն հեծաւ անգրէն.
Մըտրակեաց զերիվարն, եւ մըտադիր սըլանային
Ի նաւսըն խորափորս, զի՝նդ այն սըրտին հաձոյ Թուեցաւ:
Նեստոր նախ լըսաւ զդիւթիւնն, եւ խօսեցաւ յառաջագոյն.

Ո՛վ սիրելիք, զօրավարք արգիացւոց եւ խչխեցօղք,
Սո՛ւտ Թէ ստոյգ ինչ ասիցեմ, համարձակէ սակայն հոգիս.
Փութադուցի անդրուվարեան ոտին դրընդիւն՝դունին իմ Թընդէ:
Յանկարծ այսր Ոդիսեւս եւ Դիոմեդ քաջակորով
Ա յապէս շյտ՝ի տրովացւոց սալաստմամբ վարեին ձիս.
Այլ խիթամ յոյժ՝ի սըրտի, գուցէ եղեռն իցեն գըտեալ
Քաջազունքն արգիացւոց՝ի տրովագեանց խառնամարխէն:

Զեւ ըղխօսըն յանդ հանեալ՝ ահա ելին հասին ինքեանք:
Եւ իջեալ նոցա յերկիր, տգաս ընկերեալք եւ խոպոպաձիք
Ոգոյն տային աչ ձեռամբ եւ քաղցրաբուխ կակուղ բանիւք:
Եւ հարցին ըսկիզբն առնէր Նեստոր ասպետըն Գերենեան.

Եկ ասա ինձ, ո՛վ գովեալդ Ոդիսեւս, փառք աքայեանց մեծ,
Ո՞րպէս կալայք զերիվարսդ՝ի տրովացւոց մըխեալ՝ի սպայ.
Յաստուածոյց միթէ ոք ընդառաջեալ զդոսին մատոյց.
Զի՛ սերտիս ընծանագոյնք արեգական Հաստապայթից:
Հանապազ ընդ տրովացիան եմ խառնամուխ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ մնայցեմ ինչ առ նաւուք, Թէպէտ եւ ծեր պատերազմոյ,
Բայց տեսեալ չէք իմ եւ ոչ ընդ միտս հարեալ ձիք այդպիսիք:
Այլ Թըւի անդուշտ՝ի դիցն ոք հանդիպեալ ընձեռեալ ձեզ.
Զի սիրէ զձեզ երկոսեանդ եւ Ագամեդ ամպայարոյց
Եւ Ամենաս մեղաւորն գաստար առապրաղենն Ագամեդայ:

Եւ նըմա պատասխանի ետ Ոդիսեւս մըտահատուտ.
Ո՛վ Նէլեանդ Նեստոր, աքայեցւոց պարծանիք փառաց,
Աստուածոյ, Թէ կամք էցեն, եւ վերհագոյն քան ըզսոսին
Դիւրին է տալ երիվարս, որ զի կարօղք են զօրապէս:
Իակ ձիանս որ հարցանես՝ նորեկք են, ծեր, եւ Թրակացիք.
Եւ ըզսէր նոցա սպան Դիոմեդէս քաջայաղԹօղ,
Եւ համհարզս առ նըմին երկոտասան իշխանազունս:
Եւ ըզդէսն հուպ առ նաւուք աստուածեցաք երկքառասան,
Զոր լըրտես բանակիս մերում յղեալ էր Հեկտորի
Եւ այլոց ընդ իւրեւ տրովագացւոց պերճագունից:

Ընդ ասելն եւ զերիվարսն ըստ փոսն անցոյց սալաստմամբ
Կայսաձեղով, զոյգ երիվարին հըրճուխք եւ այլ աքայեցիք:
Մինչ՝ի վզանըն գեղաչէն Տիդեան քաջին հասին ճաքս,
Կապկցին քարձեռ փոկովք՝ի մուրն ասպատանոյց
Ըզձիանն, ուր երիվարք Դիոմեդեայ ԹեւԹեւոտունք
Կային եւ ուտէին քաղցրաճաշակ ցորեան համեղ:
Իակ զարիւնոտ կողպատան ըզԻոլոնի եղ Ոդիսեւս

Ի խելս նաւին, մինչեւ զոհ պատրաստեսցեն Աթենասայ։
Եւ ինքեանք մըտեալ 'ի ծով լըւանային զքիրտըն բազում
Զուլամբ եւ զազդերըք շուրջանակի եւ ըզբարձիւք։
Իսկ յորժամ ծովուն ալք ջընջեաց ըզյորդ քիրտն 'ի մարմնոյն,
Եւ հանգեան զովացեալք 'ի սիրտս իւրեանց եւ 'ի հոգիս,
Ի կոնքըսըն սըրբատաշս հարեալ մըխիրճ լոգանային։
Եւ այսպէս մըկըրտեալ, օծեալ մարձեալ պարարտ իւղով,
Յընթրիս բազմեցան, եւ լիաբուխ 'ի Թակուկէն
Առեալ նըւէր հեղուին Աթենասայ գինի անոյշ։

579

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բառնայ Հեռ՝ առաքեալ յԱրամազդայ՝ զգոչիւն մարտին. Ագամեմնոն սպառազինեալ վարէ զգունդսն ՚ի ճակատ. նախ յերկբայս յաղթութիւն, ապա զօրանայ Ագամեմնոն։ Հեկտոր պատգամաւն Արամազդայ զգուշանայ ՚ի նմանէ մինչեւ վիրաւորեալ մեկնեսցի. զոր տեսեալ սա՝ խիզախէ ՚ի քաջութիւն։ Դիոմեդէս վիրաւորեալ ՚ի Պարիսէ՝ ՚ի բաց ելանէ. Ոդիսեւս նահատակեալ ընդ տրովացիս՝ վանէ զնոսա յինքենէ, խոցեալ ՚ի Սովկոսէ՝ սատակէ զնա. Էաս պաշտպանէ նմա եւ Մենելաւոս հանէ զնա ՚ի կռուոյն։ ԶՄաքաւոն վիրաւոր ՚ի Պարիսէ՝ առեալ Նեստորի ՚ի կառսն տանի ՚ի խորանն, եւ մինչ Հեկտոր եւ Էաս նախճիրս գործեն, տեսեալ զնա Աքիլլեայ եւ չծանուցեալ թէ ստոյգ Մաքաւոն իցէ՝ առաքէ զՊատրոկլոս լրտեսել. որոյ երթեալ մինչեւ ՚ի Նեստոր, աղաչէ ՚ի նմանէ՝ յորդորել զԱքիլլէս ՚ի պատերազմ, կամ անձամբ գալ կամ գանէ զնա ինքն առաքել իւրովք զինուքն։ Պատրոկլոս անդէն ճողոպրեալ ելեալ պատահէ Եւրիպիլեայ հարեալ ՚ի Պարիսէ, եւ բարձեալ տարեալ ՚ի վրան իւր՝ բժշկութիւն եւ դարման մատուցանէ մերձ իջեանին։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

### ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ԱԳԱՄԵՄՆՈՆԻ

Սպասաւոն յանկուցոյ, Թողեալ զլքնաղ Տիթոնն, յառնէր,
Ձի բերելոյ ընծայեսցէ լոյս անմահից եւ մահացուաց.
Իսկ Աքաեցիք ձեռնկրկեալ ի պատերազմէ նաւս ազատէին
Ձհեծելն ժանտ, յորոյ ձեռին խուռամ նշոյն պատերազմի.
Եւ չոգաւ եկաց ի սեաւ մեծամարմին նաւն Ոդիսեայ՝
Որ կայրն ի միջոցի, ձայն յերկոսին առնել կողմանս,
Ի մի Թեւ՝ ի խորանսըն Էասայ Տելամոնեան,
Եւ ի միւսն՝ Յաքիլլեայն, որք խրախուսեալ ի քաջութիւն
Եւ ի բազկայ կորով ի ծայրան էին հանեալ զմիաչափ նաւսն:
Անդր ելեալ աստուածուհւոյն գոչեաց ուժգին՝ մեծ եւ ահիղ,
Եւ հրզօր զօրութիւն ազգեաց յանցնիւր ազատանց սիրտ,
Անհանգիստ անդուլ մարտիւ կալ ի ձակատ պատերազմին:
Եւ անգէն քաջպրացաւ նոցա գուտպար քան զքարձ անգրկէն
Գոգաւոր նաւափայտիւքն ի տեղեալին բերնիկ գետառ:

Իսկ Աւրիդէս ձայն եարձակ՝ հրամայն վառեալ աղբիւրաց,
Եւ նա ինքն եւս ազատ զխոյլսընեցոյսա հրաշէկ ալըղինձն.
Եւ նախ՝ ըզքաւրձիւքն ըզսրընտիպանըսն գեղեցիկս,
Ըզզօդեալսն եւ պատշաճեալըս ձարմանգիւքն արծաթիւիք.
Յետ այնորիկ ի վերայ զգեցաւ կըրծից լանշապանակ,
Չոր երբեմն կենդիցէս էր ի հիւրոյն Նըմին չնարհեալ:
Ձի մինչեւ ի կնոջոս հարկանէր մեծ համբաւի չունել,
Թէ ի Տրոյա նաւիցն լաստափայտիւքն ազատիցիք.
Նըմին իրի եւս զայն նըմա՝ չնարհ երեսաց Թագաւորին:
Տան էին ի նմա ծիրք ի սեաւ Թոզովատէ,

Եւ յոսկւոյ՝ երկոտասան, եւ յանագէ՝ քսանիւ չափ.
Եւ վիշապք կապուտագոյնք կարկառէին զպարանոցսն
Երեք երեք աստի անտի, ծիածանին կամարակերպք՝
Զորս ընդ ամպս եդ Ջրրուանեան՝ նըշոյն մարդկան յօգաձայնից։
Եւ վրաւքն սրկ ըզսուսերն յոսկիակուռ շղթեալ բեւեռս,
Իսկ պատեանքն արծաթիք էին պընդեալ ոսկեփոկ։
Բարձ զասպարն հասակաբերձ՝ հաստատհարուստ՝ ճարտարարուեստ՝
Գեղեցիկ, զորով տասըն շըրջանակք էին պղնձիք,
Եւ կըմբեայք 'ի նըմա էին քըսան մի անագեայք՝
Ըսպիտակք, եւ 'ի միջին՝ 'ի թըխագոյն պողովատէ։
Եւ պատէր գըժնհայեաց գըժախականեայ զնուաւ Գորգով,
Եւ չուրջ պարունակեալ 'ի նմա խուճապ եւ Արհաւիրք։
Անգըսային էր բառնալիքն արծաթեղէն, յորում վիշապ
Կապուտակ՝ գալարս առնոյր եւ գլուխք էին նորա երիք
Ոլորեալք ըզմիմեամիք, եւ յուվանէ միոյ բուսեալք։
Սալաւարտ ցըցունազարդ քառախորան եւ ձիաքաշ
Ի գլուխն եդաւ, գարգմանակն ահագնագին ձօճեալ վերուստ։
Ա՛ռ կըրկին հաստ գեղարդունս յեսանատուր սլաքեալ 'ի պղինձ՝
Որ քաջ 'ի բաց միշտ յերկինս 'ի նոցանէ փայլատակէր։
Ի վերայ նորա եռուն որոտ Հերա եւ Աքենաս
Ի պատիւ ոսկերուլխըն Մխկենեայ Թագաւորին։

Տայր ապա խրատքանչիւր կառավարին իւրում հրամանս,
Առնուլ տանել զերիվարսն ըստ օրինի անդր առ փոսսն.
Իսկ ինքեանք 'ի ղէն 'ի ղբահ վառեալ հեռի տային գըուոյթ,
Եւ գոռացին անհատական հընչեցաց յատակ քան զաստւոս։
Եւ կանխեալ քան զՀեծելսըն 'ի փոսն 'ի ռազմ յօրինեցան,
Իսկ հեծեալքն ընթանային խուռն ինչ ըզինչ, յորս աղմուկ չար
Սրկ 'ի նոսա Ջրրուանեանն, եւ 'ի բարձանց անտի արփւոյն
Տեղայց ցօղ արիւնազանգ, զի հանգերձեալ էր մերձ ընդ մերձ
Ցոդնախուռն 'ի դըժոխըս Թօթափել յալէ կատափուռնս։

Նոյն անգուստ եւ որովայիք 'ի դարեւանդ անդրդ գաշտին
Ըզմեծաւն Հեկտորիւ եւ զանըսպագիւտ Պուլիդամաս,
Եւ զԻնեաս՝ որ 'ի որովեանս աստուածօրէն պատուեալ յազգէն,
Եւ զերիւք Անտենորեամբք, զՊոլիբն ասեմ, զքաջն Ագենովր
Եւ զԱիմաս պատանեակըն զանմահից հանգուծանօխ։
Իսկ Հեկտոր ընդ առաջինն ածէր զասպարն ըզքոլորակ։
Որպես ընդ ամպըս ծագեալ փայլածէ աստղ հեւանաձիւթ,
Եւ երբեմն 'ի խաւարին ամպոյն մըտեալ անդրէն Թաքչի,
Սոյնպիսի եւ Հեկտոր ընդ առաջինն երեւէր մերթ,
Մերթ 'ի վերինս հրամայն տալով, ողջոյն 'ի պղինձ փայլակնացեալ
Զօրէն հօրն խիզն չանթիից վահանապետն Աւրամազդայ։

Եւ հանգոյն իմն օրինակ հընձօզք միմեանց գէմ յանդիման

Ցանդաստան առնն Ճոխի կարգաւ զակօան Հարկանիցեն
Զցորենոյ կամ ըզգարուոյ, եւ գէզ ՚ի դէզ դնորին որպէք,
Տրովացիք եւ ազգայեանք ՚ի միմեանս այսպէս ոստուցեալք
Սատակէին, եւ ուժք գըժնեայ փախուստ ոչ լինէր յոլ։
Զոյգ ըզգլուխն ունէին ՚ի մարտ՝ հրոսեալք հանգոյն գայլոց։
Հայեցեալ ՚ի նոսա կայմէր անդ Հեռ բազմահառաչ,
Զի նա եւեթ յաստուածոց գըտանէր մերձ առ մարտուցեալն,
Իսկ այլք առ նոքօք չէին ՚ի գից ընթերակայք,
Այլ հանդարտիկ նըստէին իւրաքանչիւր ՚ի տունս իւրեանց,
Ուր յարկ նոցին գեղեցկակերտ ՚ի դարեւանդս էր Ոլիմպեայ։
Բասրէին ամենեքեան ըզՋրուանեանն ամպրոպային,
Բարրելով զի տրովացւոցըն պարգեւել կամէր պարծանս։
Զառնէր Հայրն ինչ նոցա փոյթ, եւ առանձինն մեկնեալ
Ցայլոց անտի հեռագոյն բազմէր ՚ի փառաբն խայտացեալ,
Ի տրովեանց քաղաք ուՀ՚նաւս տգայեցւոց եգեալ գՀեառին,
Ի փայլականըն պըղընձոյն, ՚ի սատակիչըն եւ սատակեալս։
Ցառաւօտին անդ պահու, վինչ գիւցակոնն աՃեր գեռ տիս,
Ջերկոսեանն հարկանէին նեռք ըզիրդմանս, անկանէր զօրն.
Իսկ յորժամ պատրաստեալ կազմէաց ըզՇաշն այլ մայրեւոր
Ի պուբլիա անառատաքըստ, խրթին հարեալ զբարձրաբուն փայտս
Ցագեցոյց ըզՇեզոք ֆուբ եւ ձանձրասէիքն յագին անկաւ,
Եւ անուշակ կերտիրոյն պաշտօն զկիրքն ցանկասէիքն,
Արուեստագիտ յայնժամ իւրանց բեկին ըզգտնգտս ազգայեցիք,
Զայն ընկէր առ ընկեր գաստց ՚ի գաս արկեալ խրտխոյս։
Անդ յառաջ շահատակեալ Ագամեմնոն հար սատակեաց
Զարի այրն ըզՀովիս Ժոլովըրդոյն ըզՒիենովը,
Եւ ապա յետոյ զընկեր իւր զՅիլիեւսըն ձիամուղ։
Զի վազեալ սա յերկմիոյն եւ ախոյեան եկաց ՆրմինՀ՝
Որ դեպ ուղիղ յարձակեցաւն եհար զՀակատ սուր սլըղընձոյնն,
Եւ չարգել ՚ի նմանէ սլըղընձակուռ սլջսակն ըզսեգն,
Այլ Թափանց եւ ընդ այն, եւս եւ ընդ ոսկրըն, եւ ոչ ջոյն
Դըլըդեցաւ ուղիղ ՚ի նեղըս, եւ ըզմոլեալն տրտր Հրճուեն։
Եւ Թողեալ արանց սղջոյն Ագամեմնոն անգէն վնոսա,
Որոց լանջք սեռասպերծեալք ՚ի նմանէ լերկ պազպաջէին,
Այց խալաց յառաջ գԵսոն եւ գԱմեոխոսն ըսպանանել,
Ջերկուս որդիս Փրնամուն՝ ըզկարճորգին եւ զՀարազատ.
Երկոքին ՚ի մի կառս, եւ հարճորգին կայր կառապետ,
Իսկ անուանին Ամեոխոս ընդ իւր Հեծեալ գայր ՚ի կըռիւ.
Զորս Ագիլլեւս առ ոտս Իդայ ՚ի տուարածին էր ըմբռնեալ,
Կապեալ Ճապուկ ոզորիք եւ ոտձակեալ ընդ փըրկանաց։
Իսկ յայնժամ Ատրիդեան Ագամեմնոն վըսեմապետ՝
Նիզակաւն Հար ըզՓին ընդ լանջս ՚ի վեր կոյս քան զըստինն,

եւ զԱնտիփոս՝ ընդ ականջն Թրով զարկեալ սրկ ի կառացն.
եւ գիմեալ ի կողոպտել զգեղեցիկ զէնան ի նոցանէ,
Ծանեաւ զնոսա, զի կանխաւ եւս առ երագ նաւան էր առեալ,
Մինչ քաջոհան Ադիլևեւս գերեալ զնոսին եբեր յԻթալ։
Որպէս առիւծ ի խըշտիս Թեղեւընեցոց հասեալ եղեն,
եւ ժանեօք գազանութեանն յափըշտակեալ զմանկտին մատաղ,
Բեկանէ հեշտիւ եւ զգազար ոտիս նոցա կորզեալ հանէ.
Եւ նա մօտ իակ յոյժ անդէն Թէ գիպիցի՝ չունի օգնել,
Ձի եւ զնա իակ ինքնին անհընարին ունի գողութն,
եւ չտապաւ փախչի՝ ընդ պուրակս անառատամոլս եւ ընդ մայրիս
Խուճապեալ եւ քըրտնոխանջ՝ ի հինելոյ բարկ գազանին.
Ասպէս ոչ ոք ի տրտմանաց հեռնել զոյցս զօրեաց եղեռն,
Այլ ինքեանք իակ յերեսաց զարհուրելին տագնապացան։
Իակ նա՝ զԻսահակդրոս եւ զՀիպպոլոք ըզգոտ մարտիկ,
Ձորդիսն Անտիմաքեայ քաջասըրտի, որ մանաւանդ
Ընկալեալ ոսկի շատ յԱլէքսանդրէ պայծառ ձըրիւք,
Հակառակ կայր զՀելենէ մի տալ խարտէշ Մենելաւի.
Բզատրա կըրկին մանկունս Ագամեմնոն կալաւ ալքայ,
Որ ի մի ղոգըս հեծեալ՝ զՀիանն երագ վազելին անդ.
Ձի զերծան ի ձեռաց եւբեանց փայլուն երեսանակք,
եւ ինքեանք խռովեցան. իակ Աորիդէս առիւծաւարս
Նչ ընդդէմ, եւ ի կատաց անտի նոքա պատառեին.
Ապրեցո զմեզ, Աորոդիդ, եւ փըրկանակս ընկալ զարժանն.
Ցապարանս Անտիմաքեայ կայ կարասի բազմամըմԹեր,
Զըղնձ եւ ոսկի, եւս եւ երկաԹ Ճարտարագործ.
Հայրըն մեր ընորհեցոյն փըրկանս անդաւ, քեզ ի նոցանէ,
Թէ լուիցէ զմնչիլ ոզի գըլխով ազգեալ ի նաւս պայեցուց։
Ասպետնակ ըզԹագաւորն ազերսէին արտօսրագոչ
Բանիւք ողորմագութ, այլ ոչ ողոք լըսան բարբառոյ.
Արդ սրդիք դուք Թէ իցէք Անտիմաքեայ գոն մարտոցին,
Որ տայր երբեմն յատենի տրովեանց հրամանն զՄենելաւեայ
Չեկեալսն ընդ դիւցակերան Ոդիսեւսի հրեշատուԹեամբ,
Սատակել անդ առ եւեղ, առ պայեանս անգրէն չԹղոտ,
Ասժամ դուք ըզդըժընդակ հօրդ եղերան լուծչիք ըզվրէժ։
Ասաց, եւ ի կատաց անտի զԻսահակդր յերկիր ընկէց
Ցիփաս ընդ կոբծսըն հարեալ, անկաս յոտսայս նա ի գետին։
Ի բաց վազեաց հիպպոլոք, այլ ատաղկեաց եւ զնա ընդ երկիր՝
Ներանաս խըզեալ ըզձեռան եւ զպարանոց նորա հատեալ,
Եւ զօրեն խըզեն ատգի Թաւալագլոր սրկ ընդ ամխին։
Ըզնոսա Թողեալ գիմեր ի գուպար կուռ գումարտակաց,
Եւ ընդ իւր միսխոսան պայեցիքն այլք ամրապարզք։
Հետիք զհետս վանդէնն ըզխոշտապեալըն տագնապաս։

Եւ զհեծեալսն հեծեալք՝ բախեալք յիրեարս սրընձռոյն ։
Ընդ նոքօք յարեաւ փոշի՝ զոր ի գաշտէն մերկրկեցին
Ոտնատրոփ ձիոց սըմբակք . սակայն սրընթաց Ագամեհեան
Վանէր ցանգ կոտորելով եւ տայր խրախոյս սրտից ։
Որպէս հուր ծախիչ յորժամ ի տընկախիտ անկնդի մայրի ,
Եւ մերկրիկ փոթորկեալ ընդ ամենայն ձառակեացք ,
Թօթափին ջուխք կարձնովքն յատապատակէ հրատին ձնեպաղք ,
Ի ձեռն Աորեհանն Ագամեհի Թօթափէին նոյն կառափունք
Տրոմացուց փախըստէից , եւ բարձրավիզ յոգն երիվարք
Ի չաչիւն տատանէին զ մարտին շաւիղս ըզհեափուր կառս
Անվկաբեկս ընտիր ընտիր կառապետացն որոց կային
Անհետ տապատս , քան կանանց՝ անգնդոյ յաւէտ սիրայորդորք ։

Այլ զհեկտոր Արամազդ դարձոյց յարդանց եւ ի փոշոյն ,
Ի խոշոշ մահուց , յարեանց ապաժուժէ եւ յամբոխից ։
Աորիդէս խաղայր յառաջ՝ դանայեցուց յուժգին խրախոյս ,
Իակ նոքա ի վազելի գարգանացուցն Ինէայ շիրմին
Ընդ մէջ գաշտապատնոյն գիմեալ գնային ընդ մոլեթուշն ,
Անվկացեալք քաղաքին . խաղայր Աորեդ յաւէժ գոռմամբ ,
Թաթաւեալ անպարտելի ձեռք խր յարիւն եւ յապաժոյժ ։
Իակ յորժամ յԱքեոմենեայց հասին գերբունան եւ ի կաղնին ,
Ըզտեղի տային անդնդի եւ տանկին տակի վիմատոյ .
Զի կէսք գեռ ընդ մէջ գաշտին խառնակեին խրբեռ զերծինըն՝
Որ առիւծ հինահարեալ ի տապտաժամ գիշեր՝ փախոյց
Զամենեսեան , բայց միումն ըսպառնացեալ կայ դառըն մահ .
Զոր ժանեաքըն գրժնէիւք յափրշտակեալ՝ նախ զուրն եբեկ ,
Եւ ըզկնի ապա զարիւնն եւ զիորոտին ուղոյն լափէ .
Թագաւորն այսպէս Աորեհանն Ագամեհեան զինոսա պոլէր
Ըսպանեալ միշտ ըզգետինն , եւ փախըստեայ գնային նոքա .
Եւ շատք յորոյս եւ բերդանսեալք անկանէին ի կառաց
Ընդ ձեռամբն Աորիդեայ , զի նիզակաւն ուժգին մոլէր ։
Բայց մինչ կամէր ի պարիսպն հասանել բաքէր եւ ի քաղքէն ,
Ի ժամուն յայնմիկ անգէն հայլըն մարդկան եւ ատատածոց
Ցերկնուստ ի կառատս ապրանքատուին իջեալ Իւոյ
Գայր նրստէր , կոյծակնացայտ փայլատականաց չանէ ի ձեռին ,
Եւ զիւրա ոսկեձեւ ձեպակալ յաջոյգ պատպատաւոր .

Արի երէ , Թեհեւգ Խոխ , զոյս առ հեկտոր ատրճիր պատգամ .
Ցորժամ ուեանիցէ զհովիւն ազանդ զԱգամեհեան
Զի նդ նահատակըն գոռայցէ զարէ սրտից սատակել սահ ,
Խոյս տուեալ խորշիցի , հրամանն այլոց ատցէ գընդաց
Ոգորել ընդ Թըշնամին ի գլխատար պատերազմին ։
Իակ յորժամ տեսցահար եւ կամ ներուս Թէ վիրաւոր
Ի կառան հեծանիցի , յայնժամ ես ոյժ սատակչական

Տաց նրմա, մինչեւ երթեալ հասցէ 'ի նաւսըն գեղատախտ,
Արեգական 'ի մայր դարձցի եւ սըրբական գայցէ նըստեմ։
Զայս ասաց, ոչ անկըտող եղեւ մըրկուան երագ խոխ,
Եւ յԻդայ լերանց իջեալ 'ի սըրբանուէրն անդր Ինխո՝
Եգիտ զորդին Գրիամոս քաջի վէհերըն գիւցական
Կացեալ 'ի յերիվարսն իւր եւ 'ի կառսն ամրակառոյց.
Աս որ հուպ մատուցեալ ասէ Խոխ երագաձեմ.
Հեկաոր որդի Գրիամոս՝ զուգահանձարդ Աքրամազդայ,
Աքրամազդ հայր առաքեաց սոցին քեզ վիս պատգամաբեր։
Մինչդեռ տեսանիցես զԱքաւեիոնն հովիւն ազանց
Զի՞նգ տխոյեանսըն մըրցացեալ զարի տղանց հարկանել գունդ,
Խոյս առեալ մեկնեսջիր, զըշոյ խըմբիկ տգա հրամանն
Ընդ ոտիսըն մատչեալ 'ի կարեւոր պատեըրազիդ։
Իակ յորժամ մըրկընգահար կամ 'ի փըրձին խոց վիրաւոր
Ցիւր 'ի կառն ելանիցէ, յայնժամ արկցէ 'ի քեզ կորով
Ի չարդել՝ մինչեւ երթեալ 'ի գեղատախտ հասցես քաշտիս.
Արեւ 'ի մանկըն մըրցէ եւ նուխրական գայցէ խաւար։
Զայս այսպէս բարբառեալ՝ ել եւ գընաց Խոխ ժըրտան։
Իակ Հեկաոր 'ի կառաց անտի վազեալց գիմաւքն յերկիր,
Եւ ձօձեալ առւր գեղարգունա ընդ համօրէն չըրջէր բանակն
Ի կրուիւ տըւեալ իւրախոյս, եւ յարոյց ծանըր գուապարած։
Նոքա յետըս դարձան կացին ընդդէմ ալքայեցւոց.
Անդուստ արգիացիք ըզգունդս իւրեանց կազդուրեցին,
Եւ գուապարն արծարծեցաւ. Ճակատեցան, եւ Աքաւեիոն
Ոտեւս յառաջ յոտ անէչացեալ նահատակել ընդ տխոյեանն։
Աստղիք ինձ ասէ, Մուսայք, Ոլիմպեական յորկաց բընակք,
Ո՛վ ոք նախ առաջին Աքաւեիոնի եղ յանդիման
Ի տրուիւանց անտի եւ կամ 'ի բարեփառ նիզակակցաց։
Կորովին եւ անճնեայն Ախեոնորեանն Իփիդամաս,
Որ սընաւ 'ի Թրակէ պարտըտարօտ՝ 'ի մայր խաշանց.
Դայեկից նրմա 'ի տանն 'ի տղայութեան նորա կիսէս՝
Մօրըն հայր, այն որ ծընաւ ըզգեղեցկայորն Թէանով։
Այլ յորժամ 'ի վայելուչ արբուն չափոցըն ժամանեաց,
Անդ առ իւր կալաւ ըզնա եւ ետ նրմին ըզգուսաբեր իւր.
Իբրեւ ա՛ռ, յառաջասաց անտի Թըռեաւ յաքեանցն համբաւ
Մահկանաձեւ երկուասանն նաւաք որ զինի գնային նորա.
Զորս տպաւ 'ի Գերկոսէ Թողեալ ըզնաւսըն միաչափս,
Իակ ինքն 'ի հեռուստ եկեալ հասեալ կայր յԻնխոն.
Սա յայնժամ Աստիգէան Աքամանիի գիպաւ ընդդէմ։
Եւ առաջ իբրեւ յիքեարս ընթանալով լինէին մերձ,
Վըրիպեալ Աստիգեայ՝ խոտորեցաւ նիզակն 'ի բաց։
Իփիդամաս 'ի գօտւոյն եհար նիզըդոյ լանջապանին,

Եւ յետս ինքն 'ի վերայ՝ 'ի ձեռնըն ծանր եղեալ վըտահ.
Ոչ եհերձ ըզկամարըն նըկարչին, այլ անդ յառաջ
Հանդիպեալ արծաթոյն՝ կըրկնեցաւ սլաքն իբրեւ կապար:
Զորմէ բուռն իշխանաց հարեալ իշխանն Ադամմոն,
Զըգեալ ուժգին խզ առիւծ 'ի ձեռանէն յինքըն հանէը,
Եւ չեշտեալ սուսերաւն ըզպարանոցն՝ եւզյծ զանգամանն:
Այսպէս անդ անկեալ տապաստ՝ հէք ըզպղընձին ընկըճաց նա զբուն
Ի նըզատատ քաղաքացոյցն, 'ի հարուածոտ հարանէն բացեալ
Ո՛ւ'ի ներսոտէը, յորոյ ոչ 'ի շնորհս ինչ վայելեալ՝ տըւեալ բազումս.
Եթ նախ տըջառըս հարիւր, ապա հազար եւս այլ ուխտեաց
Ադ՝ ոչնար միանգամայն, որ իւր անթիւք արածէին:
Իակ յայնժամ սուր ըզկապուտ դիոյն Արիդն Ադամմոնի,
Եւ երթայր տանէր զչըքնաղ զէնըն յամբոխ աքայեցւոց:
Զոր Կոռմն իբրեւ ետես՝ երեսաւորն 'ի մէջ արանց,
Երիցագոյնն Անտենորեան, սուգ անհնարին զայնըն պատեաց
Ընդ անհուսն հարուածոտին, եւ ասէզ 'ի ձեռն անցեալ չոգաւ
Կանգնեցաւ զաղտ 'ի կողաց գիւցազնիկն Ադամմոնի,
Եւ տրմրկանն 'ի ներքոյ եհար ըզնա 'ի մէջ բազկին,
Եւ յայնկոյս ել թափանցանց փայլուն սրիգին սըլաքեալ սայր:
Սարսափեաւն էառ ընդ այն զարքայն արանց Ադամմոնի,
Համայն ոչ 'ի գտապաքն ինչ գոգալոտեաց, ոչ 'ի կըռուոյն:
Զհոգմոտանն տեսեալ նիզակ՝ 'ի կռոնն անդըր խոյացաւ,
Որ վերջոյըն ըզհամահայր զԻփիդամաս կոլեալ զոտից
Հասցնէպիւ ընդ քարշ տանէր եւ համօրէն կարդայր ըզքայն:
Եւ 'ի ձգել նորա զայն յամբոխակոյտն՝ ըզնա հարեալ
Ընդ կըմբեայ վահանաւն 'ի պղընձի տէգ՝ եւզյծ զանգամանն,
Եւ հասեալ՝ եհատ ըզգլուխ իւր 'ի վերայ Իփիդամայ:
Անդ որդիքն Անտենորեանք 'ի ձեռն Արիդ Թագաւորի
Զձակատագրին լըցեալ օրհաս՝ իջին 'ի տուն Սանդարպետին:
Սակայն ինքն ընդ գաստականս այլոց քաջաց շահատակէը
Կիզակաւ եւ սուսերք եւ մեծամեծ բըռնաքարամբք,
Ցորչափ արիւն ջերմաջերմ ազդպըրնակէը գետ 'ի վիզն.
Իակ յորժամ ցամաքեցաւ խոցն, եւ արիւնըն գագարեաց,
Հարան ցաւք սպրասուզք 'ի զօրաՀինն Արիդեան:
Որպէս ըզկին ծընընդական ըմբռնեալ սուր նետ գըժընդակ,
Զոր արկեալ հարկանեն ծընընդախնամ Ինքնիւրեայք,
Դըսաեղք Հերայի՝ յորոց 'ի ձեռս են գաման երկունք.
Նոյնպէս ցաւք սըլաքեալք յԱրիդեանին մըխեցան սիրտ:
Եւ 'ի կառան աշտանակեալ իւր՝ ետ պատուէր կառավարին
Ի նաւինեարըն խորագոզ վարել զնի սիրտ իւր կըսկրծէը:
Զայն ուժգին բարբառոյ բարձեալ գոչեաց առ դանայեանս.
Ո՛վ սիրելիք, առաջնորդք արգիացւոց եւ խնամապետք,

Դուք արդ այժմ պահեցէք ՚ի ծովաշուս լաստաֆայտին
Ըզդրժնեայդ մարտակուիս , զի զգօնն ինձ չետ Թոյլ Ադամազդ
Մըղել ըզպատերազմս ընդ տրովադիս զօրըս ցերեկ :
Զայս ասաց , եւ կառավարն ՚ի գոգաւոր նաւակսէն կոյս
Զգեղաբաւ Հիս մըտրակեաց , որ Թրուչէին ոչ անյօժար
Փըրփրադէզ ըղանիզքն եւ ՚ի փոչի մանծեալք ներքուստ ,
Առ ըղհոգ Թագաւորն ՚ի ձակատէն հանել ՚ի բաց :
Իսկ Հեկտոր՝ իբրեւ հառեա զԱգամեմնոն մեկնեալ գնացեալ ,
Խրախոյս եդարձ մեծաձայն առ տրովականան եւ լիկեցիս .
Տրովագեալք եւ լիկեանք եւ դարդանիոք ընԹերասմարտք ,
Քաջ լերուք , սիրելիք , եւ գիք ՚ի մեծ զարհուրԹիւն :
Արանց վհրն ՚ի բաց եղ , եւ Ջբրուանեանն ինձ Ադամազդ
Ետ փառս մեծ . ես գնդապետիկ ՚ի քաղաքէր գանասկիա
Զի արկէք սալաստրմեակ՝ մեծ եւս առնուլ պարծանաց չուք :
Զայս ձայնեալ՝ յորդորեաց զամենեցուն զոյժ եւ զոգիս ,
Ո րպէս ոք ուրիք որսորդ զի զպատեան լըսնաժանի
Դըրդեալ յարուցանէ ՚ի վայրենի կինձ կամ յառիւծ ,
Նոյնգունակ ըզմեծանձինսըն տրովագեանս յաքայեցիսն
Արկ Հեկտոր Գրիասեան , մարգահաշէշ Ապեայ հանգոյն :
Եւ ինքնին ընդ առաջինս պրոմըտուԹեամբ խաղայր մեծաւ ,
Եւ անկաւ անդր ՚ի գուպարըն՝ վերնաչունչ մրըրկի նըման ,
Որ Թափ անկեալ ոստուցեալ՝ վըրդովէ զծովըն կապուտակ :
Իսկ զո՞ նախ անդ առաջին եւ զո՞ վերջին արկ ՚ի կենաց
Հեկտորըն Գրիասեան՝ ուր եւս նըման փառս Ադամազդ :
Նախագոյն՝ զԱկտա , զԱռեմնոս եւ զՈպիտես ,
ԸզՀոլոփսըն Կլիտեան , զՈփելտիոս եւ զԱգելտ ,
Զէխմոս եւ զՈվտոս , զէվիպտոս քաջամարտիկ .
Ըզսոսա զպանոյեցւոցն ըսպան ասլետ , ապա զամբոխն .
Օրինակ խըմն մինչ զամպս երապաճեպըն հարուածոյ
Հալածէ Զեփիւռ՝ կոծեալ Թանձրատարափ խըմն մրըրկաւ ,
ԽուռնընԹաց կուտակագէզ գլխն ուռուցիկ ալէծոյ կոհակք ,
Ցայտէ փըրփուրն ՚ի բարձունս ՚ի չունչ հողմոյն աստանդելոյ .
Նոյնպէս խիտ ԹօԹափիէին ընդ Հեկտորիս ամբոխին գլուխք :
Անդ կորուստ հասանէր եւ անհնարին լինէր նահճիցը ,
Եւ ՚ի նաւսըն փախըստեալք անկանէին աքայեցիք ,
Եթէ չէր Ոդիսեայ հարկաւ քաղեալ առ Դիոմեդ .
Իսկ զի հզնէ մեզ , Տիդեանդ , զի մոռացաք զարուԹիւն քաջ .
Այլ ես այսըր , սիրելի , առ իս մատիր . այսպանք իցեն՝
Թէ Հեկտոր կոտրտակախրոխտ լիցի նաւացըս գամագիտ :
Ետ նըման պատասխանի Դիոմեդէս քաջ եւ ասէ .
Կացիր ես , ժառանգելոցիդ , այլ գուշնաքեայ ինչ հղիցի
Շահ օգտին առ ՚ի մէնջ , զի Ադամազդ ամպրոպայոյզ

Տրուայցւոց քան Թէ մեզ կամի ընորհել ըզյաղթութիւն :
Սակայ , եւ 'ի կառացն ընկէց յերկիր ըզթիկբերեաս
Տիգսհար արարեալ յահեակ ըսոճին , իսկ Ոդիսեւս
Զարբանեակաին արքային զաստուածանմանն Մոլիոնէն :
Ըզսոսա 'ի կըռուոյն լըռեցուցեալ Թոդեալ անգէն ,
Ինքեանք մխեալ ընդ տճգանին եւ խռով հարեալ ազմիկէին ,
Զերդ կըրկին վարագք արքայութեամբ յաստպականիս .
Սոյն առքս գիմեալք ընդ կրան՝ աստակէին ըզտրուագեանս ,
Ի հեկտորէ քաջէն վանեալքն ալեանք ոդի առնուին լուրջք :
Անգանօր կալան ըզկառս եւ զքաջերեաս Ժողովըրդեան ,
Զերկուս որդիս Մերոպիսի Պերկոսացւոյ՝ հըմտագունին
Քան ըզբնաւս հրմայից , որ չըտայր Թոյլ մանկանց խրոյ
Ընթանալ 'ի պատերազմըն մարդածախ , եւ լըսան ոչ .
Զի առեալ տանէր զնոսա սեաւ օրհասին Ճակատագիր :
Արդ Տիդեանն ըզսոսա Դիոմեդէս աշտնաւփառ
Ի հոգւոյ եւ յարեւէ արկեալ ըզզինան էառ կապուտ .
Իսկ Ոդիսեւս ատամկեաց զէիպոպոսեանս եւ զէիփիրոք :
Անդ Նոցին հարիհաստատ ձըգեալ ըզմարտըն Զըրտանեանն
Ամն արկեալ յոտս 'ի վայր , եւ ըզմիանըս զրատէին :
Եւ զաւագն Ցիգեայ ակըռա եհար զԱդաստրոփոս
Ըզդիցաշէնն Պեռնան ընդ Քոմպի զքաղաքն , զի չէին մերձ
Երկուքեան առ 'ի փախչել , վերնապաճոյ զրահեալ նա յոտ .
Մեհետի զնաստ կալեալ պաշտօնէին , եւ ինքն հեռի
Ցարձակեալ ընդ նահատակ՝ անկաւ 'ի քաղցր արեւէն :
Իսկ հեկտոր սուր նրկատեալ ընդ դասակարգն՝ էլ նա նոցա
Մէծագոչ հարեալ խօշիւն , զհետ խաղային եւ տրովեան գունդք :
Զայն տեսեալ սոսկացաւ Դիոմեդէս ահեղագոռ ,
Եւ անդէն առ Ոդիսեան ընթերակայ եւարձ ըզձայնն .
Ցերկոսեան 'ի մեզ եղեւնըդ հոլովեալ գայ՝ բուռն հեկտոր .
Ալ՛ աղէ եկ ալինք կացցուք , եւ զդէմ կալեալ բեկցուք ընձա :
Սակայ , եւ ճօճեալ զերկայնաստուերն ընկէց ձիզակ .
Եւ դէտ կալեալ անվրէպ 'ի գլուխն՝ ըզքըմբէն եհար սապատաբոյն .
Ալ՛ 'ի պղնձոյն ոսոխաւ սղոցնձէն՝ 'ի գետնոյկ մոբեցն ոչ հասանալ ,
Զի եկաց ընդդէմ տրտնալ եռատաւտին եւ քաղքաւծայր
Գրլխանոցն որ էր Գուշակին Ապոլլոնի տըւեալ պարգեւ :
Իսկ հեկտոր ձնպոմ անհուն յետս ընթացեալ խաձնեալ յամբոխն՝
Անկաւ 'ի ծոնկս եկաց յեղ հաստաբազուկ ձեռամբն յերկիր ,
Եւ պատեալ զաչըս նորա ծածկեաց գիշեր խաւարաբուրս :
Իսկ մինչդեռ 'ի սէգընկէց անդ իւր գիմեալ երթայր Տիդեանն՝
Փայլ 'ի բաց ընդ նահատակին՝ ուր ընդ գետինն մընիւալ կայր ,
Ցայնժամ ոգի առ հեկտոր , եւ ամբարձեալ անդրէն 'ի կառան
Եւ 'ի խուռն անգըր վարեալ՝ ապրեաց 'ի սեաւ օրհասէն :

Իսկ արին Դիոմեդէս ըղհնա պընդեալ ոխիւն՝ ասէ.
Արդ գարձեալ 'ի մահուանէ փրկեցար, շուն, էր մօտալուտ
Չարն առ քեզ, կըրկին Գուշակն այժմ Ապոլոն Թափեաց ըզքեզ,
Որում ոխիտ ապաքէն դընես 'ի գալդ յարգանց 'ի չհաց։
Այլ ըզքեզ հուսկ ինն ուրեմըն պատահեալ սատակեցից,
Թէ ոք ինձ եւս օգնական խոյե 'ի գիմ եւ զօրավիգն.
Այժմ ըղհնա մըտից այլոց՝ ուստ ձեռընհաս եւ լինիցիմ։
Զայս ասաց, եւ կողոպտեաց ըզտիպաւորըն Պէոնեան։
Բայց ասկայն Ալէքսանդրոս՝ այրն Հելենեայ վարսագեղին,
Ի Տիգեան անդր 'ի հովիւն ազգաց լընոյր ըզլայնալիճն,
Ընդ արձանաւ Թագուհեալ 'ի ձեռակերտ դամբանի անդ
Դարգանանայն Ինոսի վաղընքնին ծերոյ գըտհին։
Արդ նա յայնժամ ըզքաջին Ագամեմնոնեայ զպատճառեալն
Ի կըրծիցըն կորզէր ընդկարճն, զսպարն յօտից,
Եւ ըզձանրը կորդային. եմուտ նա՝նդ գիրկս իւր ալեզամըն
Եւ եհար, ոչ վըրիպեալ նեան 'ի մատանցն ունայնավար,
Ջգարշապար ոսկին այլոյ, եւ Թափ ընդ այն անցեալ փըքնին՝
Ի գետին վարսեցաւ. իսկ նա յոյժ քաղցր 'ի ծազգ հատեալ՝
Վազեաց 'ի գարձանէն եւ խրոխտելով բառըտուեցաւ.
Խոցեցար, ոչ վայրապար Թըռեաւ սըլաքս. այլ ո՛ տայր ինձ
Թէ 'ի կուշտըդ ներքին արկեալ՝ զոգիդ քաղէի.
Յայնժամ ոգի առնուին եւ յեղերանց աստի տրովեանք,
Որ 'ի քէն, իբր յաւիւծէ պապաջօղ այծք, կան զարհուրեալ։
Իսկ արին Դիոմեդէս ոչ ինչ քաջքնեալ ասէ առ նա.
Լուռացողդ ազեղնաւոր, եղջերապանծ, աչքկազնին,
Եթէ զինուք գիմագրաւ 'ի հանգիպի մաղչէիցէ գոտձ,
Չէր ինչ քեզ օգնելոց ազեղն եւ նետք քո Թանձրախուռն.
Արդ զոտին խոյ գըծեալ քո զգաւրշապար՝ ունայն պանծաս։
Չէ ինձ փոյթ, որպէս Թէ կին ոք կամ մանուկ հարկանէր խօլ.
Չի կրնատ եւ անպիտան առըն փըքին բուէթ է եւ գուլ։
Ապաքէն այլագգ լինէն, Թէ եւ Թէթեւ ինչ չըփիցի,
Ելանէ սըլաքըն սուր, եւ արկանէ անդէն անչունչ.
Եւ կընոջ ամուսնոյ նորին ցըտին եւ ցեղուն այտք,
Որգանայ մանկտին, եւ լինքն ըզհոգն յարիւն ներկեալ կարմիր
Ցրտրեալ Նեխի, եւ քան կանայք՝ հաւք պար առեալ պատին զնովաւ։
Զայս ասաց. իսկ Ոդիսեւս կորովասէգ հուսկ մատուցեալ
Կաց հանդէպ, նա զնետըն սուր՝ նըստեալ յետոյս՝ ղերծ յոտանէն,
Եւ առաջիկ ցատց խիճք ըզբովանդակ մարմնոյն անկան։
Եվ անդէն հեծաւ 'ի կառն եւ ետ պատուէր կառապետին
Ի քաշտքըն դոգաւոր վարել, զի սիրտ իւր մորմոքէր։
Սիսյն մընաց Ոդիսեւս նիզակատուր, եւ չեկաց ոք
Ան նըմա յարգիացաց, զի անկաւ ահ յամենեսեան.

Ցոգւոց եղ, եւ՝նք մեծասիրտ անձին խրտամ զայս խօսեցաւ.
Վա՛հ զենու, ինձ զինչ հասցէ. չար անհնարին եթէ փախեայց
Չարհուրեալ՝ ի խառնէս, եւ թէ՝ մըգռնիմ միայն՝ չար եւս.
Չի Չըրասանանն երկիւղիւ պաշարեաց զայլ գանայեցիս։
Ա՛յլ զի՛ ե զայսոսիկ իմոյ հոգւոյս ընդ իս վիճել.
Չի գեամ եթէ վատաց ե խուսափել՝ ի ձակատէ,
Իակ որ քաջն իցէ՝ ի կռիս, հարկ ապաքէն իցէ նըմա
Ժուժկալել սրիտաբար, թէպէտ հարցի, թէ հարցէ զոք։
Սինչդեռ զայս ըզմէտաւ եւ ըզըրտիւն ածէր իւրով,
Հասին գառք պատերացան վահանաւոր տրովադացւոց,
Եւ փակեցին՝ ի միջի՝ զեզեռն յինքեանս ամփոփելով։
Որպէս յորժամ՝ ի վարազ հրոսեն բարակք ւառոյգ մանկտի,
Եւ նա եչեալ գայ դիմեալ՝ ի Թաւամուր Թաւալոցէն
Չըսպիտակ սրելով ժանիսն՝ ի ծամելիսըն ծամածուռս.
Ցարձակեալ գրոհեն նոքա, եւ առաջինդ Ճայթէ կափիւն,
Նոքա պինդ կան՝ ի գիմի՝ Թէպէտ գըժինեայ իցէ առաջիկ.
Նոյն յաջմնուստս Յոգիսեւս՝ ի սիրելին Ապամադոյ՝
Խուժէին տրովեանք, եւ նախ նա զՀեքտաշտին Դէյոպիտէս
Խոցեաց ընդ ուսն՝ ի վերուստ՝ ընդոստոստեալ սուր աշտէին,
Ցետ այնորիկ ապա զԹոասին ըսպան եւ զԵնոմոս,
Եւ ապա զԻմրազիսոնոս՝ զինչ՝ ի խառայն կըմնէր գետ,
Ընդ կռնակայ վահանաւն ըղտգն՝ ի պարս մըխեալ նոցա,
Եւ նա գըգռեալ՝ ի փոշւոջն՝ ոտիւ ձեռնի կոլաս զերկիր։
Թոզեալ զոտս՝ զէխպատեան Քարոփս արար մըկընգահար,
Չեղբայրըն Հարտազաս ըզՍովկոսի քաջազարմին,
Որում գայր՝ ի Թիկունն աստուածակերպ այրըն Սովկոս.
Ա՛ռ երի արձանացեալ՝ ըզբանս առ նա բարբառեցաւ.
Ո՛վ անուանիդ Ոգիսեւս, անյագդ՝ ի նենգ եւ՝ ի ձըգունս,
Զարծանք՝ կամ զերկոցունց տարըցիս այսօր ըզհիսպատեանց,
Ըսպանեալ արս այսպիսիս եւ ըզկազմածն առեալ կապուտս,
Կամ իմով գեզարդեամբ խոցեալ՝ զոգիդ կորուսցես։
Ընդ բանին եւ եհար զվահան նորա զրաղորածիք.
Եւ անցեալ Թափ ընդ տապարըն փայլածուն՝ ներքին հուժիւս,
Երկեալ մըխեցաւ յամենաքուեստ պատենազէնին,
Եւ քերեցաւ՝ ի կոպէն ըզմորթըն բնաւ, տակայն չեւս Թոյլ
Գալ՝ էս Ամենաս խառնել յարի առնըն ընդերս։
Գիտաց յանձն իւր Ոգիսեւս՝ զի մահացու սայր չանկաւ յինքն,
Եւ ընդ կրունկըն վերըլոռնեալ՝ զայս առ Սովկոս արձակեաց ձայն.
Ա՛յ Թըշուառ, այժմ ե՛ն եւ ե՛ն գայ ժամանակ քեզ ծանր օրհաս,
Չի խափան ինձ տրտքեր՝ ի կըռտաւելոյ՝ ՚ն՝ տրովադացիտ.
Եւ ես քեզ ասեմ տատկեն ըզստատուածուն եւ ըզսեաւ մահ
Հասանել յաւուրս յոյսակիդ, եւ աշտեիւս իմով պատանալ՝

Պարծանս ինձ տացես, զոգիդ Սանդարամետին քաջաձիոյ։
Ասաց, եւ նա ի փախուստ անդրէն դարձեալ լեռս ընթանայր.
Ի չըրջել իւր ըզթիկունսն՝ եհար վարսից սէգ ի միջոցն՝
Ի միջի անդ ուսոցն, եւ թափ ընդ լանջս անցոյց յայնկոյս.
Տապալեալ՝ թընդիւն եհան, եւ Ոդխաւս պանծաց գիւցազն.
Ո՛վ Սովիկ, քաջամարտին ձիախրոխտ Հիպպասեայ Ձիւս,
Քեզ վախճան եհաս մահուն եւ ըմբռնեցաց, եւ չապրեցար։
Ո՛վ հիքիդ, ոչ քեզ հայր եւ ոչ մայրիկ քո մեծարոյ
Ձաչիւնսդ փակեացին ի մահուան քումմ, այլ գիշակեր
Խլեացին հաւք՝ բարբառելով ըզթեւս իւրեանց ըստէպ ըզգեւ.
Իսկ Թէ ես մեռանիցիմ, յոտզարկեացին ոքայիանք քոյք։
Ձայս առեալ՝ ըզհզօր Ոխոսկ Սովիկեայ բաւեաըն մարտիկ
Ձըգեաց հան ի մարմնոյն եւ ի կռնկեայ խոց վահանին,
Եւ արիւնն ի կորովել նորա ցայտեաւ՝ առնէր զոգիան։
Իսկ արուեստիքըն մեծանձինք զՈդխեայ յային արկեալ զարիւն,
Խրախոյս բարձեալ յամբոխին՝ միահամուռ յինքն ընթացան։
Իսկ նա յետս յետս երթայր եւ առ ընկերսն աղաղակէր,
Եւ երիցըս գոչեաց որչափ տանէր առնըն գըլուխ.
Լըսեա երիցս ըզկանչիւնն՝ Ագեայ սիրեան Մենելաոս,
Եւ անդէն առ որ մերձըն կայր էաս՝ ձայն արձակեաց.
Մազդեզնըդ Էաս Տելամոնեան, ազանց իշխան,
Քաջևխիզխան Ոդխեայ զինեւ հընչէ ձայն բարբառոյ,
Որպէս այն Թէ զնա ի նեղ արկեալ արուեստիքն տապնասպիղին
Գաշարեալ յանձին զիմոյն ի տատակացեալ գուպարածի։
Եկ ի գոյնեա անդր երթիցուք. զի ազնուագոյն է պաշտպանել.
Կատածեմ գուցէ միայն ձեացեալ էրեսաց ինչ ի արուեստից
Աչըըն պըրտեայ, եւ կարօտ գանայիցեայ Թոզըն տատակ։
Ձայս առեալ յառաջիկը, խաղայր ըզկնի գիւցազոյն այր.
Եւ գըտին զՈդխեա՝ ըզսրխրելն Արամազդայ,
Եւ զարուեստիքն զիւրեւ պատեալ իբր ի լերինս չէկ գայլաշունք
Ջեղջերապանծ եղջերուաս զոր խոցեալ այր վիրատրեաց
Կատաղաբար ի լարէն, յորմէ վէրծաւ Թեթեւ ոտիւք
Փախուցեալ մինչ եղկ արիւնն եւ ծունկք նորա Ճախր առնուին.
Իսկ ապա՝ իբրեւ ընկճէ զինքըն սըլացքն սայրատուր,
Ցըրցըտանն զինքն ի լերինըն գայլաշունքըն շաղակրկիռք
Ի հովանոցս անտառի. այլ բախան եւքր զաւիծ վիրապ,
Գայլաշունքն յահէն սրանան, եւ ինքն անցեալ մըռըզայլն.
Ապա՛ծ անդ զարիւնան պյոնահանձարն Ոդխեաս շուրջ
Բան առնուին քաղմախուռն եւ կորովի արուեստիցիք.
Այլ մինչդեռ յարձակեալ վանէր զիւցազն ըզժամըն ժանտ։
Եկն էաս՝ մերձ մեռանիս ըզբըդանմանն ածեալ զաստղոր
Կաց ընդ կողոց, խոկ արուեստիք՝ այլ ոք այլուր խուսափուսեցին։

Մենելաս արիասական ըզձեռանէն կալեալ ընդա
Յամբոխէն եհան յոր վայր հուպ անդր ըզվիս վարեաց Ծառային։
Իսկ Էսա ՚ի տրտուղեան անկեալ լսական ըզԻորիկլոս
Զհարձորդին Պրիամեան, ըզՊանդակոս ապա եհար,
Եհար եւ զԼ՚խանգրաս, ըզԳիլաեսոս եւ զԳիլ՚արեէս։
Օրինակ ինն յարժամ գետ յորգեալ ընդ գաշտ ընթանայցէ
Ի լերանց հեղեղատեալ, յԱրամազդային ձեռեալ սարսափ,
Բազում չոր կալնվիս ընդ իւր առեալ գըլէ եւ չոճ բազում,
Եւ կարահամ չնջնջեսցէ Թաւալագլոր գերիվեր ՚ի ծով,
Նոյն Էսա հրաբաչելին փոթորկելով խազայր ընդ գիւրն՝
Հարեալ զարս եւ գերիվարս, եւ Հեկտոր չեւ էր լեալ ըզգաստ.
Զի երթեալ պատերազմէր յահեկակուլ բոլոր ուազմին
Առ ափամբք ըՍկամանդրոս գետոյն ուր չատ եւս մանուանդ
Գառափունք Թոթաֆիւնին արանց, եւ գոռ անբաւ գոռոյր
Ըզքիծաբանն Նէստորիս եւ զարիսեանն Իգումենեաս։
Եւ Հեկտոր խուռն ընդ նոսին՝ անհրնարին գործեր նախձիրս
Ի նիզակ ու՚ր հեծեղծի, առնէր զասացն գունդ գիր եւ սար,
Բայց քաշուզն ազայեցիք յապաւարիսն չմեհենին ինչ,
Եթէ չէր Ալէքսանդրի՝ առն Հելենեայ վարագենին՝
Զմարտաւան զհովիսն ազգաց ՚ի քաղուածեանցն ցածուցեալ
Եռատոր սըպրտաս խոցիսոյ ընդ ուս ազնուական։
Զահի նոր սրն հարսան մեծի սպրդեցեալ սանհաղանիւք,
Գոտգի գնա ՚ի ջըրլիզ պատերազմին սպանանիցեն։
Եւ անդէն Իգումենեաս ձայն առ գիւցազն ընկէց Նէստոր.
Ո՛վ Նէստոր Նէլիսածին, աքայեցւոց պարծանքըդ մեծ,
Օն արի, հեծիր ՚ի կառդ, եւ Մաքաւոն ընդ քեզ ելցէ,
Եւ ձեռով զասլասըմբակ կաքիր հիւնդ ՚ի նաւսըն կոյս։
Փանզի այր բըժիշկ այլոց բազմագունից է փոխանակ
Առ ՚ի զնեալս կորզել եւ սպեղանել քապըլըր դեղովք։
Զայս ասաց, չքատանգանեաց Նէստոր ասպետըն Գերենեան.
Եւ անդէն ՚ի կառըս իւր, եւ Մաքաւոն առ իւր հեծաւ՝
Աղիճեպեայ պըանչելոյ ձաղատարապետ բըժշկեցին ձեռ.
Մըտրահեաց վերիվայրան եւ վըտապգիւր սըլաննային
Ի գոգեալ կորկոտգոյն, անգըր սըրտեցին եղեալ հաճոյ։
Շըտիճեալս ըզպտղավաչխըն յահն տրիճեալ Կեբրիոնի՝
Որ հեծեալն էր Հեկտորիս, քան զայս առ նա բարբառեցաւ.
Հեկտոր, մեք աստանօր ընդ գանայեանքըս գեգերիմք
Ի մի Թեւ ահեղաձայն գուսպարածիս, իսկ այլ տրտվեանք
Խառնիխուռըն սպըտաքին ընդ իրեարս տղք եւ երիվարք,
Եւ խռովք զնացին Էսա Ցնէյամենեան, ծանեայ զնա քաջ.
Զի զասպարն ըզպրկտատրք ասնի զիհիկամբք. ծն եկ եւ մեք
Անդր ըզկառս եւ զձիս վարեմք, ուր առաւել յաճախագունիք.

Հեծեալք եւ հետեւակք մըղեալ ըզմարտն եղեռնագործ
Ըզմիմեանըս սատակեն, եւ բըրդեցաւ խոչեն անհուն։
Ասացեալ զայս՝ մըտրակեաց ձերիվարեանըն գնդապետ
Շաչուն մըտրակաւն, որ ըզդանին ընկալեալ զազդ՝
Թեթեւ ըղսուր կառան ածէին ընդ տրտմացեան եւ նդ ազգեանս,
Առաթուր կոխեալ զմեռեալս եւ ըզվահանս, եւ սեան ոզնեայ
Ներքուստ յարիւն թաթաւէր եւ չըրջանակքն ՚ի ծնօտ կառացն,
Ցորըս չինէք ՚ի սըմբակաց երիվարացըն ցայտէին
Եւ ՚ի ծայրից հէցէին, եւ նա ցանկայր յամբոխ արի արանց
Մըտանել խորատակել, Թափ ոսոստչեալ, եւ աղմուկ ժանտ
Ընդէդ ՚ի գանձատեանս, եւ ՚ի տիպէն ոչ դադարէր։
Սակայն ասա, ՚ի գաւառական այլոց արանց անցեալ ՚ի կռիւ
Նիզակաւ եւ սուսերօք եւ մեծամեծ բըռնազօրութիւնք,
Տէլամանեանն Էասայ ՚ի գոռալոյն ըզդուշանայր.
Զի նմա ցասնայր Արամազդ՝ Թէ ՚նդ վէհ քան զինքն ասն ոգորէր։
Սակայն բարձրագահն Արամազդ հայր՝ ահ արկ յԷաս,
Պակուցեալ եկաց եւ յուսա ընկէց զասպարն եօթընհարիւրեան,
Եւ սարսեալ՝ աչըս յամբոխն ածէր հանգոյն չար գազանի,
Ցեաս ընդ կրունկ գարձեալ քաշէր, գուն փախեալ ծառնդ ՚ի ծընգանէ։
Զոր օրինակ յանգէտոյ հանգըրուանէ զառիւծ խարուեալ
Հալածեալ փախուցանեն գամիուռնք եւ արք տուարածականք,
Որ զդիչերն ողջոյն տըքնեալ՝ չըտան նըմա յափըշտակել
Զարիւառոյն ըզՇարսպ, իսկ նա չաղջին անձկաւ ասպատակեալ,
Բայց վըհատեալ եւ ոչ ինչ, զի Թանձրախուռն ՚ի հանգիպոյ
Ի գըրկացըն կորովեալ Թըռչին պըղտքըն ասյրատուքք
Եւ ջահք հրատարըտք, յորոց քաղցին՝ Թէ եւ խիզախ,
Ընդ այգըն տարտագիմ գընայր ՚ի բաց հաշեալ պըրտիւ.
Էաս այսպէս ՚ի տրտմեանց գընայր սըրտիւ Թախանձալից
Ցակամայս յոյժ, երկուցեալ զաքայեցւոց նաւատորմին։
Որպէս մըտրուկ յոյլ՝ բըռնացեալ քան ըզմանկտի եւ հասեալ յանդ,
Ցետ յոգունդ ՚ի վերայ նորա բըրդոց խորատակելոյ՝
Մըտեալ խուզէ զԹանձր արտորեան, կոփեն մանկունք Թոպալոցք,
Սակայն կարըն ուժոյ նոցին անտիսական է կնաւոտգոյն,
Եւ հալիւ ըզՇարսպական յադ կըշտասպինդ ՚ի բաց վանեն.
Այսպէս յայնժամ անդ զորդին Տէլամոնեան՝ ըզմնծն Էաս
Մեծամեծիցըն տրտվացք եւ օգնականք հետահրաւէրք
Մըխընդահար Թոպեալ ըզկուռն աստպարին ցանգ հալածէին։
Իսկ Էաս, է զի յուշ ածեալ ըզբուռըն քաջուԹիւն,
Ցեաս ընդ կռուէքն գարձեալ՝ ըզդէմ ոմնէր գուամարտակաց
Տրտվացուց ձիահալմոնց, է զի գասնայր յետս ՚ի փախուստ,
Եւ արգել զամենեսին ՚ի սրընԹաց նաւսըն մի խուժել։
Ինքն ՚ի մէջ տրտվագացուց եւ աքայեանց կացեալ մոլեր,

Եւ աչեաքն 'ի կորովեաց անտի բազկաց դիմակաք յառաջ
Էր որ 'ի յաղթեն իւր վահան երթեալ վարսեալ հարըստահէն,
Շաղաք եւս անդ 'ի միջոցի, չեւ 'ի մարմին հարեալ սպիտակ,
Ընդ գետինն անկեալ մնային՝ յապիլ մարմնովքըն տեղեացեալք։

Ըզնա տեսեալ Եւրիպիլ՝ Եւմոնի որդին չքաղեզ,
Զի նեղեալ տագնապեր տեղատարափ հոսեալ նեփուք,
Զոգաւ եկաց առ նըմա, եւ արձակեալ զաշտէն փայլուն՝
Եհար զթաւախոտեանն Ասիասւոն զհովիւն ազգաց՝
Ի լերդին ընդ կըշռիւն, եւ նոյնժամայն ըզծունկան ելոյծ։
Վազս առեալ Եւրիպիլոս ըզզէնան յուսոցըն կոլոպատէր։
Իակ ըզսա խըրեւ եռեւս Ալէքսանդրոս աստուածակերպ
Զի վերծոյր զԱսիասւոն 'ի կամմածոց, քարչեաց անդէն
Զլայնալիճն Եւրիպիլոս եւ եհար նեա 'ի զնսան աջոյ։
Եզէգնըն բեկաւ, եւ տատապէր ազդրըն ցաւովք։
Ցընկերացն անդրէն 'ի վաշս մեկնէր տագրել 'ի մահուանէ,
Եւ եհար մեծագոչ 'ի գանայեան գունդն տզեղակ։

Ո՛վ սիրելիք, զօրաւորք արդեաւսաց եւ յանձնառիք,
Դարձիք կացէք վանեցէք ըզժամըն ժանտ 'ի յիւսոյ՝
Ի նեռից տագնապելոյն, որ ոչ կարծեմ Թէ փըրկեացի
Ցահագնագոռ 'ի խազմիս։ այլ ամենայն ուժով ընդդէմ
Ըզմեծաւն Իւսոս զինվառնեան տրդեաւ կացէք։

Զայս տեսց վերաւորն Եւրիպիլոս, նեղա մտաւան
Կացին մերձ՝ ըզվահանըն խոնարհեալ զուսովք խրխնջ
Եւ ըզզէգըն կարկառեալ։ տոցա Ինդ առաջ գընաց Իաս,
Եւ յետս ընդդէմ դարձաւ եկաց ընդ ժամանելն յընկերաց գունդ։
Ասպէս տըգա գոսային զօրէն հրոյ բորբոքելոյ։ —

Իակ ըզնեստոր 'ի մարտէն՝ նեղեան զամբիկըըն քըրտնահարըք
Տանէին, ածէին եւ զԱքաւսւոն զհովիւն ազանց։
Երագոտըն քաջազինն Աքիլլեայ զնա տեսեալ ծանեաւս.
Զի կացեալ 'ի վերջին յաղթամարտին նաւին խորամ՝
Ընկաւեր զծանըր ճրպտնեան եւ ըզխուռճան տրատաստայիգք։
Եւ անդէն անդ առ ընկերն իւր Պատրոկլէս բարբառեցաւ
Զայնարկեալ 'ի նաւէն. նա 'ի վրանէն պղպջն խրխնջ առ,
Եվ 'ի գուրս Արեայ նըման, եւ նըմա ահիպն եղեւ չարի։
Խօսեցաւ առ նա նախ արի որդեակըն Մենիոեայ.

Ջի՞ կարդաս զնա, Աքիլլեւս, եւ զինչ խընդիր է քո յինէն։
Երագոտն Աքիլլեւս պատասխանի տըւեալ ասէ.

Դիւցազնըդ Մենիոեան, անձին խոյ յայժ սիրելի,
Այժմ 'ի ծոնկս իմ անկանել կարծեմ զաքեանս աղերսարկուս,
Զի հասեալ անձկութիւն անհնարին պաշարեալ կայ։
Աղէ երթ, Պատռոկլէ, հարց ըզնեստոր,
Ո՛վ վիրաւորն այն իցէ՝ զոր 'ի կըռուոյն առեալ տանի։

Ի Թիկանց՝ արդարև Մաքսաւանի Թըւի Հանգոյն
Զաւակին Աակ՛ևպևայ, բայց ոչ տեսի զառնըն երեսս,
Զի զանցին զինեւ ձիսանն յառաջագէմսըն ձեպելով։
Զայս ասաց, եւ Գատրոկլոս անասց սիրուն ընկերակցին,
Եւ դիմեալ ընթացաւ ընդ նաւս եւ վրանս աքայեցւոց։ —
Իսկ Նոքա մինչ՛ի խորան Աքիլեսածնին ժաման եղեն,
Ինքեանք՛ի կառաց յերկիրն իջին դալարաւէտ,
Եւ պաշտօնեայ Ծերունեւոյն ըզձիան ելոյծ՝ Եւրիմեդոն։
Եւ Նոքա զքերան՛ի շապիկաց անտի խըրեանց ցամաքէին
Կանգնեալք ըզծովեզերըն՛ի սըքահասն օդոյն սըղոխս։
Ապա՛ի վրան անգըր մըտեալ՛ի Պըսատաբանըն բազմեցան։
Ըմպելի խառնէր Նոցա գեղեցկածամն Եվամերգ,
Զոր յաւերել Աքիլ՛ևսի առ ալեւորն՛ի Յունեգեայ՝
Ըզգուստըր մեծանձինն Արսինոյի, զոր ինր եւոուն
Աքայեցիք ընտրանաւ, զի բնաւից վեհ էր խորհըրդով։
Արկ սա նախ առաջի Նոցա սեղան մի գեղեցիկ,
Սեւոանի, ողորկագոյն, եւ՛ի վերայ խան մի պղընձի,
Եւ սոխ՛ի նըմին՝ ՛ի դէպ յարբուսըն կերակուր,
Եւ մեղըր ծորածոյ. եւ զգինըն սըրբոյ զպըտուղ,
Եւ զբաժակըն չքնաղ՝ զոր՛ի տանէն ած Ծերունին
Ըզկըտեաըն ոսկեպատար, որում չորիք էին ունկունք,
Եւ կըրկին ըզմէն միով իւրաքանչիւր շուրջանակի
Աղաւնեակք ճարտարէին, եւ կըրկին տակք էին ներքուստ։
Այլ ոք հազիւ դըժուարաւ չարժէր ըզպինն՛ի սեղանոյն,
Իսկ ալեւորըն Նեստոր առնոյր բառնայր զայն անաչխատ։
Արդ՛ի Նմա խառնեալ Նոցա կինն հանգուճատի աստուածծուհեայ
Գրաժիեան անասպաւաս, զոյծնեցին յայն քերեալ պանիր
Գերոցաւ պղընձէիւ, ցանեալ՛ի նոյն սպիտակ փոխինդ.
Իբրեւ կազմեաց զըմպելին՝ առեալ մատոյց առ Նոսա յուսկ։
Որ արբեալ եւ յափուշեալ ըզտասպախարչն երաշտ պապակ՝
Ըզբանիւք ընդ միմեանս անկեալ՝ խօսիւք ըզբօանուքին։
Իսկ Պատրոկլ՝ եկեալ եկաց անդ առ դրանն այրն աստուածաստիպ.
Զոր տեսեալ Ծերունեւոյն՝ ՛ի պալպաչըն յարեաւ գահէն,
Եւ զձեռանէն առեալ եմոյծ եւ հրաւիրեաց՛ի բազմական։
Ակ՛ ասկայն Պատրոկլոս՛ի հրաժեշտի կացեալ ասէ.
Ձէ Նըստի ժամ եւ չածցես զնս՛ի հաւան, դիւցազնըզ Ծեր.
Մեծապոյ, պատկառելի է որ յըղեաց զնս հարցանել,
Ո՛վ էր գա զոր ածէիրըն վերաւոր, այլ աւադիկ
Ճանաչեմ ինձէն տեսեալ զհովիւն ազգաց ըզՄաքսաւան։
Արդ հրեշտակ զբուցատար առ Աքիլեւս դարձայց անգրէն.
Դու ինքնին խոկ քաջ գիտես, դիւցազնըզ Ծեր, զինչ ոք է նա
Այլ դըժնեայ, զանմերձն անպատ Թերեւս ընդ փոքո պարտաւորել։

Եւ նըման պատասխանի Նէստոր ասպետըն Գերենեան .
Զի այդպէս Աքիլլեւս գըթայ յորդիս աքայեցւոց
Ի նեռիցըն վիրաւորս , եւ ոչ գիտէ քանզիսն սուգ
Հաս կալաւ ըզբանակին . աւազորեարն անհիւծ գընին
Նետահար եւ սիգախոց այլ ամենայն 'ի նաւս խըճանց :
Նետահար կայ Տիգեանըն կորովին Դիոմեդես ,
Տիգախոց և Ոդիսեւս եւ փառաշուէն Ագամեմոն ,
Եւ ընդ ասգըրըն փըքնաս հարեալ դընի Եւրիպիլոս ,
Եւ ըզայս՝ միւս եւս այլ՝ հանի ես այժմ 'ի ձակատէն
Լարաձիգ սըլտաքաւ վիրաւորեալ . բայց Աքիլլեւս՝
Փայլն այն ոչ փոյթ ինչ առնէ , ոչ ողոմի գանայեցւոց :
Մի ԹԷ ապատեալ մընայցէ , մինչեւ երագ նաւքն առ ծովուն
Ի հեձուխս արկիացւոց խանձատեսցին յոխերիմ հուր ,
Եւ մեք մի՛ատ միոչէ կոտորիցիմք այլ առ ընկեր .
Զի չեն իմ ջիւք , իբր երբեմն , 'ի գիւրագունդ անգամս առոյգ :
Իմիւ ոք տայր քեզ զայն արըտն եւ ըզկընեզ ոխոց խորով ,
Որպէս յորժամ զանգիոց աւարէ 'նգ մեզ ուխտեցեալ
Անկաւ վէգ , եւ յորժամ գիտեմեանեւս ըստանի ես
Ըզգաչըզն հիպերըոքեան , որոյ հնչիւն էր քանակութիւն :
Ապահի ես փախարինս , խակ նա զիւրոց եղանց կըտուէր ,
Նետահար ատապալեցուս զքեզ ատոլլինան գիմեզ բաղէ ,
Եւ ատրըն գիպըոյնիք խուճապական յահ ու 'ի փախուստ :
Գերփեցաք 'ի գաշտին ուժգին աւար բազմալըզիք .
Ցիսուն նախիր արջառոց , եւ ոչխարաց նոյնչափ ճահուկս ,
Խոզից նոյնքան երամակս , եւ ընդարձակ հօրանս այծեաց ,
Եւ աչխէտ երիվարս համակ մատակս հարիւր յիսուն ,
Ցորոց բազմաց 'ի նոցունց կային յըստինըն յոմանիք :
Ի Նէլեան Պիլոս 'ի նեղըրս վարեցաք զայն ամենայն
Ցոստան անդըր գիշերի , Նէլեւս 'ի միասըն զուարճացաւ ,
Զի պատանեակ 'ի կռիւն երթեալ՝ բազում ինչ ինձ եհաս անկած :
Եւ քարոզք ձայնեցին ընդ երեսիդ առաւօտուն ,
Ոյց կինն ինչ պարտք յՆէլիս աստուածական՝ գալ հատանել .
Եւ իշխանք ժողովեալ , պիլիացւոցն աւագորեարք ,
Անդէն աւարատաքս , զի պարտէին եպտնիք յոգունց .
Քանզի մեք ստկաւտղբըս խըճեցաք 'ի Գիլոսի :
Զի եկեալ Հերակլէանըն զօրութիւն յամեն առաջինս
Լըրկեաց ըզմեզ , եւ ամենիւք կոտորեցան առ հասարակ :
Զի որդիք երկոտասան կատարելոյն հաք Նէլեայ ,
Ցորոց ես միայն մնացի , այլքըն կորեան ամենեքին :
Ցայսոսիկ գոռոզացեալ պատճառէին եպիացւոց ,
Խորհատացեալ 'ի մեր վերայ՝ հնաորեցան մեզ անօրինել :
Խակ ծերըն ջոկ մի անգոյ եւ օգեաց մեծ իմն ըստուար հօտ

Զատոյց իւր ընտրանաւ երիքաթիւրս, եւ տըւատրածս։
Զի նմա պարտք մեծամեծք կային Հէլէնա աստուածածային.
Զորեակ երիվարք գուսպարապաղեաք՝ կառաքն հանդերձ՝
Ընթացեալք ի մըրցանակ, զի էր արշաւ զեռատաճապ.
Եւ զնոսին Ադիաս՝ արանց ազգաչ՝ գլուաւոց անդէն,
Եւ զկառապետն արձակեաց տըրտմահատորդ յոյժ ըզձիոցն։
Ընդ այս բանիւ եւ գործոց ծանրագաստումն ծերունին՝
Ընտրեաց սո. անդրաւ քաղցեմ, ժողովըրդեանն եւ զայլն ի բաշխ,
Զի մի ոք զըրկեալ՝ անմասն եղեալ յարդար բաժինէն։
Զամենայն մեք զայս ըսպաս հարկանեմք, եւ ընդ ասացանն
Ցաշտ առնեմք դից, իսկ նոքին առ հաստարակ յերիս աւուր
Միահաւան ամենք ինքեանք եւ ձիք առաջադրեալք
Գուսպարտ գընդաք, յորս երիս եւ Մոլիոնք կային վառեալք,
Հաստակաւ մանկունք, եւ ոչ բոլոն արուբիեան քաջահրմուտք։
Ի քաղաք մի Թրիոէս, բարձրագիտակ բնակեալ բըլուր,
Հեռի յափն Ալփիոսի եւ յաւազուրն Պիլեայ ծագս։
Ըզսուաւ պահ պաշարումն եդեալ քանդել ընկերտիին։
Ալ յորժամ անցին ընդ դաշտն ոզջոյն, եհաս մեզ Աքենաս
Ընթացեալ Յոլիմպեայ պատգամաբեր ըզգներտաս,
Զէն առնուլ, եւ ոչ յանդգամս ինչ ի Պիլոս խըմբեաց ըզխուսման,
Ալ յորդորս յոյժ ի կըռիւ. սակայն ինձ ոչ տայր Թոյլ Նէլեա
Զինուորել ի զէն ի զարդ, եւ զերիվարան յինէն Թագոյց,
Ըզկարծեալ Թէ բնաւ հրմուտ իցեմ ի գործ պատերազմի։
Սակայն եւ այնպէս չըքեզ ի հեծելոցս էի վաշտուն,
Թէպէտ հեռի, զի Աքենաս զիս պատգամ ած ի գուսպաք։
Գնա մի անուն Մինիկոս ե ծովածիծ մեռ յԱգռնէ,
Ուր զեռզի առեալ ձեացեալ աստուածածային Աւտւսուն
Հեծելաղնըս Պիլեան, բաղդ գայր յորդէր հեռեաց ամուխ։
Անդուստ միահամուռ զըտհաւորեալ ի զէն ու՝ի զարդ՝
Հասաք ըզմիջաւուրք ի սուրբ հոսանս Ալփիոսի։
Հըզօրին Արամազդայ զոհս անդանօր հանեալ պայծառս,
Ըզլարակ մի Ալփեայ եւ զլաւրակ Պոսիգոնի,
Իսկ ծաւին Աքենասայ երինջ ընտիր ի պատակէ,
Ճաշկերոյթ ապա՝նդ բանական ոզջոյն առաք ըստ գունդ եւ գունդ,
Եւ ի քուն խրատքանչիւր մըտաք խրտովըն կազմածով
Ըզգեստոյն յորձանաքն. իսկ մեծանձինքն Եպիսցիք
Պատեալ կային զոստանիւն ի կործանել ըզնա ջեռեալք.
Ալ նոցա յառաջագոյն եկին եւ եկաց Աւեայ գործ մեծ։
Զի արեգակին խըրեալ եւ յերեսս երկրի լուսաշաշանք,
Բախեցաք ճակատ՝ ուխտիւք առ Ապամազդ եւ Աքենաս։
Իսկ յորժամ գիքեցաւոց եւ Եպիանց եղեն խառնուրդք,
Ես նախ անդ այր ըզգայնի, զըալաբըմակ ձիան աւտրեալ,

Զմուխս գոռ մարտիկ՝ զվիճայայեալն Ագիսայ,
Զի ունէր զդուստերն երէց զԱդամիդ խարտիչագէզ,
Որ գեղս այնչափ գիտէր, որչափ երկիր մնուցանէ մեծ։
Արդ ըզսա զդխմագրաւն ի պղընձէզէն հարի եւ սպէդ.
Տապալեցաւ ի փոշւոջն, ի կառս անդր իւր ոստուցեալ իմ՝
Անցի կացի ընդ նահատակն. իսկ մեծանձինքն Եպիցիք
Փախեան այլ ոք այլուր՝ իբրեւ անկեալ զայրըն սեսին,
Չհնծելոցն ասպահապետ՝ զառաքինեալն ի կռիւ մարտի։
Համայն իմ խոյացեալ, Թուխ փոխորկի հանգուսնասիպ,
Կալայ զդիպըս յիսուն, եւ արք կըրկին ըզվճն միով
Խածին զհողն առամացի՝ պարտեալ անկեալ իմով սիգաւս։
Եւ զԱխորեանսըն վերկոսին իմ սատակեալ էր զՄոլհոնս,
Եթէ չէր հայրն ըզնոսա՝ Երկրասասանն ամենիշխան՝
Ի խազվճն ապրեցուցեալ՝ ի Թըլփայորդ պատեալ ի մեզ։
ՅաղթուԹիւն մեծ պարգեւեաց Պիլիացւոց անդ Աբամազդ,
Քանզի ցայն հալածէաք ընդ գաշտսավայրն տրճակահիաս
Կոտորեալ ըզնոսին եւ զչքնաղ զնինս հարեալ սուր,
Մինչեւ եզաք ձիակոխ զԲուդրատեանն ցորնեաւէտ
Եւ ըզվճն Ալենեան եւ զկոչեցեալն Ալխանն բըռւր,
Ուստի անդրէն Ամենաս ըզժողովուրդն ի բաց գարձոյց։
Անդ վերջին ոտանեալ Քոպի տղոյ եւ անգէն կիսոս ազգականք
Ի Բուղրատաւոյ ի գիմս մըղեալ ըզվճն երազամիտիկ՝
Ի գիս չընորհ ունելին Աբամազդայ, կիսատրի յարս։
Ա՛յսպիսի էի մինչդեռ երբեմն ուրուն ընդ արս էի։
Իսկ Աբիւլեւս միայնակ վայելեալ յիւր զօրութիւն.
Ստըրջասցի յոյժ անուգան, կարծեմ, մինչ զօրըս կորիկէ։
Ո՛վ սիրոնդ, ասպաքէն Մենիսիոս պատուիրեաց քեզ
Յորում աւուր ի Փեթիոյ յըղեալ ըզքեզ առ Ագաւիւոն.
Եւ մեք անդ էաք ի ներքս, ես եւ դիւցազնըն Ոգիսեւս,
Յապարանս անդ լըռեաք զամենայն զինչ եւ տայր պատուէր։
Եւ ի յարկսըն գնէաւսի վայելչաքանակ հասեալ կոյսք,
Ի լինել զօրաժողով յԱքայիս պատրաստութեան։
Յայնժամ անդ ի ներքս ի տան զՄենիսիոս գըտաք գիւցազն
Եւ զքեզ, եւ մերձ զԱբիւլեւս. իսկ գնէաւս ծերըն ձիավարժ
Զյոյս ազդերս այրեր գնդին շանթիսխատզայն Աբամազդայ
Յանդաստակ վայրագաւէրին, զոսկի բաժակին ի ձեռս առեալ՝
Գինի սեաս ի խորովեալ զոհից վերայ հեզոյր նըւէր։
Դուք ըզմիս արջառոյն պատրաստեիք, իսկ մեք կայաք
Ի բակին, բայց Աբիւլեւս յոտսըն հարեալ գիմեաց աւս մեզ,
Եւ առեալ ըզձեռսանէ՝ տարաս ի ներքս եւ բազմեցոյց,
Եւ մատոյց հիւրոյնս առատս, որպէս օրէն իսկ է հիւրոց։
Եւ ապա յետ յագելոյ ի կերակրոյն եւ յըմպելեացս,

Արարի սկիզբն ես խօսից՝ ըզձնեզ ընդ միզ գալ հրաւիրեալ.
Դուք կարի կըզկասնիք, շատ ինն ետուն նոքա պատուէր։
Աբէլնայ իւրում որդւոյն զայս պատուիրեաց ծերըն Գնելես.
Փոջ լինել հանապազ եւ անց եւ զանց առնել զայլովք։
Եւ քեզ զայս ետ պատուիրան Մենախոս Ախորեան ձեռ.
Բամ որդեակ իմ, ՚ի զարմն յոյժ վհատգոյն է Աբէլնես,
Այլ դու ես երիցագոյն, իսկ ուժով դեր նա ՚ի վերոյ,
Բայց խորհուրդ իմաստութեան տուր նմա քոջ եւ իրատեսիքս,
Եւ հրամայն տուր նմա, եւ անսասցէ նա ՚ի բարին։
Պատուիրեաց զայս ալեւորն, այլ մոռացաւ. ասկայն եւ այժմ
Ասացիքս զայս ցԱբէլնես աթէ մտրտիկ, լուիցէ Թերեւս.
Ո՛ դիտէ, աստուածովքն յարատացի զսիքս նոքա քո իրատ.
Զի բարի եւ պատուական է յարդարութեանն ընկերակիցն։
Իսկ Թէ զդոյշ ՚ի հրմայից ինչ լինիցի մերազ խարով,
կամ Թէ նման յԱրամազդայ պատուէրաց ինչ մոլորեայ,
Զքեզ յերեսէ փարեցար, ելցէ գհետ եւ ամբոխ Միրմիդոնաց.
Զի նըշոյլ իմըն լուսոյ գանայիցուց լեցիս Թերեւս.
Եւ զերբնաղ տացէ քեզ գհնան ՚ի պատերազմ վառեալ նոքազ,
Զի գքեզ նըմա նմանեցուցեալ՝ կացցին Թերեւս ՚ի կըռուտցն
Տրտմացիքն, եւ արիսեան ազգայեցացքն մանկերամ
Տատապաւալքն ոգի առցին. եւ սակաւիկ մ՚ ՚ի մարտս է շունչ։
Եւ անաչխատելդ դիւրաւ ըղվատատակեալ որեարն ՚ի խաղմ
Ցատան անդըր վանեսցիք ՚ի խորանացս եւ ՚ի նաւուց։

Զայս ասաց եւ Թընդեցոյց ըզսիքս նոցա ՚ի լանջըս խոր,
Եղ գընաց առ նաւուքն առ Աբէլնեան էակիգես։
Իսկ յոյժ ամ ընծայեալ ՚ի գիւցազնէն Ոգեմեայ նաւս
Եկին եհաս Պատրակլոս, ուր էր առեւանն եւ հրապարակ,
Ուր նոցա եւ ըզբազինսըն կառուցեալ էր զաստուածոց,
Անդ գիւցազնըն նըմա Եւրիպիլոս Եւմոնեան
Ընդ առաջ ել վիրաւոր՝ նետիւ խոցեալ յազգեր իւրում,
Կաղացեալ ՚ի մարտէն, եւ ընդ գըլուխ իւր եւ ընդ ուսս
Հոսէր քիրըն վըտակեալ, եւ ՚ի գըժնիկ վիրէ անտի
Խոխոջէր արիւնըն Թուխ, բայց էին միոք իւր առ նըմա։
Զոր տեսեալ Մենիտեան քաջիկ որդւոյն՝ ոգորմացաւ,
Եւ առ նա յոգւոց ելեալ բարբառեցաւ երեսփոխաս.

Ա՛յ հեքքըդ, դանայեանց ըսպարապետք եւ խնամատարք,
Ա՞յսպէս ուրեմն ՚ի հարց երկրէ կայր ձեզ հեռի ուՀ՚ի սիրելեաց
Ցաղ երազ շանց ՚ի Ցոյսս զբաժիտակ Ճարպ ձեր ՚ի յայգըդ.
Ա՛յլ ծո ՚ի կ տատ ինձ զայս, գիւցազնունդ Եւրիպիլ քաջ,
Իցէ կալցին զՀեկտորի զդէմ ազգեցիքս,
Թէ նոք նոժտ ՚ի մեռոյ տատակեացին վանդեալ ՚ի առգ։
Վ իրաւորն Եւրիպիլոս պատասխանի ետ եւ ասէ.

Աքայեանց ոչ եւս օձան լեզի դիւցազնըդ Պատրոկլոս,
Այլ ի նաւսն ապաստան անկանիցին ի Թեղրաքուխս։
Զի որ գամ մի քաջքն էին յառաջագոյն՝ առ հասարակ
Անկեալ դընին նետահարք ի լաստափայտն եւ տիգախոցք
Ի ձեռաց տրովադացւոցն, որոց երիտայ յորդէ կորով։
Սակայն գու կեցո զիս՝ տարեալ ի նաւն իմ սեւաթոյր,
Հատ ի բաց յազդերէս ըզնետն եւ զԺուխս լըսա զարիւնն
Եղկ ջերով ի նմանէ, եւ օծ ամոք լսպեղանեօք
Աղգեւորոք՝ զոր եւ ասեն քեզ յԱքիլլէ անտի ուսեալ,
Զոր ուսոյցեն Քիրոն՝ Ցուշկապարկայն արդարաճոխ։
Զի բըժիշկք մեր Պոդալիր եւ Մաքաւոն արուեստագէտք,
Ըզսա՝ ի խորանին իւրում կարծեմ խոց վիրաւոր,
Գըլխովին եւ նա իսկ ինքըն բըժշկի քաջն կարօտ.
Իսկ միւսն ի դաշտ տրովական գուապարի Ղոդէմ բուռն Արիսի։
Մենիտեայ հըզօր որդին պատասխանի տրար նըմա.
Ձի՞նչ բանեսրս լեզին, դիւցազն Եւքիպիլոս, ըզի գործեցեմք.
Ար Աքիլլեւս գոռ ընթանամ՝ պատգամ առ նա գաբձուցանել
Զոր պատուէր եւս Գերենեան Նեստոր՝ պահպանն ազգայեցոց.
Այլ ոչ եւ այսպէս ըզքեզ ի վիշտս քո լըքիչ անփոյթ։
Ասացեալ, եւ դիպիկս տրեկաւ տարաւ ի վրան զհովիւն ազանց.
Զոր տեսեալ պաշտօնէիցն՝ տըրիւեցին ազգեցեալ ակօսիք։
Անդ ըզնա գառացուցեալ, եւ ի ըզսաւէն կըտրեցաց տաւարըն
Ըզսուր նետըն գաժան, եւ ի նմանէ զարիւնըն սեաւ
Լըւաց ի չուր բարեխառն, եւ զգաստն արմատըն զախտաբոյժ
Շրփեալ ընդ ափ ածո ըզնովկիք, որ զամենայն ըզցաւն եհատ.
Ցամաքեաց վիրաբեւեանն եւ դադարեալ եկաց արիւնն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Տրովադացիք խրատուն Պուղիդամասայ լքեալ զկառս իւրեանց, անցանեն հետի ընդ փոս պատնիշին Յունաց. եւ թէպէտ զարհուրեալք յերկնահրաշ նշանէ, սակայն յարձակեալ կռուին ընդ պարիսպն. փլուզանէ Սարպեդոն մի 'ի մահարձանացն, Էաս եւ Տեւկրոս զդէմ ունին նորա: Հեկտոր ահագին խճէ վիմաւ խորտակեալ զդուրսն՝ գրոհ տուեալ մտանէ 'ի ներքս խուժն ամբոխիւ իւրոցն տրովադացւոց. փախչին Յոյնք 'ի նաւատորմն կոյս խուճապաւ:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

### ԳԱՐԴԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Ասդ այսպէս 'ի խորանէն՝ Մենելաեան տրի տղին
Դարման տաքնալ բըժշկելիք ըզնետահարն Եւրիպիլոս,
Իսկ տղովնէից զտրպիտացիք տղտրիկն վիճահամառ։
Ձեր ըզբեմ տանելոց գտանգնեցաց փոան, եւ պարիսպ
Լայն ածեալ 'ի վերայ՝ զոր կատուցին պատանիք նաւատան,
Եւ զիտոքն ածին պարիկն, այլ ոչ դից զոհս հանին պայծառ,
Չի չնաւա իւրեանց զերազունա եւ զբազմակոյտն առ եւ ապուռ
Ընդդիմեալ պահպանեցէ. եւ յակամայ գիշն անմահից
Ճինեցաւ, ուստի չհկաց երկարյաւէտ յակաստանի։
Մինչեւ էր Հեկտոր 'ի կեանս եւ Աքիլլեւան ոխակալէր,
Եւ քաղաք արքային Գրիամոսի գոյր անկործան,
Ցայն եւ մեծըն պատուաստ աքայեցւոց կայր 'ի կայծն։
Իսկ յորժամ տրովագեանց մեռան գնացին արի զաւեաքն,
Եւ շատք էին յարգիացւոց՝ որ զքաւտանհ, որ կնդգանի,
Եւ 'ի տան ամէն քաղաքըն Գրիամոս տատագէցաւ,
Նաւագնաց արգիացիքն 'ի հայրն երկին սկզբան գնաւտ,
Գոսիդոն եւ Ապոլլոն յորժամ տաքն խորհուրդ 'ի մէջ
Կործանել զայն պատանիք, զաւիխէյն 'ի նա հրաւիրեալ Թեսի՝
Որ միանգամ անգր 'ի ծուխն իլլանեքին յԻթայ լերանց,
Հռեսոս եւ Հեպատապոր եւ Կարեսոս եւ Հռոգիոս,
Գրոնիկոս եւ Իսեպոս եւ Սկամանդրոս աստուածային,
Եւ Սիմոյիս, ուր խաւան տատագը արիւնատմրելք՝ եւ ասպուսպուք
Անկան տղամարդատալ, եւ տղք տրոանցըն կիսագից,
Ըզհանուրց բերանս 'ի մի կայս Ապոլլոն չըրջեալ Գուշակն՝

Ինն օր զուխան արկ 'ի պարիսպն՝ եւ Աղամազդ անձրեւէր ջաղբ,
Անդէն վաղվաղակի գընել զպատուարըն ծովասոյզ։
Եւ նոյն ինքն Երկրատատան զերեքարձէնն 'ի ձեռս առեալ
Կայր 'ի գլուխ, եւ բովանդակ զՀիմունան ալէացըն տայր տանել,
Չհնծանաց եւ ըղվխաց՝ զոր Հըզնախոնջ արկինն աքեանք,
Եւ կացոյց հարթայատակ առ յորձնեռանդն Հելլեսպոնտիս,
Եւ անդրէն զահագինն աւազախիր ծածկեաց ծովեզը,
Ըզպատահէնըն տապալեալ, եւ զգետս ընդ կրունկ գարձոյց 'ի գնացս
Ընդ յառաջն ընդ որ յառաջ գեղածաւալ հոսէին ջուրս։

Զայս յառապայ հանդերձեալ էր Պոսիդոն եւ Ապոլոն
Ցարգիլնա ածել, խակ 'ի ժամուն՝ խօշին եւ մարտ վառեցաւ չուրջ
Զկարծրակերտըն պատուարաւ. բղղոփանցն 'ի Թոպ Թընգէին վայրք,
Եւ տանջեալ արդեացիք 'ի մըտրակէն Աղամազդայ՝
Ջոլորեալ ամփոփեցան առ գոգաւոր նաւատորմիւն
Ահաբեկք 'ի հեկտորէ հնաբազխէն խուճապանաց.
Նա սակայն՝ որպէս կանխաւըն՝ փոխարկի հանգոյն գոլայր։
Եւ օրինակ իմն որպէս յաստակականիս ու'ի պատականս
Անկեալ նաղի կինձ կամ ատիւծ յանձնապաստան ահաղնաւաս,
Եւ նոցա գունդագունդ կազմեալ զանձինս իւրեանց 'ի կռիւ.
Ելանէն կան ախոյեան, եւ արձակէն Թանձրատատարափ
Ըզսըլաքան 'ի բազկացն, այլ ոչ նորա սիրտ քաջալանչ
Դողոյ բնաւ կամ տագնապի, եւ մըղձկէ զանձն իւր արուարձին.
Եւ յածի յոգոյ ատեպ՝ 'ի փորձ գիմեալ ընդ ջոկս արանց,
Եւ յոր կոյս խոյանայցէ՝ տեղի անաթ առն արանց ջոկք.
Ալտեպի եւ հեկտոր ընդ բազմամբոխն երթային եւ գային,
Խրոխտ հարեալ առ ընկերան՝ ըստ փոան յորինեցս խոսքալ գընալ։
Բայց չէրևէին ձիքն երազունք, այլ ըզգըրծանք կացեալ ահին
Բառնային խոխոջ խըրխինջ, զի խրամըն լոյն խըրատուցանէր՝
Որ ազ. վազել չէր ինչ մեռ, եւ ոչ գիւրին առ անցանել։
Չի կային առ հասարակ աստի անտի վահիք քըւաւորք,
Եւ արածայր ձողեօք վերուստ պատնիշափակ էր ամրացեալ,
Չոր որդիք ազայեցւոց կանգնեցին խիտ եւ մեծամեծ՝
Ցերեսաց դիմամարտից արանց ամուր ապաւինի։
Ոչ միջամուխ լինէր հեշտիւ ձի զքաջանիւ ձրդեալ ըզկատա,
Հեռեւակք անդադարին՝ թէ տանիցին արգելոք 'ի գլուխ։
Պատուհասեալ յայնժամ առ քաջն հեկտոր ասէ Պուլիդամաս.

Հեկտոր, եւ որ այլ պիտոք արտվազասցուց եւ սատարաց,
Ցախտան ընդ փոգդ վարեալք ըղԹեմեհտան երիվարեանդ.
Եւ նա յոյժ պըժոխագոյն առ անցանել, զի կան 'ի նմա
Ընդոք կանգնեալքդ սայրատուրք եւ աքայեանց պատուար վնոքք։
Ձիք երթիք անգոյ ինչանել, ոչ մարտընչել հեծելախումբ,
Չի առ անձամբ Նեպտեհան՝ կարծեմ Թէ վերս առնուցան անդ։

Զի Թէ քնաւ չարիս նախաձեալ ահեզամուռնէն Ագամազդայ
ի կորուստ մատնիցէ եւ հաձեսցի օգնել տրտվանցս ,
կամէի եւ ես ինքնին վազվազակի հետ զայդ լինել.
Այնուհան աստ յԱրգոսէ հեռի զբաւել աքսորեցուց .
Բայց այսրէն եթէ դարձցին եւ ի նաւաց հալածեացեն ,
Ես ի փոքրդ խորափոր անկանիցեմք մեք խաւնիխուռն ,
Ոչ կարծեմ այնուհետեւ եւ ոչ հրեշտակ զոք գուժարկու
Դարձ անդրէն յոստանն առնել ի փոթորկելիս յաքեանցն յայսկոյս :
Ալ եկայք , որպէս ինչ ետս ասեմ՝ լուիցուք ամենեքեան :
Զերիվարքըս պաշտօնեայք աստ առ պարկէն կալցին փոսխ ,
Իսկ մեր՝ հեռեւակեալ ի զէն ի զրահս պընդակազուքն՝
Համագունդ ըղՀեկտորի փողեսցուք հետ , եւ ոչ կացցեն
Առաջի մեր աքայեանք , Թէ կորըստեանն է հասեալ կէտ :
Զայս ոգեալ Պուլիդամայ , Հեկտոր ընդ ողջ բանն հաձեցաւ ,
Եւ անդէն ի կառացն ոստեաւ յերկիր զինուքն հանդերձ .
Եւ ոչ այլ տրտվացեալք հեծնելագունդ գումարեցան ,
Ալ իջին ամենեքին՝ զաստուածայինն Հեկտոր տեսեալ :
Եւ ես այր խրտչանչիւր կառավարին խրտամ պատուէր ,
Զերիվարսն ըստ օրինի անդ առ փոսոյն ոնել կարգաւ .
Եւ ինքեանք գաստակարգեալք , յանձինս խրտանց կազմ եւ պատրաստք ,
Հինգերեակ կառեալ ջոկիք՝ զզաւակացն երեմոյին զՀեկտ :
Կէաք չոգան ընդ Հեկտորի եւ զքանչելացն Պուլիդամայ ,
Որ բազումք եւ լաւքն էին եւ առաւել յորդորագոյնք՝
Խորատակեալ ըզպատանէն առ խոր նաւուքն ի կռիւ մատչէլ .
Գայր երրորդ ընդ նոսին Կեբրիոնէս , իսկ Հեկտորի
Զայլ ոք առ կառս իւր Թողեալ խոնարհագոյն քան զԿեբրիոն :
Իսկ միւսոց Պարիս էր գլուխ , Ալկաթոոս եւ Ագենովր .
Երրորդացն՝ Հելենոս եւ Դեիփոպ աստուածանման՝
Գրիամու ձեռք երկոքին . եւ Ասիոս քաջն էր երրորդ ,
Ասիոն Հիրտակեան՝ զոր յԱրիսբէայ շէկ երիվարք
Բերէին յաղթամարմինք ի վտառակաց Սելլեէսի :
Իսկ չորրորդացն առաջնորդ արի որդին էր Անքիսայ
Էնիաս , եւ երկոքին Անտենորեան մանկունքն ընդ իւր
Արքելոքոս եւ Ակամաս՝ բոլոր մարտից քաջահմուտք :
Եւ Սարպեդոնն զօրագլուխ էր հոյանուն նիզակակցացն ,
ԸզԳլաւկոս առեալ ընդ իւր եւ զարիսեանն Աստրոպէոս .
Զի սոքին Թուեցան նրմա քաջք ի քաջաց հզօրագոյնք
Առաւել քան զայլս յետ իւր , ամենեցունց ինք վեհագոյն :
Արդ սոքա , հաստ ասպարօք մած առ միմեանս յարձրակուռք ,
Խիպախեալ գնացին ոտիվ առ գանայեանս եւ չհամարեալ
Թէ կացցէ ոք առաջի , այլ ի Թռուխ նաւան անկանիցին :
Անգանօր այլ տրտվացեալն եւ օգնականք հետահրաւէրք

Ունկընդիր եղեն խրատուս հրեշտակելոյն Գաւիթեամայ.
Իսկ Աստուս Հիւրտակեան՝ իշխանն արանց՝ ոչ կամեցաւ
Թողուլ անդ զերկիւղսն եւ զկատարեան իւր արքանեակ,
Այլ նոքօք հանգերձ խաղաց՝ ի նաւատաւրն երթալեաւ։
Խօթաստիրտ. զի չէր ընդ կրեալ, սպրեալ՝ ի չար օրհասէն,
Երկիւղքն եւ կառգքըն խոյտալով գարձ առնելոց
Ի նաւաց անտի անդրէն յԱլնիստ կոյս՝ ի հողմաշունչ.
Զի կանխեալ ճակատագիր վատախտարակ զինք պաշարեաց
Նիզակաւն Թգումնեայ պերճապայծառ Դեւկալէնին։
Զի գիմեաց ընդ ձախակողմն նաւկնեցոյն՝ դուր աքայեանք
Դառնեալ ընդ գաշտըն գային երկիւղք կառգքն հանգերձ.
Ընդ այն ըզկառգըն վարեաց եւ ըզձիանն, եւ ոչ եգիտ
Ըզգրանդիան եգեալ գըլաննցըն առիսաակաց եւ զինգն երկոյն.
Այլ ունէին տղք Թերպաքամս, յանկարծ Թէ զդք յընկերակցացն
Ի խազմէն փախուցեալ՝ ի նաւակայսն ապրեցուացեն։
Փըքացեալ վարեր ըզձիան ուղղորդ ընդ այն, եւ իւրքն ըզկնի
Սաստկաձայն աղաղակաւ, զի կարծէին զաքայեցիսն
Ոչ եւս այլ ունել ըզդէմ, այլ՝ ի սեաւ նաւան ապաստանել։
Խօթամիւք, եւ անդ առ դուբան յարի արանց գըտին երկուս,
Ըզմանկունսըն մեծազօրըս Լապիթեայց քաջամարտից.
Մին որդի Պիրիթոյայ՝ Գոլիպիտէսըն կորովի,
Եւ միւսըն Էոնդեւս՝ մարդախոշըն Արեայ Հանգոյն։
Երկոքեան տղա կային անդ առաջի գրանցըն բարձանց,
Որպէս ուրեմըն կանգնեք՝ ի տար լերանց բարձրագիտակք՝
Ժուժկալեալք ընդդէմ հոգմոյ եւ անձրեւաց սաստից յաւուրս
Ձմեռնային զերկայնաձիգ խոր արմատոյն եգեալ վեհագոյժ.
Նոյն տղա՝ ի բաղուկս եւ՝ ի կորովըն խիզախեալք՝
Անասան մընային արշաւելոցն Աքայ մեծի։
Իսկ նոքա գէպուղիղ՝ ի պատանէշ անդր հաստատուցյց
Ամբարձեալ զերկիթացեալ քեմուխոս՝ ուժգին գնային գոռմամբ,
Որ զարքայիւն էին զԱտեաս եւ զՈրեստեաս եւ զՅեամինեա,
ԶԱեանն Աղամասս, ըզԹոասիւնիս, զինոմայով։
Տղա գէտ եւս անդ՝ ի ներքըս մինչ կային՝ տային խրախոյս
Բարձազէն ազգայեցւոց պատերազմիլ ըզնաւկնեցոյն։
Այլ յորժամ զարշաւելոյն՝ ի պարիսպ անդր ըզդասս եղեն
Ըզգօրավանդ, եւ դանդաչանդ գուժեաց խօշըննն՝ ահ եւ խուճապ,
Երկոցունն ընդոստուցեալ առաջի գրանցն ոգորելին
Վարազուցըն վայրենեաց համանըմանք՝ որք՝ ի լերինս
Դիմադրեալ լինին արանց եւ բարակաց հրոսոց դուրեթից,
Եւ խոտորնակս յարձակեալ բեկուն զիւրեանք ըզմայրիս շուրջ
Կոտորեալս ընկղմին, եւ ելանէ ժանեաց ճայթիւն,
Մինչեւ ուրուք աչառիս հարեալ զոգիսըն կորզեացէ.

Սոյնպէս 'ի լանջըս ստուն պըղինձն հընչէր փայլակնացայտ
կոծելոցն 'ի հանդիպոյ , զի ատատկապէս մնաքառէին՝
ի վերինն անդր ամբոխ եւ յուժգնութիւն քաջալերեալք ,
Զի եւ նոքա յամրակուռ աշտարակաց անտի գլաձիգք
վէրամարտիկ լինէին անձանց իւրեանց եւ խորանաց
Եւ սրաթեւ նաւատորմին : Եւ որպէս բուք սեզայ յերկիր ,
Զոր մըրրիկ սաստկաշունչ , զըստուերամած փոթորկեալ ամպս ,
Հոսէ Թանձրախիտ 'ի գաշտավայր արգասաւոր ,
Սոցունց այսպէս 'ի ձեռաց՝ աքայեացւոցն եւ տրովադեանց՝
Տեղային նետք , դըլխանոցք Թընդէին չուրջ կէրկերագոչ
Եւ վահանք կըմբաւորք յերկանաքար վխտաց կոփիւն :
Յայնժամ անդ յոգւոց էլեալ՝ ծեծեաց զազդերս իւր վէրկոսին
Հիւրատակեանն Աւիտս , եւ սըրտմըտեալ բարբառեցաւ .

Արամազդ հայր , արդ ուրեմն եղեր եւ դու խարդաւանակ ,
կարի յոյժ . զի չկարծէի Թէ գիւցազունքն աքայեցիք
Ուժոյ մերում եւ քաջակաց անպարտելեաց կացին ըղդէմ :
Իսկ տաքս՝ 'ղրըտանիլ բրիտաց հանդոյն եւ կամ մեղուաց ,
Որ չինեալ իւրեանց գազաթս ըստ քարափոխս ձնահալարհին
Ոչ բընաւ ըքանեն ըղխոտափոր առնէն , այլ սինգ կան
Որսողաց տրտնջ ընդդէմ՝ մարտ 'ի վերայ դընել որպէս ,
Նոյն տաքս , Թնդակս սրբոտք , ոչ կամին տալ 'ի գրտնջ տեղի ,
Մինչեւ կամ տատնկեցին եւ կամ անկցին 'ի ձեռըս մեր :

Զայս առաց , այլ ոչ գըրգեաց բանիւքն ըղդիտս Արամազդայ ,
Զի նորա սիրան հեկտորի կամէր նօթձել փառս եւ պատիւ :

Իսկ այլք առ այլովք դըրամբք ըզմարտըն մըղէին ,
Եւ ինձ տագնապ է ձառել աստուածօրէն զայն ամենայն :
Զի զպատնիչսն ոչքին՝ վխտաց հուր էրինահոս բորբոքեցաւ .
Արդուեան Թէպէտ եւ գունդըն Թայծալից , բայց կըռուէին
Առ հարկին ձեռ ըղնաւացն . համբրէն դիք կային սըխրեալ ,
Որ միանգամ զօրավիգն էին մարտին գանայեցաց :

Խառնեցին անդ ԼատիԹեացք ձեռն 'ի կըռիւ եւ 'ի գոտեպար .
Եւ որդին ՓիլիԹոյի Պալեմոնեաս հասատաքաղուած
ՉԻամսաոս եհար սիպաս 'ի պըղնձամծիոտ սազաստրանն .
Ոչ ժուժեաց պըղնձակուռըն գըլխանոց , այլ պատառեաց
Զոսկրըն սըլաքն պղնձի , եւ բովանդակ ուղիղ գըլխոյն
Ի ներքս անդ խարխարեցաւ , եւ ղաղցաղնէն անգէն չիջոյց .
Եւ ըզկնի նորա զԲիլոնն վախճանեցոյց եւ զՈրմենոս :
Իսկ Լէոնդեւս չառաւիղն արիսեան զձեռն Անտիմաքեայ
Չհիպոմաքոս եհար սիպաս 'ի գոտեպն կամար դիպեցուցեալ :
Եւ անդէն զվզոսկոսկրն 'ի պատենից մերկացեալ սուր ,
Խոյացեալ ընդ բազմութիւնսն եւ մեռ հասեալ հար տապալեաց
Առաջին զԱնտիփատէս՝ որ պորտ 'ի վեր անկաւ տապաստ ,

Եւ ըղկնի ապա զՄենոնէ, ըզՅամենոս եւ զՕրեստէս
Ըզմիմեամբք առ հասարակ յերկիրն ընկէց բազմաբեղուն:
Մինչ նոքա զըսպաննելոց կողոպտէին պաղպաջուն զէնս,
Պուլիդամայ եւ Հեկտորի զհետ խաղային երիտասարդք
Յոգնաթիւք եւ քաջագոյնք եւ խիզախեալք յոխորտաբար
Ջատանել ըզպատուարն եւ զնաւատորմն 'ի հուր դատել:
Այլ սոքա դեռ խորհէին զպարկէն փոսին արձանացեալք·
Զի սոցին յորդորելոցն յայնկոյս դիմել՝ հասին հըմայք,
Արծուի մի բարձրաթռիչ յահեակ կուսէ կասեալ ըզզօրն,
Ի մագիլսն օձ մի բարձեալ արիւնըռուշտ եւ անարի,
Կենդանի եւ կայտառ՝ ոչ մոռացեալ ըզպատերազմ:
Զի եհար զյափըշտակիչն ընդ լանջըս իւր մերձ առ ուլամբն
Յետըս կոյս գալարելով, եւ նա յանձնէն ընկէց յերկիր
Առ ցաւոցըն տանջանաց, եւ արկ 'ի մէջ գուամարտակին,
Եւ կանչիւն արարեալ թըռեաւ սլացաւ 'ի շունչ հողմոյն:
Սոսկացան տրովադացիք զօձըն տեսեալ ըզգալարուն,
Որ անկեալ կայր 'ի մէջ անդր, ասպարակիրն Դիայ նըշան:
Մատուցեալ Պուլիդամաս յայնժամ առ խրոխտն ասէ Հեկտոր·
Միշտ գոգցես, Հեկտոր, յատեան հրապարակի կըշտամբես զիս,
Թէպէտ ուղիղ խօսիցիմ· զի չէ 'ի դէպ իսկ, ոչ պատշաճ
Թիւրս ինչ ոչ 'ի ժողովի եւ ոչ 'ի մարտ պատերազմաց
Բարբառել քաղաքացւոյ եւ զպերճութիւնդ աճել եւեթ·
Ասացից արդ միւսանգամ որպէս ինչ ինձ թըւի բարւոք:
Մի 'վերայ նաւացն 'ի կռիւ ինչ երթիցուք ընդ դանայեանս:
Զի այսպէս համարիմ առնուլ վըճար, թէ հաւաստեաւ
Եկին հըմայքս առ տրովադացիս յորդորեալս յայնկոյս դիմել,
Արծուիս այս բարձրաթռիչ՝ որ զզօրն յահեակ կոյս կասեցոյց,
Ի ճանկսն օձ մի բարձեալ արիւներանգ եւ վիթխարի,
Շընչակիր, եւ արկ անդէն մինչ չեւ հասեալ 'ի քաղցըր տունն,
Եւ ոչ կարաց կատարել՝ տանել իւրում մանկտոյն տալ ջամբ:
Նոյն եւ մեք, թէպէտ եւ զդըրունս եւ ըզպարիսպն աքայեցւոց
Խորտակեսցուք մեծաւ ուժով եւ վանեսցին աքայեցիք,
Կորանոք մեզ 'ի նաւաց լինիցի դարձ ընդ նոյն շաւիղս·
Զի զյոլովս 'ի տրովացւոցըս վատնեսցուք զոր կորուսցեն
Աքայեանք 'ի սայր պղընձի՝ պատերազմեալք ըզմակուկացն:
Այդպէս զայդ հանիցէ կիտահըմայ քաջահըմուտ՝
Հրաշագէտ մըտօք իւրովք, եւ ժողովուրդք նըմա լուիցեն:
Հայեցեալ տիգօք աչաց սաղաւարտաճօճն ասէ Հեկտոր·
Ոչ դու ինձ, Պուլիդամաս, հաճոյական զայդ բարբառիս·
Գոյր եւ այլ ինչ քեզ քան զայդ ածել զմըտաւ բան շահաւէտ:
Իսկ սըրտի մըտօք սերտիւ եթէ յառաջ բերես դու զայդ,
Ապա դիք ինքնին 'ի քէն առեալ բարձին ըզխելըս քո՝

Որ հրամանն տայս մոռանալ զահեղագունն Արամազդայ
Ըզխորհուրդս որ ինձ նա ինքըն խոստացաւ եւ ակնարկեաց։
Իսկ դու ինձ հոլովեցեալն հաւուց պատուէր տայս հնազանդել,
Ցորոց չածեմ ինչ ես ակն, եւ ոչ համբուն փոյթ ինչ առնեմ,
Եթէ նոդ աղ չողայցեն՝ ընդ Արաւօան եւ յԱրեւ կոյս,
Եւ թէ նդ դեհ ահեկի՝ յաղջամղջին կողմ՝ի խըրճնին։
Այլ մեծին Արամազդայ հպատակեացուք մեք խորհըրդոց,
Որ աչրն է համօրէն մահկանացուաց եւ անմահից։
Մի եւեթ հրմայք են քաջ, մարտիւ պաշտպան կալ հայրենեաց։
Եւ զի՞ է քեզ զանգիտել՝ի ձակատէ պատերազմի.
Չի թէ մեք բոլորեքեան առ նաւս աքեանց կուտորիցիմք,
Քեզ չիք ինչ ուստեք ամենեւին երկիւղ մահու,
Չի սիրտ ոչ դոյ՝ի քեզ պատերազմող եւ դիմակալ։
Իսկ թէ գու՝ի գուպարէս ելցես՝ի բաց, կամ զմի ոք այլ
Դարձուացես՝ի կըռուոյս՝ հրապուրանօք արկեալ՝ի բանս,
Անդէն՝դ իմով նիզակաւս հարեալ զոգիդ կորուսցես։
Չայս խօսեալ՝ խոցոյր յառաջ, զհետ գըրգեին ոգբա համուռ
Ահագին ձայնիւ գոչմամբ, եւ Արամազդ փայլակնազուարճ
ՑԻդական յարոյց լերանց ըզխորհորիկ սաստիկ հողմոյ՝
Որ՝ի նաւսըն գէպուռնիլ վարեր զչիշեն, եւ ափշեցոյց
Չաքայեանց խելս, եւ որովհետեւ եւ հեկտորի փառս ընձեռեաց։
Ի նորս հրաշանըշանսըն խրախուսեալ եւ յորտըքեան,
Պատռեալ կըրծքին զաքայեցւոցն ըզմիջ պատնէշ.
Չմահարձանս ամբարտակաց խըլեալ, զմարտկոցսըն քանդէին,
Աւնէին նրգապարիսպ զկարկառակոյտ վիմայց հատորս՝
Չոր հինն յերկիր աքայեանք արկին բըրփանցըն հաստարան։
Բուռն հարեալ սոցա ձգէին՝ յուսով զաքեանց քակել պատուար.
Ոչ սակայն աքայեցիք վերջոտնէին՝ի տեղւոջէն,
Այլ արկեալ պահ մարտկոցացըն վահանաքն արջառենի՝
Չպարըսպամարտս՝ի նոցունց հարկանէին ըզմիըշնամիս։
Իսկ էապն երկոքեան խրախոյս բարձեալ ընդ աշտարակս՝
Այսր եւ անդր ընթռնային վառել զոգիս աքայեցւոց,
Էր զոր բանիւք ողբովք, էր զոր խըստիւ կըշտամբելով,
Չոր ուրեք ոք Թռուչացեալ՝ի գուպարէն տեսանէին.
Ո՛վ սիրելիք, արդիաւցուդք փառաւորք եւ չափաւորք,
Եւ որ այլ նըւաստագոյնք, քանզի եւ ոչ ամենեքեան
Հաւասարք են արք՝ի մարտ, ամենեցուն արդ գործ եհաս,
Դուք ձեզէն իսկ տեսանէք. մի ոք՝ի ձէնջ յետս ընդ կըրունկ
Դիմ՝ի նաւս եգեալ գարձցի՝ ձայնիւն՝ի լուր ըսպառնալեաց.
Այլ յառաջ մատեք յոտնաթ, եւ կարգապահք միմեանց խրախոյս.
Չի չանիմաձիգն Արամազդ ՈՒխեթական տացէ Թեւրեա
Չայս վանեալ մեր ըզկըռիւ՝ զոտիս յոտսան անդր հալածել։

Զայս հարեալ սոցա խրախոյս՝ բորբոքեցին զաքայեանց մարտ:
Զոր օրինակ խուռնախիտ ձիւնաբերաց Թօթափին բուքք,
Մինչ յաւուրըս ձմերայնի զգօնն Արամազդ առնու տեղալ՝
Ցայտ յանդիման 'ի մարդիկ ցուցեալ նըշան ըզնետըս իւր.
Եւ 'ի քուն զհողմս արարեալ՝ հոսէ անդուլ մինչեւ ծածկել
Ըզլերանց բարձանց զգլուխս եւ ըզթըլլոց սարաւանդակս,
Եւ ըզդաշտըս ծաղկաբերս եւ զմարդկան երկս արգասաւորս.
Եւ 'ի սպիտակ 'ի ծովուն սփռի յափունս եւ նաւակայս,
Բայց ալեացն 'ի նոսին Թաւալ անկեալ՝ չըտան Թոյլ կալ,
Այլն ամենայն պատի վերաւստ յԱրամազդայ տեղատարափ.
Սոցին այսպէս յերկոցունց կողմանց քարինք Թըռչէին խիտ,
Որ հարուած 'ի տրովադեանս, որ 'ի տրովեանց յաքայեցիս.
Իսկ 'ի վերայ պատնիչին յորեաւ Թըմբիւն առ հաւասար:
Սակայն ոչ տրովացիք եւ ոչ Հեկտոր սքանչելաշուք
Ըզդուրըս պարըսպին խորտակէին եւ զնիգն երկայն,
Եթէ չէր Արամազդայ հանճարեղի դըրդեալ զորդին
ԶՍարպեդոնն յարգիւացիս, զերդ կորեղջիւր եզանց՝ առիւծ:
Նոյնժամայն զասպարն յառաջ կարկառելով զկարակնակերտ,
Զգեղեցիկն, ըզպըղընձին, ըզկռանակուռ Թիթեղնապատ,
Զոր կոփեալ դարբին կարեաց ներքուստ ըստուար արջառամորթս,
Ցաւէրժիւք գաւազանօք ոսկեղինօք շըրջաբոլոր:
Զայն կալեալ առաջի եւ ճօճելով կըրկին նիզակս,
Դիմեաց գընալ իբրեւ առիւծ մի լեռնասուն եւ անսըւաղ
Ընդ երկար 'ի քաղցս, եւ 'ի յանդուգն ոգւոյն վարեալ
Ի խաշին մտանել 'ի փորձ եւ յամրափակ երԹալ փարախ.
Որ Թէպէտ եւ առ նոքօք գըտանիցէ զհովուարածականս
Զի ըզհօտիւըն գամփռօք եւ աշտէիւք ունիցին պահ,
Ոչ անգործ 'ի հանդիպէ յանձն 'ի գաւԹէն առնու մերժիլ.
Այլ վազեալ յափըշտակեաց, եւ կամ էառ նա ինքըն վէրս
Ցառաջին նահատակին 'ի ժիր ձեռաց մըկընդահար.
Այսպէս անդ ըզՍարպեդոնն աստուածանման՝ մըղեաց ոգին
Ցարձակել 'ի պատնէշն եւ ըզմարտկոցսըն փլուզանել:
Եւ անդէն առ Գղաւկոս ասէ ցորդին Հիպպողոքեայ.
Գղաւկէ, առ ի՞նչ մեք քան ըզըմնաւս 'ի մեծարանըս վայելեմք
ԱԹոռով 'ի Լիկիա, խորտկօք եւ լի նուագօք գինեաց,
Եւ 'ի մեզ իբրու յաստուածս ամենեքին տրկանեն ակն,
Եւ առ Քսանթեայ դարափամբք բաժանիմք անդըս մեծամեծս
Արգաւանդս յայգետան եւ յարտորեայ ցորենաբեր:
Արդ արժան է՛նդ զլխաւորաւ Լիկիացիսն անցանել կալ
Եւ ախոյեան 'ի հրաշալունչ գուպարածիս նահատակել,
Զի այսպէս ոք ասասցէ 'ի կուռ վառեալ Լիկիացւոց.
Ոչ անշուք ինչ աղաղեն անփառաւանակ մեր Թագաւորքս

Ի Լիկիա տիրեն եւ զհասչնըն Ճաշակեն ըզպարարակ
Եւ զընտիրս անոյշ գինեաց , այլ է նոցուն այժ կորովի ,
Զի նոք նահատակըս լիկեանց պատերազմեալ կան աւասիկ :
Եթէ գամ մի ապրեալ , ով տիրելիդ , յայսքմ մարտէ ,
Գոյր մեզ ընաւ անծերական լինել եւ անմահ յաւիժաքար ,
Ոչ ես ինչ մըրցեի նախամարտիկ ընդ ախոյեանս ,
Ոչ եւ զքեզ 'ի պատերազմ յորդորեի փառամատոյց :
Իակ զարգիս , քանզի մահու ապառնան օրհասք բիւրք 'ի բիւրոց ,
Ցորոց ոչ է փախչել կամ Ճողոպրել մահկանացուի ,
Օ՜ն երթամք , կամ մեք ուժք լինցուք 'ի փառս , եւ կամ զքո մեզ :
Զայս ասաց , եւ ոչ Գնէաւկոս ինչ խորչեցաւ կամ անաստեաց .
Եւ գնային ուղիղ՝ վարեալ զլիկիացւոյն բազմծ ամբոխ :
Զոր տեսեալ Մենեսթեա՝ Պետէոսի որդին՝ պակեաւ ,
Զի յիւր բաւրգնըն դիմեին ածեալ բերեալ էարեաց ոճիր :
Ակն 'ի գունդ աքայեցւոց չուրջ արձակեաց՝ Թէ տեսցէ զոք
Ցիչխանացն որ զեղեռն 'ի զնակցացըն վաներեցէ :
Եւ տեաս զերկոսին Էասս անյագս 'ի պատերազմ՝
Զի կային մերձ , եւ զՁեւկրոս 'ի խորանին այն ինչ եղեալ :
Սակայն չէր ինչ մարթ լինել յազազակել իւր ըզսէլն ,
Ա՛յնքան ինն էր խոշիւն , եւ շրինգն յերկինըս ժամանէր ,
Ի կոփիւնըս վահանացն եւ Ճիպոխս տազատագրից
Եւ գրանգեաց , զի տակաւին բընաւքն էին , եւ առ նոքօք
Կացեալ ասյաս՝ խորտակել եւ անցանել բուռն առնէին :
Եւ անդէն առ Էասս յըղէ զքարող իւր զԹոռվգէս .
Թոռվգէս դիւցազն , երթ , ընթաս ձայնել առ իս զէաս ,
Զերկոսին իակ մանաւանդ , զի լաւագոյն այնպէս իցէ .
Գուցէ աստ 'ի տեղւոջս հասցէ կորուստ դաժանագոյն ,
Քանզի այսըր ծանրեցին լիկեանցըն սէտք՝ որ եւ նախուստ
Ուժգնագոյն հանդիսանան 'ի զօրաւոր պատերազմունս :
Իակ Թէ նոցին եւս անգէն վաստակ հասեալ կայ եւ գուապար ,
Եկեսցէ գոնէ միայն Ցեւլոմենեանն աքին Էասս ,
Եւ ընդ իւր գայցէ Ցեւկրոս ազեզնաւոր քաջհզնուտ :
Զայս ասաց , եւ 'ի լուր բանին Նեփրոսին ոչ անաստեաց ,
Ընթացեալ առ պատանիսյս պատճնողէն աքայեցւոց՝
Անց եկաց առ Էասիւքն եւ ձայն երասխ անգէն եւ անդ .
Էասեանք , պըղընձավառ արգիացւոց ըստացալըք ,
Դիւցազնունդ Պետէոսի սիրուն որդին ասյ ձեզ հրամայ՝
Անդր երթալ , գէթ ասկաւիկ մի մըրցանացն հազորդ լինել ,
Երկոցունցըդ մանաւանդ , որ լաւագոյն իակ այդ իցէ ,
Գուցէ Թէ անգամեաց հասցէ եղեռն ինչ գըժընդակ :
Քանզի անդրը մըրցան լիկեացւոց պետք՝ որ եւ նախուստ
Սաստկագոյնս ամենեն 'ի կարեւոր Ճակատամարտս :

Իսկ թէ սաստ եւս յարուցեալ կայ տաժանումն եւ գուպարած,
Փարթար Տելամոնեանն եւեթ Էաս գայցէ հուժկուն,
Ընդ նըմին եկցէ Տեւկրոս Ճարտարագէտն աղեղնաւոր։
Զայս ասաց, եւ մեծն Էաս Տելամոնեան ոչ ինչ հեստեալ
Իսկ եւ իսկ զերագաթռիչ խօսեցաւ բանս առ Ոյլեանն.
Էաս, դուք աստանօր, դու եւ սըրտեայն Լիկոմեդէս,
Դանայեանց կացեալ խրախոյս տուք մարտընչել ուժեղագոյն,
Իսկ իմ անդր ընթացեալ՝ պատահեցայց պատերազմին,
Եւ եկից այսրէն փութով, արիապէս օգնեալ նոցա։
Զայս խօսեալ եւ յարեաւ գընաց Էաս Տելամոնեան.
Գնայր ընդ իւր Տեւկրոս եղբայր իւր հարազատ եւ համահայր,
Ընդ նոսին եւ Պանդիոնն բերէր Տեւկրի զաղեղն ըղկոր։
Իբրեւ չոգան յաշտարակն մեծանձին Մենեսթեւսի,
Ընդ պատնէշն յառաջ անցեալ՝ առ տագնապեալսն եկեալ հասին։
Իսկ արի զօրավարք Լիկիացւոց եւ առաջնորդք
Ի մարտկոցս ելանէին Թուխ մըրըրկի հանգունատիպք.
Բախեցան 'ի գուպար միմեանց ընդդէմ, գուժեցին գոռք։
Եւ նախ այր մի եհար ըսպան Էաս Տելամոնեան,
Ըզմեծանձն Եպիկլէս, զընկերակից Սարպեդոնի,
Ապառաժ հարեալ վիմով որ կայր 'ի ներքս 'ի պարըսպին
Ահագին առ մարտկոցաւըն վերագոյն, զոր ոչ հեշտիւ
Երկոքումբք բարձցէ ձեռօք 'ի քաջառոյգ ոք պատանեաց,
Որպէս այժմուս են որեար. իսկ ինքն առեալ արկ 'ի վերուստ,
Եւ ջաղխեալ ըզչըրխանոցըն քառաառ՝ զոսկերսն եբեկ
Համօրէն ըզկառափին, եւ նա զօրէն խորէջ՝ լողորդ
Ի բարձանց աշտարակէն անկաւ, եթող ոգին զոսկերս։
Իսկ Տեւկրոս ըզԳլաւկոս, զարի որդին Հիպողոքեայ,
Ի բարձրագէտ պատուարէն եհար նետիւ ըզյարձակեալն,
Ուր ետես մերկ ըզբազուկն, եւ լըռեցոյց 'ի գոռալըն.
Որ յետկոյս 'ի պատնիշէն վազեալ Թաքեաւ, զի մի տեսցէ
Յաքայեանց ոք զինքըն խոց, եւ ուրընհար լիցի խրոխտով։
Վըշտացաւ Սարպեդոնն ընդ Գլաւկոսին մեկուսանալ՝
Նոյնհետայն լեալ իրազեկ, սակայն ըզկռիւն ոչ մոռանայր,
Այլ զԱլկմաւոն տիգահար վիրաւորեաց ըզԹեստորեանն,
Եւ 'ի բաց ձըգեալ զաշտէն՝ նա զհետ տիգին անկաւ 'ի պորտ,
Եւ զերեաւ շառաչեցին պըղընձակերտ նըկարէն զէնք։
Սարպեդոնն բուռն ուժգնակի զմահարձանէն հարեալ քարշէր
Կորովի բազկօքն՝ եւ նա երթայր ըզհետ համանգամայն.
Մերկացեալ վերուստ պարիսպն՝ եդ անխափան բազմաց ուղի։
Բայց Էաս եւ Տեւկրոս 'ի միասին դիմեալք 'ի նա,
Սա փըքնաւ շուրջ ըզլանջօքն եհար ըզփոկն արծաթափայլ
Զասպարին պարանածածկոյթ, այլ Արամազդ մերժեաց զօրհասն

Ցիւրմէ որդւոյն, զի նուաստն մի՛ առ խելս անկցի տապաստ:
Իսկ Էաս յարձակեալ կոփեաց յասպարն, եւ ընթացաւ
Եղ նիզակն Թափանցանց, եւ ըզմոլեալն ընկըրկեցոյց:
Տեղի խուն մ՚ 'ի մարտկոցէն ետ՝ այլ 'ի սպառ ոչ նահանջեալ,
Զի յուսով սիրտն Տրովայ ժառանգել փառս պարծանաց,
Եւ դառնայր կարդայր խրախոյս առ դիւցախառն Լիկեացիս.
Զի՞ այդպէս, ո՛վ Լիկեանք, 'ի քաջապինդ ուժոյ մեղկիք.
Ինձ Թէպէտ ուժգնասըրտի եւս եղելում է դըժուարին՝
Ըզպատուարըդ խորտակեալ՝ առ լաստափայտսըն հորդել ռահ.
Այլ տուք դուռն միահամուռ. զի զօրագոյն է բազմաց գործ:
Զայս ասաց. ակն 'ի սաստից պետականին ածեալ նոցա,
Ցոգնախուռն ետուն դըրոյթ ըզխոհական Թագաւորաւն:
Եւ անդուստ արգիւացիք ըզգումարտակսըն պընդէին
Պարըսպին յետկուսէ, եւ ծանր եհաս նոցա վաստակ:
Զի ոչ քաջքն էին կարող Լիկիացիք ըզդանայեանց
Ըզպատուարըն խոռտել, եւ ճանապարհ առնել 'ի նաւսն,
Եւ ոչ գոռ դանայեցիք ըզԼիկիացիսըն մարթէին
Վըտարել 'ի պատնիշէն՝ յորմէհետէ գամ մի մատեան:
Այլ զօրէն իմն արք երկու կագին զեւրեանցըն սահմանաց
Ի ձեռին կալեալ ըզչափն 'ի խառնամուխ արտավարի,
Եւ 'ի սուղ միջ անդ տեղւոջ վէճ զերկուանց եդեալ մըրցին,
Նոյն ըզլուսոյ մահարձանքն արգելուլն՝ յոր վերելեալք
Թուղէին ըզվահանսն արջառենի զմիմեանց լանջօք
Զլայնածիր մեծաբոլորս, եւ զվահանակսըն փոքրոգիս:
Եւ բազումք անագորոյն պղընձով հնային խոցք 'ի մարմնի,
Որք ուրուք 'ի մարտկաց Թիկնադարձոյց մերկանայր ողն.
Եւ յոլովից ընդ ասպարն իսկ զըլխովին լեալ Թափանցանց:
Եւ մարտկոցք եւ աշտարակք ողողէին արեամբ
Համօրէն յերկուց կողմանց յաքայեցեաց եւ տրովացւոց:
Եւ սակայն ոչ զօրէին աքայեցւոց արկանել ահ,
Այլ կային, զերդ ձեռնարուեստ կին մի արդար՝ կըշիռքն 'ի ձեռս,
Որ ըզլուծն առեալ եւ զասր՝ աստի անտի ձըգէ 'ի մէջ,
Զի մանկանցըն տարցի զաստապանաց վարձուն արիտուր,
Այսպէս ուսա հաւասարակ անկանէր մարտ պատերազմին,
Մինչ չեւ փառս գերապանծ էր պարգեւեալ Արամազդայ
Պրիամեանն Հեկտորի, որ նախ յաքեանց վազեալ պարիսպ՝
Ձայն եբարձ մեծագոչ առ տրովացիսն աղաղակաւ.
Օ՜ն, ձիախրոխտ տրովադեանք, զարգիւացւոցդ հմպա զպատնէշ
Արկէք փլուցէք, եւ հուր հարէք սաստկատոչոր զլաստափայտիցն:
Ասաց զայս խրախուսելի, եւ բոլորից լըւեալ ունկամբ՝
Խուռնընթաց 'ի պատուարն 'ի վեր հրոսեալ ելանէին
Ի պարըսպին մահարձանս, 'ի ձեռս իւրեանց տէգք սայրասուրք:

Հեկատոյի յափշտակեալ բերէր լռվեմ մի որձաքար
Որ առաջի կայր դըրանըցըն Թանձրատաւակ եւ ծայրատուր ,
Զոր եւ ոչ արք երկու կորովագոյնք ՚ի խուժանէն
Դիւրահեշտ ինչ ՚ի գետնոյն չարժեալ ՚ի սայլ ամբառնային
Ցորոց այժմըս են մարդիկ , իսկ նա միայն ձօձէր հեշտաւ .
Փոքրոգի եղ զայն ընդմէ կորովամիտ Ջրուանայն Հետ :
Որպէս հովիւ՝ դիւրաձաւր բառնայ զարուս գառին գըզաճ
Ի միում կալեալ ձեռին , եւ ըզնա դոյզն ինչ Հըզնէ բեռն ,
Այսպէս Հեկատոր դէպուղիղ առեալ բերէր զվիրգն ՚ի տախտակս
Որ ըզդուրան ամրապինդ պարըսպէին առուաւրակարկառս ,
Երկբաղկիկըս՝ բառձրաչէնս , եւ ՚ի ներքուստ կըրկին սողնակք
Անցեալ զքիմեամբք ազնգէին , եւ պատշաճեալ կայր մի փականն :
Ա՛ռ երթեալ արձանացեալ , մըզկալ ուժիցն՝ եհար ընդ մէջ ,
Մէծաքայլ կանգնեալ զի մի վիմագէն ձիգն էլլէ անզօր :
Ջերկոսին ծրմնիան եբեկ , վէմըն կըշռումն անկաւ ՚ի նէրքս .
Մուննչէցին դրունքըն սաստիկ , ոչ փակազակք ժուժկալէցին ,
Այլք այլուր ցընդեալ տախտակք յապառաժին բըռնուլճնեկ :
Հրաշալըն ոստեաս Հեկատոր՝ սուր գիշերոյ ընդմնաւոխ ,
Եւ պզընձոմն որ լաս մարմնոյն էր ըզդեցեալ ահեղակերպ՝
Փայլատակէր , եւ կըրկին ՚ի ձեռն առեալ ունէր նիզակ :
Ձէր ումեք , քաւ յաստուածոց , կըրճիմ ընդ մէջ գինքն արկելուլ՝
Մինչ ընդ դուրսըն վազեաց , եւ աչքն ՚ի հուր բոցանային :
Եւ գարձեալ ՚ի տրովացւոցն ամբոխակոյտ կարգայր խրախոյս՝
Անցանել ընդ պատնէշն . եւ ունին եգեալ նոցա խրատուն՝
Էր որ անգէն վազեցին ըզպատուարըսն , էր որ հեղան
Ընդ դրունսըն փեռեհեալս , եւ գանայնեանց առեալ փախուստ
Դէմ՝ ՚ի նաւսըն գոգաւորս՝ անհընարքին եհատ խուճապ :

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՐԵՓՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

*Պոսիդոն գթացեալ 'ի Յոյնս եւ առեալ զդէմս Կալքասայ՝ երթայ խրախուսէ նախ զերկոսին Էասսն, ապա եւ զայլ զօրավարսն։ Քաջութիւնք Իդոմենեսի։ Ձախ թեւն տրովացւոց, թէպէտ եւ յԷնիայ եւ 'ի Դեիփոբեայ պաշտպանեալ, ստիպի ընկրկիլ։ Հեկտոր՝ որ յաղթակողմ թեւին առաջեան կայր ընդդէմ Էասեանց, նեղեալ տագնապեալ 'ի Լոկրացւոց աղեղնաւորաց, խմբէ զիւրսն եւ 'ի ձախ թեւն անցեալ՝ կազդուրէ զմարտն։ Խառնուրդ ահագին յերկոցունց կողմանց։*

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

### ՄԱՐՏ ԱՌ ՆԱՒՕՆ

Իսկ մինչ զՀեկտոր եւ զտրովացիս՝ ի նաւաստորին արկ Աքաժզդ,
Անգանօր զնոսին Թռչեալ յանգուէ վաստակ եւ՝ ի տապնատ՝
Ինքն անդրէն՝ ի քաջ գործոյ ընդաստեղր ականոքեան,
Աստղոգ՝ ի Թրակացւոյ Հիւսոտացն հայեալ երկիր,
Միսացւոց մերձամարտիկ, եւ պերճաւլի Հիսկրիթաց,
Պաշնակեր օրապարէն արդարաճոխ մարդկան գլոհի։
Եւ այլ ոչ եւս՝ ի Տրոյա զաչսըն չերջևաց փայլակնացայտս.
Ջի չունէր ակն՝ ի մըտին՝ Թէ յանմահից եկեալ ուրուք
Ի Թիկունս հասանիցէ տրովադացւոց կամ դանայեանց։
Այլ ոչ գէտ ոք զաչացու կայր Թագաւորն Երկրաւասան՝
Որ՝ ի զընին սըխրացեալ նըստէր մարտի պատեբազմին
Ի բարձունս անդ ծայրից անտառախիտ սարոյն Սամեայ
Թրակեցւոյ, զի էր անդուստ ոչխարն Իգա երեւելի,
Երեւէր եւ Գրիամու քաղաքն եւ նաւք ազգայեցւոց։
Անդ եկեալ՝ ի ծովէն նըստէր, գրհայր յաքայեցիս՝
Տրովացւոց նրկուն եղեալս, եւ յոյժ ցասնայր Աքամեզդայ։
Եչ անդէն փուճանակի յառաջապարին անտի լեռնէ
Ճեմ ըզՃեմի ձեռ ընդ ձեռ. սարսէին սարք բարձունք լանառաւք
Ընդ անմահ գարշապարօք ընթացելոյն Գոսիգոնի։
Երրակի քայլըս պարզեալ՝ ի չորրորդումն եհաս՝ ի կէտն,
Ցիգաս՝ ուր իւր ապաստանք յալուց ծովուն հոյակապեալ
Ոսկեղէն՝ լուսակարկառ կայր կառուցեալ յաւէրժ անեղծ։
Անդր հասեալ՝ զպղձաջաղմրակ լքծեաց՝ ի զոյգսն զերիվարան
Ըզսրաթռիչ օդապարիկս՝ ոսկեգիսակ վարսագեղեալս.

Եւ նա ինքն զերանաքն ոսկի զգեցեալ, առ ըղմբռտրակին
Ոսկեկազմ՝ գեղայօրէն, եւ ամբարձաւ ի կառըս իւր։
Գընաց վարեալ ընդ ալևան, եւ ընդ իւրեւ կայտռէին կէտք
Ցամինուստ ի Թալքստիցն, եւ վարքայն ոչ զանխըլացան.
Հերձանէր ծով ցընծութեամբ, նաքա սրարշաւ սըլանային,
Եւ ոչ ինչ ի նեղըուստ Թանայր առեղըն պղնձաձոյլ.
Ածէին զինքն երիվարքըն քաջավազք յաքայեանց նաւս։
Ե քարայր մի լայնատարը յայըս նեղքին խորոց ծովուն
Ի միջի անգ Տենեդեայ եւ Խրրոսի առասպարին.
Անդ հանգոյց զերիվարսն Պոսիդոն երկրադըղրդ
Ի կառաց լուծեալ՝ արկեալ նոցա ի կեր զանմահ Ճարակ։
Եւ պընդեալ յոտըս նոցին ի Ճախանաց ստրեհ ոսկի
Անլցծս՝ անխզելիս, զի անդ անշարժ ըսպասեացեն
Դառնալոյ Թագաւորին, ինքն յաքայեանց չոգաս բանակ։
Բայց տրովեանք միահուռն, իբրեւ ըզգոց կամ ըզմբրրիկ,
Պրիամեանն հեկտորի լեռանդն անդուլ գնային ըզհետ
Մրընչելով եւ գոռալով, եւ զաքայեանց յուսային նաւս
Ըմբռնել, եւ սատակել զաքայեցիս ուղջոյն զեղեամն։
Այլ սակայն Պոսիդոն աչխարհակալ երկրատատան
Ըստիպեր զարգիացիան, ի խոթ ծովէն եկեալ հասեալ
Մարմնով եւ բուռըն ձայնիւ ի կայքասայ նըմանութիւն.
Նախ Իչասըն երկոսին բարբառեցաւ լինքնայորդորս.
Իասեանք, ըզժողովուրդն ազայեցւոց գուք կեցուսջիք,
Ցուշ ածեալ ըզքաջութիւն եւ մի զվախուստ խուճապական։
Ձերկընչիմ ինչ ես սյըսօր յանպարտելի Ճեռաց տրովեանց
Որ յախուռն ամբոխիս անցին զանցին զմեծ պարըսպաւս,
Քանզի զդէմ կացին հանուրց ազայեցիքըն բարձակռինք։
Բայց ատա՝ յոյժ կասկածեմ Թէ գուցէ ջոր ինչ անցցէ՛նգ մեզ,
Ուր Հեկտոր մոլեգնոտ բոցատեսիլ զօրավարէ,
Խրոխտացեալ որդի լինել հիազօրին Արամազդայ։
Այլ սակայն՝ զայս ոք ի գից արկցէ ի միտ Ճեզ երկոցունց,
Զի պինդ կացջիք գուք ինքնին եւ քաջալերս այլոց տայջիք,
Եւ լինիք այսպէս վանել յերագընթաց լաստափայտից.
Ըզմոլեալն անգամ՝ Թէպէտ եւ Ոլիմպեանն ինքն յարուսցէ։
Ասացեալ զայս երկրաշիր Գէոսնատատանն, եւ վերկոսին
Ջընեալ գաւազանաւն՝ եղեց հուժկու կորովութեամբ,
Եւ զանգամանըն եգ Թեթեւս եւ զոտան եւ զՃեռան ի վեր կուսէ։
Իսկ նա ինքն՝ երագաթեւ իբրեւ բազէ սաւառնեցաւ,
Որ ի սեղ յոտատաժոտս քարաժայռէն ընդոստուցեալ
Ընդ դաշտ խոյանայցէ սընդել ըզհետ այլում Թըռչնոյ.
Պոսիդոն գնանագըզօրդ նոյնպէս սլացաւ ի նոցանէն։
Եւ նախ ի նոցունց ծանեաւ Իաս չքան Ոլիէեան,

Եւ անդէն առ Էաս Տէյամմենեան որդին ասէ.

Էաս, քանզի մեզ յՈլխմաքենակ աստուածոց ոք
Ընչարգիկին առեալ ըզգեմս՝ առ նաւս հրամանս տայ մարտընչել, —
Եւ նա չէ՛ չէ իսկ Կալքաս հաւահրմայն ըզձապաստամ,
Զի զգըշացան յեռուստ կուսէ դիւրաս զտոհին եւ ըզդարձեալ
Ի մեկնելն ՚ի միտ առի, քաջածանօթ իսկ են աստուածք, —
Կա եւ յանձն իմ իսկ ոգիս ՚ի լանջըս իմ եւս առաւել
Ծորդորեալ խրախուսէ ՚ի պատերազմ եւ ՚ի գուսպար,
Եւ Թինգս առնուն՚ի ներքուստ կայտառելով ոտքս, ՚ի վերուստ ձեռքս։

Եւ առ նա պատասխանի ասէ Էաս Տէյամմենեան.

Նոյն եւ իմ այժմ ըզսիգաւս յանդըգնագոյն խայտան բազուկք,
Եւ կորով արծարծեցաւ, եւ երկոքումբ ոտիւք ներքուստ
Խիզախեալ վարեալ գընամ, եւ յօժարիմ իսկ միայնակ
Ընդ Գրիամանն հեկտորի անյագ մոլոյն պատերազմիլ։

Զայսոսիկ ընդ իրեարս այսպէս սոքա բարբառելով
Խընդամիտք ՚ի խազմաթիւն՝ զոր արկ յոգիս իւրեանց աստուածն։
Ցայնժամ դըրդեաց Երկրակալն ըզխոտակոց ազգայեղան,
Որ առ երազ նաւերոյն յանձանձէին զոգիս իւրեանց,
Ոյց դըժնէ աշխատութեամբ լուծեալ էին անգամք մարմնոցն,
Եւ ցաւ ՚ի սիրտ հարեալ համոյն՝ ՚ի տեսանելն ըզպարովայիս
Զի ուժգին ամփոփ հեղեալ զնգան ըզպատերազմն։
Ընդ որս սկիզն արկեալ՝ պատուոյ յարաւեանացն քաջին,
Զի համարեալ այնպէս էր, Թէ չասպրիցին յիւրմանէն։
Ահա գնացուած Գետնագղորդն ըզհաստատուն յարոյց լաչկարս,
Եւ խրախոյս բարձեալ ՚ի հասս նախ առ Տեւկրոս եւ ՚ի Էխոս,
Առ դիւցազնեան Պենելէովս եւ առ Թոաս եւ Դէխիլր,
Առ Մերիոն եւ Ասնիլոք՝ Հարեսարսակաւոս գոռումեան։
Ըզսոսին քաջալերեալ՝ ձայն ՚ի Թրոչուն ընկէց բարբառ.

Ամե՛ն, արդիացք, երիտասարդք առոյգանձինք.
Իմ ՚ի ձեր պատերազմիդ է յուսացեալ փըրկել ըզնաւս.
Իսկ Թէ դուք ձեռընհաւ լինիք ՚ի խիստ գուսպարութեան,
Արդ հասեալ օրն երեւի՝ յորում տրտմեանց լինիցք ներհուն։
Ո՛վ դիք, արդարեւ իսկ անասնեմ մեծ եւ ահեղ
Սքանչելիս՝ ուժ ոչ երբէք այն ունեին գալ ելանել.
Տրտմացուց մատչել ՚ի մեր նաւս որ յառաջ հանգոյն էին
Եղանց փախստէից՝ որ ընդ մայրիս Թաս անառատաց
Ընձուղ եւ գայլոց եւ գայլասանց մնանին ՚ի կուր,
Վայրապար Թափառականք, կընաւոք եւ ոչ պատերազմիկք։
Նոյն տրտմեանք յառաջագոյն կալ առաջի չանեցուն յանձն
Եւ ոչ խոն մի բաղկաց եւ բըռնութեան աքայեցւոց։
Իսկ արդ բացէ եւբս կըռուին ՚ի քաղաքէն առ խոր նաւուք,
Վատութեամբ զօրագըլխին եւ պղերգութեամբ զօրականացն,

Որ խեռեալ ընդ նըմա՝ պաշտպան լինել ըմբռստանեան
Երագընթաց նաւինեըրոյն, այլ առ նոքօք կան կոտորին։
Բայց Թէպէտ եւ արգարեւ վընասապարտ իցէ բընաւ
Դիւցազն Աորիդէս ամենիշխանն Ագամեմնոն,
Այնիւ՝ զի զքաջորանըն Պելէսեան արհամարհեաց,
Ի կրռուոյս չէ ինչ երթեք ամենեքեան Թողանալ մեզ։
Այլ խընամ տարցուք ընդ փոյթ. զի լուաց միտք են դիւրաթոյժ։
Եւ ձեզ ոչ՝ ի դէպ կասկ՝ ի քաջամարտ արուեստնէ
Որոց էքդ՝ ի բանակիս արուարագոյնք ամենեքեան։
Ոչ դըժնիմ ես ընդ այր վաս, որ՝ ի մարտէն վեհերիցի.
Իսկ ընդ ձեզ՝ ի սըրտէ ծանրացաւսումըն զայրագնիմ։
Ցուլուեեանգիք, ով հնամարդիք, մեծ եւս ընդ հասուց ածիկք զըմբաղ.
Այլ արդ այր խըտաքանչիւր զըզաեակաւանս եւ զըզաբաս
Սղէ գիք՝ ի մըտի, զի կռիւ ահա բըրգեալ կայ մեծ։
Ան նաւուքն ահեղագոն չեկաոր՝ ի մարտ մըխեալ հրզօր,
Ըզդրունըն խորտակեալ եւ զպարզունական երկայնաձիգս։
Ջայս խրախոյս սըւեալ զարթոյց զուքայեցիս Երկրապարփանին,
Եւ զԱյասքն երկոքուքիք կային կանգնեալ գունդք պընդագակամ,
Ջորս եւ ոչ Ագէս ինքնին անգըր գիպեալ անգոներ ինչ,
Ոչ Ամենաս ամբոխագոյժ, զի այրըննիր քաջ նահատակք
Ընդ տրովեանց եւ դիւցազանն չեկաորի՝ նդ դէմ ճակատէին
Տէգ՝ ի տէգ խիտ ընդ խիտ, ասպար յասպար, կարգք Թանձրախուռն.
Ի վահան յենոյր վահան եւ սաղաւարտ՝ ի սաղաւարտ,
Եւ այր յայր, եւ ձիապէս ճօճեալ կորգակք խորանափայլք
Շըփէին ըզմիմեանըք. այնչափ հոծեալ կային՝ նք իրեարս,
Եւ նիզակք յոխորտ բազկացըն տատանեալ ծածանէին.
Եւ գիմեալ գնային ինքեանք բազաւէռեալք՝ ի կռիւ մարտի։
Նախ տրովեանքըն բախեցան կուռ, եւ չեկաոր կարապետէր
Դէմ ընդդէմ չահատակեալ, եղեռնընդոստ իբր՝ ի ժայռէ
Վէմ՝ զոր գետ՝ ի գագաթանց անտի գլխոյկ հեղեղատաստ՝
Խորտակեալ սաստիկ ուլխիւքն ըզկապարանս ժըռիրհ ժըռին,
Բարձրաթռիչ վազիւք սլանայ, եւ ընդ իւրեւ թընդեն մայրիք.
Ինքն անխափան ժիր հոլովի մինչեւ հասցէ գաշտացն՝ ի հարթ,
Եւ՝ նդ ոլորտս այլ չըմնանէ անդէն, Թէպէտ յորդորմիտ.
Նոյն չեկաոր սպառնայր՝ ի սպառ՝ մինչ՝ ի ծով անդրը Թեթեւով
Հասանել հարուածովք յաքայեցւոցն՝ ի վրանս եւ նաւս.
Այլ յորժամ կարծրակուռ գունդրատակացըն պատահեաց,
Անդ կառեաւս հաս ըզկայ. իսկ աքայեանց մանկտին գիմակ
Երկասրի սաւերօք եւ նիզակօք հարկանելով
Վանեցին յինքեանց, եւ նա տեղի տըւեալ սասանեցաւ։
Եւ կարգաց ահեղագոչ առ տրոյացին հարեալ բողոք.
Տրովացիք, չինկեակունք եւ գարգանիտք մերձամըրցիկք,

Պինդ կացէք, զի՞ ոչ յերկար աքայեցիք կալցին ըզդէմ,
Թէպէտ եւ ամբարտակ ամուր զանձինըս կազմեցեն,
Այլ տեղի տայցեն, կարծեմ, ի նիզակէս, Թէ հաւաստեաւ
Ամենազօրն ի դիս այրն Հեբրայ զըրդեաց զիս որոտովն։
Ցայս բարբառ կազդուրեցոյց այրնդեաց զհանուրց զոյժ եւ զոգիս.
Ընդ որս փըքացեալ ընթանայր Պրիամեան սեգ Դէիփոպոս
Ցառաջոյ կալեալ իւրմէ զասպարն համակ կարահնակերտ,
Ցառաջեալ թեթեւ ոտիւք եւ վահանաւ ամրածածուկ։
Եւ զնա բուռըն գէտ կալեալ փայլուն սիփին Մերիոնէս՝
Անվրէպ հմար յաստպարն ի բոլորչի յարջնաւամորի,
Բայց ընդ այն ոչ էլ յայնկոյս, այլ յոյժ կանխեալ յառաջագոյն
Անդէն խակ ի բընին իւրում բեկաւ նիզակն երկայն։
Իսկ Դէիփոպ յանձնէն ի բաց կալաւ զվահանն արջառենի՝
Սրտաթնդունդ լեալ յայտնէն քաջասրտին Մերիոնեայ.
Բայց գիւցազն այն խոյս առեալ էանց անդրէն յընկերաց դաս,
Սըրամբառեալ յոյժ ընդ վըրէպ յաղթանակին ուժնդ սիգին բեկ։
Նէ գընաց ընդ խորանն եւ ընդ քաշեաս աքայեցւոց՝
Առնուլ գալ սեգ մի երիցոյ՝ զոր ի վզանէն իւրում Թոզեալ։
Սակայն այլքըն կըռուէին եւ ազատակ գուժեաց անհատ.
Եւ Տեւկրոս Տելամոնեան նախ առաջին ըսպան զայր մի,
ԶԻմբրիտ քաղաքին՝ ըզվիճակս Մենտորի ձեռ,
Ըզբնակեալն ի Գեղեան՝ չէր ազգականց եկեալ մանկացն,
Եւ ունէր ըզԹրիամոս գուստր հարճածին զՄերգսիկասէ։
Իսկ ի գալ դանայեցւոց ձօճ Ձեմոնեան նռատատոմին,
Ցինչն դարձեալ անգրէն՝ փառատուրէր ի որովացիս,
Առ Պրիամոս կայր բնակեալ, որ զինքն որդուցըն զոյգ պատուէր։
Արդ ըզայս յերկայն նիզակ Տելամոնեանն որդի՝նդ ունկասին
Հարեալ քարշեաց ըզդէլարդն, եւ նա նրման անկաւ հացւոյ,
Որ ի գադաթըն լերին երեւելւոյ ի հեռաստան
Գըրընձով կըտրեալ յերկիր ըզդիրգ ասպարէնն ընկենուցու.
Այդպէս անկաւ, եւ զեբեւ ոտըն ձաձանեալ շաչեցին զինք։
Իսկ Տեւկրոս ընթացաւ՝ առցփեալ ըզդէնան ամենազ կապաւտ.
Բայց հեկտոր ի գիմաւըն արձակեաց սեգ փայլակնագէտ,
Զոր անդուստ տեսեալ խոտեաց նա մազապուռը ի պըղինձ սիգին,
Եւ սա զորդին Ակտորեանըն կոխատեալ զԱմիփիմաքոս,
Որ եղեալ գայր ի Ձակատ, եհար ընդ լանըքն գեզարդեամբ.
Եւ անկեալ՝ Թընդիւն եհան, շառաչեցին զինքըն գիւրեաւ։
Իսկ հեկտոր՝ ի գըլխոյ մեծասըրտին Ամիփիմաքեայ՝
Դիմեաց խըլել զառագաստարըն յերանեան անդր ագուցեալ։
Էասաց ի խոյացեալն հեկտոր ձըգեալ սեգ չոլշոլուն
Զհասս ինչ ի մարմինն՝ յահեզ պըղինձ պատեալ համակ.
Եւ սակայն ի վհանին կոփեալ նորա պորտ կըմկատոր՝

Մըղեաց հըզօր զօրուԹեամբ. նա յետս ընդգէմ առնոյր նահանջ
ՑերկոցուՆց ՚ի գիսականն, եւ աքայեանք տարան զնոսա։
Իսկ զԱխիլեսաք Սոխքիոս եւ գիւցազարմըն ՄենեսԹեւս՝
Իչխանք ամԹենացւոց՝ յաքայեցւոցն ածին բանակ.
Եւ զԻմբրիոս՝ էսատանաք նախանձաւորք յաւհկն մարտ։
Որպէս զայծ ՚ի գամիռանց բըռնաժանեալ առիւծք կըրկին
Ցափըշտակեալ առեալ գընան ընդ ԹանձրաԹուփ մացառուտս
Ամբարձեալ ՚ի գետնոյ կալեալ ՚ի վեր ՚ի ծամելիս,
Նոյն ըզսա երկոցունց բարձեալ ՚ի վեր գոռ Էսատանց՝
Արարին զինապերծ, եւ զդէլուխն ՚ի գիրգ պարանոցէն
Հատ խըղեաց Ոդիւեանն՝ յԱխիլեսեանէ սակս ոխացեալ,
Եւ զըրնակ զընդաստեակ ՚ի բազմամբոխ անգը տրձակեաց,
Որ երԹեալ փախչԹասաղ անկաւ առ ատեան Հեկտորի։

Անդ յայնժամ գառնապէս Պոսիգանին զայրացաւ սիրտ
Ընդ Թռուին անկանել ՚ի սաստկացեալ պատերազմին.
Անց գընաց ըստ վըրանս եւ ըստ նաւակս աքայեցւոց՝
Խրախուսել ըզդանդաչեանս, եւ տրտմացաց երկնէր չարիս։
Եւ նըմին ընդ առաջ Իդոմինեւս կորովասիզ
Ահդրէն գարձեալ յընկերէն՝ ՚ի կըռուոյն այն ինչ եկեալ,
Ի Թամբի սրտնեղըն կարԹ առաւ պըղընձազօվ վիրաւորէ,
Զոր ընկերքն առին ՚ի բաց. նա բըժըշկաց տալեալ պատուէր՝
Գայր ՚ի վրանն յանկուԹեամբ գարձ առնելոյ կըրկին ՚ի մարտ։
Իսկ առ նա Թագաւորացն Երկրատատան բարբառեցաւ,
Թոասայ նըմանեալ՝ Անգրեմոնի որդւոյն՝ ձայնիւն,
Որ յամենայն ՚ի Ջնեւրան եւ ՚ի բարձուն Կալիգոնի
Էաչնանցն էր իշխեցօղ աստուածազարդ յոգըւն պատուական.
Ցո՞ գնացին ըսպառազինեալքն, Իդոմինեւս՝ կըռուացաց պետ,
Զոր մանկունք աքայեցւոց տրտվազացոյն ըսպասնային։
Եւ նըմա պատասխանի կըռուանց իշխանն Իդոմինեւս.
Ո՛վ Թոաս, չիք՝ որչափ եաս հասանեմ՝ մեղ գընել ուանք,
Քանզի եմք ամենեքին որեար կըռուոյ պատերազմի.
Զունչ երկիւղ զոք վատուԹեան, ոչ դանդաղեալ ոք հեզգուԹեամբ՝
Փախուցեալ խուսափէ ՚ի դըժընդակ գուապարածէս,
Այլ Զրուանեան հըզօրին՝ այսպէս Թըւի հաձոյ եղեալ,
Վատապիտո կորընչել աքայեցոցս աստ ՅԱրգոսէ։
Բայց, Թոաս, քանզի էիր գու եւ յառաջն իսկ գոռ մարտիկ,
Նա եւ զայլս եւս յորդորես զոր առնանգս ոք Թուլացեալ,
Մի՛ եւ այժմ ինչ գընայր, ձեռնտա առիպես զայրս ամենայն։
Պոսիգան գեանաղըղդի գարձոյց առ նա պատասխանի.
Մի՛ եւս այն ասր ՚ի Ցրոյայ, Իդոմինեւս, գարձցի անգրէն,
Այլ իսկոյն ընդ ընդ չանց առաջն ձըրձեալ յատ եւ յապուտ,
Որ յաւուրս ատա յայսմիկ կամաս ՚ի կռիւ ծուլացան ոք։

Այլ ո՛ն ըղջէնսդ առեալ են․ 'ի սոյն փութալ պարտ իսկ է մեզ՝
Թերեւս յօգուտ ինչ լինիցիմք, Թէպէտ երկուք եւեթ իցեմք ։
Զի արանց եւ անկածից է զօրութիւն՝ 'ի մի եկեալ,
Նա՛ւանիկ եւ ընդ քաջաց իսկ մեք գիտեմք շահատակել ։
Աստուածոյն զայս ասացեալ՝ դարձաւ անդրէն 'ի ձիգն արանց․
Իսկ 'ի վրան իւր Իդոմէն իբրեւ եհաս 'ի բարեկերտ,
Գեղեցիկ զէնս ըզմարմնով զգեցեալ՝ առեալ կըրկին մըկունդ՝
Եւ գընաց փայլատական հանգունանաւոր, յոր բուռն հարեալ
Թօթափէ Զըրուանեանն յարփիահրատն Ոլիմպոսէ ,
Նիշ ցուցեալ մահկանացուաց ճառագայթիւք ճաճանչաւէտ․
Նոյն եւ նորա յընթանալն ըզլանջօք շուրջ շողայր պըղընձն․
Եւ նըմա Մերիոնէս պաշտօնեայն քաջ եւ ընդ առաջ,
Դեռ եւս անդ առ խորանաւն՝ յոր գնայր առնուլ տէգ պըղընձի ։
Եւ առ սա զօրութիւնն Իդոմենի բարբառեցաւ․
Մո՛լոսեան ձեա Մերիոն քաջոտն՝ յընկերս յոյժ սիրեցեալ,
Առ ի՞մ Թողեալ ըզմարտ պատերազմիդ՝ եկիր այսրէն․
Նետահա՞ր միթէ եղեալ, եւ սլաք փըքնին զքեզ տառապէ ,
Կամ Թէ իմիք գուժաբե՞ր հասեր առ իս․ եւ ես ինքնին
Ցողն երթալ 'ի խորանս ախորժեմ ոչ, այլ մարտ գըռնել ։
Մերիոն իմաստնաւոր արար նըմին պատասխանի․
Պըղընձազրահ կրետացւոց Իդոմենեա իշխանակալ պետ ,
Ցայն ինչ գամ, զի թէ նիզակ ինչ 'ի քո վրանս իցէ մնացեալ՝
Առից զայն․ զի զոր յառաջն էր 'ի բըռին իմում՝ բեկաք
Ընդ ասպար խրոխտացելոյն Դէիփոբեայ հարեալ ըզնա ։
Եւ նըմա պատասխանի կրետացւոց պետն Իդոմենեւս․
Նիզակս՝ եթէ մի, եւ թէ քըսան մի խընդրիցես ,
Ի վրանին գըտցես զի կան առ պաղպաջուն որմոյեցին ,
Տրոյականս՝ որ յանկելոցն աւար հարի․ զի ոչ կարծեմ
Թէ յարանց ախոյենից մեկուսաբար մաքառիցիմ ։
Վասն որոյ եւ գեղարդունք եւ կըմբաւոր են ինձ վահանք ,
Եւ գըլխանոցք եւ զըրահք լուսաճաճանչ փայլակնաւորք ։
Մըտացին Մերիոն կըրկնեաց անդրէն պատասխանի․
Են եւ առ իս 'ի վրանին եւ 'ի նաւակն իմ Թոյրաթուխ
Տրովացւոց կապուտ բազում, բայց ոչ թէ մօտ ինչ են յառնուլ ։
Զի եւ ո՛չ ինձ մոռացօնս ինչ համարիմ ըզքաջութիւն ,
Այլ կանգնիմ ընդ նախատակն 'ի փառացի ասպարիսին
Ուր ուրեք եւ գըրգռիցի պատերազմի ճակատամարտ ։
Ցայլմէ թերեւս ումեքէ 'ի պղընձակուռ աքայեցւոց
Եղէց 'ի կռիւս ինչ զանխուլ, այլ զքեզ կարծեմ ականատես ։
Եւ նըմա պատասխանի զայս Իդոմէն կրետացւոց պետ․
Գիտեմ զինչ ըզ արութեամբք ես, զի՞ պիտոյ քեզ ասել զայդ․
Զի որ 'ի նաւս արք ամենայն թէ 'ի դարան ընտրիցիմք քաջք ,

Ուր արանց եւս յայտնապէս արիւնհիւն յանդիմանի,
Ուր ակներեւ գայ ի լոյս առաքինին եւ վաստաւիրտ. —
Զի վատին՝ այլ ընդ այլոյ յեղափոխի գոյն երեսացն
Եւ հոգին ոչ անսասան նըստել ի սիրտըն հանդարտէ,
Այլ ի գուշըս կոր ի կոր անկեալ կըզքի յերկոսին ոտս,
Եւ ի լանջս իւր սիրտն ի ներքս ուժգին թընդմամբ տրոփիւ վազեալ,
Զի հասեալ կարծէ զօրհասն, եւ ատամունքըն կարկաջեն.
Իսկ քաջին՝ ոչ մոյն գիմաց չըրջի, ոչ մեծ ինչ դող դողայ՝
Ուր ուրեք գամ մի ընդ արանց անցեալ կայցէ ի դարանի,
Եւ առնչեայ երթալ խառնել երագասուր ի գըժնեայ ռազմ. —
Ոչ եւ անդ ոք ըզքո սիրտ եւս ոչ ըղձեաս անդամանակէ։
Զի հեռուստ թէ ի կըռուի հարցիս, կամ վէրս առցես մեռուստ,
Ոչ յետուստ ի պարանոցդ առնիցի սըլաք կամ ի թիկունսդ,
Այլ կըրծոյ ապաքէն պատահեսցէ կամ գանձակի
Մըղեւոյդ գիմագրաւ ընդ գուամարտակս ախոյենաց։
Բայց արդ օն, մի՛ եւս այլ արձանացեալ խօլից հանդոյն
Զբանիւքս անկցուք, գուցէ ոք ամբարհաւաճն ըստգըտցէ զմեզ.
Այլ գու երթ ի խորանն եւ ամ զաչուէն հաստատարուստ։
Զայս ասաց, եւ Մերիոն՝ սուր Արխի համմանմանեալ՝
Հապշտապ ի վրանէն ըզպղնձի տեգն առեալ եբաւճ
Եւ ըզհետ ընթացաւ Իդոմինի՝ ձեռնեալ ի գործ։
Որգունակ ի պատերազմ Արէս խաղայ մարգախոշոյն,
Եւ ընդ իւր երթայ սիրուն որդին Խուճապ հուժկու ւանահ,
Որ անգամ եւ զսըրտապինդ պատերազմողն ահաբեկէ.
Երկոքեան ի Թրակիայ յԵփիրացիան ի գէն վառեալք,
Եւ գամ ի փլեղեանցն մեծանձիկն, այլ ոչ հզըւոք
Երկոցուն եւքա կռմանց, միւսմ եւմեն սըւեալ ըզգեստս.
Նոյնպէսնակ Մերիոնէս եւ Իդոմին՝ արանց իշխանք՝
Խազային ի մարտակոիւ՝ զինազարդեալք ի պղինձ հրաչէկ։
Եւ առ նա նախ Մերիոն կանխեաց ըսկիզբն արար խօսից.
Դեւկալէանդ, յորմէ կուսէ եղեր ի մոի մըխել յամբոխն,
Արդեօք յայմէ միախուռմբ զօրականին, թէ ի միոյ,
Թէ ընդ ահեակ. զի ուստեք գեղավարսիցն աքայեցւոց
Ահն երբեք պակասելոյ չունիմ մարտի պատերազմին։
Եւս նըմա պատասխանի կրեառնաց իշխանն Իդոմինեւս.
Ի միջի անդ նաւինկերոյն ահա կան այլք ընդդիմակացք,
Երկոքեին էապէ, Տեւկրոս՝ աքայեցւոցըս քաջագէղն,
Ախոյեան եւ յոտընկուիս յետեզակալ գուապրածի.
Ոըք ըզնա եւ զամենին անդամ ի կռիւ՝ կայցեն աչխատ՝
Ըզհեծեալսըդն Գրգիամեան, թէպէտ եւ բուռըն սաստկանգամ։
Խնամ իմն յոյժ լեցի ներմա, թէ եւ մոլեալ ի պատերազմ,
Ըզնոցայն ի պատուհիւն մատնեսցէ կորով եւ զանցագէծ ձեռս՝

Հուր ի՛նաւս արկանել, Թէ միայն ինքըն Զըրուանեան
Մի խանձող մի հրաթրթրուք յերագաշնեալ ընկեցեալ նաւս :
Իակ մարդոյ՝ չոտացէ տեղի Տէլամոնեանցըն մեծն Խաս ,
Առն ումք մահկանացուի՝ որ զԻմիմարի բերս ուսիցէ ,
Գըղընձով պատառելի եւ մեծամեծ բրունաքարամբք :
Նա եւ ոչ յԱքիլլեայ ռազմահատէն խուսեցեալ ինչ
Ցետեզակալ ի գուապար . իակ ոտիւք չիք ընդ իւր մըրցել :
Արդ զարձիր գու մեզ յահեակ զօրականիդ , զի՛նդ փոյթ տեսցուք
Մի՞ք ինչ ումք պարծանաց ընծայիցեմք չուք , Թէ մեզ ոք :
Զայս ասաց , եւ Մերիոն՝ ժիր Արիսի զուգակերպիկ՝
Անց գընաց , մինչեւ հասին անդր ի բանակն ուր էտ հրամայն :
Իակ նոցա զբոցանըշանն ուժով տեսեալ զԻդոմենեւս ,
Ըզնա զինքն եւ զարբանեակին՝ արուեստախառն հանդերձ զինուքն ,
Հարեալ խրախոյս ընդ ամէնին՝ անկան ի նա միահամուռ .
Եւ նոցա՝ միահամուռ եկաց պայքար նաւացն ի վերջս :
Եւ զօրէն ինն ի ջջոյղ այսոց վարեալ ոսոնուն մըրրիկք
Ցաւուրս՝ յորում փոչի է գէզագէզ ընդ ճանապարհս ,
Որ եւ անգէն ըզհողըն յարուցանեն մեզ Թանձրամած ,
Սապէս սոցուն խրտնեցաւ Ճակատ , վառեալ ի սիրտս խրճանց
Սառակեալ ըզմիմեանս ի տուր պըզնիձ անդ ի խազին :
Եւ մարդըն մարգածոխ քրտամընեցաւ երկայն տիգոք
Ջորս ի ձեռին ունէին մարմնապատառս , եւ չոզ պզնիձ
Շլացուցանէր զաչս՝ հառեալ ի փայլխիայլ գըլխանոցաց ,
Ի գեռաջինջ պատենից եւ յասպարաց ճաճանչելոց
Ի դռոհիչն համագունդ . եւ անհնարին գոյր պընդասիրտ՝
Որ զՀըզտունըն տեսեալ բերկրէր եւ ոչ աղիտանայր :
Բայց Զըրուանայ երկոքին հրզօր որդիք երկպառակեալք՝
Արանցըն դիւցազանց պատրաստէին դըժնեայ երկունս :
Արամազդ ընդ յաղթութիւն կամէր տրուէանց եւ Հեկատոյի ,
Ըզքաջըսն Աքիլլեւս փառաւորել , սակայն չունէր
Ցանձին բնաւ զաքայեսեան ազգն յԻլիան կորուսանել ,
Այլ թեռեայ գընէր չուք եւ ուժգնասիրտ նորին որգւոյն :
Իակ Պոսիդոն յորդորէր զարգիացիան անցեալ ի մէջ
Ի սպիտակ ծովէն երկալ գազա , եւ ի մտին բաստըրվանայր
Ընդ պարտիլ նոցա տրուէանց , եւ յոյժ ցասնայր Արամազդայ :
Երկոցունց ապազէն սերունդ էր նոյն , հայրենիք մի ,
Բայց Արամազդ նախածին եւ բազմագէտ էր հանճարով .
Ցայն ի գէմն՝ եւ նա խորհէր կալ ի Թիկունս յայտ համարձակ ,
Իակ ի գաղանիս՝ ցանգ գըրգէր վնասին ընդ զօրն՝ այրակերպեալ :
Արդ սոքա՝ զուժիզ կըռուէին եւ զվեհազօր գուապարածին
Շըրջեալ այսր անդր ըզվէտն ընդ երկոսին ձգեցին կողմանն
Անխըզելի եւ անքակ , որ գյուլվից էլոյծ ըզծունկս :

Արդ Թէպէտ եւ այէբբեկ, խրախոյս բարձեալ առ դանայիտա,
Ոստուցեալ 'ի տրովացիան ընկէց խուճապ Իգումենեւս,
Զոմբրոնեւս ըսպանեալ՝ զեկեալ հասեալն 'ի կաբեսեայ,
Որ դեռ այն ինչ 'ի համբաւ գոյր հետեւեալ պատերազմին,
Եւ խընդրէր զբքնաղագեղն 'ի գըստերացըն Պրիամու
Զկատանդրէ՝ առանց օժտից. եւ խոստացեալ էր մեծ ինչ գործ,
Բրոնաբար 'ի Տրոյիոյ վանել զորդիան աքայեացւոց:
Եւ ծերունին Պրիամոս կապեալ էր զան եւ ակնարկեալ
Տալ նըմա, եւ նա 'ի յոյս խոստմանց նորին կայր ոգորեր:
Այլ 'ի նա փայլուն ոսկւան Իգումենեւս կալեալ զէտանին՝
Հար անվթեթ ըզսիգաքայլն, եւ արըշնձին զգեցեալ զըրահ
Ձեղեւ ինչ բաւական, եւ յոտվայն անդր հարըստեաց.
Նա Թընգամամբ ասպազեցաւ, եւ սա 'ի նա խրոխտեալ ասէ.
Զքեզ արդարեւ, Ոմբրիոնեւս, գովեմ քան զբնաւ մահկանացուս,
Եթէ ատոյգ վըճարեացես զոր ինչ ուխտեալդ ես զաւինայն
Դարդանեան Պրիամոսի, որ եւ նա զդուստր իւր է խոստուվ:
Ջոր Թէ մեր ինչ էր քեզ խոստովան լեալ՝ կատարեաք,
Ըզգուստր Աորիդեսի զգեղեցկագեղն մնատուցեալ
Ածեալ քեզ յԱրգոսէ 'ի կընուԹիւն ամուսնուԹեան,
Թէ զԻլիոն չընայիատ քաղաքն ընդ մեզ կործանելիր:
Այլ արի, առ ծովաչուս նաւս յուխտ մըտցուք ըզհարսանեացդ,
Գանդի բնաւ խնամեխօսքըս չեմք անելք ինչ անազատք:
Զայս ասացեալ, զոտանէն առեալ դիւցազն Իգումենեւս
Ընդ ահել ոսգմըն քարշեաց. այնմ Աիոս եղ վրէժիսնդիր
Հեռիոտս հանգիպ ձիոցըն, զորս ունէր միշտ կառապետն
Աս ուսուվքըն Թասելով, եւ նա ցանկայր յիւրում սըրտին
Հարկանել զԻգումենեւս. կանխեաց եհար սա զնա սրիաւն
Ի կոկորդն ընդ կըլափամբ, եւ ըզպըղնձէն եհան Թափանց:
Գլորեցաւ նա զերդ կաղնի մի կործանեալ, կամ կաղամախ
Կամ չոհի բարձրաբուն՝ զոր 'ի լերինս հիւանդ մանկունք
ՏրաՀեք հարին դակուօք՝ նաւափայտի երԹալ 'ի պէտս.
Այսպէս ձիոցն առաջի եւ կառաց նա տապաստ անկաւ
Կըրձելով զատամունսն եւ զարիւնուռշտն ըմբըռնեալ հող:
Իսկ իւրաւ կառապետին, սիրելալ մըտաք զոր նախն ունէր,
Ոչ զորեաց աձապարել 'ի Թըշնամեացն սպրել ձեռաց
Ցեաս ըզձիսըն գարձուցեալ, զոր մըրցականն Աքոիլեաս
Հաւեալ 'ի նա նիզակաւն ընդ մէջ շամիրեաց, եւ ոչ արգել
Գըզընձէն զքաղ զոր կըրէր, եւ հար վարեաց 'ի փոս նորա:
Եւ սա ինքն հեծեծելով 'ի գետնաչէն անկաւ զուգիցն,
Եւ գերիվայրն Աքոիլեաս՝ ձետ մեծանձին Նէստորի՝
Ի տրովեանց անսէն վարեաց 'ի քաշաբարձ աքայեացիան:
Այլ սրըտմեալ զԱխոսէ Դէիփոպաս եկն Իգումեն,

Հուպ մատեաւ եւ ըզգեղարդնըն արձակեաց փայլակնատէպ ·
Իգումէն տեսեալ անդուստ՝ ի նիզակէն զերծաւ պըղնձի ,
Զի եմուտ կըծկեցաւ ընդ ասպարաւըն բոլորակ ,
Զոր բարձեալ տանէր գործած Ճախարակեալ փայլուն պըղնձով
Եւ մորթովք արջառեայիք եւ բառնալիք կազմեալ երկուք :
Ընդ նովաւ թաքեաւ ոջղոյն , եւ պղընձին տեգ Թըռեաւ վերուստ
Եւ յընթանալ նիզակին՝ վահանն հընչեաց կերկերաձայն :
Եւ ոչ ի ծանրը բազկէն ի գուր անգործ ինչ արձակեաց ,
Այլ եհար ըզէվխինորն հիպպատածին՝ զհովիւն ազանց՝
Ի լերդին ընդ ախոնդաքն , եւ խակ եւ խակ ըզծունկան եղոյծ :
Խակ Դէվխոպ ւմծամեծըս պանծացեալ գոչեաց ուժգին ·
Ախոս արդ ապաքէն ոչ անվըրէժ անկեալ դընի ,
Այլ յերթալն խակ յանողոք ի կարծրանիպ դըժոխս՝ ասեմ՝
Խընգալից առնի հոգւով, զի ուղեկից նըմին եւոս :
Զայս ասաց , եւ ընդ պարծանալն գառնացան աքայեցիք ,
Եւ սիրտ քաջին մանաւանդ դըղըրդեցաւ Անխնդաքայ ·
Եւ ի խոր Թեպէտ խոցեալ, զընկերակցէն էարթ ,անխոյճ ,
Այլ ձեռեալ եհաս պաշտպան , եւ ասպարաւն հովանացաւ :
Ընդ նովաւ ապա մըտեալ ընկերք երկու սիրայորդիք ,
Մեկիաեւս եքեայ զաւակն եւ Ալաստոր դիւցազնական ,
Ի գոգեալ նաւան ածկին միջոցեա հիծեր ծանրաթափիծ :
Խակ Իգումն ոչ գըլխոյր ի մեծ ուժգին , այլ կայր ըսահէպ
Ընկղզմեալ ի տրտմագանց զոք ի գիշեր խաւարասոյզ ,
Կամ ասպատառ ինքն անկանել՝ վանեալ զեղեան յաքայեցւոց :
Անդ յայնժամ զԷսիեւեայ դիւցազարմի ձեռ սիրասուն՝
Ըզդիւցազն Ալկաթոոս , զԱքեխեսին փեսայացեալ ,
Եւ զերկեն ի դըստերացն արարեալ կին զՓիպպոդամէ՝
Զ՝ի սըրտէ հօր սիրելին եւ արգոյ մօր՝ մինչ ի սանն էր ,
Զի անցեալ զանցուցանէր զհամատիպըն ամենեքումբք
Գեղեցկութեամբ եւ գործովք եւ հանճարով խոստութեան ,
Որով զինքն այր վեհագոյն ի մեծ ցըցայ կը ածեալ կին ·
Գոսիգոն յայնժամ ըզայս Իգումնեէս աքաջ նըկուն :
Զայսըն զառաջոյս յաւութեալ՝ կապեաց զանգամանն առյգագիզ :
Զի ոչ յետոյս կարէր փախչել եւ ոչ խակ խուսափել ,
Այլ օրինակ ինն արձան ինչ եւ կամ ծառ բարձրատոպրէի՝
Մինչդեռ կայըն անաըղկել՝ խոցեալ գիւցազն Իգումնեէս
Գեղարդեամբ ըզնիզակառաջըն եւ ըզպղընձէ պատեհանան եհերձ՝
Որ երբեմն ի մարմնոյն զօրհասական պահէին ոտյժ ,
Խակ եղեալ անդ սիգահերձ՝ մըռընչեցքն կերկերաձայն :
Եւ անկեալ տրտմեցաց յերկիր , եւ սեգն ի սիրտըն կայր վարսակալ ,
Որոյ Թընդուն ի նըզմեն՝ եւ զոհպատանըն ձօձեր ըզծայր ·
Անգանօր եղեք ասպ զիտակ բըռնուԹեանն Աչեան հընգօր :

Անագինս Իդումեայ խրոխտական գոչեաց մեծաբարբառ.
Ո՞ղջիդ արդեօք դատիցիմք, Դէվիտուէ, հաւատարիմ
Ընդ միոյ երիս մահուընս, որ զի գովիս դու իմն այպիսի:
Այլ, է խօլ, դու իսկ ինքնին արի մատիր ինձ ախոյեան,
Զի տեսցես՝ Արամազդայ ձեռ որպիսի հասեալ կամ աստ,
Այն որ նախ ըզՄինոս ծընաւ կրետեայ պահապան քաջ,
Եւ Մինոս ծընաւ որդի զըսքանչելին Դեւկալիոն,
Իսկ ծընաւ Դեւկալիոն զիս Թագաւոր արանց բազմաց
Ի կրետէ 'նդարձականարը, եւ այժմ ածին նաւք աստանօր
Քեզ եւ հօր քումմ պատուհաս եւ համօրէն որովագացոց:
Զայս ասաց, եւ Ցէվիոսէ յերկիտիս եղեալ վարանեցաւ,
Թէ առնի՞ զդէմ զինուորիդ 'ի որովայնացոյցն մեծանձանց
Ընդ կրծուէ անգղին գոբձեի, Թէ ասակ եղիցի ինքն 'ի հանգիս:
Եւ 'ի խորհուրդս սըրտին՝ օգտագոյն այս Թուեցաւ նմա,
Գընալ առ Էնիաս, զոր գիտ կացեալ գընդին 'ի վերջ.
Զի քինայր ընդ դիւցազնին Պրիամու միշտ հանապազ,
Քանզի 'նդ արի արս ըզքաջն ոչ 'ի պատիւ ինչ մեծարէր:
Որում մերձ հասեալ կացեալ՝ բարբառեցաւ ըզՊըրչըզուն բանս.
Էնիաս, որովհետեւ իշխան, քեզ արդ քոյում պարտ է քեռայն
Հասանել յօգնութիւն, Թէ հոգ խնամոյ փոյթ ինչ է քեզ:
Օ՞ն արի արդ ընդ իս՝ Աչիլաեոյայ եկ 'ի Թիկունս,
Որ երբեմն 'ի տղայ տիս սընոյց ըզքեզ 'ի տան քեռայր,
Իսկ արդ զինքն Իդումենեաս կորովատէգ հար սատակեաց:
Զայս ասաց, եւ 'ի լանջըս նորա զսիրտն Թընդեցոյց.
Եզ գիմաց յԻդումենեաս՝ եւ առնդնալից 'ի պատերազմ:
Սակայն ոչ ահ ինչ կալաւ զԻդումենեաս ի քրտնաժէտ,
Այլ եկաց, որպէս վարազ ոք 'ի լերինս յատեացեալ յոյժն,
Որ մընայ յարուցեալոյ մեծի դղրդի բազմամարմնից
Ցամային ուրեք վայրի, եւ քրտամընի զողն 'ի վերուստ,
Աչք իւր հուր փայլակնանան եւ ըզժանիս իւր յեսանէ,
Մըռմռեալ պուռել վանել ըզչանց վոհմակն եւ զորերոյն:
Նոյնպէս կայր Իդումենեաս նիզակաւորն եւ չըտայր խոյս
Ցինձոյ քաջամարտէ յարձակելոյ, ձայնէր ընկերս
Ամենայնիւ յԱսկալափոս, 'ի Դէիպիր եւ յԱփարեաս,
Ցմեծիկոք ու՛ի Մերիոն՝ 'ի հրմտավարժըս գուպարմանց.
Ա՛ռ ասաս վերագաթեա արձակեաց բանս յորդորական.
Օ՞ն արիք, սիրելիք, եւ օգնեցէք ինձ փայտատան.
Ցոյժ խիթամ յերկիցն Էնեայ երագտոին յիս դիմելոյ,
Որ հզօրն է բըռնաւութեամբ խոշոչել զարս 'ի ձակատու,
Եւ 'ի ծոպիկ մանկաւարիկան՝ որ մեծագոյն է զօրութիւն:
Զի սովին եթէ հոգեւոյ հասակակից պատահէաք,
Իսկ եւ իսկ՝ կամ նա առնէր պարծանըս մեծ, եւ կամ թէ ես:

Զայս ասաց, եւ համամիտ եւ համաշունչ բոլորիքեան
Հասին կուռ կացին զնեբրե՝ զառապարան ի յուսաքն խնարհեալ։
Անդուստ եւ Ինհաս կարգայր առ իւր ընկերակիցն՝
Ամն ի Պարիս, ի Դէվիտով եւ յԱգինովը գիւղային,
Որ ընդ իւր զօրապետքն էին իշխանք տրովագացւոց։
Ջհետ գայր զօրն, որպէս ըզկնի խոյին գրոհեալ գընան խաշինք
Յարօտէ յարբուշն ածեալ, եւ խընդամիտ լինի հովիւն.
Օրինակ գայս եւ Ինհաս ցընծացաւ սիրտ ի լանջըս իւր՝
Տեսեալ ըզզօրականն եկեալ ըզհետ իւր գունդ ի գունդ։
Արդ տգեր մօտ առ մօտ զԱչիլեծեայս եառն գըրոհ՝
Երկայն ի ձեռսըն մրկունդք, եւ ըզլանջըքըն պրկինձ չուրջ
Հընչէր ահագնալուր՝ մինչ ձրգէին յիրեարս ի խուռն։
Եւ երկուք գերափառք յամենեցունց ալք մարտնտիրք,
Արիսի հանգուցատիպք, Իգումենեւս եւ Ինհաս,
Ըզմիմեանց գուն գործէին խոցել մարմին գըժնէ պղընձով։
Կանխեաց Ինհաս արձակեալ զսրգն յԻգումենեւս,
Զոր նորա տեսեալ անգուստ՝ խոյս ի պզընձէ եւս աշակէն,
Եւ Ինհաս ճօճեալ սըլաքն՝ երթեալ յերկիր հարըստեցաւ.
Զի զրահեա ի կորովի բազկէ անտի էր ոստուցեալ։
Իսկ Իգումեն զինամաւ եհար ընդ պորտ որովայնին,
Հերձ ըզդրահին կարեւանգամ եւ զթեքսոցն գըզեաց սըլընձեն.
Եւ նորա հոդմիաւալ անկեալ՝ զերկրէն բուռն հար ափով։
Զըզեաց հան զսրգն Իգումեն զերկայնաստաւեր ի մեռելըն,
Այլ ըզմիւս եւս ըզգենըն չառակեաց չորթել յուսոցն,
Ի նեռից տապնապեալ. քանզի թէպէտ եւ ժիր հոգւոյն,
Այլ սակայն՝ ոտիցն անդամք ոչ եւս էին անգեղեւուն,
Ոչ ի նիզակն իւր վազել, եւ ոչ յայլմէն խուսել ի բաց։
Վասն որոյ՝ յետեղակալ մարտի հերքէր զօրն անողորմ,
Բայց ոչ դիւրաւ բերէին ի ձակատն ոտքն ի փախուստ։
Արդ ի սա ի մեզմագնացն՝ արկ Դէվիտով առէգ փայլակնով,
Զի մըտեալ ընդ իւր ի քէնս՝ ոխակալէր յուսերտ ի կերդ.
Այլ վրիպեաց եւ անդ յայնժամ, եւ հար սպրտաւ զԱսկալափաս՝
Զորդեակն Ենհալևայ, եւ Թոսի ընդ ոտն ել բուռն աշտէն,
Եւ նա գլորեալ ընդ փոշի՝ կալաւ յագուտան ըզհող երկրին։
Բայց չէր ինչ իրազեկ ահեզագոն Աքէս հրզօր
Զիւրմէ որդւոյն անկելոյ ի գըժընդակ գոռ մարտամըռիս.
Այլ յՈլիմպեայ գագաթան նըստեալ կայր նա՝նգ ոսկի ամպովք,
Արգելեալ պաշարեալ, ի խորհրդոյն Աքամազեայ,
Ուր եւ այլք գիւն անմահից ի ձակատին կային ամիսի։
Արդ նոքա հուպ առ հուպ զԱսկալափեաւս տային գրոհ,
Եւ զիայլսըն գըլխանոցն յԱսկալափեայ գերծ Դէվիտով.
Իսկ Մերիոն յարձակեալ փայլակնընթաց Արեայ հանգոյն՝

Տիգահար զբաղուկ նորին խոցեալ, անկաւ անդ ի ձեռացն
Երկայնաձեռ ասպատարան, եւ ընդ գետինն հընչեաց բոմբիւն:
Խոյացեալ Մերիոնի անդրէն անգիւղ նըմանաբար,
Ի ծայրէ բանկին խըլեալ ըզհաստատաբուռն հանեալ նիզակ,
Խոյս յընկերացն եւս անդրէն խուռմբ: Այլ հարապատան իւր Պոլիտես
Ըզթեւս իւր ըզմիջով արկեալ նորին գըրկատարած,
Ցահեղամռունչ ի խազմին կորզեալ եհաս ի սրաթեւս ձիան,
Որ ի յետ կուսէ մարտի պատերազմին կայրն նըմա
Կառապետաւն եւ կառաքն հանգերձ պատճոյ յօրինելովք·
Որ եւ զինքն ըզդառնահեծ չարաչըլուին առեալ գնային
Ցոտսան անդր, եւ տրիւնն ի գետախոց հոսէր բազկէն:
Այլք կայրն կըռուէին եւ անհնարին գումարեաց գոռումն:
Անգ էնեաս յարձակեալ զԱփսարեւսի կալեռազեան
Զայինքըն կոյս գարձելոյն եհար ըզգլխոյ սուր ազըզնձով·
Գլուխն անկաւ յայնկոյս եւ զհետ երեսայր վահանն եւ սպատարտ,
Եւ հեղաւ ըզնովաւ ոգեպատանդ մահուն օրհաս:
Իսկ դէտահն Ամիլղոս սիչ ի թոռին Թիկնադարձոյ՝
Ոստուցեալ խոցեաց ըզնա, եւ բովանդակ խըզեաց զերասին՝
Որ ընդ ոտքոյն ընթացեալ Թիկունս եւ յուլն երեսայ յանգի·
Եհերձ զայն խպատարպուռ, նա ի փոշւոջն անկաւ յորսայս՝
Զերկոսին ձեռան առ սիրուն ընկերակիցսըն տարածեալ:
Անսիլղ, աչք իւր ի շուրջ, գիմեալ զերծոյր յուսոյն ըզդէնան,
Իսկ տրովեանք, այլ ոք այլուստ՝ շուրջանակի արձանացեալք՝
Կոփէին յասպարն ի լայն՝ խայտառճամուկ, եւ չմարթէին
ԶԱնսիլղեայ զմորթ փափուկ մերկիլ ցըտեալ ժանտ ազըզնձով:
Զի յամենայն կոզմանէ գետնագըզըրգըն Պոպիան
Ցերկեայց խուռն խակ նետից ըզվնասուցն զորգին պահէր,
Որ յոտից էջր ինչ փարատ, այլ ի նոսին ցանկորգեալ:
Ոչ նիզակ իւր գազարեր, այլ յամենայն ժամ յարաճօճ
Ընթանայր փոթորկացեալ, եւ ուշ եդեալ կայր ի սըրտին
Կամ հեռուստ զոք հարկանել, կամ դէմ ի դէմ գնալ շահատակ:
Սակայն միտք իւր չէզեն զանխուռ յԱեանն Ագամասայ,
Որոյ գիմեալ հասեալ մօտ՝ ի սայրատուր բախեաց ազըզնձ
Զասպարին նորա զկուամբ· այլ Պոպիան խարտեչահեր
Բըզնեցոյց ըզսըլաքն՝ յարեւ քաջին անհայելով:
Եւ կէս նորա մընաց անդ ի վահանին Ամիլղեայ
Իբր ըզձառ ինչ խանձող, եւ կէսն անկեալ կայր ընդ գետին:
Ինքն յընկերաց գունդ ընդ կրուէ յօրտհասեն զերծեալ խուսեաց:
Չհետ ազնգեալ փախստեսին՝ եհար տիգաւ Մերիոնէս
Ընդ պորտ նորին եւ ընդ հասմ, ուր դառնասլէզ քան զամենայն
Անկանէ եղեալ Աքէս ի տառապագեալ մահկանացուս:
Անդ վարսից ըզվիզսին, եւ նա գլորեալ ըզվնի նորուն

Բաբախէր զսրընակոթունն, որպէս արջառ զոր ՚ի լերինս
Անդէորդք ուժգին տոռոմբք վարակէզուլ ածեն բըռնի.
Նոյնպէս եւ սա վէրս առեալ՝ բաբախէր դուն մի, ոչ յերկար,
Մինչեւ մօտ գիւցազն հասեալ Մերիոնէս՝ կորզեալ եհան
Րզգեղարդն ՚ի մարմնոյն, եւ զայբս իւր ծածկեաց խաւար։
Եւ Հելենոս մերձ անցեալ ահագին Թրովէն Թրաքացեաւ՝
Ջծամելին Դէիպիրեայ հարեալ՝ լսեհաց ըզգըլխանոցն
Որ դըրդեալ անկաւ յերկիր, եւ յաքսյեանց մարտուցելոց
Աւեալ ուրուք զայն եբարձ՝ իբրեւ առ ոտսըն Թաւալէր.
Իսկ զայբս նորուն պատեաց գիչեր խաւարասբորբ։
Թալծեցաւ Աորիդէս Մենելաւոս ահեղագոռ,
Եւ ըզսուր Ճօճեալ նիզակն՝ յառաջ մատեաւ ըսպառնալից
Ցարքայն գիւցազն Հելենոս՝ որ աղեղամբն ընդ գիրկս եմաւ։
Երկոքին զոյգ դըրդեցան. նա գեղարդեամբըն այբաստաւ
Նիզակահարս առնել տենչեալ, սա ՚ի լարէն նետաձար.
Եւ անդէն գրխամեանն ընդ ետրա լանջս ընկեց ըզնետն
Ի կարաւանգըս զրահին, այլ գտաւ հերձածին յետըս Թըռեաւ։
Օրինակ իմն ՚ի լոյն հեծանոցէ ՚ի կալ մի մեծ
Սեւաթոյր ոլեռուինք կամ Թէ սիսառնիք ոստոստիցեն
Ընդ ջրջոզ հոգմոյն ընչեալ ուՀ՚նգ հոսոզին բըռնուԹեան Թափ,
Ասյագուշակ ՚ի գրահիկ Մենելաւեայ գնդապետի
Թինգա առեալ աստահապէս սլացաւ ՚ի բաց գառըն գրգռինն։
Իսկ Աորիգէս գոռ մորմիկ Մենելաւոս ըզձեռն եհար
Ի ուներ զայնաւիճն ողորկատարը ըզգերածոյ.
Եւ Թափ ընդ Թամեն անցեալ յայեկն՝ անդ վարսեցաւ պըընձին սըլաք,
Ընդ կըրուկ յընկերակցաց դասն յօրհասէն պըրծեալ խոյս եառ,
Ձեռն ՚ի կախ եւ ընդ նըմին ՚ի քարշ երԹեալ հացին նիզակ.
Զոր մեծանձն Ագենովը ՚ի ձեռանէն ձրգեաց եհան,
Եւ պատեաց ըզԹաՀեն աստւի Ճարտարահիւս պատրաստակաւ,
Զոր նըմա պաշտօնեայն բարձեալ բերեր հովուին ոզքաց։
Պիանգրաս ՚ի Մենելաւ ահեղաշունչ գընայր ոտդոզ.
Զոր ածէր Ճակատագիր չար ՚ի վախճան մահահպաւէր։
Ան քեզ, Մենելաէ, տատապատ յահէդն անկանել ոտգմ։
Եւ սոքա իբրեւ հասին մօտ առ միմեանս որշուտակի,
Սբիւսլեաց Աորիգէս, զի առերեսուեալ վբրպեաց աշուէն.
Իսկ Պիանգրաս հար զատպատ վհատփառն Մենելաւեայ,
Սակայն ոչ ուժեաց ՚ի տպաւ Թափ ըզպըղնձէն անցուցանել,
Քանզի ՚նդէմ կայբ լայն վահանն, եւ ծայրատուր բեկաւ նիզակն,
Այլ նա ՚ի միտս իւր ուրախ եղեւ ՚ի յոյս յաղԹանակի։
Բայց ձրգեալ Աորիգեայ զվազակատորն արծաԹազամ՝
Խաղաց ՚ի Պիանգրաս, որ ՚ի ՚նդրջուտս վահանին աւ.
Ջգեղաչէն պըընձի տատպրն, ՚ի ձիԹենի յեռեալ մեզեխ՝

Ցերկայն, 'ի քերածոյ, եւ 'ի նոմին հասին յերեւարս։
Սա զհորան Թաւաբաշ զրլխանոցին կոփեալ եհար
Ընդ ընկոյզ գարգմանակին, եւ նա զձակատ դիմեցելոյն
Ցաչամէջս 'ի տակ զրլխացն, եւ ճարճատեալ հերձան ոսկերքն,
Աչքն առ ոտան արիւնահոս փոչեթաւալ անկան յերկիր։
Կորացաւ 'ի գլորելն, իսկ նա 'ի կուրծսն ոտանկն եւեալ՝
Չերծ ըզգէնան 'ի նմանէ եւ սիպտակածծ բարբառեցաւ.
Ա յոպէս ուրեմն Թոզլիք զերդաձի դանայեանց նաւս,
Ամբարտաւան արոյացիք, 'ի գըժընդակ խազմն անյագք,
Անհնազք յայլ խնդրէ Թըշնամանաց եւ յամօԹոյ
Որով վնան այպանելոցն, չունք վատաբերք, եւ ոչ երկեայք
Սըրտիւք 'ի ծանրը վիճաժուղ որատընդոտան Արամազդայ
Վանատրին, այն որ երբեմն ասէրեսոյն զբաժըր քաղաքդ։
Որ զնորասէր ամուսնին եւ զըստացուածս իմ ըզբաղում
Տարապարտ առեալ գնացէք՝ հիւրընկալեալք առ 'ի նմանէն։
Չայրագնիք եւ արդ դարձեալ՝ ըզծովայրս նաւատորմիս
Հարկանել հուր սատակիչ, եւ կոտորել զքաջայն ալբեանս.
Այլ գայցէ ժամ՝ լըռեալիք յոգորելոյդ, Թէ եւ մոլեալք։
Արամազդ հայր, յիրաւի քան զայլս ասէն զքեզ զերմասատ՝
Քան զմարդիկ եւ քան զաստուածս, այլ քեւ լինին այս ամենայն։
Որպէս այժմ իսկ չընորհուկս առնես արանցըս հըպարտից
Տրուացուց, որոց ոգիք միշտ անօրէնիք չմարԹեն բընաւ
Ցապենալ 'ի կըռուոյ նըմանավիշտ պատերազմին։
Ի յայսմդ ամենայնի, եւս եւ քընոյ եւ սիրոյ իսկ,
Եւ երգոյ քաղցրաձեռն եւ կաքաւուց գերագովից,
Զորոց ըզձուքն առասել քան զմարդի ոք սիրեհ ընտրել.
Իսկ դուքս որովհետեւիքդ անյագելիք են 'ի խոզմն։
Առացեալ զայս՝ եւ կոպտեալ զարիւնոտոգ զէնան 'ի մարմնոյն՝
Ա՛ռ աւար եւ եհ ցընկերսըն հրաշալին Մենելաւոս,
Ինքն անդրէն դարձաւ գընաց ընդ նահատակսըն խառնեցաւ։
Անդ որդին դիմեաց 'ի նա Պիլեմենի Թագաւորին
Հարպալիոն՝ որ սիրելոյ հօրն էկն ըզհետ 'ի մարտ Տրոյայ,
Եւ այլ ոչ դարձաւ անդրէն 'ի հայրենին իւր 'ի գաւառ.
Զի հասեալ եհար տիգաւ զմէջ վահանին Աթրիգեսի,
Բայց Թափ ընդ այն ոչ բաւեալ անցուցանել ըզպղինձն ողջոյն՝
Ծընեղբարցն անդրէն 'ի գունդ խոյս եհ ապրել 'ի մահուանէ,
Աչս ածեալ չուրջանակի՝ մի զմարմինն ոք հարցէ զինու։
Այլ Մերիոն՝ գնացելոյն առաքեալ նեաւ պըղընձակուռ,
Հար խոցեաց ըզքաւսային աջակողմեան, եւ եղ սըլաքն
Ի հանգիպոյ՝ Թափանցանց ընդ առաւուշն ընդ ոսկերսան։
Եւ անդէն ընդգընեալ 'ի սիրալիր համակարզէց ձեռս,
Եւ փըչեալ զոգիան՝ եղբ որդըն տապածեալ կայր ընդ գետին,

Եւ արիւն Թրխատեսակ գետահեռաւ Թանայր ղերկիր։
Զմրաղեաւ մեծանձինքըն Պափլագունք կային զիւրեւ,
Եւ ի զոյգսըն բարձեալ առեալ գնային յԻնիոս սուրբ
Տըրտմալից, ընդ նոսին երթայր եւ հայրն արտօսրաթուխս.
Եւ չեղեւ վրէժխընդրութիւն ինչ զրաւամահ իւր որդեկին։

Այլ ընդ մահ նորա Գարիս ի բարկութիւն մեծ բըզդեցաւ,
Զի էր հիւր նորին ի մէջ բազմաժողով Պափլագունաց.
Նորին վասըն արտամըտեաւ՝ ան. ընկէց նեա մի պղընձաձոյլ։
Եւքինոր ոմն էր անուն, զաւակ ըղձին Պոլիւիդեայ,
Մեծատուն եւ քաջայաւ, ի Կորինթոս բնակաւոր տամբ,
Որ հրմուտ կորըստաբեր Բախտին յարեաւ եւ եկն ի նաւս։
Զի յաշախ ասէր ցընա ծերունին լաւ Պոլիւիդես,
Անգ ի տան իւրում կընքել օրհասաբեր ախտիւ ըզկեանն,
Եւ մի նըկուն տրովադեանց լինել առ նաւս աքայեցւոց.
Վասն որոյ՝ եւ ի սաստիկ պատուհասին ազեանց խորչէր,
Եւ ի դառն ախտ անտի՝ զի մի յոգի հարցի ցաւովք։
Ըզսա խոցեաց ի նըկըզոյ ծնօտին ւռանկանն, եւ եղ հոգին
Գնաց խակոյն յանգամանի, եւ ան. ըզնա խաւար ահիզ։

Այսպէս առաջ կրառւէին իբրեւ ըղհուր բորբոքեսան։
Իսկ Հեկտոր՝ սիրելին Ագամեդայ՝ չեւ էր լըւեալ
Եւ ոչ հասեալ ի վերայ, թէ ի ձախմէ նաւատորթին
Հարուածեալ էին զոգըն, եւ փառքն ազեանց լինէր Թերեւս.
Այնպէս ինն աշխարհակալն Երկրատատան զորդիացնան
Ըսախտեալ քաջայերեր եւ ինքն անձամբ էր զօրավիգն։
Այլ կայր ուր նախ ոստոյեալ վազեաց ընդ դուրսն եւ ընդ պարիսպ
Փլուզեալ ըզկուռ գումարտակս ասպարաւոր դանայեցւոց,
Ուրանօր էին նաւք Պրոտեսիլայ եւ Էասայ
Առ եզեր սպիտակ ծովուն ձգեալ հանեալ ի ցամաքն,
Եւ պատուարն անդ ի վերոյ էր կառուցեալ ըղնըստապոյն,
Ուր յաւէտ ամեհացեալ գոռային ազգ եւ երիվազք։

Բիովատիք անդ եւ Ցաւոնք ազեաց երկայնաձգեալ,
Իւրաքանչիւր եւ փեթիացիք եւ Եպիոնք պերճապոյծազգք
Ի նաւաց անտի վանեալ ազգերըսին զկայսրանիքն Թոյն,
Եւ չմարթէին մերժել յանձանց ըզբոցաստիպ գիւցազն Հեկտոր.
Այրընտիրք աթենացւոց, նախամարտիկ յառաջ ճակատ,
Եւ ի նոսա Մենեսթեւս՝ գեհեռվան որդին Իպհեւսայ,
Եւ ըզհետ գնային փիգաս եւ Սթիքիոս եւ Բիաս քաջ.
Իսկ Եպեանց՝ փիլեան Մեգէս, եւ Դրակիոս եւ Ամֆիոնին։
Ի փեթիանց զըլուխ Մեգոնն, եւ Պոդարկէս ժուժկալն ի կռիւ.
Եւ էր Մեգոնն հարճորդի գիւցազարքին Ոյիլեւսայ,
Էասայ եղբայրացեալ, ստկայն բնակեր ի փիլակէ
Հեռի յերկրէն հայրենի, վասըն զի էր այր մի սպանեալ,

Ջեզբայր մօրուքն Երիովպիայ՝ զոր Ո՛յիլեա ունէր ի կին.
Իսկ միւսն այն Փիլակեանն Իփիկլոսի էր նա զաւակ։
Արգ տղայ Փեթացտղէն մեծանձանց վառեալք յատաջն՝
Համագունդ ընդ Բիովսեանս մարտ ի վերայ դնէին նաւացն։
Իսկ Էաս, Ո՛յիլեանին ձեռ ժըրանձնակ՝ ոչ ինչ բընաւ
ՑԷաայ Տելամոնեան մեկնէր ի բաց, եւ ոչ դոյզն ինչ.
Այլ զօրէն իմն յանգի զկարծր արօր սեաւ եզանց հարկիք,
Միաշունչ ամուլք ձըգեն, եւ զեզքերաց նոցին զընդվզ
Վիժէ քիրան յորդաբուղխ, եւ լուծն եւեթ ոզորկասարը
Ի միջի նոցա խըարոց անկեալ մեկնէ զայնս ի միմեանց
Ցրնթռանալն ընդ ակօսն, եւ պատասխ երկրին յատակ.
Այսպէս տգայ միտհետ անցեալ կային հուսպ առ իրեարս։
Այլ ըզնկ Ցելամոնեան քաջին բաղուածք եւ կորովիք
Գնային զոզք ընկերաբար փոխանորգեալք զսասպար նորուն,
Ցորժամ ի խոնջ եւ ի քրտըն ծռանկք նորա հարկանէին։
Բայց էին Լոկրացիքն ընդ Ո՛յիլեայ մեծանձն որդւոյն,
Զի նոցա սիրտ էհանդուրժէր յետեզակալ մարտի գուսպար,
Զի պղընձաձոյլ գըլխանոցք եւ ձիաբաշք՝ էին նոցա,
Նա եւ ոչ իակ աստղոզք քաչաբոլորք, ոչ հացի տեգք,
Այլ յաղեղունս յուսացեալ եւ յասր օգեաց ի քաղըլոր
ՑՆլիոն հետեւեցին, որովք ձըգեալ Թանձրատարափ՝
Խորտակէին ըզպարսվեան գումարատակացըն բաղմադունդս։
Աջգ նոքա՝ ձարտարապետք նահատակեալ զինուքն յայնժամ՝
Կըռուէին ընդ տղայսգիան եւ ընդ Հեկտոր պըղընձավառ.
Իսկ տգա՝ ի Թիկանց կուտէ զանխուէ հարկանէին,
Եւ տրովեանց՝ ոչ եւըս մարտ յանդ առ նեռիըն գոյր խուճապ։
Աջգ յայնժամ՝ ի նաւացն եւ ի վրանաց յորժ էարտանըն
Տրովացիք յետս Ո՛յիոս ի հազմակած առնէին գաղթ,
Թէ չէր առ քաջն հասեալ Հեկտոր Պուլիդամաս եւ ասացեալ.
Հեկտոր, անհրնարին ես գու ի լուր բանից խրատու.
Քանզի չատ իակ ես աստուած քեզ զգործ մարտի պատերազմի,
Վասն այն՝ եւ խորհըրդով գիտուն լինել կամիս քան զայլս.
Այլ զամենայն ինչ երբեք ի քեզ գրաւել կարասցես ոչ։
Զի աստուած՝ ումեմն ըզգործ մարտի ընդհակաց պատերազմաց,
Այլոմ զկաքաւըս պարուց, միւսումըն զերգս եւ ըզքընարս,
Եւ միւսոյն գործեալ ի լանջս եգ Աքամեզ որոտագոչ
Միեռք բարի հանձարոյ՝ յոր վայելեն բաղում մարգիկ,
Եւ զքաղաքըս կեցոյց, եւ է ինքնին իակ երազէտ։
Սակայն ես աստղիկ ըզկատարեալն ինձ Թըւեցեալ.
Քանզի զքեւ պատերազմ յամենասաս բակ առեալ վտակ,
Եւ տրովեանքըն մեծանձնիք, գամ մի՛ստ պատանէն ի ներքս անկեալք,
Կէսք զէն ի ձեռս ի բաց կան, այլք ոգորին ի ճակատս՝

Սակաւք յոյժ ընդ բազումն՝ ընդնաւակաքն ցիր ընդ ցիր ։
Այլ առեալ յեակոյս նահանջ անգղըր ձայնեաս զքաջս համարէն ,
Եւ ապա զամենայն առցուք ի մէջ ուղիղ խորհուրդ ,
Թէ ի նաւաբն բազմաառաքեալս արդեօք արժան է հորգոյն տալ ,
Կամ լուծանել աստուածոյ պարգեւել ոյժ մեզ պընդաւորեան ,
Թէ ինքեւս ի նաւաց գարձցուք աստուածս յետս ոզջանգամբ ։
Ցոյժ խիճամ՝ գուցէ ազբանք մեզ վերիկեանն հատուածգին վրէժ .
Զի անգէն առ նաւավներոյն կայ նըստի այր անյապ ի մարտ ,
Զոր գետ եւս ի կրտուտյ չհամարիմ քնաւ լեալ ձեռընհասի ։
Զայս ասաց Պօլիքսմաս , հնկատոր ընդ բանն հաձեալ անվրէպ՝
Ի կատարած իսկ եւ իսկ վճնուքն հանգերձ վազեաց յերկիր ,
Եւ առ նա ձայնարկեալ՝ զերազամիտիչ խօսեցաւ բանս .
Աստանօր , Պօլիքսմաս , կալջիր դու զքաջս առ հասարակ ,
Իսկ իմ անգր ընձեացեալ պատահեցից պատերազմին ,
Եւ փուճով գարձայց այսրէն՝ քաջիկ նոցա տըրեալ պատուէր ։
Ասաց եւ սըրտցաւ խրթին ընկերան ինչ ձեռնհասէն ,
Աղազակ հարեալ՝ Թռուցեալ ընդ արտվոցեան ու՞նդ օգնականս ։
Իսկ սուրա՝ յարթեականն ի Պանթեոնեան Պօլիքսմաս
Գրոհ եառն համօրէն՝ զՀեկատորին ձայն լըսեալ անշուշտ .
Իսկ նա ինքն՝ ըզԴիմիքոսէ եւ զՀելենոս ընդառաջ արքային ,
ԶԱդամաս Ասիածնին եւ զԱսիս Հիքսաակեան ձեռ՝
Ընդ նահատակեան երթեալս գոյր՝ խընգրել Թէ ուր գըտանիցէ .
Եւ չգիտ ընդոսին՝ ոչ անվընաս , ոչ անկորուստ ,
Այլ հեռք ի վերջ կոյս նաւացին ազգայնեցաց առ նոցին խելս
Ոգեսպառք ի ձեռաց արտիացոցն անկեալ դնէին ,
Այլք էին նետահարք ի պարըսպին եւ սիգախոցք ։
Ցահելէ արտաստուերգ մարտին եգիտ անդէն եւ անդ
Ըզգիւցազն Ալէքսանդրոս՝ զայրն Հելենեայ վարատգելին ,
Զի քաջալերս ընկերացըն տայր՝ վառէր ի գուսպարած .
Եւ կացեալ մերձ առ նա՝ խօսեցաւ բան գըլորվելի .
Ձիք Պարիս , չըքնազաառս , կընտոմոզի , խաբգաւանիկ ,
Ո՞ւր Դէիփոպ քեզ եւ բազուկ Հելենեան ազգացին ,
Եւ Աենեան Ադամաս , եւ Ասիս Հիքսաակեան ձեռ ,
Ո՞ւր եւ քեզ Ոիթիոնեաս արգ համօրէն բաժնէր Ինիա
Կորնաս հինն ի յատակ . արգ աստաակուածին քեզ անշուշտ ։
Եա նըմին պատասխանի Ալէքսանդրոս աստուածածագիրգ .
Հեկատոր , քանզի զանմեղըն կամ է քեզ պարտաւորիլ ,
Այլ ուրեք իցեմ Թերեւս առաւել յոյժ գըտեալ ի կռիւ ,
Բայց ոչ Թէ մայրս առիւծոր անձնեւին ծընեալ է վես ։
Զի առ նաւս յորմէհետէ գընդեցաւ յարուցեր մարտ ,
Կամք աստէն եւ անհանգիստ ընդ գաշտայնանըն մաքառելիք ։
Իսկ ընկերքն այնորիկ զոր գուն խընգրեա՝ կռտորեցան .

Դէմփոպ եւ արքային Հելենոսի կորով եւեթ
ի բաց ելին վիրաւորք յերկայնաբուն նիզակաց տեգս
Երկոքին ՚ի թամբ ձեռին, այլ Զըրուանեանն հերքեաց ըզմահ։
Արդ վարեա՝ յով ուրեք սիրտ քո եւ հոգի տայ քեզ հրամայել,
Եւ մեք յօժարափոյթ զհետ եկեսցուք, զի ոչ կարծեմ
Կարօտել մեզ քաջութեամբ, որչափ իցէ կար զօրութեան.
Իսկ ՚ի վեր քան ըզկար՝ խիզախելոյն իսկ չէք կըրնալ։
Ի սոյն յայս բան դիւցազն հաճեցաւ ըզվիւս եղեալ իւրոյ։
Եւ յարեան գընալ ուր մարտ էր սաստկագոյն եւ գուապարած,
Ուր իւրովքըն կերբիոն եւ հրաշալին Գուՙլիգամայս,
Եւ Փալիկես եւ Որթիոս եւ գիշանման Գոլՙխիեսէս,
Եւ Գալՙիս ւԱսկանիոս եւ Հիպոտոեան որդին Մորիս.
Որ եկին յարդասաւոյն Ասկանիոյ հետըզհետէ
Յառաջնում աւուրն, եւ յայնժամ Արամազդ գըրգեաց ՚ի կռիւ։
Եւ ոդաց մրրկի հանգոյն ուժգին հողմոյ ընթանային՝
Որ գայ ՚ի դաշտ անկանի յորոտմանց հօրն Արամազդայ,
Եւ գլորգիւ ահագնացեալ խառնեալ ՚ի ծով յառնեն կոհակք
Դէպադէպ կուտակեալք ՚ի բազմագոչ ծուփս անգընդոց,
Փըրփրափայլք՝ փըքցուցուցեալք, այլք զայլս առեալ միմեանց ըզկնի.
Այսպուհակ տրովադացիքք կուռ զիրերաց խըռնեալ ըզհետ՝
Փայլատակեալք ՚ի պըղինձ խազային զհետ զօրավարացն։
Եւ հիւսոր Պրիամեան՝ մարդախոշոշ Արեայ հանգոյն՝
Առաջնորդէր՝ առաջի զբոլորածիրն աստղաց կալեալ
Զկարծրակուռըն մորթովք եւ զբազմամիրելի պըղընձապատ.
Եւ զիրանամիքըն շարժէր փայլակնացայտըն ապատարտ։
Եւ ընդ այս կոյս ՚ի ընդ այն ՚ի փոքռ մնաչէր ոտքնիքըն,
Թէ տեղի տայցեն նըմա գունդք՝ ՚ի խոյանըն ընդ վահանաւն.
Այլ ոչ ոտկայն խարխափեալոց զոգեան ՚ի լանջս ազայեցւոց։
Եւ էաս նախ մեծամեծս ընթացեալ արկ նըմին գըրգռե.

Ցիս մատիր, քաջդ, էր այդպէս ազայեցւոց արիանալ ահ.
Ձեմք ինչ անհրմուտ եւ անտեսեակ պատերազմի,
Այլ իսիստ քըրթովքն Արամազդայ եղեալք նըկունն ազայեցիքս։
Ապաքէն ոդիդ ՚ի քեզ յուսայ նաւացս ածել աւեր,
Սակայն են եւ մեր բազուկք ՚ի պատրաստի վանել ՚ի բաց։
Վաղագոյն՝ յաներկբայս՝ քաղաքըդ ձեր գերեցկազնակ
Ի ձեռաց ասոի մերոց առեալ ազատ վարեսցի։
Եւ քեզ ինքեան մերձ լինել ասէ ըզժամն յոր փախուցեալ,
Աղերս հօրն Արամազդայ եւ անմահիցն արկցես այլոց,
Զի գերազարձ երիվարըդ քան զբազէս լինին սրամիտիչ՝
Ի քաղաքն ըզքեզ առնել փութորկելով զիրուին ընդ դաշտ։
Ընդ խօսել նորա զայս՝ Թըռեաւ զդըլխոյն հաւ աչողակ՝
Արծուի բարձրապատառ, եւ ձայն եղարձ գունդն ազայեան

Ի հմայիցն առաւաղ խրախոյս, եւ մեծն Հեկտոր կըրկնեաց ընդդէմ.
Այաս, ունայնաբան յոխորտապանծ, զի՞նչ խօսեցար.
Տա՜յր ոք ինձ՝ այնպէս որդի վահանաւորօղն Արամազդայ
Լինել զաւուրս ամենայն, եւ նազելոյն Հերայի ծնունդ,
Եւ պատիւ գըտանել իբր Աթենաս եւ Ապոլոն,
Որպէս օրս այս ածիցէ արգիւացւոցդ հանուրց ոճիր:
Եւ դու ինքն ընդ նոսին սատակեսցիս, թէ իշխեսցես
Կալ մընալ երկայն տիգիս՝ որ յօշեսցէ զմարմինդ առոյգ,
Եւ ըզշունս եւ ըզթըռչունս յագեցուսցես ըզտրովացւոց
Ճարպովք եւ շաղղով զաքայեցւոցդ անկեալ նաւուք:
Զայս բարբառ արձակեալ՝ կալապետէր, նոքա գրոհիւ
Զհետ փողէին ահագին գոռմամբ, յետուստ գոչէր ամբոխն.
Եւ անդուստ արգիւացիք ձայն առ նոյա կըրկնէին ձայնս,
Արութիւն 'ի մտի՝ մնալով տրովեանց քաջացըն խուժելոց:
Աստի անտի հասին գոռք յարփին ու՛ր նշոյլս Արամազդայ:

837

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԶՈՐԵՓՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նեստորի առեալ զխօշիւն մարտին՝ ելանէ գնայ առ Ագամեմնոն խորհել զվտանգէն իւրեանց. Նա դարձեալ խորհուրդ տայ 'ի փախուստ աճապարել. Ոդիսեւս ընդդէմ կայ, Դիոմեդէս խրատ տայ՝ վիրաւոր իշխանացն ելանել երեւել բանակին 'ի խրախոյս մարտիկացն, անդուստ եւ Պոսիդոն եւս քաջալերէ զնոսա: Յայնժամ վայրի առեալ Հերայի յԱստղկանէն զլանջագեղ կամար նորա՝ զարդարեալ երթայ առ Արամազդ յԻդա լերին՝ խաբել զնա 'ի ձեռն Քնոյ: Մինչդեռ նա 'ի քուն առնէր զայր իւր ընդ իւր, Պոսիդոն համարձակ զօրավիգն կայ Յունաց 'ի հարուածս տրոյացւոց, մինչեւ Հեկտոր անգամ հարկանի սաստիկ քարիւ 'ի Տելամոնեանն Էասայ, եւ կիսամահ բառնան տանին զնա 'ի քաղաքն կոյս:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՁՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԱՐԱՄԱԶԴԱՑ ԽԱՐԿԱՆՔ

Ո՛չ զանխուռ եկաց խաչիւն 'ի Նեստորէ, Թէպէտ յուսմ էր,
Այլ բանիւք առ Ագիլեսեանն՝ երազախօս բարբառեցաւ.
Տե՛ս գիւցազնեդ Մոլաւան, իղձք այս զիարդ վըճարեսցին.
Ջօրացաւ գոչիւն առատդ պատանեկաց առ Նաւինեբոյն։
Սակայն նիզատ գու տակաւին, զրբ ըզդինիդ սեւատեսակ,
Մինչեւ ջերմին լոգարանս հեկամեդէ գեղեցկածամ
Ջեռուցեալ լըսացէ 'ի քէն զարիւնն եւ զապաժոյժ.
Իսկ երթեալ 'ի դիտանոցն՝ ելէց փուռիով ես խելամուտ։
Ջհետ բանին՝ եւարձ զատպարն արուեստաակերտ զորգտոյն իւրոյ
Ջձիամուղ Թրասիմեդեայն՝ որ կայր չորեայր պըղնձուխն 'ի վրանն.
Իսկ նորա՝ ատանձնեալ լըշօրն իւրոյ վահանն էր եւ գնացեալ։
Եւ զնիզակն առեալ հըզօր՝ ձի սայրատուր սըպրկեալ սըպրնձէ,
Ել եկաց ըստ խորանն, եւեւ անգէն գառնաւթեան գոթի,
Աղմըկեալս ըզսոսին, եւ 'ի թիկանցն հասեալ խուճապ
Ըզտրուէանսըն մըռմըռեալս, եւ զպաշտօնեայ քանդեալ պատանէ։
Որպէս յորժամ մեծածովըն մրրիպէնի խուլ կոհակք,
Գուշակեալ այնիւ զըբօղ այսոց զընթացս երազաձեալ,
Եւ անմիտ է տակաւին՝ յայս եւ կամ յայն կոյս անթեւալ,
Մինչեւ հողմ ինչ տակ եւ սերտ յԱրամազդայ իջանիցէ.
Այսպէս ծըփէը ալեւտրն 'ի միտս իւր հերձեալ յերկուս,
Թէ 'ի գո՞ւնդն երթիցէ երազածի գանայեցուց,
Թէ արդեօք առ Աստրիգեան Աքսամեանն հովիւն ազանց։
Եւ այս նըմա 'ի խորհուրդս իւր օգտագոյն երեւեցաւ,
Գընալ յԱստրիգ. իսկ նորա մարտիւ զինեանս սատակէին,

Եւ պղղինձն անվրկանդ զմարմնովք իւրեանց շուրջ զանգաչէր
Ի զարկուածըս սուսերացն եւ գեղարդանցըն երկսայրից։
Նեստորի՝ Թագազունքըն դիւցազնունդք դիպան՚ դառաջ
Ի նաւացն ելեալք 'ի դուրս, որ վիրաւորքն էին պղնձով,
Տիդէանն եւ Ոդիսեւս եւ Ատրիդէսն Ագամեմնոն։
Քանզի յոյժ մեկուսի քարշեալ կային նաւքն 'ի կըռուոյն
Զըսպիտակ ծովուն ափամբ. զի առաջինքըն մինչ 'ի դիւրն
Էին հանեալ, եւ զխելըք նոցին պատուարն էր կառուցեալ։
Զի եւ չէր ինչ չէր հընար Թէպէտ եւ լայն ծովեզերին
Զամենայն տանել ըզնաւս, եւ նեղէին զօրքն 'ի յանձկի,
Ցայն աղագս՝ աշտիճանեալ ձըգեալ էին, լըցեալ ուղղոյն
Զերկայն բերան ծովափին՝ որչափ տանէր ծագէ 'ի ծագ։
Արդ սոքա ցանկացեալ 'ի տես խաղմին եւ ճակատուն՝
Ի նիզակն յեցեալ գնային կուռ, եւ ոգիքն 'ի լանջս իւրեանց
Տըրտմագին էին յոյժ. որոց դիպեալ ծերըն Նեստոր
Ըզսիրտս 'ի լանջըս նոցին զարհուրեցոյց զաքայեցւոց։
Եւ առ նա բարբառեալ ասէ արքայն Ագամեմնոն.
Ո՛վ Նելեանըդ Նեստոր, աքայեցւոց պարծանքըդ մեծ,
Հի՞մ Թողեալ ըզպատերազմըն մարդածախ՝ այսր հասեալ դաս։
Կասկածեմ՝ գուցէ հըզօրն Հեկտոր ըզբանն 'ի լըում անցէ
Զոր երբեմն ըսպառնացաւ յատեան տրովեանց ճառումացեալ,
Մի դառնալ 'ի նաւաց աստի անդրէն յետս յԻլիոն՝
Մինչ չեւ հըրձիգ արարեալ զմակոյկս եւ զմեզ սպանեալ անդէն.
Այսպէս նա ճառ արկանէր, արդ ամենայն 'ի գլուխ երԹայ։
Ո՛վ դիք, ահա եւ այլ աքայեցիքս առոյգապարձք
Ոխակալ ընդ իս եղեալ 'ի սիրտս իւրեանց իբր Աքիլլեւս՝
Ոչ կամին կալ կըռուել յետուստ կուսէ նաւատորմին։
Եւ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Արդարեւ իսկ այդպիսիկ յարդիւնս եկին, ոչ այլ իմն ազգ
Ամպորոտն իսկ Արամազդ ինքնին փոխել ինչ գիտասցէ։
Զի պատնէշ պատուարիս տապալեցաւ՝ յոր յուսայաք
Նաւկներոյս եւ մեզ ինքեանց լինել ամուր ապաւինի։
Իսկ սոքա զերագ քաշտեօքս անդուլ մըղեն մարտ աննըւէր,
Մինչեւ ոչ եւս իմանալ, Թէպէտ եւ մանըր միտ դիցես,
Ցորմէ կուսէ խուճապեալ տագնապիցին աքայեցիք.
Այնպէս խառըն կոտորին, եւ աղաղակն յերկին կըցի։
Աղէ մեք տացուք խորհուրդ, Թէր այսմ իրաց լիցի վըճար,
ԵԹէ միտք են ինչ կարող. չասեմ 'ի կռիւ մըտանել մեզ,
Զի չմարԹի ուրեք երբէք վիրաւորի տալ պատերազմ։
Եւ առ նա կըրկնեալ անդրէն արանց արքայն Ագամեմնոն.
Քանզի, Նեստոր, ըզխելըք նաւացս 'ի վէգ մատուցեալ կան,
Ոչ պարիսպըդ կառուցեալ եւ ոչ Թէ փոսդ օգնեցին ինչ,

Ցոր բազում եղէն աշխատ դանայեցիք յոյս 'ի սրտի
Նաւկներոյն եւ անձանց լինել ամուր եւ ապաւէն ·
Ա՛յսպէս ինչ գերազօրին Արամազդայ հաճոյ թուեցեալ՝
Անանուն յԱրգոսէ կորընչել աստ աքայեցւոց ։
Գիտէի մինչ մըտադիւր դանայեցւոց կայր զօրավիգն ,
Իսկ զարդիս տեսանեմ՝ զի զսոսա զոյգ դիցն երջանկաց
Փառաւոր առնէ , եւ զմեր կապեաց ըզձեռս եւ ըզկորով ։
Այլ եկայք , որ զինչ ասեմս յանձին կալցուք ամենեքեան ·
Որ միանգամ հուպ 'ի ծովն յառաջակարգք հանեալ կան նաւք ,
Քարշեալ զամենայն արկցուք 'ի ծովն աստուածային ,
Եւ 'ի խորս անդ խարըսխեալ , մինչեւ գայցէ գիշերն անմահ ,
Եթէ եւ յայնմ ինչ կացցեն տրովադացիք 'ի կըռուելոյ ,
Ապա եւ զայլ նաւատորմն առ հասարակ առեալ արկցուք ։
Զի եւ ոչ գիշերախառն առ 'ի չարեաց փախուստ է ստգիւտ ·
Լաւ է զերծուլ 'ի չարէն փախըստական , քան ըմբռնիլ ։
Հանճարեղն Ոդիսեւս ասէ առ նա խոժոռագէմ ·
Որպիսի բան , Ատրիդէս , ընդ ատամանցդ ել թըռեաւ ցանկ ։
Զուառականդ , իցէ՛ւ այլում կայիր գընդի հրամանատար ,
Եւ ոչ մեզ ինչ իշխէիր՝ ոյց Արամազդ ետ յանդ հանել
Դըժընդակ պատերազմունս 'ի տղայ տիոցս եւ յալեւոյթ ,
Մինչեւ մեք ամենեքեան բոլորովին ըսպառեսցուք ։
Ա՞յսպէս խնդ արկեր 'ի միտ , ըզլայնուղին տրովեանց քաղաք
Լըքանել թողուլ՝ յոյր սակըս տառապիմք բազում երկամբք ։
Լռեա՛ լեր , մի՛ եւս ոք այլ յաքայեցւոց լուիցէ զայդ բան ,
Զոր եւ ոչ 'ի բերան ոք առնուցու՝ որ այրն իցէ ,
Եւ գիտիցէ 'ի մըտին խօսել առողջ բան կատարուն ,
Եւ իցէ մականակիր , եւ զորք ըզհետ գնայցեն այնչափ ,
Որչափից դու 'ի վերայ թագաւորես արգիացւոց ։
Եւ արդ այժըմ պարսաւեմ զոր պատմեցեր զմըտացդ իմաստ ·
Զի հրաման տաս 'ի խառնուրդ հասեալ մարտի պատերազմիս՝
Զգեղատախտ նաւսն արկանել 'ի ծով , զի յոյժ տրովեանց տենչումն
Ի գլուխ երթեալ յանկիցի նոցին արդէն իսկ յաղթողաց ,
Եւ 'ի մեզ սատակումն անկանիցի չարատառապանս ։
Զի յածել քաշեսցեն 'ի ծով , ոչ եւս աքեանք կալցեն 'ի կռիւ ,
Այլ զաչս 'ի բաց դարձուցեալ՝ տեղի տայցեն 'ի ճակատէն ·
Ցայնժամ քո խորհուրդդ յեղեալն լինիցի , ազանց իշխանդ ։
Եւ անդրէն պատասխանի արքայն արանց Ագամեմնոն ·
Ո՛վ Ոդիսեւս , զիս կարի յոգի հարեր ծանըր սաստիւդ ·
Սակայն ոչ եթէ ես յակամայ կամս ինչ տամ պատուէր
Զգեղատախտ մակոյկս 'ի ծով ձըգել որդւոցդ աքայեցւոց ։
Արդ լիցի ոք ցուցանել քան զայս խորհուրդ ինչ պիտանի ,
Երիտասարդ թէ հին աւուրց , ըրջմըտութեամբ ողջունեցից ։

Խօսեցաւ ընդ նոսա Դիոմեդէան ահեղագոռ.
Մերձ է այլն, ոչ խըղճդրեցուք յերկար, լըսել Թէ կամիցիք.
Եւ մի՛ քինու յաչազեալ անգոնեսջիք իւրաքանչիւր,
Ցայն՝ ի դէմն՝ որ զի տիրվք կըրտաբարգոյն եմ՝ ի մէջ ձեր։
Ա՛յլ՝ ի հօրէ՝ ի քաջէ պանծամ եւ ես լինել սերունդ,
Ի Տիդեայ՝ զոր հողակոյտն անդ՝ ի Թեբէ խաղաղեաց։
Ձի երիք ՊորԹեւսի ծընան որդիք ընտրեւլականք,
Ի պ՚Էնտրոնի քնակաւորք եւ՝ ի բարձուն Կալիդոնի,
Ագրիոս եւ Մելաս, եւ էր երրորդ Ինեան ասպետ,
Հայր խմոյ հօրն, արուԹեամբ գեր՝ ի վերոյ նոցունց անցեալ։
Ա՛յլ սորա ծնացեալ անդէն, հայրն իմ Յարգոս քնակեաց յաքսոր.
Քանզի այս Ադրաստոսայ եւ աստուածծոյն այլոց էր կամ։
Եւ ած զին՝ ի գըստերսայն Ադրեաստոսի, եւ ընտանեալ կայր
Ցընչաւէտ ատեն, եւ էին իւր անդք յոլովք ցորնեարերք,
Եւ բազում էին դըրախտք չուրջանակի գարաստանոց,
Եւ խաշինք էին յոդունք, եւ զանցանէր՝ ի ուժէ նիզակ
Ջհամօրէն աքայեցւովք. գոյր ձեզ լըսել զայս հաւաստեաւ։
Եւ արդ մի՛ առ վատազգիս զիս ւանարիս հաստանելով
Խոտիցէք գըրստակախօս բանս որ ցուցից ըստուգաԹեամբ։
Օ՛ն եկայք, Թէպէտ եւ խոցք, գնասցուք՝ ի կռիւն առ վրանգին,
Անդ առա՛ջ ի՛ նետից կացեալ քաջ խաղային ընԹեր,
Ձի մի՛ վերս՝ ի վերայ վիրաց գուցէ ոք առնուցու,
Խրախուսեալ յորդորեցուք զայլս որ արդէն ըստ կամս անձանց
Ըստ մըտաց գիւրի անցեալ կան մեկուսի, մտրտընջեն ոչ։
Ձայս առաց, եւ ուռնին եդեալ նոքա մտագիւր հաւանեցան.
Խաղացին գնացին, եւ պըղտի կայք պետն տրանց Ագամեմնոն։
Ոչ վրիպեաց յականի պատնէշըն փոս Գնանազդրդին,
Ա՛յլ մտառեալ եին առ նոսա՝ հընձորէի առըն հանդերձ,
Ձձեռանէն կալեալ զայլոյ զԱգամեմնոն Ատրեդեան,
Եւ յանուանէ կարդացեալ՝ բարբառեցաւ սրամԹեւ բանիւք.
Ատրեդէս, այժմ օն եւ օն Ագիլլեայ սիրտն ժանտաժոռտ
Խայտայ՝ ի լանչս իւր՝ դիտեալ զաքեանց նախճիրս եւ ըզկախաւտ,
Որ զի չէք ինչ՝ ի նմին ըզգօնուԹիւն եւ ոչ խոն մի,
Բայց ինքն այսպէս կորիզէ, աստուած նըկուն արասցէ զինքն։
Իակ ընդ քեզ՝ ոչ միով՝ ի բուն ցասմամբ են դիքն երրեըլականիկք.
Ա՛յլ արուեանցըն վերըստին ըսպառասպուք եւ առաջնորդք
Ի փոշի փոԹորկեսցեն ըզգաշտըն լայն, եւ գուռ տեսցես
Փախըստեալ զնոսին յոստանն՝ ի նաւհներդյդ եւ՝ ի վրանաց։
Ասացեալ՝ գոչեաց ուժգին՝ յարձակ յարձակ դիմեալ ընդ դիւն.
Եւ որչափ ինչ քինն հազալը կամ հազալը ոտան հարկանէն գոռա
Աղք՝ ի մարտ պատերազմի յարիսական խըմբեալք գուռալոր,
Ձայն ըզնոյն չտալ՝ ի լանչացն ընկէց արքայն երկրատատան,

Եւ մին միւսմ յաքայեանց կորով ասաւիկ ելից ՚ի սիրա՝
Կալ անդուլ անհանգիստ ՚ի ՀրեղինէԼիւն մարտակրաւսին։
Իսկ ոսկեգահըն Հերա յՈլիմպոսին կացեալ ՚ի գլուխ,
Հայեցեալ եռես աչքն, եւ իսկ եւ իսկ ծանեաւս անգէն
Զտայգրըն իւր եւ զհարազատ, զի գուն եդեալ օժանգակեր
Ցայն ՚ի ռազմ փառատամաոյց, եւ ՚ի հոգին իւր ցընծացաւս։
Իսկ զԱրամազդ յերկինաքերճ աղբերատուրեն Իդայ գագաթին
Եռես նըստեալ, զաառելին եւ զգրժպըՀին սըրտի իւրում։
Աճ ապա խորհուրդ ընդ միտ աչեղն Հերա չըքնեղաշուք,
Ի՛բր ըզմիասըն գողտացի զաստարակերին Արամազդայ։
Եւ այս նըման ՚ի սրտին Թուեցաւ խորհուրդ հանճարիմաց,
Ելանել գընալ յԻդա՝ պաՀուՀանել զանձն համակ ՚ի զարդ։
Զի Թերեւս ցանկացեալ նըմին սիրով առ իւր մարմնին,
Եւ ինքն ՚ի նմա քուն մի քաղցր եւ անուշակ հանգըստաւէտ
Հեղուցու զարտեւանամբքն եւ ըզմըտոքն ըզգաստութեան։
Անդ գընաց յառագաստըն զոր չինեալ սիրուն որգոյն՝
Հեփեստոսի, եւ հաստատակին գըրուխս ՚ի գրանգըն պատշաճեալ
Ի ծածուկ փականգ՝ զոր այլ ոք ոչ բանայր ՚ի գից։
Մըտեալ անդրըմ առաւ՝ զուսապաՀոյժ գըրուխըն եգ։
Անապական ծորանօք ՚ի աՀնչելի նախ ՚ի մարմնոյն
Ջընչեաց զպատն ամենայն, եւ օծաւս քիւղ պատրաստութեան՝
Յաստուածային եւ յանոյշ որ կայր առ իւր բուրազըսարի,
Որոյ ՚նգ չարժելն եւԹե ՚ի տունն Արամազդայ ՚ի պղընձահիմն՝
Ընդ երկիր համօրէն եւ ընդ երկին գընայր չոգին։
Նովին սա զըՀանալագեղն օծեալ մարմին, զհերըն անտրեալ,
Իւրովին մատամբք հհիւս փաղփուն խոպոպըս վայելուչս՝
Աստուածելէնս՝ հոսուէսուս՝ յանմահական գըլխոյն ծաւալս։
Զանուշահոտն արկաւ խըլայն՝ զոր Աթենաս կոկեաց նըմա
Զարդարեալ անկեալ ՚ի նմին Հարթատրաշիւս Համուռս յոլով։
Եւ պընդեաց առ լանջըքն՝ ոսկեղինօք զոյն Հարմանգիւք։
Անդ ընդ մէջ ըզգօթին գեղատըՀնեալ ՚ի ծոպս հաքիւք,
Եւ ըզգինդըն յականջըսն ՚ի գեղածոկ ըզըՀատկն երես.
Զեռակնեայսըն, գյօրինեալս. եւ փայլակեր չընորհ բաղում։
Ի վերուստ վՀոգիացըն չզաշատեռ արկ գըլխաշուք
Գեղազէշ եւ նորահիւս, արեւափառ ոսկեհատ փայլըսն.
Եւ ՚ի ջինջ ոտիցըն Թաթա ըզգեղեցիկ կապեաց գօշկան։
Իսկ յորժամ զմարմնոյն արկաւ զամենայն զարդ պաՀուՀանաց,
Ել գընաց յառագաստէն, եւ միայնուկ կոչեալ զԱռղիկ
Մեկուսի յայլ սատուածոց՝ զոյս առ նա բան բարբառեցաւ.
Ելիցես ինչ ինձ ինձ արգելոք, սիրուն գըստերիկ, զոր ասիցեմս,
Եւ կամ մի Թէ զըլացիս, ընդ այն յոգիսըդ սըրտմըտեալ,
Զի եւ՝ գանայեցուց, դու արովադեանց կաս ՚ի Թեկուսնս։

Ետ նմա պատասխանի Արամազդայ դուստրըն Աստղիկ․
Մեծարոյդ աստուածուհի, Հերա, մեծին Զըրուանայ դուստր,
Ասէ սաս զոր խորհիսդ, 'ի կատարել սիրտս յօժարէ,
Թէ կարօղ եմ վճարել, եւ թէ հնարին իցէ ինչ այն։
Եւ առ նա պատկառելին Հերա նենգաւ բարբառեցաւ․
Տուր ինձ այսր այժմիկ ըզսէր եւ ըզտըռփումն որով պարտես
Ըզբընաւ անմահսըն դու եւ ըզմարդիկ մահկանացուս։
Քանզի այց գընամ առնել 'ի բիւրաբեր երկրի սահմանս,
Եւ առ ծընօղն աստուածոց Ովկիանոս, եւ մայր Տեթիս,
Որ բարւոք զիս սընուցեալ 'ի տան իւրեանց դայեկեցին
Ընկալեալ 'ի Ռէայ, մինչ ըզԶըրուան գոռոզն Որմիզդ
Ի ստորին սանդարամետս ընկէց երկրի ւանդեր ծովուն։
Ըզնոսա գնամ տեսանել եւ զանվըճար դատել պայքարսն,
Որ յերկար ժամանակք ահա հեռացեալ կան 'ի միմեանց
Ցանկողնոց եւ 'ի սիրոյ, զի բարկութիւն յոգիսն անկաւ։
Եթէ զսիրտսըն համոզեալ ածեալ բանիւքս 'ի հաճութիւն
Ցանկողինսըն դարձուցից զուգաւորել սիրելութեամբ,
Միշտ նոցին սիրելի եւ նազելի անուանիցիմ։
Կըրկնեալ առ նա վերըստին սաէ Աստղիկըն ծաղրասէր․
Չէ ինչ մարթ եւ ոչ օրէն՝ լինել 'ի քո բանիցդ յուրաստ,
Զի արւոյն եւ հըզօրին Արամազդայ նընջես 'ի գիրկս։
Ասաց, եւ 'ի լանջացըն զասղնեգործըն ելոյծ կամար,
Ըզնըրկարէն զեղեցիկ, ուր բնաւ հրապոյրք իւր կային կազմ․
Անդ է սէր եւ տըռփումն, անդ ամուսնաց խօսից մըրմունջք,
Ցորդորումն՝ որ զիմաստնոցն իսկ գողացաւ զուշ եւ զուրուշ։
Զայն 'ի ձեռս արկ նորա եւ բարբառեալ զայս խօսեցաւ․
Ա՛ռ ընկա՛լ արդ, դիր 'ի ծոց քում ըզկամարըդ նըրկարէն,
Ցորում կան ամենայն ինչ յօրինեալ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ անգործ դարձցիս այսրէն յորոց 'ի մտի քում որոճես։
Զայս ասաց, եւ ժըմտեցաւ աչեղն Հերա վեհապատիւ,
Եւ 'ի ժըմտելն անդ առեալ եարկ անդէն 'ի ծոց իւրում։
Աստղիկ դուստր Արամազդայ ելեալ գընաց յիւր ապարանս․
Իսկ Հերայ խոյացեալ՝ զոլիմպականն եթող կատար,
Եւ սլացեալ ըզՊիերեաւ եւ զԷմաթեաւըն սիրելով,
Անցանէր ըզձիւնեղէն լերամբք Թրակաց ձիաւորաց,
Զբարձրաբերձ գագաթամբք, եւ ոչ ոտիւքն հըպեալ յերկիր․
Եւ յԱթոս լեռնէ գնացեալ՝ եկն էջ 'ի ծով կոհակաւէտ,
Եւ եհաս 'ի Լեմնոս՝ 'ի Թոասայ վեհին քաղաք։
Անդ Քընոյն հանդիպեցաւ հարազատի Մահուն եղբօր,
Եւ ձեռն 'ի ձեռըն խառնեալ՝ կարդայ զանուն իւր եւ ասէ․
Քուն, իշխան բոլորեցուն դից եւ մարդկան առ հասարակ,
Լըւար ապաքէն բանիս երբեմն, անսա եւ այժմ,

Եւ ես՝ զամենայն աւուրս եղէց քեզ ընտրհակալ։
Եւ՛կ ինձ Թըմբրեա զզբաղութիւն աչերն Արամազդայ՝նոց արտեւանամիքն
Անդէն եւ անդ՝ ի նընջել խմուտ սիրով՝ի գիրկըս իւր։
Գահ մի ատց քեզ՝ի պարգեւս՝ ընտիր, ոսկի, յաւերժ անեղծ,
Զոր որդեակն իմ Հեփեստոս՝ կաղ յերկոցունց ոտիցն իւրոց՝
Վաստակեալ յօրինեացէ, եւ պատուանդան արկցէ՝նգ ոտիք,
Ուր զմաքուր Թաթախդ դիցես՝ի խընջոյից բազմիլ խրախճանս։
Զայն առ նա՝ քաղցրը Քրնոյն արձակեալ եւս պատասխանի.
Մեծաշուք աստուածուհիդ, Հերա, մեծին Զըրուանայ դուստր,
Ցայլ ոք ինձ դիցն յաւերժից դիւրին իցէ արկանել ներհ,
Եւս եւ՝ինոյն իսկ յորձանս ուղիից գետոյն Ովկիանոս,
Որ եւ է իսկ ծընօղ բոլորեցունց առ հասարակ.
Սակայն ոչ՝ի Զըրուանեանն Արամազդ մնա ինչ երթայց ես,
Ոչ Թըմբիր ինչ ածից, մինչ չես ինչ իւր ուրեակ հրամայ։
Զի եւ այլ ուրեմն երբեմն ըզգօնացոյց զիս քո պատուէր,
Ցաւուրն՝ յորում մեծանձըն որդեկին Արամազդայ
Ըզտրովեանդ քանդեալ քաղաք՝ նաւեալ գընայր յԻլիանէ։
Քանզի զմիտս ասպարակրին Արամազդայ ներհկացուցի
Քաղցր հեղեալ զնուրեւ, եւ զու նենգ երկնէիր նըմա՝ի սիրտ
Ցարուցեալ ըզհազմոցըն դըժնեկից չընչմոնս՝ի ծուխ.
Եւ ապա՝ի կով ըզնա տապալ հաներ՝ի չքնաղիատ,
Թափուր՝ի բնաւ սիրելեացն. խակ զարթուցեալ նա սըրամըտէր,
Վըրդովէր ըզդէս ընդ տունն, ինձ քան այլոց՝ի խընդիր լեալ։
Եւ կալեալ զես ըզկնի՝ յարփւոյն՝ի ծով ընկենոյր խոր,
Եթէ չէր փըրկեալ Գիչեր՝ տիրօղ մարդկան եւ աստուածոց՝
Յոր անկայ փախըստեայ, եւ ինքն եկայ լի բարկութեամբ,
Ակն ածեալ չառնել երագ Գիչերոյն գործ ինչ դըժկամակ.
Եւ արդ դարձեալ զայս յանհնարից ինչ հրամայես ինձ կատարել։
Կըրկնեաց առ նա վերըստին մեծապատիւ աչերն Հերա.
Չի՛ է, Քռան, զայդոսիկ ածել զարգիս քեզ ըզմըտաւ.
ԶԱրամազդ որոտագոչ այնպես Ցրուվանց կաթծես տեսուչ,
Զոր օրինակ ցասուցեալն էր վտան որդոյն իւր Հերակլի։
Այլ արի, եւ ես ըզքեզ՝ի Ընորհաց մանկագոտինից
Ցաց ածել՝ի հարանութիւն եւ յամուսին քեզ անուանել,
Չպասիխէէ, զրմէ կըզկամ ես կամիոգի զոր ամենայն։
Զայս ասաց, խընդաց Քռանն, եւ յաւելեալ կըրկնեաց անգրէն.
Հապա եկ ինձ արգ երգուիր՝ի Սոխգեայ Ջուրան անգըրժելիս,
Ձեռամբըդ միով կալեալ զերկիր բեւրաբեղուն,
Միւսովդ ըզծով լուսակորիկդ, զի մեզ վըկայ լինին հանուրք
Որ՝ի խոր անդարամիտս ըզՁըրուանեանսն իցեն աստուածք,
Ի Ընորհացն ինձ ըզքի մանկագոտինից տալ ըստուգիւ,
Չպասիխէէ, յորում ևսըն տըրփանամ զօրհանապազ։

Զայս ասաց, լըսաւ Հերա լուսածըղին աստուածուհի,
Եւ երգնոյր ըստ իւրմէ երդոյն, եւ զհամօրէն անուանէր գիս
Որ ի սուրբ սանդարամետս, եւ Տիտանայքն են յորջորջեալ։
Իսկ մինչ եղեւն երդմընի եւ հան ի գլուխ զերդմանն օրէն,
Երկոցունն զուսան Լեմնեայ եւ գիմբրոսի Թողեալ գնացին,
Ըզգեցեալ մեզ զինքեամբք եւ ժիր զընթացսըն վըճարեալք։
Եւ հասին ի բիւրաւհեայն Խաս, ի մայրըն գազանաց,
Ի Լեմոն, ուր ի ծովէն եղեալ գնային նախ ընդ ցամաք,
Եւ դիտակք ծայրից մայրւոյն սօսափէին դոտիք նոցին։
Կաց մընաց Փռունն անդէն, Արամազդայ չեւ յանն անկեալ,
Ցեղեւին մի բարձրաբուն եղեալ՝ որ անգ յայնժամ յԻգա՝
Բուսեալ երկայնագեղ՝ ընդ օգս յարփին երթեալ կըցէր։
Անդ նըստաւ նա Թագուհեալ ի Թանձրաթաւ ստուս եղեւնեայս,
Քաջաձայն հաւուն նըմանն՝ որում ի ստուս անգ ի լերանց
Աստուածքըն Բըւիձակ անուն կոչէն, մարդիկ՝ Կասկամ։
Իսկ Հերա ձեռով ի անարս Իդայ բարձուն ի Գարգարոն
Գնայր ելանէր, եւ Արամազդ ամպրոպային եռեւս ընդնս,
Եւ նդ տեսիլն իսկոյն զըզգօն միտըս նորին պաշարեաց գուէթ,
Որպիսի մինչ անգ ուրեմըն նախ սիրով ամուսնացան
Ցառաջին եւն յանկողին, ի սկըզբի ծնողաց զանխուով։
Ցանգիման եկայ նորա եւ ձայնարկեալ բարբառեցաւ.
Հերա, յիւվ դէմ եդեալ հասեալ կաս այսր Ոլիմպոսէ.
Եւ չեն մերձ երիվարք եւ կառք առ. քեզ հեծանելոյ։
Խարուսիկ մըտաք ասէ առ. նա Հերային վեհապատիւ.
Այլ առնել երթեմ գընամ տրպաւառուր երկրի ծագաց,
Առ գիցահայրն Ովկիան եւ առ. Ցեթիսն գեղատոյր,
Որ յատարտան խըմանց զիս բարձրաք սնուցեալ զըգրգացուցին։
Ըզտոսա գնամ տեսանել եւ զանըբաւս. լուծանել վէճս.
Զի նդ բաղում ժամանակս ահա խեռեալ կան յիրերաց
Ցանկոնոց եւ ի սիրոյ, կալեալ զոգիսըն բարկութիւն։
Իսկ ձիանս՝ առ լեռնոտամըրն կան Իդայ բիւրաւհեի,
Որ զիս ընդ ոստին բարձեալ տարցին եւ նդ նայամէտ։
Իսկ զարդիս՝ ի քո պատճառս եկեալ կամ այսր Ոլիմպոսէ,
Զի գուցէ Թէ լեսոյ արըտմըտեացիս ի յիմ վերայ,
Թէ լռելեայն երթայց ի տուն յորձանաձորն Ովկիանոս։
Աբամազդ ամպայարոյց ատար նըմին պատասխանի.
Անգր եւ յետ այսորիկ, Հերա, գոյ զինի ուրեմն երթալ.
Իսկ մեք ևիկ ազէ ի սէր վայելեացուք մըտեալ ի քուն։
Զի քնաւ ոչ աստուածուհւոյ եւ ոչ կընոջ սէր այսպիսնակ
Ողղեալ երբեք ի լանջս իմ եւ զոգիս իմ նըւաճեաց.
Ոչ յորժամ էքսթենատեանն ցանկացայ տրըտիեալ կընոջ,
Որ ծընաւ զԷրիւթոս զաստաուածիմաստըն հանճարեղ.

Ոչ յորժամ Ակրիանոյշըն Դանայեայ գեղեցկուհին ,
Որ ծընաւ ըզԱերսեւս քան զամենայն անուանին այլ .
Ոչ յորժամ ընդ գըստեղըն Փենիքսի 'նդ հրաչակերտին ,
Որ ծընաւ ինձ ըզԱխիլլեոս եւ զՊտղամոնեի աստուածակերպ .
Ոչ յորժամ ընդ Սեմիլէ եւ Ալկմենէ 'ի Թեբացիան ,
Որ ծընաւ սա զՀերակլէս զաւակ արի եւ ուժգնասիրտ ,
Սեմելէ ծնաւ զԴիոնիսոս՝ զուրախութիւն մահկանացուաց .
Ոչ յորժամ ընդ բամբշան գեղահիւսակըն Դեմետրէ ,
Ոչ յորժամ ընդ Լետովայ գերափառին , եւ ոչ ընդ քեզ ,
Որպէս այժմըս քեզ տենչամ, սանձառուն ունի զիս անուշակ :
Իակ առ նա խորամանգաւալ պատիրս՝ արդոյն ասէ Հերա .
Ահաւորըդ Զըրուանեան , բան զինչպիսի բարբառեցար :
Եթէ այժըմ սիրով 'ի քուն լինել ես տարփացեալ
Առ յԻդայ գագաթանս՝ ուր ամենայն ակներեւ կայ .
Զի՛արդ ինչ , եթէ զմեզ 'ի յաւերժից ոք աստուածոց
Ի քունէն անգ նըշմարեալ, նախանձալ ցուցցէ գից բոլորից :
Քաւ լիցի Թէ յարուցեալ [illegible] աստի ըզնաւ
Դարձ 'ի քո յարկս առնիցեմ. զի ծարի յոյժ ինչ գըտրով :
Բայց սերտիւ Թէ կամիս եւ սիրելի է սըրտի քումի,
Ի քո սրըտակապն՝ զոր Հեփեստոս սիրուն որդեակ
Շինեաց քեզ, եւ գըրնաւ ամօք 'ի գրանգաըն յերկրւրեակ .
Անդըր քունել երթիցուք , զի քաղցրական քեզ անկողինք :
Ցառելոյ ամպրոպային Աքամազեայ կըրկնեաց առ նա .
Ոչ ոք , Հերա , մի երկընչիր , 'ի գից եւ ոչ 'ի մարդկանէ
Ցեացէ զայն , ամպ այնպիսի զքեւ ծածկեցից ես ոսկեղէն ,
Զի եւ ոչ ակն իակ անգամ նըշմարեսցէ զմեզ Արեւուն ,
Որոյ նըշոյլ սրահայեաց եւ լծափանուիկ է 'ի զընին :
Ասաց , եւ ամուսնոյն գիրկս արկ զաւակըն Զըրուանեան .
Ընդ նոքազք ծընաւ Երկիրն աստուածեղէն՝ բոյս նորազուարճ,
Ըզնէրգիւն ցօղալից եւ ըզքըրքում եւ ըզՀօթատ
Հոյլ 'ի հոյլ լի եւ փափուկ , ոք 'ի գետնոյն 'ի վեր ածէր :
Անդ 'ի նմա նընջէցին , եւ ըզպչեան զամպն 'ի ծածկոյթ
Զգեղեցիկ զոսկեձամանէ , եւ լուսաշէտ կաթիլըն ջազդ :
Ա յսպէս խաղաղ նընջէր Հայրն 'ի Գարգարոն բարձրակատար
Ըզքնով անկեալ եւ զսիրով , եւ գըրկապինդ ունէր ըզկինն :
Իակ Քունն անուշակ յաքայեանց նաւան եւ ընթացաւ ,
Առնել ազդեցութիւն աշխարհակալ Գետնագընդրգին :
Եւ կացեալ մերձ առ նըմա՝ բարբառեցաւ ըզՊըզնըչուն բանս .
Փոյթ ընդ փոյթ մն գանայեանց հաս 'ի Թիկունս արդ Պոսիդոն,
Տուր նոցա գէթ խոսն մի չուք , մինչ Արամազդ կայ դեռ 'ի նինջ,
Ի՛մ հեղեալ ըզնովաւ զամբաստանութն Թըմբրուխիւն ,
Եւ 'ի սէր իւր Հերայի պատրեալ ըզնա 'ի քուն լինել :

Ասացեալ զայս՝ անց գընաց 'ի հոյանուն տոհմեն մարդկան,
Իսկ ընձա՝ եւս առաւել գըրդեաց օգնել դանայեցւոց,
Որ վազեալ մեծ իմն անդէն 'ի նահատակն եւարձ խրախոյս.
Գրիամանն Հեկտորի միշէ դարձեալ, արդիացիք,
ՋյաղթուԹիւն Թողցուք տիրել նաւատոմին, տանել ըզփառս.
Այլ նա յայդ խրոխտայ 'ի միտս, այն զի առ խոր լաստափայտիքն
Աքիլլեւս սրըմըտեալ անգործ նըստի քինախընդիր:
Բայց սակայն ոչ անձկաբեկ կարօտեացուք ինչ մեք նըմա,
Թէ մեզէն կալ 'ի միմեանց վերայ կըռուել յորդորիցիմք:
Այլ եկայք որ զինչ ասեմս ունկըն դիցուք ամենեքեան:
Ընտիր եւ յաղԹ ասպարըզն որ 'ի զօրուս՝ վահանավարք,
Եւ ըզգուխս ազուցեալք փայլակնացայտ սաղաւարտիք,
Եւ 'ի ձեռս երկայնապոյն բարձեալ նիզակս՝ ծն երԹիցուք.
Ես ինքնին կարտաւոտ անցից յառաջ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ պրիամեանն Հեկտոր ըզդէմ կացցէ քաւին աստկուԹեամբն:
Եւ որ այր ոք քաջամարտ իցէ եւ փոքր ասպար իւր յուս,
Տացէ առն անաւափ, եւ ինքն առցէ վահան մի յաղԹ:
Ջայս ասաց, նոքա լըսեան եւ անսացին նըմա մոտիւբ:
Թագաւորքն իսկ կազմեին զնոսա, Թէպետ եւ վիրաւորք,
Տիդեանն եւ Ոդիսեւս եւ Աւրիպէան Ագամեմնոն,
Եւ շըրջեալ զամենեքումբք՝ զսրբասկան փոխէին զէնս.
Ջօրեղն ամուրս ըզգենոյր, եւ տըկարին տայր ըզտուիս:
Իսկ յորժամ ըզմարմնով զփայլեհնազարդն արկին պըղինձ,
Խազային, եւ Պոսիդոն երկրաստատն էր առաջնորդ՝
Սուսեր հիազարհուռ երկայնաձիգ 'ի ատուսր ձեռին
Փայլատական հանդուսնակ, ընդ որում չէ խոտանիլ օրէն
Ի գըժնեզ գուպարտեցի, այլ աջհատիցք ընկերկին զարս:
Ըզտրովեանս յայնմ կուռ վառէր կազմէր շըքեղն Հեկտոր:
Անդ յայնժամ մարտ աստեղ յարդարեցին պատերազմի
Պոսիդոն կապուտավարս եւ սպեստաիսաւրն Հեկտոր,
Սա իմս տրովադացեաց, արդիացւոց նա մարտակից:
Եւ եղ ծով յորդեաց 'ի վրանն եւ կարկուտայս արդիական.
Իսկ նոքա հարան ընդդէմ սմբոխաստաստ աղաղակաւ:
Ոչ բընաւ ծովուն աղիք այնչափ գոչեն 'ի ցամաք կոյս
Ցանգրնդոց անտի յուզեալք 'ի Հիւսիսի շունչ դըժընդակ,
Ոչ այնչափ ինչ շաչիւն բըրդի հըրոյն բորբոքելոյ
Ցանառատաճիսիս լերին՝ մինչ հրդեհհել յատնէ զմայրիս,
Եւ ոչ այնչափ հընչէ հողմ 'ի բարձրավարս կաղնեաց Թաւուտս՝
Որ կոթի յոյժ զայրագին եւ մեծամեծս մըրընչէ,
Որչափ եղ խօշիւն ձայնի տրովադացւոց եւ աքայեանց
Ի գուսանն ահագնաղուր եւ 'ի միմեանց դիմել վերայ:
Նախ յիւսս սեպընկէց եղեւ Հեկտոր շըքեղազեղս,

Զի առ ինքն դէմ ընդդէմ կայր նա դարձեալ, եւ վերապեաց ոչ
Ուր կերկին բառնալիք վերով լանջօք կային ձգտեալ,
Մի վահանին, եւ երկորդ արծաթագամ իւր սուսերին,
Որ ըզգիրգ մարմին նորա պահպանեցին. ցասեաւ Հեկտոր,
Զի աչքն սուր ընդունայն 'ի ձեռանէ իւրմէ սլացաւ.
Եւ յետս 'ի խումբ ընկերացն 'ի մահուանէ զերծեալ խոյս առ:
Ի մէկնել իւրում անգէն Տելամոնեանըն մեծն Էաս
Բրնաքարամբ, յորոյ շառաւիղ, նեցուկք երդ նաւափայտիցն,
Առ ոտս իսկ անդանօր թաւալէին մարտուցելոցն,
Ըզմին բարձեալ ըստ ասպարիսն չուրճին յուլըն հուսկ 'ի կուրծսն եհար.
Եւ յընկենուլն իբր անիւ փոթոր պտուտակեալ՝ չուրջ 'ի գիլ գնայր:
Զերդ 'ի հօրն Արամազդայ 'ի հարուածոյն՝ արմատախիլ
Փլանի կաղնի, եւ անդուստ ծրծրմբահոտ բուրէ սաստիկ.
Եւ ոյր մերձ հասեալ ըզնոյն տեսանիցէ՝ չըժուժէ սիրտ,
Զի մեծին Արամազդայ զըմենայ հրացանն է բարկութիւն.
Նոյն 'ի գետին ընդ փոչի անկաւ խակոյն հեկտորեանն ոյժ:
Տէգն յափոյն եղ եւ զնուաւ գընացաւ վահանն եւ սաղաւարտ,
Եւ զերերեւ չառաչեցին զէնքն 'ի պղընձէ խոյատանըկացք:
Իսկ որդիքն ազայեցւոց գըստհ հառուն ուժգին գոչմամբ,
Ցուսացեալ ձըգել յինքեանս, եւ ցընդէմն նետից սարափ:
Այլ չէզոք ոք ձեռընհաս նետաձգութիւն եւ ոչ խոցել
Ըզհովիւըն գրոհից, զի հասին քաջքն ամենապարեալ
Գուլխգամաս ուղնիաս եւ Սգեմնովք գիպանըմեան,
Եւ Սորպեգոնն լիկիացւոց պետ եւ Գլաւկոս հրաչալի:
Եւ ոչ յայլոց անտի ոք անփոյթ արար ընըմանէ,
Այլ զասպարսըն զառաջեաւ իւր ունէին զգետպարոյրս,
Եւ բարձեալ ընկերքն 'ի ձեռս հանէին վնքն 'ի ճակատն,
Մինչեւ յերուսգ 'ի ձիսն եհաս յելըս մարտի պատերազմին,
Ուր կային կառապետաւն եւ նըկարէն կառոքն հանդերձ,
Որ առեալ ըզնա յոտսան անգոք ածէին ըզքաջամահեծն:
Այլ սակայն 'ի հունն յորժամ գերազանցակ գետոյն հասեալք
Ցորձնեռանդըն Քսանթոսի՝ զոր Ամարդոյ ծընաւ անմահն,
Անդ 'ի կառատն 'ի գետին եգեալ ըզնա՝ որըսկեցին ջուր.
Եւ ոգի բերեալ նորա՝ զայլս իւր երասդ եւ հայեցաւ,
Եւ 'ի գուշն իջեալ նըստեալ՝ սեւաթորմի փըսխեաց արիւն,
Եւ անդրէն 'ի թիկունըս կոյս յերկիր գլորեալ անկաւ,
Զաչսըն սեւաւ ծածկեաց գիշեր, եւ գեղ զոգին այրէր հարուածն:
Արդ յորժամ արգիացիք տեսին զՀեկտոր 'ի բաց երթեալ,
Ամհագոյն 'ի տրովեանան ոստեան եւ ուշ եգին կրունոյն:
Ոյիլեանն երագ էաս անդ քան ըզքնաւս յառաջագէմ
Սուր արդացն յարձակեալ վիրաւորեաց ըզՍամնիոս
Զնոփսեան, զոր Նէիս երկնեալ ծընաւ հարսն ընտրական

Ընոփսի առաւարածի՝ զԱսանեխոյիս ուզնիցն ափամբք ։
Ո յիլեանն աշաենափառ գիմեալ եւ մերձ հասեալ ՚ի նոյ՝
Եհար ըզնա նզ սրնակուշան եւ նա յորսայս տապալեցաւ ,
Եւ զնովաւ եռաւն տրոմվանք եւ գանայիտք մարտ չարաչար ։
Զնրմանէ Պանթոյեան Պուլիգամաս նիզակաձօճ
Եկն ՚ի վրէժ եւ եհար զՊոմթոյենովք յուս աչսկոզմ,
Զորգեանն Արէյլիկեայ , եւ եզ ուժեղ նիզակն ընդ ուսն ,
Ինքըն գլորեալ ՚ի փոշտոյն՝ ափով զերկիր բռնն հար կալաւ ։
Ահագինըս պանծացեալ Պուլիգամաս խանչէաց սաստիկ ·
Ոչ կարծեմ աւելնեւին Թէ մեծանձին Պանթոուեան
Ի հաստաբուռնըն թագկէն ընդվայրահար ոտեաւ սրլաքն ,
Այլ զի ոչ յորդիացաց զայն ՚ի մարդին իւր ընկալաւ,
Եւ Թուի յայն յերեալ ՚ի ցաւ՝ ՚ի Դըժախոց ելեալ ՚ի տան ։
Զայս ասաց եւ ընդ պարծանաքն ցաւ հարաւ որդիացոց ,
Մանաւանդ Տելամոնեան գոռ Էասայ զսիրտն երկիծոյց ·
Զի առ ոտըս նորա գլորեցաւ նա յոյժ մօտակաց ։
Նոյնժամայն յընկըրկել նորին՝ զիայլսունն արձակեաց տեգ ,
Վազս առեալ խոտորնակի Պուլիգամաս՝ ինքն ապրեցաւ
Ի սեաւ մահուն՝ զոր Աղքեվոք Աքաենորեանն ընկալաւ ձեռ ,
Զի աստուածք նրմա էին ըզպատահուածըն սահմանեալ ։
Եւ եհար ընդ զօդ ուլանն եւ կառափին՝ յողնըն վերջին ,
Եւ գկըրկին ջնջըն խրզեաց , եւ գլուխ նորա՝ բերան եւ քիթք
Կանխագոյն քան սրունքն եւ ծունկք անդ ՚ի գլորելն անկան յերկիր ·
Եւ Էաս փոխարէն գոչեաց յարին Պուլիգամաս ·
Ցես ինձ արդ , Պուլիգամա , եւ Ճշմարտաբեւ ասա գու ցիս ·
Զիցէ այս այր արժանի Պոմթոյենոցդ վախան ՚ի մահ ·
Արգարեւ ինձ ոչ Թըւի վատ այր եւ ոչ ՚ի վատաց ինչ ,
Այլ հզրագոյ հարազատ Անաենորայ ձախորդեան ,
Կամ Թէ որդի , զի զարմիւ նմանի յաւէտ Թըւիր նըման ։
Զայս ասաց քաջ գիտելով · ցաւ ըզտրտմվանց կալաւ զոգիս ։
Ակամայ հար անդ տիգաւն ըզՊրոմաքոս բիւոտացին ,
Երթեալ հզբօրըն պաշտպան՝ զոր նա զտուին առեալ քարշէր ·
Եւ ընդ այն Ակամաս սաստիկ խրոխտէր ուժգին գոչմամբ ·
Արգիացիք՝ ընշաւակք ՚ի նեաս , անյագք ՚ի սպատնալիս ,
Ոչ Թէ մեզ միայն եւթէ եղիցին ցաւք եւ տառապանք ,
Այլ երբեք երբեք եւ գուք այսպէս ՚ի մահ յուզարկիլիք ։
Ցեսէք զթշէս Պրոմաքոսդ իմ գեզարդեամբ պարտեալ ընկէզ ·
Զի մի հզրագոյնս վըրէժ՝ յերկար ըլեալ գերեւ ։
Վասն այն այր խըրոխտաքինըս ուխտիք խընդրէ Թողուլ ՚ի տան
Ընտանի զոք մեզ՝ պատուհասին քինախընդիր ։
Զայս ասաց , եւ ընդ խրոխտութիւնըն ցաւ հարաւ յարգիացին ,
Եւ զԵննէլեայ մանաւանդ զառաքինւոյն գլորդեաց ըզվերս ·

Եւ դիմաց յԱկամաս՝ որ յարձակմանն ոչ հանգուրժեաց
Աղքային Գենեղէոյ, եւ նա եհար զԻլիոնեւս
Ըզգաւակըն Փորբասայ խաչնաւեսին՝ զոր ի տրովեանց
Առաւել սիրէր Հերմէս, եւ սատուածոց արար զնա ակր.
Եւ մօր իւրում միամօր Իլիոնեւս էր ի նմանէ.
Ըզսա յայնժամ ընդ յօնիւքն յակնակապիճ նորին եհար
Եւ ըզբիքն ընկէց արտաքս, եւ ակն ընդ ակն եւ ընդ ծոծրակն
Եւ թափանց, եւ նա նըստաւ՝ զերկուին ձեռսըն տարածեալ:
Իսկ ձըգեալ Գենեղէոս ըզսուրն հանեալ վաղակաւոր՝
Մրխեաց ի պարանոցն, եւ զգլուխն հանդերձ գրլխանոցաւն
Ընդ գեօրինն արկ Թաւալգլոր, եւ դեռ գեղարդն հաստահարուստ
Կայր անգէն յակնակապճին. զերդ խաչխաչի բարձեալ նա զգլուխն,
Առ տրովեանսըն բարբառեալ՝ յոխորտութիւն ասաց ըզբանս.
Օն դուք ինձ, տրովադացիք, Իլիոնեայ քաջամարտի
Գոգէք հօրըն սիրելոյ եւ մօր առնուլ կոծ յատարանն:
Ոչ եւս այլ ամուսին Ա՛զհենորեանըն Պրոմաքեայ
Առն իւրում եկելոյ զբաւրթերս եղջէ ընդ առաջ
Մինչ ի Տրոյայ նաւալուզակ գարձցուք որպէսզ ազատեցուց:
Զայս ասաց, եւ զոսկերս ամենեցուն կալաւ դողումն,
Եւ այր այր աչս ածէին ի ժանտ մահուն ուրեք փախուստ:
Ոգեցէք ինձ արդ, Մուսայք, ոլխմական յարկայ բընակք,
Ո՞վ որ նախ յաքայեցւոց տրիւնազանգ տարած կռուտ,
Իբրեւ ըզմոծրն չըրխաց հրաշանըշանն Եղկրագըղրդ:
Էաս նախ Տելեմոնեան վիրաւորեաց ըզՀիպոխոս
ԸզԳիրտեանն՝ ըզՄիսացւոցն ուժգնասրտաց ըսպարապետ.
Ըզփայլէս Անտիղոս եւ զՄերմերոս հար կողոպտեաց,
Սատակեաց Մերիոնէս զՀիպոտոհն եւ ըզՄորս,
Տեւկրոս կորոյս առ աւար զՊերիփետէս եւ զՊրոթոոնն:
Իսկ ապա եւ Աորիդէս զՀիպերէնոր՝ զհովիւն ազանց՝
Խոցեաց ընդ կուշտն եւ զաղիսըն պատառեալ լափեաց ագռնձն,
Հոգին ի հասըն ձգեալ ելաւ ընդ հերձ վիրատերեանն,
Եւ զաչիւնըս նորա պատեալ ծածկեաց մահ խաւարին:
Ըզյոգունս ըսպան Էաս չուտանձն որպէն Ոյիլեասեր.
Զի նմա չէր ոք ի զոյգ՝ յարշաւ ոտին պընդել ըզհետ
Ի փախչել արանց՝ յորժամ ահ ի նոսին ասյր Աւտոմեդ:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Զարթուցեալ Արամազդ 'ի քնոյն՝ տեսանէ զի Յոյնք օգնականութեամբ Պոսիդոնի [illegible] զտրովադացիս. սրամտեալ եւ սպառնացեալ ապա՝ առաքէ զՀերա յՈլիմպոս պատգամաւոր. բանք սորա անդ: Առաքէ Արամազդ զԻրիս առ Պոսիդոն՝ տեղի տալ 'ի ճակատէն, եւ զԱպողոն առ Հեկտոր՝ արծարծանել զոգի նորա, զոր յարուցեալ եւ ինքնին ընթացեալ յառաջոյ քաջին 'ի կախեն՝ հարթէ զխրամն. տապալէ հիմն 'ի յառաջ զպատուարն: Մարտ տոկալի առ նաւօքն. Էյաս նիզակախորխ վանէ զՀեկտոր եւ զտրովացիս՝ որ առ հասեալ կան հրձիգ առնել զնաւսն:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԱՆԴՐԷՆ ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ Ի ՆԱՒԱՑ

Իսկ վախըստեայք՝ ի չերտափային եւ՝ ի պարկէն փոսին հասեալք,
Բազմայ գի անկանելով՝ ի գանայեանց ձեռաց ատպատ,
Սու կառոյն ընկերկեալ կային ձեայնն գեղեցեալք յահէն,
Ցերկիւղէն զարհուրմամբք. խակ Աքամեդք զարթեաւ՝ ի քնոյն
Ի գաղտնեան անդ խոյ յոսկեգահէին Հերայ Ծոցոյ.
Ցարուցեալ եկաց ընդոստ, տես ըզդրովեանս եւ զաքայիկս,
Ըզնոսին հալածականս, եւ զհետ պընդեալ զարգիացիան,
Եւ՝ ի միջն անդ սոցին ըզԹագաղլուխըն Պոսիդոն:
Եւ զՀեկտոր ետես անկեալ՝ ի դաշտն եւ շուրջ նըստեալ զընկերսն.
Հինինայր նա դառնապէս, խեղացնորեալ, արիւն ժայթքեալ.
Քանզի ոչ ոք անարի եհար ըզնա յաքայեցւոց:
Ցայն հայեցեալ՝ գըԹացաւ աստուածոց հայրըն եւ մարգկան,
Եւ խեղի տիգոք աչաց ակն՝ ի Հերայն տրկեալ ասէ.
Զարարուեստ քո նենգուԹիւնգ անջուշտ, Հերա գըժախտեաւս,
Ի մարտէն զդիւցազն Հեկտոր կարձեաց եւ զդրօշն եդ՝ ի փախուստ.
Բայց ոչ գիտեմ Թէ գարձեալ զեզեռնատեր խարգաստանացդ
Ըմբռչնիցես նախ գու զպատուէն, եւ զքեզ գանիք հարուածիցեմ:
Ձածիցես յուշ՝ ի բարձանդ մինչ կախեցար, եւ սալ կըրկին
Ձոտիցդ արկի, եւ՝ ի ձեռսդ ոսկի կապանս անխըզելիս,
Եւ այնպէս գու յարփին եւ խաոն ընդ ամպըս կախեցար:
Իսկ ընդ երկայն Ոլիմպոս՝ ի բարկուԹիւն բըրդէին դիք,
Եւ կացեալ մերձ՝ լուծանել զբոլքին ոչ, զի բուռն հարեալ
Ձոր ոք գամ մի ունելի՝ զընկենուք յերկինց սեմոյ,
Մինչեւ յոգիան ապատառն երԹեալ յերկիր անդր հասանէր.

Եւ ոչ այնպէս ՚ի սըրտէս փարատեր բարկ ցաւ գիւցազնին
Հերակլի՝ զոր Հիւսխի հողմով յուզեալ քո զմըրրրիկս ,
Ընկեցեր ընդ ծով անբեր՝ չարիս նըմա խորամանգեալ,
Եւ հաներ հուսկ ուրեմն ՚ի քնակաւէտն ըզնա ՚ի կով .
Իմ անդուստ փըրկեալ ըզնա՝ դարձեալ անդրէն Թափեալ ածի
ՅԱրգոս ՚ի ձիապոյծն , յետ հանդիսից բազում Հըգանց :
Զայս քեզ յուշ ածից կըրկին , զի ցածնուցուս ՚ի գաւանացդ ,
Եւ ՚ի միտ առցես Թէ քեզ ինչ հըճն ինչ շահ սէր տանկողինք ,
Ցոր եկեալ ՚ի դից անաի եւ զուգաԹեամբ պատրեցեր զնս :
Զայս ասաց , սոսկացաւ ալեկն Հերա շըքեղաշուք ,
Եւ առ նա բարբառեալ զերազաԹիչ խօսեցաւ բանս .
Լըսեցէք զայս ազգ Երկիր եւ ՚ի վերուստ անդորը Երկին ,
Սահիան ուխք անդընդաբուխք՝ որ ահաւոյն է յերգմընիս
Եւ նոցուն խակ աստուածոյն երանելւոյ ասրսափելի ,
Եւ խընկելիդ քո գըլուխ , եւ կուսուԹեան մեր ընկողինք .
Ցոր ոչ բընաւ ինչ Երեւեք վարկապարազի երդնուցում ես .
Ոչ խոով ինչ խորհըրդով գեոնադըղորդըն Պոսիդոն
Վնասակար լինի տրովեանց եւ Հեկտորի , եւ ոտցս վիպ ,
Այլ անշուշտ սիրտ իւր ըզնա գըրգռէ ՚ի նոյն եւ յօժարէ ,
Եւ վըշտըմեծրս առ նաեւեք սեսեալ զաքեանս՝ ողորմեցաւ :
Սակայն էս՝ եւ նըմա տայցեմ խրատս , անդր Հետեւիլ
Ցոր դու ինքդ , Ամպրոպային , առաջնորդեալ ոտցես հրամանս :
Զայս ասաց , եւ ժըմեռեցաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց ,
Եւ արեւալ պատասխանի՝ ղերազաԹեւ խօսեցաւ բանս .
Թէ յայտնեսցէ , ալազիզդ գու Հերա մեծասրեղի ,
Հաստարակ ընդ իս զգեցեալ միտս՝ յանմոհիկ ընդատից սկսուն
Նովքն խակ Պոսիդան , Թէ եւ ապշոյժ ինչ բնթեալ խրՀ ,
Փոխեացէ զխորհուրդսն անդրէն ըստ քում սըրտիդ եւ ըստ խնամս :
Այլ սակայն , եԹէ սերտիս եւ ստուգախօս տաս ըզզըրոյցդ ,
Արի արդ ԷրԹ ՚ի դիցն Երաստ , եւ կոչեցեալ պատուէր տաջիր
Առ Իռիս եւ Ալոյնն աղեղնաւոր՝ գալ այսր առ իս .
Զի ԵրԹիցէ նա ՚ի զօրն ՚ի պղընձազգեաւն ազայեցւոց ,
Եւ յինէն՝ արքային Պոսիդոնի տացէ հրամանն ,
Դադարիլ ՚ի խազմէն , գառնալ գընալ յիւր ապարանսն :
Իսկ Գուշակն Ապոլոն զՀեկտոր ՚ի կռիւ կազդուրեացէ ,
Եւ չընչեալ անգրէն կորով գարձուսցէ զգաւան ՚ի մոռացօնս
Որ զոգիս նորա տանջեն այժմ աւազդիկ , եւ յետս անգրէն
Ֆեղբեացէ զազգայեցիս՝ արկեալ նոցա զվատաց խուճապ :
Եւ փոխուցեալ ՚ի նաւհնեաւրն անկանիցին ՚ի բազմաստեաղ
Ի Գնէնան Աքիլլեսի , որոյ զհամհարզ իւր յարուցեալ
Զգատրուկլոս , չըքեղն Հեկտոր արասցէ զնա նիզակին ջամբ
Ինքնին յանգիման՝ ՚ի կառաբեղն որեաւր բազում ,

Ընդ այլս՝ եւ զորդեակն իմ զՍարպեդոնն դիւցասերանց ։
Սըրտմըտեալ ընդ այն՝ սպանցէ զՀեկտոր դիւցազնըն Աքիլլէւս ։
Ապա զհետ այնորիկ հալածական զնոսա եդից
Միշտ անդուլ առ 'ի նաւաց, մինչեւ առցեն աքայեցիք
ԶԻլիոն բարձրամուր՝ 'ի խորհրդոցն Աթենասայ ։
Բայց յառաջ, ոչ ես լքեմ 'ի ցասմանէ, եւ ոչ ներեմ
Ցանմահիցն այլում ումեք կալ 'ի թիկունս առ դանայեանց,
Մինչեւ իղձք Պելիսածնին 'ի լրումն եկեալ հասցեն յաւարտ,
Որպէս յառաջն ուխտ եդեալ ակնարկեցի նըմա գըլխովս
Յաւուրն՝ յոր դիցանոյշ Թետիս զիմով փարեալ ծընկովք
Աղերսեաց շուք դընել քաղաքաւերին Աքիլլիսի ։
Զայս ասաց, չհեստեաց Հերա սպիտակածըղի աստուածուհին,
Եւ մեկնեալ յԻդայ լերանց՝ չոգաւ յերկայնն ել Ողիմպոս ։
Որպէս սլանան աւըն միտք՝ որ ընդ բազում երկիր շըրջեալ,
Ապա մըտեալ 'ի խորհուրդ 'ի հանճարեղ սըրտի իւրում,
Աստ, ասէ, եղէ կամ անդ, եւ ածէ շատ ինչ ըզմըտօք ·
Նոյնգունակ ճեպով սրացեալ թըռչէր Հերա շըքեղաշուք ։
Հասեալ 'ի բարձր Ողիմպոս՝ յանմահ աստուածսըն խառնեցաւ
Որ 'ի յարկն Արամազդայ կային ակումբ, որք եւ տեսեալ
Ցոտըն կացին համօրէն եւ բաժակօքն ողջունէին ։
Իսկ նորա զայլսն թողեալ՝ ըզԹեմիսն գեղադիմի
Ընկալաւ զըսկիհ, զի նախ ինքն ընթացեալ եկ ընդ առաջ,
Եւ առ նա բարբառեալ ըղթեւաւոր խօսեցաւ բանս ·
Առ ինչ գալուստ քո, Հերա · եւ սոսկացեալ իմըն թըւիս ·
Անշուշտ ծերըն Զըրուանեան զքեզ յոյժ պակոյց՝ քոյդ ամուսին ։
Պատասխանի ետ Հերա լուսածըղին աստուածուհի ·
Մի՛ զայդ, Թեմիս դիցանոյշ, հարցաներ զիս, գիտես քեզէն
Որպիսի նորա են միտք ամբարհաւաճ եւ ապառում ։
Ե՛կ դու զըլխ զուգակըցորդ խրախից լեր դից 'ի տաճարիս,
Եւ լուիցես զայդոսիկ ընդ անմահիցն անդ երախան,
Որպիսիս Արամազդ ցուցցէ հանդէսս աղէտագործ ·
Ոչ կարծեմ բընաւ թէ զոյդ ամենեցուն խընդասցեն սիրտք,
Ոչ դից ւոչ մահկանացուաց, թէ եւ արդ ոք խրախտացի լուրջ ։
Զայս այսպէս խօսեցեալ, անց բազմեցաւ արդոյն Հերա ·
Զչարեցան դիք յապարանսն Արամազդայ, ինք ժըմտեցաւ
Շըրթամբք չափ, ըստ մըրազարդ թոյրաթուխ յօնս ճակատն 'ի վեր
Ոչ զուարթացեալ. եւ ճռխութեամբ գըժգմեալ ասէ յերասան ողջոյն.
Մեք շամբուշք, որ մըրամըտեմք անմըտաբար ընդ Արամազդ ·
Եւ ցանկամք գեռ 'ի վերայ երթալ նըմին արկանել սանձ
Կամ բանիւ կամ բըռնութեամբ · նա զատ նըստեալ՝ չառնէ ինչ փոյթ,
Եւ ոչ միտ դընէ, զի յոյժ ու'ի զօրութիւն գեր 'ի վերոյ
Գիտէ զանձն իւր անցեալ յանմահից դիցն 'ի գումարտակ ։

Արդ չարիս զինչ եւ յղեացէ միտս միտ՝ ի ձէնջ՝ տարայք,
Զի խնդամ Թէ եւ Արեայ զարդիս եղեան ինչ կայ հատեալ.
Այն զի որդին իւր կորեաւ՝ ի Հաճատուռ, սիրելին յարս,
Ահալ՝ափոս՝ զոր իւր ասէ լինել Արէսդ ահեղազօր։

Զայս ասաց, եւ ձեռացն ափովք զազդերսն առոյգաբարձ
Բախեալ Արեայ, եւ յոդոց եղեալ բան զայս բարբառեցաւ.

Մի եւս արդ ինձ ցասնուցուք, բընակք յարկացս ոխմխական,
Ի խընդրելս ըզվրէժ որդւոյս՝ անդր յաքայեանց իմեալ՝ ի Նուսս,
Թէպէտ կայցէ ինձ օրհաս՝ յԱրամազդայ լեալ չանԹահար
Անկանել խառն ընդ մեռեալս յարիւն ԹաԹախ եւ՝ ի փոշի։

Զայս ասաց, եւ զձիան Ահին եւ Երկիւղին հրամեաց լծել,
Եւ նա ինքն ոպանէր փայլակնաձիրեայ ըզսպատազէնս։
Անգանօր մեծ իմն ահեղ եւ տոկուն յԱրամազդայ
Ակն նորոգ բարկութիւն յանմահան եւ վրէժ զարԹուցեալ գայր,
Եթէ ոչ Ամենայն՝ ըզհամօրէն դիպն երկուցեալ՝
Թոյլեալ զաԹոռն յոր նըստէր, եւ ընդ գաւիԹն ոսանոյր արտաքս։
Ի գրկելոյ նորա կորզեալ ըզսպատազարսն, յուսոց զասպարն,
Եւ զնիզակըն պղընձակուռ՝ ի ստուար ձեռացն հանեալ յեցոյց,
Եւ բանիքըն խրատուք յանգիմանեաց ըզքուռն Արէս.

Մոլիդ դու խելացնոր, զեզծմր արդեօք. ականջք են քեզ
Անօգուտ առ՝ ի լըսել, խելք եւ ամօԹ կորեան գնացին։
Ո՞չ լըսես՝ զինչ լուսածղի աստուածծուհին զրուցէ Հերա,
Որ զեռ եւս յոլխեհեանն Արամազդայ եկեալ եհաս։
ՄիԹէ կամ ինչ քեզ ընդ փորձ բազում վըշոյից անցեալ
Դառնալ այսրէն յԱլխմպոս ցաւովք մեծաւ եւ վըտանգիւ,
Եւ այլոց ամենեցուն եղեան ինչ մեծ բուռաւցանել։
Զի Թռչեալ անգէն զարի արուեստագիտեան եւ զազգայեանս՝
Այսր առ մեզ ընԹանալոյծ խառն հարկանել ընդ Ալխմպոս,
Խուռն հարեալ մի՛ստ միոջէ գյանցաւորէն եւ զանմեղն։
Ուսաի քեզ պատուէր տամ արդ, մոռա զպայրոյնի ազնիւ մանկանդ։
Զի եւ այլ ոք քան ըզնա կորովագոյն յոյժ ուժ՝ի բազում
Կամ մեռեալ է արդէն, եւ կամ մեռցի յետ այսորիկ.
Դըժուարին է զբոլորից մարդկան փըրկել զազգ եւ զծընունդ։

Զայս ասացեալ բազմեցոյց անգրէն՝ ի գահն ըզքուռն Արէս։
Իսկ Հերա զԱպոլոն կոչեալ արտաքս՝ ի տաճարէն,
Եւ զԹեմ՝ որ աստուածոցն է անմահից պատգամաւոր,
Եւ առ նոսա բարբառեալ վերագաԹեւ խօսեցաւ բանս.

Գաստուեր տայ ձեզ Արամազդ երԹալ յԻդա փուԹանակի.
Եւ յորժամ ժամանեն եղեալ տեսջիք զերեսս Արամազդայ,
Արասջիք զոր ինչ նորին տացէ հրամանն ձեզ եւ պատգամ։

Զայս այսպէս խօսեցեալ՝ արդոյն Հերա գարձաւ անդրէն
Բազմեցաւ՝ ի գահոյն, նոքա Թռուցեալ ընԹանային,

Եւ հասին 'ի վտակավայրն Իգա՝ 'ի մայրէն գազանաց,
Եւ զՋրուանեանն ահեղագոչ գըռնին 'ի գլուխ Գաբգարոնի
Չի նըստէր, եւ ըղնուաւ քանզ ունէր ամպ անուշաբոյր։
Ցանդիման լեալ երկոցուն ամպրոպայնոյն Արամազդայ՝
Կանգնեցան կացին, եւ ոչ սըրամբեցաւ նոցա, տեսեալ՝
Չի ամուսնոյն սիրելոյ բանիւն եղեն փուքիով հնազանդ։
Եւ նախ առ Իախս զերազանձեւ արձակեաց Հայնս.

Արի երթ, Իախ Թեղեւ, զայս ամենայն տարբիր պատգամ
Աղքային Գոսիգոնի, եւ մի հրեշտակ լինիցիս տուա.
Դադարեալ նըմա հրամանն տուր 'ի մարտէ պատերազմին,
Ցաստուածոցն երթալ 'ի դաս եւ կամ 'ի ծուխ աստուածեղէն։
Իակ թէ ինձ անունկընդիր լեալ չառնիցէ բանիցս երեսս,
Խորհեսցի այնուհետեւ 'ի միտս իւր եւ 'ի սըրտին,
Գուցէ յերթալս 'ի վերայ՝ չիշխեսցէ ինձ ունել ըզդէմ,
Թէ եւ հըզօր է, զի քան զինքն ուժգնագոյն յոյժ կարծեմ լինել,
Եւ տիտղք երիցագոյն. այլ սկզբ նորա չածէ ինչ ակն
Առեալ զանձն ինձ հաւատարմ՝ յորմէ եւ այլք խոհ երկընչին։

Չայս ասաց, եւ մըրրկոտն ոչ անասատեաց Իախ Թեղեւ.
Եւ յԻգայ լերանց անտի խազացեալ էջ յՆիկիոս տուրբ։
Օրինակ իմն իջեր յամպոյ սառնասեր ձիւն եւ կամ կարկուտ
Թըռչի գնայ 'ի փըշրմանէ տրտիմածինն հիւսախաւիղ,
Նոյնգունակ ձեռով գիմեալ անդ ոըշտացաւ երագն Իախս,
Եւ մերձ կացեալ խօսեցաւ առ միածախտն Երկրաստատան.

Գատագամ մի առ քեզ, կապուտաչերդ Աչխարհակալ,
Եկեալ կամ այսըր բերել յաստղարակիրն Արամազդայ։
Հրաման տայ 'ի մարտէ պատերազմիդ դադարել քեզ
Եւ գնալ 'ի գունդ աստուածոց եւ կամ 'ի ծուխ աստուածային։
Եւ Թէ ոչ անասցեալ նըմա զբանիւքն առնես ապահաս,
Սպառնացաւ եւ նա ինքնին գալ այսր ընդդէմ պատերազմաւ,
Եւ պատուէր տայ հրամանիւ՝ քեզ 'ի ձեռացն ըզդըշտ կալ,
Գանգի զանձն հարըստասուն համարի զքեզ զանցուցանել,
Եւ աւուրըք երիցագոյն. տակաւն քո սկզբ ոչ պատճառէ
Չքեզ հաւատարս նըմին գընել՝ յորմէ եւ այլք խոհ զարհուրին։

Սըրամբառեալ յոյժ միածախտն Երկրագըզօրգ՝ ասէ ցընա.
Հէ զարմանք. Թէպէտ հըզօր է՝ խրոխտագոյնըս խօսեցաւ,
Եթէ զիս զուգապատիւս հարկաւ բըռնեալ արգելուցուս։
Չի երեք 'ի Չրուանայ եմք հարազատոք, Ոհայ ծընունդք,
Արամազդ եւ ինքնըս ես, երրորդ Հայգէս սանդարապետ։
Աչխարհ յերիս բաժանեալ՝ իւրաքանչիւր եհաս պատուոյ.
Ինձ 'ի ծով ապիտակափառ վիճակեցաւ բնակել յաւէժ,
Ի բախտից, եւ Հայգեակ անհաս բաժին մուէ միգատարը,
Արամազդայ մնան եւ երկին լայնատարած յարփին եւ յամպս.

Իսկ երկիր եւ բարձր Ողիմպ՝ հասարակաց ամենեցունց ։
Սրմին իւր՝ ոչ ըստ քմաց Արամազդայ գնացից 'ի կեանս .
Այլ խաղաղ, թէ եւ հզօր, թող կայ մնայ յերիր բաժնին ։
Մի բազկաւն ինչ զիս երբեք ահացուսցէ իբր ըզվատ ոք .
Դըստերացն եւ ուստերացն՝ որոց նա ինքն եղեւ ծընող՝
Լաւ լիցի յըղել պատգամ պակուցանօղ բանից սաստիւք ,
Ի հարկէ իսկ վըտանգին՝ լուիցեն իւրում պատուիրելոյն ։
Ետ նըմա պատասխանի մրըրկոտն Իւրիս երագասլաց .
Արդ ուրեմն առ 'ի քէն, կապուտավարս Երկրապարփակ ,
Ա՞յդպէս զայդ առ Արամազդ տարայց պատգամ խիստ եւ սաստիկ ,
Թէ ունիցիս ինչ փոխել . զի դիւրադարձ են լաւաց միտք ։
Դըժոխոց գիտես զոհէձըն իբր երիցանց արբանեկեն ։
Գոռիզոն Երկրասասան կըրկնեաց առ նա պատասխանի .
Զայդ բան, Իւրիս աստուածուհիդ, արդարապէս յոյժ ճահեցեր .
Ի դէպ եւ այն՝ զի զպատշաճսըն գիտիցէ պատգամաւոր ։
Բայց 'ի սիրտ իմ եւ 'ի միտս այս հարկանի դառնութեան ցաւ ,
Յորժամ զվիճակակիցն եւ ըզնըմին բախտի բագորդ
Բարկացայտ սըրտմըտութեան բանիւք կամի թըշնամանել ։
Այլ եւ ա՛յնպէս սաստիկ ակն յերեսացն առեալ՝ մեկնիմ ։
Իսկ քեզ այլ ինչ ասացից եւ 'ի սըրտիս ըսպառնացայց .
Զի արտաքոյ եթէ իմ եւ աւարօղն Աթենասայ ,
Հերայի եւ Հերմեայ եւ արքային Հեփեստոսի ,
Խնայեալ 'ի բարձր Իլիոն՝ ոչ կամիցի սատակել զայն ,
Եւ ըզմեծ զայս յաղթանակ արգիւացւոցըն պարգեւել ,
Գիտասցէ զայս զի եւ մեզ անհընարին անկցին զայրոյթք ։
Զայս ասացեալ Երկրաշարժն եթող զբանակն աքայեցի ,
Եւ գնացեալ սուզաւ 'ի ծով . կարօտացան աքայեան քաջք ։
Արամազդ ամպայօրդոյց առ Ապոլոն ասէ յայնժամ .
Սիրելիդ Գուշակ, արի առ պղընձազէնն արդ երթ Հեկտոր .
Զի ահա Գետնադղորդն երկրապարփակ տեղի տըւեալ
Ի մեր ծանըր ցասմանէս՝ եւ գնաց 'ի ծովն աստուածեղէն .
Քանզի սաստիկ պատերազմ եւ այլոց կայր մընայր լըսել
Որ 'ի խոր սանդարամետս ըզԶըրուանաւն են շուրջ աստուածք ։
Սակայն այս՝ յոյժ օգտագոյն էր եթէ ինձ եւ թէ նըմա ,
Զի յիմմէ բազկէս խորշեալ յառաջագոյն հըպատակեաց .
Քանզի ոչ առանց քըրտանց ինչ հանդերձեալ էր վըճարել ։
Իսկ արդ առ քո 'ի ձեռս առեալ զասպարըն քըղանցաւոր
Եւ ուժգին շարժըեալ՝ արկցես ահ դիւցազանցն աքայեցւոց ։
Եւ 'ի քո , Կորովաձիգդ, 'ի խնամըդ յանձն Հեկտոր շըքեղ ,
Ցայն 'ի նա զարթուցես զօրութիւն մեծ , մինչեւ աքեանք
Փախուցեալ հասանիցեն 'ի նաւատորմն եւ յԵլլեսպոնտ .
Իսկ 'ի յայնմ ապա հետէ՝ բանիւ կարգեամբք խորհեցայց ես ,

Զի ոգի աքայեցիքն անդրէն առցին 'ի մըրցմանէն :
Զայս ասաց, եւ Ապոլոն ոչ եկաւ հօրն ըստուգապատող,
Եւ գընաց յԻդայ լերանց՝ 'ատօքինակի Թեթեւաձեւ
Հովքալըսպան բազէին յօդաթըռիչըն արագունի :
Ըզքաջըն Պրիամոս եգիտ զորգի՝ զդիւցազն Հեկտոր՝
Զի նըստեր, ոչ եւս անկեալ, եւ ժողովեալ այն ինչ զոգիս՝
Ճանապէր ղեւրեւ զընկերս, քիրան եւ Թաւուն էր գագարեալ.
Զի միտքն ըզնա կազդուրեր վահանապրօշն Աթամպեայ :
Հաստատձիգն Ապոլոնի հուպ մատուցեալ բարբառեցաւ.
Հեկտոր որգի Պրիամու, ղի է զի դու յայլոց փարատ
Նըստեալ կաս ոգեսպառ. վիշտ ինչ արդեօք հարաւ 'ի քեզ :
Եւ աւ նա հիւանդագին սաղուարտաձաձն ասէ Հեկտոր.
Իակ ո՞վ ես դու, դից վեհագոյնդ, որ հարցանես զիս յանդիման.
Ո՞չ գիտես՝ զի զիս աւ խելս աքայեցւոց նաւատորմին,
Մինչ զընկերս իւր ծախէի, հարեալ 'ի լանջս իմ բըռնազօր
Իսան ահեզագոս՝ յուժեզագոյն արկ կորովդ.
Եւ յանձն իմ Թըւէի զԻըժոխոց տունն եւ զուրուականս
Ար օրին տեսանել. զի մերձ էի փըչել զոգիս :
Ապոլոն՝ արքայն նետող՝ գարձոյց անդրէն պատասխանի.
Ւրաչ լեր արդ. քեզ այնպիսի զոր յԻդայէ մեծ զօրավիգն
Առաքեաց Զբրուսանեանն, որ 'ի Թիկեաս առ քեզ կայցէ,
ԸզԳուշակ Ապոլոն զոսկեառատաւորս, որ եւ նախատատ
Պահապանն եմ քո համոյն եւ քոզազգիդ բարձրացելոյ :
Այլ արդ ձն խրախուսեսցիր ըզյոգնախուռմբ հեծելապուռնդն
Երագտոն երիվարօքն ասպատակել 'ի գոգեալ նաւան.
Իսկ իմ յատաջոյ կարապետեալ անդրուվարացն՝
Հարթեցից զուղին ոտքոյն, զդիւցազն աքեանս ընկըրկեցից :
Ասացեալ, մեծ 'ի հովիւ անդր ամբոխից չընչեաց կորով :
Իբր երիվար ասպատառանիկ եւ մըրսամուտ բըռնկան գարուոյ
Պախուցամատ ընթանայ գոռոզեալ ընդ գաշտ որտընգոստ,
Սովորեալ 'ի լոգանալ 'ի գեղագոտ գետոյն յարձանս,
Խրոխտասլիր, բարձրագլուխ, եւ բաշք զուսուվքըն ծածանեալ,
Ինքն 'ի գեղ վայելչութեան խըրտամ անձին հանդերձով ակռ,
Ճեպ 'ի ճապուկ ծունկըն 'ի ծանօթ վարէ զինս վայրս յարօտ հայիոց,
Նոյնպէս զտասըն հեկտոր չարժէր եւ զծունկս երագ երագ,
Ցորդորեալ ըզհեծելազն յիւս զասառւածոյն ձայն լըսելոյ :
Եւ զօրէն ինն 'յեկղերու եղջերագէզ եւ կամ յայծեհասին
Արշաւեն ըշտապաւ բարօրակք տօրնարքըն չինական,
Եւ սակայն ոտքիվայրեմ վէմ եւ անառատ Թանձրամայրի
Փըրկեաց զայն, զի չէր նոցունց 'ի հրամանաց գոլ գամագիտ.
Իակ 'ի խօշիւն նոցին առիւծ մերսուկդ յուզոլ անդ երեւեալ՝
Նոյն հետայն տարար ըզքնաւ հետամըտեալսն հալածական.

Սոյնպէս ցայն վայր գանապիտոք միահամուռ վանէին ցանգ
Սուսերօքն հարկանելով եւ գեղարդեամբքն երկայրեօք ·
Իսկ յորժամ աւուրն զՀեկատոր շահատակեալ յարանց ամբոխ ,
Զահի հարան , եւ ոտիքն առ ոտն անկան ամենեցուն ։

Խօսեցաւ ապա Նեղ Նոսին Անգրեմոնի որդին Թոասա ,
Յեսոլեանան ազնուագոյն , աշխենաւոր քաջհրամուտ ,
Եւ յառկայսն կրտուի ժիր , իսկ յատենի սակաւք յաքեանց
Յաղթէին նըմա յորժամ գայր ՚ի բանից պայքար մանկին ·
Որ նոցա զբարին խորհեալ եւ խօսս արկեալ բարբառեցաւ ·

Ո՛վ ազանչելիք · արդարեւ զարմանալս մեծ յաչին արկանեմ ·
Իսկ զինդ յօրահասէն զերծեալ անգրէն յարեւաւ Հեկտոր ։
Ապաքէն ամենեցուն անշուշտ նըմա ակն ունէր
Ընդ ձեռամբ Խաոյ Յիլեմեանանց տատակիցք ։
Ա՛յ ՚ի գիշ ոք վերըստին փըրկեաց զՀեկտոր եւ ապրեցոյց ,
Որ զբաղում ամբոխի դանայեցւոցս ելոյծ ըզծունկս ,
Որպէս եւ այժմ իսկ կարծեմ լինել , զի ոչ սա նահատակ
Աւանդ ահեղագոչն Արամազդայ կայ եւ մոլի ։
Ա՛յլ եկայք՝ որպէս ինչ ետս ասեմ՝ լուիցուք ամենեքեան ·
Խուժանին հրամանն տացուք գառնալ գլնալ ՚ի նաւատաւրին ,
Իսկ որ արդ զբռւթեան պանծամբ լինել ՚ի բանակիս ,
Գինդ կացցուք · ասուն եւ ատ ընկճեմք Թերեւս ըզդէմ կալեալ
Մըկընդգք ամբարձելովք · եւ զբռցայրշաւըն զայն կարծեմ
Զանգիտել արբոխն եւ մի մըխել ՚ի խոնքն դանայեցուց ։

Զայս ասաց , նեղա սերոխ լըսան նըմա եւ անասգին ։
Իսկ իւրովքն հանգիրձ Խաս եւ Թոպասուրն Իդումնեաս
Եւ Տեւկրոս եւ Մերիոն , Մեգես Աքեայ հռետորագոյն
Ըզբազումն յորդաբերին ըզգաշլազանան հաւաքիչքով
Դէմ ընդդէմ Հեկտորի եւ արուեցաւոց , իսկ յետս կուսէ
Խառնազանձն ՚ի նաւատաւրին աքայեցւոց մեկնեալ երթայր ։

Նախ արուեանիք խուռն ընդհարան , Հեկտոր ՚ի գլուխ կայր մեծա-
Եւ առաջի էլեւսաց իւրոց Գուշակ գնայր Ապոլոն՝ [քայլ ,
Ամպ զուսովքն ըզդեցեալ , ասպարն ՚ի ձեռան ամենահռոմ ,
Ահաւոր , չուրջ ծոպախիտ , հրաշանըշան , զոր ետ Ճարտարն
Հեփեստոս Արամազդայ՝ յահաբեկութիւն բառնալ մարդկան ·
Զայն նորա կալեալ ՚ի ձեռան՝ առաջնորդէր մարտամբոխին ։

Մինագունդ ըզդէմ կալան արդիացիք , եւ սուր շըռինդ
Ի հոգմանէն երկոցունց , եւ ՚ի լարից ոստուին նետք ,
Եւ բազում գեղարդունք ՚ի կաշըմբուռն ուժիզ մեսանց ,
Էր որ վերառեալ ընդ իրանս արեւական պատանեկաց ,
Եւ շատ այն էր որ ՚ի մէջ , չէր Ճաշակեալ մարմին սպիտակ ,
Ընդ գետին կային՝ յոգիլ առ ՚ի մարմնոց փախչելովք ։
Մինչեւ Գուշակին Ապոլոն զասպարն ՚ի ձեռան ունէր անշարժ ,

Ցոյժ ՚ի կողմանց երկոցունց խոցէին նետք, զօրն անկանէր։
Իսկ յորժամ լերսագաձի դանայեցւոց դէմս եդեալ դէտ՝
Թօշափեաց զայն եւ յաւել եւս եւ ինքնին գոչել ահեղ,
Լքջոյց ըզպետսըն ՚ի լանջս եւ մոռացան զքաջարութիւն։
Զարկառոց զօր օրինակ զանգեայ կամ զՀօտ օգեայ ըզմեծ
Խուճապեն գազանք կըրկին ՚ի տարտաժամ սեաւ գիշերի՝
Ընթացեալք յանկարծագէմ, հօտապետին կալով բաջէ,
Այսպէս փախեան ամենեքեան զի Ապոլլոն
Ահիկ երկիւղ, եւ տրտմացուց եւ Հեկտորի փառս ընձեռեաց։
Ի ցըրուել անդ յայնժամ պատերազմին այր զայր ըսպան։
Հեկտոր զԱրկեսիլայ եւ զԸՍտիքեայ զարեւն եհատ,
Ցորոց նա պատենազէն Բիովտացւոցն էր զօրապետ,
Մենեսթեայ սա ւեծանձին հաւատարիմ ընկերակից։
Էնիաս զՄեդոն եւ զՊասոս աթիկ չարեաւ.
Եւ էր սա հարճորդի Ո՛յիլեանոյ գիւցազարմին,
Մեզան՝ եղբայր Էասայ եւ բնակ[illegible] ՚ի Փիլակէ,
Ցերկրէ հարցըն տարագիր, վասն [illegible] տրեան անկանելոյ՝
Եղբօր մօրուն Բրիովսկայ զոր Ո՛յիլեան ունէր հնազեան։
Իսկ Ցասոս էր իշխեցօղ ըսպարապետ աթենացւոց,
Եւ որդի յորլորչեալ Թուկղիդեանըն Սփելոսի։
ԶՄեկիստեա՝ Պաւիգամոս, եւ Պոլիեան ապան զնքիս
Ցասոլչան՝ անդ Հակատան, եւ զՊՀոմեան՝ վերն Սքինովը.
Եւ Պարիս ըզՈՒիվեդ ՚ի Նահապետի՝ ՚ի փախչելն անդ՝
Ընդ Ծայլ ուսոյն հար յետուստ, եւ ըսպըզնիչն եհան ընդ թափ։
Աքայեցւոց, մինչ սղբա կապտելին դեռ ըզնոցա զէնս,
Ի պարկէն խորեալ փոսին ուՀ՛ի շերտափակըն տըւեալ գրոհ,
Այսր եւ անդըր խուճապեալք՝ անկանէին ՚ի պարիսպ անդր։
Իսկ Հեկտոր առ տրովացիան ուժգին գոչմամբ բառնայր իւրախոյս,
Ի Նաւհնեար անդըր հրամայել, եւ զարիւնոտ Թողուլ կապուտաս.
Իսկ զօր ես ՚ի Նաւացըն մեկուսի տեսից այլազգ,
Անդ Նըմա մահ նեղեցեալ, եւ ոչ եզբայրըն՝ ոչ քոյրք անշուշտ
Ջառնիցեն զինքն ՚ի մահուն խաղուածին հզօրին հաղորդ,
Այլ շունք գէշ գէշ ոսոսանիս մերոյ հանգեալ ցըրցըռեսցին։
Ձայս առաց, եւ զերիվարսըն մըռաքակեալ ընդ ուս՝ վարեաց,
Խրախուսեալ կարգ ըստ կարգէ զորովագացեան, որք ընդ Նըմա
Սպառնական համառօտ գոռամամբ՝ ահեղագոչ աղաղակաս
Ձկառաձիգ ձիան ուղղէին, եւ Ապոլլոն Գուշանն ՚ի գլուխ
Ձիորափոր փոսին ափուռնս հեշտեաւս ոտիքըն տապալեալ՝
Ի մէջ անդըր հոսեաց, եւ կամըրջեաց զայն՝ ճանապարհ
Նրկայն եւ լայն խոր ՚ի ջուխ հոսեալ մերոյ ոէգընկէցի,
Յորժամ այր ըզրաձկին փորձեալ կորով արձակիցէ։
Խուռն հոսէին նոքա նոր այն, եւ Ապոլլոն գիմեալ յառաջ՝

Մեծապանծն 'ի ձեռն սասպար՝ զաքայեցւոց քանդեր պարիսպ
Դիւրով յոյժ, որպէս թէ ոք մանուկ զաւազն յերդ 'ի ծովուն,
Որ յորժամ տղայօրէն կազմիցէ խաղալս զպղիտպիտուն
Անգրէն ընդ խաղ վերըսոխն ոտիւք ձեռագ ցընդհատ ցըրուէ.
Նոյնպէս դուս, նեռօղ Գուշակ, զբազում վաստակ եւ ըզաւժանս
Ցընդհատեր զաքայեցւոց, եւ 'ի նոսին արկեր տապնաս։
Ստուն այսպէս արդելեալ առ նաւինեղոյն կային ընթեր՝
Քաջալերեալ ըզմիմեանս, եւ աստուածոցն ամենեցուն
Ձեռս ամբարձեալ մեծաձայն աղաչէին իւրաքանչիւր.
Գերինեանքն մանաւանդ Ղեւսորս՝ իւնամօղն աքայեցւոց,
Պազատեր առատձեալ բազուկս յերկինսն աստեղազարդ.

Արամազդ հայր, թէ երբեք ոք անդ յԱրգս ցորինաչատ
Ձարկատոյ կամ զոչխարի ձիներելով պարգեւս տպղեր՝
Ազերսեաց դառնալ անդրէն, եւ տիպարկեալ քո խոստացար,
Ցիշեա զայն, Ոլիմբեանդ, եւ զքո հեղգեա զեղեռնային,
Մի այսպէս զաքայեցիսս 'ի պատուհասիւն մատներ սրտմտանց։

Ձայս ասաց աղօթանուէր, եւ Արամազդ ամենիմաստ
Ընկնէլեան ալեւորին լըսեալ զհայցուած՝ մեծ որոտաց։
Իսկ տրովեանք, առեալ ըզքո տապարակրին Արամազդայ,
Եւս քան զեւս յարդիացիս գոյիւ տային յուշ ածեալ ըզմարտ։
Օրինակ ինն յաղէտ ալեք լայնածաւալ մեծածովուն
Ըստ կողս հելեալ զեղու նաւին՝ 'ի բրտնութեան հոգմոյն ձնակէլ,
Քանզի այն է մանաւանդ որ ըզկոհակսն կուտակէ,
Նոյն տրովեանք 'ի մեծ խօչիւն անդր ըստ պարիսպն անցանէին,
Եւ ըզձիսն յառաջ վարեալ՝ մարտ առ նաւաց գընկէին խելս
Երկայրի սիպեղ մօտաստ, տղբս վերստաս յերկվարցըն,
Եւ նոքա 'ի սեռս քաշտեալ անուն բառնանց՝ յորս ամբարձան՝
Մըկընդոք երկոյնիւք՝ որ անդ 'ի նաւսն առ նաւակուս
Կային առ ձեռն յօդուածոյք, 'ի ծագս իւրեանց պըղընձակապք։
Իսկ Պատրոկլոս, մինչդեռ տակաւ աքայեցիք եւ տրովադեանք
Ի բացէ յերագ նաւացն ըզպատնիշսըն կըռուէին,
Ցայնժամ նա 'ի խորանի անդ քաջարուն Եւրիպիլեայ
Կայր նըստեալ եւ դըղդեր ըղնա քանիւք, եւ զժանտ վիրսն
Ըզգեզոց ցաներ դարմանս 'ի սեռս ցաւոցըն գիւրուլթիւն։
Իսկ յորժամ ընդ պատնէշն հառս հրոսեալ ըզպրովացիսն,
Եւ գուժեաց գանայեցւոցն ազազակի շռինդ եւ փախուստ,
Ճիչ բարձեալ վայեաց անդէն՝ ձեռացն ափովք կոծեալ զազդերսն,
Եւ յոտից հանեալ բանիւ հնծածելով բարբառեցաւ.

Ո՛չ եւս ապ, Եւրիպիլէ, թէպէտ կարօտ ես տակաւին,
Կարեմ կալ մինչեալ առաս, զի մեծ անշուշտ դըղդեցաւ մարտ.
Այլ ըզքեզ ըզփոքիեացէ ապատեակգ, իսկ ես վաղվաղեցից
Հայց ըշտապ առ Աքիլլեա՝ յարուցանել զինքն 'ի գուսպար։

Ո՛ գիտէ, Թէրեւս 'ի բան խրատուս չարժեմ ըզսիրտ նորա
Ատուածով. քանզի բարի է յորդորումըն սիրելոյ։

Եւ յասել իւրում զայս՝ ընթանային իւր գաղշապարք.
Իսկ աքայիկք սկիզբ կային ընդդէմ արուեստիցըն խուժելոյ,
Բայց վանեալ 'ի նաւէիներոյն ոչ ուժգին զասակաւատորն.
Այլ եւ ոչ արուեստացիք ըզդանայեանց կարէին ոազմ
Հարկանել բեկանել՝ երթալ խառնել 'ի վրանն եւ նաւս։
Այլ որպէս կարագին ըզնաւափայտ՝ հարթ հաւասար
Ծըղկէ հընուտ հիւսանն 'ի ձեռս՝ որ ամենայն իմաստուեթեան
Խելամուտ իցէ ձարտար 'ի հանճարոյն Աթենասայ,
Այսպէս սոցա հասարակ ձըգեցաւ մարտ պատերազմին.
Բայց այլք զայլովք նաւակօք ոգորէին 'ի գուսպարած։

Իսկ Հեկտոր՝ մեծափառն Էասայ կաց դէմ յանդիման.
Եւ սոցա զմիով նաւաւ եդեալ մաքառ՝ ոչ զօրէին,
Ոչ սա զնա դըրդուել եւ հուր զնաւատորմաւըն հարկանել,
Եւ ոչ նա վանել ըզսա, իբրեւ մըզեաց գամ մի աստուած։
Այդ Էաս ձոխապատեհ ըզնալիատոր՝ նկխոյժ ձեռ՝
Որ հըրձիգ լինէր 'ի նաւն, եհար ընդ լանիըզն գեղարդեամբ.
Թընգեցոյց գլորեալ զերկիր, եւ 'ի ձեռացն անկաւ խանձողն։

Իբրեւ յայն արկանէր ըզհօրեղբօր որդեակն Հեկտոր
Չի 'նդ փոչի Թաւալեցաւ առաջի Թռուխ լաստափայտին,
Տրտմացաւ եւ լիկեոնաց մեծազօրացաւ սրտի քաջալերս.
Տրտմացեք եւ լիկեոնք եւ գաղդանեանք ընթերամարտք,
Մի ուրեք գնայցէք 'ի բաց 'ի ձակատէս յանձկութեան աստ.
Ըզնչիսայ հանէք որդին՝ պյասապարիսի նաւացս անկեալն,
Ըզկազմածս իւր կողպուտս գուցէ տարցեն աքայեցիք։

Զայս ասացեալ արձակեաց Էիաս զաշտն փայլակնադէտ.
Ի նմանէ վրիպեալ եհար զՄաստորեան ուստրըն Լիկոփրոն,
Զէասայ պաշտօնեայն կիմերացի զբնակեալն ընդ իւր,
Որ զի այր էր ըսպանեալ յաստուածայինն 'ի Կիմերս։
Ըզսա 'ի վեր քան զականջն 'ի գլուխն ահեղ սուր պըղնձով,
Մինչդեռ կայր մերձ առ Էաս, եւ 'ի խելսց նաւսն գըլեալ
Ցորայեալ ըզգետնեցաւ հոգեթաւալ, լուծան անդամքն։
Էասայ քրտամընեալ՝ բարբառեցաւ առ իւրն եղբայրս.

Ջաղցուենիք իմ Տեւկրէ, ապանաւ ընկեր մեր մըտերիմ,
Մաստորեանըն զոր մեք՝ զառ մեզ եկեալն 'ի կիմերեայ՝
Սիրելի ծնողացս 'ի չափ մեծարէաք անդ յապաթանս,
Ըզսա մեծանձնըն Հեկտոր ըսպան. խակ ո՞ւր օրհասականքդ
Իցեն նեաք, եւ լսյնպէսի՞ զոր քեզ Գուշակն ետ Ապոլոն։

Զայս ասաց, եւ նա 'ի վեր առ՝ ընթացաւ կաց առ նըմա
Ճապուկն ազեղն 'ի ձեռին եւ նետաընկալ պատկանգարան,
Եւ երագ երագ փըքրին 'ի սրտվայնն ոստուցանէր։

Եւ եհաս ըզԿլիտոս՝ Պխենորայ զորգին չքաղել,
Ըզհամհարզ Պուլխամոյ՝ Պանթոյածին գերափառին,
Զի կալեալ զերեսանական աշխատ լինէր զերիվարքն,
Առ չընորհս Հեկատորի եւ տրտմացուց ընդ այն մըղեալ՝
Ուր Թանձրախուռնն ջոկատք մըրըրկէին գընդաց գընդաց,
Շոյտ եհաս նըմին ոձիր, զոր չտրգել ոք, Թէպէտ ցանկայր։
Զի յետուստ ի պարանոց իւր մըխեցաւ ցաւոց սըլաքն,
Անկաւ նա ի կառացն, եւ երիվարքն ընկրկեցան՝
Դատարկ կառս հընչեցուցեալ. իսկոյն արքայն Պուլխամաս
Ա՛ռ ի միտ, եւ ինքըն նախ երիվարացն եկն ընդ առաջ,
Զորս եւ յանձն արար յորգին Պրոտհաւնեայ յԱսինեոս,
Եւ բազում յորժ տայր պատուէր՝ մերձ իւր զնիանն առ ակն ունել,
Ինքն անգրկին գաթձեալ երթեալ ի նահատակըն խառնեցաւ։

Իսկ Տեւկրոս մինչ եւս նա ի պղծձաղձին եհան Հեկատոր,
Եւ առնէր իսկ զըրաւ մարտին առ նաւս աքայեցւոց,
Եթէ զայրն՝ ըզգոտ մարտիկ՝ հարեալ նետիւ Թափէր զոդիսն։
Ոչ ակաց սակայն զանխուռ ի գոլ մըտացն Աքամազդայ,
Որ պահեալ զՀեկատոր՝ զՏեւկրոս Տելամոնեան ար՛կ ի փառաց.
Զի յընտիր անդ ազեղան խըզեաց ըզլարն իւր քաջըզոր
Ի կորովս անդ գըրկացն, եւ պղընձաձոյլ փըքինն յայլ դէմ
Մոլորեալ վրատրանդի, եւ ի ձեռացն անկաւ ազեղն։
Իսկ Տեւկրի սոսկացեալ՝ բարբառեցաւ առ իւրն եղբայր.

Ո՛վ ազէտ. զմայտիս մերոյ խորհուրդս ի սպառ խըզէ աստուած,
Որ հհան ի ձեռացս ընկէզ զազեղնըս լեալիճ.
Եւ եթէ ըզընտրելսըս լարս որ այսօր ընդ այգն արկի՝
Կալ ի տեւ ժուժկալիլ Թանձրատարափ Թռուցիկաց նետից։

Եւ նըմին պատասխանի Ցնկատմանէն մեծն Էաս.

Է՛ սիրուն, իսկ զոս Թափեալ ի քաց զոդիսն եւ զինիս հերձակս, —
Զի աստուածոյ ինդ դանայեռնքըս մախացեալ խանգարեաց զայն, —
Ա՛ռ ի ձեւն ըզգելարդն երկայնաձիգ, աստպար զուռաւզդ,
Եւ մարտիր ընդ տրովացիս, սըրտասլընդեա զայլն եւս ամբոխ.
Զի Թէպէտ յաղԹօղ ելցեն, ասկայն եւ մի՛ անվիշտ անջան
Զգելատախտ կալցին քաշակս, այլ յուշ մեզ յուշ գուռալր կըռուոյ։

Զայս ասաց. նա զլայնալիճն ի վրանս երԹեալ եդ անդր ի քաց,
Եւ զուսովք շուրջանակի զչորեքԹիԹեղն արկեալ աստպար,
Եւ ի գլուխն հզօր եգեալ ըզպատարագըն գեղաչէն՝
Զձիաքաշն յոր գարգմանակ ճօճէր վերուստ ահագնագին,
Եւ առեալ զարի նիզակն՝ ըզսրընթաքանչ ի սուր ալրկնիճ՝
Նշ գընաց, եւ ընԹացեալ հասանէալ եկաց առ Էասայ։

Հեկատոր, խըրեւ եառս ըզՏեւկրեան նետըն վատԹարեալս,
Առ տրովեանան եւ լիկացիս խրախոյս եւարձ ահեղագոչ.
Տրովացիք եւ լիկեանք եւ գարգանիոք մերձամարտիկք,

Սիրելիք, արբս լերուք առ խորափոր նաւատորմին,
Յուշ ձեզ ոյժ պընդութեանդ, քանզի տեսի աչօքս իմովք
Րզպիլքինս ատն աւազի յԱրամազդայ եղեալ գերեզ։
Զօրութիւն Արամազդայ գիւրաւ յոյժ գայ մարդկան 'ի յայս,
Եւ յորժամ ըզգերագոյնն ընձեռուցէ փառաց պարծանս,
Եւ մինչ նըւազ առնիցէ եւ ձեռըն տալ ոչ կամիցի.
Որպէս արդ զարգիացւոցն դնըս հաւասալ եւ մեզ օգնել։
Այլ համագունդ մարտերուք առ նաւսինեբոյս, եւ որ 'ի ձենջ
Նեռահար կամ սիպախոց հացէ 'ի մահ եւ յօրահաս,
Սեռցի եւ ոչ ինչ տնչուք վասն հայրենեաց լեցի նմա մահ.
Ամուսինն եւ որդիք նորուն ըզկնի իւր ապրեսցին,
Տուն եւ վիճակ իւր անխոտ, աքայեցիքդ յորժամ գնայցեն
Նաւսիվիւղ աստի չըւեալ 'ի հայրենի քաղցըր բնաշխարհ։
Զայս ասաց եւ արծարծ զոդիս եւ զոյժ բոլորեցուն։
Անդուստ եւ յայնմ կուսէ քաջալերեր զընկերսն Էաս.
Ամեթ, արբիացիք. այժմ իցէ շահ, կամ կորընչել
Կամ ապրել՝ եւ ըզպարիսը հանել մերժիլ 'ի նաւսինեբոյս։
Ա՛ին ինչ ունիք, զի թէ հեկտոր կորպահարտիս կացի վնասակ,
Հեռիտոս հասանիցէք իւրաքանչիւր 'ի հարցդ երկիր.
Ո՞չ ըսէք հեկտորի զամբոխն ողջոյն իւրահատուկըս,
Որ ահա զնաւատհանգիստ հըրձիգ առնել խնդասիրեալ գայ.
Օ՜ն եւ ծն, ոչ 'ի կռապատ ինչ հրատիրել, այլ 'ի գետոցդ։
Իսկ մեզ չիք ինչ քան զայս՝ խորհուրդ եւ միտք սղնըւագոյն,
Զոտս 'ի կռիւ հարկանել եւ կալ խառնել զձեռս եւ զկորով։
Լաւ իցէ՝ կամ կորընչել եւ կամ ապրել մի անգամ,
Քան յերկար հաշիլ մաշիլ 'ի թախծալից պատերազմի՝
Առաւիր այսպէս առ նաւս՝ 'ի վատթարաց աստի արանց։
Զայս ասացեալ՝ յարոյց զոդիս ամենեցուն եւ զզօրութիւն.
Անդ հեկտոր զԱքեդիոս լսեալն զորդին Փերիմեդեայ՝
Զիշխան փովկեացւոց. Էաս լսեալն զԼուզոմնաս՝
Ըզգեաւեաց զօրավար՝ զԱնտենորի զաւատրըն ջբքիլ.
Եւ զՈվտոս ըզԿիլլենեան՝ զոլիքիտոմաս հզոր աստաղեաց
Ըզհամշարզ Փիլեւսենին՝ զեպիացւոց միծանձնոց պետ։
Զայն տեսեալ՝ դիմեաց Մերգէս, զոլիքիտոմաս խուսեակաց 'ի կռիւ,
Ի սմանէ վրիպեաց նա, քանզի Թոյլ ոչ եւս Ապոլլոն
Թէ զաւակ գանձոտի նոր նախամարտիկս անկցի աստղատես։
Այլ նորա 'ի մէջ կըրծիցըն կրիզմոսի ցըցեալ զաշտէն,
Սա գլորեալ զարկաւ զգետնի, եւ նա կապտեաց ըզգենին յուսոյն։
Յայնժամ նըմա ձգ ակռացան Դոլոփս 'ի տէգ քաջահրմուտ,
Լամպետեանցն զոր հզօր մըրցանաց քաջ արուեստագէտ
Ագնըւագոյնն յաթանց ծըծաւ. Լամպոս լաւմեդոնեան։
Սա տիգաւ զփիլեւսենի վահանն եհար անդ շէշտ ընդ մէջ

Հուսպ 'ի վերայ յարձակեալ, սակայն պահէր զնա Թանձրը զբահ
Զոր կըրէր կարաւանգիւք պատշաճաւոր, եւ զոր փիլեաս
Աճ երբեմն յԵգիպտոյ՝ 'ի Սելլեից ջուրց վըտակաց.
Զի հիւըրնակալ իւր Եւփեռէս սրտանց ակըայն էր ընծայեալ՝
Ադանել 'ի պատերազմ ընդ Թըշնամեաց դեմ ամրութիւն.
Որ եւ յայնժամ յորդեկէն մաքսիոյ հեղեռեաց ըզպատակումն։
Ըզսուրա պղընձաձոյլ եւ Թաւագաշ գըլխանոցին
Զխորանին յետին ստորոտ հարեալ Մեգէս սուր գեղարդեամբ՝
Հատ ընկէց ըզգարգմանակըն ձիագէս, որ ոզջ անկաւ
Հողեալ յերկիր, գետ եւս 'ի գոյն ծիրաներփին պայծառափայլ։
Մինչ կայր ակն 'ի յայլմանակ պատերազմեալ ընդ իւր 'ի տուկ,
Օգնական հասեալ նըմին Մենելաւոն արիսական՝
Կաց զանխուսք ոգեզան առ կողն եւ զսուն եհար առ 'ի թիկանց,
Եւ սըլաքն անց մաղկին ընդ լանջս իւր Թաւի մըխեալ յառաջ.
Ի բերանս հարեալ նորա տապալեցաւ Թաւալագլոր։
Դիմեցին երկոքեան գերծուլ յուսոյն ըզպղընձի զէնան։
Իակ Հեկտոր տոհմայնոցն ամենեցուն տայր քաջալերս,
Եւ կըշտամբէր նախ զարին Մելանիպպոս Հիկեատսնեան,
Որ երբեմն ըզծանրագոյլ հովուէր անգեայս 'ի Գերկոսէ
Մինչ գետ տակաւին Թըշնամիք չեւ էին հասեալ.
Իակ յորժամ գանայեցաւ ճօճճեմականքն եկին նաւէր
Դարձ արար յԻլիոն՝ առալքնեալ 'ի տրտմացեալ,
Առ Գրիամ օԹեանեալ՝ պատուհասեալ նըմին որգուոյն զոյգ.
Զոր կըտփեալ Հեկտորի եւ բաղբաղեալ խօսեցաւ զայս.
Թողացայնք ոգեզին այսպէս, Մելանիպպէ, եւ ինչ քընաւ
Մտմտալի սիրտ քո սիրուն ընդ մահ որգուոյ մերս հօրեղբօր։
Ո՞չ հայես, զինւոր ընդ զինեալն Գալափսի կամ Թաբէմափեալ։
Ակն ասքի. ոչ եւս հնազանդ ընդ տղպատանեաց է մարտընչել,
Մինչ չեւ մեր ըզնոցին սատակեալ կեանս, եւ կամ նոցա
Հիմն յատրեւ զբարձր Իլիոս ըզնկեալ, ապանեալ ըզբուն բընիկս։
Զայս խօսեալ՝ խաղայր յառաջ, զՀետ երեսայր այրն աստուածա-
Նըմ մեծին Էաս Տելամոնեան զարդիացիս սըրատապընդէր. [կերտ։
Լերուք յարս, ով սիրելիք, եւ 'ի մըտի գիմիք զամօթ,
Պատկառեալ 'ի միմեանց 'ի կարեւոր պատերազմունս։
ՑամօԹազած 'ի մարդկանէ շատ են ապրեալք քան սատակեալք,
Իակ փախստեայցն՝ ոչ պարծանք կանգնին եւ ոչ զօրութիւն ինչ։
Ասաց զայս, բայց եւ նոքա ինքնին էին յօժարք 'ի նպաստ,
Եւ զբանսն 'ի միտ առնուին, եւ պատանիսաւ սըրընձակուռ
Ցանկէին ըզնաւատորմին, իակ Արամազդ գերգեր զտրտմեանս։
Եւ գերգեր զԱնտիլոքոս Մենելաւոն ահեզագոտ.
Գան ըզգեզ, Անտիլոքէ, չիք ոք կըրասէր յաքայեցիս,
Ոչ հանգոյն քեզ երագոտան եւ ոչ 'ի մնասըս կորովի.

Արդեօք զայր ոք խոյացեալ հարկանիցէ՞ ի տրտմացուց։
Զայս առացեալ՝ ինքն անգրէն գընաց, սակայն ըղնա զբերդոյց։
Եւ Թըռնաւ յախոյենաց անտի, Հըզգաց զաշխէն փայլուն
Աչս ածեալ շուրջ զնովքեւ. իսկ յարձակել առն ըզմըկունդն՝
Ընկըրկեցան տրտմացեք, բայց ոչ նա զգէնն ընդ վայր ընկէց.
Ա՛յլ ըզրգին Հիկատաւնեայ զՄինալիպոս խիզախական՝
Որ դիմեալ գայր՝ թիկնեւ, եհար ընդ լանջսըն առ ըսաեւածն.
Եհան գըզրգ յանկանեն, եւ զայգս իւր ծածկեաց խաւար։
Ոստեաւ Անթիլոքոս, որպէս բարակ սըրտավարեալ
Ցեղնոցն մի վերաւոր, յոր՝ ի վագելն յիւրոց խըշտեաց՝
Որտորգին՝ ինա նեռ դիպեցուցեալ՝ զանդամին ելոյծ,
Նոյն՝ ի քեզ, Մելանիպպէ, խաղաց արին Անթիլոքոս
Դիմազերծ առնել ըզգէնդ. այլ ոչ զանիւալ եղեւ Հեկտոր,
Որ նըմին եւ ախոյեան արշաւաստոյր՝ ի Հակատուն։
Ոչ եկաց Անթիլոքոս, Թէպէտ եւ ժիր պատերազմող,
Ա՛յլ փախեաւ ոստոստեալ, իբրեւ գազան եզեռնագործ՝
Որ ըզգամիռըն խոշտեալ կամ զանգերդն առ արջառք՝
Փախուցեալ գընայ մինչ չեւ գումըրտակեալ տրանց ամբոխ.
Այսպէս փախեաւ Նեստորեանն, եւ Հեկտորի եւ տրտվազեանց
Զայն ահեղ եգեալ ըզկնի՝ նեռա հոսէին հեծեծելիս.
Նա դարձաւ եկաց անգին յընկերակցացն հասեալ ըղիր։
Իսկ տրտվիանք, յոտխծուց երեւեալ սիրտ չազգակերաց,
Ի նաւհնեաքըն ձնոպէին՝ զԱտամպդայ լըցեալ հրամանաս,
Որ այժ մեծ ազդէր նոցա, եւ զարդասանացն ոգիս մեղկեալ՝
Ի գերեւ ըզփառան հանէր, իսկ՝ ի նոսա չընչէր իրաւոյս։
Փանդի կամք սըրտին էին՝ Պրիամոեանըն Հեկտորի
Տալ պարծանս, ի՝ նաւափայտսըն կորածոյրս հըրդեհ լինել
Հուր անհունջ սաստկատոյր, եւ զահագին խընդիր Թետեայ
Բովանդակ հանել՝ ի գլուխ. զի յայն հայէր զգծնն Արամազդ,
Տեսանել գամ մի աչքն ըզգացակէզ նաւին ձեռնանջ։
Զի յայնմհետէ վերըսաին տրտվեանց փախուստս՝ ի նաւհնեաքըն
Հանդերձեալ էր նեւթել եւ գանայեանց ընդհել ըզգիտոս։
Ցայս խորհուրդ՝ ըզՊրիամեանն Հեկտոր գըրգէր՝ ի խոր մակոյկն,
Որ ինքնին իսկ գըլխովին գէտսին եզեալ յայն նըկըրտէր,
Եւ մուէր որպէս Արէս նիզակաձօ՛, կամ հուր ծախիչ
Մոլեցի՝ նգ սարըս լերանց՝ ի թաւսաթուփ Թանձըր մայրուց։
Փըրփուր ըզգերանովքն գիզանէր, եւ աչք նորա
Ի ներքուստ ահագնատես յուշեց ցայտեր փայլատակունս,
Եւ գըլխանոցըն գիրտանամբքն ահեղագիրկ ձօձէր՝ ի մարան։
Ա՛յն զի նա ինքն Արամազդ յարգիւրն պաշտպան կայր Հեկտորի,
Եւ ըզնա միայն՝ ի խառն յոգնաժողով քաջորերոյ՝
Պատուեալ փառատուրէր՝ որ ի՝ արձակեացն էր լինելոց։

Զի տագնապէր յիւր վերայ զՃակատագիր օրհաս մահուն
Պալլեան Ամենայս յուժգին բազկի Պելիասծնին ։
Եւ ցանկայր փլուզանել զՃակատս սրանց՝ Թեւահոխեալ
Ուրանօր եւ բազմամբոխ տեսանէր գունդ եւ զէնս ընտիր ։
Բայց եւ այնպէս բեկանել զօրէր ինչ ոչ, Թէպէտ Ճնպէր ։
Զի խումբ գործեալ բըրգաձեւ համբարատակեալ կային ընդդէմ,
Իբրեւ վէմ՝ հուսկ ի սպիտակ ծով սեպացեալ քարկառակոյտ,
Զի շքշող հոզմոց ըզդէմ ունի սրարշաւ հրոտակելոյ,
Եւ աչեաց լեռնացելոց՝ որ դիմեալ յինքըն խորտակին ։
Դանայեանք նոյն ընդ տրովեանց ժուժկալչէին պինդ աներկիւղ ։
Նա սակայն հրեցայտ շուրջ փայլակնացեալ՝ ոստեաւս ի խուռն,
Եւ անկաս յայն խիզ սպիք՝ որ յերեսդ նաս անկանիցի
Հրահոտակ հոզմառատն մըրրկեալ յամպոց, եւ նա բոլոր
Փըրփրագէզ ծածկեցաս, եւ գըմբնդակ մըրրկին չունչ
Մըռընչէ յատագաստին, յահչէն դոլան նաւաստից միտք,
Զի սուղ ինչ խըտրեցաս ի մահուանէ հասանելն ուղ ։
Ախտունակ ի լանջս իւրեանց աքայեցւոց վարանէր սիրտ ։
Սակայն ինքն իբրեւ ստիւծ չարախորհուրդ հատեալ յանգեայ՝
Որ յերեսիւրս ծայրածաւալ մարգաց բիւրոց բիւղք արածին,
Ընդ նոսին անգուրդն ի մարտ ընդ գազանին գնա անվըմնաս
Ի վերայ կըռուել արեան եղջերակոր իւր երընչուն,
Յառաջինս եւ ի վերջինըս ցանգ նախրին բերել պարտագ,
Իակ նա ի մէջ անդր ոստուցեալ կալեալ զերինջըն լափլիզէ,
Ալք ոջոյն սասանեցան. նոյնպէս յայնժամ աքայեցիք
Ցաստուածոստ, ի հեկտորէ եւ ի հօրէն Արամազդայ
Համօրէն փախեան, եւ նա զՊերիֆիտեսէս միայն ըսպան
ՉՄիկենացի՝ զհոգեզեալ սիրտն Ճնա, այնմ որ գնայր հրնչահուռ
Ցերիսթեոս արքայէն առ Հերակլեանն արուորովիւն. [Թեամբ
Ի հօրէ անտի ծընեալ ի վառեցարէն ընտիր որդի
Պէս պէս լաւութեամբք, Թէպէտ ոտիւք, Թէպէտ մարտիւ,
Եւ մըտաքն ընդ առաջինսըն Միկենեանց Ճոխապարծոյ,
Որ յայնժամ հեկտորի մատոյց ըզփառսըն գերագոյն ։
Զի գարձեալ յետս ընդ կըռուվ՝ ընդ աստպարին հարաս չըրթունս՝
Չոր կըրեր արՃըղնաւոր՝ ալաքաց ընդդէմ պատանիչափակ ·
Անդ գրնթեալ գայթագղեալ անկաս յորսայս, եւ գրլանոցն
Ահաւոր ինն եռս բոմբիւն ըզծամեղեաք կործանելոյն ։
Զգաստ եկեալ խակոյն հեկտոր եւ ընթացեալ առ նա մատեաւս,
Հար ի կուրծսըն առէգ եւ սպան հուսկ առ սիրտն ընկերակցաքն,
Որ Թաղծեալք ըզմըռերսին՝ ոչ կարացին օգնել նմա,
Երկուցեալ յոյժ եւ ինքեանց յաստուածոյնոյն ի հեկտորէ ։
Յանդիման հասին նաւացն, որ ցանկէցին զնաս վերինքն՝
Որպէս նախն էին հանեալք, եւ խուժէին նոքա զաղբաք ։

Իսկ արգելանք յառաջակարգ նաւաց մեկնեալ առ տագնապին
Ապիէն առ վերստնոյն առին զտեղի միահամուռ,
Ոչ ցըրուեալք ընդ ճամբարն. ամէնք եւ ահ կալաւ զնոսա:
Զի անդուլ յաւէժաբար գոչմամբ մխիանց տային խրախոյս,
Դէրենեանըն մանաւանդ Վեստոր պահպանին աքաջեցաց,
Պաղատէր վասն հարցն եւ մարց՝ միւմ միւմ արկեալ աղերս.
Քաջ լերուք, ով տիրելիք, զմարդկան 'ի միտ արկէք զամէն.
Ցուշ լեցին իւրաքանչիւր որդիք, կանայք, ինչք եւ ծընօլք,
Թէպէտ ուրուք կենդանիք եւ Թէ ուրուք մեռեալքն իցեն.
Ես նոցա փոխանակ որ չենըն մօտ՝ կամ աստ յողոք,
Պինդ կացէք արիաբար, եւ 'ի փախուստ մի դառնայցէք:
Զայս ասացեալ ընդոստոյց զոգիս եւ զմիտս ամենցուն:
Զամէն միգին զաստուածառւոք յաչաց նոցա բարձ Ամենասն,
Եւ ասաի անտի նոցա լոյս մեծ ծագեաց յերկուց կողմանց,
Թէ 'ի նաւացն հանդիսէ, 'ի զուգակիր Թէ ճակատուէն:
Եւ տեսին ըզՀեկտորն ահեղագոռ եւ զիւր համշարժս
Որ 'ի Թիկանց կողմանէն 'ի բաց կացեալ կըռուէին ոչ,
Եւ որ անդ զերագ նաւուքըն մըզէին ըզպատերազմ:
Իսկ մեծանձինն Էասայ չէզեւ հաճոյ սըրտին անդ կալ՝
Ուր անցեալ առ հասարակ կային որդիք ազայեցոց,
Այլ մեծաքայլ վազվզելոք ընդ նաւհներոյն ձեռուանց տախտակս,
Եւ շարժէր 'ի ձեռան հեծան մի անճոռնի նաւամարտացուս,
Մածուցեալ երկաԹագամ քսան եւ երկուց կանգնոց 'ի չափ:
Որպէս այր ձիախաղաց յերիվարել հրմամամրզիկ
Երիվարս յորժամ ընտրեալ զատանիցէ չորս 'ի յոգունց,
Ի դաշտէն ընդ արահետն 'ի մեծ ոստան մըղեալ վարէ.
Զարմացեալ սըշնուն բազումք, սրք եւ կանայք, ինքն անյոդդուղ
Միշտ անասյիթաք միոյ 'ի միւս վազեալ փոխի, նոքա Թըռչին.
Նոյն ընդ երագ նաւուց բազում յարկաց տախտակս ոստնոյր էաս
Մեծամեծս ընԹանալով եւ ձայնն յերկինքս ժամանէք:
Զի անդուլ ահեղ գոչմամբ գոնայեցաց կոչդայր խրախոյս,
Պընդապէս կալ պահպանել ըզնաւատաորմն եւ զպատուանս:
Եւ ոչ Հեկտոր կայր մընայր 'ի կուռ վառեալ տրամեանց դընդին,
Այլ խարտեաշ որպէս արծուի հաւուց Թըռչնոց գիմեալ յերամ
Արօրևոց 'ի ճարակ ըզգեռեզերք ջուրց վըտակաց
Սագաց կամ խոզուց, երկայնավիզ կամ Թէ փորոց,
Խոյանայր այսպէս Հեկտոր ուղիղ 'ի նաւ կատուտապըսն
Նըկըրտեալ յատաղձէմ, եւ Աքամեղք մըզեաց ըզնա
Մեծայայելի ձեռամբն յետուստ, եւ ընդ նըմին գըրգէր զխուժանն:
Եւ անդէն զկարկուճիքն մեծատ գառնուԹեան յարդարեցաւ.
Գոյր կարծել անխոնջելիս եւ անվհատս ընդդէմ միմեանց
Պատահելոյ 'ի պատերազմ, այնպէս ուժգին ոգորէին:

Եւ այս միաք մտրտուցելոցն էին, զի ոչ աքայեցիք
Ակն ունէին ապրելոյ յերկրանէ, այլ սատակմանն.
Եւ ակ տրովեանց սիրտ խիզախէր եւ բարեքաջին ի լանջս եւրեանց
Հերձիք ըզնաւսն առնել, ըզնկել ըզդիւցազունսն աքայեցիս։
Սովին խորհրդովք ասային սոքա ընդ իրեարս Հակաս։
Սակայն բուռն եհար Հեկտոր զանգընդաչոյս նաւին խելացն՝
Գեղանեւոյն Ծովահերձի, որ ի Տրոյա զՊրոտեսիլաս
Էր բերեալ, եւ ոչ անգրէն ի հայրենին դարձոյց երկիր։
Իզտոյտս լաստափայտիւն աքայեցիք եւ տրովագեանք
Մօտ առ մօտ ըզմիմեանս սատակէին, ոչ ըսպասեալք
Ի հեռուստ յարձակելոյ սայթից նետից եւ գեղարդանց,
Այլ առ կուրծս արձանացեալք եւ զնոյն ըզմի զդեցեալ ոգի,
Սայրատուր տապարօք եւ փայտատոք մանգաղէին,
Եւ Թըրովք մեծամեծիւք եւ նիզակօքն երկեւերանեան։
Եւ լայնուտ ընտիր ընտիր վաղակուռլոք ահագնագոյնք
Ա՛ւ ադամ դասատպանօքն, որ ի ձեւոյ՝ որ ի յուսոյ
Մըրկայարոյն անկեալք յերկիր. եւ սեաւ գետինն արեամբ հոսէր։
Բայց Հեկտոր՝ գամ մի զնեալոյ նաւին կալեալ՝ ոչ եւս եթող,
Այլ բուռն հարեալ զպաղպաջունն՝ առ տրովացիան ազաղակէր.
Հո՛ւր առէք, եւ դըրդեցէք գուք միահոյլ ըզդուպատածգ,
Եա մեզ այժմ Ամամազդ քան զամենայն օր արժանի,
Արկանել ըզբռամբ ըզնաւքս, որ այսր ընդ հենգըն գիշ եկեալ՝
Հասուցին մեզ զեան բազում առ վտուէնեան ալեւորացս,
Որ ի կամել առ նաւուցըն խելագ մարտ եդեալ կըռուիլ,
Եւ ինձ ոչ ասային Թոյլ, եւ զժոզովուրդն աքգելոցին։
Արամազդ ահելամառնչ Թէ զքաջս մեր բախեալ յոյնիժամ,
Այլ նոյն ինքն առ տեղեաւս ահա խրտեալս ասյ եւ հրամայն։
Զայս ասաց, եւ սատակագոյն անկան նոքա յարփիացիան,
Եւ այլ ոչ ժուժէր Էաս՝ բըռնաւորեալ ի խուռն արգանց.
Այլ առ խեթի կորընչելոյ՝ աւելի տայր խուռն ինչ նահանջեալ
Ի տախտ մի հօթնոտանեան, Թողեալ ըզյարկ արդակ նաւուն։
Անդ դէտային եդեալ կայր, եւ գեղարդեամբն անգըլխակի
Վաներ զորովեանն ի քաշտեաց, Թէ ոք բերեր զհուրըն լափլիզ։
Եւ յաւէժ ահեղ գոռայմամբ՝ դանայեցւոց տայր քաջալերս.
Ո՛վ սիրելիք, քաջագունք դանայեցւոց, Արեայ պաշտպանք,
Լերուք յարըս, սիրելիք, յո՛ւշ ժիր ածխոյիք. միթէ խոչ
Փարաւազս ինչ տալ անձանց Թէ գան յետուստ մեզ օժանդակիք,
Կամ պարիսպ ինչ հաստատելիով՝ արանց պահուստ յերկերանեաս։
Ձիք ինչ մեզ քաղաք ամուր աշտարակեալ մեզ ապաւէն,
Ուր առ ձեռն գոնդք կայցեն փոխանակիլ զմեր զօրաւիթիւնս.
Այլ ի դաշտ առագիկ տրովագացւոց կուռ վառելոյ՝
Ջառ ի ծով կոյս ի Թաւալ՝ ի հարցն երկրէ նըշանիմք հեռի։

Վասն որոյ՝ լոյս 'ի բազուկս, ոչ 'ի մարտէն վըհատութեան։
Ասաց, եւ մոլեգնեալ շահատակէր սուր աշտէիւն։
Որ ոք հուր 'ի ձեռս առ խոր նաւս հասանէր 'ի տրովադեանց՝
Ի շնորհս երեսացըն Հեկտորի յորդորելոյն,
Հարկանէր զայն Այաս՝ դիպեցուցեալ երկայն տիգաւն.
Եւ անդ նաւացն առաջի խոցեաց Թըւով երկոտասանս։

744

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՎԵՇՏԱՍՏԱՆԵՐՈՐԴ

## ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աքիլլէս շարժեալ յարտասուս եւ յաղաչանս Պատրոկլի՝ տայ նմա զիւր զէնսն եւ զգունդսն՝ երթալ հասանել վանել զվտանգն. յորոյ երեւելն՝ Աքիլլէս զնա վարկուցեալ տրովադացւոց, խուճապին 'ի փախուստ: Քաջութիւնք նորա, յորս եւ սպանումն Սարպեդոնի, որոյ մարմինն հրամանաւ Արամազդայ հօր իւրոյ՝ հուսկ ուրեմն յետ բազում կռուոյ եղելոյ փոխադրի սքանչելապէս 'ի Լիկիա յաշխարհ իւր: Պատրոկղ 'ի յարձակելն 'ի վերայ քաղաքին՝ կրճնի անկանի Ապողոն. նա պատահեալ Հեկտորի եւ սպանեալ զկառավար նորա, 'ի մրցելն 'ի վերայ դիականն նորա՝ զինազերծ առնէ Ապողոն զՊատրոկղոս, Եփորբոս վիրաւորէ, Հեկտոր սպանանէ:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

### ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐՈԿԼԻ

Ա յսպէս ազգս զգեզուառեալ ազգէն լատապիոյեաւն .
Իսկ Պատրոկլոս Աքիլլեայ՝ հովուէն ազանց՝ կայր առաջի ,
Հեզոյր ջերմ արտասուս՝ խբրեւ ազբիւր Թրխակոյլակ
Որ ՚ի բարձր ապառաժէ հոսէ վրսակ ընթեմատուեր :
Ցոր եւսագոան Աքիլլեւս տեսեալ դիւցազնըն գըԹացաւ ,
Եւ սսէ բարբառեալ առ նա բանիւք Թեւսւորօք .
Ջի՞ հարեալ կաս յարտասուս , Պատրոկլէ , զերգ ազջիկ մի տղայ ,
Որ ընդ մօրն ընԹացեալ՝ ապաչէ զնա բառնալ ՚ի գերկս ,
Հարեալ բուռն ըզհանգերձէն , եւ ձեռներսամ քնիկ խոփան ,
Եւ ՚ի նա նայի լարով կոպիզերով զի գինըն ստացի .
Նըմին գուռնակ , Պատրոկլոս , գորովալիր ապա հարկանես :
Եթէ զրոյց ինչ եւրեր Միրմիդոնաց կամ Թէ եւ ինձ ,
Կամ հասմաճաւ ինչ առանձին գու ՚ի փԹիոյ գինէ լըսար :
Կինդանի գեռ եւս ասեն զՄենիսիոս Ակտորեան ձեռ ,
Ողջոյն Էակոսեանն է եւ գեղեայ ՚ի Միրմիդոնս ,
Ընդ որոց յոյժ ՚ի յոգի հարկանեալք ընդ մահ նոցա :
Մինէ գու զարգիացոյց առնուցուս սուգ՝ զի կորընչին
Ան գոգաւոր նաւերոյն ՚ի սակս իւրեանց ժըլատուԹեան .
Մի պահեր ՚ի մահ՝ խոսեաց , զի երկրգեանըս գիտասցուք :
Ասացեր խոր հեծումԹեամբ առ նա , հեծեալըդ Պատրոկլէ .
Ո՛վ գեղեայ ձեռդ Աքիլլեւս , ալբայեցւոցս ըսկայազօր ,

Մի՛ ցաւնուր. զի այնպիսի յաքայեցիս բըռնացաւ վիշտ։
Չի որ կային միանգամ յատաջագոյն քանջ ամենայն,
Անկեալ ի նաւսըն դընին՝ որ նեռահար, որ տիգախոց։
Տիգանըն քաջազօր Դիոմիդէս կայ նեռահար,
Տիգախոց Ագամեմնոն եւ Ոդիսեւս նիզակաւոր,
Վիրաւոր եւ ի փըքնէ յազդէր խուրսմ Եւրիպիլոս.
Ցորոց կան ի դարման ամենահնար բըժըշկապետք
Ապաքինել ըղվէրան, իսկ դու դըժոխահեռ էս, Աքիլլեւս։
Քաւ մի զիս այդ կալցին ոխք, զոր դու քինաս՝ արիւ ի չար.
Ո՞վ ի քէն չահ ինչ երբէք այսուհետեւ տեսցէ ոք այլ,
Եթէ ոչ յարդիացւոց զոհիր եղեռն հալածիցես։
Անագորոյն. չէր քեզ չէր ապաքէն հայր Պելլեւս ասպետ,
Եւ ոչ մայր քո Թետիս, այլ ծով ծընեալ գքեզ կատաւսակ,
Այլ քարաժեռ ապառաժք, զի միոք ի քեզ են անողորմ։
Իսկ Թէ քեզ գուշակութիւն ինչ խէթ ի սիրտդ հարկանէ
Եւ քո մայրըն մեծարոյ պատմեաց ինչ քեզ Յուպատզոյ,
Այլ գէթ զիս յըղեա ձեռով, եւ զայլ ամէնն Միրմիդոնաց
Տըւեալ ընդ իս, զի լոյս Լեթեւս ինչ ծագեցայց ի դանայեանս։
Տուր եւս ինձ ազանել զըսպառազէնըդ քո զուսովքս,
Չի գքեզ յիս Թերեւս տեսեալ՝ դէպ յերկեն տրովեանք ի կըռուելոյն,
Եւ ոգի արիականքն արկցեն որդիք աքեանց հաչեալք.
Եւ լինիցի այս՝ Թէ եւ գոյդն ինչ՝ ըսփոփանք պատերազմին։
Եւ հեշտիւ անաչխատեալ ըզկոնչ որեարն ի ձակատուց
Ցոտան անդր ի նաւսց եւ ի վրանացըս մերժեացուք։
Զայս ասաց ազերսահայց պատասանեաց՝ յոյժ մանկամիտ.
Չի աներկեայ մահ անձին եւ չար օրհաս ժըլտեր խընդրել։
Երագոն Աքիլլեւս յոտից եղեալ ասէ առ նա.
Ո՛հ զինեւ, դիւ-ցաղալոմըդ Պատրոկլէ, զինչ ասացեր։
Ոչ յաստուածոցս ինչ ակն ածեալ գուշակութեան զոր գիտիցեմ,
Եւ ոչ մօրս ինչ նազելոյ յԱրամազդայ զրուցեալ ընդ իս.
Այլ այս ցաւ ծանրաձախիծ ըզսիրտ եւ զմիտս իմ հարկանէ,
Ցորժամ այր ոք ժըպրհիցի զըրկահարել զՀաւասաարտրդն,
Եւ զըլանալ ի պատուոյն հարըստութեամբ գոտոզացեալ.
Այս ինձ ցաւ է դըժընգակ, զի վիշտ բազում կրեցի յանձին։
Չոր որդիք աքայեացւոց ինձ զատուցին պարգեւ զաջիկն,
Եւ ատացեալ էր նիզակաւս՝ քանդեալ զքաղաքն ամրապարիսպ,
Չայն անգրէն Աւրիդէան Ագամեմնոն ալըքայ եհան
Ի ձեռաց իըրեւ յուրուք անաչխարհիկ վըտարանդեայ։
Այլ զանցեալըն Թողցուք. եւ ոչ համբուն ինչ ի մտի կայր
Փչեն պահել յատաքանան, այլ զայս եւթէ էր հատատեալ,
Մի յոխիչըս ցածնուք՝ մինչեւ եկեալ հասանիցէ
Շըշուկ եւ խաղմ մարտամարտ պատպարածին յիմ նաւատոմս։

Իսկ դու զգեցիր զուսովքըդ զիմ պատերազմի չքքնաղ անօթս ,
Եւ իշխան լինիր 'ի կռիւ Միքայիդնաց մըրցասիրաց ,
Քանզի առոյգ՝ տրովնանց մըրճին տամ փոխորկեալ պատառաց ընծաս ,
Արգիացիք 'ի ծովափըն կոյս մըղեալք՝ կան պաշարեալ ,
Եւ չըշնայ նոցա գեհին 'ի ցամաքէն՝ բայց խուճ եւ ի :
Եւ տրովացւոց խիզախեալ քաջքն ողջոյն հեզաս զեզաս .
Զի զնոյն սաղատարտիս ոչ տրկանեն յակն ըզՀակառ
Ա՛ր ընձեր փայլատակեալ . անշուշտ անդէն հալածականք՝
Լընուին գիակամբքըն զառուամիջս եւ ըզծործոս ,
Թէ արքայն Ագամեմնոն լեալ էր ընդ իս հեշտ եւ համբոյր :
Իսկ արդ կրնուին զՀամլետարաս , քանզի Տիդեան Դիոմեդի
Ոչ մոլի նիզակն 'ի ձեռն՝ 'ի դանայեանց վանել զելեն ,
Եւ ոչ ձայն ինչ յԱտրիդեայ ժրպիրն դըլխոյն բարբառելոյ
Հընչեաց յունին իմ երբեք , այլ Հեկտորի մարդախանձին
Բըրդի գայ իրախուսելոյն ըզպատերազմին՝ որ բովանդակ
Գրաւեցին գոմամբք ըզդաշտն [illegible]հարեալ մարտիս զաքեանս :
Այլ եւ այնպէս , պատրաստիլ , արիացաւ սրբ գնիմս
Վանել ըզժանան 'ի նաւաց , գոցել 'ի հուր բոցածաւալ
Հըրթռիռեալ ընձաւատորմն՝ հատցեն ըզդարձըն առնչալի :
Բայց ունկըն դիր , որպէս ինչ ես բանիս կընիք եդից 'ի մէջ ,
Որպէս զի մեծ ինչ պատճառ եւ պարծանաց քերցես ինձ չուք
Ցամաքային գանայեցւոց , այլ եւ նոքա զչքնաղ աղջիկն
Աքորէն յիս գտրձուացեն եւ յատկացեն պայծառ պարգեւս :
Ի նաւացն հեղքեալ զնոսա՝ գարձիր այսրէն . եւ եթէ քեզ
Ընորհեացէ առնուլ փառս ահագնաձունդ այրըն Հերայ ,
Դու մի առանց իմ սակայն ընդ կըռուասէր տրովադացիսն
ԻշՀ լինելով գուպարիլ եւս անմեծար վաս առնիցես :
Եւ մի դու , յաչխոյժ խայտալդ ընդ պատերազմ եւ ընդ նախճիրս
Տրովացւոց կոտորելոց , մինչ յՕլիմպոսէ իջցէ 'ի գիշըն յաւերժից .
Զի գիպաձիգն Ապոլոն սըրտի մըտաք սիրէ զնոսա .
Այլ գամ մ' 'ի նաւատորմըն ծագեալ լոյս՝ գարձցիս այսրէն ,
Եւ թողցես ըզնոսա մըրցել մարտիս 'ի գաշտի անդ :
Ո՛ տայր , հայր Ագամեդ եւ Ամֆինաս եւ Ապոլոն ,
Թէ չսպրէր 'ի մահուանէ ոք 'ի տրովեանց՝ որչափ եւ ենն ,
Նա եւ ոչ յարգիացւոց , եւ երկրքին մնայաք մեք ոքչ ,
Զի միայն քակէաք ըզսըրբանուեր բըրգունս Տրոյայ :
Զայսոսիկ առ միմեանս այսպէս սուքս բարբառէին :
Իսկ Իրաս ոչ եւս եկաց՝ 'ի սըրտաքաց բըռնադատեալ .
Ընկէր վինքն Ագամեդայ միաքն եւ տրովեանքըն նետաձիգք ,
Եւ բոմբիւն ահեղագոչ շուրջ զիրանամբքն ոլոսայր
Բախեալ փայլուն գըրնանոցն , որ անգադար կայր մըշտաձոյլ

ի պաշտոնէ պղծընծաղման, եւ նա յոգնեալ յահեակ ուսոյն
զինգապէս միշտ ունելոյ զշարժուն ասպարն այսորէ եւ անդր.
Այլ գըրդուել ոչ զօրէին՝ առիպեալ նետիւք շուրջ յամենուստ,
Եւ անդուլ դըժնէ թաղուն ունէր ըզնա, քիրան եւ սաստիկ
ի լնուին անդամոցն հոսեալ, եւ չէր ոգի կշանել.
ի կուսաց կուսաց չարիք յառեալ հոծեալ գային զչարեզք։
Ասացէք ինձ արդ, Մուսայք, ոլխմական առաձարին լնակք,
Նախ զիարդ անկաւ հուր 'ի նաւատարին աքայեցւոց։
Զիասայ հացի գեղարդնըն հեկտորի հուալ մատուցեալ
Չարիեալ սուսերըքն մեծաւ 'ի տիգաբանն 'ի սուր սլաքին,
Շէշտ ընդ մէջ հաս ընկէց. սակայն Էաս Տելամոնեան
Ճօճէր այնպէս 'ի ձեռինն ըզծայրատ բանն, այլ 'ի նմանէ
Բացագոյն անկեալ յերկիր պղծնէի սըլաքն հիքհաց շրթինք։
Ծանեաւ Էաս յանդիծ սըրտին ըզդեցըն գործ եւ առակացաւ.
Զի զմարտին խորհուրդս 'ի սպառ ֆըզեալ Արմատ ահելամունէ՝
Ընդ տրովեանց յաղթութիւն կամէր, եւ խոյս եւս 'ի նմանից։
Նոքա զհուրն ամենածախ արկին 'ի նաւն երագաթեւ,
Եւ անդէն ճարակեցաւ բորբոքեալ բոցն անչնչանուաւ։
Ա՛յսպէս 'ի խելս անդ հրրատն երթայր սըփռէր ծայրածաւալ.
Աքիլլի կոծեալ զազգերան՝ առ Պատրոկլոս ձայն արձակեաց.
Օ՛ն արի, գիւցազարմըդ Պատրոկլէ ձիամարտիկ.
Զոհերիմ հրոյն յարձակումըն տեսանեմ առ նաւկներոյն.
Գուցէ զնաւսըն ծախեացին, եւ անհնարին լինի փախուստս։
Ադեր ըզգենըն փուխով, եւ ես ըզգօրըն խրճեցից։
Զայս ասաց, եւ Պատրոկլոս վառէր կազմեր փայլուն պղնձով։
Եւ նախ ըզպատնապանըն գնդկցիկս յետ ըզպարձիքն՝
Ցօրինեալս եւ յարմարեալս արծաթձեզին Ճարտարանդգ.
Եւ երկրորդ ապա զզըրահս առեալ 'ի լանջս խըր ըզգինոյր՝
Չնրկարէնն՝ աստղաճաճանչ՝ զՀակիդեանն երագտին։
Եւ զուսովքն արկեալ ածէր զպղընձի թուրն արծաթագամ,
Եւ ապա յայնըմ հետէ զվահանըն մեծ հասատհարուստ.
Եւ 'ի գլուխն հըզօր եդաւ ըզսպաւսարսն արուեստաւոր՝
Ձիաբաշ, եւ գարդմանակ ճօճէր վերուստ ահեղակերպ.
Ա՛ռ կըրկին ամուր աշտեայս՝ ձեռքին իւրում պատկանաւորս։
Այլ չէաւ ըզսեփականն Հակիդեայ քաջին նիզակ,
Ըզծանր՝ ըզյաղթ եւ ըստուար, զոր ոչ ոք այլ յաքայեցւոց
Ճօճել զօրէր, այլ միայն Ճարտար 'ի նոյն էր Աքիլլեաս,
ԸզՊելեան հացին զոր եաս Փիլոմէն նորուն հօր սիրայնոյ
Ի Պելեայ բարձաւանգակէն՝ 'ի սատակումըն գիւցազանց։
Եւ հրամայեաս եաս ինքն հասցնել զձին Աւտոմեդոն,
Զոր ըզկին Ճակատամուղն Աքիլլեսի մեծարեր յոյժ,
Եւ էր իւր մըտերմագոյն 'ի ժուժկալել մարտկին 'ի գոս։

Եւ անգէն Աստուածն վերստ ձիանն ած ընդ սամիս
ԶԱչխէտն եւ ըզԱխաք՝ որ զոյգ ընդ հողմըս Թըռչէին,
Զորս այսոյն Զեփիւռի ծընաւ Մըրրիկըն ճկապառնէ
Մինչ 'ի մարգս արածէր առ հոսանաքն Ովկիանոս։
Եւ 'ի փոկս արտաքինս յաւել զընտիր Կայտառն 'ի կարգ,
Զոր Աքիլլեւս տպաւեաց երբեմն՝ առեալ զաստանն Էռեթլեի,
Որ եւ լեալ մահկանացու՝ ձիոց անմահից գընայր ձիոց։
Իսկ Աքիլլեւս ընթացեալ՝ ըզՄիրմիդոնան 'ի զէն վառէր
Ընդ վերանըս վերոնա, եւ նոքա վերդ գայլք գիշախանձք՝
Ցորոց 'ի սիրտս է նոցին անհընարին ոյժ ալընդուեձեան,
Որ ըզմնծ եղջերագեղ բեկեալ 'ի սարըս վեղկէրուս՝
Կեղեքեն, բոլորեցուն էրսիք կարմիր արիւնանէրկ,
Եւ երեքան միասուն 'ի ծմականիստ ապբերակուն
Լափել լեզուօք նրրբենիւք ըզմըկանուն Թուխ վըտակաց,
Զապաժոյժ արեան զգայեալ, եւ սիրտքն 'ի լանջսըն ամեհիք,
Եւ պորտք նոցին կըշտասկնդ խըծկեալ 'ներքին ցըպարպաճան.
Աչսպիսի Միրմիդոնացն ըսպասաւէրքը եւ զօրապետք
Ըզքալեան արքանեկաւ Էակիդեան երգոպոմն
Չերուայրն, եւ 'ի նոսա կայր Աքիլլեւսն արիսական
Չերիվարս եւ զորեարն ասպարաւոր խրտխտաձլով։
Ցիսուն նաւք էին երեսք՝ զոր սիրելին Ագամեզոյ
Աքիլլեւս 'ի Ցօղոյս զըրավեալքեր, եւ 'ի մին մի
Արք էին քսնասաւոք 'ի նըստատրանն ընկերակիցք.
Եւ էր հինգ կարգեալ սալարս յորս էր վըստահ յաւաշնորդել,
Իսկ ինքն՝ էր մեծազօր ամենիշխան հրամանատար։
Միոյ գընդին սպարապետ Մենեսթիոսն էր խայտազոհ՝
Որդի Սպերքիոսի յԱրամազդայ բըղխեալ գետոյն,
Զոր Պէլիսեան ծընաւ դուստրը դեզանին Պոլիդորա՝
Անխոնջին Սպերքիոսի, կին մարդ 'ի գից անուն հարեալ,
Բայց յանուանն՝ 'ի Բոլքոսէ 'ի զաւակին Փերիկերեայ,
Որ ակն յայտնի կին արար՝ որ ուսումնասիրեալ օժիտ անգաս։
Երկրորդին՝ Եւդորոս արիսական զօրավարեաէր,
Անձկորդի՝ զոր ծընաւ Պոլիմելէ գեղապարօզ
Փիլասայ գուստր, այլ նըմին որդիացեալ հրզօրն Արգոսասպան,
Իւրոյին սեռեալ աչօքն 'ի պարտուր մէջ վարձակայ
Ի պարտուն ոսկիպըրքին ամբոխագործոյն Ագամեմնի,
Եւ ելեալ նոյնհետայն 'ի վերնայարկն աղուն Հերմէս՝
Փունեաց ընդ իւր 'ի ծածուկ, որ եւս նըմին զաւակ պայծառ
Չնէդորոս՝ յընթացս տանն յոյժ քաջարշաւ եւ գոռ մարտիկ։
Իսկ ապա իբրեւ ըզնա Ինիմէա ծընընդեանամատ
Հան 'ի լոյս, եւ ետես ըզՀաւատացեալն արեգական,
Ագոռնանն Եաքիմնի կար զօրուժեան առեալ զաջիկն

Ցապարանքն իւր տարաւ՝ բիւրս ի բիւրուց տրեւակ օժիտս ։
Իակ փիլաս ծերն ըզխոշտարըն գայլեկեալ սընոյց խնամով,
Խանդակաթ սիրով փարեալ, որպէս Թէ զիւր բնութեամբ մանուկ ։
Երրորդին զօրավարքեր արիստակեսն Պիսանդրոս
Մեմալեանն հրոչակաւոր քան զամենայն Միրմիդոնայս
Ի գուպարել նիզակաւ, յետ հասմհարզի Պելիսածնին ։
Չորրորդին՝ ալեւորն խչխեր փինիքս ասպետապետ,
Հինգերորդին՝ Լայերկեայ Ճաւսակն ընտիր Ակիմեդոն ։
Եւ յորժամ զամենեսին դասակարգեալ զօրավարօքն
Ցօրինեաց Աքիլլեւս, պատուէր կընքեաց ազդովագոյն ։
Միրմիդոնք, մի ոտասնալիքըն մոռացօնք լեցին ումք՝
Զոր ի նաւսն երթագնեալս ըսպասնայիք որովագացուց
Ցամենայն ժամ յաթուեհաս, եւ լինիք ինձ մեղապիր ։
Պելէայ Ճետ գոնացարդ, անշուշտ լերի ըսմբեաց քեզ մայրդ ։
Անհամբոյր, որ առ նաւուքն ունիս զընկերսդ բըռնաբար ։
Գվեթ անդրէն գարձցուք ի տուն անդընդաջուս նաւատորմիս,
Քան զի գամ մի եկն ի սիրտդ անկաւ այդ ժանտ բարկութեան մաղձ ։
Ջայս ըստէպ ժողովեալ բարբանջէիք ։ արդ եկն եհաս
Գործ մեծ պատերազմի՝ ումմ ցանկայիքն ի սկըզբանէ ։
Անդ որ այր ոք քաջասիրան է՝ կըռուեացի նգ տրովադացիս ։
Ջայս ասացեալ մոգացոյց զամենեցուն զոգիս եւ զոյժ ։
Սերտեցան դասքն առաւել՝ յորժամ լըսան ըզԹագաւորն ։
Որպէս ոք՝ զի զտան բարձու զորմն յօրինէ հոծեալ քարամբք,
Ըզդոյզ լինել եւ պատրաստ ի հողմայնունչ բըռնութենէ,
Այնպէս կուռ կային վահանքըն կըմբաւորք եւ սազաւարտք,
Առագր յառագր յեղ, գըլխոնոց ի գըլխոնոց ի՛ւ այր առ այր ։
Զխոփս սազաւարտք ի ՃօՃ փաղանն գտրտմանակաց
Շընդհեն ընդ միմեանս ։ այնպէս կային մած առ իրեար ։
Բայց արք երկու յառաջոյ զինուորէին բոլորեցուն,
Պատրոկլոս ևԱւտոմեդոն, միախորհուրդք եւ միաչունչք,
Այդ ի գլուխ Միրմիդոնից կալ մարտընչէլ ։ Բայց Աքիլլեւս
Երթ ի վրանն եւ զգեղեցիկ Ճարտար արկեղն ըզկուսփն եբաց,
Զոր ի նաւն արծաԹաԹախիկն եդեալ Թետիսն էր զի տարցի,
Լըցուցեալ խըՃեալ շապկօք եւ հողմապահ պարեգօտիւք
Եւ Թաւազարդ օձոցօք ։ էր անգ իւր սկահ մի յօրինեալ,
Որով ոչ ի մարդկանէ ոք զանապային ըմպէր ըզԹուխ,
Եւ ոչ ումք յատուածոց՝ բայց հօր Ձնեայ Արամազդայ ։
Առեալ զայն յորկեղէ անտի սըրբեաց նախ ծըծմամբ,
Եւ լըւաց ապա յոտոզ ականակիտ ջուրց վիժակաց,
Լըւացաւ եւ զձեռս իւր, եւ սեւորակ լըցեալ գինի,
Եւ ի մէջ անգաստանին կացեալ ապա՝ դէսատն յերկինս,
ԱղօԹէր, եւ չանց Թաքուն ըզքանԹազատարձն Արամազդաս ։

Արամազդ տէր, Դոդոնէական, Գէլասգունի, հեռաբընակ,
Իշխեցօղ կարէՀմէռնէն Դոդոնէայ, եւ զքեւ Սէլլեանք
Շուրջ նըստին պատգամախօսք անտունալուսաք, գետնախըշտիք։
Լըսար զնմա ապաքէն երբեմն ըզքանս աղերսանաց,
Յարգեցեր զնա եւ հարեր սաստիկ ըզգունդն աքսայական,
Արդ եւ զայս ինձ այժմիկ կատարեա զուխտ խընդրուածոց։
Քանզի ես ասաստիկ մընամ նուաստս 'ի տարմըզնի,
Այլ զընկերս յղեմ 'ի մարտ ընդ բազմագունդ Միրմիդոնեայս.
Սրաքեա՛ նոքա նըմին ըզկռառս, ահեղամռունչք Արամազդ։
Զօրացո զոգիսն 'ի սիրտ, զի եւ հէնտոր առցէ 'ի միտ,
Թէ կարծղ ինչ իցէ եւ ինքնուրոյն պատերազմել
Գաշտօնեայս մեր, եթէ ձեռքն յայնժամ մոլին անպարտելիք,
Յորժամ ես իմով գըլխով արշաւիցեմ յԱրիսեան խաղմ։
Բայց ըզմարտն եւ ըզընշուկ մինչ 'ի լաստից փարատեսցէ,
Ողջանդամ առ իս ապա դարձցի յերկաթ նաւացս հանդէս՝
Ամենայն զինուքն հանդերձ եւ գիմագրաւս զինաւորակցօք։
Զայս ազօթս արարեալ ըզնաւս նըմա զգոնն Արամազդ.
Հայրն ըզմին ընորհեաց նըմա մտան եւ ասկայն ըզմիւսն արգել.
Եւ նըմա վանեալ ըզմարտս պատերազմին 'ի նաւինէրոյն,
Այլ զի ոչ 'ի կրնուցն դարձցի անգրէն՝ զայն զըլացաւ։
Արդ սա հօր Արամազդայ հնազանդեալ նըմէ եւ ազօթեալ՝
Դարձաւ եռմուտ 'ի խորանն եւ ասրկ ըզգաստանն 'ի տատանակն.
Եղ ակաց առ վերանկին, քանզի տնչայր եւս 'ի սըրտէ
Տրտմացեալն եւ ազգայնոց կալ 'ի զընին դըժնէ մարտից։
Իսկ նոքա սպառազինք ընդ մեծանձին Պատրոկլոսի
Տողեալ գնային մինչեւ խիզախ 'ի տրովացիսըն Թափեցան։
Եւ անգէն փոթորկէին պղտոտաբնակ բոտոց հանդոյն՝
Որոց անդ յարահետ ճանապարհին է նոցա առն,
Զորս մանկտին սովորեալ զայրացուսցէ մըշտալըլուկ.
Այըգպամբ, զի եւ յոգունց աշխարհօրէն ածեն վըտանգ.
Զի թէ զնոսին եւ անցորդ 'ի մարդկանէն ոք ուզիւսը
Դէրգեսցէ յակամայս, խակին ազի խրախոյս 'ի սիրտ՝
Ամենայն պանդ 'ի գուրս եւ զըգգիկացըն վրէժ խընդրէ.
Ըզսոցին յայնժամ զգածեալ Միրմիդոնաց ըզսիրտ եւ զինս՝
Հոսէին 'ի նաւացն, եւ հընչեցին գոռմունք անդաւս։
Իսկ Պատրոկլոս առ ընկերսըն մեծաձայն կարգայր խրախոյս.
Միրմիդոնք, մարտակիցք Գէլասածնին Աքիլլէսի,
Լերուք արք, սիրելիք, ըզքաջութիւն մի մոռանայք,
Զի զԳէլեանըն պատաւհասցուք՝ որ Աղգոսեանցն արուորագոյն
Ի նաւացս ատա հանգիսի, եւ հըզօտատիկըս մեսակուիք։
Ծանիցէ եւ Աթրիգեըն մեծատատ Ագամեմնոն
Զիւր վընաս, զի զքաջագոյնն ազգայեցւոց ոչ մեծարեաց։

Բարբառեալ զայս՝ եւ ասացյոյց զամենեցուն սիրտ եւ զկորով,
Եւ գրոհ եւուն միախուռն 'ի տրովացիս, եւ նոսքն 'ի շուրջ
Արձագանգս հարին ահեղ առ խրախուսանս աքայեցոց։
Տրովացիք իրրեւ տեսին ըզմենեխեայ զաւակն հուժկու,
Ըզնա եւ զպաշտօնեայն 'ի զէն 'ի զարդ փայլակնացեալ,
Թունդ առ սիրտ ամենեցուն եւ գումարտակք դղրդեցան.
Խիթացեալք Թէ երապտոնքն Գելխեան որ առ նաւուքն՝
Ընկեցեալ զոխիցըն քէն եւ 'ի համբոյրս իցէ եկեալ,
Այս ամենայն ոք ածէին փախչել 'ի մեծ կորըստեանէն։
Արձակեաց Պատրոկլոս ըզփայլածուն մըկունդըն նախ
Անդր 'ի մէջ 'ի հանդիպոյն՝ ուր յոգնախուռքը կուտակէին
Անդ առ խնքըս նաւի Պրոտեսիլայ մեծահոգւոյն.
Եւ եհար ըզԳիքեքաձա՝ որ ըզԳեան հեծելազօրս
ՁԱմիդոնեայ խազացոյց 'ի յորդագէմն Աքսիոսէ.
Զորոյ զալն հարեալ ուս, եւ նա յորասյս տապալեցաւ
Հաչելով փոչեթաւալ, զիւրեան ընկերք փախեան Գէոնք,
Քանզի ահ 'ի նոսա յամենեսին սրկ Պատրոկլոս՝
Սատակեալ ըզզօրապետն արիագոյն 'ի պատերազմ.
Ի նաւաց վանեալ զնոսին՝ ըզդարդարեալ հուրըն շիջոյց.
Նոյն անդ մընացեալ կիսայրեաց, եւ 'ի փախուստս դարձեան տրովեանք
Ահագին խուճապմամբ, իսկ դանայեանքըն խաւէին
Ըզգոգեալ կարկուտիւքն, եւ անվախուստ յորեւս ազմուկ։
Որպէս յորժամ 'ի բարձու գագաթանէ լերին մեծի
Վարեացէ կայծակնացայտն Զեւսմագդ զամպ կուտակագէզ,
Երեւին քնաս գիւանոցք եւ բարձրայոյն ապառք եւ մայրիք,
Եւ ցելեալ պատառաձ յերկնատաս արփին անպարտանակ.
Նոյնպէս մերժեալ գանայեանց 'ի նաւերեցոյն զհուր սիրելիս՝
Առին գոյն ինչ ոգի, սակայն կքատայն չէր գոչ գագար.
Ոչ յերեսաց Արեայ սիրտն աքայեցոց տրովագացիք
Թափէին դէմ 'ի փախուստ 'ի սեւաւէթոյր նաւատորմին,
Այլ հարեալ դեռ 'ի դիմի՝ հազիւ տային 'ի նաւաց խոյս։
Անդ 'ի ցըրուել Ճակատուն՝ ըսպան այր զայր 'ի սալարաց։
Եւ անդէն նախ առ Ժամայն Մենեսեայ Ձեան արիական
Զդարձելոյն Արկէխեայ զազդրըն խոցեալ սուր մըկընդաս՝
Թափ ընդ Թափ ըզպրկեցաւ 'ի կոզմանէ անցոյց 'ի կոզմ.
Եհերձ զոսկրըն աշանէն, եւ նա յերեսս անկաւ յերկիր։
Ըզթոռս վերատրեալ արիսեան Մենեձևոս,
Որոյ մերկ էին կուրծքն առ աստղարին, զանգամանն ելոյծ։
Փեյլիգես հեծեծեալ զի յանդըգնեալ դայր Ախիլլէոս,
Աձապարեաց եւ եհար՝ ուր Թանձրագոյն է մարդոյ Թամբ
Ի տորեւ զքսանն յոտքն, եւ շուրջ զերեւս հերձառեցան
Ջիլք եւ կարճք 'ի տուր սպրկին, եւ զաչքս խոր ծածկեաց խաւար։

Իսկ Նեստորականք, մին խոցեաց զԱսիմինիոս Հատու սիպաս,
Ասիլոքն, եւ մըխեաց ի կուշտ նորա զաշտեն պղնձի,
Զառաջեանն անկաս իւրով. բայց արդն ի ձեռս հասեալ Մարիս՝
Դիմեաց եկն յԱսիլոքոս՝ յալագս եղբօրըն սըրատմըսեալ,
Կանգնեցաւ առ գիսականն. իսկ զոյգըն դէպ Թրասիմեդէս
Կանխեաց եհար չեշտ զուան անվրէպ, մինչ չեւ ինչ վերս եզեալ նորա,
Եւ զբազուկն սրմատաթիլ հատ ի ներդից տէգ նիզակին,
Եւ կըտրեալ զսակրըն անգամ ըսպառըսպուռ՝ ընկէց ի բաց.
Ինքն ի գետին թընդիւք գլորեալ՝ զայջք իւրովք մածեաւ խաւար:
Ասպէս սղոս երկոքեան յերկուց եղբարցն անկեալ տապաստ՝
Գնացին ի մահճին անդընդային, ընկերըքըն քաջք Սարպեդոնի,
Զորս արդեաւորս Ամիսովդար ծընաւ՝ որ անոյշն ըզՔիմեռային
Զանվրկանդն անկըտաւելի՝ յոլով մարդկան ժանտ գըժընդակ:
Իսկ Ոյիլեանն Էաս գիմեալ Հերբակալեաց կենդանւոյն
Ըզկատեալն անդ ի խուան Կէորգուլոս, այլ նոյն ընդ նոյն
Լոյծ ըզկինսըն՝ մածեալեօք սրբոյն հատեալ ըզպարանոցն.
Արեամբ տապալեաւ առաջըն ոգոյն, եւ զայջս իւր
Կալաւ մահ ծիրանի եւ բըռնաւամահ օրհասին բախտ:
Գենելէոս եւ Լիկոմէն յարձակեցան ի միասին,
Զի նիզակքն ի միմեանց վրխակաւ Հրգեալ էին ընդ վայր.
Արդ տղոս երկոքին գարձեալ Թըրաւքն ընծեցան կից:
Անդ Լիկոմէն ըզվիզաչ գըլխոնային հհար խորան,
Սակայն հասալ յերասիակոքն փըշրեցաւ վազակաւորն.
Իսկ անգուստ Գենելէոս վիրաւորեաց զուշն ընդ ուսկամբ,
Եմուտ սուրըն բոլոր, մինչեւ մընալ մորճոյն եւեծ,
Եւ գըլուխըն կայր կախեալ, լուծան լըքան անդամք նորա:
ԶԱմասաս, Թեւծեւ ոտիքըն ժամանակալ Մերիոնէս,
Ցնծանէն ի կատաս հհար յալ ուան, անկաս նա ի կատացն,
Եւ հեղեալ մատաղուկ տարածեցաւ յայգըս նորուն:
Սուր սըղընձոփն ընդ բերանն Թոմենեւս հարց զերբմաս,
Եւ սրլաքըն սըղընձի ել ի ներքսատ ատղոյն Թեսփոնց,
Զախեաց զոսկերան ըսպիտակս եւ ատամունքըն Թափիկան,
Աչքն երկոքին ըզան արեամբ՝ զոր ի փեռնէկ փըրքաց փոզին
Ընդ բերանն եւ ընդ ռընդուսն, եւ ինա մահուն պատեաց Թոռս ամպ:
Սոքա պետք գանայեցուց այր ըսպանին իւրաքանչիւր:
Որպէս գայլք քանատարիկք յօգիս կամ յանձն յարձակիցին
Ի հօտին յափրշտակել զորս ի լերինս օգտակարքն խղեն
Ի հովուին խամաճիկնէ, եւ ի նոսին եզեալ գէտակին
Անդէն վաղվազակի խըլեն տանին ըզվատատիրոս,
Այսպէսնակ գանայեցեալք ի տրտվագին հատուն գըրոհ,
Որ մոռացան զբոռն տրտաճիկն՝ ձիգն ի վախուսս չարաչըշուկ:
Իսկ Էաս մածն ի հեկատոր սըղընձոպղին ներկրտեր ցանգ

Հարկանել նիզակաւ , սակայն նա փորձ ՚ի պատերազմ
Առաջարան արկանելի պարտածածկեալ ըզլայն ուսերն՝
Ուշ ՚ի չըչին ունէր զլացից եւ ՚ի շըռինդ աշտեից .
Չկեղաշուրջ յաղթութիւն մարտին առնոյր անշուշտ ՚ի միտ ,
Բայց եւ այնպէս կայր եւ ձեայր , պահէր զընկերսըն փարելիս :
Օրինակ իմն որպէս ամպ յՈլիմպոսէ սուրհայ ՚նդ երկին
Ընդ արփին ջերոտ՝ յորժամ արփուէ մրըրիկ յոյժ Արամազդ ,
Նոյն եւ սոցա ՚ի նաւացն եղեւ խուճապ եւ աղաղակ ,
Ոչ կարգաւ ինչ յօրինմամբ անցանելով անգրէն յայնկոյս :
Երադտան երիվարք զՀեկտոր զինուքըն տանէին .
Ըզպարովհան բանակն երկեր՝ զբըռնականութիւնն ՚ի վիհ փոսոյն .
Եւ բազուկք ՚ի խորտփոխ անդ կառաւիղ ժիր երիվարք
Ծայրաքեակ խորտակեալ զքեզիս՝ Թեղմն զինուս ազգայից :
Իսկ Պատրոկլ ըզհետ խաղայր՝ եւ անդգն ածեալ դանայեանց յոյժ ,
Տրովացւոցն հնձուլ էարիս , որ ՚ի խօշխն եւ ՚ի խուճապ
Չամենայն լըծին չաւիղս՝ յետ միանգամ ձիր լինելոյ .
Ի բարձունըս փոթորիկ փուչոյ ՚նդ ամպովք մրըրկեալ սըփռէր ,
Եւ ընդ կրունկ վերջոնեալ աալասըմբակ երիվարեանք՝
Չընթացս յոտան անդր ՚ի նաւացն եւ ՚ի վանաց ոլորէին :
Պատրոկլոս՝ ուր գունդագունդ զամբոխակոյտն եռես խըռնեալ ,
Խրախուսեալ անդր արշաւէր , եւ գլորէին արք ընդ սեռամբքն
Անկեալք յերես ՚ի կառաց , տապալէին դոլորգմամբ երկիք :
Իսկ յայնկոյս պարկէն փոսին ժիր երիվարքն ոստեան անմահք ,
Զոր տըւեալ էր աստուածոց չքնաղ պարգեւըս Պելէոս .
Խազային յառաջդէմ , եւ յորդորէր սիրան ՚ի Հեկտոր՝
Զոր խընդրէրն հարկանել , այլ տանէր զնա ձիանն երազ :
Զոր օրինակ յամբուռւոյ ծանրի երկիր Թոսի բավնդակ
Ցաշնային աւուրս՝ յորժամ տաստեկ հոսէ տեղ Արամազդ
Սըրտմըտեալ ՚ի պատուհաս արանց որ Թիւր ըզդատաստանս
Դատիցին հարըստացեալ ՚ի յատենի հրապարակաց ,
Եւ մերժիցեն զնրաւունս՝ անփոյթ վրիժուցն արարեալ դից .
Որոց գետք առ հասարակ յորդահեղեղ առաստացեալ՝
Զյոլով բըլրոց շեալ չեմակս ուղխիցն ողողք գերփեն յայնժամ ,
Եւ ՚ի ծովըն ծիրանի գիմեալ գըլեն ահագնամռունչ
Ընդ լերանցըն զառ ՚ի Թափս , եւ խաթարին արարք մարդկան .
Ձնոյն զամբիկըքն տրովականք ընթանային ուժգին փուընչմամբ :
Պատրոկլոս խրեւ պուղեաց ըզգուշամարտսն զաւասչինս ,
Ցետս անգրէն վերըստին վարեալ ՚ի նաւսըն կոյս գարձոյց ,
Ի քաղաք անգր ըստ ըղձին ելանել ոչ Թողացուցեալ ,
Այլ անդ ընդ նաւսն եւ ընդ գետն եւ ընդ պարիսպըն գարձերակըժ
Չհետ մըռեալ ատատակեր եւ գլոլվից հանէր վըրէժ :
Եւ հարեալ նախ անգգն ըզՊրոնոոս սուր գեղարգեամբ ,

Որոյ մերկ առ վահանին լանջքն երեւէր, եղծ զանդամն,
Եւ զգետնի զարկաւ Թընդմամբ. իսկ յարձակեալ նա միւսանգամ
Ի Թեստոր՝ Ենոփեան, — որ յաթոռակն ոլորկագեղ
Նստէր կըծիկ՝ մըտաբախ, եւ 'ի ձեռացն երասանակք
Ձերծեալ հոսեալ ցիր ընդ ցիր, — եւ նա հասեալ հար նիզակաւ
Զաջ կըզակն, եւ անցոյց ընդ ատամունս նորին Թափ.
Եւ կալեալ սըւնակոթովն՝ ըղծընօտի ձըգէր կառացն,
Որպէս զի զձուկն ոք ըղսուրբ՝ նըստեալ 'ի վէմ սարաւանդեալ
Ցանդըղեդոց հանէ լարիւ եւ պաղպաջուն պըղնձով 'ի դուրս.
Ի կառացն այսպէս ձըգէր փայլուն տիգաւ զերախաբացն,
Եւ Թօթափեաց 'ի բերանս, զոր յանկանելն ելք հոգին։
Եւ ապա զԵրիլաւոս ըզխիզախեալն եհար քարամբ
Ընդ մէջ կառափին՝ որ բովանդակ հերձաւ յերկուս
Ցամրակուռ զըլխանոցին, եւ ինքն յերկիր գլեցաւ յերեսս,
Եւ հեղեալ տարածեցաւ ըզնովաւ մահ հոգեկորոյս։
Ըստ նըմանէ զԵրիմաս, զԱմփոտերոս եւ զԵպալտես,
Զդամաստորեան Տլեպոլեմ եւ զԷքիոս եւ ըզՊիրիս,
Եւ զԻփեւս եւ զԵւիպպոս եւ զՊոլիմել արգէասեան,
Ըզմիմեամբք առ հասարակ ընկէց յերկիր պարարտարօտ։
Սարպեդովն իբրեւ եւես զանգօտեւած զըրահեալ ընկերսն
Ի Մենիտեան Պատրոկլի ձեռացն անկեալըս դի Թաւալ,
Խրախուսեաց կըշտամբանօք զաստուածանման լիկիացիսն.
Ամօթ, ով լիկեանք. եւ յո՞ փախնուք. այժմ էք ըսԹափ.
Ահա ես առնըս այսմիկ պատահեցայց արդ, զի ուսայց՝
Ո՛վ իցէ յաղԹօղդ այդ, որ մեծ ոճիր գործեաց տրովեանց՝
Ըզլոզունց եւ ըզքաջաց ծունկս արարեալ կարԹակոտոր։
Ասաց, եւ 'ի զուգիցն յերկիր Թափեաց զինքըն զինուքն.
Անդուստ եւ Պատրոկլի տեսեալ՝ վազեաց 'ի կառացն էջ։
Եւ սոքին, որպէս անգեղք կորամագիլք, կեռակըտուցք
Ի բարձու քարաժայռին ուժգին կանչիւք տան պատերազմ,
Այնպէս սոքա գոռալով միմեանց վերայ յարձակեցան։ —
Զորս որդին կորովամիտըն Զըրուանայ զնոսա տեսեալ՝
Գորովեցաւ եւ ասէ առ Հերա քոյրն եւ ամուսին.
Ո՛հ զիս, Սարպեդոնի սիրեցելոյս 'ի մարդկանէ,
Հասեալ է ինձ օրհաս, 'ի Մենիտեան որդւոյն պարտել։
Բայց 'ի յոյզըս խորհըրդոց սիրտս ընդ երկուս միտս հարկանի.
Կամ զի զնա կենդանւոյն յարտօսրալիր պատերազմէն
Ցափըշտակեալ փոխեցից 'ի Լիկիոյ ճոխ ժողովուրդ,
Կամ Թէ տաց 'ի պարտութիւն 'ի Մենիտեան քաջին բազկէ։
Եւ նըմա պատասխանի գեղեցկանաղն աչեղն Հերա.
Ահաւորըդ Զըրուանեան, բան որպիսի՞ ընդ բերան հաներ։
Զայր մի ոք մահկանացու՝ վաղուց յօրհաս ճակատագրեալ՝

Ի չարաշուք մահուանէ միթէ Թախիճ կամիս այսրէն.
Ախ, բայց այլ աստուածք չտուցուք քեզ յանձին առ հաւասարակ։
Աւասիկ եւ այլ ինչ քեզ, եւ գու ի մոռ կալչիր ուշիւ.
Թէ ի տուն իւր ողջամբ առաքեցեալ ըզԱրտակերսէս,
Տեա եւ այլ ումեք ի դէպ գուցէ ապա կամք եղիցին
Արձակել զարդին սիրուն ի դանձաթեր մարտակրուէն.
Չի չատք ըզմեծ ստանալ Պրիամուն կան պատերազմիալք
Ընդհանից զաւակունք, զորս ի ցաստումն ածցես սասոիկ։
Այլ թէ քեզ է սիրելի, եւ խորովին աղէքզդ քո,
Թող ըզնա ի խիստ կըռուին ի Մենխոեան Պատրոկլի ձեռս
Լինել նըզկուն, բայց սակայն ի գնալ ոգւոյն իւր եւ կենաց
Առաքեա զՄահ եւ զանողջ Քուն զի բարձեալ տարցեն ըզնա,
Մինչեւ ի լայն ի հիկաց ի ժողովուրդն հասանիցեն.
Անգ ըզնա հարազատքն յուզարկեացեն եւ բարեկամք
Ի դամբան եւ մահարձան. զի այս է չուք վախճանելոց։

Զայս ասաց, մարդկան հայրն եւ աստուածոց ոչ անհասուակաց,
Բայց տարափս ընդ երկիր արիւներանգ տեղայց չաղխէ
Ի պատիւ սիրուն որդւոյն՝ զոր հանդերձեալ էր Պատրոկլի
Սպանանել ի գալարտուտ Տրոյայ հեռի յիւր աշխարհէն։ —
Իսկ տղքա խրթեալ դիմեալ հուպ առ միմեանս հասանէին,
Անգ յայնժամ Պատրոկլոս ըզհոյանունըն թրտասիմէ,
Զարքայիկն Սարպեգոնի զերեսաւոր պաշտօնեայ քաջ,
Հարուածեալ ի նեարդին որովայնին՝ զանգամանն ելոյծ։
Սարպեգոնին երկրորդ դիմեալ փայլուն տիպաւ՝ վրիպեալ անաի,
Զերիվարն ահաւ Կայտաս ընդ աջեակ ուսոյն նիզակաւ,
Որ փըշնդացեալ, ի փըշել զոգին, անկաւ անդ վըրնջեալով
Ընդ փոշին հազալծաւալ, եւ չունչ ոգւոյն Թռուցեալ գընաց։
Իսկ ամուլքն էջն ի հեատ, լուծն ի ձըրնիչ, խառն երասանք.
Չի որ ի փոկան արտաքինն՝ անկեալ դընէր ձին ի փոշւոջ։
Եգիտ այսմ Աւտոմեդոն կորովատեզ դուշ եւ Ճարակ.
Ի թանձրաթաւսն ազդերէն ձըգեալ ըզվերն երկայնաչափ,
Կարկառեալ եւ զաւրընթերն եհատ, չեղեւ ապաժամանն.
Ողղեցան միւս երկոքին եւ զաւակեւիք մըտին ի դոլորս.
Խառնեցան եւ արք անգրէն ի կենախուզ մարտին գաւազար։

Անգ Սարպեգոնին միւսանգամ փայլուն տիպաւն սրմալեալ,
Աչաքին ասյր ի վերուստ ահեակ ուսոյն անց Պատրոկլի,
Ճիրան անհաւատ. ըզկնի ապա եղ պըղըձաձողն Պատրոկլոս,
Եւ տորոյն ոչ ի նանիր ինչ ի բազկէն փախեաւ մըկունգ,
Այլ եհար՝ ուր առաջագոյնն ըզհաստոյժ սիրտն անջըրպետէ։
Եւ անկաւ որպէս ապտակ եւ կամ բարտի մի տապալեալ
Կամ Թեզոշ մի բարձրատուն, զոր ի լերինս հիւսանց մանկունք
Նորաշէնք տապարօքն հարին լինել ի նաւափայտս,

Նոյն առասլի երիվարացն եւ կառաց կայր նա դի տապաստ
Զատամունսըն կըրճտեալով զագուտան արկեալ յարբենոտ հող :
Օրինակ իմն առիւծ հրոսեալ յանգիստն ըզգուշ
Ըզնարտեաշ եւ զմեծասիրտ՝ յերընդուց ջոկ հանգաստընկթաց ,
Եւ կորընչէ առիւծուն ընդ ծանրլեցքն հեծծծելով ,
Նոյնգունական վհատասուր լինկեանցըն պետ 'ի Գատրոկին
Վիրաւոր 'զգալ ջանայր եւ զանձկալին կարդայր զընկեր .
Գնաւկոս սիրուն՝ ընդ քաջաց քաջամարտիկ , այժմ յոյժ 'ի գէպ
Կանգնել կալ քեզ նահատակ եւ խիզախել 'ի պատերազմ .
Ցանկալի լեցի քեզ արդ , Հէ ժիր էգես , դըժնէ գուպար :
Նախ զորեարն արիական՝ ըզլինկեանց պետըն յորդորեա
Ընթացեալ ընդ ամենայն , զի կըռուեսցին զՍարպեդոնիս ,
Ապա եւ դու յիմ վերայ դընիցես մարտ 'ի սայր պըղնձի :
Զի ես քեզ այսուհետեւ ակընկորանք եւ նախասինք
Լիցիմ միշտ զօր հանապազ , եթէ երբեք ազատեցիք
Մերկասցին ըզգէնս յինէն յանկեալցս ատա 'ի կռիւ նաւաց :
Աղէ սիրեղ կաց զօրատէս , քաջալերեա եւ զգուշեղն ոգեղէն :
Այն ինչ բանքն 'ի բերանն էին՝ կոփոյց մնհատն վախճան
Զաչըս նորա եւ զընդունս . իսկ նա 'ի լանկըսն ազատի
Տրտմեալ կորղեաց ըզգեզարդն , եւ ախոնգիքն եկին ըզհետ .
Եւ ըզաեղ նիզակին եւ զվէր տիկս Թագեաց համոյն :
Մերմիգոնք հասեալ կալան անդ զերիվարս իւր ըզգեցընչեալս ,
Անձկացեալս 'ի փախուստ՝ 'ի Թագրանալ տեսրըզն կառաց :
Գնաւկոսի գառնասպէս ցասեաց 'ի լուր ձայնի նորա ,
Սիրտ նորա մորմոքեցաւ՝ զի յօգնութիւն ոչ ժամանէր .
Եւ զբազուն առեալ ձեռամբ ձըմրէր մարձէր , զի էր 'ի ցաւս
Ի վիրացըն զոր Տեվրոս՝ վանեալ զեղեան յինկերակացս ,
Զինքն 'ի դիմէն 'ի բարձունըս պատուարին խոցեաց նետիւ :
Եւ կացեալ յաղօթս ասէր առ Ապոլլոն կորովածիգ .
Լուր , արքայդ , ուր եւ իցես 'ի Լիկիոյ Հեթ ժողովուրդ ,
Կամ 'ի Տրոյա , զի յամենատես ուսանիք կարօղ ես գուշակել
Մարդոյ վըշտասեակ , որպէս այժմ յիս հասին երկունք :
Զի է խոց յիս կարևվէր , այրաստուր ցաւք 'ի ձեռս հարան ,
Եւ արիւն իմ ոչ գիտէ բնաւ ցամաքել , եւ ծանրանայ
Ուսն իմ ինձ 'ի նմանել , եւ ըզնիզակս ոչ առասիմ
Գինդ ունել անգիգեւուն , ոչ ընդ ատեան 'ի կռիւ մաւտիլ :
Իսկ արդ այր ազնըւագոյն կորուաւ՝ որդին Ագամեզդայ՝
Սարպեդոնն , իսկ նա եւ ոչ իւր որդեկին հասանել վիզ :
Այլ արքայ գու ինձ , զայս վերըս գառնասլեհան բըժշկեալքիս ,
Ցածո զցաւս , տուր զօրութիւն՝ զի խրախուսեալ զղենուրայիցս
Ըզլինկեանս՝ յորդորեցից 'ի գուպարած պատերազմիս ,
Եւ ինքնին ըզգիակամբ մնհացելոյն մնքառեցայց :

Զայս խնդրեալ աղերսալն՝ եւ Ապողոն լուաւ Գուշակն,
Իսկ եւ իսկ անցոյց ըզցաւսն, եւ 'ի վիրէն դառնակըսկիծ
Ցամաքեաց զարիւնըն թուխ, եւ 'ի հոգին իւր արկ կորով։
Ի սըրտին իւրում 'ի միտ էառ Գլաւկոս եւ ցընծացաւ,
Զի մեծն աստուած ունկընդիր եղեւ փութով հայցմանն իւրում։
Նախ զօրեարն արիական զլիկիացւոց պետս ընդոստոյց
Ընթացեալ ընդ ամենայն՝ կալ գուպարել զՍարպեդոնիւ.
Եւ ապա սկայընթաց խաղայր գընայր առ տրովացիսն,
Առ Պանթոյեան Պուլիդամաս եւ Ագենովր աստուածազան.
Ընթացաւ եւ յԷնիաս եւ 'ի Հեկտոր պըղընձավառ։
Եւ կացեալ առընթեր՝ ըզթեւաւոր արձակեաց ձայնս.
Հեկտոր, իսկ արդ դու բնաւ իսկ մոռացար զնիզակակիցս
Որ վասըն քո 'ի սիրելեաց եւ հայրենիք երկրէն նըժդեհք
Տան զանձինս իւրեանց 'ի մահ, եւ դու չկամիս գալ 'ի թիկունս։
Անկեալ կայ Սարպեդոնն՝ ասպարաւոր լիկեանցն իշխան,
Որ պահպանէր օրինօքն եւ զօրութեամբն ըզԼիկիա.
Նիզակաւ ըզնա պղընձին պարտեաց Արէս ընդ Պատրոկլիւ։
Այլ հասէք, սիրելիք, եւ զայրասցին սիրտք ձեր 'ի ձեզ,
Գուցէ զզէնսն առցեն աւար եւ ըզդիականըն զըզուեսցեն
Միրմիդոնքըն սըրտմըտեալք ընդ դանայեանց այնչափ կորուստ,
Զորս առ երագ նաւկներոյն սատակեցաք մըկընդահար։
Ասաց եւ զընաւ տրովացիսն անտանելի պաշարեաց սուգ,
Անմըխիթար, քանզի սիւն էր քաղաքին իւրեանց նեցուկ,
Թէպէտ այր օտարաշխարհիկ. զի զհետ իւր գայր ուժգին ամբոխ,
Ցորս ինքնին նա 'ի ճակատս արիաբէս շահատակէր։
Դէմ եդեալ յօժարափոյթ չոգան ուղիղ 'ի դանայեանս,
Կարապետէր նոցա Հեկտոր՝ Սարպեդոնի սախս ըզցարեալ.
Բայց Մենետեան Պատրոկլի գըրգեաց զաքեանս լանջք թաւամազ,
Առ Էասըն երկոսին ինքնայորդորս ասացեալ նախ.
Այժմ, Էասք, նախանձելի եղիցի ձեզ քերքել զոստիս,
Որպիսիք երբեմն էիք յառաջագոյն ընդ քաջս արանց։
Անկաւ այրն՝ որ առաջին յաքայեցւոցս ոստեաւ պատնէշ՝
Սարպեդոն. այլ յանկարծ ըզնա կորզեալ այպանէաք,
Եւ աւար ըզզէնսն յուսոցն հարկանէաք, եւ զայլ եւս ոք
Ցընկերացն՝ իւր վրիժակաց՝ սատակէաք 'ի պղինձ անգութ։
Ասաց զայս, նոքա ինքնին էին յորդորք 'ի դիմամարտ.
Եւ 'ի կողմանց երկոցունց զօրացուցեալ ըզգումարտակս,
Տրովացիք եւ լիկիացիք եւ Միրմիդոնք եւ Աքայեանք,
Բախեցան ըզդիականամբ մահացելոյն՝ 'ի պատերազմ
Ահագնագըգորդ աղաղակաւ, եւ զէնք արանց մեծ գոչեցին։
Բայց գիշեր կորըստաբեր դըժնէ խաղմին արկ 'ի վերայ
Արամազդ, զի զսիրելին որդւոյն լիցի մարտ դառնամահ։

Վանեցին նախ տրտմացեալ զաքայեցիսն ալակաքաւս ։
Զի հարցաւ ոչ վասն ինչ այլ ոք ՚ի գընդէն Միրմիդոնաց ,
Մեծանձինն Ագակլէսի զաւակ՝ դիւցազնըն Եվղեւս ,
Որ յառաջ ՚ի բնակաւէրըն Թուգիոն Թագաւորեր ։
Իակ յայնժամ ըստանձակ ըզհօրն եղբօր զարի տրգեակն ,
Առ Պելլեա մատակաւ յայերս եւ առ Թետիս արծաթձիաձիկ ,
Որք ըզհետ ճակատամարտն Աքիլլի գնալ առաքեցին
Յիլիոն ՚ի քաջաձի՝ պատերազմիլ ընդ տրովացիս ։
Այդ յայնժամ՝ ՚ի ձեռնարկէնըն ՚ի գին՝ եհար Հեկտոր շքեղ
Բրունաքարամբ ըզկատափին՝ ընդ երկուս զայն պատառելով
Ցամրափակ գրլխանոցին , եւ նա ՚ի դին անկաւ ՚ի պորտ ,
Եւ հեղուս ըզնուաւ ոգեպահանջ օրհասին մահ ։
Յընկերին մեռանելոյ կըսկըծեցաւ սիրտ Պատրոկլի ,
Դէպ ուղիղ ՚ի նահատական ոստեաւ ՚ի ժիր շահէնի տիպ
Որ վարէ հալածական ըզհոլամուկս եւ զաւարմահաս ։
Այնպէս ուղղորդ ՚ի լինկեանըն , Պատրոկլէ ձիամարտիկ ,
Ընթացար ու՚ի տրտվացիս , սիրտ քինոյդ ըզհամոզէիր ։
Եւ զորդին սիրելի զԼիմեմնեայ զըԱթինելաս
Բրունաքարամբ հար ընդ ուշն եւ գլխոյրդ տրտր ըզնետրդան ։
Ցետս հարան նախամարտիկք եւ ինքն Հեկտոր պերճապայծառ ։
Ի չարի ձիգ տրտնջնկեցի՝ զոր ոք ուժգին տրամակիցէ
Ի գուպար , եւ կամ՚ի մարտ՝ ընդ մահազին Թըշնամեաց գէմ,
Նոտն տեղի տրտվացիք , ոչ այեցիք հալածեցին ։
Այլ քան զայլս յառաջ Գլաւկոս՝ աստպարակող լինկեանցըն պետ
Դարձաւ եհար սատակաց ըզմեծասիրտըն Բանթիկլէս
Փալկունիի սիրած զաւակն , որ Եվլէտա քնակեալ ՚ի յարկ՝
Փառաք եւ մեծուԹեամբք ՚ի Միրմիդոնս առաւելուր ։
Ըզտրտա՝ յանկարծագարշ եհար Գլաւկոս ըզսանձամէջն ,
Իբրեւ այն ինչ հետամուտ ըզկնի իւր լեալ բուռն հարկանէր ։
Կործանեցաւ տրտիմաԹունգ , ոչ այեցւոց ծանր եհաս սուգ
Ընդ անկումն առնն քաջի , եւ տրտվացիք խընդացեալ յոյժ՝
ԸնԹացեալ յոգնախուռնըն կանգնեցան կացին գնովս ։
Բայց եւ աքեանք զարուԹիւն ոչ մոռացան՝ նգիմ կորովեալք ։
Այդ ըսպան Մերիոնէս այր մի վառեալ ՚ի տրտվացւոց՝
Զի՝ ուռոգոն, զարի որգին Ընետորի՝ քաւրին հզելոյ
Իպայինն Ապամադայ՝ պատուեալ յազգէն աստուածաբար ։
Ի նէրքոյ ծընօսքին եւ ընդ ուսկամբ խոցեաց ըզնա ,
Գնաց իսկոյն չուէնն յանգամոցն , եւ զնա կալաւ խաւար ահել ։
Լինաս ՚ի Մերիոն ըզպըզնձազէնն արձակեաց տէգ ,
Ցուսացեալ գիպուածանել ընԹացեալըն ընդ վտհանաւ ։
Այլ նորա տեսեալ անգուսաս՝ անս ՚ի պղնձէի նիզակէն խոյս՝
Ցառաջ կոյս կորացեալ, եւ ՚ի Թիկանց սըւինն երկայն

վարեցաւ ընդ գետին, եւ սըսնախօնի 'ի գուբա ձօձէր.
Անդ ուրեմն բուռն Աբէս ըզսատակութիւն իւր Թոզայոյց։
Մինչ սըլաքն յէնիսասյ կըշռեալ՝ գընաց մուտ ընդ գետին,
Զի 'նդունայն եւ վայրապար 'ի հասո բազկէն յարուցեալ գայր,
Բարկացեալ էնիսյ սըրտմըտութեամբ՝ ամբարձ ըզձայն.
Ձքեզ, Մերիոն, ասպաքէն, Թէպէտ եւ ես քաչկակաբաս,
Հանգուցեալ իմ գեզարդանս էր հասպ 'ի սպառ՝ Թէ դիպէր քեզ։
Ասէ առ նա փոխարէն Մերիոնէս կորովատէդ.
Էնիսյս, քեզ եւ քաջիդ չէք ինչ հընար խափուցանել
Զամենայն մարդկան կորով, որ ախոյեան ելցէ քեզ ոք,
Զի եւ գու խակ ինքնին մահկանացու ես անհրկիզ.
Թէ չէշտ ընդ մէջ քո յաշխարհալ հարից եւ ես ըզզինձըն սուր,
Նոյնժամայն, Թեպէտ սրբի եւ 'ի բազուկդ խիզախեալ,
Պարծանս ինձ ասացես, զոպիդ 'ի քաջաձէն Սանգարապետ։
Զայս ասաց, բայց կորովին Մենիսեայ ձնտ սատեաց 'ի նա.
Զմ' քեզ զայդ, Մերիոնէս, Թէպէտ եւ քաջ իցես՝ իսօսել.
Տրովացիքդ, ով սիրելի, ոչ Թէ բանիւք նախատակոծ
Մեկնեացին 'ի մեռելոյդ, մինչեւ կալցի զմի ոք երկիր.
Զի մարտի՝ էլք 'ի բազուկս, խակ յաեւէնի՝ խօսիւք ձառիդ.
Վասն որոյ չէ ինչ 'ի գէպ կուտակել բանս, այլ մարտնչել։
Զայս խօսեալ՝ կարապուտէր, գընայր գՀետ այրըն գիցատիպ։
Եւ սոցա, մայրեւորայն որպէս խօշունն հընչէ սրանց
Ի լերանց անտառախիտս, եւ 'ի հեռուստ խակ լու լինի,
Այսպէս սոցուն որոտայր յանգղնգախոր գեանոյն Թրնգունն
Ի պղնձոյն եւ քանքխատէն եւ յօրինեալ արհաւեստից՝
Կոշկոճձլոց սուսերօք եւ նիզակօքն երկայրվիք։
Եւ ոչ ծանօթ ոք ձառնալոյ ասնէր զգիւտ յաղթըն Սարպեդոնի,
Զի նեռիք եւ յապաժոյժ սրեան Թուալ եւ 'ի փոշին
Ի գրկանցն մինչեւ 'ի Թաթս ոտիցն համակ էր Թաթաւուչ։
Իսկ նոքա ցանկորդեալ կային զմարմնոյն որպէս մեզուք
Զի բըզգէն սո. Թաթաւուն գոյլըս կաՀինն 'ի փարախի
Չժամանակ գարնայնոյն՝ մինչ ոտոզէ կաՀնըն զանօթս.
Օրինակ զայս եւ սոքա 'ի գիսական անգ յաՀինն։
Եւ Արամազդ գոլոշոյց ինչ ոչ 'ի խնամ կըուէրն զփայլուն աչերն,
Այլ յառեալ ցանգ 'ի նոսին՝ շատ ինչ խորհէր 'ի սըրտին յոյժ
Ըզմահուն Պատրոկլոսի, լեալ 'ի խորհուրդս իւր մըտայոյզ
Թէ եւ ընկնայ ինքն արդեօք անգէն յոհորտ գուպարածին
Զգիպատիպ Սարպեդոնիս վհատն Հեկտոր հարցէ պղընձով,
Եւ բարձցէ յուսոցն ըզգէնան, եՀէ իցէ ինչ այլ դեռեւս
Յոլովից յաՀաճախեցէ զդըժոխասանջ երկս եւ վաստակ։
Ի մըրմունջըս խորհըրդոցն՝ այս լաւագոյն Թուեցաւ լինել,
Զի հրըշր արբանեակ Գնչիսածինն Աքիլլեսի

Ընդ կըրուկ ըղերովացիան եւ ըղՀեկատոր պըղընձազղէն
Վանեացէ յոստանըն կոմի, եւ ըղբազմայ խլեացէ զոգիս ։
Եւ նախ քան զամենայն՝ սիրտ անարի արկ ՚ի Հեկատոր ,
Որ ՚ի զոյգան աշտանակեալ եւ ՚ի փախուստ չըրթեալ պնտին
Եւ այլոց ընկէց հրամանն տրուելոց ձեռկել փախչել,
Զի ծանեաւ ըզՔաշտըն սըրբոլեհան Աբամազայ ։
Ինք եւ ոչ լիկեանքըն քաջք մնացին , փախեան առ հաստարակ՝
Ցանկն արկեալ ըզԹագաւորըն կարեվէր ՚ի սիրտ՝ տապալ
Ի չեզքակոյտ գիակաց , քանզի բազում անկան պնուաւ՝
Իբրեւ ըզժանտ գուպարածն յերկարեցոյց անդ Զըրուանեանն ։
Եւ սոքա կողոպտեցին ըզզէնան յուսոց Սարպեդոնի ,
Զալըզնձեան , ըզպատպաչուճա , զոր Մենիտեայ զօրեղ որդին
Նա ցընկերըն տանել ՚ի գոգաւոր նաւուց տորմիլն ։
Արամազդ ամպրոպային ասէ յոյժամ առ Ապոլոն ։
Օ՛ն արդ արի , սիրուն Գուշակ , երթ ՚ի խառնէ նահից Թափեալ՝
Սըրբեա զՍարպեդոնն ՚ի սեւաթոյր ապաժուժէն ,
Ապա յոյժ ՚ի բաց տարեալ՝ ըզեա յոտնից գետոյն հոսանս ,
Օծ խզով անուշիկ , անմահութեան զգեցո հանդերձս ,
Եւ տացես բառնալ ըզնա ձեռընհասիկ գիահանաց՝
Գընոյն եւ Մահուան երկուորեակաց , եւ աւանդել
Փոյթ ընդ փոյթ ՚ի Հանապատն զըրահ ոսկեայն ըզոյն Լիկիոյ ։
Անդ ըզնա հարթալարքն եւ մըանրիմք յուզարկեացն
Շիրմաս եւ արձանաս , զի այս պատիւ է մեռելոց ։
Զայս ասաց , եւ Ապոլոն ըզհօր խրոյ չանց հրամանաս .
Եւ գնացեալ յԻգա լերանց էջ յանդնըէր Հակատամարան ,
Եւ անդէն ՚ի նէտից հանեալ զգիւցազնըն Սարպեդոնն
Եւ տարեալ յոյժ ՚ի բաց՝ ՚ի վըտակին լուսոյ յորձանս ,
Օծ ՚ի յիւղ անուշաբոյր , անեզծութեան սրկ զնըրեւ Հորձս ,
Եւ հանել զայն աւանգեաց ՚ի փոյթընհեաց յուզարկաւորս՝
Ի Քրունն եւ ՚ի Մահ յերկաւարեան , որ վաղ ընդ փոյթ
Ընդարձակ Լիկաստանէն եդին ընդ պերճ [illegible]ատրակ ։

Իսկ Պատրոկլէ զԱտոմեդոն եւ զերկվարսըն խրախուսեալ՝
Վանէր զորովեանս եւ զլիկեանս , եւ եգեալ մեծ եղեռն , անդիս ։
Զի Թէ զնըրան էր պահեալ Պելիասծնին պատուխրանք ,
Աիշուշտ ՚ի չար օրհասէ մըրճին մահուն փըրկեալ լինէր ։
Սակայն միշտ Արամազդայ միաք են յաղթօղ քան ըզմարդկան ,
Որ եւ զայր քաջ զարհուրէ , եւ զյաղթութիւն Թափէ դիւրաս ,
Թէպէտ եւ ինքն իսկ դըրդեալ եւ յորգորեալ ինչ ՚ի կռիս ,
Որ եւ յայնժամ ըզաքրտ նորուն ՚ի լանջըն բորբոքեաց ։
Իսկ արդ զնվ ոք անգ նախ , զնւ հասակ յետին աստակեցեր ,
Պատրոկլէ , յորժամ ըզքեզ աստուածք ՚ի մահ հրաւիրեցին ։
ՉԱդրեստոս նախ եւ յառաջ , զԱտոմեդոս եւ զԷքեկլէս ,

Ըզ Ցերիմոս Մեգասեան, զՄելանիպոս եւ զԵպիքսորը,
Եւ ըզԿնէմոս զնէստոս եւ զՄուլիոս եւ զԿիլարաէս.
Ըզսոսա սպանեալ, խակ այլք ուշ՝ ի փախուստ եդին անցինելը:
Անդ ըզՏրոյա բարձրագուն առեալ որդուցն էր ալեայեանց
Ընդ ձեռամբ Պատրոկլի, զի մոլեր յոյժ իմն աչտէիւն,
Եթէ Դուշակն Ապոլոն յամրակատոյց չըկայր բըրգանն
Ուրեք նըմա կորուստ եւ տրովացւոց ձեռն՝ ի նըպաստ:
Երիցս յանկիւն պարըսպին բարձու Պատրոկլ՝ ի վեր հրոսէր,
Եւ երիցս Ապոլոն վանեալ ըզնա վարէր՝ ի բաց
Ի վահանն արփենի բախեալ ձեռագըն անմահական.
Խակ չորրորդ յորժամ անգամ յարձակեցաւ աստուածօրէն,
Սաստեալով ապատնալից վերագամբռեւ խօսեցաւ զանս.

Ի բաց կաց, Պատրոկլ՛ գնացապէ, ոչ քոյդ ինչ գնզարգեամբ
Հրամանաք են քազաքիս քոյոց արուեստից աւերածոյ,
Նա եւ ոչ խակ Աքիլլեայ՝ զօրագունին յոյժ քան ըզքեզ:
Ձայս ասաց, եւ Պատրոկլոս ընկըրկեցաւ բացուստ՝ ի բաց՝
Փախուցեալ՝ ի հեռաւորն Ապոլոնի բարկութենէն:
Խակ Հեկտոր զասլասրմակ ձիան ունէր զդրամք Արեամբիոց.
Ձի յերկմիտս էր՝ կըռուիցի արդեօք՝ ի խազին անդրէն վարեալ,
Թէ խրախոյս բարձցէ զօրուն՝ գալ՝ ի պարիսպ անդր հաւաքել:
Մինչդեռ յայս կայր մըտահոգ՝ եհաս Դուշակն անդր Ապոլոն,
Յայր մի նըմանեալ երիտասարդ քաջակորով,
ՑԱխոս՝ որ քեռի ձիախրոխան էր Հեկտորոյ,
Հեկաբեայ հարազատ եղբայր, որդի լեալ Դիմասու
Բնակելոյն առ գետեզերքն Սանգարեայ՝ ի Փռիգաստան.
Այնմ Ապոլոն քառակեալ՝ Ագամեդեայ մանուկն՝ ասէ.

Ձի՞ է, Հեկտոր, զի գադաքեալ կաս՝ ի մարտէ. քեզ ոչ ըմբռն:
Որչափ ինչ եմն ընդհատ՝ եղեալ նոյնչափ քան զքեզ էի հզօր,
Անդ անգիտն գու՝ ի կըռուոյս եւ անիւր վատահատարակ:
Հապա եկ զհատատարմակ վարեա զձիանդ՝ ի Պատրոկլոս,
Ըսպանցես թերեւս ըզնա, եւ քեզ տացէ զփառան Ապոլոն:
Ասուածոյն զայս ասացեալ՝ դարձաւ գընաց յարանց գուպար.
Խակ չըքեղն Հեկտոր պատուէր Կեբրիոնի եւ կորովոյն
Մըտարակեալ զերիվարան՝ ի կռիւ. սակայն Ապոլոնի
Գնացեալ եմուտ անդր՝ ի խուռն, եւ խռով հարեալ չար յաքայեանս՝
Հեկտորի եւ տրովացւոց մատոյց ըզփառաբուս պարծանաց:
Թայց Հեկտոր զայլ դանայեամբք արարեալ զանց՝ կոտորէր ոչ,
Այլ՝ ի Պատրոկլ անդր ուղէր զկարծրաբազմեալ երիվարեանն:
Խակ անգուստ Պատրոկլոս վազեալ յերկիր էջ՝ ի ձիոյն,
Ի ձախոյ ձեռքն ներգակն, յափշտակեալ վէմ մի մեւոնէ
Ըսպիտակ քարամբեռ, զոր բուռն ոչինչ կարի յառնէն խոտոր,

Եւ վրիպեաց ոչ ըզհարուածն, այլ զՀեկատորին հար կառավար՝
Զկեբրիոն ըզհարճորդի Պրիամոսի մեծափառին
Զանձակալն երիվարաց, սուր խարտեաշն ՚ի ճակատուն,
Զերկոսին յօնսն ջախեաց վէմն, ոսկրըն ոչ կալաւ ըզդէմ,
Աչք ՚ի գետին ընդ փոշի գլեցան առ ոտըս անդ նորա,
Իսկ ինքըն նըմանեալ ոզոզակի՝ Թաւալդըլոր
Ի գետաշէն կառացն անկաւ, ելիք զոսկերսըն հոգին,
Զոր՝ քաջագէտ Պատրոկլէ՝ կառակելով բարբառեցար.
Վա՛յ վա՛յ, իսկ եւ իսկ փոքրոգի այր. Իբր հեշտ ոստնու.
Թէ ՚ի ծով ինչ ուրիք լուղակաւէտ էր հանդիպեալ,
Ցոգունդ յարգուրդ պատրաստէր ըզխիցեմորթին յուզեալ այս այր՝
Վազս առեալ ՚ի նաւակէն՝ Թէ եւ իցէն անդընդաստոյտք.
Այնպէս ահա ՚ի դաշտիս ոստնու դիւրաւ այժմ ՚ի կառաց:
Են են արդարեւ եւ ՚ի տրովեանս որեար լուղորդ:
Զայս ասէր եւ ՚ի դիւցազն անդր ընթանայր ՚ի կեբրիոն
Ջարշաւանս առիւծուն, որոյ զվարսիս հարեալ աւար՝
Վէրս ՚ի լանջսըն էառ, եւ կորոյս զինքն իւր զօրութիւն.
Սոյնպոնակ, Պատրոկլէ, ՚ի կեբրիոն ոստեաւր մղեալ:
Բայց անդուստ եւ Հեկտոր վազեաց յիւրոյ կառացն յերկիր.
Երկոքեան զկեբրիոնէ ոգորէին իբր առիւծունք
Որ զդէզ արկեալ եղանէն կըռտան լերին ուրիք ՚ի մահս
Երկոքեան սովալըլուկք եւ մեծամեծըս փըքալով.
Ասպետի զկեբրիոնէ երիս հըմուռք պատերազմի,
Պատրոկլոս Մենիտեան եւ փառացի շքքեղն Հեկտոր,
Թորթոքէին ըզմիմեանց ճեղքուլ իրանս ՚ի պղինձ անգութ:
Իբրեւ գամ մի Հեկտոր կալաւ զգլխոյն, ոչ եւս Թողոյր,
Իսկ Պատրոկլ յայնմամ կուսէ բուռըն զոտիցն հարեալ ունէր.
Եւ այլ տրովեանք եւ դանայիտք մարտ իմն հզօր խըմբէին անդ:
Օրինակ իմն Հարսա եւ Հիւսիսակ գոռան ՚ի գիրեարս
Ի Թաւռոսըս լերանց՝ ըզմարդ մեղրիս առել ՚ի գըմբոցէ,
Ըզգիւխքն եւ զհոգսն եւ ըզսպասըզէն գործ[illegible]
Որ կածեն ընդ քիմառիս զամառնայնոցն ոտոցն ուղիղս
Ի խարշափ ահագնալուր, անդ բնիկեալոցըն ձաղձատիւն.
Նոյն յիրեարըս գիմեալ տրովադացիք եւ աքայեանք
Ջարդէին, եւ ոչ ոք բնաւ զկորըստականն յիշէր փախուստ:
Եւ բազում՝ սայրատուր զկեբրիոնիս մըրխեցան սեգք
Եւ ՚ի լարիցն աղեղանց ոստոստեալ նետք Թեւթեւաձեւք.
Եւ զվահանսըն անարի վէմք խուռնախիտ խորտակեցին
Ըզնուաւս մարտուցելոցն. ինքն ՚ի մըրրիկ փոշւոյն գառեալ
Մեծայալէք մեծաստաղծ, հեծելուհեանցն անյուշ դընէր:
Մինչեւ շուրջ ըզմիջ երկնաւ Թեւատարըր ակն սրեւտուն,
Ի կոզմանն երկոսին գիպէին ձիգք, անկանէր զօրն.

Իսկ յորժամ լընդերկիս սրեգականըն խնայարհեալ,
Զօրաւորք էին յայնժամ ազգիդիք ՚ի վեր քան զքահոտ,
Եւ զդիւցազն ՚ի նեռից ՚ի բաց հանին զկերբիոնէս
Ի խազմէն տրովագացւոց, եւ զգէնան յուսոցըն կապուեցին։
Այլ Պատրոկլոս ՚ի տրովեանսըն չարաբնամ յարձակեցաւ.
Եւ երիցս խոյացեալ ժիրն Արեաւ հանգիստարուք՝
Գոռալով ահեղաբար, եւ արս ըսպան երիցս իննեակ։
Իսկ ՚ի չորիր նըշագին չհատանակել աստուածապէս,
Անդ, Պատրոկլէ, քեզ մօտալուտ երեւեցաւ կենաց կընիք,
Զի նդ առաջ եւ քեզ Գուշային ահեղ ՚ի ժանտ գուպարածին։
Իսկ ինքն ոչ հետս ըզնա՝ զի գնայր եւ գայր յամբոխի անդ,
Զի Թանձրահած մըռայլիւ պատրանակեալ եւ նա ՚ի գէմ.
Կաց յետկոյս եւ վայրաքեր կոփեաց ձեռամբքն ըզգընկէնէ
Ի Թիկունսն եւ ՚ի լայն ուսս, աչք եւ ցնորեալ պըտուտակեցան։
Ի գըլխոյն Ապոլոն Գուշային ընկէց ըզպատուարան,
Եւ փողաձեւ գըլխանոցըն Թաւալգոր հանէր բոմբիւն
Առ արմատակ երիվարացն, եւ պըղծեցան բաշք գիսապեղք
Ընդ արիւն եւ ընդ փոշի, զոր չէր օրէն յատաղոյին
Աղտեղել հողաթաթաւ ըզպատուատրըն ձիաքաշ,
Այլ ըզգըլխովն ընորհաշուք զաստուածեզէն ատեն եւ գՃակատ
Գահէին զԱքիլլէայ. բայց Արամազդ յայնժամ ցՀեկտոր
Ետ ՚ի գլուխ իւր կըրել, սակայն առ գուբս իւր կայր կորուստ։
Ի ձեռին իւրում նիզակըն բեկեցաւ երկայնատուռն
Ծանրը՝ մեծ՝ հաստ եւ սպառնալ. պըճընճատուր վահանն յուսոյն
Անկաւ ընդ գետին՝ փակումն հանգերձ յոր կայր կախեալ,
Եւ զպահպանակ իւր ելոյծ Ապոլոն ատաղ Աքամազդոյ։
Եւ վշխոյ զմըտոյն եկեալ, զքանն անգամըն բաղգաւատնջ,
Եւ յետոյ կըրթեալ եկաց. եւ մեռ հասեալ գարգանեան այր՝
Սլաքաստուր գեղարգեանն ըզղեկնամիչըն հար խոցեաց,
Պանթոյեանն Եւփորբոս՝ ՚ի համատիսն իւր վեհագոյն
Տէգընկէց եւ կառավար, երագաստուր յոտից արշաւ.
Զի եւ քըսան այր երբեմն էարկ տապաստ նա յերկէզոց
Զառաջինն եկեալ կառաք առ ընդ մեռոյիս անցանել կիրթս.
Առաջին նա իսկ զաշտէն, հեծեալ Պատրոկլ, ՚ի քեզ ընկէց.
Եւ ոչ պաթահաց, այլ անգրէն չուակեալ զՀացի ակէն ՚ի մարմնոյն՝
Խառնեցաւ դարձեալ ՚ի խումբն, եւ ոչ կալաւ Պատրոկլի ժոյժ,
Թէպէտ մերկ եւ կողոպուտ էր նա ՚ի խուռն մարտամբոխին։
Բայց եղեալ աստուածահար եւ ՚ի միջնոցէ խոցեալ Պատրոկլ՝
Ցընկերսըն ՚ի գունդ խուսեաց՝ յօրհասական եղեալ պատկառ։
Իսկ Հեկտոր՝ իբրեւ հետս ըզմեծասիրտըն Պատրոկլոս
Անդրէն յետս ընկերակեալ եւ վիրաւոր սուր պըղընձով,
Մաուցեալ հոգ առ նա ՚ի դասականն՝ եհար ըզպեղն

Ի ներքին սրնակուշան, եւ մխեաւ Թոփ ըղսայրն Եհան։
Փըլաւ նա գնահատուփ եւ զգուշիւն աքեան յոյժ Թոզնեցոյց։
Որպէս ըղկինն անընդատ բըռնահարել մարթիւ առնէ,
Որք ի գլուխըս լերին ոտոտքին գոռոզանիցեն
Ըզդոյզն ազգերականաց՝ յոր երկոքին կամին ըմպել,
Եւ զատանիկ հինինեանցի ուժով մեծաւ պարտեաց առնէ։
Նոյն նըման ըզՄենթեաեայ հըզօր որդին զբազմախողխող՝
Գրիամեանն Հեկտոր մեռուստ Եհար յոգի նիզակակուռ։
Եւ խրոխտ ընդ այն պանծանեաք Թըռչուն բարբառ արձակեաց զայս։
Պատրոկլէ, քանզել անդուշտ համարեցար ըղմեր քաղաք,
Եւ զկանայս որովուհիս, զազատուհեան հատեալ զարեւ,
Գերի վարել նաւինեորվդ ի տարփելիզ քո բնաւաւոր։
Խակամիտ, վասըն նոցա Հեկտորի ձիքն էրագաթռիչք
Արշաւին սըմբակատրուփ ի կռիւ, եւ ես ի ուէգ նիզակ
Զանցանեմ ըզմարտագոռ տրովադացւովքս, եւ ի նոցունց
Վանեմ զօր գերուհեան։ խակ գուռ լեցիս ատա կուռ անգիցդ։
Այ չըւառ, չօգնեաց ինչ քեզ եւ Աքիլլեան ըսկայազօր,
Որ շատ ինչ յոյժ, յանդէն մընալն, ի հրաժեշտիդ եւ քեզ պատուէր։
Թամ մի գուռ լիս, Պատրոկլէ ձիաւորեալ, դարձցիս այսրէն
Ի նաւըքս գոգաձեւ՝ մինչեւ զշապիկան ի լանջըս իւր
Զմարգախաղըն Հեկտորի պատառեսցես արիւնաոռոգ։
Զայս ինչ քեզ ասաց ուրեմն, եւ զինելոյդիդ միտս հաձեցոյց։
Դուռ յոգւոց պարզելդ՝ առնես, Պատրոկլէ հեծեալ, բարբառեցար։
Պարծեցիր ատգ այժմիկ, Հեկտոր, խրոխտով մեծաբանեալ,
Զի Զըրուանեանն Աթամազգ եւ Ապոլոն եւս քեզ պատուեցին,
Եւ նոքա զիս անաչեատ ի պարտութիւն մատնեցին քեզ։
Զի նոքին խակ յուսոցըս չըրնթեցին զպատեհագէնս։
Այդպիսիք՝ Թէպէտ եւ քանի պատահէին ինձ ախոյեանք,
Սատակէին անգէն բնաջինջ յիմիկ տիգիս անկեալ տապատս։
Այլ Հրամանքն օրհնեալդ եւ Լետոյ ազան զիս որդին,
Իսկ յետոյ՝ Եփեսոսցոյ, երկոցդ գոռոզանալս կապատս։
Բայց քեզ այլ ինչ ասացից, եւ գուռ ի՞նչըս քո յիտիդիր։
Եւ ոչ գուռ յերկարակեաց էիս, այլ քեզ խակ մեռ առ կուրծս
Ահա հասեալ կայ մեռալուստ մահ եւ օրհասս աններելի,
Ցիակիդեանն Աքիլլեայ պարտել ի ձեռս ըսքանչելոյն։
Ի խասել նորա զայս՝ ծածկեաց մահուն գինք կատարած.
Ի մարմնոյն հոգին Թռուցեալ էջ ի խաւար Սանգարամեաս,
Աշխարելով զիւրըն բախտ, Թողեալ զատոհան եւ զարբուն տիս։
Աւ նոյն ինքն անչընչացեալն անգամ ասէ վէմսըն Հեկտոր.
Պատրոկլէ, գի գուռ զարդիս գոռանալեան ինձ գուշակես մահ.
Ո՛ գիտէ եւ Աքիլլեաս՝ որդին Թետեայ վարսագեղին՝
Ցիմեմ սիգէս յատալոգոյն չամփրեալ զոգիսըն կորուսցէ։

Զայս ասաց, եւ զպըղընձի սուսերն 'ի վերէն ձըգեալ եհան՝
Աքացի արօփեալ 'ի նա, եւ զնա յորսայս ընկէց յարգնէն։
Նոյն հեռայն զեղարդամբն յԱւտոմեդոն սրացեալ դիմեաց՝
Ցաստուածատիպ պաշտօնեայն երագոտիցն Էակիդեայ,
Զոր ցանկայր հարկանել, այլ տանէին զինքն երագ ձիք
Անմահացուք յաստուածոց շնորհեալք Պեղեայ 'ի ճոխ պարգեւս։

867

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԵՕԹՆՈՒՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

## ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

*Մենելաւոս պաշտպանէ արիաբար զմարմինն Պատրոկլի. բայց նահանջեալ յերեսաց Հեկտորի՝ յաւարի առնու սա զկազմածս նորա եւ զգէնս. Հասանեն Ցոյնք 'ի թիկունս եւ խառնին զգիականմբ Պատրոկլի: Մրցումն սաստիկ, մէգ եւ մառախուղ յանկարծուստ, որ յաղօթմն Էասայ փարատի: Մենելաւոս յղէ զԱնտիլոքոս սիրելին Աքիլլեայ՝ զեկուցանել նմա զմահն Պատրոկլի, եւ ընդ Մերիոնի բառնան առնին զմարմինն պաշտպանեալք յԷասեանց: Էնէաս եւ Հեկտոր ընդ արշաւելի՝ հալածական վարեն զՑոյնս:*

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

### ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ՄԵՆԵԼԱՒԻ

Ատրորդին Մենելաւոս՝ Արեայ սիրուն՝ չեղեւ զանխուլ
Զի սպանեալ էր 'ի մարտի անդ Պատրոկղոս 'ի տրովացւոց ։
Անց գընաց 'ի նախահատակսն, եւ 'ի պըղընձի վառեալ հըրաշէկ
Պաշտպաներ ըզնովաւ, որպէս որթուն մատաղամայր
Անդրանկածին՝ մըրմընջոտ, ըզծընընդոց փորձ այն ինչ առեալ.
Այնպէս շուրջ ըզՊատրոկղիւ Մենելաւոս փարէր խարտեաշ,
Եւ կարկառեալ առ նովաւ զբոլորաշէն ասպարն եւ զտէգ,
Հեռայր սատակել՝ զոր ոք ընդդէմ ոտնիցէ ։
Եւ ոչ ուստրըն Պանթոյեան կորովատէգ եղեւ անփոյթ
Զանարատըն Պատրոկղոս անկեալ, եւ եկն եկաց առ իւր,
Եւ առ Արեայ սիրելին Մենելաւոս՝ բարբառեցաւ.
Ատրիդէս՝ դիւցազընունդ Մենելաւէ, իշխան ազգաց,
Տուր տեղի, թող ըզմեռեալդ, եւ ըզխաղաղուած արիւնոտ թող.
Զի ոչ նախ ոք 'ի տրովեանց եւ օտարաձայն նիզակակցաց
ԸզՊատրոկղ եհար 'ի տէգ 'ի զօրաւոր պատերազմին.
Ուստի թո՛յլ տուր ժառանգել ինձ մեծ պարծանս 'ի տրովացիս,
Մի գուցէ հարից ըզքեզ եւ զանուշակ արեւդ հատից ։
Ի ցասումըն մեծ բըրդեալ խարտեաշն ասէ Մենելաւոս.
Արամազդ հայր, արդարեւ հըպարտութեան չար են պարծանք ։
Ոչ ա՛յնչափ փըքացումն է յովազի, ոչ առիւծու,
Եւ ոչ դըժմիա վարազի՝ որոյ հոգին իւր մեծամիտ
Խրոխտացեալ քան զօրինակ 'ի վէր 'ի լանջըն փըքանայ,
Որչափ մանկունք Պանթոյի կորովատէգք կոկոզանան ։
Սակայն ոչ եւ զօրութիւն Հիպերենոր քաջաձիոյն

*Վայելչաց տիոցն յարբունս յանգոնել զիս եւ կալ ընդդէմ,*
*Մարտիկ ոք դուշնաքեայ 'ի դանայեանս համարեալ զիս ։*
*Բայց ոչ կարծեմ թէ իւրով ոտիւք դարձաւ գընաց անդրէն՝*
*Զամուսին իւր սիրելի եւ ծնօղս արդոյս առնել ուրախ ։*
*Նոյն եւ զքոյդ լուծիկ կորով, ոսոխ թէ ինձ արձանացիս ։*
*Այլ ես միտս քեզ դընեմ՝ մեկնել գընալ 'ի սպայիդ գունդ,*
*Եւ ինձ մի կալ ախոյեան՝ մինչ չես ինչ չար ընդ քեզ անցեալ ։*
*Զի զեղեալն՝ եւ անխնամատ ոք մանկախոհ էառ 'ի միտ ։*

*Ասաց, այլ չեկն 'ի հաւան, պատասխանի եւրս դարձոյց ։*
*Արդ ուրեմն, դիցանունդ Մենելաւէ, տացես վըրէժս*
*Եղբօրն իմոյ զոր սպաներ եւ պանծացեալ մեծաքանես,*
*Եւ զկինն յալըս նորամուտ առապատեն եդիր այրի,*
*Ի կոծ եւ 'ի սուգ ծնողացն իւրոց ազիզոլորմ։*
*Արդ եւ նոցին եղկելեացն ողբոց վախճան տարարիս ես,*
*Եթէ զքո կառափն 'ի քէն եւ զքէն եւ զարդըդ քո տարեալ*
*Պանթոյեայ 'ի ձեռան արկից եւ Փրոնախի դիւցազնուհւոյն ։*
*Այլ օն եւ օն՝ ոչ էս երկար կացցէ պայքարս այս անփութիկ,*
*Կա եւ ոչ թէ անսահման ինչ յարութիւն կամ 'ի փախուստ ։*

*Զայս ասաց եւ եհար ըզբոլորշի վահան նորա,*
*Բայց չեհերձ ըզպըղինձն, այլ կըրկնեցաւ սըլաքին սայր*
*Ի կարծրակուռ ասպարին. իսկ Աւրիդէս Մենելաւոս*
*Յարձակեցաւ պղընձոնին երկրորդ, առ Աքամադզ հայր աղօթեալ.*
*Եւ մինչ նա յետս ընկրկէր՝ խոցեաց ըզդուռն ախոնգանացն*
*Եւ յետեալ ինքն ուժովմ 'ի կորովի ձեռն ապաստան՝*
*Ընդ փախուկ ուշն յայնկոյս էանց սըլաքըն խորամուխ ։*
*Տապալեցաւ Թընգաւորսի, եւ հընչեցին զինքն ըզնոաձոյ ։*
*Վարազ նորա՝ ոխով Հըշտըրառեալ Ընորհացն՝ յորիւն Թոեհաւեցան,*
*Եւ խոպոպիքն ոսկեմանիք եւ արծաթով ընդելուզեալք ։*
*Որպէս այր ոք մնուցանէ զսաղարթախիթիթ ուռկն ձիթենւոյ*
*Յառանձին վայրի ուրեմն ուղևապարար յորդ վըտակաց՝*
*Զվայելուչ կանաչազարդ, զոր սատանեն սզգի սզգի*
*Հողմոց չընչմունք, եւ նա կայ բըղխէ զծաղիկսըն ձիւնափայլ.*
*Իսկ եկեալ այս փոթորկեալ մըրըրկախառն յանկարծահաս,*
*Խըլէ զայն ընդոլովին եւ արկանէ 'նդ գետին տապատ,*
*Սոյնպունակ զԵւփորբոս Պանթոյայ Ձեռ նիզակաւոր*
*Ըսպանեալ Աւրիդեայ Մենելաւի՝ զերծ 'ի զինուցն ։*
*Եւ օրինակ ինն առիւծ մի լեռնասուն յանձնապաստան*
*Զձաղակաւոր անդէոյ յափըշտակեալ զերինըն ընտիր,*
*Նախ եբեկ զալըն նորա՝ յահեղազօր առեալ ժանիսն,*
*Եւ ապա գիշատեալ՝ լափէ զարիւնն եւ զվիորսին ։*
*Եւ զնովաւ շուրջանակի շունք եւ որեար արօտական*
*Ահիւ բարձեալ 'ի հեռուստ ազաղակեն եւ ոչ իչխեն*

Ախոյեան ելանել, զի ահ տըժգոյն ունի սաստիկ,
Նոյն 'ի սոցունց ոչ ումեք համարձակեաց սիրտ իւր 'ի լանջս
Առաջի դիմագրաւել Մենելաւեայ մեծափառին:
Ընդ Ատրիդես դիւրաւ տանէր զՊանթոյեանին չքնեղ կազմածս,
Ապոլոն եթէ Գուշակն ընդ նըմա չէր ինչ խանդացեալ,
Որ զՀեկտոր դըրդեաց 'ի նոյն՝ զաշխոյժն Արեայ հանդուգնամարտիկ,
Կերպարացեալ յայր՝ 'ի Մենտէս 'ի Կիկոնացն ըսպարապետ·
Եւ բարձեալ առ նա ձայն՝ բարբառեցաւ ըզթըռչուն բանս·
Հեկտոր, այսպէս սաստ այժմիկ զհետ անհասից ընթանաս դու,
Էակեան քաջին ձիոց, սակայն մարդկան մահկանացուաց
Դըժուարին է զնոսին յաղթահարել եւ հեծանել,
Բայց միայն Աքիլլեսի, զոր մայր ծընաւ անմահական:
Ի ժամու աստ Ատրիդին՝ արիական Մենելաւոս
Պատրոկլի կացեալ 'ի պահ՝ զարիագոյնն ըսպան տրովեանց
Զեւփորբոս Պանթոյեան՝ կարճեալ յոխորտ ուժգնութենէն:
Աստուածոյն զայս ասացեալ՝ գընաց անդրէն յարանց գուպար·
ԶՀեկտորի ցաւ աղէկէզ պատեաց ըզսիրտ սեւաթորմ,
Եւ ապա զաչսըն ընդ կարգսն ածեալ՝ ծանեաւ անդէն ըզնա
Որ զպայծառ զէնսըն կորզէր, եւ զմիւսըն դի անկեալ տապաստ,
Եւ արիւնն աղբերացեալ 'ի տիգախոց բըղխէր վիրէն:
Եւ գընաց 'ի նահատակսն, 'ի ձեռսն զէն փայլակնաձեւ,
Սաստկաձայն գոչելով, յանշէջ հըրոյն Հեփեստեայ տիպ,
Եւ յոխորտսն բարբառ չէանց զորդւոյն Ատրէոսի
Որ յոգւոց հըլանելով ասէ առ անձն իւր մեծասիրտ·
Վա՜յ զինեւ, եթէ Թողում 'ի բաց ըզզէնսըդ գեղեցիկ
Եւ զՊատրոկլ՝ որ վասն իմոյ վըրիժուցս անկեալ դընի աստէն,
Գուցէ ոք 'ի դանայեանց ցասնուցու ինձ, եթէ տեսցէ:
Իսկ միայն եթէ 'նդ Հեկտոր եւ տրովացիս առ ամօթոյ
Կացից 'ի կռիւ, գուցէ զմէնըս զիս ամբոխք պաշարեսցեն,
Զի զտրովեանս այսր համօրէն ածէ Հեկտոր սաղաւարտաձօձ:
Այլ ըզմ՞ սիրտ իմ առ իս զայս 'ի խորհուրդս իւր գըրգըռէ·
Յորժամ այր յանդըգնիցի աստուածընդդէմ կըռուել ընդ մարդ՝
Զոր աստուած ինքնին պատուէ, տայ մեծ դըլի յանձն իւր ընդ փոյթ:
Արդ ուրեմն 'ի դանայեանց սըրտմըտեսցի ոչ ոք ընդ իս
Տեսեալ հրաժեշտ 'ի Հեկտորէ որ յաստուածուստ պատերազմի:
Օ՜շ թէ ազդ զահեղագոչն Էասայ ինձ լիցի ուստեմն,
Երկոքին դիմեալք անդրէն՝ գուպարածին առնիցեմք ուշ,
Թէպէտ ընդ աստուածոյ, եւ ըզդիակն հանցուք թերեւս
Առ Աքիլլես Պելեան· եւ դուն մի դիւր լիցի վտանգիս:
Մինչ նա դեռ զայսոսիկ ածէր ընդ սիրտ իւր եւ ընդ միտ,
Գունդք եկին հասին տրովեանք, եւ յառաջոյ իւրեանց Հեկտոր:
Ընկըրկեալ նորա՝ եթող ըզդին եւ սակայ դառնայր հայէր,

Իբր առիւծ մի մօրուանի՝ զոր չունէք եւ ազգ վարուն յանգուցեալ
Մըկընգօք եւ կանչիւք, սոսկալ ի ծոցն արին իւր պիտոյ,
Եւ ի գաւԹէն ակամայ տեղի տալեալ գնացեալ մեկնի.
Նոյն Մենելաւս խարտիշագէզ անցեալ գընաց ի Պատրոկլէ,
Յընկերացն հասեալ ի գունդ՝ զարձաւ եկաց դէտային ունէր
Իբրըզքեալ չուրջ անդր ի մեծն Էաս յորգին Տելամոնեան.
Նա եառեալ ընձա խոյին յահեկակողմ հանուր ուսկին,
Զի զընկերսն յորդորէր սրըտապընգեալ ի պատերազմ,
Յորս արհաւիրս աստուածաստաց՝ Գուշին արկեալ էր Ապոլոն.
Եւ դիմեաց ընԹացաւ, եւ վազ հասեալ ըզքանքս ասաց.

Ցիս, Էաս սիրելիդ, ըզՊատրոկլի դիականէն
Գուն գիցուք, գոնէ զմարմինն Աքիլլեսի մատուցանք մերկ,
Իսկ ըզկազմածքս Հեքտոր գրաւեաց հէնտոր կորդակաւորեալ:

Զայս ասաց եւ զկնայ քաջամարտին յուզեաց ըզսիրտ,
Յախոյեանն եկ ընԹացաւ, խարտեաշն ընդ իւր Մենելաւս:
Իսկ Հեկտոր՝ մերկացուցեալ ըզՊատրոկլոս ի սերձ զինուց՝
Զըգէր զի դգլուխըն յուսոյն հատանիցէ սուր պղընձով,
Եւ զմարմինն առեալ դէշ ընկենուցու տրովացի շանց:
Եկն եհաս առ նա Էաս, վահանն ի ձեռսըն բըրդաձեւ,
Հեկտոր յետըս վերլսանեալ՝ գընայր մեկնէր յընկերաց ջոկ.
Եւ ի կատաղ եւ զՊատրոկլի գեղեցիկ զէնս եա տրովացւոց
Բառնալ յոստանըն տանել՝ ի մեծ պարծանս անձին իւրոյ:
Իսկ Էաս ըզՄենետեան որգուոյն ըզլայնն արկեալ ասպար՝
Իբր առիւծ զորգուովքն եկաց, որուսմ յածելն ըզկորեանս իւր՝
Այլ գիսկացին որսորգք յանասուս, ինքն առ ուժին մըռմռալ,
Եւ բովանդակ ի խանարհ արկանէ պչտան աշաց ծածկիցէ,
Նոյն Էաս ըզգնացաղտըմըն Պատրոկլին չուրջ պաշտպանէր:
Եւ ի միւս կուռըն եկաց Ափեայ սիրուն Մենելաւս
Աորիգէս, անհընարին սուգ ի սըրտին իւրում յորդեալ:
Այլ Գլաւկոս՝ հիպոլոքեայ Ձեւս՝ լիկացւոց արանցըն պետ,
Ամն ի Հեկտոր արկեալ խեԹիւ՝ ծանըր բանիւք յանգիմանեաց.

Հեկտոր՝ տեսլեւոյն գերապանծ, յարուեստիկ յոյժ պըտաղեալ.
ՔաջուԹեան ըզքէն հըռչակ զուր ընԹանայ զվէհերոսէդ:
Տես արդ որպէս զոստանդ եւ ըզքաղաքդ ապրեցուացես
Դու միայն ժողովրդովըդ բընակօք Լիկոնի.
Քանզի ոչ ոք ի լինկեանց ընդ գանայեանան ի պատերազմ
Խազայցէ զքաղաքդ, զի եւ շընորհ ինչ ոչ եղեւ
Մարտ ընդ արըս Թըշնամիս գընել անդուլ զօր հանապազ:
Դու զինքդ զայր մի վաստիար Հողոպրեացես ի սինըգքորս,
Զուտաստանդ, որ զՊատրեդոնն՝ ըզԹինկակից քո եւ ըզհիւր՝
Ընդ վայր հարեալ՝ ընկեալ որս արգիացուց յատ եւ յապուռ.
Որ ի կեանս իւրում օգուտ մեծ քաղաքիդ եղեւ եւ քեզ,

Իսկ արդ եւ ոչ հալածել զբառս ըզքոնա առ ՚ի նմանէն ։
Արդ Թէ ինձ զբ ունկընդիր լեցի յարանց լինկիացւոց ,
Ջուեսցին ՚ի առն , եւ Տրոյիոյ հասեալ գայցէ ծանըր կորուստ ։
Զի Թէ այժըմ արովացւոց քաջայանդուդն էր զօրութիւն ,
Ախասան , զոր օրինակ ՚ի քաջս ազդի՝ որ մեզաւոքն
Ընդ որեսրն ոխերիմ վասն հայրենի երկրին ՀզգնեալՀ ,
Վազվազակի յՒլիոն Թափեալ լինէր մեր զՊատրոկլոս ։
Զի դիանիցըս այս յոտատն Թէ անգր ՚ի մեծ երթեալ գնայցէ
Ցաղքային Պրիամոս , եւ կորզիցեմք զայն ՚ի խաղմէս ,
Իսկ եւ իսկ արգելացիք զԱտրպեգոնի գեղեցիկ զէնս
Հատուսցին այսրէն , եւ զինքն իսկ յՒլիոն առեալ տարցուք ։
Գանգի առն այնպիսւոյ ՚նատանեակ մեռաս՝ որ յարգտանան
Մեծագոյն է առ նաւուքն՝ ինքն եւ սպասեակք իւր գիմագրաւք ։
Սակայն գու՝ մեծասըրտին Էասայ կալ իսկ յանդիման
Ձիչեցեր՝ զաչըն տեսեալ յախոյենաց գուապարածի ,
Թող Թէ կալ եւ ոգորել ։ զի բըռնագոյն է քան ըզքեզ ։
Հայեցեալ ՚ի նա խոՀիւ՝ ասէ Հեկտոր կորգահաճօՀ ։
Ջի՞ այգպիսիգ գու , Գլաւկէ , յանդգնագոյնըս խօսեցար ։
Վա՛հ ։ ըզգօնաւիտ կարծէի զքեզ ՚ի վեր քան զայլս
Որ միանգամ յարգաւանդն ՚ի Լիկիա իցեն բընակք ։
Իսկ յորոց այժմ ատացեր՝ պատրաստեցեալ ըզքեզ ՚ի սպառ ,
Որ սահս զԱս Էասայ ՚նգգեմ չհանգաւրժեալ ահաւորին ։
Ձիք երբեք իմ զարհաւրեալ՝ ոչ մարտիս ոչ ձիոց գոփմամբ ,
Սակայն մեշտ ասպարտակերձն Ատամպդայ յաղթօղ են միտք ,
Որ եւ զայր արրտեայ վանէ , եւ զյաղթանակն հանէ հեշտեաս ։
Ի ուրեք՝ զի եւ ինքնին իսկ նա գերդէ ՚ի պատերազմ։
Ա՛յլ աղէ՝ ձկ , սիրելի , կաց առընթեր ինձ եւ տես գործ ,
Եթէ զօրըս ցերեկ լեցիմ ինչ մեզկ , որպէս զրուցես ,
Թէ զոք արգելոք ՚ի դանայեանց քաջայանդուդն ՚ի զօրութիւն՝
Ընկերկեմ ՚ի պահելոյ զգիտակնացեալսըն Պատրոկլոս ։
Ձայս ասացեալ՝ առ արդհանան նետաձգ խրտխռեցս մեծաքարբառս ։
Տրտաղեք եւ լինկեանք եւ գարգանեանք ընդՀերամաքառք ,
Լերուք ազդ , սիրելիք , բըռնախոյեան յուշ ձեզ կորով ։
Մինչեւ ես ըզպըխրալոյն Աքիլլեայ զէնս արկայց զանձամբ
Ըզգըգնաղս՝ որ Պատրոկլի յուժոյն զերծի՝ սպանեալ ըզնա ։
Ձայս ասաց , եւ եւ ելեալ գընաց Հեկտոր ասպռաւրտաճօՀ
Ցոխերիմ գուապարածէն , եւ ընԹացեալ ՀնեպՀ ըզՀեալի ,
Ոչ ՚ի բացէ սրսռեալիչ պընդեալ գարշապարգ եհաս յընկերսն ,
Որք յոտատն ածէին զՔելիգեալ զէնս երեւելիս ։
Անդ մէնակ յայնաւրահեծ պատերազմէն՝ փոխէր նա զգէնն ,
Եւ զիւրան եւս քաջամարտից տրովեանց տանել Լիլիոս տուրք ,
Ըզգենոյր ինքն անեզծս ըզՔելիսեանն Աքիլլեսի ,

Զորս հօր իւրում սիրելոյ պարգեւեցին դիքն երկնաւորք,
եւ նորա յաւելուրոյթ յեցեալ ոտից՝ եւս պատանեայն.
Սակայն ոչ եւ որդին 'ի զէնս անդ հօրն եհաս յաղթս:
Տեսեալ ըզնա մեկուսի ամպրոպային Արամազդայ՝
վառեալ 'ի զէն եւ 'ի զարդ աստուածայնոյ Պէլիսածնին,
Ըզդէմին իւր շարժեալ՝ խօսեցաւ յանձն իւր եւ ասէ.
Ա՛յ հէք, ոչինչ համբուն մահ քեզ 'ի միտըդ հարկանի
Որ առ քեւ կայ մօտալուտ, եւ դու զանմահ զէնս ըզգեհուս
Զաւրն միոյ զաւագի՝ յորմէ դողան այլք համօրէն:
Ըզնորա սպաներ զընկերն հեզահամբոյր եւ քաջազօր,
եւ ըզզէնսն՝ ոչ յարժանի՝ բարձեր յուսոյն եւ 'ի գբկոյն.
Սակայն քեզ մեռուցից զարդիս գոնէ յաղթութիւն մեծ,
Փախանակ զի ոչ եւս այլ 'ի գարձելդ յաղթեսմ կըռուոյ
Ընկալցի Աքդրոմեդէ զՊէլիսածնին զէնս 'ի գիմակաց:
Զայս ոգեալ Զրուանեանն՝ 'ի կապուտակ յօնս ակնարկեաց:
Հեկտորի պատշաճեցան զէնքն 'ի մարմինն, եւ մուտ 'ի նա
Ահաւորն եւ գոռ Արէս, լըցան անդամք իւր 'ի ներքոյ
Զօրութեամբ եւ կորովով, եւ ընթացաւ ահեղ գոչմամբ
Ցանուանի նիզակակիցն, եւ մեծանձին Պէլիսածնի
Զոյգ թըւեր նոցա բնաւից՝ զինեալ նորին փայլատակեալ:
Եւ յածեալ՝ քաջալեր բանիւք վառեր զամենեսին,
Ըզմեանձէն եւ ըզՊլուտոս, զԹերսիլոքոս եւ ըզՄէդոնն,
ԶԱատրոպէոս ընդ նոսին, զՀիպասեոս եւ զԻփհանովը,
Ըզփորկիս եւ զՔրոմիոս եւ զԵնոմոս հաւագիտօղ.
Ըզսոսին դըրդռելով զերազանեւս խօսեցաւ բանս.
Լըսարուք, ազգք անթիւ զբշխարհական օժանդակաց.
Զի եւս ոչ յամբոխել եղեալ խըզգէր, եւ ոչ կարօտ,
Ա՛յսր ըզձել 'ի քաղաքացըդ յորուցի զամենեսեանդ,
Ա՛յլ զի զկանայս որովացուց եւ ըզնոցին մանկահ մատաղ
Պահեսջիք յօժարափոյթ 'ի մարտագոռ աքայեցեաց.
Ցայս խորհուրդ՝ պարգեւօք եւ Թոշակօք զազգն ըսպառեմ,
եւ ըզձեր զմայլեցուցեալ պարարեմ զանձն իւրաքանչիւր:
Ա՛յլ արդ այր այր դէպուզվող դիմագրաւեսջ՝ կամ կորնչէ
Կամ կեցցէ, քանզի եւ այս իսկ տուր եւս առ է մըրցութեանց:
Իսկ որ գամ մի զՊատրոկլոս՝ Թէ եւս մեռեալ՝ կորզեալ տարցի
Առ ձիամուղ տրովացիս, եւ Էաս Թոյլ տացէ նըմա,
Ահա զէնս կողոպտածոյս տաց եւ ըզկեան ինձէն կալայց.
Եւ վեցի այս նըմա փառք, որչափ եւ ինձ իսկ գըլխովին:
Զայս առաց, նոքա զաշտէն 'ի վեր առեալ՝ դիմեալ անկան
Դէպուզիզ 'ի գանայեանս ուժով մեծաւ, յոյս մեծ 'ի սիրտ՝
Ժամանել հանել զմեռեալըն յԱքասայ Տէլամոնեանց.
Պանդոյրք. սա՛ասիկ զրաժմոց արեւ զնուաւ եհատ:

Եւ ասէ յայնժամ Էաս ցահագնագոռըն Մենելաւ.
Ո՛վ սիրուն, ով դիւցազնունդ Մենելաւէ, չունիմ ինչ ակն
Եւ ոչ մեզ իսկ երկոցունց դարձ 'ի կռուոյս առնել անդրէն:
Ո՛չ այնչափ ըզՊատրոկլի դիականէն կամ զարհուրեալ,
Որ փոքըր մի՝ եւ զտրովեանց յագեցուսցէ շընսուն եւ զհաւս,
Որչափ զիմոյ եւ զքումմէ գըլխոյդ վըտանգ ինչ կասկածեմ.
Զի ամպըրոպ պատերազմի Հեկտոր՝ պատէ շուրջ զընդհանուրս,
Եւ մեզ իսկ գըլխովին ակն յանդիման երեւի մահ:
Այլ արդ եկ զաքայեցւոց քաջսըն ձայնեա, թէ լուիցէ ոք:
Զայս ասաց, ոչ ինչ հեստեաց Մենելաւոս ահեղագոռ,
Եւ խրոխտաձայն բարբառով գոչեաց 'ի լուր դանայեցւոց.
Է՛ սիրելիք, զօրավարք արգիւացւոց եւ իշխեցողք,
Որ բարձակիցք Ատրիդայց՝ Ագամեմնոնի եւ Մենելեայ՝
Յարքունուստ ըմպէն, եւ այր իւրաքանչիւր իշխէն զօրաց,
Եւ պատիւն յԱրամազդայ եւ պարծանացն ընձեռին փառք:
Բայց տագնապ է ինձ ըզմէն մի զօրագլուխ հետազօտել,
Զի այնչափ ինձ անչափ բորբոքեցաւ կռուոյս գուպար:
Այլ այր ինքն երթիցէ՝ նախանձ 'ի մտին եդեալ քինու,
Պատրոկլոս թէ առնիցի տրովացի շանց գէշ խաղալիկ:
Զայս ասաց, եւ Ոյիլեանն երագ Էաս լըւաւ անդէն,
Եւ նախ ինքն ընթացեալ ընդ պատերազմն՝ եկն ընդ առաջ.
Յետ նորուն Իդոմենեւս եւ զինակիցն Իդոմենի
Մերիոնէս՝ Ենիալեայ մարդասպանին հանգունակից:
Իսկ զայլոցն՝ ով ոք մըտօք իւրովք զանուանսըն ճառիցէ,
Քանի՛ ոք յաքայեանց ըզմարտն ըզկնի բորբոքեցին:
Տրովացիք համագունդ բախեցան նախ, Հեկտոր յառաջս:
Օրինակ իմն 'ի բերանս յԱրամազդայ դիմեալ գետոյ
Մեծամեծ մըրնչեն ալիք դէմ յորձանացն, եւ ծովեզերք
Գոչեն ափնածիրք՝ 'ի ժայթքել անդ ծովուն 'ի դուրս.
Այնքանով գնային տրովեանք աղաղակաւ, իսկ աքայիկք
Բուռն առեալ միաշունչք կային զորդւոյն Մենետեան,
Շուրջ ցանկեալ տապարափակ ըզպղնձակուռըն վահանս:
Բայց Զըրուանեանն ըզփայլուն գըլխանոցք նոցին եհեղ
Մէգ սաստիկ. զի եւ ոչ ըզՄենիտեանն ատեայր յառաջ
Մինչ դեռ էրըն կենդանի եւ արբանեակ Էակիդեայ:
Եւ դըժգմեցաւ թէ յաւար մատնիցի շանցըն թըշնամեաց,
Վասն որոյ եւ զընկերսն 'ի պահպանել ըզնա յարոյց:
Նախ տրովեանք ըզխայտակն աքայեցիս զըրդուեցուցին,
Որ զդիականըն թողեալ փախեան, բայց ոչ զոք 'ի նոցունց
Մեծանձինքըն տրովացիք ջանք նիզակացն եսպան ըստ կամս,
Այլ ըզդին քարշէին. բայց ոչ յերկար աքայեցիք
Կալոց էին անտի բացէ, զի զնոսա վաղ դարձոյց անդէն

Էաս՝ որ գեղով եւ քաղուածոյիք զանցուցանէր
Զայլովք դանայեցովք՝ յետ ամենայնի գնէիսածնին։
Եւ դիմաց յանդգնեալոն առատուածութեամբ վարպետեալ,
Որ ՚ի լերին զպատասկանն եւ զառյգանձըն պարմանիս
Թեթեւով փարատեցոյց՝ ձախը ընդ Թաւուածս առեալ Թըփոց.
Նոյն որդին Տէյամենի զարմանալոյն՝ Էասըն պերճ
Յարձակեալ գեղով ցըտեաց ցըրուեցաց ըզգունդսըն տրուիսկանս՝
Որ պատերն զՊատրոկլիս եւ ակն ՚ի միասըն ունէին
Զըգեալ յոտսան անդր իւրեանց եւ պարծանաց ժառանգեալ փառս։
Ահա շըքեղ ձեռ Լէթոսի գնէյապունեցոյն՝ հիպպոԹոոս՝
Բուռն հարեալ զոտանէն քարշէր ՚ի հղօր մըրցարանին
Խրաց ՚ի կռիվն կապտեալ՝ անձատապիղ ազձգանըսն շուրջ,
Հեկատոր եւ տրամեցուցն ՚ի ընդհարս՝ այլ ինքն եդեալ եղեան,
Որ եւ ոչ զք ամենայն փուճոյ ինամով իզձեալ վանել։
Զի որդին Տէյամենի ՚նգ ամբոխակոյսըն խոյացեալ՝
Եհար ըզնա ՚ի մօտուստ ընդ ասպաւարտըն պղընձակզակ,
Եւ հերձաւ գրլխանոցըն ձիագէս՝ սիգին ՚ի սայր,
Ըզհարուածըն գեղարդանն առեալ մեծի եւ զհատ բաղկին։
Ընդ կորդակին փող ՚ի վիրէն ուղիղն արեամբ ցըռկեցաւ խաւն,
Եւ լուծան ջիլք իւր ՚ի նոյն, եւ ՚ի ձեռացն իւրոց Թաղեալ
Ընկէց զոան ընդ գետին ըզմեծանձին Պատրոկլոսի։
Եւ ինքն հուսպ առ նըմին ըզդեակամբն անկաւ յերեսս
Յարգաւանդըն Լարիսայ հեռի, եւ ոչ ընդ արընգեկան
Փոխարկնա հասոյց ծնողացըն սիրելեաց, եւ կեանք նորա
Կարճեցան յէտսոյ մեծասըրտին պարտեալ սիգի։
Իսկ Հեկատոր ըզդեայլակիր գեղարդն յէտս անգր տրամակեաց,
Ա՛յ նա եւս՝ տեսեալ ամենատես գուն մ՚ի պղընձի մերկընգէն խոյս.
Նա սակաւն զըՁեքգնա, ըզմեծանձինն Իփիտեայ ձեռ,
Զքաջարբն փովկեցուց, որ յանուանին ՚ի Պանոպեա
Ունէր իւր տուն բնակութեան, արանց բազմաց Թագաւորեալ.
Զայն եհար ընդ անրակաւն, եւ պղընձաձոյլ ուժգ նիզակին
Թափ ընդ Թափ մըխեալ անցեալ՝ հուպ առ վերջին ծայրը ուսոյն էլ։
Ականա նա Թընգաղեոտ, չառաչէցին զըահըքն զնըրեա։
Եւ Էաս ըզկորովին Փորկիս, զհամբակըն Փենոփեայ,
Ըզպաշտպանն հիպպոԹոյն, նըզեալ զաշտն եհար ընդ պորտ,
Եւ լսեալ ըզկարաւանդան եւ Ճաշակեալ ըզփորոտին,
Գըրեցաւ նա ՚ի փոշւոյն, եւ բուռն ափովքն եհար զերկրէն։
Ցետըս չոգան նահատակք, եւ ինքն հեկատոր իսկ պերճախոյզ.
Գոռա հարեալ արգիացուց, եւ զդիակունըն առեալ ՚ի քարշ
Ըզփորկեայ, զՀիպպոԹոյն, լուծանէին ըզդէնան յուսոյն։
Սակ անգրէն արտաշիք ՚ի սիրելեացն Աքեայ յաւգեանց
Յիլիոն էլանէին անտրուածութեամբ խըրնանց պարտեալք,

Տանէին զթաւուն արդուեանք ուժգին խրխնոց եւ քաջուխեամբ
Եւ ի վեր քան զհրամանս Արամազդայ, բայց Ապոլոն
Չէնիսս գըրգռաց ինքնին կերպարանեալ ի գերիվեր
Ի նուիրակն Եպիտեան՝ որ առ նորս հարք ծերունաւոյ
Քարոզ կացեալ ալեւորեալ էր եւ մրազգի հանձարիչ քաջ.
Ցայն ի կերոյ՝ Արամազդայ ձեռն Ապոլոն բաղբատեցաւ.
Էնիսս, խակ զնդրդ եւ յակամայ կամս աստուածոյ
Փըրկիցէք զարհուր Ինիս, որպէս ասեալ եմ զայլ որեար
Ի զօրուխիւն յոտացեալ եւ ի կորով եւ յանդուխիւն
Եւ յիւրեանց զօրականն, ուր եւ նիզակք էին յագգէ:
Իսկ Արամազդ մեզ կամի քան դանայեանց ըզյաղխանակն.
Այլ յերկիւղ անհնարին խուճապեալ ձեր՝ ոչ մարսընչէք:
Զայս ասաց, եւ Էնիսս ըզդիպաձիգն զԱպոլոն
Նըկատեալ զի կայր՝ ծանեաւ, եւ մեծաձայն ասէ ցՀեկտոր.
Հեկտոր եւ այլ զօրավարք տրովագացոց եւ ասատրաց,
Մեզ արդ այս այպանուն՝ ի տրտնջացն Արեայ յաքեանց
Վատուխեամբ նըմուն եղեալ՝ եւ յԻնիան գնալ եըսեալ:
Այլ ի գէց ոք առընխեր հուպ մատուցեալ առ ես ասէ
Զվէրն հանձարել Արամազդ ի ձախատուս մեզ զօրավիգն:
Երթիցուք արդ գէպուղիկ ի դանայեանս, եւ մի անխուով
Հասուցանն նոքա ի նաւսն ըզՊատրոկլոս գի անկենդան:
Զայս ասաց, եւ յոյժ վազեալ քան զնահատական էանց յառաջ.
Եւ նոքա գարձեալ անգրկեն ձախատեցան ընդ ազայեանս:
Իսկ յոկնժամ Էնիսս խոցեաց տրտիս գի իկրիսոս՝
Ըզզաւակն Արիսբասայ՝ գի իկումգեայ հզգօր ընկերն:
Ընդ անկուսն իւր խորովեալ Արեայ սիրուն ի իկումգէս՝
Մատուցեալ մերձեցաւ եւ արձակեաց զաշտեն փայլուն,
Եւ հհար զՀիպասատեանն Ասխատուն՝ զհովիւն ազանց՝
Ի լերդին ընդ ախոնգիգըն, եւ նայնհետայն ըզծունկան ելոյծ.
Որոյ էր յոգնազգուշն գկնիկ եկեալ հատեալ,
Եւ ի մատոյս քաշանայր հրեշտըր ըզքին Ապոլոնի:
Ի գլորումն իւր գորովեալ Ատրոպէոս աքեասեան՝
Եւ նա ինքըն գիմեաց աշխոյժ ի կռիւ գանայեցւոց.
Սակայն չէս եւս էր հընար, զի յամենասս վահանափակ
Կային որ չուրջ ըզԱտրոկլեան, եւ պահապարտեանըն կարկատեալ:
Զի էաս զամենեսին այցէր, եւ տայր խրտնոյս բազում,
Եւ չառնէր ումիք Թոյլ ի մեռելոյն կասել երբեք,
Ոչ ումիք նահատակել յաւագ քան զայլ աքայեցիս,
Այլ կալ մընալ ըզնոսա եւ գեմ ընդ գեմ գընել մարտս:
Զայս պատուէր տայր մեծն էաս, Թանայր երկիր յարեան բոտոր,
Եւ վիրաւորք խուռն եւ խիտ Թաւալգըլոր անկանէին
Տրոյացւոցն, համայն արի նիզակակցացն, եւ դանայեանց,

Զի եւ ոչ առքին առանց արեան հեղման տային ձախատ.
Թայց սակաւք յոյժ զբաւէին, զի ուշ ի կուրծս առնէին միշտ
Ընդ գունդն ողջոյն ի միմեանց հեղեալ ըզդաւն սատակումն:
Այսպէս առջա հրազունակ գոպարէին, եւ չէր ասել
Ոչ զանի արեւուն, եւ ըղլուսինն ողջ անարատ.
Զի էին մառախլապատք յաստպարիսին քաջք ամենայն
Որ զորգւոյն Մենիհակայ զմեռեալ մարմնոյն առնոյին պար:
Իսկ այլք, որովագեանք եւ բարձազէն աքայեցիք
Ցապահովս յարփի ջերտս ոգորէին, եւ սուր ճաճանչք
Սըփռէին արեգականն, եւ յերկասց երկրէ բնաւ մեգ
Ոչ ցոլանայր, եւ ի լերանց, այլ ըզրկամիս մարտընչէին՝
Ցաւագին նետից միմեանց ըզդուշացեալ բացէ ի բաց:
Իսկ նոքա ի միջոցն առաւոտէն ջաքջարանօք
Ի բաղէն եւ ի կըռուոյն, եւ մեծէին ի ժանտ պըրծիճ
Քաջազունք համօրէն. իսկ արք երկու չեւ ին լըռեալ,
Արի արք փառազարդեալք՝ Թրասիմէդէս եւ Անտիլոք,
Զ Պատրոկլի անըսպգիւտին ըզմահն, այլ դեռ Թըռէր նոցա
Ցառաջնում անդ ճակատուն ողջ ընդ որովհետեւ ի պատերազմին:
Եւ նրկատեալ զկոտորած զինուորակցացն եւ ըզխուճապ,
Առանձինն ոգորէին, զայն վհատօրէն թըռնեալ պատուէր
Եւ խրախոյս ի մըրցումին՝ ի թոյլասիտս դըրդեալ նաւուցն:
Եւ ըզտիւն եւսաց ողջոյն սոցա գոպար մեծ ժանտ կըռուոյ.
Երկաք եւ քըրտամբ յաւէժ անգուլ ծունկք եւ սրտունք,
Նեղըռւստ ոտք բոլորեցուն, եւ ձեռք եւ աչք էին թաթախ
Ի կըռուին զապաշոնէիւն արեւաս քաջոռն Էակիդեայ:
Որպէս այր որ ըզլծնծի զուտրակի մորթ տայցէ տաբրկացն
Ի ձգեակաւ ըզՀըրմըմանն տգրեալ՝ ի Հարպ պատրաստութեան,
Եւ առեալ նոքա ձըգին բոլորաբար անիըրպեակաւք.
Եւ քանի հեւծին ընդ փոյթ, եւ Հարան ի նեղըրս տարրանայ
Ի ձըգձըգել բազմութեանն, եւ յամենուստ պարզի բոլոր.
Այսպէս կողմանքն երկոքեան այսըր եւ անդըր քարչէին
Ըզդիակն ի խուռն վայրն, զի սիրտ յանձինս յուսայր նոցա,
Տրովհանց ձըգել յԻլիոն, եւ աքայեանց ի գոգեալ նաւս,
Եւ գուպար ըղնըմանէ յարեաւս գըժնէ գազանական.
Ոչ Արէս ամբոխագղտոզ, եւ Ա Թենասն Թէ զայն տեսեալ՝
Ունէր ինչ եպերել, Թէ եւ բըրգեալ ի մեծ զայրոյթ:
Այսպիսի Արամազդ յաւուր յայնմիկ ըզՊատրոկլէ
Աբկ որանց ուերիվարաց մահահրաւէր ճակատամարտ:
Իսկ գեւցաքն Աքիլլեւս ըզՊատրոկլի չդիտէր դեռ մահ,
Զի հեռի յոյժ ի սըրընթաց նաւատորմէն մաքառէին
Ընդ որովհանցքն պարըսպգք, եւ չունէր ակն ինչ ի սրտի
Թէ մեռեալ եցէ, այլ ողջ, եւ մինչ ի դրունսըն ժամանակալ,

Եւ ահա դարձեալ այսրէն. քանզի եւ ոչ իսկ հաւատային
թէ առանց իւր ըղձալոյնն աւարեսցէ, եւ ոչ ընդ իւր.
Զոր բազում անգամ ուսեալ էր ի մօրէն լուր առաջոց,
Զի զմեծին Աբրամազդայ պատմեր նմա զմշտապ խորհուրդ.
Իսկ մօրն յայնժամ չէր զուշեալ զայնքան ոճիրն որ ինչ գէպ եաս,
Թէ մահու վախճանեսցի յոյժ սիրակից իւր ամուսին:
Իսկ նոքա զմեռելոցն յաւէժաւար սուր ածէք ի ձեռս
Անդադար բախեալ ի կռիւ եւ ըղձիմեան սատակէին:
Եւ էր որ այսպէս ասէր ի պղընձազգեստ աքսորեցւոց.
Ոչ պատիւ ինչ մեզ կայ, ով սիրելիք, դարձ ի խոր նաւս,
Այլ ասպէն ամենեցուն բացցէ զբերան իւր սեաւ գետին.
Եւ այս մեզ առաւել ուրախանալի եղիցի յոյժ,
Քան թէ Թոյլ տալ ըզսա տրտմադացւոց ձիախրոխիտ
Քարշել ածել յոստանն իւրեանց, եւ զպարծանսց տանել ըզնոսք:
Այլ ոք անդուստ ի տրտմեանցըն մեծանձանց զայս բարբառէր.
Ո՛վ սիրելիք, թէ եւ հաստեալ բոլորեցումն կայ վճռակ
Սատակել մեռանելոցն, մի յեռանեսցի ոք ի մարտէս:
Զայս ասէր ոք եւ զկորոնն արծարծանէր զենուորակցին:
Կըռուէին այսպէս ոգւոք, եւ երկաթի շռինդ եւ չխահիւն
Ի պղընձի գընայր երկինն ընդ ապալեր արփին Թափուր:
Իսկ երիվարք Խոհիզեայ կոպեալք ուրոյն ի ձախաւէն,
Լային, խթեւս այն ինչ զազգն տան Թէ կառաւոքան
Անկեալ էր ի փոշոյ ի մարդախանձըն հեհետուէ:
Ապաքէն Աւտոմեդոն՝ Դիորեայ ձեռս քաջակորով
Ցաճախ ճապուկ մըռայլաւոր տանջելալ ձիակերս եւ տապնապէր,
Ի կախուղ բարբառ յաշխարհ ձայնէր, յաշխարհ եւ սպառնալեօք,
Այլ ոչ լեռս ի նաւատորմն առ լայնատարբ հէյլեսպոնտոս
Կամէին նոքա դնալ, եւ ոչ ի խազին առ աքայեանս:
Այլ օրինակ ինն արձան պահն զետեղ՝ կոցեալ կանգուն
Ի շիրիմ առն մարդոյ վախճանելոյ, եւ կամ կընճռել,
Կայլն այսպէս անվրկելիս՝ կռելալ ըզվատաւոր գնդընդել,
Խոնարհեալ ըզգլուխն յերկիր, եւ արտասուք ալբիւր նոցա
Ջերմայորեալ ընդ յատակն յարտեւանանց ԹօԹափելին
Առ անձուկ վարչին գընթաց, ալտեղէին եւ ծագկեալ բաշք
Ի վերուստ լընծոյն հոսեալք ասեղ անեղ շուրջ ըզսաւոքն:
Հայեցեալ Աբամազդայ ի սուգ նոցին՝ գորովեցաւ,
Եւ ըզգլուխ իւր շարժեալ՝ ասէ յանձին իւրում ընդ միտս.
Այ հէքք, իսկ առ իմէ՞ զձեզ արքային արուաք Պելեայ՝
Մահացուի առն, ալբ զի գուք անծերասկանք էք եւ անմահք.
Մինչ զի ցմեա ունիցիք ի առաստակեալ մարդկան մէջն.
Զի չէք ուրուք չուառատգոյն ինչ քան ըզմարդ՝ յամենեցունց
Որ ի վերայ երեսաց երկրի շընչեն եւ խլըրտանան:

Սակայն ոչ եթէ ձեզք ու՛ի նորագործ չքքնաղ ի կառագ
Արշաւեացի Գրիմմեանն Հեկատոր, զի ոչ Թոզացուցիչ։
Ձիցք չատ՝ զի զքէնան ունի եւ խրոխտացեալ պարծի այնպէս։
Այլ ի ծունկսըդ ձեր արկից եւ ի հոգիսդ ոյժ եւ կորով
Թափել հանել ի կրուտյն զԱտոմեդոն ի խոր քաշտեան.
Քանզի դէռ եւքս նոցա չնորհեցից փառս ի կոտորել,
Մինչեւ երթեալ ի գեղատեսեան հասանիցին նաւաց տորմիղ,
Եւ մրացէ արեգակն, եւ եկեսցէ սուրբ ազատմուզք։

Խօսեցաւ զայս եւ շընչեաց ի յերիվարսն աւժգին կորով.
Եւ նոցա ի բաշկըն Թօղեափեալ յերկիր գլխովին՝
Տանէին ձնաթով գերագ կառն ընդ տրովեանս եւ ընդ ալքայիկս։
Եւ Թէպէտ եւ զընկերսն Թողծեալ, կրուտեր Ատոմեդոն
Յարձակեալ նաձին ձիովք, տրպէս ինչ անպզ ի ապտոց տարմ.
Չի գիւրով ի տրտվացոց մարտաստիսն առնայր փախուստ,
Եւ հնչեաք հալածելով ի բազմակոյտ անդըր խազայր։
Բայց ոչ արանց գործէր նախձիրս՝ ըզհետ նոցին չահատակեալ.
Չի եւ չէր իսկ միայնուն ի նուիրական ի կառսըն անդ
Նիզակ արձակել, եւ սանձել ժիր զերիվարեանն։
Անագան ուրեմն ըզնա հառս աչօքն այր մարտակից՝
Որդեակն Էմոնեան Լայերկեաք՝ Ալկիմեդոն,
Եւ կացեալ յետկոյս կառացն՝ յԱտոմեդոն բարբառեցաւ.

Ո՛ ի դից, Ատոմեդոն, զուսպեալ խորհուրդդ ի սիրտըդ արկ,
Եւ զառաջ միտսդ եքարձ, երթեալ միայն նահատակել
Յառաջնում անդ Ճակատուն, ար զի ապանեալ է քոյդ ընկեր,
Եւ Հեկատոր զանձամբ արկեալ զԻպիդեայ զենալն՝ խայտայ։

Եա՝ զրմս պատասխանի Ատոմեդոն՝ Դիմոզեան Ճիտ.
Ո՛վ դո այլ յոյժ յոյժ, Ալկիմեդոն, խրեալ ըզքեզ
Ցայր անմահ ձիոցս ի ձեռան խոչ խրոխտութիւն եւ վարժելիք,
Բայց միայն ի Պատրոկլէ՝ յաստուածանման ի Ճարտարէն
Մինչ կենդանին էր, իսկ այժմ օրհաս եւ մահ եգիտ ըզնա.
Այլ ընկալ դու զմրարկս եւ զերասանս շուշտղենիս,
Եւ իջից ես ի կառացըս գուսպարել ի պատերազմ։

Զայս ասաց, Ալկիմեդոն հնծեալ ի կառըն մարտորոտ՝
Թուն եհար յաղուբակի յերեսանականն եւ ի մըտրակն,
Եւ ոստեաւ Ատոմեդոն, զոր Հեկատոր վհերն տեսեալ
Զայն անդէն արձակեաց առ մեռեակսն իւր Էնիաս.

Էնիաս, պղնձազրահ տրովագացոց խորհրդական,
Զերիվարազդ զոյգ ծանեալ զԻպակիդեայ երագտոհն
Շողացեալս ի պատերազմ ապաժաման կառավարօք։
Արդ ահն ունէիմ ըմբռնել, Թէ կամիցիս դու ի սըրտէ.
Չի Թէ գոյիր ասէք ի նոսին արշաւասոյր ապաստակաս՝
Ձիշխեացն մեզ սխոյեան ի մարտակոխ կալ գուսպարած։

Զայս ասաց, չքաւոնդանեաց արի որդին Անքխեսի։
Դիմեցին, յուսս ասպարեսաք բերան եւ ամուր արշաւեանեաք՝
Զորովք էր խառ 'ի խաւոյ պատեալ սրընկէզ յոգնապատիկ։
Ընդ առաս Քրոմիոս եւ Արետաս աստուածազգիք,
Երիտասին երկոքին 'ի տեղեաս իւրեանց յուսապատառեալք՝
Սատակեալ ըզնոսա, զգերձեալսն զնդի ձիսն առաքել։
Խնդացեալք, որոց չքոյր գտանել անդրէն առանց արեան
ՅԱտումեդան 'ի քաջէն, որ ազատեալ զԱրամազդ հայր՝
Արուեստեաք եւ կորովով լքցաւ 'ի սիրտ բռատրանարկ.
Եւ անդէն յԱյնիմեդան ասէ ցընկերն հատատարիմ.

Չերիվարսդ մի յինէն, Ալկիմեդան, կալցիս հեսկ,
Այլ մտ 'ի մտս, մինչ Թատաւն շընչոյն ազգել ինձ 'ի Թիկունս.
Զի Պրիամեանն հեկտորի չկարծեմ հանդչել 'ի գոտեմեանց
Մինչ չեմ 'ի գետաբաշս աշտանակեալ յԱքիլլեի ձիս,
Ըսպանեալ ըզմեզ եւ զդունդս ազգայեցի արանց պատճառ.
Բայց Թէ ինքն 'ի նահատակսն ձերբակալ ըմբռնիցի։

Զայս ասացեալ՝ ձայն արար Մենելաւն եւ էասեանց.
Առաջնորդք արդիացոց, Մենելաոս եւ էասեանք,
Զմեռելսդ գիսական Թողէք ըզհոգ 'ի քաջազունս՝
Պաշտպանել ըզնովաս եւ հալածել զարանց ջուլիր.
Այլ 'ի մէնչ 'ի կճնգանեաց վանեցէք զոչն անաչդրոյն։
Քանզի այսոր խաժեցին յորտաբարչիք պատերազմիս
Հեկտոր եւ Էնիաս՝ որովհետեւ քաջ ախոյեանք.
Այլ այս ամենայն 'ի գոգըս գին գէնի պահեաս։
Արձակեմ եւ ես զչաղիս. Արամազդայ յանձն այդ ամին։

Զայս ասաց, եւ ճօճեալ վերկայնատուէրն ընկէց նիզակ,
Եւ հեկաւ ըզվահանն Արետոսի զբուրգածիր, —
Որ զսքանին ոչ արգելեալ՝ գընաց սրընկէզն Թափանցանոց, —
Եւ մխեաց զայն քնգ կամարն 'ի տատրագոյն որովայնին։
Եւ օրինակ խին տանեալ կացին տուր ոչ երեսատորդ
Եւ կափեալ 'ի քառանն եղջիւրէ վեցպատասան ֆեռ արշաւոյ՝
Խրզէ զրնաքինքն բոլոր, նա վազ մի՝ նզոտ առնալ գերզի,
Հանգուցանակ ոստոցեալ տապալէցաւ ոտ պորտ 'ի վեր,
Եւ սայրատուր որդն 'ի փորին ճօճ ձեռնեալ զանգամանն ելոյծ։
Բայց հեկտոր յԱտումեդան զվայրկենաբերն արձակեաց սեզ.
Նա տեսեալ 'ի հանգիստ՝ խոյս 'ի պզնձի եւս մըկընդէն
Զանձն յառաջ կոյս կըքեալ, եւ 'ի Թիկանց գետաբդն երկայն
Վարսեցաւ 'ի գետին, եւ սրունակօմն անգ երերէր,
Եւ հուսկ ուրեմն անգամնօր եկաց Արէս բուռն՝ 'ի Թափոյն։
Փոքըր մ'էս եւս, եւ պատեաքն գեմիեն մտ 'ի մտոյ,
Եթէ ոչ աստուածահոգ զանասանելիսն էր Էասեանց
Որ 'ի կոչ պինասարակցին եղեալ գայլին ընդ բազմամարդին։

Ի նոցունց զանգիտեալ՝ տեղի եառուն անգրկեն ընդ կրուկ
Հեկատոր եւ Էնիաս եւ Քրոմիոս աստուածածկեալք ։
Իսկ զԱրեստոս Թողեն անդ՝ սըրատապատուտ դիմաճապալ,
Եւ Արեայ չուտաժըրի համանմանեալ Աստուկոմն
Ցաւարի հառ. ըզգէնան եւ պարծանօք բարբառեցաւ.
Ապաքէն ըզմեռելոյ Մենետեհին սակաւ մի գէթ
Մեղմացուցի զցաւ սըրտիս, թէպէտ եւ այր մի սպանեալ տրուպ ։
Զայս ասաց, եւ զարիւնոտ կապուտան առեալ եբարձ ի կառան,
Եւ նա ինքն ամբարձաւ, ոտք իւր եւ ձեռք արիւնըռուշտք,
Որպէս զի ոք յառիւծոյ ըզզբաւորակ ծախեալ լափլըզ ։
Իսկ անգրէն ըզՊատրոկլէ գաժանագոյն անկաւ գուսպար՝
Զայրագին՝ արտաքաղեց, եւ Աթենաս յարոյց ըզկռիւն
Ցերկիւաւոս թըճալ գըրգռել. քանզի ջըրճեալ կէն իւր միտք ։
Որպէս յերկինից ըզծիածանըն ծիրանի ծաւալէ
Արամազդ մահկանացուաց՝ ի նըշանակ պատերազմի,
Կամ սաստնասեր ձմերայնոյն՝ որ յարարոց արդեանց երկրին
Ըզմարդիկըն խափանէ եւ զանասնոց ծընդէ դաստակ,
Սոյնպոսնակ եւ սա զանձն ի ծիրանի պարուրեալ ամպ՝
Ցաքայեանց ի գունդն եմուտ եւ զարթոյց զայր իւրաքանչիւր ։
Եւ յորդին նախ Աորեւսի խրախոյս բարձեալ բարբառեցաւ՝
Առ արին Մենելաոս, — քանզի սա մերձ առ նըմին կայր, —
Փինիքսի հանգուցանակեալ մարմնով, ձայնիւ անմեղկելի.
Քեզ անշուշտ, Մենելաե, լեցին եպեր եւ Թըշնամանք,
Ըզանգիտին Աքիւլէ Թէ զմըտերիմ պինդարտակից
Ընդ Տրոյեոյ պարըսպոզ պատառեսցին շունք ժիքժիքք ։
Այլ պինդ կաց եւ ըզզօրան ամենայնի քաջալերեսա ։
Եթ նըմա պատասխանի Մենելաոս ահեղագոռ.
Հայր փինիքս, հինաւուրց ծերունիդ, ով Թէ Աթենաս
Տացէ ինձ զօրութիւն, եւ զսըլաքաց հեղգեացէ Թռիչս,
Առընթեր կալ Պատրոկլէ կամի ես եւ ձեռըն տալ,
Չի կարի յոյժ անհնարին Հըմլեաց ըզպիտ իմ մահ նորա ։
Այլ սաստիկ հրոյ բըռնութիւն է ի Հեկատոր, եւ չառնու գութ
Խոշոշել ի պըղինձ, զի Արամազդ նըմա տայ զիաւա ։
Զայս ասաց, եւ Աթենաս խընդաց մեղաջ աստուածուհին
Չի նըմա քան զամենայն աստուածոց նախ մատոյց աղերս ։
Եւ ուստ եւ ծընկանց նորա զգեցոյց կորովութիւն,
Եւ ի լանջըս նորա զյանդգնութիւն արնկեաց Ճանճուան,
Որ վանեալ եւս առաւել խանձի կըծել ի մորթ մարդոյ,
Չի արիւն մաքգկային քաղցրաձաշակ ի քիմն է իւր ։
Ապսիսի խիզախութեամբ եւլից ըզսիրտըն սեւաթոյր ։
Եկն եկաց առ Պատրոկլէ եւ զինայլընակ տեգն արձակեաց ։

Էր ՚ի տրովեանսըն Գոդէս անուն որդի Էսիոնէի,
Ընչաւէտ եւ քաջալաւ, զոր յոյժ յայգին պատուէր Հեկտոր,
Զի էր իւր ամենայն ըսխճանակից սիրատենչակ։
Ընդ կամար գոտւոյն ըզսա Մենելաւոս եհար խոցոտեալ
Մինչ ձեպէրն ՚ի փախուստ, եւ Թաւմ ընդ Թաւմ ըզպղինձն եհան։
Անկաւ Թընդմամբ ընդ գետինն, իսկ Աւրիդէս Մենելաւոս
Ըզմեռեալն ՚ի տրովացւոց կորզեաց ՚ի խումբ ընկերակցացն։
Այլ զՀեկտոր հուպ մատուցեալ Ապոլոնի քաջալերեր,
Ի ձեւ Ասեան Փենոփեմ՝ որ էր Ներմա սիրելդոյն
Գան ըզհիւրսն ամենայն, եւ բնաւթուիւն տանն յԱբիդոս։
Դիպազգեցն Ապոլոնի առեալ զերեսսըս իւր ասէ։
Ո՞վ ոք այլ եւս յաքայեանց երկընչիցի, Հեկտոր, ՚ի քէն,
Զի այդպէս փախուցեալ էս յերեսաց Մենելաւի,
Որ յառաջ անզօր մարտիկն, եւ այժմ ըզդին քարձեալ միայն
Ի տրովեանցս անցեալ գընայ, սպանեալ եւ զքո սերտ ընտանին,
Զկորովին յախոյեանս՝ զԷսիոնէի որդին Գոդէս։
Զայս ասաց, եւ զնա ծածկեաց ցաւոց մըռայլ ամպ սեւաթոյր,
Ել եմուտ ՚ի նահատակն ՚ի պղինձ հրաշէկ զինավառեալ։
Եւ յայնժամ Զրուանեանն ըզքաղանցաւոր եւ զպազպազուն
Ա՛ռ զասպարն, եւ զԻգա պարաքողեալ հոծեալ ամպովք՝
Սաստկակոծ որոտընդոստ փայլատակմամբք դըղըրդեցոյց,
Եա տրովեանց ըզյաղթութիւն, զարհուրեցոյց զաքայեցիս։
Ըսկիզբն զոտր փախըստէ Գենելէոս բնաւատջին։
Քանզի գեղքըն միչա յառաջն՝ էր տիպահար եղեալ յուսոյն,
Քերեալ ծայրիւ չափ եւեթ, այլ եւ մինչ յոսկրըն երգիծեալ
Սըլաքին Պուլիդամայ, զի սա ՚ի մօտ եկեալ եհար։
Մերձեալ ապա խոցեաց Հեկտոր ըզվէհեայ ձեռին դաստակ՝
ԶԱվեկտրիոնին մեծանձինն որդւոյ, եւ ասիկ ՚ի գոռալոյն։
Որ փախաւ ըզրըզջելով, զի ոչ եւս այլ յոսապր ՚ի սիրտ
Ոչնիչ նիզակ ՚ի ձեռին եւ մարտընդել ընդ տրովեացիս։
Իգումենեա զՀիպիտոքի, մինչ յարձակեալն ՚ի Լիկաոն,
Եհար զլանիշատանակ զսահիլ նորա մերձ առ ըտաւտեանն,
Այլ ՚ի բեռ անդ սըղալեին՝ բեհեզ գետզերգն երկայնաձիգ։
Զայն առին տրովեանք, եւ նա Թրոասյց զաշտէն Իդոմենեա
Ի Դեւկալեանն որ ՚ի կառսըն կայր, եւ խոյն մի վրէպ անաի՝
Զզինակիր Մերիոնեայ եւ զկառավարըն Կիրանոս
Զընդ իւր եկաւորեալն ՚ի բնակաւէտըն Լիկոտոսէ, —
Զի նախ հեռի եկն Իդոմեն ՚ի կըրկնամուղ մեկնեալ նաւացն,
Եւ մեծապանծ յաղթանակ պարգեւելոց էր տրովացւոց,
Թէ ձեռով չէր Կիրանոս զժիզ երիվարսն անգր հասուցեալ։
Ալսմա լցաւ եկեն նա, եւ վանեաց զօրըն դըժալըհի,
Իսկ ինք զոգիսըն կորոյս ՚ի մարդասիանձըն Հեկտորէ, —

Ըզսա խոցեաց սուր սպայր սիրգին ընդ ծընօտիւն եւ ականջիւ,
Զատամունսըն Թօթափեաց եւ ըզլեզուն կըտրեաց ընդ մէջ։
Ի կատարն անկեալ գըլըր՝ զերկանական հոսեաց յերկիր,
Զոր խոնարհեալ Մերիոն՝ իւրով ձեռագըն ամ՛ի գետնոյն,
Եւ՛ինոյն ձայնարկեալ բարբառեցաւ առ Իդոմեն.
Արդ արա մըտրակ՛ի կուշտ, մինչեւ յերեսդ նետան հասանել,
Զի եւ գու ինքն իմանաս՝ Թէ աքսկանաց չիք ինչ այլ կար։
Զայս առաց, եւ Իդոմեն ըզգխապակղ մըտրակեաց ձիան
Ի նաւկնեարըն գոգաւոր, զի անկաւ ահ՛ի սիրտ նորա։
Ցկասաց եւ՛ի մեծանձնըն Մենելայ չեզեւ զանխուվ,
Զի պղեղափոխ յայլմուԹիւն սրտովադացաց տայր Աքամեզդ։
Եւ սկըսաւ այսպէս՛ի քանս խօս մեծն Էաս Տելամոնեան.
Եհէ, որ եւ կռիւ զքեզ ընդ քեռեզամ պատգայըն էիցէ,
Առցէ՛ի քո, Թէ չընկերիր ե սրտովացաց տայրն Աքամեզդ.
Զի նոցա բաղդաբեդուն, Թէ քաջ Թէ վատ ոք դիցէ ձիգ,
Գամադիտ լինին սըլաքք, եւ Աքամեզդ ուղղէ զբընաւս.
Իսկ մեր ամենեցուն՝ այսպէս ունայն ընդ վայր ցընդին։
Այլ առէք առցուք՛ի մէջ զոր հանձարեցին իցէ խորհուրդ,
Ի՞րր իցէ ձըգել առնել ըզգիք եւ մեզ գառնալ անդրէն
Եւ լինել՝ սիրելի զինուորացս՛ի խընդութիւն,
Որ գէտան այսըր եգեալ՝ սըխրին եւ ոչ եւս ունին ակն
Հեծուրի մարգախանձին անպարտելի բազկին ւուժոյ
Կարօղ լինել մեզ ժուժել, այլ անկանել՛ի Թուխ նաւակս։
Իցէ Թէ զք յընկերաց փութանակի առներ զըրոյց
Ա. Գեղեանն՝ ոգոյ կարծեմ Թէ եւ լըսեալ իսկ չիք համբուն
Ըզգոյժըն բօԹափի, զի սիրելին կորեաւ ընկեր.
Այլ ոչ կարեմ նըշմարել յորպիսեաց պատճառի զըր.
Զի ծածկեալ կան հանգըրն՛ի մեզ ինքնանիք եւ երկվորք։
Արամազդ հայր, ապէ գամ մի գու զերծո՛ի մատաղէնս
Զորդիս աքեանց, ած ըզքեր եւ տուր աչացըս տեսուԹիւն,
Ապա կորո իսկ՛ի լոյս, քանզի քեզ այդ եղեւ հաճոյ։
Զայս առաց, հայրն արտասուաց ողբականին որդւոյ հասանել՝
Իսկ եւ իսկ ցըրուեաց ըզբանն, եւ զչամանդապատն փորատեաց։
Արձ եառ հետ ընդ հետ, ձակատն ոգիյն եղ յերեսան,
Եւ տակ յայնժամ Էաս ցըմենելաս ահեզագոտ.
Հայեաց արդ, դիցաբնաւնդ Մենելաէ, եԹէ տեսցես
Կենդանի զԱնտիլոքոս, ըզմեծանձին Նեստորի ձեռս,
Ձեռեցս պընդել փուԹով առ Աքիլլեաս գուսպարայազէտ,
Գոյժ առնել, զի ցանկալին իւր քան ըզբնաւս կորեաւ ընկեր։
Ասաց զոյս, քառանգանեաց ոչ Մենելաս ահազնագոտ,
Եւ ելեալ խաղաց գընաց որպէս առիւծ ոք՛ի գոմոց,
Ոյր աչիսատ լեալ՛ի խոտվել եւ տապնատել ըզքունս եւ զարս՝

Որ չգտան նըմա Թոյլ յափշտակել զարիւտոց Ձերոյ
Ըղձիչըն 'ի գլուխ ազգենալոյ . մեծափափաք ինքն 'ի չալիլ
Յարձակեալ՝ չըվճարե ինչ, քանզի սըլաքք անզսաստիւ
Թօթափեալ ընդգիմադրաւ 'ի կորովից Թըրչին բանիցդ ,
Նա եւ ջահք բոցավառեալք , յոյզ չըրտուցեալ հարճոյ մոլին ,
Եւ զայգոյ մեհենեալ գընայ ծանրաթախիծ հաչեալ սըրտիւ ,
Սոյնպուռնակ 'ի Գաւրսկիէ Մենելաւոս ահեղագոռ
Գընայր յոյժ ակամայ , զաւրայեցոյն 'ի մեծ կասկած՝
Թէ առ ահի տապնալին Թոռըն ըղձա Թըշնամեաց յորս :
Եւ բաղում ինչ տայր պատուէր Մերիոնի եւ Էասեանց .
Էասեանգէ , առաջնորդք արգիացոց , եւ Մերիոն ,
Ցուշ ձեզ այժըմ Գաւրսկիէ հիքացելոյն ցածուԹեան բարք ,
Զի գիտէր կենդանեօքն առ աւետեան ոք հեզ լինել .
Իակ արգ եգիտա ըղձա մահ եւ օրհասին Ճակատագիր :
Զայս առացեալ մեհենեցաւս Մենելաւոս խարտիշագեղ ,
Աչս ածեալ չուքիանակի , հանգոյն արծուոյ , զոր եւ ասեն
Սրակնագոյն քան զամենայն օգատարիվ հառս ընդ երկինք ,
Յորմէ եւ անդ 'ի բարձրանան՝ ոչ վերիվայր արձակաց Ճոպաղ
Մացառազօդ 'ի Թանձրատեսիս , այլ եւ 'ի նոյն իակ խոյանայ ,
Եւ անդէն յափշտակեալ՝ եւ 'ի կենաց ըղձա զրաւէ .
Նոյն եւ քո , Մենելաւոս գիցաբնութիւնդ , ընդ ամենայն
Ցածելը լայս ականատեսդ 'ի խուռնա տեսից ընկերակցաց ,
Թէ տեսցես Թերեւս ուրեք կենդանի զուստերն Հետաորեան :
Ցահան քըրթել ծանեալ ըղձա 'նդ ահեակ կուռ գուռնարտ աւազին՝
Զի զընկերան յորդորիր , քաջալերիր 'ի պատերազմ .
Եւ մատուցեալ խօսեցաւ խարտիշագեղ Մենելաւոս .
Օ՜ն արի , Անտիղոք , այսըր մատիր՝ զի լըւիցես
Աղետից բօթ որում չէր ինչ արժան գալ 'ի պատահար :
Եւ զոս ինքնիզ , կարծեմ , ուշիս տեսեալ ասնուս 'ի միտ ,
Զի պատուհաս Թաւալի պատուան ընդգիմ գանայկացոյս ,
Եւ տրովեանց և յատիՔսիկեան տարցեկոյտ քաջն ահեղաս ,
Գաւրսկիոս , եւ յոյժ անձամբ գիտնայեցաւս եհաս կարօտ :
Այլ դու փոյթ ընդ սլացանից նուաս ընձեացեալ առ Աքիլլեաս՝
Երթ տար զըրոյց . Ճակատալ Թերեւս դէմ Թափեացէ զգին մերկ 'ի նոսն ,
Իակ ըղձէնան առեալ աւար՝ ունի Հեկտոր պատուարառաձօձ :
Ցայս բարբառ լըռեալ ըղբանն Անտիղոս զահի հարաւ ,
Անշըշունչ եկաց յերկար , աչքն արտասուօք ողողեցան ,
Եւ զըւարթ ձայնին հագագ խըցաւ հատաւ 'ի կոկորդէն :
Բայց եւ ոչ այնպէս սպառ զՄենելաւն պատուէրն ապահաս .
Եկ գընաց ընդհատաւս , յանպիծն ընկեր զինան աւանդեալ
Ի Յաւդոկ՝ որ առ նա զաւրայեցեակ ձին ածէր չուրջ :
Արդ ըղձա զինչ գնա ոչդայրն 'ի Ճակատէն տանեկին ոտքն

Աքիլլէ ցելիսածնին երթալ պատմել դոյժ բօթալից։
Եւ ոչ քո սիրտ յօժարեաց, Մենելաւէ դիւցասլնուն,
Յօգն ընկերաց նեղելոցն՝ յորոց գընաց Անտիլոքոս,
Եւ անձուկ կարօտագին Գիլիացւոցն եհաս գընդաց.
Սակայն նա կացոյց նոցա զԹլեպատիմիդէս դիցանըման,
Եւ ինքըն գարձ վերըստին առ Գաստրոկլէս արար դիւցաղն,
Եւ գիմեալ առ Էասեանց կացեալ անդէն բարբառեցաւ.
Արդ ըղնա՛ ի նաւատորմն առաքեցի յերազաթեւս
Սր քաջոնն Աքիլլեւս խաղալ գընալ, բայց ոչ կարծեմ
Արդ գայցէ, Թէպէտ եւ յոյժ իսկ սրտմըտեալ ընդ վէրն Հեկտոր,
Զի եւ ոչ մերկ ի վնասուց ընդ տրտվացիս մըտցէ ի մարտս։
Այլ արդ մեք իսկ ինքեանք մեզն խորհուրդ խորհեացուք քաջ.
Եթէ զդեն զինգրդ հանեացուք, կամ Թէ եւ մեք իսկ գընթասցին
Ի տրտվեանց մարտս տալոյիցեմք ի մահաւանէ եւ յօրհասէն։
Մեծն Էաս Տելամոնեան գարձոյց առ նա պատասխանի.
Քաջ ասացեր զամենայն, ով մեծափառ Մենելաւոս.
Սակայն դու եւ Մերիոն բարձեալ ըզդին երտգապէս՝
Ի կըռուոյս հանէք ի բաց, մեք ի Թիկանց ոգորեացուք
Ընդ տրտվեան խուժանին եւ ընդ գիւցաձըն Հեկտորի,
Ամրքըս մեք համամիտք եւ համամռնութեամբ, որ եւ կանխաւ
Ժուժկալեալ ընդ բարկ Աքեայ՝ եւ ի միմեանց ոչ մեկնեցաք։
Զայս ասաց, եւ ի գետնոյն խլեցին գըրկաք նոքա զմարմինն
Կարի յոյժ վերամբարձ, գոռաց ըզկնի տրտվեանն ամբոխ,
Իբրեւ տեսին Թէ զդիակն առին տարան աքայեցիք։
Դիմեցին իբրեւ զաթարակս որ ի վարազէն վիրաւոր
Ցարձակին յառաջոյ երթեալ տարտ ապաստանեաց.
Զի առ վայր մի տըշտամին գազանացեալք ի պատառել,
Իսկ յորժամ կինձն ի կռիւ եւ տագաստան՝ գազանայ յիւրեանս,
Խոյս տան լեռս եւ վարտաին յայս ոք եւ յայն կոյս խուճապաւ.
Ոչն տրտվեանք անդուլ առ ժամս ինչ համագունդ հալածէին
Սուսերօք հարկանելով եւ նիզակօք երկայրէիւք.
Իսկ ընդդէմ մինչ ախոյեան ոստոխէին երկ Էասեանք,
Շըրջէր գոյն երեսաց նոցա եւ ոչ խիզախեր ոք
Նահատակել ի վերայ եւ մարտ գընել ըզմեռելոյն։
Այսպէս տքաց տանէին կայտռելով զդին ի Հակաեն
Ի նաւսըն գոգաւորս, այլ Ճարակէր ի նոսա մարտ
Մոլեկան իբրեւ ըզհուր՝ ըզքաղաքաւք հարեալ մարդկան,
Զի անկեալ բորբոքի յեզակարծուամ, եւ ծախին չէնք
Ի Հանձնէ մեծայաղթ՝ յոր բըռնութիւն հոգմոյն մըլնէ.
Սոյնպէս ոտքս ի գնալն իւրեանց ըզհետ մըտեալ ընթանայր
Երիվարաց եւ մաթափկ արանց չըշուկ ահագնադղորդ։
Իսկ ինքեանք, ջորիք որպէս ի զօրութիւն ալիոք ժըրապըտութիւք՝

Ի լեռնէ ձըգեալ ածէն ընդ ճանապարհ առապարին
Ըզգերան կամ ըզհեծան մեծ նաւափայտ, եւ չընչասպառ
Ի փոյթս 'ի ճնպս անդ հաշէն 'ի վաստակոցն եւ 'ի քրտանց,
Նոյն աղքս ճըգնաջան բարձեալ զդիակնըն տանէին։
Զհետ ունէին Այաքք յետուստ, որպէս ըզջուրս արգելու զար
Տընկախիտ կարկառեալ ընդ դաշտըն թումբ երկայնանիստ,
Որ զհըզօր գետոց սաստիկ յորձանս ուղխիցն խոկ բեկանէ,
Եւ անդէն զամենեցուն զըրդանան 'ի դիւրըն չըրջէ կոյս,
Եւ ոչ խոկ հոսանացըն բռնութիւն խրամատէ զայն.
Նոյնպէս յետս ընդդէմ ըզխաղմըն վանէին միշտ Այաքանք
Ըզտրոյեանցն՝ որ առէպ կային, եւ մանաւանդ երկուք նոցունց,
Անքիսեանն Էնիաս եւ պերճն Հեկտոր չըքեղաճոխ։
Եւ որպիսի սարեկաց կամ ճայեկաց ամպ խուռնախիտ
Աճապին կականչանօք հալածական գնան 'ի փախուստ,
Տեսեալ ըզցին խոյացեալ՝ ըզթըռչնըկանց խոշոշ վիրազն,
Այսպունակ աքայեցւոց որդիքն յԷնեայ եւ Հեկտորէ
Սոսկալի աղաղակաւ գնային՝ կըռուոյ մոռացեալ անյուշք։
Եւ բազում զէնք գեղեցիկք անկան 'ի փոսն եւ զնովաւ շուրջ
Ի փախչել դանայեցւոց, եւ խաղմին չէր դուլ եւ դադար։

757

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՈՒԹՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարահեծ կոծ եւ գոյժ Աքիլլեայ 'ի լուր մահուանն Պատրոկլի. հասանէ մայրն Թետիս 'ի սփոփել, նա ստանալ կամի 'ի վրէժ սիրելւոյն, մայրն արգելու՝ մինչեւ բերցէ նմա նոր զէնս։ Հազիւ հազ զօրանան Յոյնք թափել զմարմին Պատրոկլի։ Աքիլլէս հրամանաւ Հերայ ելեալ երեւի տրովեանց անզէն յեզր փոսոյն ահագնատեսիլ, եւ յահեղ գոչիւն բարբառոյ նորա սարսափին տրովացիք, եւ մարմինն Պատրոկլի ելանէ յանդորր։ Նսեմաւ լաւէ խաւարն. տրովացիք խորհուրդ արարեալ՝ կան մնան 'ի դաշտին։ Աքիլլէս աշխարէ. Թետիս գնայ առ Հեփեստոս Կարստարապետն աստուած, խնդրէ եւ ընդունի պատենազէնս վասն որդւոյն։ Նկարագրութիւն զարմանագործ վահանին։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՈՒԹՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՋԻՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Մ ըրցէին այսպէս սոքա հանգոյն հրոյ բորբոքելոյ ·
Իսկ երագտան Անտիլոքոս առ Աքիլլեւս հասեալ հրեշտակ՝
Եգիտ ըզնա զառաքեաւ եղջերաձիւծ նաւատորմին
Զի ածէր զայն ինչ ընդ միտս , որ վճռաբանն էր եղեալ յանդ ,
Եւ յոգւոյ հանեալ տակը 'ի մեծաձիրս անձին խրոմ ·
Վայ աւազ · ըզմի՞ գաբձեալ ազգայեցիքըն վարասպիզակ
Խաշճապին 'ի նաւըս կոյս ընդ գաշտավայրն ահաբեկեալք ·
Ցաւ 'ի դից կատարել յոգիս ըզդատն ապէտին գոյժ ,
Զոր օրինակ յայտ երբեմն արարեալ մայր իմ պատմեաց ինձ ,
Եմէկ քաղն 'ի Մերմիդոնս , եւ առ իսով իսկ կենդանեաւ ,
Ցարեւէ արեգական անկանիցէ արովեանց ձեռամբ :
Անշուշտ ըստուգիս մեռաւ որդին Մենեթեայ քաջ ·
Եզկեքն · պատուիրեցեալ նմա՝ վանեալ զՀուրն սպանեալ
Դարձ այսրէն առնել 'ի նաւս , եւ մի՝ նոք հեծեծեալ չհասցեակէք :
Մինչ գեռ նա զայսոսիկ խորհէր ընդ միտս իւր եւ ընդ սիրտ ,
Նեստորի մեծաձիռն ոչն եկաց մերձ որդին առ նա
Հոսելով ջերմ արտասուս , եւ ետ ըզդոյժն ազեղորմ ·
Ո՛հ զինեւ , որդիդ Պելևայ՞ քաջասրտին , լըսիցես թօմ
Անհնարին գառնութեան , ուր չէր ինչ պարտ յարգիւնըս գալ ·
Անկեալ կայ Պատրոկլոս , եւ զմերկ գիւղն տան պատերազմ ·
Իսկ ըզսպարըս զինուցն ունի Հեկտոր կորգակախարոխա :
Զայս ասաց , եւ ըզնա պաշարեաց ամպ աբխրութեան Թռւխ ·
Եւ ափովքն երկոքեան զաձիւնախառն առեալ մոխիր՝
Ցանեաց ըզգլխովին , եւ զչնորհաշուք գարշեցոյց դէմսն ,

Եւ զհոտանոյշ պատմուճանեաքն հի սեւաթոյր ներսուս գալոյ ։
Ինքըն մեծ ՚ի փուշոջ անկեալ գրնէր մեծատարած ,
Եւ ինքնին իւրով ձեռաք զվարսըն փետեալ աղաւաղէր ։
Աղախնայք՝ զորս Աքիլլեւս էր եւ Պատրոկլ սւսար հարեալ,
Սըրտատուչ եւ սըրտաթափեաց գուժիւ մեծաւս բառնային ձիչ,
Եւ ՚ի դուրս ընթացեալ զկորովաղէնն Աքիլլեսիս՝
Կոծէին զկուրծըսըն բրտամբք , եւ լըքան ծունկք ամենեցուն ։
Անդուստ յարտասուս համակեալ լայր Անտիղոս ,
Եւ առ խէթ՝ թէ գուցէ զերկաթն ընդ փողըն անցուսցէ ,
Ունէր ըզՀեռան Աքիլլէ , որ հառաչէրն ՚ի մեծ սըրտէն ,
Եւ գուժէր ահեղագոչ . լըսաւ զայն մայրըն մեծարոյ
Որ ներսաէր յայըս ծովուն առ հաքեն իւրով ալեւորաւս .
Ձիչ առ անդէն , եւ զնովաս ժազովքին աստուածածուհիք
Ամենայն որչափ յալուց ծովուն կային կերեկեցաք ։
Եւ անդ իսկ էր Գլաւկէ , Կիմոդոկէ եւ Թալիա ,
Նիսէէ , Թոյէ , Սափով եւ աչագեղն Հեւս Ալիէ .
Անդանօր Կիմոթոյէ , Ի իմիորիա եւ Ակտէա ,
Մելիտէ եւ Ցերա եւ Ագաւէ ևԱմիրիթոյէ ,
Եւ Դոտով եւ Պրոտով, Դենասինէ եւ Փերուսա .
Անդէն Դեքսամենէ , Ամֆիթոմէ , Կալլիանիրա ,
Եւ Դովրիս եւ Պանոպէ եւ մեծանոսն Գալատիա ,
Նեմերտէս ընդ նոսին , Կալլեանասա եւ Ակտեագէս .
Անդ էին եւ Կլիմենէ եւ Ցանիրա եւ Ցանասա ,
Ովրիթիա եւ Մերու ևԱմանթիա զիզահիւսակ ,
Եւ որ այլ եւս յանգընգոց կային կերեայ գըսաեղք ՚ի խորս ,
Որոյք էր սպիտակափայլ խըտնեալ անձառն , եւ հասանքին
Կըրծոցեաթ կային սպաս , եւ կանաչ սկիզբն սպասք գնեաս .

Լըսատրագ , քաջերգ կերտուածք , որպէս զի անգրա ՚ի լուր ունկան
Բոլորիքին առնիք ՚ի միա զասնային վիշտս անձին խմոյ ։
Ո՛հ եղուկ ինձ հիքիս , ահ ինձ Թրշուտս ծնողիս քաջին ,
Որ զորդեակ մի ծընեալ արիական եւ անըսպիսս ,
Դիւցազնացըն գերազոյն , եւ առձեռն իւրոս բազմոջ ,
Եւ սնուցեալ հանգոյն սընկոյ յոգաստրակի վայր արգասանաց՝
ՑՀիւսն մահկանէս յղեցի նաւոտաք՝ որովհետեւ ՚ի մարտ ,
Եւ յանդրէն գարձ ՚ի տուն՝ չառնդ ՚ի յարիսըն Գիլեւսեանս ։
Զի մինչեւ ինքըն զարեւս տեսանիցէ կենդանոտԼեհամն ,
Թագաժողին է եւ կարեմ ինչ ոչ երթալ օգնել Տրմա ։
Այլ երթայց՝ զի զսիրելի տեսից որդեակն իմ, եւ լըսայց
Ջինչ հհաս Տրմա տուտ՝ մինչդեռ ՚ի բաց կայր ՚ի կըռուոյն ։

Ջայս խօսեալ եւ յանձաւէն , եւ Տղաքս խուռն ՚ի միասին
Գնային արտասուալիցք , հերձոյր զնոքաք Ծովուն ծըփանք ։
Եւ յորժամ ՚ի Ցրոյա ժամանն հզեն յարեպաստոր ,

ի Տովաքին եղբեն կարգաւ՝ ուր խիտ առ խիտ եղեն ձրգեալ
կարիւրօյք Մերմիգանաց ըզքաջամարտիցն Աքիլլեաւս շուրջ։
Մինչ հեծեր ծանրաթափեալ՝ մատեաւս առ նա մեծաւոյ մոյրն,
եւ կասկած բարձեալ ՀՀչեն՝ կալաւ ըզդլուխ որդւոյն իւրոյ,
եւ ըզքանս երազմեծս բարբառեցաւ խաղաղասաստեալ.
Ձի՛ լաս եւ ար սուգ, որդեակ, ըզվիճաս քո հասեալ կալաւ.
Մի ծածկեր՝ խօսեաց, ահա եղ քեզ ի գլուխ յԱրամազդայ
Ձոր կանխասէն ինչ միանգամ ձեռս ամբարձեալ ազատչեցեր,
Որդւոցդ ազայեցւոց աւերնդոյն վանեալ ըզնաւս,
Լինել քեզ անձկակարօտ անհրնարինս չարչարեալք։
Եւ քաջոտն Աքիլլեաւս ասէ առ նա հեծեծելով.
Մայրիկ իմ, զայդոսիկ ինձ Ոլիմբեանն ած կատարեաց,
Այլ ինձ զինչ անտի հեշտանք, զի սիրելիս կորեաւ ընկեր,
Պատրոկլոս՝ զոր քան ըզբնաւս մեծարէի ես զընտանեական,
Հաւասար իմում գլխոյս. զայն կորուսի, եւ զգէնս Հեկտոր
Սպանեալ տարեալ զահագին՝ աքաղէղեաւս եւ ըզգեցեալ,
Ձոր աստուածքըն Պելևեան պարգեւեցին օժիտ պարծեալ.
Յաւուրն՝ յորում եաոն զքեզ մահացուիւ սուր յանկոչելիս.
Իմիւ Թէ անդ գու Թետիդիր ընդ ծովային անմահսըն բնակ,
Եւ ածեալ էր Պելիանայ մահկանացու զոք ամուսին։
Իակ այժմիկ, ահա եւ քեզ լեզի անգաւս ի վիրաւոր սուգ
Ընդ մահ որդեկիդ, զոր չքնկալցիս գարձեալ ի տուն,
Ձի չառնու եւ ակրաս ի միջ մարդկան զարմս առասանել,
Թէ ոչ նախ գնազդասցիս հարեալ Հեկտոր վրէժ զոգիան,
Եւ զմահուն Մենիսեանըն Պատրոկլի լուծանել վճիժ։
Ետ անդէն պատասխանի նըմա Թետիս արտօսրաթոր.
Վաղազուա լեցիս ուրեմն, որդեակ իմ, ինձ, որպէս ասեաց.
Քանզի քեզ յետ Հեկտորի անդէն օրհասան է մօտալուտ։
Եւրագոն Աքիլլեաւս ասէ առ նա խոր հեծութեամբ.
Թող արդէն խակ մեռանիմ, որ զի չզայր ինձ յօգն հասանել
Մըտերմիս խոշտնջաւս, որ յոյժ ի հարցն եղիկան քաջագոյ
Նահանգաս, յիս մերժելոց ժանտացն եղեալ կոտորածէն.
Եւ զարդիս, քանզի չդարձայց ի հայրենի քաղաքըս գաւառս,
Եւ չեղէ պատրոկլիս եւ ոչ այլոց ընկերաց լոյս,
Ցոգունց տապատաս անկելոց ի Հեկտորէն աստուածածնոյ,
Այլ նըստիմ առ նաւակիներոյս ախերսական բնաւ ինչ երկրիս,
Աչսպիսիս ի մարտ՝ որ ոչ ի զգահազգեստ ազեաւոյ ազ այլ.
Իակ յատեան հրապարակին՝ են են եւ այլք յոյժ պերճագոյնք։
Ո՛ տայր Թէ հեռ ի կորուստ գընայր ի գից ուրի մարդկանէ,
Եւ զայրոյժ՝ որ զիմաստասէն անգամ գըրգռէ ի գըժնութիւն,
Որ եւ յոյժ անուշակ քան զեղանգեայ մեղուն խորխոր
Ի սիրտս մարդկան յորդեալ աճէ իբրեւ ըզծուխ,

Որպէս արդ զիս բարկացոյց արանց արքայն Ագամեմնոն։
Այլ՛ զանցեալսն եւ ըղձնացեալս 'ի բաց թողցուք՝ թէ եւ ցաւածք՝
Ըղձողիս 'ի լանջըս մեր առ վըտանգիս սանձակոծեալ։
Այժմ երթայց ես եւ գըտից ըղսիրային գըլխոյն դահիճն
ԸզՀեկտոր, եւ անդ յայնժամ ընկալայց մահ զոր կամիցին
Սահմանել Արամազդ եւ այլ եւս դիքն անմահականք։
Զի չապրեցաւ յօրհասէն եւ Հերակլեանն իսկ զօրութիւն,
Որ Զ.ըրուաննեան արքային Արամազդայ էր սիրասունդ,
Այլ՛ պարտեաց ըզնա մահ եւ Հերայի ծանըր ցասումն։
Եւ ես նոյն, եթէ եւ ինձ հասեալ կայցէ հանգոյն վիճակ,
Անկայց մեռեալ, իսկ այժմուս տարայց ըզփառսըն գեղեցիկ,
Եւ իցէ 'ի լանջագեղ դարդանուհեաց եւ տրովուհիս
Զոր սոխակեցից երկոքումբք ձեռօք ջընջել ըզարտօսրսն
Ի փափուկ այտից իւրոց եւ հառաչել կականալիր.
Ծանիցեն՝ զի ձեռընթափ կայի՛նդ երկար ես 'ի մարտէն։
Մի՛ արգելուր զիս կըռուել, թէ եւ առ սէր, չողոքեսցես։
Դիցանոյշն արծաթաթաթիկ Թետիս անդէն դարձուած առար.
Ճիրաւի են այդոքիկ, որդեակ, եւ չէ ինչ ապիրատ
Ցընկերաց տառապելոց հեռքել զեղեւըն դըժընդակ.
Այլ՛ քո զէնք գեղեցիկ, պըղընձակերպք եւ պաղպաջունք
Ցաւարի կան առ տրովեանս, եւ զայն Հեկտոր սաղաւարտաձօձ
Արկեալ զուսովքըն խայտայ, բայց ոչ կարծեմ թէ եւ նա ինքն
Ցայնս ընդ երկար նազեսցի, զի առ ուրեք կայ նորա մահ։
Սակայն մի՛ դու ընաւ երբեք մըտանիցես յԱրեսէն խաղ
Մինչեւ զիս քոյով աչօք տեսանիցես այստըր եկեալ։
Զի այգունն ընդ ելանել արուսեկին դառնամ այսրէն
Ցարքայէն Հեփեստոսէ բերել քեզ զէնս վայելուչս։
Զայսոսիկ խօսեալ նորա՝ չըղչեաց Թետիսն յորդւոյն իւրմէ,
Եւ առ քորսըն դարձեալ անդըրնդայինս՝ ասէ ցնոսա.
Արդ արկք դուք մըտէք 'ի ծոց ծովուդ 'ի լայնալիր՝
Երթալ տեսանել ըզծովային ծերն եւ զյարկս հօր,
Պատմել նըմա զամենայն. գնացից յերկայնն ես Ողիմպոս
Առ Հեփեստոս արուեստօղ ձարտարապետ, թէ կամիցի
Որդեկիս իմոյ շնորհել զէնս հոյակապս արփիափեղս։
Զայս ասաց, սուզան նոքա վաղվաղակի յալիս ծովուն.
Իսկ Թետիս արծաթաթաթիկըն դիցանոյշ երթ յՈղիմպոս,
Փութացեալ ածել սիրուն իւր որդեկին ըսպառազէնս։
Եւ արդ ոտք իւր տանէին զինքն յՈղիմպոս, իսկ աքայիկք
Փախուցեալք 'ի մարդասպանձըն Հեկտորէ անհուն գոռմամբք՝
Երթեալ հասանէին 'ի նաւատորմն եւ յՀելլեսպոնտ։
Սակայն ոչ ըզՊատրոկլոս աքայեցիքն աղոյգապարձք
Ի նետից կորզեալ էին զԱքիլլեսի սպասաւորն անշունչ.

Զի անգրէն հասին առ նա կառք երիվարք եւ հեծեալք
Եւ գրիմոնն Ճետ հեկաւոր՝ կորովութեամբ բոցատեսիլ։
Բուռն երիցս եհար յետուստ զոտից նորա պերճըն հեկաւոր,
Ցողացեալ ձըգել հանել, եւ առ որովհանա ուժգին գոչէր.
Եւ երիցս էառք կըրկին՝ զգեցեալք ըզբուռըն զօրութեան՝
Վանեցին 'ի մեռելոյն, սակայն նա պինդ յոյժն ապաստան՝
Էր գի 'նգ ամբոխն յարձակէր, էր գի զտեղի առեալ կացեալ
Աղաղակէր մեծաձայն, ամենեւին ընկըրկէր ոչ։
Որպէս հովիւք բազմութեամբք զառիւծ հրաշէկ սովալըլուկ
Ի չաղագս էմորեթին վարել, նոյն քաջաղէն կըրկին էառք
Ոչ բաւեին գրիմասանն հեկաւոր հերքել 'ի մեռելոյն։
Եւ թափէր իսկ ապաքէն եւ զանապայման փառսըն տանէր,
Եթէ չէր առ գելեհանն աճապարեալ մըրըկոտն Խոխ
Սըրացեալ պատգամաւոր յովհաննուէ՝ գի վառեսցի,
ՑԱրամազդայ գաղտ եւ յայլոց դից առաքեալ 'ի հերայէ։
Եւ առ նա մատուցեալ ղերազաթեւ խօսեցաւ բանս.
Օ՜ն տրէ, գելեհանդ, քան զամենայն սրտ ահաւոր,
Ի թիկունըս գատրոկլի, յորոյ վերայ մարտ անհնարին
Առաջի նաւացըն կայ, եւ ըսպառեն նոքա զերեսաց.
Սղաք՝ 'ի պահպանել ըզմեռելոյն գիակն անչունչ,
Իսկ տրովհանք՝ հրոսանըքեր գան յովկիոս ձըգել հողմուտ,
Մանաւանդ վեսպըն հեկաւոր յանկոյս շոգել, եւ ջերմանի
Խըզեալ 'ի գիպդ ուշանին ըզգլուխ նորա վարսել 'ի ձողս։
Այլ տրէ, մի եւըս կար, 'ի սերս քո խնամ անկցի եւ գուժ,
Խազալիկ Թէ մատնեսցի տրովացի շանցըն գատրոկլոս.
Գեղ 'ի բիծ՝ Թէ գիականըն գիպիցեն ինչ Թըշնամանք։
Երագտան Աքիլլեւս գիւցազն սրատ պատասխանի.
Ո՞ զքեզ 'ի գից, գիցանոյշդ Խոխ, յըղեաց առ իս հրեշտակ։
Կըրկնեալ անգրէն մըրըկոտն երագ Խոխ ասէ առ նա.
Հերա զիս առաքեաց՝ Աբամազդայ ամենին շքեղ.
Ոչ բարձրագոչ Զքրտանեանն, ոչ յանմահից այլ ոք գիտէ
Ցորոց անգ 'ի ձիանեղէնն Ոլիմպոս շուրջ բնակեալ նըստին։
Գաչոտինն Աքիլլեսի պատասխանեալ ասէ ցնա.
Իսկ զնմանէդ երեսից 'ի կռիւն, ուր զի ունին նոքա զիմ զենս,
Եւ մայրն իմ սիրելի չառնէ ինձ Թոյլ 'ի զէն վառել,
Մինչեւ ըզնա ինքն այսրէն իմով աչօք տեսից գարձեալ,
Զի բերել խոստացաւ շքեղազն անօմա 'ի հեփեստեայ։
Իսկ գայլոյ չգիտեմ Թէ գոյր առից ընտիր ըսպառազէնս,
Բայց միայն Թէ գատապարըն գՀեյամոնեանց.
Այլ եւ նա ինքըն, յուսամ, ընդ նահատակսն է անպարապ,
Նախաձիրըս նիզակաւն ընդ գատրոկլի մահուն գործեալ։
Մըրըկոտըն ժիր Խոխ կըրկնեալ անգրէն ասէ առ նա.

Քաջ իակ եւ մեք եմք առեալք՝ զի չբնաջ վինջք յաւարի կան.
Այլ եւ այդպէս 'ի փոան երթեալ տրուեանց երեւեցեր.
Չանգիտեալ Թերեւս 'ի քէն՝ լըքցեն ըզմարտըն տրուացիք,
Եւ ոգի արիասիրտքն առցեն մանկունք ազայեցոց
Ներգեւեաքն, եւ առնիցեն ափոփումն ինչ սուն՝ գուպարածին:
Զայս այսպէս խօսեցեալ՝ եղ ՚ի վերնեցաւ ժըրտան Իւխ:
Իակ Աբիւլեւս՝ սիրելին Աբամապայ՝ յարեւաւ եկաց,
Ամենայն զօրի Թիկամիքն էորկ զաստպարըն վերջաւոր,
Եւ զգուշին յոսկի ամով ազատեալ աստուածուհեաց ազանէլոփատն,
Եւ անդուստ բոց փայլակեալ բորբոքեցոյց ճառնանչաւէտ.
Ցոսանէ որպէս յորժամ ծուխ մրրըրկեալ գընայ յարփին
Ի հեռուստ ուստեք կըզգեցեալ գորով գընեն Թըշնամիք մարտ,
Եւ ըզսիւն ցեղիկ ահիզ Աբեսա կըռուին նոքա
Ցոսանէ անտի խոփանից, եւ ՚ի մոտանել արեգական
Խիտ առ խիտ ջահք ՚ի գիտակ տեղիս վառին, եւ համբառնայ
Ցոլացեալ ճառագայթն առ ՚ի տեսիլ սահմանակցաց,
Զի Թերեւս հասցեն նաւուք փըրկել զինքեանս յեղերանէն.
Ի գըլխոյն Աբիւլեւսի այսպէս փայլակն յարփին կըցեր:
Ըստ պատնէշն եւ կաց առ փոան, այլ ոչ խոնարհը յաքսայեցիս,
Քանզի զմօրըն մեծաքեզ խոճատուԹեան պատուհաք խրատու.
Անդ կացեալ գոչեաց, գոռաց եւ Ամենաս Գայլեան ուրոյն,
Եւ ժրխոր ահագին ՚ի տրտվաչիս անգր ընդոստոյց:
Եւ օրինակ իմն ազգոյ հընչէ բարբառս, մինչ գոչէ փող
Ի կենաթուղ ոխերմոյ պաշարելոց զաստանն ուրուք,
Այսպէս ձայն ազգեցիկ բարբառեցաւս Էակիպեայ:
Եւ նոքա խրոխտ ըլանն զԷակիպեայն պղծանի զօրօնէ,
Թռնեալ առ սիքա բոլորեցուն, եւ նովիւքք գիւզիցգոգեր
Ըզկատաւն քաջաբ զրկին՝ ընել տպաւոյց գուբջակ յանձինս.
Եւ պակեան կառապետք՝ տեսեալ ըզհուրն անչիկական
Ահագնեալանդն ըզգըլխով Գէլիսածնին մեծասրբոյ
Բորբոքեալ ՚ի խաժակն աստուածուհեայն յԱմենասայ:
Անգ առ փոսին երիցս ահեղ գոչեաց գիւցազն Աբիւլեւս,
Եւ երիցս աղմըկեցան տրտվեանքն եւ սկբՀ նիզակակիցք.
Եւ անգին իակ առ ետեզ կորեան արք քաջք երկոտասան
Ի կառաց անտի խրտնից եւ յաշտեիցըն հարուածեալք:
Իակ աքայեանք խընգագին Թափեալ յարգանց ըզՊատրոկլոս՝
Հանգուցին ՚ի մահիճս, եւ ազգագին պար ընկոչեւ
Առին ընկերք, ընդ որս երիտայր եւ երագատն Աբիւլեւս
Հեղուն ընդ արտասուս՝ տեսեալ ըզսերան խր մրտերիմ
Տարածեալ անդ ՚ի գազազըն վիրաւոր սուր պըղնձոյ,
Զոր կառոյք երիվարօք ՚ի պատերազմ անդր առաքեալ՝
Եւ անգրէն վերըստին գարձեալ եկեալ ոչ ընկալաւ:

Իսկ զանկանչ արեգական աչեղն Հերա մեծապատիւ
Ցընծաց գառնալ ակառոյ յովկիանոս ուխս յորձանից ։
Արեգական ճոխս եւ գոլ աջոյեցիքըն գիւցազունք
Արարին հրաշօք կըռապոյն եւ զուգակիր պատերազմին ։
Ցայնմ կուսէ եւ տրուէանք տեղւոյ տըրնալ 'ի խիստ մարտին՝
Ի կառացն արձակիցքն զերիվարանըն արբանեակ,
Եւ մինչ չեւ փայլ գեռ ընձրուկ տարեալ՝ յատեան ժողովեցան ։
Հրապարակին եկաց յառին՝ չհամարձակեալ ուրուք ներսանել,
Դողուքն ոսկեր ըզհանուրս՝ զի Աքիլլեւս երեւեցաւ
Որ հարուստ մի գոգաբեալ կայր 'ի գըժնէ գուպարածէն ։
Հանճարեղն առ նոսա Պուլիդամաս խօսել կալաւ
Գանձոյեանն՝ որ նա միայն նրկատէր յետս եւ յառաջ ։
Ընտանին էր Հեկտորեայ, 'ի գիշերի միւմ ծրնեալք,
Նա սակայն 'ի բանից, սա նիզակաւն յայլմէօղ յարէժ ։
Արդ նոցա խորհեալ զգուռան՝ ասէ յատեան հրապարակին ։
Ցայս եւ յայն կողմ, սիրելիք, ըստ տրժոխի խորհեցարուք ։
Ահ ժամ ես յոտեան խիստ առատ երթալ, զի ձեռք Աքեցն աստուածոյնոյ
Ի գաշեի ասա առ նաւուքն եւ 'ի բացեայ 'ի պարզատեղ ։
Մինչ գեռ այրն այն քինացեալ էր գիւցազունն Ագամեմնի,
Դիւրաձեռն 'ի պատերազմ եւ մեզ էին ազոյեցիքը ։
Խընդալի եւ ես ոչքնեալ առ ոչրտչուս նաւատարսին
Ցուսացեալ ըսկըզնանել ըզկըրնաւոր նաւահանգիստն ։
Իսկ 'ի գնելոյ քաղաքն ոգւոյն զահի հարեալ եմ չարաչար ։
Որպէս բուռն խին է հոգին խոր՝ չառնուցու նա յանձն երթիլ
Գալ զընաալ 'ի գաշեից, ուր տրովացիքս եւ ազոյեանք
Ի միջի աստ երկոքեանս հանդէս առնեմք ուժոյն Արեայ,
Այլ 'ի վերայ քաղաքիս եւ ըզկանանց 'ի կուիւ կացցէ ։
Երթիկուք ազէ յոտեան, անսպասիք ինձ, զի լեցի այդ ։
Արդ գիշեր աստուածեզէն զքաջոյան հանգոյց գնելեածին,
Իսկ վազիւ՝ 'ի յարձակել նորա 'ի մեզ ըստաստղին՝
Քաջ ծանիցէ ոք ըզնա, թէ գառնիցի զմեզ ատեանոր ։
Զի որ ոք փըրծանիցի՝ ըզրկեցիս հասցի յինքս առաջ,
Եւ զբազուսիցս կերիցեն շունք եւ անգիւղք տրովացցիք ։
Եւ ո տայր եթէ բօթգ հեռի լինէք յիմ ասկանեն ։
Իսկ իմոց եթէ բանից ունկըն գիցուք, թէ եւ ատրտուզք,
Ըզգիշերս անդ յատենի հրապարակին կազգուրիցեմք,
Եւ զուտանն՝ աշուարակաք, գըրունք բարձունք ատիտակամածք
Երկայնիւք եւ յըզկեղմովք զօգեալք 'ի կազմ՝ պահպանեացեն ։
Եւ ընդ այդս առաւօտուն վառեալք 'ի գէն մեր եւ 'ի զարդ՝
Ցաշատակս անդ կացցուք, եւ գըժընգակ լեցի նըմա
Ի նաւուց թէ գալ կամի կրռուիլ ընդ մեզ ըզպարըսպատուս ։
Դարձեալ յետս անգրէն 'ի նաւան, ըզբարձրավիզ երիվարանն

Ցախուռն այսր անդրը յընթաց ըղքաղաքաւըս պարտասեալ.
Իսկ 'ի ներքըս հրոսել՝ նըման հոգին ոչ տացէ թոյլ,
Ոչ երբեք աւերեսցէ. նախ զինքն երագը կերիցեն շունք:
Հայեցեալ ընդ նա խոժոռ՝ ասէ Հեկտոր կորդակաձաճ.
Ոչ զայդ ինձ, Պուլիդամա, հաճոյական ինչ բարբառիս,
Զի յոտան անդրը դառնալ եւ ժողովել տաս ւոզ պատուէր.
Ձեզ տակաւին յափրացեալ իցէք մնալով յաշտարակս անդ:
Ըղքաղաքըս Պրիամու յառաջ մարդիկ բազմաթարթառք
Բազմոսկի եւ պղընձաւէտ քարոզէին բոլորեքեան,
Իսկ այժմիկ՝ կորեաւ ընտիր ընտիր սպասուցս յապարանից.
Բազուկք առ փոխադացիս եւ յըղձալին Մէնոիա
Ի վաճառ գնացին առատաձեռք, իբրեւ ցառեաւ մեծն Աքամեմդ:
Իսկ զի արդ կտրավաճառքն Ջըրաւոտեայ եւս ինձ պարգեւն
Առնուլ փառս առ նաւելիներոյն, զաքայեցիս մըղել ցքնով,
Մի եւս, անհիտ, ցուցցես զնորհուրդըդ զայդ յատեան ժողովըրդեան.
Զի ոչ ունին ոք դընիցէ 'ի տրտնջուց, եւ ոչ տաց Թոյլ:
Այլ եկայք, որպէս ինչ ասեմ, լուիցուք ամենեքին:
Այս ժամայս առէք ընթրիս 'ի հանգարի տան խումբ 'ի խումբ,
Եւ դիք ուշ ցայգապահուց եւ հրսկեցէք իւրաքանչիւր:
Եւ որ յոյժ 'ի տրտյացիսք է ոք հոգած զընչից իւրոց,
Ժողովեալ տացէ զօրուս 'ի վայելուչն ամենեցուն,
Ցորոց լաւ իցէ ումիք ժառանգել զայն՝ քան ազգականց:
Եւ վաղիւ ընդ այգս այգուն վառեալ կազմեալ ըսպառազէն՝
Առ գոգեալ նաւատորմին յորդորեացուք ըղբարկ Արէս:
Թէ արդարեւ Ալքիւէաս յարեաւ դիւցազն անգ առ նաւուք,
Ատրըճատի ազատաւս, Թէ ժըտեսցի. ես ոչ փոխեսցայ
Ցերեսաց նորա յահեղ պատնչագային, կռնչիչ ընդդէմ
Անդոգդոզ՝ ևիճի տարցի յանիմանին մեծ, Թէ տարայց ես:
Հասարակ է Արէս, եւ զըսպանօղն ըսպանանել:
Զայս յատեանն ասաց Հեկտոր, եւ տրտվացիք հարին ձայնիս,
Շըլամիւք, զի զինեալ իւրեանց եւարձ Պալլաս Ամենիաս,
Եւ միասակար խորհըրդոյն ըզՀետ էդան ըզՀեկտորի,
Զոլիդամայ՝ եւ ոչ ոք, որոյ զբարին տըւեալ էր խրատս:
Ընթրիս այնուհետեւ 'ի բանակին առին նոքա:
Իսկ աքայեանքը ըղցայգն ողջոյն կոծեալ զԱտրոնկ աշխարէին,
Եւ նոցին ուժգին ըսայլից Գելիաածինն արար ըսկիզբն
Ըզձեռան իւր մարդասպանս 'ի մըտերմին եդեալ 'ի լանջս
Ըսաւել հեծեծանօք, որպէս առիւծ մի Թաւալգէս
Զորոց գիրգիանս իւր որսորդ ոք գողացաւ եղջերուահար
Ի Թաւոտ խորձից մայրոյն, ինքն անագան եկեալ Թաղծեալ
Ընդ բազում ջըրվի հավկաս հետապնդեալ զառնըն չսւիլս
Թէ ուրեք գըտանիցէ, զի յոյժ գաժան ունի զայրուց.

Այսպէս նա խոր Թառանչմամբ ասէր ՚ի գաս Մխիթարեանց.
Ո՛հ աւաղ, զան արդարեւ հանի մնոտի յաւուրն յայնմիկ
Ըզդիւցազն անդ յապարանս փարաւազեալ Վենետիոս.
Աւէ՛ր Թէ գարձուցեալ քեզ յՈպոյիս զորդիդ չքաղեղ
Կործանեալ ՚ի քէն եւ վիճակեալ յաւարաստան։
Այլ Արամազդ զամենայն խորհուրդ մարդկան ոչ կատարէ.
Զի երկոցունցս են հրամանք՝ կարմիր ընծոյն ներկանել հող
Աստ յերկիր Ցրոյեայ. քանզի եւս ՚ի գարձ անգրէն
Ծերունին հեծեալ Գնչեաս ՚ի յարկս իւր ոչ ժողովեցեալ,
Եւ ոչ մայր իմ Թեսիս, այլ աստանօր կալցի երկիր։
Գատրոկլէ, արդ զի զկընի քո գնամ ՚ի խոր անդարամեաս,
Ոչ արարիցէ քեզ դիահանս, մինչեւ ածեալ այսր ընկերից
Չէնեփորէ զէնան եւ ըզգլուխ՝ ըզքոյ սիգանձըն վիրագին.
Եւ առ ոտըս խարուկիդ փողոտեցից երկոտասանս
Ի տրովեանց քաջացն որդւոց առ զայրացուկըս քոյ սպանման։
Եւ կացցես դայն վայր ինձ առ մահկանաձեւ նեռուքս այսպէս,
Եւ ըզքեւ արտասուօք հեղմամբ ըզսիս եւ ըզգիշեր
Ջայլեցին լանջագիղ գարգանեւհիք եւ տրովուհիք,
Զորըս մեք ատացաք յերկայն ՚ի ահէ նիզակ կորովութեամբ՝
Ճոխ քաղաքս յաւարի գրաւմամբարքառ. մարդկան առեալ։
Զայս գիւցազն Աքիլլեւս խօսեցաւ անդ, եւ ետ հրամանս
Կառուցանել ընկերացն եռատանի սան մեծ ՚ի հրատ,
Զի փուխով ՚ի Գատրոկլէ լուսացին զարիւնն եւ զապաժոյժ։
Որ ՚ի հոգւոյ լուացեալ կանգնեալ վեռատանին լոգանաց սան՝
Ելքին ջրով եւ ՚ի ներքոյ կըրկուս արկեալ բորբոքեցին։
Ցոլանայր բոցն ՚ի փոր կաթսային շուրջ, ջուրըն չեռնոյր։
Իսկ յորժամ ՚ի փայլուն պղընձին յեռանդն հարան կայլակք,
Լըսացին նոյն հետայն եւ օծին յիւղ պարարտութեան,
Եւ ըզվէրսըն լըցին անոյշ իւղով իննամնինիւք.
Եւ յանկոչնս հանդուցեալ՝ ըզքղեցին նուրբ կըտաւով
Ի մտերից միկեւս յանտառս, եւ ՚ի վերջ ոսկեակ լոգեաւ։
Ապա պայդն ՚ի բուն պար գրաչեան առեալ Աքիլլեաւս,
Կոծ եդեալ Մխիթարեանց՝ աշխարհին ըզԳատրոկլէոս։ —
Իսկ Արամազդ ասէ ցՀերա՝ ցիւր հարազատն եւ ամուսին.
Արարեր հուսկ ուրեմն, աչեզդ Հերա գերամեծար,
Ցարուցեր զԱքիլլեւսն երազաստուր. եւ արդ անշուշտ
Ընդ տան ՚ի քէն ծրնունդ են հերապանծ աքայեցիքդ։
Եւ նըմա պատասխանի աչեղն Հերա մեծապատիւ.
Անաւորըդ Զըրուանեան, զան որպիսի՞ դէ բերան հաներ.
Զի եւ մարդ մտհկանացու կատարեսցէ զդոյն զոյդ առ մարդ,
Որ ՚ի մահ գատակընքեալ եւ ոչ այնչափ խմաստակիր.
Իսկ վնաղդ, ես որ կարծեմ աստուածուհեաց վնս վհատգոյն՝

Երկոքումբք, եւ յայգէս եւ ղի կոչիմ քոյդ ամուսին,
Եւ դու ինքն ես անմահից բոլորեցուն ամենիշխան,
Սըրտմըտեալ ընդ որովայիս չէր ինձ օրէն չարիս կազմել։
Արդ այսպէս աղքա զըուցատրելին զայս ընդ միմեանս։ —
Իակ Թեռիս արծաթաթաթիկ եհաս 'ի յարկսըն Հեփեստեայ
Ցանապական՝ յաստեղազարդ՝ 'ի գերապանծն յանմահից կարգ,
Ի պըղնձակերտ՝ զոր նա ինքըն յօրինեաց Կաղոտանին։
Եւ եգիտ ըզնա 'ի քիրտըն Թարթափեալ շուրջ ըզգիըքովքն
Եւ փուճիոտ, քանզի գործէր եռոտանի կահըս քրսան,
Զի կայցեն առ որմով հաստատակառոյց սպասրանիցն,
Եւ ոսկի անիւս եդեալ իւրաքանչիւր էր 'ի յատականն՝
Ինքնաշարժ գալ յերախանըն մըտանել աստուածեզեանս,
Եւ անգրէն գառնալ 'ի տուն. զարմանապանչ տեսանելով։
Աչեափ նոցա կատարումն առեալ գործոցն, բայց չէր էին
Գիշերուընտ ոտնիուքն յօգեալ, զոր հանդերձէր եւ կուիէր զօդս։
Ան ինչ նա յայսոսիկ ներհուն մըտաք լինէր աչխատ,
Մերձեցաւ առ նա Թեռիս արծաթաթաթիկն աստուածուհի.
Եվ եռես ըզնա խարիս արկեալ սպիտակ շըղաշատեռ,
Ձըգնաղագիզն այն զոր կին Կաղակըրկինն ունէր իւր վեհ.
Ձեռն 'ի ձեռնըն խառնեաց, կոչեաց զանուն իւր եւ ասէ.
Ձի՛ է, Թեռիս ծըփինատեռ, ղի այսր 'ի տունըս մեր եկիր
Մեծարոյդ եւ սիրելիդ, ղի յառաջինն ոչ յամեխես։
Ե՛կ ազէ մատիր յառաջ, ղի քեզ հիւրոյնըս պաշտեցից։
Զայս խօսեալ առաջնորդէր ըզքնաղագիզն յաստուածուհիս։
Եւ տարեալ ապա նըստոյց ըզնա յաթոռ արծաթագամ
Ի գեղեցիկ՝ յօրինեալ, եւ ընդ ոտիւքն էր պատուանդան,
Եւ ձոյնեալ զչինեստոս ձարտարապետս ասէ առ նա.
Արի այսպէս, Հեփեստէ, ես, քեզ Թեռիս ոչխոս ինչ ունի։
Պատասխանի էտ նըմա կաղակըրկինն հրեշտակաւոր.
Մեծ արդարեւ ընդ յարկաւս եւ մեծարոյ է գիցանոյշ,
Որ փըրկեաց զնա 'ի ցաւոցս յորժամ անկայ բացէ 'ի բաց
Շաղաչոյտ մորըս խելօք՝ որ կամեցաւ Թաքուցանել
Զիս ըզկաղս, եւ սըրտակեղ կայր ինձ տանջել յայնժամ ցաւովք,
Թէ լիւր ծոցն Եւրինոմէ եւ Թեռիս չէր գնս ժողովեալ,
Եւրինոմէ՝ դըստերին այն յորձանապատոյ Ովկիանոս։
Այ տոտա՝ ինն ամ բաղում ինչ գարբնեցի զարմանագործ,
Ձարմանդ, հիւսակէն քօղէք եւ ապարօշ եւ մեհեանդ,
Ի խորագիտր անձաւի, եւ շուրջ հոսանքն Ովկիանոս
Փըրփրագեղ մըռմըռեալ խաղայր գընայր անըտվանդակ.
Եւ չգիտեր ոք յաստուածոց եւ ոչ ոք մարդ մահկանացու՝
Բայց 'ի Թեռեայ ուԵւրինոմեայ 'ի կեցուցչացս որ գիտէին։
Այդ սա եկն 'ի տունըս մեր, եւ ինձ աւրժան է զամենայն

Թեառեայ վարագեղին փոխարինել կենաց փըրկանս։
Այլ դու դիր արդ առաջի նորա հիւրոյնըրա վայելուչ,
Մինչեւ ես Թօթաֆիեցից ըզգիուքս եւ զայլ ամէն գործիս։
Ասաց՝ յարեաւ ’ի սալէն ահեղ տեսիլ հրագիմական
Կաղ ’ի կաղ, եւ ’ի ներքոյ սրունքըն նըրբինք չուԹաֆիէին։
Ա՛ռ ըզգիուքան ’ի հրոյն ’ի բաց, եւ զամենայն անօթ գործոյ
Ցոր սովորն էր վաստակել՝ եդ ամփոփեաց յարկիզ արծաԹի։
Ըսպընդաբ զերեսս ոջոյն եւ զերկոսին ջընջեաց գաստակս
Եւ զԹանձըր պարանոցն եւ զլանջըս իւր ըզԹաւամազ։
Արկաւ ձորձ, ըզգաւազանն էառ ըստուար եւ եղ արտաքս
Խոշտանգով, այլ արքայի հարկանէին սպաս ազախնայք
Ոսկեղէնք, չընչաւոր օրիորդաց հանգուսնակեալք,
Որոց ’ի լանջըն են միտք, է եւ բարբառ եւ զօրութիւն,
Եւ ’ի դիցն անմահից ըզձեռագործսըն են ուսեալ։
Արդ սուքս ժըրանային առ արքայի որ ծանրաքայլ
Մերձ ուր էրըն Թեոխս չոգաւ ներսառ ’ի գահ պայծառ։
Ձեռն ’ի ձեռըն կրցեաց, եւ յանուանէն ձայնեալ ասէ։
Ջի՛ է, Թեոխս ծըփինատեա, զի այսր ’ի յարկըս մեր եկիր
Մեծարոյդ եւ ցանկալիդ, զի յառաջիկն ոչ յաշխատես։
Խօսեաց զըր ’ի մըտիդ, զի կատարել սիրտս յօժարէ
Թէ կարեմ յարդիւնս ածել, եւ Թէ ինչ հնարաւոր։
Եւ ներմա պատասխանի ասաց Թեոխս արտասրահպս։
Հեռիեատես, ծի յորոց գամ՝ զի յՈլիմպոսն են գիցանոյշք
Ապաշաւ վիշտըս գըժբնդակս յանձին խըռտմ կըրեաց երբեք,
Որչափ ինձ յամենեցունց եւ Զըրուանեանն Ադամազդ ցասս։
Ցայլոց զիս ծովականաց զուգեալ նուաճեաց առըն մարդոյ,
Իակեանըն Պելէասի, եւ անկուլոց առըն տարայ
Ամամայ բըռնազբօսեալ, եւ նա ’ի տան անկեալ դընի
Հաշեալ գառըն ծերուԹեամբ։ եւ աւասիկ միւս եւս ինձ այլ։
Իբրեւ չնորհեաց ինձ զաւակ ածել ’ի լոյս եւ ’ի սընծունդ
Ըզքաջագործն վիհապին եւ ըզատրպատական զերդ խոստացեալ,
Զոր անուցեալ իբրեւ ըզլաւնակ ըզգազարակի վայրս արդաւանդ,
Ցիլիոն մահկանացու նաւուք յղեցի արտվերանց ’ի մարտ,
Եւ չտուից անդրէն ’ի տուն՝ ’ի պելլեաեանն անդ ապարանս։
Չի մինչեւ կենդանուԹեամբ ինքըն զարեւ տեսանիցէ,
Վ ըշտըմբեր է եւ կարեմ ինչ ոչ երԹալ օգնել ներմա։
Զոր ներմին ’ի պարգեւ ընտրեաց մանկտին աքայեացւոց՝
Ի ձեռաց նորա եհան զաղջիկն իչխանն Ագամեմնոն։
Ընդ այն արտասուեալ մաշէր հոգւով. այլ տրտմացեալ զաքայեացիս
Պաշարեալ զնաւաց խելքըն՝ եկի ազագա ինչ ոչ տային,
Եւ ըզնա ծերըք մատուցեալ ողոքեին արդիացւոց,
Եւ բազում երեւելի երեւելի Թուէին պարգեւս։

Իսկ նա յանձին ոչ կալաւ երթալ վանել ըզպատուհասն,
Այլ սակայն Պատրոնկլէ զգեցուցեալ զիւր ըզգենին եւ զարդ՝
Առաքեաց ըզնա 'ի կռիւն, ըսպասյ բազում տրտնջալ ընդ իւր։
Ան դերասքն Արեւմըտից ըզթիւն ողջոյն պատերազմողք,
Ան՛նուին այն օր զքաղաքն, ըզքաջորդին Թէ զՄենիտեայ՝
Որ բազում գործէր նախձիրս՝ Ապոլոնի չէր ըսպանեալ
Յառաջին անդ նահատակն, եւ չէկտորի տրտնջալ պարծանս։
Այսորիկ վասն 'ի քո ծուռնկս հասեալ կամ արդ, Թէ լինիս հաճ
Վաղավաղճան որգեկիս չնորհել ասպար եւ ստացուածս
Եւ ընտիր սրձնապանս ընդելուզեալըս ճարմանդազ,
Եւ զերահ, քանզի զոր կայրն՝ հաւատարիմն ընկեր կորոյս
Լեալ նըկուն արուեստից, իսկ նա յերկիր անկեալ կայ լերդակեզ։
Եա նըմա պատասխանի գազանըգիմիէն հզօրատուն.
Քաջ լեր, մի այդպիսիկ ըզվիրաս քո հարցըն հոգովք։
Երանի Թէ զօրէի այնպէս ըզնա տանել պահել
Ի բօթասբեր մահուանէն 'ի ժամանել ժանտ օրհասին,
Որպէս արդ նըմա չըքնաղ մերձ կացցէն զինք զարմանալիք
Որոց գամ մ' 'ի բազմաբիւր մարդկանէն ոք տեսանիցեն։
Զայս ասացեալ եւ ըզնա Թողեալ անդէն՝ չոգաս առ փուքան,
Ի հուր գայիրս դարձուցեալ՝ հրամայն 'ի գործ եռ անկանել։
Եւ քըսան փուք անդ 'ի բովըն փըչէին առ հասարակ
Ըզպէսպէս դիւրավառ օդոյն չոգիսըն չընչելով,
Զի մերթ առ ձեռըն գըտցին իւրում փուքիցն, եւ մերթ այլ մի,
Որպէս ինքն ախորժիցէ հեփեստ՝ հանել ըզգործն 'ի գլուխ։
Ըզպըղնձէն անպարտելի էարկ 'ի հուրն, եւս եւ զանագ
Եւ զոսկին պատառական ընդ արծաթոցն, եւ կանգնեցոցյ
Առա զմեծ սոյն 'ի կռնգին, եւ բռնան հարկանել սմա 'ի ձեռին
Ըզհամանքն զօրատար, եւ 'ի միասում կալաս զաքծանն։
Եւ առեալ արար նախ ասպար մի մեծ հատատհարուստ,
Գործ ճարտար՝ կարակնակերտ, ածեալ զնովաս ծըխատ պայծառ
Երէքկուղ, լուսաձաձանչ, եւ զբատնալին իւր արծաթի։
Հինգ էին վահանին պատուածք, իսկ նա 'ի բընի անդ
Բազում ինչ հրաշակերտս իմաստութեամբ արըտին գործէր։
Ցօրինեաց անդէն 'ի նմա զերկին, զերկիր եւ ըզծով,
Զարեգակն անաչխատ եւ ըզլուսին լուսապատառ,
Անդ զարփիան ամենայն՝ որովք երկինք են պըսակեալ,
Ըզթոյլըն եւ զբազմաստեղս եւ զցօրութիւնն Որիոնի,
Եւ զԱրջըն՝ զոր եւ Սայլ եւս անուանեն յորջորջանաք,
Որ ցանգ անգըդր չուրջ եւկեալ՝ դէտ յՈրիոն ակն ունի ակիշ,
Եւ միայն է անհազորդ լոգարանացն Ովկիանոս։
Անդ արար յօգտաճայինից մարդկան կըրկին քաղաքըս շէնս.
Ի միոն էին հարսանիք եւ մեծասպաս խրախուճանք կոչեալ,

Եւ զհարսունս յառաջաստից բոցաճաճանչ վառեալ ջահիւք
Ածխին ընդ ոտանն՝ հարսնանեկան հընչիւք բազում.
Եւ մանկտի պարաւոր չըրջան առեալ կաքաւէին,
Եւ փողք եւ փանդուռնք բարբառէին ըզձայնս խրթանց,
Եւ կանայք զարմանային՝ կացեալ առ դուրս խրտաքանչիւր։
Ժողովուրդն ՚ի հրապարակ կային խըռնեալ, յուզէր պայքար.
Ազք երկու կագէին ըղաուգանաց փոխարինի
Արկեալ ասն ըսպանելոյ. մին լու ՚ի լու հրապարակին
Գարծէր ոջըղն հառաչեալ, միւսըն չառեալ ինչ կայր յուրատ.
Խընգրէին երկոքեան իրաւարար՝ առնուլ վըճիռ։
Երկոցուն կողմանց ՚ի նպաստ աստի անտի գոչէր ամբոխ.
Իակ քարոզք ըզժողովուրդն հանդարտէին, եւ ծերունիք
Բազմէին յողորկ ՚ի վէմս ՚ի նուիրականն հուլեալ ակումբ,
Եւ զմականան ՚ի նուիրակացն օդաձայնից առեալ ՚ի ձեռս՝
Եւ նոքօք յարուցեալ ասէին դատ մի՛ատ միոջէ։
Եւ ոսկւոյ կըրկին քանքարս անդէն եգեալ կայր ՚ի միջի՝
Տալ այնմիկ՝ որ զերբուռնա իւր ՚ի նոսին ցուցցէ ճշդագոյն։

Իակ ըզմիւս քաղաքն՝ երկուք պաշարէին զօրաց բանակք
Սպառազէն փայլակնացեալք, որ յերկաւիք կային խորհուրդ.
Կամ ՚ի սպառ սատակել, կամ բաժանել ըզընաւն յերկուս
Որչափ ՚ի նոսա էցեն ինչք ՚ի ցանկալի յայնմ ապատին.
Իակ նոցա ՚մտաստացեալ՝ զինուորքին գազա ՚ի գարան։
Ըզպարիսպն ակրկի կոնայքն եւ տղայ մանկտին պահէր
Ամաչտեալք ՚ի նմա, եւ տղք եւս ընդ նոսին յեցեալք յալիս։
Նոքա գնային, եւ Ամենայն Գալլիա ւԱրեւ վարէր զնոսին,
Երկոքին ոսկեղինք եւ պաճուճեալք ոսկեհանդերձ,
Գեղանիք եւ մեծանձունք ՚ի զէն ՚ի զարդ իրրեւ աստուածք,
Ընդ հանուրս երեւելիք. իակ զօրականն էր դոյզն ընդհատ։
Մինչ տղքս հասանէին ուր ՚ի գարան Թուէր նոցա դէպ,
Առ գիտով ուր եւ ըզբարդքն էին գուտեալ բազըմեցուն,
Անդ տղքս բազմիկն ամբաստանեալք ՚ի տղմին հրամիկ։
Մեհեանի յոտիսքին նըստէին գնդք խըռնեալ երիտ.
Նըկատեալ՝ եթէ տեսցեն գՀօտս եւ զանգեալս կարանիեալքըս.
Ելանէին նոքա տեղ, ընդ որս գային կըրկին տեսարանք
Զուարճացեալք ՚ի ձայն սրընգաց, եւ գաւանեալ ինչ անըզգաստք։
Ջայն տեսեալ նոցա հեռուստ, փուճանակի տըրեալ գըտոյթ
Անգէտ երամակս, ընտիր ապիտակ օգեաց ճահուկս
Օդտէին վըտարանգիս եւ գխաշնարածս հարկանէին։
Իակ նոքա, լըռեալ ըզոյժ գուժին չըշուռ առ անդէմք՝
Մինչ բազմեալ կային յառեան հրապարակի, անդէն եւ անդ
Ցերկարս օգտագործիկս հեծեալ ժամանն լինէին շոյտ,
Եւ զանգն առեալ զգաճամբ գնացին, մտրակ տըրեալ ձակատ,

Սատակէին ըզմիմեանս ՚ի սպընձակուռ նիզակաց սպրա։
Անդ դեգերէր Հեռ եւ Վրդով, անդ եւ Օրհան կորըստաբեր
Զոմն ըմբռնեալ կենդանի նորոգ խոցով, զայլ ոմն անխոց,
Եւ զայլ ոք կենդանւոյս՝ ձըգէր զտուիցն ընդ խազմականան.
Եւ էին զուարճք իւրով ձորձք Թաթաւեալ յարիւն արանց։
Շըրջէին զօրէն մարդկան չընչաւորաց եւ կրուռէին,
Եւ զիմեանց մեռելոց ձրգձրգէին ըզդիակունս։

Եդ ՚ի նմա եւ գեռահասիկ սրտ մի փափուկ, անդ արգաւանդ,
Լայնատարած՝ երեքկնաւոր, եւ մատչակաւք ՚ի նմին յոգունք
Տանէին եւ բերէին չըրջեալ հարկիս այսորը եւ անդր.
Որոց ՚ի գլուխ ժամանեալ արտաւարին գարձադարձիւ՝
Եկեալ այր մի անգէն մատուցանէր նոցին ՚ի ձեռս
Դաշնաւորան անօրէն գինւոյ, եւ գառնայնին նոքա՚նգ ակօսս,
Տենչացեալք ՚ի խոր անգոյն գալ ժամանեալ անգրկին յաւարտ։
Հարկանէր այն ՚ի թիկանց, իբր արօրեալ, երկիրն մըրճին,
Թէպէտ եւ էր ոսկենիւթ, եւ հիացումն էր այս մեծ յոյժ։

Եդ ՚ի նմին եւ արտորայ մի հասկաւճուռս, յորում մըշակք
Սայրատուր գերանդիք ՚ի ձեռս ըզհունձս հարկանէին։
Եւ որպէսքն՝ էր որ յերկիր թօթափէին թանձր ընդ ակօսս,
Էր զոր կապօղք որպէսին առնէին զայնս ոզբրակապ։
Եւ որ զորայն կապիցեն՝ երեք ըզհետ գնային նոցա.
Հասկաքաղ մանկտի յետուստ բարձեալ ՚ի գիրկսըն բերէին,
Մատուցեալ անգուլ ՚ի նպաստս. ՚ի մէջ նոցա պետըն լըռիկ
Ցուպ ՚ի ձեռին կայր ՚ի վերայ գազիւն սըրտիս բերկրապատառ։
Կազմէին նաւթրակք կոչունս ընդ թեղօջիս մի մեկուսի,
Եւ զենեալ եզըն մի մեծ՝ հանգերձէին, եւ անդ կանայք՝
Մըշակացըն հոգս յըմբրիս՝ թըխէին գերմանկ ոգիս տատս։

Եդ ՚ի նոսին եւ պղպեստան մի բարեպատճառ ոգիս զալիս,
Վայելուչ եւ ոսկեկուռ, եւ սեաւ ՚ի խայծ անկեալ ոլկոյզքն,
Եւ կանգուն կայր ձորաբարձ յարծաթիթ խէչըս ծայր ՚ի ծայր։
Առուամէջըս կապուտակս եւ յանագէ գնովիմբ ած ցանկ.
Մի եւեթ էր յայն շաւիղ՝ գընալ կրելեաց ՚ի կուռիս այգւոյն։
Կուսագեղ օրիորգք եւ պատանեակք քընքշասըքրտիկք
Ի հիւսուածոյ սակառիս զանուշահամ բերան ածէին.
Ծոյլ ՚ի մէջ հընչուն քնարաս մանուկ մի քաղցրը նըւագէր,
Եւ նոք ազնս բարեյաջողմարս գոլորիկ ձայնիս գուգեր գեղգեղ,
Նոքա նոք նոյն յերգ ու՚ի չբռնիչ յոտին գոփիւն զկետ կայլէին։

Արար եւս ՚ի նըմին եզջերաբերձ երընջուց ջոկս.
Եւ երընջիչն յօրինեալ էին յոսկւոյ եւ յանագէ,
Եւ բընձելով ՚ի գոմեցն եւլանէին յարօտըս կոյս
Ըստ վըտակ մի. կաթկաթուն եւ ըստ շամբուտըն ներքասաստէն։
Անգիտորգք խառն ընդ երընջըն ոսկեղինք երեմային ջորք,

եւ ըզկնի նոցա գամփռունք երագտուռունք ինչն գնային։
Ահի առիւծք երկու յառաջընթաց կովուցն ՚ի բոյլ
Զքառաչտ ցուլն ունէին յահել պոչիւն վարեալ ընդ քարշ,
եւ դիմեալ գամփռունք ՚ի նա հասանէին եւ պատանիք։
Իսկ նոցա պատառեալ զմեծամարմին զուարակին մորթ՝
Զիորոսին եւ զարիւնըն լափէին բռնորաքուխ.
Հովիւքըն զուր վանէին՝ յորդորելով ըզԺբր գամփռունս,
Որ խըրատուցեալ յառիւծուցըն չառնուին յանձըն գօշել,
եւ ելեալ եւ մատուցեալ մօտ հայհոյէին եւ խորչէին։

Արար եւս անդ լուսակիզն հօտից արօտ մի լայնալիր
Կազակըրկինն հոյակապ՝ ՚ի գեղեցիկ հովիւ միում,
Գոմս եզանց, մակաղատեղս եւ հանգըրուանս յարկածածուկ։

Դըրուագեաց անդ եւ ըզպար Կազակըրկինըն հոյանուն,
Ախ՛մ՛նման զոր երբեմն ՚ի մեծանիստն անդ ՚ի կնոտս
Դեզալոան յօրինեաց գեղահիւսակն Արիադնեայ։
Գատանիք անգադնօր եւ օրիորդք չըքնաղագիւտք
Ըզձեռացըն գաստակէ կալեալ միմեանց առնէին պար.
Աղջկունք նուրբ բարակաման զգեցեալ բեհեզըս կըտաւիս,
Մանկտին բամպակն քաջլոյր՝ լուսանըկար դոյն ինչ ՚ի ձեռ.
եւ նոցա՝ բոլորեալ էին ալբսակք գեղեցկահիւսք,
Իսկ ոտս՝ գաշոյնք ոսկիք ըզկամարացն արծաթեղէից։
Մերթ ոտիւք հանճարեղք մանեկառնէս հիւս գային շուրջ,
Թեւեաւոյն յոյժ իբրու բրտատ մի պի կալեալ ՚ի ձեռս ըզդուրգն
եւ նըստեալ զիորձ առնուցու՝ Թէ ՚ի չբրջանն ընձանայցէ.
Եւ մերթ անգրէն կարդ ընդ կարդ հարկանէին կայեալ ընդ միմեանս։
Ծոցնահոյլք ըզտեղնչալի պարոյն կուտեալ կային գումարք
Հեշտացեալք, եւ ՚ի խըմբի նոցին գուսան աստուածեղէն
Երգէր քնարաս, եւ երկուք ոք յափսիթերս անդ խաղալիկք՝
Ի սկըսանուլ նորուն յերգ՝ ՚ի մէջ նոցա ձախր աւնուին։

Եգ ՚ի նմա եւ ըզդեռոյն Ովկիանոս մեծ զօրութիւն
Առ վերջին պարոնական ճարտարագործ վահանին այն։

Իսկ յորժամ բովանդակեալ զատարն ըզմեծ եւ հաստաքանակ,
Ծօրինեաց եւ զերահս քան զձառագայթս հրոյ պայծառ.
Ծօրինեաց եւ սաղաւարտ պինդ յիրանէնս նորին պատշաճ,
Գեղազուրգ՝ բազմաքանդակ, եւ գարգմանակ արկ ոսկեփունջ.
Ծօրինեաց եւ սրընաչեան ՚ի կռանակուռ անագ Թիթեղանց։

Վըճարեալ զկազմածս ոջոյն Կազակըրկինն հրաչականուն,
Զամենայն բարձեալ տարաս մօրն Աքիլլեայ եգ առաջի։
Նա սլացաւ՝ իբրեւ շահէն՝ ՚ի ձիւնեղէնն Ոլիմպոսէ,
Վառուածս արփիագեղս առաքելով ՚ի հեթեստեայ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աքիլլեւս առեալ 'ի մօրէն զչքնաղ զէնսն՝ զննէ եւ ցնծայ. Թետիս անմահական հիւթիւ օծանէ զմարմին Պատրոկլի պահել 'ի նեխոյ: Աքիլլեւս հրապարակաւ հաշտի ընդ Ագամեմնոնի. կամի անդէն անսուաղ արշաւել 'ի պատերազմ, խափանեալ յՈդիսեայ՝ թոյլ տանէ զօրուն ճաշել: Ագամեմնոն դարձուցանէ առ նա անարատ զԲրիսէիս առաւել պարգեւօքն զոր խոստացեալ էր. երդումն նորա զոհիւք: Ողբք Բրիսէիսի 'ի վերայ մարմնոյն Պատրոկլի: Յոյնք ճաշ առնուն, Աքիլլեւս եւ ոչ ինչ. Արամազդ յղէ զԱթենաս՝ ընուլ 'ի սիրտ նորա կերակուր եւ ըմպելի աստուածեղէն: Վառի քաջն եւ ամբառնայ 'ի կառս. բանիւք խօսի առ երիվարսն, եւ պատասխանի միոյն 'ի նոցանէ: Խրախոյս եւ արշաւ դիւցազինն:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՀՐԱԹԵՇՏ ՓԻՆՈՒՆ

Ա֊ռաւօտն ՚ի յորձանացն Ովկիանու քրքմազգեցիկ
Ելանէր գայր լոյս բերել մահկանացուաց եւ անմահից ·
Նա զապարգեան յաստուածոյն ածեալ ՚ի հաս ՚ի նաւաստորին ,
Եւ եգիտ ըզՊատրոկլիւ փաթեալ զրկդին իւր սիրելի՝
Զի գոյժ առեալ կականէր , լային զիւրեւ ընկերք բազում ։
Անց եկաց ՚ի մէջ նոցին՝ աստուածուհեացն մեծարգոյն ,
Ձեռն ՚ի ձեռն իւր խառնեաց , եւ բարբառեալ ասէ առ նա ·
Որդեակ իմ, եկ Թողցուք զի կացցէ դա , Թէպէտ ցաւածք ,
Քանզի գամ մի աստուածոցըն խորհրդով եղեւ նրկուն ·
Իսկ ան ընկալ դու կազմածս ՚ի Հեփեստեայ ազանչելափառս ,
Հրաշագեղս՝ որոց հանգոյն չեւ է ուրուք յոյսս իւր բարձեալ ։
Զայս խօսեալ աստուածուհացն , եւ առաջի անգր Աքիլլեայ
Եդ ըզգենսըն , չաչեցին բոլոր զքաջազգեստ զարմանագործեանք ։
Զմխրճիպոնան ամենայն կալաւ գոգսըն եւ զիւրեանց ոք
Կառուցանել ակն ՚ի նոսին , այլ ՚ի փախուստ գարձան ահից ։
Իսկ յԱքիլլեւս ընդ առեալն՝ եւս առաւել զարթեան զայրոյգք ,
Աչքն ահեղ վառեցան ՚գարտեւանամարքն խրտնեւ փայլակին ,
Եւ զաստուածոյն չը֊քեզ պարգեան ՚ի ձեռն առեալ զուարճանայր ։
Հեշտացեալ ՚ի զբնին հրաշակերտիցն ՚ի միտս իւր ,
Ան մայր իւր եաս ընդ եաս բարբառեցաւ ըզԹըռչուն բանս ·
Մայր իմ, զնա աստուած ընորհեաց , ըստ անմահից գործ արժանի ,
Զոր ոչ այլ մահկանացուս կարօղ գըտցէ տանել ՚ի գլուխ ·
Եւ արդ ես վառեցայց , այլ մեծապէս յոյժ երկընչիմ,
Մի գուցէ սպրդեալ Ճանճիկ ընդ պղնձահար խոցուած վիրաց՝

Ծնանիցին որդունս 'ի նեղըք՝ ապականել ինձ մինչ ցայնժամ
Զարի որդին Մենխուեայ զանկեալն անշունչ դի անկենդան , —
Չի նորա հատուա արեւն , — եւ նեխեացի մարմինն ոջլոյն :
Պատասխանի եւս Թեմխս արծամԹամԹիկըն դիցանոյշ·
Որդեակ , մի այդպիսիկ տապնապեացին ըզմիտըս քո .
Նա իշնամ ածից մերժել 'ի նմանէ զգունդըն վայրենի՝
Ըզձանձեանն՝ որ զնուշեալս յԱրեայ զմարդիկըն ճարակեն .
Զի Թէպէտ եւ զաարին 'ի բուն համակ անկեալ կայցէ ,
Անվթար մնասցէ մարմինն , եւ բարեմոյն եւս մանաւանդ :
Սակայն քո կոչեալ յատեան ըզդիւցազնեան աքայեցիս ,
Եւ յուրաստ լեալ 'ի քինուցդ առ Աքիլլեան հովիւն ազանց ,
Վառեալքիր ընդ փոյթ 'ի մարտ եւ ըզդեցիր ըզզօրութիւն :
Զայս խօսեալ , եւ ազդեաց ամէնցիս 'ի նա խրախուսական ,
Եւ Պատրոկլէ՝ զանուշնա եւ ըզկարգիր գինն օշարակ
Ի ուընգունելն կամեցոյց առ անարատ պահել մարմնոյն :
Իսկ քաջազն Աքիլլեւս յարեաւ գընաց զեզերս ծովուն ,
Եւ ահեղ գոչմամբ զարհոյց զաքայեցիսըն դիւցազունս :
Որ սովորն էին կանխաւ կալ 'ի նաւացն ասպարիսին ,
Եւ որ քաշտեաց նաւատագեաքն , եւ զեկավարք նոցուն քեզեաց ,
Եւ 'ի նաւս համքարտապանք էին՝ ռումկին մատակարարք ,
Յայնժամ եւս այնք գնային յատեան , զի Աքիլլեւս երեւեցաւ
Որ յերկարն էր գադարեալ 'ի գըժընդակ գուպարածէն :
Երեսային կապ 'ի կապ եւ պաշտօնեայք Արեայ երկոք ,
Քաջակորովն Տիդեան եւ Ոդիսեան աստուածային
Ցեցեալք 'ի նիզակ , զի ջնաստոյր վէրսն ունէին դեռ .
Եւ գնացեալ բազմեցան յառաջագահ ակըռնի անդ :
Հուսկ յետին ժամանեաց ազգաց ազգըն Աքաւեացն
Վ խրատուր , քանզի զինքն 'ի հինգեւտր պատեալ զգեցոյց
Խոցեալ Ամեմնոնեան Գոռնն 'ի մկանդ ազդրնձախուս :
Իսկ յորժամ ժողով եւսուն աքայեցիք ակըմբահոյլ ,
Անդ քաջնան Աքիլլեւս 'ի մէջ անցեալ բարբառեցաւս .
Աւրիդէս , երկոցունցս ապաքէն լաւ եւս այս լինէր ,
Քեզ եւ ինձ , յորժամ մեք առ գառնութեան արտաքս մերոց
Հոգեմաշ հեծից քինու արտամըտեցեալ յատպաս ազգնան ,
Զոր արժան էր Արտեմեայ զբաւել 'ի նաւս աստ նեռահար՝
Ցաւուրն՝ յորում առի եւս աստակեալ ըզվ խոնեաոս .
Զի չքինէր այսչափ ազգանց առատմատել վերկիր անհուն
Ի ձեռաց Թըշնամեաց՝ 'ի բարեուսեանս խոտոր խեռալ :
Հեկտոքի եւ արտվաչուց այն շահ օգուն , բայց զաքայեանս
Ընդ երկար յիշել կարծեմ զմ եւ ըզքո գըժտութեան հետ :
Ալ զանցեալն եւ ըզցնացեալ 'ի բաց Թողցուք , Թէ եւ ցաւածք ,
Ա. հարկի ստիպողիս զոգիս 'ի լանջըս մեր նուաճեալ :

Իսկ արդ ես ցածուցանեմ ըղթարկուածիւն, չէ իսկ ՚ի գէպ
Բըղտերախ ինձ յոխուածեան յաւէրժանալ. այլ ծն արդի
Խրախուսես Ձեզնես ՚ի մարտ ըղհերապանծ ազգակցիս,
Զի միւսանգամ ՚ի հանդէս մըտից տրովհանց կալ ախոյեան,
Եթէ տըքնել կամիցին զնաւատորմիւս, այլ ինձ Թըւի
Մըտագիւր ոք ՚ի նոցունց՝ կըրկնեսցէ ծուներ որ փախուստուն
Ի մերմէ նիզակէս ՚ի դըժընդակ անդ Ճակատս։

Զայս ասաց, եւ խընդացին ազգայեցիքըն բարձաղնիք
Ընդ հրաժեշս ոխից քինու մեծահոգի Պելխասծնին։
Իսկ արանց տըքայն ասէ Աբասեմնին յատնեի անդ
Անգըստին ՚ի բազմոցէն, եւ ոչ ՚ի մէջ անդրը կանգնեալ.

Ո՛վ սիրելիք, դանայեանքըդ դիւցազունք՝ պաշտպանիք Արեայ,
Ունին արժան է կարիտաւել յատենախօսն, եւ չէ ՚ի դէպ
Խառնամուխ լինել, զի այդ հըմտին անգամ է տագնապող։
Իսկ յարանց բազմամտիսի՝ լըսել զինքդ է կամ խօսել.
Քաջաձայն Թէ եւ խոկ յատեան խօսնակ, տակայն զըմրի։
Աս Պելեանն ես գարձուցից ըզխօսս, խակ գուք արդիացիք,
Առէք ՚ի միտ, եւ բանիցս ամենեքին լերուք հատու։
Բազում անգամ զքայլանեըդ աքայեցիք ասացին ինձ,
Եւ կագեցան իսկ ընդ իս, տակայն ոչ իմ ինչ է վընաս,
Այլ Բաչխից ևԱրամազդայ եւ մըԹաՃեմ Պատուհասին,
Որ ՚ի միտս ըղժանաժուան արկին Եղեան յատենի անգ՝
Ցորում ատեր զմըրցանսին ինքնին խլեցի ես զԱքիլեայ։
Տակայն զինչ էր ինձ առնել, ատուածք ըղընատն հանէ ՚ի գլուխ.
Արդոյ գուատր Արամազդայ Եղեան որ զընատս խարդատանէ,
Կորուսիչն՝ որոյ փափուկ են գարշապարք ոտից խըրոց,
Զի ցանուս ՚ի գետին, այլ ընդ արանց չըրջի գըլուխս
Հատուցանել մարդկան զնան, եւ գէԹ ըզմի ոք վարակէ։
Զի երբեմն Արամազդայ իսկ գըլխովին հատոյց վընաս,
Զոր ՚ի մարգիկ եւ ՚ի գետն ատեն լինել յոյժ վնհատոյն,
Այլ հերս խոստիատեն եւ զնս պատարհաց խորտանգեալ՝
Ցաւուրն՝ յոր զհերակլեանն էր հանգերձեալ ըղըղուածիւն
Ծընանել Ալկմենեի անդ ՚ի Թեբէ գեղապարիսպ։
Քանզի էր նա պանծանոք առ միսահոյլ ասացեալ գինս.

Միտ դիք ինձ, դիք համօրէն եւ գիցանոյշք ամենեքին,
Զի զոր միտք իմ յորդորեն յիմում սըրտիս՝ մերկացայց ձեզ։
Գետն երկանց ԻնիԹիա հանցէ ՚ի լոյս այր մի այսօր,
Որ բոլորից տիրեսցէ սահմանորդաց առ հասարակ,
Տոհմակից այնոցիկ՝ որ յարեանէ խմին են քաջք։

Նենգամիտ խորհըրդով ասէ ըզնա Հերայն արդյ.
Սըռեսցես, եւ ոչ ՚ի լըռումն ածեալ ըզքանդ հանիցես յանդ.
Բայց ծն ակ լիր ինձ երդմընի, Ոլիմպականդ, երդումն անկող,

Թէ ստուգիւ սահմանակցաց բոլորեցուն իշխեսցէ այր,
Որ յաւուրս աստ յայսմիկ անկանելոյն զոտիւք կընոջ
Ցարանց անտի՝ որ միանգամ՝ ի քո զարմիդ էն արենէ։
Զայս ասաց, խակ Արամազդ ոչ՝ ի վերայ եկաց դաշտին,
Այլ երդուաւ երդումբն մեծ, եւ ապա յոյժ ըստերջացաւ։
Խակ հերս սլացեալ մեկնեալ՝ ի գագաթանց Ոլիմպոսի՝
Էջ ըշտապ եհաս յԱրգոս ագայական՝ ուր Ճանաչէր
Ըզքաջալուն ամուսին Սիսենէլոսի Գերսէոսեան,
Ըզպղտին սիրուն մանկամբ, եւ եօթն ամիսն՝ ի վերայ կայր։
Զոր Ճեպեալ ընդոստ՝ ի լոյս հան զխակակուրէնն ասրաժամ,
ԶԱլկմինեայ ծընունդն արգել եւ խափանեաց զԻլիթիայս։
Եւ զերոյց առ Զըրսուանեանն Արամազդ ինքն երթեալ ասէ։
Արամազդ, փայլակնացայտ հայր, բան մի յուշ առնեմ մըտացդ,
Ահա ծընաւ այրըն քաջ՝ որ տէրեացդ արդիացւոց,
Եւրիսթեւս, Գերսէոսեան Սիսենէլոսի զաւակն՝ ազգ քո,
Որում չէ ինչ անպատեհ արդիացւոց Թագաւորել։
Զայս ասաց, եւ սաստկութեան հարան՝ ի խորըս սըրտին ցաւք։
Եւ անդէն բուռն՝ ի յԵղեռն ըզգեղահիւս հարեալ գըլխոյն,
Ցատուցեալ՝ ի միտըս իւր, երդուաւս երդումն անդրդուելի,
Ցոլիմպոս եւ յերկինսն աստեղազարդ մի եւս երբեք
Դարձ առնել Եղերան՝ որ յամենայն ոք մեղանչէ։
Զայս ասաց, եւ ձեռամբն յաստղաշաճանչ երկնից՝ ի բաց
Գըտուտակեալ ընկէց, եւ նա յարարս անդէն եհաս մարդկան։
Հեծեր ընդ ասյծն հանապազ՝ տեսեալ զորդին իւր սիրելի
Ցաժանեալ յերկիս անարժան յԵւրիսթեւսեան մըրցամարտից։
Նոյնպէս անգ յայնժամ եւ իմ միւնջ մեծն Հեկտոր ատգուտրատաճօ
Աս խնդրեք նաւատորմին զարդիացիս կրակատանիք,
Զանկանէք՝ ի մըտացս Եղեան յոր գամ մի ինասկայս։
Խակ զի հաս ինձ վըզեան, եւ զմիտս յինէն բարձ Արամազդ,
Կամիմ անդրէն հաձել ըզքեզ եւ ընծայել անքաւ փըրկանս։
Այլ արի արդ՝ ի գուսպար եւ յարուցես զայլ եւս ըսպայն։
Եւ զպարգեւսըդ բովանդակ տաց ես աստէն զոր միանգամ
Ոդիսեւս դիւցազն եկեալ՝ ի վրանդ երկիւ քեզ խոստացաւ։
Թէ կամիս, անաս գուս ինձ, Հեկտէո Ճեպեալ յարիսեան խաղմ,
Եւ զընծայսդ քեզ ծառայքս յիմիջ անտի հանեալ նաւէն
Բերցեն այսր, եւ տեսցես զի քեզ ընորհեմ սըրտահաճոյս։
Երագտան Աքիլլեւս պատասխանի տըւեալ ասէ։
Աորիգէս մեծափառ, արանց արքայդ Ագամեմնոն,
Պարգեւել ըղմըրցանակսդ եմէ կամիս ըստ արժանի,
Կամ արգելուլ, առ քեզ է։ խակ մեզ այժմէն յուշ լիցի մեռս
Սոյն հետայն, զի ոչ՝ ի գէպ կալ աստ խօսիւք ժամուվաճառ,
Կամ բընաւ խակ ըսպասիլ, զի գեռ անգործ կայ մեծ վաստակ։

Զի տեսցէ ոք վերըստին ընդ նահատակսըն զԱբիլէնէս
Գըղնձաձոյլ նիզակաւն ըզտրովացուց վըկանգել սահս։
Սոյնպէս մէն միոմ՝ ի ձէնջ յուշ լեցի մարտ գընել ընդ արս։
Ա՛ռ նա պատառախանի բազմահանձարն Եռ Ոդխեւս.
Մի այդպէս, Աբիլէնէս աստուածանման, Թէպէտ եւ քաջ,
Անըւազաղ յԱյլիսն դըրդեր ըզրդիս աքայեցւոց
Գուսպարել ընդ արովացիս, զի ոչ Թէ տուղ ինչ լեցի կռիւ՝
Իբրեւ գամ մի քաջաց գումարտակաց լեցին խառնուրդք,
Եւ աստուածծ յերկոսին կողմանս եռանդըն չընչեցէ։
Այլ հրամանն տուր աքայեանց զերաւք նաւուք առնուլ ինչ ձաշ
Կերակրով եւ գինեաւ, զի այն է ոյժ եւ զօրութիւն։
Զի ոչ Թէ այր, զտիւն ոչըն մինչեւ՝ ի մուտս արեգական,
Սովեալ՝ ի կերակրոյ կարիցէ կալ դիմամարտել։
Զի Թէպէտ եւ հոգւով յօժարամիտ իցէ՝ ի ռազմ,
Այլ անդամք յանըզգաստըս ծանրանան, եւ հասանէ
Գաստաք եւ նօթոութիւն, եւ կընաւոքն ծունկք չընԹանալ։
Իսկ այր՝ որ՝ ի գինւոյ եւ՝ ի խահիկ առեալ յոգուզգ՝
Ընդ արանց ախոյենից զօրըն ցերեկ տայցէ ձախատ,
Սիրտ խիզախ է իւր՝ ի լանջս, եւ ոչ անդամքըն տաժանին,
Մինչեւ հուսկ մեկնին ուրեմն ամենեքեան՝ ի ձախատէն։
Այլ եկ ծն ցըրուեա զամբոխն եւ հրամայեա ձաշ յօրինել.
Եւ ըզէիրազ ածցէ՝ ի մէջ արանց արքայն Ագամեմոն
Այսր յառեան հրապարակիս, զի համօրէն աքայեցիք
Տեսցեն աչն յանդիման, եւ բերկրեսցիս գու՝ ի քո սիրտ։
Երգմընի եւս եղիցի քեզ յարուցեալ յարգիապիս,
Զի չէր յայլկանն անկողինս եւ կամ քունեաց բընաւ ընդ իւր,
Որպէս օրէն է, արքայ, Թէպէտ արանց եւ Թէ կանանց.
Եւ հոգիդ քո՝ ի սըրտի քում հանգուցեալ՝ եղիցի հաչտ։
Եւ ըզկնի առատ կոչնով հաձեսցէ զքեզ յիւր՝ ի խորանն,
Ցիրաւանց արգաթուԹեան զի մի պակաս ինչ ճեպցէ քեզ։
Ասրիգէս, առաւել պատահեաս ցիջեա՛ եւ գտ.
Ա՛ռ այլս իրաւասէր. քանզի եւ չէ ինչ անպատահ
Ողբել զայր Թագաւոր՝ որ ինքըն նախ մեղիցէ ոք։
Կըրկնեաց առ նա եւ ասէ Ագամեմոն արանց արքայն.
Խընդամ, Իւդերտեանդ, ՚ի լուր բանից քոց այդոցիկ,
Զի ուղիղ ընդ ամենայն անցեր կարգաւ եւ ձառեցեր.
Կամ է ինձ երդնուլ զայդ, եւ յիս հոգիս իմ Թեւագրել,
Եւ չեղեց աստուածով երդմընասուտ. իսկ Աբիլէնէս
Կացցէ այժմ աստանօր, Թէպէտ փութիկոս յարիսեան ռազմ,
Կացէք եւ դուք համօրէն մինչեւ գայցեն
Մըրցանակք՝ ի խորանէս եւ կըռնացուք զերդումն անտուտ։
Իսկ ապա եւ քեզ ինքեան պատուէր տամ զայս եւ հրամայեմ,

Այրընակը լի նեղ յալնիս պատառնեկաց բոլոր ազեանցս
Ի բերել ըզպատարագս յիմմէ նուէս, զոր խոստացաք
Տալ երէկ Աբէլ[ե]եայ, եւ ըզկանայն առեալ ածցիս։
Եւ փուռով Տալիթեխոյ՝ ընդ ազայեանցըս մեծ բանակ՝
Պատրաստեացէ կինձ 'ի զոհ Աբրամազդայ ևԱրեգական։
Իսկ քաջոռն Աբէլ[ե]եաս զարձոյց նըմա պատասխանի.
Աստիդէս վերափառ, արանց արքայդ Աքամենեան,
Ա՛յլ երբեք առաւել վայել իցէ ձեզ յայդ հոգալ,
Ցորժամ Թէ գուլ եւ գագաթ ինչ լինիցի պատերազմին,
Եւ ոչ այսչափ ածխոյժք յիմում սըրտիս հարցին յեռանդն.
Իսկ զարդիս տապատա անկեալ կան վիրաւոր զորըս զքաւեաց
Հեկատըդն Գրիամեան՝ ընտրհեալ նըմա զիսուան Աբամազդ։
Դուք 'ի ձեռ յորտորիք, իսկ ես այժմեան տայի հրամանն
Նօթիս եւ անձաշակս ազայեցւոց որգայ 'ի կռիս.
Եւ տապա յետ այնորիկ, յարեգականըն մըտանել,
Մեծահաց կազմել ընթրիս, զանարգանացըս վրէժ լուծեալ։
Իսկ յառաջ փարգաստ քաւ Թէ կերակուր կամ ըմպելի
Ընդ որկորս անցանիցէ յետ ընդակցիս մեռանելոյ,
Որ անկեալ կայ 'ի վտանիս պատատոտեալ սուր պըղընձով,
Դէմքն 'ի գուբըն կոյս չըրնեալ, եւ ընատնիք կածատպարոյք։
Ցայն աղագս՝ յիմում սըրտիս ոչ այգոքիկ ինչ լինին փոյթ,
Այլ նախձիրըդ եւ արիւնք, եւ գատնահեծ մըրնչիւնք արանց։
Ա[ռ]նա պատասխանի էառ Ոգիսեա լհահանձար.
Ո՛վ Աբէլ[ե]եա, գնէ[ա]ան ձեռ, արիագոյնդ յաքայեցիս,
Քաջագոյն էս քան զիս եւ ոչ սահաւ կորովաւէգ,
Իսկ ես գէմ խորհըրդովք քան զքեզ կարի յառաջագէմ,
Զի ծընեալ իսկ եմ յառաջ, եւ խնչտնեա եղեալ յոտունց.
Վասն որոյ՝ քո սիքա բանիցս խնդ լինի երկայնաձիս։
Մարդկան փուռնանակի գայ հասանել մարտի յագուրդ,
Ցորում ոճ Թանձրախուռն հարեալ հոսեաց պըղինձն յերկիր,
Սակայն որայն հնազ յոյժ, ուր Աբամազդ հակէ զնըժարան,
Որ նա ինքն է մարդկան պատերազմացըն համբարակ։
Այլ չէ պարտ աքայեցւոց որովայնիս սըգալ զմեռեալ,
Զի չառք յոյժ Թօթափին հանապազօր եւ յոգնահոյլք.
Իսկ արդ երբ իցէ գուլ առնուլ երբեք 'ի հեծուռնեանց։
Այլ արժան է հոգոյ՝ զոր միանգամ մեռանին՝ առ
Սըրատալինգ 'ի հոգի, յետ մի եւեթ օր ողբալոյ.
Իսկ որ յահեզ Ճակատէն Ճողոպրիցին ոք ողջանգամք,
Ցիշել նոցա զըմնալն եւ զկերակուր, զի առաւել
Եւս ընդ որս սիսերիմն անկասելի գոռայցուք ցանգ,
Զանվըկանգն 'ի մարտին զդեցեալք պըղինձ. եւ 'ի զօրուէս
Մի այլում ինչ ոք խրատու գէտական եղեալ՝ յետըս կայցէ.

Զի եւ այլ ինչ յորդորումըն լինիցի չարոյ նմին՝
Որ առ նաւս արդիացուց մնասցէ, այլ խաւսն հորդան տըւեալ
ի ձիախրտիս տրտմացեալըն չարժեացուք ըզքարին Արէս։
Ասաց, եւ զվնաստորի վհէին ընտրեաց զորդիան յընկէզ,
եւ զփիլեանըն Մեզէս եւ զղթոսս եւ զՄերիոն,
ընդ նոսին զՄելանիպպոս եւ զկրիոնտեան Լիկոմեդէս.
Եւ եղեալ գնացին 'ի վրան Ագամեմնոն Ատրիդեսի։
Եւ անդէն զոյգ ընդ բանին լինէր ապա գործոյն վճռոր.
Բերէին եօճն 'ի վրանէն եռտասնիւ՝ ըզխոստացեալս,
եւ քրան ոսկեղ հրափայլ եւ երիվարս երիտասան.
եւ զկանայսն հանին փուխով հըմուտս ընտիր ձեռագործոց,
թիւ եօթնեակ, եւ ուրեմբրդ ըզգեղեցկայսըն Բրիսանոյշ,
եւ ոսկւոյ՝ տասն ընդ բընաւ կըշռեալ քանքար Ոդիսեւսի
Ցառաջէր, գայր աքայեանց միւս մնկտին զՀետ պարգեւաբեր։
Եդին 'ի մէջ առեներն. յարեաւ եկաց Ագամեմնոն,
եւ ըստ ձայնին բարբառոյ Տալթիբիոսն աստուածծահրաշ՝
կալեալ ձեռաքն ըզվարազն՝ երթեալ կայր մերձ հովուին ազանց։
Բուռն հարեալ Աւրիգեայ 'ի տուր գանակն եւ մերկացեալ,
Որ առ մեծի պատենիւք կախեալ կայր միշտ իւր սուսերին,
ի տաեւոյ կըռնէն նուիրեալ երախայրիս, ամբարձեալ ձեռս,
Աղօթէր առ Արամազդ. արդիացէք անդ համօրէն
Նըստեալ լուռ ըստ օրինի՝ Թագաւորին գընեն միտ։
Եւ յաղօթել իւր ասէ, գէտսն 'ի վեր յերկինս անդաս.
Արդ նախ մեծն եւ վհէն 'ի գիս լեցի վրկայ ինձ Արամազդ,
եւ Երկիր եւ Արեգակն, եւ վըէմբրընդիրըն Պատուհասք
Մարդկան 'ի խոր տանդարամեաս՝ որ սըտերդումն ոք լինիցի,
Զի յաղքիկըն Բրիսէիս չիք իմ երբեք լեալ ձեռնամուխ,
Ոչ 'ի պատճառս անկողնոյ վարեալ բընաւ, կամ այլ խիւք,
Այլ 'ի վրանս իմ անմերձ եկաց մընաց եւ անշաղախ։
Իսկ Թէ յայտ իցէ ինչ ասա, ցասս յիմ գըլուխ կատեսցին գիք
Բազում յոյժ, որպէս եւ տան միւսանգամըն երթմանէ 'ի նոյնս։
Ասաց, եւ զվարազն փոքրատաց ծանռ պըղծձռնէն.
եւ ըզնա Տալթիբիոս սպիտակ ծովուն 'ի մեծ անդունդս
Ընկէց Թաւալ տրտնալ գըլոր՝ ձըկանց 'ի կեր. իսկ Աքիլլեւս
Ցարուցեալ 'ի մարտագոռ արդիացիս բարբառեցաւ.
Արամազդ հայր, մեծամեծ գոռ 'ի մարդիկ տասս ընտանեաւ.
Զի բնաւ ոչ զոգիս 'ի լանջս իմ Աւրիգէս գըրգռեր երբեք,
եւ ոչ ինձ 'ի հեծուխս՝ անսաստելի տանկըր զաղջիկն,
Այլ Արամազդ աքայեանց յոգունց անշուշտ կամեցաւ մահ։
Բայց երթայք այժմ 'ի ձառշ, զի խրմբեացուք զԱրեայ գուսպար։
Զայս ասաց եւ արձակեաց ըզհրապարակն հապճեպելով.
եւ նոքա արձակեցան իւրաքանչիւր 'ի նաւս իւրեանց։

Իսկ զընծայս՝ Մխիթարքն մեծանձինք կալեալ խընամ
եւ բարձեալ տարան ՚ի նուա աստուածայնոյն Աբէլէխի ։
եւ եդեալ զայնս ՚ի խորանան եւ զեռանելեալ ըզկանանկն ,
Ըզչին ածին յերամակըն կոյտատպանք քաջագործք ։
Իսկ ապա Բրխահէս , ոսկեղինիկ Աստըղկան տիպ ,
Ըզպատրուկ խրրեւ եռեաս խոց վիրաւոր ՚ի սուր պըղնձ ,
Հեղեալ ըզնովաւ , եւ ձիչ բարձեալ ցըտեր ձեռաքն
Ըզլանջս իւր եւ զփափուկ ուրն եւ ըզդէմըն զեղեցիկ ։
եւ ասէ կական ողբովք աստուածհաճոյն հանգուստակ կին ։
Զատրուկիկ , ինձ հիքա ՚ի սերտ սրտակ յոյժ սիրելի ,
Կենդանի Թողն զքեզ եւս՝ ՚ի խորանէ աստի մեկնելն ,
Իսկ այժմիկ գաղջ արտասուալ այսքիկ գոհանամ մեռեալ ըզքեզ ,
Զեռդ տրանց ։ յիս զի անգութ վիշտք ՚ի վըշտաց առնուն զիրարս ։
Քանզի զայրըն զըր եռաւն ինձ հայրս եւ մայրս իմ մեծարոյ՝
Ցեսի հանդէպ քաղաքին վիրաւորեալ սուր պըղընձով ,
եւ զեղբարան իմ զերեսեան ըզհամամարս եւ զմտերիմս ,
եւ նոքա բոլորեքին ըզվախճանին կընքեցին օր ։
Սակայն ինձ ոչ տայիր լալ՝ մինչ զայրս ըսպան Աբէլէխա քաջ ,
եւ զքաղաքըն տապալեաց ըզմինեւնեայ գիւցազարմին ։
Այլ հասեալ զիս առիթս աստուածայնոյն Աբէլէխի
Ամուսին օրինաւոր , եւ ՚ի փեթիս նաւուք ածեալ՝
Չհարսանեացն առնել խընդրոյս ընդ երախանս Մխիթարեանց ։
Արդ ըզմիշտ հեզահամբոյրդ ՚ի մահ մտանելոյ՝ ողջոյն անկատ ։
Զայս ասաց արտասուագոչ , եւ կանայք կից հառաչէին
Բարրանաք ըզպատրուկէ , սակայն անդնիւր զնւր աղեաց ։
Իսկ զԱբէլէխ ժազովեալ ազգայեցւոյն երիցագոյնք
Գաղատէին առնուլ ձաշ , եւ նա մերժեալ հնծնծալով ։
Եթէ ինձ ՚ի սիրտի ոք ընդնոյոյ ուռնդն գընի ,
Մի ասիցէք զիս , ազգեաիմ , ՚ի կերակուր եւ յըմպելի
Կախ իմոյ սրտի զմայլել ։ զի ցաւ սաստիկ հարեալ է յիս ։
Ժուժկալելոյ մինչեւ ՚ի սպառ կացից ցըմուտս արեգական ։
Ասացեալ զայս յուղարկեաց զայլ Թագաւորսըն զամենայն ,
Երկոքին մնացին Աբրիգք եւ Ոդիսեւս աստուածայնին ,
եւ Նեստոր եւ Իդոմին եւ ալեւորն հնծեալ փինիքս ,
Փոխոգել անդուլուԹեամբ ըզսըրտմտղձացն , այլ ոչ իւիք
Սփոփէր ՚ի սիրտ՝ մինչ չեւ մըտեալ ընդ արեւնտս մայրսին բերան ։
եւ ըստէպ յիշատակեն ՚ի խոր յոգւոց ելեալ ասէ ։
եւ գու երբեմն ապաքէն , քան զընաւս ընկերս սիրեցեալդ հեք ,
Անձամբ քով ՚ի վրանիս ըզձաչն համեղ ինձ մատուցեր
Անդանգագ եւ ժիրաժիր , յաքայեցւոցն ՚ի ձեռս ՚ի փոյթս
Ան ձիախրոխտ տրտվացիս զարտասուալին մըղել Արէս ։
Իսկ այժմիկ վիրաւոր անկեալ զընիս գու , եւ իմ սիրտ

Անբուժաղ 'ի կերակրոյ եւ յըմպելոյ, Թէ եւ առ ձեռն,
Առ անձուկ քո, զի եւ ոչ ապիտացոյն ինչ գոյր կըրնել.
Նա եւ ոչ խակ եթէ զՀօր իմոյ մնհուն լըսեի գոյժ, —
Որ Թերեւս այժմ 'ի փիթիա խնուցանէ ջերմ արտասուս
Առ կարօտ սրտալխատ որդւոյ, խակ ես յօտար աղգի
Առելոյն վասն հեյինեայ պատերազմիալ կամ ընդ սրովեանս, —
Կամ զոգոյ ինձ 'ի Սկիւռոս անանկ որդի սիրաթոզբոջ,
Եթէ կեայ տակաւին Նէոպտոլէմս աստուածագեղ:
Զի սիրոս այն ուռնէր յատաչն ինձ միայնուամ մեռանելոյ
Ի ձեռաւեան Արգոսէ հեռի աստէն 'ի Տրոյիա,
Եւ 'ի փիթիա գառնալ քեզ, տանել զորդեակս 'ի Սկիւռոսէ
Ցերազաթեւս նաւ սեւաթոյր, եւ ցուցանել նըմա բոլոր
Զըստացուածս եւ զպաղնայս եւ զտունն իմ մեծ բարձրաձեղուն:
Զի զարդիս ըզՊէլէւս կարծէմ մեռեալ անտարակոյս,
Կամ Թէ գոյն եւ առկայծ կենդանութեամբ հիւծեալ 'ի ցաւս
Ցանհամբոյր ծերութենէ, եւ յամենայն ժամ ըսպասել
Բօթաբեր իմում գուժին՝ Թէ երդ հասցէ մահաւս գուժկան:
Զայս ասաց արտասուելով, հնծէր ընդ իւր աւազորեարն
Ցուշ ածեալ իւրաքանչիւր զոր ինչ 'ի տան էին Թողեալ:
Հայկեակ յոլբականըն Զըրուանեանն եկն 'ի գորով,
Եւ անդէն առ Աքենաս բերբառեցաւ պերեւաւոր բանս.
Դուստր իմ, անառակ քինչ 'ի սպառ արարեր զայրն ազնըւական:
Ձիցէ բնաւ ինչ խընամ 'ի քում սրտիդ ընդ Աքիլլեւս.
Աւանիկ առաջի բարձրածայրիկ նրատակաւ նաւուցն՝
Ողջս առեալ աշխարէ զընկերակից իւր սիրային.
Այլք 'ի ճաշ ընթանան, իսկ նա նօթի եւ անսըւաղ:
Երրի աղէ, եւ զանուշակ դիցն ըմպելի եւ զխիւս անմահ
Կաթեցու 'ի սիրտ նորա, զի մի գուցէ Թէ սուվեցի:
Զայս ասացեալ դըրդեցոյց զինքնայորդորն իսկ զԱթենաս,
Որ հանգոյն հոլաթեւեան ոգեղաճոյնըն բըրդեալ
Ոստացեալ եզ յերկինից սրտկաթեւեալ յօդըս վերըն:
Նոյն ժամայն ընդ ճամբարն առնուին զկն սքաջերկըիք.
Իսկ նա 'ի սիրտ Աքիլլէի զանոյշ զանմահ գիցն ումով եւ ջամբ
Ծորեցոյց՝ զի մի սով դըժոխատանջ հասցէ 'ի ծունկան,
Եւ ինքն 'ի յարկս հասատչէն՝ մեծազօրի հօրն եզ գընաց:
Իսկ նոքա յերագ նաւուց բացէ 'ի բաց ասլին հրոսակ,
Եւ որպէս ձեան Թանձրախուռն յԱրամազդայ Թըռչին տարափք
Ցըրատագինք՝ յատպատակել արփիածինն հիւսիսական,
Նոյն յայնժամ խիտ ընդ խիտ 'ի նաւհնկրոյն հոսէին կուռ
Գըլխանոցք լատաճաճանչ փայլատակիալք, կըմբեայ վահանք,
Եւ զըրահք կարծրածածկոյթ կարաւանդօք, եւ հացի ակեգք:
Ահռոյնքն յերկինըս գնային, երկիր բոլոր ծիծաղէր շուրջ

Ցերեսաց չոգից պղինձոյն, գոռայր մարդկանն ոռնաձորոփ Թունդ,
Եւ ի միջի նոցուն վառեր աստուածայինն Աքիլլեա։
Կըրճատէին առամունքն, աչք իւր իբրեւ հրոյ ճառագայթք
Ջահէին կայծակնացայտ, ի սիրտ իւր ցաւ դժոխըմբեր,
Մըռմըռեալ ինքն ի տրտվհանս եւ զաստուածոյն զգենոյր պարգեւս,
Ջոր աչխատ լեալ Հեփեստի եւ ճարտարեալ էր առ իւր պէտս։
Եւ նախ ըզսրընապանն արկեալ ագռոյց շուրջ ըզբարձիւքն՝
Րզբքնաղս եւ զարծաթի ճարամանգօք ընդելուզեալս.
Եւ տպա զպատենաղէն լանջապանակն ըզկըրծիւքն ամս։
Եւ ածէ զարծաթագամ պղինձի տուսերն ուսընդհանուր,
Եւ էթարձ տպա զսապարըն մեծայայլի եւ հաստաբեստ,
Ոյր բացաթեակ վերգ լուսնի հատանէին փայլատակունք։
Իբր ի ծովի երեւեալ նաւաստիին բոյոյ ճաճանչ
Հրոյ բորբոքելոյ՝ առջքելոյ ինք վերանոյ բարձանս
Ցառաձգին ինչ հանգըրուան, բայց ըզնոսա բըռնի մըրրիկք
Րնդ անդունդսըն ձրվնաւէտ ի սիրելեաց վարուն ի տար,
Նոյն յԱքիլլեայ վհատէին ի գեղեցիկ եւ ի պատճոյճ
Փայլակն յերկինս ընձանայր։ Րզսաղաւարտն տպա բարձեալ
Եդ ի գլուխ իւր զամրակուռն, եւ գըլխանոցըն ձիաբաշ
Ատղանիշ ցոլս արձակէր, փողփողէին շուրջ գէսքն ոսկիք
Ջոր արկեալ էր Հեփեստի խուռն համամափիւռ ըզգաստամամբն։
Եւ փորձէր զանձն Աքիլլեա գիւցազնային ի վառուածս անգ
Թէ ի գէպ գայցէ նըմին, տարբերիցէ կայտառ անդամքն.
Եւ էին նըմին ի թեւս, ամբառնային զհովիւն ազանց։
Եւ հետ ըզնիզակն հայրենատուր ի գարանէն,
Ծանրըմ՝ մեծ՝ հաստահարուստ, զոր ոչ ոք այլ յոտքայեցոց
Կարէր շարժել, այլ միայն հըմառ ի ձեռն կու Աքիլլեա,
ԸզԹիլեանըն հասցի՝ զոր սկզբնոյ հօրն ետ Փիլոն
Ի ծայրից Պելիոնին ի գիւցազնացըն սատակումն։
Ջերիվարան Աւտոմեդոն եւ Ալկիմոս հարեալ ըսպաս
Լըծէին, եւ սամոտիք գեղապարոյրք պատէին շուրջ.
Եւ հարեալ ձիոս ի կըզակըն պըրկեցին զգանդանաւանդան
Ցետս ի կառսըն պընդակապմս, եւ ըզմըտրակն առեալ ի ձեռն
Ըզփայլունն եւ զվայելուչ՝ ոստեաւ ի կառան Աւտոմեդոն.
Եւ յետուստ՝ ըսպառազէն ի պատերազմ՝ եւ Աքիլլեա
Փայլակերպ ի զէն ի զարդ իբր արեգական արփիաձեւ։
Եւ հրաման ահեղագոչ տայր հայրենի երիվարացն.

Աչխէտ դու եւ գիսակ, հրոչականուն ձետք ճեպոտնակ,
Ալ թոյն ազգ խորհեցարուք զերծուցանել ըզվերելակդ
Ախորէն ի գունդ դանայեանց, իբրեւ յադիւք ի կրուելոյ,
Եւ մի զօրէն գաւրակլի Թոլքիք անգէն գի Թաւալգըր։
Ի ներքուստ լըծոյն ասէ առ նու ժըրոան Աչխէտըն ձի, —

Եւ անդէն խոնարհեցոյց ըզգլուխն, եւ բաշք իւր աղբախուռն
Ի վերուստ լծոյն հոսեալք շուրջ ըզսամիզքն հասին յերկիր,
Եւ զնա խօսուն եդ Հերա լուսածըղի աստուածուհին. —
Այժմ ըզքեզ գէթ արդարեւ ապրեցուսցուք, քաջդ Աքիլլէս,
Բայց առ կամն կայ կորըստեան քեզ օրն, եւ մեք չեմք պարտաւոր,
Այլ աստուած մեծն եւ Օրհաս ճակատագրին ուժեղագոյն.
Զի եւ ոչ եթէ մերովս ինչ յուլութեամբ եւ պղերգութեամբ
Յուսոցըն Պատրոկլի տրովեանք զերծին զվարապանակս,
Այլ արին յաստուածոց՝ զոր ծնաւ Լէտոյըն վարսագեղ՝
Նա սպան անդ 'ի նախահատակսն, եւ Հեկտորի պարգեւեաց փառս.
Իսկ մեք՝ եւ Զեփիւռի շընչոյն 'ի զոյգ ընթանայցեմք,
Զոր ասեն թեթեւագոյն. սակայն աստ եւ քեզ ինքեան
Հրամանք են՝ յաստուածոյ եւ 'ի յառնէ պարտիլ ուժգին:
Ի խօսել նորուն զայս՝ գելլին ըզձայն իւր Պատուհասքն,
Իսկ երագոտն Աքիլլէս ասէ առ նա ցասմամբ մեծաւ.
Է՛ Աշխէտ, զի՞ գուշակես ինձ մահ, եւ չէ ինչ քեզ արժան.
Քաջ գիտեմ եւ ես ինձէն, հրամանք են ինձ մեռանել աստ
Ի հօրէս եւ 'ի մօրէս բացեայ, համայն եւ այնպէս իսկ
Ոչ կացից, մինչեւ տրովեանք պատերազմաւ ըզմայլեսցին:
Ասաց, վարէր գոչալով զսալսարմբակ ձիսն յախոյեանս:

422

---

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արամազդայ յատեան ժողովեալ դիցն՝ հրաման տայ երթալ պատերազմակից լինել մարտին՝ յոր կողմ եւ սիրտ իւրաքանչիւր վարեսցեն : Հերա, Պաղլաս, Հերմէս, Պոսիդոն, Հեփեստոս իջանեն 'ի Թիկունս Յունաց, իսկ 'ի կողմ տրովացւոց կան Արէս, Ապողոն, Լետով, Արտեմիս, Աստղիկ եւ Սկամանդր, Ենիաս նախ 'ի կռուի կացեալ ընդ Աքիլլեայ, ազատեալ զերծանի 'ի ձեռն Պոսիդոնի : Աքիլլէս 'ի բազում Թշնամեաց կոտորելոյ սպանանէ եւ զՊոլիդոր որդին Պրիամու . զՀեկտոր յարձակեալ յԱքիլլէս՝ փրկէ Ապողոն : Քաջութիւնք Աքիլլեայ եւ նախճիրք տրովացւոց :

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԻԻՑԱԿՈՒԻ

Այսպէս ՚ի զէն վառէին առ կոր նաւուքն աքայեցիք
Շուրջ ըզքեզ զանյագիւդ ՚ի պատերազմ, որդիդ Գնէեայ,
Եւ տրովեանք յայնմ կուսէ՝ ՚ի սարահարթ տափակովմանն։
Իսկ Արամազդ ետ թնդիւն հրամայեաց կռուել ըզդիս
Ի մնարից բազմահովիտն Ոլիմպոսի, եւ նա երթեալ
Գատուէր ետ ՚ի տաճար անգր հետեւել Արամազդայ։
Արդ ոչ ոք ՚ի գեաց պակասէր բաց յՈվկիանէ,
Եւ ոչ ոք ՚ի Հարսանցըն բնակելոց ՚ի զուարթ մայրիս,
Եւ ՚ի վտակս ալբերականց ու՚ի դալարուտ մարգագետինս։
Եւ եկեալ ՚ի գաւթին ամպրոպայնոյն Արամազդայ՝
Բազմեցան ՚ի աղբրատաղ գահիւքն զոր էր ՚ի հեփեստէ
Շինեալ հօրն Արամազդայ՝ հանճարագործ ըզգանազանեալ։
Այսոքիւ ոչք յԱրամազդեան խրճիթն յոտիւ, եւ գետնագղզդն
Ոչ հետեւաց սատուածոհևային, այլ առ նոսին եւ ՚ի ծովին,
Եւ բազմեալ յակումբ նոցուն՝ զԱրամազդայ միտս որոնէր։
Ար ինչ դարձեալ Շանթընկէցըդ ձայնեցեալ յառեան ըզդիս։
Ըզտրովեանց ինչ արդեօք եւ զաքայեանց առնուս խորհուրդ,
Զի տոցուն՝ այժմ հուպ ընդ հուպ վառեալք մարտ պատերազմին։
Ար նա պատասխանի ամպայարոյցն ետ Արամազդ։
Խորհըրդոցս ՚ի վերայ հասեր արբտիս, Երկրասասանգ,
Որոց վասն հոլոնեցիք։ զի խնամ ունիմ կորուսելոցն։
Այլ սակայն կացից ՚ներատեալ Ոլիմպոսին ես յարտեւան,
Անդ գետաքըն կուշեալ զբաղձացեալ ՚ի միտս իմ։
Իսկ դուք այլք երթայք հասեք ՚ի տրովացիան եւ յաքայեանս,

Երկոցունց տուք Թիկունս, որպէս եւ միտք ուրուք խընդրեն.
Զի Աբէլ՛ևս Թէ եւԹէ ընդ սրովացիս մըտցէ ՚ի մարտ,
Եւ ոչ սուղ ինչ տոկասցեն երագտուին Պե՛լիասծնի։
Զի յառաջ եւս ընդ տեսիլն անգամ սարսեալ խուճապէին,
Իսկ այժմիկ՝ եւ զընկերսն ծանրացաւսումըն սրբոմըտեալ՝
Զանգիտեմ գուցէ զպարիսպն իսկ քանդեացէ տարաժամու։
Զայս Ճառեալ Զրուանեանն, եւ կարեւոր բորբոքեաց խազմ։
Ցարեան գնացին դիքն ՚ի կռիւ, երկապառակեալք ՚ի միտս իւրեանց.
Հերա, Պալ՛ևաս Ամենաս ՚ի յատպարէս նաւատորմին,
Պոսիդոն երկրակալ, եւ օգտաբեր շահից Հերմէս,
Այն որոյ միտք զաքգարեալ խմաստութեան էր հանճարով.
Ընդ նոսին գնայր Հեփեստոս՝ յոխորտացեալ յոյժ ազնուութեան՝
Պալա ՚ի կալա եւ ՚ի նեղըդոյ սրտիքըն նըրբինք գործէին գուն։
Իսկ Արէս ապազարտաճո՛ ՚ի սրտվացիս, եւ ընդ ելմին
Գուշակըն գիսաւոր եւ Արտեմիս նետաղըւարձ,
Ի՛ետով եւ Կանէթոս, եւս եւ Աստղիկ սիրաժըպիտ։
Մինչեւ դիք մեկուսի էին յարանց մահկանացուաց,
Խրոխտային յոյժ ազայեանք, զի Աբէլ՛ևս երեւեցաւ՝
Որ յերկարն էր գաղարեալ ՚ի գըժընգամ գուալարածէն.
Եւ քըստմոնիք խիստ ընդ անգամն ամենեցուն գնային սրտվանց
Ընդ տեսիլըն զարհուրելիք երագտուին Պե՛լիասծնի
Սպառազէն փայլականելոյ՝ մարգախոշըն Արեայ ՚ի տիպ։
Իսկ յորժամ ՚ի գումարտակն արանց հասին Ոլ՛ըմբականիք,
Հեռ. սաստիկ ամբոխագոյժ յարեւաս, գոչէր անդ Ամենաս
Կացեալ մերթ առ փոսին՝ որ ըստ պատահէն ՚ի գուբս հառեալ,
Եւ մերթ՝ առ բազմագոչ ծովըն ոտիանս ուժգին գառալոր։
Կանչէր անգուստ եւ Արէս՝ խոստարափառ, ճըչըրիկ գունակ,
Մեծաձայն ՚ի քաղաքին գվնիկ գըրգեալ ըղաղովացիս,
Եւ երբեմն առ Սիմոեաս ՚ի Գեղաստար գիմեալ բըլուր։
Զերկոսին այսպէս կողմանս յորդորեալ դիքն երկանկաւէաք՝
Արկին ՚ի դիրեարս, եւ չարաշուք բըրդեցին անդր ՚ի մէջ գուպար։
Որոտաց ահեղաձայն եւ աստուածոց հայրն եւ մարդկան
Ի բարձանց, իսկ Պոսիդոն դըղըրդեցոյց ՚ի նեղըսատ
Զերկիր անվայրապիակ եւ զսարսաբերձ լերանց կատարս։
Համըրէն ուզնատարսոր Իդայ հիմունք սասանեցին
Եւ գագաթունք, եւ սրտվանց քաղաքն եւ նաւք ազայեցուց։
Զահի հարաւ եւ յանգունս Աչիպոնեաս ատնգարատեսս,
Սոակացեալ ՚ի գահէն ՚գոտեսաւ, փոքընչեաց, գուցէ զերկիր
Ի վերուստ պատառեսցէ գեռնագըղորգըն Պոսիդոն,
Եւ կայեանք փիւռեկեացիքն՝ մահկանացուաց եւ անմահից
Ահաւորք, խրբիճատեսիլք, յորոց սատուածք իսկ քըստմընին.
Աչնպիսի Թընդեր բոմբիւն՝ դիքն ՚ի գուալար շահատակել։

Քանզի հանդէպ ալբային Պոսիգոնի կայր հատարատակ
Գուշակին Ապոլլոն Թեթեւաթեւ նետից բարձող,
Եւ խաժանին Աֆենաս ատուածծուհին 'ի գիմ Արիսի,
Իսկ հերայի դիմամարտ սակեփըքինն ամբոխագղջող
Արտեմիսն նետաձրօս՝ կորովածիգ աստուածծոյն քոյր։
Լետովայ գիմակ հղջօրն եւ օգտաբեր շահից Հերմիս,
Եւ ախոյեան Հեփեսաի՝ մեծայաղթ գետըն յորձախոր,
Որոմ գիք Քսանթոս անուն, եւ Սկամանդրոս կոչգան մարգիկ։
Այսպէս գիք գեց գիմակաց եւ նանէին, իսկ Աքիլլեւս՝
Գրիասմանն Հեկտորի առնչայր ներհակ գալ 'ի վըտեր.
Զի լքնուլ մանաւանդ քան զամենայն դըրդեր հոգին
Նորուն արեամբ զԱրէս ցրյուգ՝ զնյաղթելին պատերազմող։
Զինիաս նախ դէպուդէպ ըսպայագոյթն արկ Ապոլլոն
Դէմ ընդդէմ Պելիասծնին, սաստիկ արկեալ 'ի նա կորով.
Եւ զորգոյն Գրիասոս զլիկացնի առեալ ըզձայն,
Նոյն 'ի ձերպ՝ Աբանազգոյ ձեռն Ապոլլոն բաբգաուեցաւ.
Զինիաս, որովհետեւ վըրաբգ, քո յոմ գնացին ըսպասանալիք՝
Զոր 'ի նուագըս բաժակաց որովհետեւ պիտացին խոստացար,
Պելէանն Աքիլլիսի գնալ ախոյեան 'ի պատերազմ։
Փոխանակ Զինիաս պատասխանի տալեալ ասէ.
Ա՛ռ իմ՛, Գրիասմանգ, հրամայեա առ քո առնես գու զայգ,
Վիրապին Պելիասծնի նահատակել յանկամս ընգգէմ։
Զի ոչ այժմ ինչ առաջի կամ Աքիլլեայ երագոսին,
Այլ յառաջ եւս այլ երբեմն աշտեկս վես փախոյց յիգայ՝
Յանգեայս արշառոյ մերոյ հատեալ առապատակս,
Եւ քանգեաց ըզլխանետս եւ զԳեղասոս, բայց Արամազդ՝
Զօրութիւնն յիս արծարծեալ եւ զծուներս երագս՝ ապրեցոյց զիս։
Եւ անշուշտ ատատակէի յԱքիլլէ ձեռս եւ յԱֆենայ,
Որ նըզին կարապատեալ ընծայէր լցու եւ խրախուսէր՝
Ըզլելեզս եւ զտրամախոս 'ի պըգնձանգին կոտորել տեգ։
Վասն որոյ՝ զիք առն առանց ընդ Աքիլլեայ կըռուել ընգգէմ,
Զի կայ ցանգ մերժ առ նըզին յատատուածծոյ ոք վանել զվերան.
Թող զի եւ ձիգք իւր Թըռչին ուղիղ, եւ ոչ առնուն ըզկայ
Մինչեւ Թափ ընդ մարգիկըն եկեալ մարմին. ապա Թէ ոչ,
Աստուած զոյգ եմէ գիտէ զմարտին պայման՝ ոչ հեշտիւ յոյժ
Պարտեսցէ զնա, պըղծնձի Թէպէտ լինել պարծեսցի ձոյլ։
Ցառելեալ Արամազդայ ձեռն Ապոլլոն ասէ ալբայ.
Օ՛ն առեալ եւ գոռ գիւցազն՝ ազատեա զքեան յաբերժականս,
Զի ծնունգ եւ զքեզ Աստըղեանն՝ Արամազդայ դըստերն ասեն,
Իսկ նա՝ 'ի ստորոյին է ոտիգք գեղատուշոյ.
Քանզի նա՝ յԱրամազդէ, 'ի ծովայինս ասս ծերունեան։
Արկ ապէ կըշիռ ըզպղինձն անյաղթ, եւ մի ամենեւին

Դրժնեխքըն խախտեացէ բանիւք ըզքեզ եւ ապառնալիք ։
Ասացեալ զայս՝ 'ի հովիւն ազանց չընչեաց զօրութիւն մեծ ,
Եւ 'ի պղինձ հրաշէկ վառեալ՝ խաղաց գընաց 'ի նահատակն ։
Ի լուսածղին Հերայէ ոչ ծածկեցաւ ձեռն Անքնեայ
Մինչ յարանց անդ ամբոխի՝ գելխատծնին երթայր դիպան .
Եւ ձայնեալ ըզդիս 'ի մի վայր՝ առ նոսա բարբառեցաւ .
Պօսիդոն եւ Ամենաս , դուք 'ի խորհուրդըս ձեր տեսջիք ,
Թէ զնածդ առաջիկայ իրքս այս 'ի գլուխ ելանիցեն ։
Չինուորեալ 'ի պղինձ հրաչէայլ այդ էնիսա գիմեալ չոգաւ
Ոսոխել գելխատծնին , եւ Ապոլոն դըրդեաց Գուշական ։
Ալ՝ ծն եկայք՝ զի զնա մեք դարձուացուք յետս առ 'ի նմանէ ,
Կամ Թէ մի եւ Աքիլլեայ եղջե 'ի մեղ ոք զօրավիգն ,
Ազգել մեծ 'ի նա կորով , զի սըրտաբեկ ընչ մի լիցի ,
Եւ տեսցէ՝ Թէ անմահիքըն վհատգոյնք սիրեն ըզնա .
Իակ սուքա՝ չընքոտիք՝ որ յառաջմէ իակ մինչեւ ցարդ
Գուն գործեն պաշտպանել տրովեանց 'ի մարտս պատերազմի ։
Ինչք մեք ամենեքեան յԱիլիմպեայ յայս ձակատամարտս ,
Զի նըման 'ի տրովացւոց մի հասցէ ինչ կըրել այսօր .
Իակ ապա՝ կրեսցէ զոր գամ մի նըման Բախտըն զամենայն
Ի ծնանել իւրաքոմ մանեաց , յորժամ երկնեաց ընծա մայր իւր ։
Բայց Աքիլլեաս եթէ զայս 'ի գից ձայնէն չուսանիցէ ,
Երկիցէ՝ 'ի պատահել ուրուք 'ի դից ընդ իւր 'ի վէդ .
Զի ահեղ իմն են աստուածք՝ գէմ յանգիման երեւելով ։
Ա՛ռ նա պատասխանի ետ Պօսիդոն գեղանգղըզդ .
Մի , Հերա , եւեալ ըստ միտս ինչ ըզչարիք , չէ քեզ նըման ,
Եւ ոչ իմ ինչ կամք եցեն՝ գըրգռեալ 'ի հակառակ գոազաթածիք
Մեզ զայլ գիս , զի զօրագոյն եմք առաւել նա քան ըզդոյժ .
Ալ երթեալ յատեանս ատաղձս 'ի գիտանոց ինչ նըստցուք մեք ,
Եւ Թողցուք ըզպատերազմ՝ արանց եւեթ լինել 'ի խնամս ։
Իակ Թէ Արէս կամ Գուշական Ապոլոն ձեռն արկցեն 'ի կռիւ ,
Կամ կըռձիմ Աքիլլեսի անկեալ չտայցեն Թոյլ մարտընչել ,
Նոյն ընդ նոյն եւ մեզ անգէն մըրցամարտի զարեթնուցու խաչմ ։
Եւ կարծեմ հապաձեալ վըճար եղեալ նոցին մարտամարտիւն՝
Դարձցին անգրկեն յԱիլիպոս՝ 'ի հրատապրակ անգր այլոց գից՝
Ընդ ձեռօքըս մերովք 'ի բաւն հարկէն պատառեալք ուժով ։
Զայս խօսեալ՝ խաղայր յառաջ կարապետըր Կապուտաւհերն
Ծորմափակ անգր Հերակլի գիւցազարմին 'ի բարձրաքաւ .
Զոր նըմա տրովագոցիքն եւ Ամենան եգին Պալլաս ,
Ապաւինել անգր ապրել 'ի նրհանգէն ծովականէ՝
Ի վանել սորա զինքն 'ի ծովափնէն 'ի ասպրն կոյս ։
Անդ նըստաւ Պօսիգան եւ միւս եւս գիք իւրոց կռոմանն՝
Բայց արկեալ չուրըմանակի զաւսովք իւրեանց ամպ անթեւոկ .

Իսկ միւս կողմն ընդ սընարսըն բազմեին Գեղասարոյն,
Շուրջ զդքեա, նեռազ Գուշակիգ, եւ զլինաւեր բուռն Արխիւ։
Ասպէս ոգբա նըստէին առաի անտի՝ առնուալ խորհուրդ,
Եւ հեզգային ակըսանել 'ի պատերազմն ազեռաւածծ.
Իսկ 'ի բարձունս Արամազդ նըստեալ հրամայն տայր ըստիպէր։

Ծայր 'ի ծայր լըցաւ դաշտն յարի արանց ուէրիվարաց՝
Ի պղինձ փայլատակեալ, եւ ընդ ոտիւքն երկիր թընդայր
Ցընթանալըն գունդ 'ի գունդ, եւ արք երկու 'ի քայլս քայք
Խազային յերկոցունց կողմանց 'ի մէջ դիմեալք 'ի կռիւ,
Անքնահանն Էնիաս եւ Աքիլլեւս աստուածազարմ։
Նախ Էնիաս չահատակեալ դիմեաց ընդդէմ ըսպառնալից՝
Շարժեալ զՀըզօր գրլնանոցն, եւ ըզվահանըն հաստաբուն
Աւասլի կալեալ կըրծիցն, եւ զպըղընձին ճօճեալ նիզակ։
Իսկ Պելեանն յայնըմ կուսէ եղ ախոյեան իւր առիւծ չար՝
Զոր արի արանց ամբոխ հնարին Ճըգնին ըսպանանել
Շէնն ոգնոյն ժողովեալ, եւ գայ նախ ինքն առհամարհոտ.
Իսկ յորժամ յաբեական ոգ պատանեաց հարցըն 'ի ակռ,
Ճաղպատի կոկորդաբաց, ժայռիքի փըրփուր շուրջ ըզժանդքն,
Եւ հոգին իւր ամէնի հաչէ 'ի սիրտ իւրոմ,
Եւ ձեռունն յայս կոյս եւ յայն խարազանէ զկողն եւ զազդրս,
Եւ զանձն իւր մըտրակեալ դոստուցանէ 'ի կռիւ մարտի,
Նըկըրտեալ մըւեդին գազանութեամբ խոժոռադէմ
Թէ յարանց զոք ծախիցէ, կամ ինքն յառաջս անկցի գընդին.
ԶԱքիլլեւս սըրամըտութիւն եւ կորով այսպէս յորդորէր
Ախոյեան ընդ մեծանձինն Էնիասայ գէմ պատահել։
Արդ յառաջ անցեալ սոցին եւ առ միմեանըս մօտ հասեալ,
Նախ քաջըն Աքիլլեւս աստուածագան ասէ առ նա.

Ջի՛, Էնիաս, դու՛ստ ջոկդ եւլեր այդչափ կացեր յառաջադէմ.
Միթէ սիրտ քո զքեզ ընդ ճս պատերազմիլ յարուցանէ,
Ամն եգեալ Թագաւորել Հիսխոսիոնից տրուածգացոց
Գրիասեան ջըրով փառաց. ասկոյն Թիգիա եւ ատենիկա պիս,
Ոչ մըրցանակ ըզպատիւն ընձեռանցէ քեզ Գրիասիս,
Քանզի են նըմին որդիք, ինքն ոգնական եւ ոչ զառամ։
Կամ Թէ քեզ տրուէանք ամէնք ինչ պատուոյն 'ի բնակութիւն
Քաջաբեր յայգեստան եւ յարտաւար ընտիր քան զայլս
Եթէ զիս հարկանիցես. այլ գըժուարին կարծեմ քեզ զայդ։
Ինձ Թըւի՝ Թէ եւ այլուր զքեզ փախըստեայ տարայ տիգաս։
Միթէ յո՞չ ինչ ոչ գայ քեզ, յորժամ յանդուդ զքեզ մենաւորդ
Ցերագաստաւ ընձոցս ոտիւ խոշաւակեցի 'ոգ Իգա լերինս.
Իսկ յայնժամ 'ի վանեալդ՝ երկիք ուրեք չէիք յիւոս։
Եւ անտի հալածական փախեաբ գնացեր 'ի Լիռնեասս.
Հասեալ իմ հարցըն Արամազդաս եւ Ամենաս՝ քանզեցի զայն,

Եւ զգերեալ կանանցն, յապաստակեան զըրկեալ օրէն,
Վարեցի, բայց Արամազդ փըրկեաց ըզքեզ եւ այլ առաւելագ.
Այլ ոչ կարծեմ Թէ եւ այժմ ըստ քումմ մըտի զքեզ Թագաւորեցն:
Իսկ ես տամ քեզ խըրատս, մեկնել 'ի բաց՝ խաւսել 'ի վաշտդ,
Եւ մի կալ ախոյեան արձանանալ իմ առաջի՝
Ձեւ ինչ չարի պատահեալ. զի եղելոյն՝ եւ խօլն է հմուտ:
Իսկ առ նա Ինիւս պատասխանի տըւեալ ասէ.
Մի, Գելեանդ, ինձ զերդ մանկան յուսալր բանիւք արկանել ահ.
Բայ գիտեմ եւ ես արդիւք կապել գըրասվս եւ ատնգաստակս:
Ըզմիմանց գիտեմք եւ զադգ, եւ ըզծընողս մեր գիտեմք
Վաղեալց լըսող համբաւուց եղեալ արանց մեհկանացուաց,
Այլ ոչ գիտ ինչ խնդրն, ոչ ես քոյոցդ ախանաաեաս:
Ըզքեզ 'ի քաջէն ասեն Գելենայ ակերեալ ծընաւնդ,
Եւ 'ի մօրէ՝ 'ի Թեսեայ 'ի ծովածին վարագուղջն.
Իսկ ես որդի մեծանձին պանծամ լինել Անքիսեսի,
Եւ ինձ մայր է Աստղիկ, յորոց այսօր միւն եւ կամ միւսն
Ողբասցեն զորդին սիրուն, զի տղայական չկարծեմ բանիւք
Որոշել մեզ 'ի միմեանց եւ 'ի կըռուոյս 'ի բաց դառնալ:
Իսկ Թէ կամ է ուսանել քեզ զայսոսիկ, լինել հատու
Մերում ազգատոհմիս՝ զոր գիտեն շատք 'ի մարգկանէ,
Արամազդ ամպրոպային ծընաւ նախուստ ըզՄարգանոս
Որ կառույց ըզՄարգանիս, զի չէս չքնաւ էր 'ի գիւրի
Նուիրեալքանն Ինիւս քազալք մարգկան յօգտաձայնից,
Այլ յԻդայ բիւրակնէէ գետ 'ի Թիկոնեան բնակէին:
Դարգանոս որդի ծընաւ ըզԹագաւորըն գերիքլեան,
Որ մեծացաւ մեծաւԹիւն քան զընաւ մարգիկ մեհկանացուս,
Որոյ ձիք մատակք 'ի մարգս ոտածիքն եղիք հազարք
Խաղացեալ չքնծեցեալ մատակերքամ յամենակք: —
Ի սոցա հարեալ 'ի սէր եւ Հիւսիսակ յարօտսըն անդ՝
Ընդ նոսին անկաւ 'ի կերպ կապուտաչաչ երիվարի,
Եւ նոցին սաղմնառեալ՝ ծընան մըտրուկս երկոտասան,
Որ 'ի խայտալն անդ խըրանց 'ի կենսատուր երկրին երեսս՝
Արշաւեալ ընդ ծայրս արգեանց հասեալ՝ եւ ոչ բնկանէին.
Իսկ Թենգս առեալ ընդ ծովեան միջ կայտառին լայն մըկանունս,
Ընդ ծայրըս ծըփմանցն ընԹանային սպիտակ ալեաց: —
Երիքլեան ապա ծընաւ ըզԻրովս ազգայ տրուագացուց.
Իսկ Դրովայ քաջընտիրք եղեն ապա մանկունք երկք,
Ինիս, Աստղակոս եւ զուգաստուած Գանիմեդէս,
Որ 'ի մէջ մահկանացու մարգկան գըտաւ ամենագեղ,
Ջոր եւ դիք վերացուցին՝ Արամազդայ կալ մատուռակ
Առ իւրում գեղեցկաԹեան, զի նոր անմահիցըն բնակեսցէ:
Իսկ Ինիս ծընաւ որդի զգազանչելին Լաստիեոն,

Եւ ծընաւ Լաւոմեդոն ըզՏիթոնոս եւ ըզՊրիամ,
ԸզԼամպոս եւ զԿլիթիոս, զՀիկետաւոն արիսեան ազգ.
Ասարակոս ըզՆապիս, սա զԱնքիսէս ծընաւ զաւակ,
Անքիսէս՝ զիս ծընաւ, եւ Պրիամոս զՀեկտոր գիւցազն։
Ի զարմէ սուրբ պանծամ եւ յարենէ սուրբ լինել։
Բայց Արամազդ ըզմարդկան ամէն՝ նուազէ զարբուրօրհնեան,
Որպէս եւ կամք իցեն իւր, զի նա քանւոյց է ուժգնագոյն։
Այլ եկ մի մանրիկ մանկտոյ պէս զայսոսիկ բարբանջեացուք
Ի միջի ազգ կացեալք՝ ի ճակատուս պատերազմի։
Վասըն զի գոյ երկոցունց ազգ բազում ինչ յոյժ եպերը,
Մինչեւ ոչ հարիւրաթի անգամ նաւու զբեռնըն բառնալ.
Քանզի ճապուկ է մարդկան լեզու, եւ խօսք՝ ի նմա յոլով
Եւ պէսպէս, եւ՝ ի ճարակ՝ արօտ բայից ցունդ ազգ անդ ճոխ.
Բան զոր դուն խօսիցիս, ըզնոյն նըմանն եւ լըսիցես։
Իսկ մեզ զի՞ պիտոյ են կազք եւ խազմական գըժիւռ պայքարք՝
Կալ մըրցել եւ գըժոխել զինանց ընդդէմ ելոյս զկնայս,
Որ հոգեհաշ հեռիւ ըզերեսաց՝ կոգին՝ գիբեաւրս յանդըս գռնէից,
Ի դէպ յաճախ եւ անդէպ, զոր եւ սազդրէ սըրտմըտաւթիւն։
Բայց բանիւք՝ զիս դիմագրաւս յարուեստիկ ոչ գարձեացես
Ձեւ պղընձով դէմ յանդիման պատերազմեալ. օն հապա հապ
Ըզմիմեանց առցուք ըզհամ՝ ի պղընձակուռ ահեղ նիզակաց։

Ասաց վարեալք զհրգոր մըկունքն յահեղ ասպարն՝ ի տոկալի,
Եւ վահանըն մեծայօգի շուրջ մըրընչեաց յաշտեին ասյր։
Իսկ Պելէանն յանձնէն՝ ի բաց կալաւ զասպարն հուժկու բազկաւ,
Զանգիտեալ՝ ի միտս իւր, գուցէ նիզակն երկայնատուկր
Մեծանձինն Էնիասայ՝ հեշտիւ ընդ թափ անցանիցէ.
Մանկամիտ, որ ուշ՝ ի կուրծըս ոչ սրսր յիւրում սըրտին,
Զի չեն գիւր ինչ պարգեւքն աստուածեղէնք ազանչելագործք
Տեղի տալ կամ նըկուն լինել արանց մահկանացուաց։
Եւ ոչ յոյնժամ էնիաս քաջամարտըն ահեղ կարովք
Զասպարն հէնդռ, տառապածըն պարգեւս ասկն կալեալ ըզձեռ.
Ընդ կըրկին թիկունս էանց, սակայն էին պյլ եւս երկք.
Զի պատեանս ած հընգեկին կըռնալ կոփեալ կազդուռնէրն,
Զերկոսին պղընձաձոյլս, երկուս՝ ի խորս անգ յանագէ,
Իսկ ըզվին ոսկեզէն, եւ անգ կառեաւս գեզարդն հացեր։

Ապա երկրորդ Աքիլլեւս զերկայնատուէրն ընկէց մըկունգ.
Եւ հէաղ՝ ի բոլորչի վահանն Էնեայ զվէրջին ծնօտիւն՝
Ուր անօսր յոյժ ընթանայր ալըկնձ, եւ յոյժ անօսր արկեալ
Էր կաշին արջառենի, եւ թափ թռուցեալ եղ սըլացաւ
Հացին պելիոնեան, եւ ընդ խըրեւ թընգաց ասպարն։
Էնիաս՝ նդգըճեալ կըծիկ՝ զասպարն՝ ի բաց կալաւ յանձնէն
Աւ ահին, եւ սիրաթռիչ նիզակն ընդ ուսն՝ եկաց յերկիր,

Խորտակեալ զերկոսին պարտածածուխ վահանին ծիրս ։
Ճողպատեալ յերկայն սիգէն եւ յատուցեալ կանգնեցաւ կաց ։
Ցաւ սաստիկ անհնընարին զայսքն ի մուխ մըռայլեցոյց ,
Սոսկացեալ՝ զի անդ հուսպ վարսեալ կայր զէնն առ իւր ընթեր ։
Այլ Աբիւլի ձեռընհասց դիմեալ սուսեր սուր ի բըռին
Գոչելով ահագնաձայն , անդ Էնիաս առ բըռնալըր
Վէմ մի մեծ՝ գործ անհեղեղ , զոր չէր բերել սրանց երկուց
Որպէս առ մեզ են մարդիկ , եւ նա միայն իսկ ճօճէը զայն ։
Եւ անդէն Էնիաս խոյացեալոյն կոփէը ժայռիւն
Ի գըլխանոց , կամ յաստպարն՝ որ զինքն ի ժանտ փըրկեաց մահուն ,
Եւ գնէլեանն հուսպ մատուցեալ՝ սուսերըն ըզնա յոգի դատէը ,
Եթէ չէր գեանդպըրդին գոսիդոնի սուր նըկատեալ ,
Որ անդէն յանմահից ի գիշն երթատ բաբդատացաւ ։
Ո՛հ , յաւէ ինձ , ահ գիք , ընդ մեծամեծին Էնիասայ ,
Որ իջեալ ի դժոխս ընդ հուպ՝ գնէլիասծնին պարտեալ ի ձեռս ,
Ունկընդիր լեալ չըշընջմանց կորովածիգն Ապոլոնի ։
Խելաշուրջ ։ ոչ օգնեցեք ինչ նա նըմին ի դուժ մահուն ։
Իսկ ընդէը իցէ սըմա յանձն իւր անպատ գըլեալ աղէտ
Զուր փոխան վրիժուց այլոց , որ ինքն անդուլ ձանձ նըւէրս
Աստուածոյն հաճոյականս՝ ի մեծ երկինս օթացելոց ։
Այլ եկայք ազէ զնա մեք ապրեցուսցուք ի մահուանէ ,
Մի գուցէ եւ Զըրուանեանն իսկ բարկասցի , Թէ Աբիւլեաս
Ըսպանցէ զնա , զի նըմա ձակատագրեալ է վերծանել ,
Զի մի զարմն անզաւակ եւ անձիտեալ բարձցի բնակընէ
Դարգանուն՝ զոր Զըրուանեանն ի վեր քան զընաւ սիրէ զորգիսն
Ըզսերեալն յինքենէն եւ ի կանանց մահկանացուաց ։
Զի վազ առեալ Զըրուանեանն ըզՊրիամոս ծածկին գըրոհ ։
Եւ որդ անշնչալ զնըտէիկն Էնիաս արտվանցըդ սիրեսցէ ,
Եւ որդիք որգուց իւրոց՝ որ ի յապայս գայցեն ի ծնունդ ։
Եօ նըմա պատասխանի մեծապատիւ աչեղն Հեբրս ։
Դու քեզէն , Երկրադլորդ , ի միտըս քո խորհեսջիր զայդ ,
Թէ արդեօք վէնիաս ապրեցուսցի՞ Թէ Թողուցուս
Անկանել քաջին՝ ի ձեռս Աբիւլեսի գնէլեասծնին ։
Քանզի մեք՝ բազում երդմունըս կուեցաք ես եւ Ատենաս
Ցառենի հրապարակի դիցն անմահից բոլորեցունց ,
Մի երբեք պահպանել յաւուր չարի զտրովագացիս ,
Եւ ոչ ոքիոյն Թէ Տրոյա հըրդեհակէզ առչորեսցի ,
Եւ մանկտին ազգացուց արիասականք հարցեն ըզՀուր ։
Եւ ըսկսաւ զայս գոսիդոն գեանասասան՝ յարեաւ գընաց
Ի ձակատ պատերազմին եւ ի շըտինըն գեղարդանց ,
Եւ հհաս ուր Էնիաս եւ Աբիւլեան էր վհհափառ ։
Եւ անդէն վազվազակի յաչս Աբիւլեայ գնէլիասծնին

ցանեաց մեզ չամանգազեալ, եւ ըղհացին ազըգնձակուս
Ձըգեալ հանեալ յատպարէ անտի մեծանձն էնխատայ՝
Եգ առ ոտս Աքիլլեսի, եւ զէնխատ յոտըշտահակալ
Վերամբարձ ի գետնոյն՝ ընդ խուռնսիխտ դիւցազանց կարգս
Ո՞նդ չատ մինոյ ոտանալ վարեալ յատտուածգնէն ձեռան էնխատ,
Եւ ի յետին եհաս ծագ չարաչըշուկ գուպարածին,
Ի տեղին՝ ուր Կաւկոնայք ի պատերազմ առնուին զէն։
Առ երի նըմին եկեալ եւ Պոսիդոն երկրատատան՝
Կարգաց առ նա եւ ասէ յերազաթեւ ձայնի բարբառ.
Էնխատ, ոմ ոք ի դից դըրդէ զապչէպէդ ըզքեզ այգպէս
Ախոյեան վայրենամիտ պելլեսածնին յառնել ի կռիւ՝
Որ քան զքեզ ուժեղագոյն եւ սիրելին է անմահից.
Այլ դու երբ եւ դիպեսցիս ուրեք նըմին՝ ի բաց խուսեա,
Զի քան զօրհաս տարաժամ ի դըժոխոց մի անկցիս տուն։
Իսկ Խրեւս մահ եւ Հրամանք հասանիցեն Աքիլլեսի,
Խրախուսեալ այնուհետեւ ընդ նահատակըն կըռուելոյիր,
Զի եւ ոչ ոք այլ ըզքեզ յաքայեացւոց հոգեցե ի մահ։
Ասացեալ զայս, զամենայն տըւեալ պատուէրս, եհոզ զինքն անդ
Ի նոյն յաչսըն Աքիլլեի ցըրուեաց ըզմէգն աստուածագործ,
Եւ անդէն նա նոյնժամայն բացահայեաց տեսեալ աչօք
Եւ յոգւոց ելեալ ասէ ինքըն ցիւր անձըն մեծասիրտ.
Մեծ, ոմ դիք, ընքանչելիս խմով աչօք տեսանեմ զայս.
Ի գետնի ատ կայ նիզակս, այլ նըշմարեմ զայրն ոչ ուրեք՝
Առ որ զայն արձակեցի՝ կըրթեալ դարեւն իւր հատանել։
Արդ ուրեմն եւ էնխատ էր անմահից դից սիրելի,
Եւ ես այնպէս ինչ ի զուր կարծէի զնա մեծաբանեալ։
Ո՛չ երթիցէ, ոչ եւս այլ ընդ իս ի փորձ խիզախեսցէ,
Այն որ այժմ խոկ մըտադիւր ի մտնուանէ փախեալ կորեալ։
Օ՜ն հապա քաջամարտից գանայեցւոցս հարեալ խրախոյս՝
Ի հանգէս ընդ այլ ազովմանս անցեալ մըտից ես չահատակ։
Ատաց՝ Թըռնեալ ընդ գաստակարգան, եւ մին միւսմ ասայր քաջալերս.
Մի եւս արդ ի ազովմանց, գիւցազն ազեանք, առնուցուք խոյս,
Այլ առէք, այր ընդ այր ձակատեսցի մըխեալ ի կռիւ։
Ինձ Թէպէտ եւ քաջի՝ ապտնալ է յոյժ գըժուարագձեան՝
Ընդ այսքան խուռմբս անցանել եւ մաքառեալ ընդ բոլորից.
Նա եւ ոչ Արէսն աստուած անմահ եւ ոչ եւս Ամենաս
Ընդ կոկորդ այսչափ խազմիդ Թաւալիցի պատերազմեալ։
Իսկ յոր եմըս կարօղ ձեռօք՝ ոտիւք եւ զօրութեամբ,
Եւ ոչ գոյզն ինչ յայնցանէ կատեցուցից տըրեալ հրաժեշտ,
Այլ Թափ անցեալ ընդ տըջոյն մըխիմ ճակատն, եւ ոչ կարծեմ
Թէ ուրախ ոք ի ազովմանց լինչի հատեալ աչտէին հուպ։
Ջայս ասաց ի խրախոյս, եւ ազովացւոց արին հեկատոր

Հրամանն տայր սաստկութեամբ, զանձն Աքիլլէի 'ի գիգեմ տալ ասեր.
Մեծանձինքդ տրովացիք, մի՝ նչ երկընչիք 'ի պելլիգեայ,
Զի բանիւք՝ ես ընդ անմահս իակ գոռացից 'ի պատերազմ,
Իակ 'ի տէգ՝ դիմոխասպրտ, զի են կարի կարընեղագոյնք։
Ոչ Աքիլլեաս ամենայն բանիւ իւրով առնիցէ գլուխ,
Այլ իցէ զոր կընքեացէ, իցէ զի՝նդ մէջ հատցէ կըճպեաս։
Ես նըմին ելից դիմակ, թէ ձեռք իցեն իւր բոցանիշ,
Թէ ձեռքն իցեն բոցանիշ, կորով նըման յերկաթ հրաշէկ։
Զայս ասաց իսրախուսանօք, տէգս ամբարձին տրովեանք ընդդէմ,
Որոց 'ի մի խըմբեցաւ կորով, եւ գոռաք յարեան կանչից։
Ապոլլոն յայնժամ Գուշային հուպ մատուցեալ ասէ ցՀեկտոր.
Հեկտոր, մի՛ բնաւ յառապես ընդ Աքիլլեայ նահատակիս,
Այլ այգըդեն կացեալ 'ի խուռն եւ 'ի չքշտի՝ ընկալ ըզնա,
Մի գուցէ 'ի մեռ ոսիպահոց կամ առնիցէ սասերասխար։
Զայս ասաց, եւ Հեկտոր եմուտ անդրէն յարմունն ամբոխ՝
Գակուցեալ յաստուածոյն 'ի լուր ձայնին բարբառիլոյ։
Իակ Աքիլլեաս քաջալանջ ոստեաւ ուժով 'ի տրովացիան
Ահագին գոչմամբ, եւ նախ յոգի եհար զԻփեւսիոնն՝
Ըզքաջն Ոտրինտեան՝ ըզզօրաւոր սպայից բազմաց,
Զոր ծընաւ Հարտըն Նէիս չինակործանն Ոտրինտեանի
Ի Ֆիւնեղէն Տմոլեայ սառոյտ՝ 'ի Հիդայ Ճոխ Ժողովրդեան.
Ըզդիմակըն դէպուզիով՝ սիգաս դիւցազն հար Աքիլլեաս
Շեչս ընդ մէջ կատափին՝ որ ընդ երկու հերձաւ ողջոյն.
Նա Թռնդ եաս Թաւալգլոր, եւ Աքիլլեաս պանծայր դիւցազն.
Անկեալ կաս, Ոտրինտեան, քան զամենայն այր ահաւորգ,
Աստ քեզ մահ, բայց է քո տոհմ հուպ առ Գիգեան ծովաքաշն,
Ուր են քեզ անդաստանքըն նըւիքեաւք հայբնատաւոք
Աս Ֆըլինաւեան Ֆիլլիտի եւ յորմնեռանգըն Հերմոսիս։
Զայս խօսեցաւ պարծ պանծանօք, զաչըս նորուն պատեաց խաւար,
Զոր երիվարք աքայեանց ընդ հեցս անուռցն յօշոտեցին
Ցառաջնուսին անդ Ճակատուն. իակ նա յաւել զԻեմոլէան
Հկորովի զօրավիգըն մարտի զՀեան Ախտենորեան,
Եհար յերանեանն ընդ գրլխանոցըն պղընձաճաճնօտ.
Ոչ ժոժկալեաց սաղաւարտըն պղընձաձոյլ, այլ Թափ ընդ այն
'Իմեալ սիգին՝ երեկ զսակըն, եւ ուղիղն 'ի ներքըս անգ
Խարխլեցաւ բովանդակ, եւ զամենին արար նըկուն։
Եւ ապա զՀիպպոդամաս, մինչ 'ի կառացն ոսանոյր նա գեռ
Եւ յերեսաց իւրոց փախնոյր, 'ի Թիկնամէջն եհար սիգաս։
Ի Թափել հանել զոգիսըն պոռոչէր նա իբրեւ ցուլ՝
Զի բընչէ ածեալ ընդ քարշ զՀելիկոնեան ալքայիւն
Ի ձրգել պատառեցաց, եւ Գեանադըրդն յայնըպս ցընծայ.
Այսպէս սորա 'ի մըրնչէր՝ արի ոգին զոհակերան էլիք։

Նա երթայր նիզակաձօ՛ք յաստուածատեսըն Պոլիդոր
Ցորդեականըն Պրիամու՝ զոր չարչակեր հայրն ի՛ Ճակատ,
Զի յորդին էր կըրտսեր ծնընդեամբ եւ իւր սիրատընուիդ,
Եւ ոտիւք թեթեւութեամբ զանցուցանէր զամենեքումբզ.
Եւ ի պահուն ազայօրէն զոտիցըն շնորհ ցոյցս առնելով
Խոյանայր ի՛ նահատակըն մինչ զոգին կորուսանել։
Զքնար քաջոյն Աքիլլեւս դիւցազն եհար ընդ արշաւիլն
Յաչսեին առէգ՝ յորնամէնն ուր կամարին ոսկի ճարմանդք
Խառնէին ընդ միմեանս եւ խաւ ի խաւ պատեր զըրահ,
Եւ սըլսաք նիզակին պատառեաց եւ թափանց ընդ պորտն.
Ինք գուժեալ գլեցաւ ի գուշ, եւ ամպ մըթին անկաւ վերեւ,
Եւ ի կոր հակեալ՝ ձեռօք զընդերսն առ ինքըն ժողովեայ։
Իսկ Հեկտոր իբրեւ եառն ըզհարազատըն Պոլիդոր
Զի զաղիան առեալ ի ձեռն՝ ի գիլ ու՛ր դըր խալայր յերկիր,
Մածեաւ յայսըն մաուախուձ, եւ ազ եւս այլ հանդուրժեաց կալ
Ընդ երկար ի բաց, այլ Աքիլլեայ եւ ընդ առաջ
Ճօճելով տէգ սայրատուր, ինք բոցատիպ։ Իսկ Աքիլլեւս
Ընդ սեւանէն եւ ցոլացաւ եւ խրոխտապանծ ընկէց բառըաւ.
Ահասիկ այրն որ ի սիրտըս իմ եհար խոց կարեվէր՝
Ըսպանեալ ըզիրաւերիսին իմ կարեւոր. ոչ եւս անշուշտ
Ի միմեանց խուսափեսցուք ընդ փոյս ուղեաց պատերազմին։
Ասաց, եւ առ դիւցազն Հեկտոր գոչեաց խոժոռ աչօք.
Ե՛կ մօտ եկ, զի փութապէս ի կորըստեան հասցես ի ծագ։
Աներկիւղ ընդ նա խօսեալ ասէ Հեկտոր կորդակաճօճ.
Մի, դու Պելէանդ, ինձ զերդ մանկան յուսար բանիւք արկանել ահ,
Զի գիտեմ եւ ես արդեօք կապել դըրտովս եւ սանգաստակս.
Գիտեմ քա՝ դու քաջարի, ես քան ըզքեզ կարի նիազ.
Այլ սակայն, բանդ այդ ի գիրկս անդ աստուածոց դընի աւանդ,
Թէ արուսյս առիցս արգելոք զոգիդ՝ խոցեալ ըզքեզ սիգահար,
Գանգէ է եւ մերկեցիցես խնամ աշըջք իւր սպրատուր։
Ասաց Ճօճեալ ըզնիզակն ահ արձակեաց, բայց Աքիլեւս
Ցետըս զայն գարձոյց չընչուն ի յԱքիլլեայ գերազանէ
Փըչելով դոյզն ինչ ի նոյն, որ ի դիւցազն Հեկտոր չըրկեալ
Երթեալ ընդ կրունկ առաջի ոտից իւրոց անկաւ յերկիր։
Աքիլլեւս սակայն յորդոր դիմեաց մոլեալ ի մահ նըժդեհ
Բարբառով ահեղագոռ, այլ Ապոլոն չոպեաց ըզնա
Դիւրագոյնս իբրեւ աստուած, պատեալ ի թանձրը մառախուձ։
Երիցս այնուհետեւ հրոսեալ դիւցազն Աքիլլեսի,
Երիցս ըզմառախուձն ըստուերամած վիրաւորեաց,
Իսկ ի չորրը հըւսագին աստուածօրէն յարձակելոյ՝
Սպառնալիւք ահագնացեալ բառըաւեցաւ զերեւաւոր կանոն.
Մի՛ւանգամ փախիար, շուն, ի մահուանէ. կայր օն եւ օն

Մօտալուտ քեզ պատուհաս, բայց Ապոլեն Թափեաց Գուշակին,
Որում՝ ի գալ քեզ ի չհինգըն սըլաքաց՝ մաղթեա Թերեւս.
Այլ օն եւ օն, վերըստին գիպեալ՝ ըզքեզ վըճարեցից,
Եթէ ոք յաստուածոց ուրուք եւ ինձ կայ զօրավիզ.
Բայց առ այլս այժմիկ մատեայց՝ զոր ոք հասցէ ինձ ըմբըռնել։
Անացեալ զայս՝ աչուէիւն ընդ պարանոցն եհար զԴրիսփս,
Որ գի տապաստ առ ոտան անկաւ. եւ ինքն անդէն Թողեալ ըզնա՝
ՋԴեմուքրս Փիլետորեան՝ ըզքաջալաւորն եւ պյազԹանգամ
Խոցեալ ի ծունկըն տիգաւ՝ արգել ըզնա եւ կասեցոյց,
Եւ ըզնի՝ սուսերաւն հարեալ մեծաւ՝ կորզեաց զՀոգին։
Ապա զորդիս Գիասայ զԱւտոմնոս եւ զԴարդանոս՝
Խոյացեալ յերկոսին՝ եւ ի կառացն յերկիր ընկէց,
Ըզգին ի տէզ վիրաւոր, առաւերահար զգիւան ի մեայ։
Եւ ըզԴրոմա Ալեսաորեան, որ եկն ի ծունկս իւր փարեցաւ,
Զի Թերեւս անխայեալով արձակեսցէ զնա կենդանւոյն,
Մի զարեւն հաստանիցէ՝ զոյգ հասակին եկեալ ի գուԹ։
Ախմար՝ զայն ինչ ոչ գիտէր, Թէ չէր յողոք ինչ ածելոց.
Գանգղ էր հեզահոգի ոք այրն եւ ոչ ըզգօնամիտ,
Այլ կարի բըռնախոյեան, բայց բուռն հարեալ կայր նա զԴընգացն
Աղերսել իւՀ լինելով. իսկ նա մըխեաց ի լեարդն ըզսուրն,
Եւ լեարդըն վայԹեցաւ, եւ ԹոյրաԹուխ անգուստ արիւն
Ել ելից ըզգոգ նորին, զաչս անչընչին կափոյց խաւար։
Իսկ նորա Մուլիոսի մօտ հասեալ յունկն եհար մըկունդ,
Եւ սըլաքըն պղընձաչէշտ նոյնհետայն ել ընդ միւսն ականջ։
Նա զորգւոյն Ադենորի զԼքեկլոսին կառատին ընդ մէջ
Կոփեալ հարեւածեաց ի մեծակոթ վազակաւորն,
Եւ արեամբ տապացեալ ընտաւ նըշանըն բռվանդակ,
Եւ կալաւ զայգըս նորին մահ ծիրանի եւ բուռն օրհաս։
Եւ ապա զԴեւկալիոն, ուր արմրկանն յօգին աՀաոգ՝
Անդ ըզնա պղընձի սայրիւն ի սիրելին խոցեաց բազուկ.
Նա ծըղտոյն ծանրացելոյ՝ եկաց նըմա, զմանն հուսպ տեսեալ,
Սա Թրով չեշտեալ զպարանոցն՝ ոսոյց ի բաց ըզգլուխ նորուն
Հանդերձ սաղաւարտիւն, եւ ցըտկեցաւ յողանցն ուղիւքն,
Նա ինքն ընդ գետին տախտապարեալ տապածեցաւ։
Եւ անցեալ նորա գնաց յընտրական ՀՀետ Պիրռոսի՝
Ի հռիփմոս, ի սիզաւէսըն Թրակիոյ եկաւորեալն,
Նա եհար տիգաւն ընդ մէջ, պըղինձն ի Թոքըն հարըստեցաւ,
Եւ Թաւալգըոր երԹ ի կառացն. իսկ նա զպաշտաման Արէսիոս՝
Ի չըրջիլն յետս ըզձիանն՝ եհար ի վիզն սուր ընդ միջնոյն,
Ու վըրդովեաց ի կառացն, եւ երիվարք իւր խուովեցան։

Որպէս հուր աստուածահրատ ընդ խորաձորս երաշտ լերին
Մոլեգնեալ Հալակի, եւ Թանձրախուռն հըրդեհին պրակք,

Եւ մըրըկեալ ընդ ամենայն փոթորկէ հողմ ըզբոցոյն ցոլս,
Այնպէս նա շուրջանակի մոլեալ տիգաւն աստուածօրէն,
Փաղաղէր զ'ի մահ նուիրեալսն, եւ թուխ երկիր յարեան խաղայր։
Որպէս ոք զի ածիցէ զլայնաճակատ եզինս 'ի լուծ՝
Ի կասուլ ըզկըռնագոյն գարին 'ի կալ յօրինուորակ,
Եւ թառաչոտ արջառոցն ընդ կըճղակօք փըշըրին փութով,
Նոյն երիվարք սալասըմբակք ընդ քաջալանջին Աքիլլեաւ
Առաթուր կոտորէին ըզդիակունս եւ ըզվահանս։
Ներքուստ համակ սռնն էր կառացն եւ շըրջապատն յարեան թաթախ,
Զոր կայլակեալ սըրսկէին 'ի սըմբակաց ձիոցըն ցայտք
Եւ յանուոցն անտի հեցից. իսկ Պելեանն ուշ առնէր փառաց,
Թաթաւեալ զանպարտելի ձեռսն յապաժոյժ եւ յապուստ։

498

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աքիլլեւս հալածական տանի զտրովացիս, զորս 'ի քաղաքն, զորս 'ի գետն Սկամանդր. գերի վարէ երկոտասան պատանիս՝ զոհել ոգւոյն Պատրոկլի: Այլ եւ այլ մահուանք. մրցումն քաջին ընդ Սկամանդրի, յորմէ ճողոպրի 'ի ձեռն Հերայ եւ Հեփեստոսի: Մարտ դից ընդ միմեանս: Ագենոր առաջեան ելեալ Աքիլլեայ, Թափէ զնա Ապոլոն, եւ ինքն առեալ զկերպարանս նորա՝ պատրէ զԱքիլլեւս զհետ պնդել իւր եւ ըստ տրաուզի անկանել 'ի կառուցն, եւ տալ պարապ տրովացւոց ամրանալ 'ի քաղաքն:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԴ

ՄԱՐՑ ՋԳԵՑՈՎՆ

Իսկ յորժամ եկեալ հասին կարկաչահոս գետոյն ՚ի հուն
Ցորձնեռանդըն Վկիանթոսի զոր Արամազդ ծընաւ անմահն,
Անդ ըզնոսին վարատեալ՝ վարեր ըզկէս ՚ի քաղաք կոյս
Ընդ դաշտն՝ ընդ որ յաւուրն անգ երեկի ազգայեցիք
Խուճապեալ փախչէին ՚ի հեկտորի քաջին մոլեալ.
Խուժէին ընդ այն առքս տապնապափոյթ հալածականք
Եւ մեգ թանձր առաջի սըփռեաց նոցա Հերա կըլաճիմ.
Եւ կէսք ՚ի գետն յորդագէմ փոթորկէին յարծաթապտոյտ՝
Անգր ՚ի մեծ գըլեալք ճողփիւն, եւ գոչիցին յորձանքըն խոր,
Եւ ափունք չուրջ մեծամեծս հընչեցին ձայնս արձագանգաց.
Ի խուճէին նոքա մըրնչմամբ թաւալ ապար անգր ՚ի գըրգռանս անգ:
Զոր օրինակ [illegible] բազում հրաւառ թեւեւն մեզրակք
Զկերծանել ՚ի գետ ուրեմն, եւ բորբոքի հուրն անվատահ
Ցարուցեալ յեղակարծուստ, եւ թեօթափին նոքա ՚ի ջուրան,
Նոյն յերեսաց Աքիլլէայ՝ յորձանահոսըն Վկիանթոսի
Ոխիք լընուին խոխոջաձայնք՝ երիվարոք խառն եւ արամբք:
Իսկ դիւցազն ըզնիզակն եթող անգէն ՚ի գետեզերն
Ցեցուցեալ ՚ի մոլենիս, վաղեաց ինքն անգր սաստուածապէս,
Սուր եւեթ ՚ի ձեռին, որոձելով ոճիր ազուներ:
Հարկանէր յալ եւ յահեակ, եւ ելանէր հեծուծն ահեղ
Սըրակոխ կոտորելոցն եւ կարմրանայր վըտակն արեամբ:
Եւ զորէն ՚ի մեծ վիշապ գըլխինեն ձըկունք փախըստականք
Ըզնեւուց անդրոյն գոգոյ հանդըրուանաց խըրճկին զալուցս՝
Ահագնեալք, զի չարաչար ծախէ զոր ոք ըմբըռնիցկէն.

Սոյնպիսի տրտվագոյիք 'ի յորձանուտ ուղիղն հասանս
Դողէին ընդ դարեւանդս. իսկ ձեռք նորա սպանմամբ խոնջեալ,
կենդանիս 'ի գետոյն երկոտասանս ընտրեաց մանկունս
Ի վրէժ մահու Մենիտեանցն Պատրոկլի քաւութեան զոհ։
Ա՛ւ հնան գնոսին արտաքս ըզսարսափելոյն խրթեւ եղնորթս,
Եւ ձեռս յետս կապեալ ձիարտարագործ փոկոց խրացիւք՝
Ջորս ածեալ ըզհիւսածոյ պարեգօտիւքն էին իւրեանց,
Եօ ցընկերսըն տանել 'ի գոգաձեւ նաւաց տորմիլն,
Իսկ ինքն անդրէն խոյացաւ յարեանց նախձիրըս ձեպելով։

Անդ որդւոյ դարդանեանցն Գրիամու եւ ընդ առաջ
Ի գետոյն փախուցեալ՝ Իլիայոնի, զոր իւր երեսին
Ընծրընեալ յայգեստանէ հօրն էր բռնի վաթեալ գերի
Գիշերային հինահարեալ, մինչ 'ի պղինձ սուր զմոլեզնոյն
Ընդաքլեալ մորձս հատանէր՝ լինել կառաց 'ի շրջանակ,
Անդ ներմս յանդգնատից զըմբաղ դիւցազն էին Աքիլլեւս։
Եւ զնա յայնժամ նաւակօքն 'ի չինանիսան ածեալ Լեմնոս՝
Արար վաճառակուր, եւ զգինըն էտ ձեռն Յասոնեան.
Եւ անտի Թռիքեաց ըզնա Իմբրասցի հիւրն Էսիոնէն
Տըրեալ բազում փըրկանակս, եւ յԱրգիսթէ յընկաց չըքնաղ.
Իսկ անտի հասուած գնացեալ 'ի հայրենին եկն եհյաս առնն։
Եւ աւուրըս մեռասան ընդ սիրելիսն ուրախս լինէր
Ի Լեմնեայ եկեալ այսրէն. յերկոտասանսն անդրէն ըզնա
ՑԱքիլլէ ձեռս արկ սատուած, որ յակամայ կամըս նորուն
Հանգերձեալ էր ըզնա 'ի Դրժոխոց առաքել յարկս։
Իբրեւ քաշեան Աքիլլեաս գիւցազն հառս ընդնա մերկիկ
Առանց զրահանցի եւ վահանի եւ գեղարգան, —
Քանզի զայդ ամենայն յերկիր ընկէց ընդ գիրան հարքեալ
Ի փախչել անդ 'ի գետոյն, եւ կերծուցեալ ծուխըն 'ի հրգանց, —
Ար մեծասիրտ իւր հոգին սըրտմըտութեամբ բարբառեցաւ.

Մեծապանդ զայս, ով դիք, զարմանալիս յակն առկանեմ.
Երգարեւ իակ տրովացիքըդ մեծանձինք զորս ըսպանի՝
Ցարիցեն վերըսաին 'ի միգապատ մըրեիչ նեռքանց,
Ջոր օրինակ եւ սա եկըն փախուցեալ 'ի ժանտ ժամէն,
Որ երբեմն 'ի նուիրականն անգր 'ի Լեմնեաս վաճառեցաւ.
Զարգել ըզնա ապիտակ ծովուն անգունդք՝ յոտունց բռնի խափանն։
Ա՛յլ ազէ՝ եւ զաշտէի սիգս մերսեմ առցէ զձաշակ,
Զի տեսից եւ ուսայց, թէ նմանապէս գարձցի՞ անգուստ,
Թէ կայցի հոգ կենսածին՝ որ զկորովին եւս ընծայէ։

Զայս կացեալ խորհէր 'ի մտի. նա պակուցեալ մատեաս յոտաջ
Հըպեալ 'ի ծոծրակն ցանկայեալ, զի կամըդին էր զերծանել
Ի դրժընդակ մահուանէ ու'ի սեւագէմ Օրահասէն.
Քանզի դիւցազն Աքիլլեաս զերկայնաչափ մըկունդն ամբարձ

Հարկանել ձըգտեալով՝ ի ծունկան անկեալ նա կորակոր
Բուռն եհար, արգն ի վերուստ ոլնին յերկիր մըխեալ եկաց
Անձկացեալ մեծափափաք ի մարդկէզին յագել մարմնոյ.
Նա միովքն կալեալ ձեռամբ ըզծունկսըն պաղատեր,
Եւ միւսովն ըզնշխեալ նիզակն ունէր եւ ոչ թողոյր,
Եւ առ նա բարբառելով ըզսըրաթռիչ խօսեցաւ քանս.
Փարեալ՝ի ծունկագ, Աքիլլեւս, մալթեմ յիս ակն ածէ եւ գըթած.
Ի իմն ինձ ընդ քեզ աղերս պատկառելի, դիւցազնունդ,
Զի առ քեզ է ճաշակեալ իմ նախ զարդիւնըս Դեմետրի
Ցաւուրն՝ յոր ձերբակալ արարեալ զիս յընտիր այգւոյն,
Ի հօրէ ու՝ի սիրելեաց վըտարանդի վաճառեցեր
Ի Լեմնոս սուրբ, եւ գըտայ հարիւր եզին եւ քեզ արժէք:
Արդ երիցս այնչափ փըրկանս ընդ անձին ասաց, զի է սա իմ
Ագաւօս երկոտասան յորմէ հետէ կամս Լիկիոն
Ցիս բազում առաւպանաց. արդ զիս անգրէն բազդ անողորմ
Եօ՝ի ձեռագ. Ագամեմնոյ հօրն առելի Թըռիմ լինել,
Որ անգրէն զիս քեզ մատնեաց, եւ կարճակեաց ծընաւ զիս մայր,
Դուստրըն Ագեսի ալեւորին՝ Լաւոմեդէ,
Ագամանի՝ մըրցասիրայըն Լեւեգաց Թագաւորին,
Տեառըն Պետասեայ բարձուն՝ զուխիք Սամոնիոյի:
Ըզտորին ած Պրիամոս դուստր՝ի կնութիւն, եւ այլս յոլով.
Ի ամանէ ծընաք երկուք, զերկոսին դու կառափնատես:
Զդիցատիպըն Գոլխոդը՝ի նահատակս հետեւակաց
Ալեաքաշէշտ հարեալ սիգաս՝ արկեր զնա դի տապաստ՝ի մահ,
Եւ արդ եզեռն առատաւոր լինիցիս ինձ, զի չունիմ ակն
Ի ձեռաց քոց ապրել, մինչ դամ մի այսր հասոյց աստուած:
Ագլ եւս ինչ քեզ ասացից, եւ դու՝ի միտս քո յեռ զայն.
Մի զիս ըսպանաներ, զի համամայր չեմ Հեկտորի
Որ զրաւեաց ըզմըտերիմդ հանգուցեալսըն եւ զբաճկազօր:
Ագսպէս ասէնա Գլաւկոս չըքնել արդին պատասխանեաց
Բանիւք ազերսանօք, քանզ անողոք ըզնա բարկաց.
Մի, անմիտ, ինձ փըրկանաց ածեր՝ի յոչ եւ մի պատուիր.
Զի մինչ չեւ էր Պատրոկլէի զհակառակագրին վըճարեալ կէտ,
Էր ինչ սըրտիս սիրելի խնայել յայնժամ՝ի տրովագիտ,
Եւ զբազումս կենդանւոյն ըզքառամս արկեալ գընոց եատուս.
Իսկ զարգիս՝ որ ապրիցէ՝ի մահուանէ չէք ոք ուրեք
Զոր յիմ ձեռս արկցէ աստուած գէմ յանդիման Լիկոնի
Ցանկնայն տրովհանց, յորդւոցըդ մանաւանդ Պրիամու:
Մեռիր եւ դու, սիրելի. ջի քնաս այդպէս խաղաղատիս,
Մեռաս եւ Պատրոկլոս՝ վըսհմականն յոյժ քան ըզքեզ:
Ո՞չ տեսանես՝ որպիսի եւ ես անճնեայ, վայելչագեղ,
Եւ քաջի եմ հօր որդի, եւ դիցանոյշ ծընաւ զիս մայր.

Այլ ձեպի եւ յիս մահ եւ Օրահասըն բընաւոր՝
Թէ այգ իցէ Թէ ղոդ երեկս եւ կամ էթէ օր հասարակ,
Յորժամ ոք եւ յինէն առցէ զոգիս ՚ի ձեռն Արեայ,
Կամ մըկունդ յիս ընկեցեալ կամ ՚ի լարէն ոստուցեալ նետ։

Ջայս ասաց, եւ անդ նորա ծունկըըն լըքան եւ սիրուն սիրա,
Եւ Թոյլ ետ ըղնիզակն, եւ տարածեալ զԹեւսըն ներսուս.
Եւ ձըգեալ Աքիլլէի զվաղակաւորն յետնատուր՝
Եհար զանդրակն առ ուլանն, եւ երկայրի սուսերն ողջոյն
Մինչ ՚ի նեղըս անց եմուտ. նա ՚ի վերայ երկրին գերեալ
Գառացեալ անկեալ դընէր, վիժէր արիւն Թուխ Թանայր գհոգ։
Բուռն Աքիլլեւս զոտանէն հարեալ ՚ի գետն ընկէց ասնել,
Եւ խրոխտով ՚ի վերայ նորա զԹըռչուն խօսեցաւ բառնս.

Կաց արդ այդր ընդ լուզակս, որ յապահովս լիզուցուն
Ըզմէրիդ ապաժոյժ, եւ ոչ մայրիկ քո կոծեացի
Ցանկողին եգեալ ըզքեզ, այլ Սկամանդրոս յորձանատոյզ
Ցափըշտակեալ վարեացէ ՚ի ծոց ծովուն ՚ի լայնատարը։
Վազս առեալ ձուկն ընդ ալիս ՚ի մըկանուն քըսմնասարսուռս
Յարիցէ եւ կերիցէ զԱխայոնի Ճարպ ըսպիտակ։
Կորիջիք, մինչեւ զոտանն առցուք զսըրբոյն Ինիոսի,
Փախըստեալք գուք յատաջոյ, եւ ՚ի Թիկանց սատակելով։
Ոչ օգնեացէ ինչ ձեզ գետ յորգահեղեղ՝ ականակիտ,
Որոմ յաշան իսկ առնէք ՚ի վաղընջուց զուարակ բազում,
Արկանէք եւ կենդանւոյն միասըմբակ յուխտն երիվարս։
Այլ մահու չարաչ եւ այնպէս կորիջիք մինչեւ բընաւգոյ
ԸզՊատրոկլի մահուն վրէժ եւ զպայտանից տայցէք տուժիկ՝
Զորս առանց իմ առ երոգ նաւատորմին կոտորեցիք։

Ջայս ասաց. ՚ի բարկութիւն գնաց ՚ի պըտըմին բըրգեցաւ յոյժ.
Կայր լինէր մըտահոգ, ԹԷր ըզգիցյալնըն զԱքիլլեւս
Ի մարտին լըռեցուսցէ, եւ մեծըցեցէ զժանան ՚ի տրովեանդ։
Բայց անդէն որդին Պելեայ՝ նիզակ ՚ի ձեռն երկայնատուբր՝
ՑԱատրոպէոս խոյացաւ՝ մոլեալ առնել սատակամահ
Զորդին Պելէգոնեայ, զոր յորգատահ ծնաւ Աքսիոս,
Եւ գուստր Ակեսամենի Պերիբիա երիցագոյն,
Զի անկեալ ընդ ներքին եհար ըզնա գետն ուղհաջուր։
Աքիլլեւս դիմաց ՚ի նա, եւ նա կըրկին ատգ ՚ի ձեռն
Եղ եկաց դէմ ՚ի գետոյն, եւ արկ գանեղոս կորով ՚ի սիրան.
Զի բարկութեամբ սըրտմըտեալ ընդ կոտորումն էր պատմանեաց
Զոր վտանգէն Աքիլլեւս ՚ի ջուրն, եւ ոչ արգահատեր։
Արդ սգաբ ծըրեւ մեռ եղեն յիրեւսրս ընԹանալով,
Նախ երտգասն Աքիլլեւս գիւցազն առ նա բառըտուեցաւ.

Ո՛վ ուսուկք իցես յատրանց՝ որ խիզախեալ ինձ գալ ընգգէմ.
Եղկելւոյց եղանակն մանկտին խոնեմ ուժոյս գիպան։

Եա նըմա պատասխանի Գելեզոնեայ չըքեզ որգին.
Մեծանձնըդ Գելեան, առ ինչ ըղդարմ իմ հարցանես.
Ցերկրէ հեռասականէ՝ ի խոտաւէտն եմ Գեղնեայ,
ԶԳեղնեանն ածեալ որպար երկայնատեզ, եւ է ինձ արդ
Արաւօտըս մեռատան՝ զի յԻլիոն այսր հասեալ կամ։
Իսկ տոհմիս իմոյ սերունդ՝ ի յորդաբուխն Աքսիոսէ,
Աքսիոս՝ որ ընդ երկիր առաքէ զուխան ամենագեղ,
Նա ծընաւ ըզԳելեգոն նիզակաւորն, եւ աւանդէն
Զիս սորա ծընողդ, այլ այժըմ մարտիցուք, քաջդ Աքիլլեւս։
Զայս ասաց ըսպառնալից, բայց Աքիլլեւս դիւցազն ամբարձ
Ըզվահանն Գելեանեան, Աստրոպէոս դիւցազն համայն
Ցեզ կըրկին, զի յերկոցունց եւս ի ձեռացն էր աչդակ.
Եւ միոյնն աշտեին եհար զասպարն, այլ ոչ եներձ
Ըզվահանն եւեալ ընդ թափ, կըրճիմ ոսկին կայ դիւցազնորէ.
Իսկ միւսոյնն՝ յաջմանէ աջոյ բազկին եհար մեռ քերելով,
Ցայտեաց արիւն սեւագոյն, եւ այն վնասեալ անցեալ գնացեալ
Ընդ գետինն հարպատեցաւ, յագել մարմնով զեալ սատրճանիդ։
Ըզվինի նորուն Աքիլլեւս ապա զհացին ի թախչս անվրէպ՝
Արձակեաց յԱստրոպէոս, ի սատակել մուեզնոտեալ։
Սըխալեալ ի նմանէն՝ եհար ըզբարձրըդ գարեւանդն,
Եւ միշով չափ անդ յափին զհացին ի ձօճ վարսեաց մըկունդ։
Իսկ Գելեանն յազդերէն ձըգեալ ըզնիարբըն սայրասուր՝
Կատաղեալ ոստեաւ ի նա, եւ նա զհացին Աքիլլեսեան
Ոչ զօրեր կորովի բազկաւն հանել ի դարափնէն.
Շարժլեաց երիցս Թօթափեաց՝ քարշել խրել զայն գուն գործեալ,
Երիցս եղեք ակամայ. չորրորդ անգամ կամէր ի մոին
Կըքել եւ բնկանել զԷակիդեայ զհացի գեղարդն.
Այլ Աքիլլեւս աձապարեալ հասեալ կորզեաց զոգին սուսերով.
Զի զպորտոյնն եհար ի փորն, ազիքն ի հող խոպոխան ազէ,
Եւ խաւար զաչըսն ծածկեաց ի տալեզպէն անդ Թաւալ ոգացն.
Ցիրան անդր յորձակեալ Աքիլլեսի եզերդ ըզգենն,
Եւ խրոխտ պարծանօք բարբառեցաւ ըզբանըս զայս.
Այդպէս կաց. ընդ մանկունըս Զրուանեան հիասզորին
Խիստ է քեզ կալ ի գուպար՝ Թէպէտ եւ ծնունդ իցես Գետոյ։
Աւերիր ըզքեզ սերունդ յորդախազաց Գետոյն լինել,
Սակայն ես՝ յայգէ մեծին Արամազդայ լինել պանծամ։
Զիս այր ծընաւ իշխեցօղ յաշխախազունդ Միրմիդոնաց,
Էակեանըն Գելեւս, եւ Էակոս էր յԱրամազդայ.
Որչափ վեհ է Արամազդ քան զծովավէժ Գետոց խոխոջս,
Այնչափ տոհմ Արամազդական ազնըւապոյն քան ըզԳետոյ։
Հա՛ քեզ հուպ Գետոգ հարուստ, Թէ կարիցէ ինչ օգնել քեզ.
Սակայն չիք ընդ Զրուանեանն Արամազդայ մըրցիլ ի կռիւ։

Զուգեսցի ոչ ընդ նըմին եւ ոչ առքային Աքելդաս,
Նա եւ ոչ անդընդապատոյն Աչխարհածով մեծ զօրուԹիւն,
Ցորմէ գետք ամենայն, ոհեզերաց հասմրէն ծովք,
Եւ աղբերք առ հասարակ եւ խոր ջըրհորք եվեալ բղխեն.
Համայն եւ այնպէս զոփայ յԱրամազդայ մեծին չանիԹէ
Եւ յահեղ որոտմանցն՝ յորժամ տայցէ Ձայնիւնս յերկնուստ:
Ասաց, եւ 'ի դարէ անտի խըղեաց զարդինըն պղընձի:
Եւ ըզնա եՀող անդէն 'ի սրրային հոգւոյն Թափուր
Թաւալ 'ի խիճս անգ անկեալ, ողողէին ըզնա աեաւ ուխք
Եւ զնովաւ զբաղեալ կային օձաձըկունք եւ այլ լուղակք
Կըրծելով եւ ձըրձելով վերինմանցն ըզՁարպ Թողանէ:
Իսկ նա խազաց ընԹացաւ 'ի Գէոնեան Ձիամարեխս,
Որ գնա եւս 'ի փախուստ ըզյորձանուստ գնայնն գետոյն
Իբրեւ առեալ զքաջազօրն 'ի կարեւոր գուպարածի
Ի բազկէ Գելիաածնին եւ 'ի նրանէն լեալ բըռնամահ:
Անդ ըսպան զԹերսիՀոքոս, զԱսափիՀոս եւ ըզՄիդոն,
ՐզՄինեւոս, ըզԹրասիոս եւ զԻնիոս, զՈփեՀեսեաս,
Եւ զյոլով եւս սատակէր Գէոնացիս ժիրն Աքիլլեւս՝
ԵԹէ չէր սըրամըտուԹեամբ գետն յորձախոր զառն առեալ գէմն
Եւ 'ի խորոց ալըստահին արձակեալ ձայն եւ բարբառեալ.
Ուժգին ես, ով Աքիլլեւս, եւ քան զմարդիկ գործես ոճիրս,
Քանզի քեզ աստուածք ինքնին կան 'ի Թիկունս յաՀնային ժամ:
Թէ Ձրուանեանն եւս քեզ ձեռ՝ ըզպարովեցիս բառնալ քնաքինչ,
ԳէԹ 'ի դուրս յինէն վարեալ երԹ ապա՝նդ դաշն ըզստակուլագ.
Զի վըտակք իմ ցանկալիք արդ եւս լըցան մեռելոտովք,
Եւ ոչ եւս այլ հասել կարեմ զսահս իմ 'ի ծովն աստուածային՝
Անձկացեալ 'ի գիսակոնք, եւ գետ վանգաս ահիռատիպ:
Այլ ապէ Թող առաք՝ զի ոճրի գիս ոճիւնԹիւն, ապանց իշխանդ:
Երագոտն Աքիլլեւս պատասխանի տըւեալ ասէ.
Լիցի այդ քեզ, Սկամանդրէ դիւցազնունդ, որպէս ասեան.
Այլ ըզվէս տրովացիսդ 'ի կոտորել ոչ վերլայցայց,
Մինչեւ յոստան անգր արկեալ՝ ընդ Հեկտորի գէմ ախոյեան
Զփորձ առից՝ Թէ նա՞ նըկուն գիս առնիցէ, եԹէ գնա ես:
Ընդ ասելն եւ խոյացաւ աստուածաթափ 'ի տրովացիան,
Եւ յայնժամ Գէոն յորձնեռանգն առ Ապոլոն արձակեաց ձայն.
Ո՛հ որդիդ Արամազդեզն, ԱրծաԹաղեղն, ոչ արարեր
Զխամրս վեհին Ջրրուանեան զոր պատուիրեաց յաձախագոյնս
Առ ընԹեր տրովադացւոց կալ օգնական, մինչեւ դարձցի
Ընդ երեկս աթեան 'ի մայր, եւ ածցէ աստուեր յանդս արեգաւանգ:
Ասաց նա. խոկ Աքիլլեւս կորովաՀեզ ոստեաւ 'ի մէջն,
Անգր ընդ Թուանքըն վազելով. յարեաւ եւ ինքն ալէքաստատ,
Եւ պըղտորեալ ըզջըրգոյանն ազբոյն զարԹոյց, եւ զդիակունն

Ալխաղխեալ վարեաց՝ որ լի անդ ՅԱբիլլեայ սպանեալ կային,
Եւ ընկէց ՚ի ցամաք՝ մերձընչելով իբրեւ ըզցուլ,
Եւ պահեաց ըզկնդանեան յականակիս ջուրըզն վըտակ՝
Ի պըղտոյս անդ թաքուցեալ ՚ի մեծամեծս եւ յորձախորս։
Եւ ահել դիպեան ալիքըն խռովախուժ շուրջ զԱբիլլեաւ,
Վէտ վէտ յատապարն անկեալ մղէին, եւ ոչ կարէր կալ ՚ի յոտաց.
Բուռն հար յառոյգ մեծ նըշդար, որ տապալեալ արմատախիլ՝
Զգարեւանդն ոլջոյն փըլոյզ, եւ Թանձրախիտ ոստովք իւրովք
Զգեղեցիկ հոսանան արգել եւ զինքնին զգետըն կամըրջեաց
Անդ տապալ անկեալ ոլջոյն. նա ՚ի պոռտիկն ՚ի բաց վազեալ՝
Ձեռք ընդ հարթըն եւս Թըռչէլ երագ ոտիւք առ պահուժմանն։
Ոչ ցածեաւ մեծն աստուած, այլ ՚ի կապոյտ կոհակաց ծայրս
Ամբարձաւ ՚ի վեր ՚ի վեր ըզդիւցազարմն Աբիլլիսիւ,
Նահանջել զինքն ՚ի կըռուոյն եւ ՚ի տրուէանց հեռըթել զեղեռն։
Իսկ Գելիանն ՚ի բաց ոստեաւ ահեղընկեցի մի տապարեզ
Սըրտոյնք մեռեալիսուք տգոսականի տրծուոյն ոյնպիսի՝
Որ տրաճեւ եւ կաղքռուսան ՚ի յամենայն հաւտաց Թըռչնոց։
Նըմին նըման սրբացաւ, պըղինձն ՚ի լանիս հընչէր ահել,
Եւ առ չեզ խոտորընթաց առ՚ի նմանէ գնայր ՚ի փախուստ.
Իսկ նա զՀետ գայր ՚ի Թիկանցն հեղեղատեալ մեծաւ գոչմամբ։
Որպէս մինչ այր առուածոյ ՚ի ծմակաջուր ագռաւականց
Ի պարտէզս իւր եւ ՚ի դրախտ ուրդրս ուղխիցըն բանայցէ
Ի ձեռին կալեալ ըզբահ՝ կոտորելով զկորեաց կաւատն,
Ի վտակացն յաւազ խառնալ՝ կոպիճք ՚ի գիւ գըրին բոլոր,
Խոխոջըն նոքա յընթացս իւրեանց ընդ վայր ինչ զառ ՚ի Թափ,
Եւ կանխեն երագելով զառաջնորդսն իւրեանց անգամ.
Նոյնպէս ցանգ զԱբիլլեայ կըրթէին զՀետ կոհակք ուղխիցն,
Եւ գայր իսկ ինքըն քաջարշաւ, այլ քան զմարդիկ դիքն են հզօր։
Եւ քանիցս գոն գընէր երագընթաց քաջն Աբիլլեաւ
Ի հակառակ մըրանալ, առնուլ ՚ի միտ՝ Թէ հասցէն
Վանիցին զինքն առնհանգ՝ անգաթրաւէտ երկնից իշխանք,
Նոյնքան կոհակ մեծադող յԱրամազդայ հոսեալ գետոյն՝
Հարկանէր զուսան ՚ի վերուստ, եւ նա յոգի իւր տըրտմագին
Վազվազէր ՚ի վեր ոտիւքն. իսկ ՚ի ներքուստ սրբավար գետն
Առ ՚ի կողմն Թաւալեալ՝ ընդորա ծունկսըն պարտասեր,
Եւ սըկսեաւն ըզփոշին գերփիւր ներքուստ գաշըտապարտցն։
Զայն երարձ Գելիասծինն ՚ի լայն երկինս աչս ուղերձեալ.
Հայր Արամազդ, ուրպէս ՚ի գից չիք ինձ հիքս ոք ձեռընտու
Ի գետոյս վերծուցանել. որ զինչ եւ էն կրեցից սպաս.
Ոչ ոք այլ յերկինսաւորաց այնպէս ընդ իս է վերասակար,
Այլ մայրն իմ սիրելի, որ զիս սրտովք արկ ՚ի պատուանս.
Օի ասէր՝ ընդ պարզտապաւ պատնեշզէն տրտվագուցոց

Նրագաթեւ մըլաքօքն Ապոլոնի կորընչել ինձ։
Ջի՞ էր թէ զիս էր Հեկտոր սպանեալ արին աստ անձեցուն,
Ցայնժամ քաջին սպանեալ լինէր, եւ ըզքաջի տարեալ կապուտ։
Իսկ արդ ես չանարգագուրդ մահու զըաւիմ վատախտարակ,
Արգելեալ 'ի մեծըս գետ, որպէս մանուկ մի խոզարած
Ի ձորալիր հեղեղէ 'նկըլեալ յանցին 'ի ձմերանի։
 Զայս ասաց, եւ Պոսիդոն եւ Աթենաս անդէն եւ անդ
Հասեալ մերձ նըմա կացին 'ի մարդկեղէն մարմնոյ տեսիլ.
Եւ կալեալ ձեռամբ ըզձեռն հաստատեցին ըզնա բանիւք։
Եւ խօսից ըսկիզբն արար գետնադըղորդըն Պոսիդոն.
 Մի՛ դու Պէլիդդ յոյժ գեգեւիր եւ մի՛ 'նչ 'ի խէթ ըմբըռնիցիս.
Տես որպիսի՛ք դք 'ի դէց երկոքին մեք քեզ ձեռընտուք
Հաճոյիւքն Արամազդայ ես եւ Պալլաս եմք Աթենաս.
Քանզի չէ քեզ 'ի գետոյ նըկուն լինել ճակատագիր,
Այլ դա փոյթ դադարեսցէ, եւ դու ինքնին տեսանիցես։
Բայց խորհուրդ մի քեզ տացուք զիմաստութեան, թէ հաւանիս.
Եւ մի՛ լինիր ձեռընթափ 'ի նմանավիշտ պատերազմէդ
Զեւ արկեալ զամուրս տրովեան յԻլիոնի չըքեղ պարիսպն՝
Ո՛ր եւ ոք գամ մի զերծցի. դու զՀեկտորին հատեալ զարեւ՝
Դարձ անդրէն 'ի նաւս արա. տացուք մեք քեզ առնուլ ըզփառս։
 Զայս նոցա խօսեցեալ՝ անցեալ գնացին յանմահից ջոկ։
Ինքն ընդ գիւրն ընթացաւ, — զի սաստիկ էր յոյժ գիցըն պատուէր, —
Եւ այն լի՛ ծաղէ 'ի ծագ ջուրցն հոսանօք էր ողողեալ,
Եւ բազում զէնք գեղեցիկք կոտորելոց պատանեկաց
Եւ մարմինքըն ծըփէին. նորա զալեօք վազէին ծունկք
Ցետս ընդդէմ սուր յորձանացըն գիմելոց ընթացեալցն,
Եւ չարգել գետն յորդապէմ, զի մեծ կարօղ արկ Աթենաս։
Բայց եւ ոչ ըՍկամանդրը ըզզօրութիւն իւր թուլացոյց,
Զար եւս հեռայր ընդ Պէլեանն եւ ամբառնայր զուղխից կոհակսն
Ի բարձունս ամբարտակեալ, ու՛ 'ի Սիմոյիս բառնայր խրախոյս.
 Զանըրդ զոյժ, սիրուն եղբայր, մեք երկոքին սանձեմք անշուշտ.
Զի զՊրիամոս արքային ահա զոստան մեծ քանդեսցէ.
Իսկ տրովեանք 'ի ճակատու կալ ժուժկալել բաւեսցեն ոչ։
Այլ եկ հաս շուտ յօգնութիւն, եւ լըցո զձորդ յաղբերաց ջուրց,
Եւ զառուսդ համօրէն վըտակահոսըս յարուսջիր.
Կազո մեծ ալեաց կուտակ, ամբոխութիւն զըրդեա բազում
Կոճեղաց եւ վիմաց, 'ի խէթ ու՛ 'ի խուլթ առնըրդ վիրադ.
Զի փոքըր մի՛ւս եւս եւ յաղթէ՝ աստուածօրէն ինչ արկեալ յուշ։
Բայց ասեմ, ոչ ուժգնութիւն ինչ օգնեսցէ նըմին, ոչ գեղ,
Եւ ոչ զէնքըն զըքնաղք՝ որ 'ի վիրապ անդընդախոր
Անկցին ուրեք տըղմաթիկ, եւ ըզնա ինքն իսկ խորասոյզ
Ընդ աւազ թաւալեցից՝ հեղեալ անհուն խիճ ըզնովաւ,

Մինչ զոսկերան անգամ՝ քաղել մի գիտասցեն աքայեցիք,
Ախտափ ծեփեալ յայն կարագում՝ հետախաղաղ կորուսիչ:
Անդ լեցի իւր կափարուճն, եւ չիցեն պէտք հոտակուռի՝
Ջինքն 'ի չխմին մինչ 'ի Թաղումն աքայեցիքն յուզարկեացեն:
Ասաց՝ խոժոռեաց յԱքիլլեւս մըրրատեսակ մոլեալ 'ի վէր,
Փըրփրագեղ մըռմըռալով արիւնազանգ դիակուածս:
Կապուտաւակ կոհակունք յԱրամազդայ դիմեալ գետոյն
Կանգնեին լեռնակարկառ՝ ընկլուզանել զՔելիւսածինն:
Այլ հերոյ զարհուրեալ զԱքիլլիսէ՝ ուժգին գոչեաց,
Գուշէ վնաս չոպշոպիցէ մեծայաղթ Գետոն անդընդապատոյտ:
Եւ անդէն առ Հեփեստոս սիրուն որդին արձակեաց ձայն.
Արի, կաղտոն, իմ որդեակ. քանզի զՔսանթոնն ուղխինահոս
Ախոյեան նըմանաւոր քեզ Ճըշգըրտեմք 'ի մըրցամարտ.
Օն արի փոյթ 'ի նըպաստ, հան 'ի հանդէս բոց յորդաբորբ:
Աւասիկ եւս զՔեփիւռի եւ ըղըրաթեւըն Հարաւոյ՝
Զոպամ մըրրիկ 'ի ծովէն յարուցանել անհնարին,
Որ հըրդեհ բորբոքասոյն հարթասալ կիպչէ զտրուակացուց
Ըղկառափունսն եւ ըղդէնս. խակ գոռ զսիմերքըն Քսանթոսի
Տոչորեա զծառատունկս եւ լեր 'ի նմա ինքն խակ հըրձիգ.
Մի զքեզ ողոք ինչ բանիւք եւ սպառնալեօք արգելուցու,
Մի դըլար 'ի քո սաստիկ, բայց Թէ ձայնեալ կարդացիցէ ես,
Անդ անդէն սանձակոծեա զանշէջանուտ քո հրաշտանս:
Ասաց զայս, եւ ընկենոյր Հեփեստ ըզհուրն աստուածավրէժ.
Նախ 'ի գաշտըն բորբոքեր հրատն եւ այրեր ըզդիակունսն
Որ էինն անգ յոգնաթիւք յԱքիլլիսէ մատնեալք 'ի մահ.
Դաշտն ոչջոյն սարսատեցաւ, զնկան վէտ վէտ ալիք վըշիտք:
Օրինակ իմն Հիւսիսակ աշնանային վաղ ցամաքէ
Ջնորոտոգ արտորայն, եւ խրախ լինի մըշակ նորին,
Նոյն չորացաւ դիւրն համակ, եւ ըզվեռեալսըն հրակիզեաց.
Եւ նա զբոյն արփիահրատ առեալ 'ի գետ անգըդր գաթձոյց:
Աչքին նըշդարիք, մըշավարդիք եւ առեստան,
Խարակեալ ճանճառիւր նեթղին, կընճան, վազամեռուկ,
Որ գլըստակ վըտակիցըն Թանձրախիտ կոյին բուսեալ.
Տաղնապէին եւ հընձոձք եւ այլ կայտառք՝ որ 'ի պըտոյտս,
Որ ընդ ուխտըն գեղեցիկս յայսկոյս յայնկոյս առնուին ճախր,
Ի չընչոյն վըտանգեալք բազմահըմուտն Հեփեստոսի.
Կիզուին եւ կինք գետոյն, եւ ձայն արկեալ բարբառեցաւ.
Հեփեստէ, չինք ոք 'ի գիս կալ առալին քո բաւական,
Եւ ոչ ես ընդ քեզ հըրով բորբոքելոյդ այգպէս մարտեայց:
Թող ըզհեգ, եւ Աքիլլեւս գիւցազն ընդ հուպ ըզպրովացիս
Յոստանէն անգամ խլեսցէ. իմ ջի կայ 'նդ կուիս եւ ընդ օձան:
Ասաց հրայրեաց աղօրեալ, եւ եռային յըստակ հոսանքն.

Որպէս կաթսայ ներքուստ յեռանդն հալւկանի հրով մեծաւ ՚ի չոսպ
Ի հալել ձեռնձերել ըղպարարակ խոզենւոյ ճարպ
Ցամենուստ պղպղջակեալ, եւ չոր կըրկուղք վառին ներքոյ .
Սոյնպէս ուխք իւր գեղեցիկք հըրդհէին, ջուրն եռանդնեալ
Եւ չկամէր սահել, այլ կայր եւ ատպնասպէր ըղնս չոգին՝
Ցոգնիմաստին հեթեստեալ ՚ի մեծազօր բըռնութենէն :
Իակ նա բազում ապերսեալ Հերայ՝ զԹըռչուն խօսեցաւ բանս .
Հիմ որդիդ, Հերա, քան յայլս՝ ինչ յուխս անկաս տառապել զիս,
Ոչ այնչափ ապաքէն ինձ ստակք ես իցեմ առ քեզ,
Որչափ այլք ամենեքին որովագոյց ձեռընկալուք :
Իակ Թէ քո հրամանք իցեն՝ գազաթեցից ես յաներկեայս ,
Բայց եւ սա գազաթեցէ . զայս եւս երգնուլ ես յաւելից ,
Մի երբեք ԹօԹափիլ ՚ի ստուերացոյց ըղշաժըմն չար ,
Թէ եւ Ցոգոյս հաճոքն աստակչական հուժգո խառնուիկեալ
Ծախեսցի , եւ արիսան ինձեն մանկունք ալքայեցւոց :
Զայն լուեալ Հերայի սպիտակածղի աստուածուհւոյն՝
Նոյնհետայն աղաղակեաց առ Հեփեստոս որդին սիրուն .
Հանդարտեա , Հեփեստ որդեակ գերփառունակ , զի չէ ՚ի գէպ՝
Ամն առեալ մահկանացուոյ՝ այսպէս առչիլ զաստուածն անմահ :
Զայս ասաց , եւ Հեփեստոս շիջոյց ըղհրատն աստուածաստաստ ,
Եւ ալիքն անդրէն ընդ կրուկ ՚ի գեղեցիկ գնացին յատակս :
ՔսանԹոսի զօրուԹիւնն յաղԹահարեալ՝ հանգիստ տղքաս ,
Զի Հերա ՚ի բարկուԹեան եւս անդ իւրում արգիլ կարձեաց :
Բայց եղ յայլ գիս վառեցաւ կըռիւ ահեղ գըժոխաբարկ ,
Եւ ՚ի միաս իւրեանց ծըփեալ ոգիքն հերձուածըս չընչին :
Բախեցան գղորդմամբ մեծաւ , մանչեւաց երկիր ըղյաւիտեան ,
Փող հնար մեծն Երկինք , եւ որ ներսէսն անդ քՈՀիմեցաս
Լըսեալ ըղյն Աքաւնոցդ , ահիսն առ իրենին ծիծաղեցաւ ,
Երբեւ յանին տրի ըղգիս գուապարածիւ գըրդեալ յիրեարս
Ոչ եւս նոքա մեկուսի կացին ՚դերկար , զի սկիզբն տրար
Արէս ասպարախազ , եւ պղընձակուռ ՚ի ձեռին տեգ
Խոյացաւ նախ յԱԹենաս եւ լուտալի բանիւք ասէ .
Զի՞ դարձեալ , ո՛ չանաշանձ , յարուցանես ըղգիս ՚ի կռիս
Ուռուցեալ յանդըգնուԹեամբ , եւ մեծ ըղգեղ գըրդեաց զայրոյԹ .
Ո՞չ յիշես՝ մինչ ըղՏիգեանն յիս Դիոմիդ ընգաստուցեր
Դընեալ վէրս , եւ գուս ինքնին յայտ յանգիման առեալ նիզակ՝
Դէպուզեալ յիս մըղեցեր եւ զգեղանիս ցեղեր մարմին :
Սին ունիմ Թէ զվրէժ բոլոր չարեացդ ընդ իս՝ լուծցես այժմիկ :
Զայս խօսեալ՝ եհար զասպարըն քզանգսաւոր ահեզահրաշ
Զոր եւ ոչ Աքաւնոցդայ պարտեն հրացան փայլատակունք .
Արիւնուշան Աթէն ընդ այն եհար ըզնս յերկայն գեպարդն :
Իակ նորա յետս ընկրկեալ, հղըզր ձեռամբ լուռն հար ՚ի վէմ

Յանկեալն անդ 'ի գաչտին՝ 'ի Թուխ գըժնէ եւ անարդիլ,
Զոր սահման արտորէին էր վաղեմի սրանց եդեալ.
Հարեալ նովին զբուռն Արէս ընդ պարանոցն՝ ելոյծ զանգամանն:
Անկեալ գրաւեաց եօթն արտաւար եւ Թաթաւեաց զհերան 'ի փոչի,
Շառաչեցին վիւրեւ զինքն, եւ Ամենաս գայլ սաս ընդ այն
Ծաղր եհեղ եւ պարծելով զԼըռչունս առ նա խօսեցաւ բանս.
Խօթաձիս, տակաւին չառեր 'ի միս քանի զօրեղ
Գանձանամ ես լինել, զի զզօրութիւնդ ընդ իս կըշռես:
Այդպէս ահա հատուածիր ըզպատուհաս մեր քոյ վըրիժուց,
Որ սըրտմըտեալ ընդ քեզ չարիս նիւթէ՝ զի քո Թոզեալ զաքեանս
Հաստանես յօգն 'ի Թիկին ամբարհաւաճ տրտուածացուց:
Զայս խօսեալ 'ի բաց դարձոյց ըզլուսաբանն արփիաբախ.
Այլ Աստղիկ Արամազդայ դուստր հարեալ բուռն ըզձևունէն՝
Առ եբարձ զհատուածակուշն որ զշունչն հազիւ լինքն ամփոփեաց.
Զոր տեսեալ Հերայի լուսածըզի աստուածուհւոյն՝
Իսկ եւ իսկ ըզբարձեաւ առ Ամենաս տրձակեաց ձայնս.
Ո՛հ ահ գիւտոր անպարտելի՝ վահանագրօղն Արամազդայ,
Շանաճանճն այն մեւանդամ հանել զԱրէս մարդախտողող
Յոխերիմ պատերազմին ընդ խուռն, այլ գու սրընգեաց ըզկնի:
Զայս ասաց, եւ Ամենաս զհետ մըտանէր խրախմըտեալ.
Եւ Թափով գիմեալ Աստղիկ՝ 'ի լանջսն հնդան բռընխէթ մի կուռփ.
Եւ նորա լուծան ծունկք եւ սիրելի սիրտն իւր անդէն:
Երկոքեան գառեալ գնէին 'ի սընդաբոյս երկրին երեսս,
Եւ պատրա խրոխտաձայնեալ՝ ասաց ըզբանս երազաթափիչ.
Իցիւ այդպէս արդ բոլոր տրտուածացուցն իցեն Թիկունք՝
Յորժամ ընդդէմ զինագեստ արգիացուց ելցեն 'ի կռիւ,
Եւ այնպէս խիզախ եւ սըրտապինդ՝ որպէս Աստղիկ
Զօրավիգն հասեալ Արեայ՝ խուժ բազկիս ընդդիմահալ.
Վազագոյն յայնժամ եւ մեզ 'ի ձակատս լինիցի հանգիստ՝
Ի կարճել վիշտն գըժապաքըն չին եդեալ յաւուր:
Ծըծպտեցաւ յայն քան հերս տպաւորածդի աստուածուհին:
Բայց ոտքային գնահոգեզորդ բարբառեցաւ առ Ապոլոն.
Մեք ըզմէ կամք 'ի բացէ 'ի սկըսանել այլոց, Գուշակ.
Չէ լինչ նըման, եւ յամօթ կըրնիցի մեզ՝ Թէ անկըռիւ
Դառնայցեմք Ոլիմպոս՝ Արամազդայ պըզնձակերտ տուն:
Զհան արկ՝ ետ, զի դու կըրտսեր ես 'ի ախոց, ինձ չէ պատեհ,
Զի երէց եմ հատակաւ եւ խելամուտ իրաց բազմաց:
Մանկամիտ, իզոր անհնատաս 'ի քեզ է սիրտ, եւ ոչ լիշես
Ոտքանիք անցին ընդ մեզ վիշտք վըտանդի գինւոնիս,
Մեք միայն յատատածոց յորժամ եկեալք Արամազդայ
Ի վարձու մըտաք վիսին Լաւաղոնի մինչեւ ցամ մի
Սակ արկեալ փոխարինացն, յայտ արարեալ նա տայր Տլտանան:

Արդ պարիսպ ըզքաղաքաւն էս կառուցի տրովադացւոց՝
Ընդարձակ եւ հաստապինդ, զի լինիցի չէնն անվրկանդ։
Իսկ դու, Գուշակ, զյամրեղ անդեայն եւ զկորեանքիւր արածէիր
Ի գահս անդ հովտահախտ եւ Թաւամուր լերինն Իդայ։
Իսկ ըզկէս հատուցմանն իբրեւ ածին ցընծաւէտ վաճք,
Յամենայն 'ի վարձուց յայնժամ գոռոզ Լաւոմեդոն
Բրնաբար զերկեաց ըզմեզ եւ արձակեաց ըսպառնալեօք։
Քանզի զքեզ՝ սպառնացաւ կապկալ ձեռօք կապկալ ոտիւք
Ի կըղզիս հեռաստանեայս վարել գերի վաճառակուր,
Եւ պընդէր զերկոցունցս 'ի սուր պըղինձ կըտրել զականջս։
Եւ մեք յետոյս գարձաք քինանախանձ սըրտմտութեամբ,
Բարկացեալք վասըն վարձուն՝ զոր խոստացեալ ոչ վճարեաց։
Արդ ուրեմն յայսր ազգաս ժողովքդրկեսցեն առնել չընորհ,
Եւ ընդ մեզ չընդելանիս՝ զի տրովացիքդ ամբարտաւանիք
Կորիցեն 'ի տպատ չարաչ, պարկեշտ կանանցք տղրդուվք հանդերձ։

Ետ նրմա պատասխանի պէտն Ապոլոն կորովափիղ.
Երկրադղորդ, ոչ երբեք առ իմաստունս ունիցիս զիս,
Ի վերայ մահկանացուաց եթէ եկիցէ ընդ քեզ 'ի վէգ,
Թըշուառիցն՝ որ հապ ծաղկեալ բարգաւաճեն իբրեւ զտերեւս՝
Ի պըտղոյ երկրին աշնեալք, եւ հապ ծիւրեալ ծորեն անշունչ։
Օն անդր 'ի բաց Թողցուք ըզկռիս, սակայն դղրա Թող ոգորին։

Զայս խօսեալ՝ 'ի բաց գարձաւ, զի ակն ածեալ եւ պատկառէր
Ընդ եղբօր հօրն իւրոյ 'ի գուպարած ձեռըն խառնել։
Ա՛յ կըշտամբեաց ըզնա յոյժ՝ քոյր իւր բամբիշնըն գաղանաց
Վայրատուն Արտեմիս, եւ ձայն կարգաց նախատեալ.

Փախչես արդ, հեռաձիգդ, եւ գյաղԹուԹիւնըն բավանգակ
Թողեր Գոսիդոնի՝ տըւեալ անչըն նըզին պաշտօնեաս։
ԽակաՀիս, խակ ապտ առ քիչ կըրնս զաղին այգպէս ումպէս.
Մի եւս ապա 'ի հօր տուն լըւայց ըզքո մեծաբանեալդ
Որպէս անդ ուրեմն երբեմն 'ի կաՀառեալ աստուածոն անմահ,
Թէ զի 'նդեմ Պոսիդոնի լըռնամարտիկ իսկ գոռայցես։

Զայս նա. բայց Ապոլոն նեռոյն առ նա ինչ ոչ ատաց,
Այլ բըրդեալ 'ի բարկութիւն Արամազդայ տիկինն արդոյ՝
Սաստիւք Թըշնամանաց պատուհասեաց ըզնեռազբօսն.

Իսկ արդ դու զիմդրդ իշխես, շուն լիրբ, յատնել ինձ դիմամարտ.
Անհնարին եղեց ես քեզ՝ ընդ իս ուժով գալ 'ի կըշիռ,
Թեպէտ ես ազեղնաւոր. զի զքեզ սեռի կանանց առիւծ
Երեւեցոյց Արամազդ, եւ զոր կամիսն ես սատակել։
Դիւրագոյն է ապաքէն հարուլ նեռիս գազանս 'ի սարս
Եւ զեղջերս վայրի, քան ընդ վեհիդ կըռուել ուժգին։
Իսկ Թէ կամիս, հանդէս արա պատերազմի, զի ուսցիս քաջ
Զանմիօն զօրագոյն իցեմ ես գալ քեզ 'ի վրահս։

Ասացեալ, եւ բուռն եհար յերկոսին ձեռն ըզդաստակէն
Ահեկան, իսկ աջոյն յոտաց նորին չոպեալ զաղեղն
Եւ նոքիմբք ծեծէր զականջսըն ժըմռելով, եւ նա հիւ գայր,
Եւ փըքինքն երագաթեւք Թօթափէին ցան աստ անդ ցիր։
Դիցանոյշըն լալագին փախեաւ ներքուստ ձեռին նորա
Իբր ազաւնեակ 'ի չահինէ սրացեալ 'ի վէմ մի խորափոր
Ցապաւէն, զի չէր նըմա ձակատագիր անկանել որս։
Նոյն նա փախեաւ ողբագին, աղեղն եւ նետս անդէն Թողեալ։
Իսկ առ Լետով խօսեցաւ պատգամաւորն Արգոսասպան։
Լետով, ես ոչ ընդ քեզ մաքառեցայց, զի խիստ է յոյժ
Կըռուել ընդ ամուսնաց ամպրոպոյնոյն Արամազդայ։
Այլ ըստ մըտի երէց համարձակ 'ի հրապարակ դիցն անմահից
Պարծեցիր՝ Թէ յայլեւեր ինձ լըրնուԹեամբ քոյ զօրուԹեանդ։
Զայս ասաց։ իսկ Լետով քաղեաց ըզկոր աղեղն եւ զնետս
Որ այլ այլոք ցոնդ կային 'ի մանրամաղ փոշւոյն յորձանս։
Արդ ասա զնեռազն ամէնաֆեալ, ըզաս ըզկնի գըտաներն Լուցոյ։ —
Իսկ նա եհաս յՕլիմպոս՝ յԱրամազդայ պըզնձահիմն յարկ,
Զոգաւ նըստաւ արտօսրաբուխ գուսաւոր 'ի վերայ հօրըն ծընդոց,
Եւ զնեբեւ դողդոջեալ ԹըռիՉռէր խիլոյն աստուածեղէն։
Զըրուանեան հօրն ընդգըրկեալ ըզնա եհարց քաղցրաժըմիտ։
Ո՞վ զայդ յերկնաւորաց արար ընդ քեզ, սիրուն գըսաւրիկ,
Տարապարտուց իբրեւ ընդ մի ոք խակագործ յայտ անխոհիլ։
Եւ նըմա պատասխանի գեղապըսակն Աֆռոխայոյզ։
Ամուսին քո զնա լըկեաց, լուսածըղին Հերա, հայր,
Ցորմէ կապք եւ կըռիւք յանմահս հասեալ կան 'ի վերայ։
Սոքա զայապիսեաք իմն ընդ իրեարս գային զբանիւք։ —
Իսկ Գուշակին Ապոլոն գընաց եմուտ Յիլիոս սուրբ,
Պարըսպի քաղաքին բարեկերտի ունել խընամ,
Զի մի քան զօրահաս քանդեսցեն այն օր դանայեանք։
Իսկ այլքն յՕլիմպոս գարձան աստուածոյն յաեֆժակաբք,
Կիսոյն խոժոռեալ, կիսոք սիրամեմ քեզուեալ նազանս,
Եւ բազմեցան առ ամպահաւքն Արամազդայ։ բայց Աքիլլեւս
Ըզտրովեանս եւ զինաՀիս երիվարս խառնէն սատակէր։
Եւ օրինակ իմըն բոց ելեալ կըցի յերկինն 'ի լոյն
Ի հրդեհս ոստանի, եւ բորբոքեալ զոյն գից ցասուին
Ամեալ երկս ամենեցուն եւ յոգունց վիշապս հասուցեալ,
Նոյն տրովացւոցն Աքիլլեւս երբեր 'ի գլուխ վիշտ եւ զըմեալ։
Ծերունին Գրիամոս յասուածանուէր կայր 'ի բըրգանն,
Հայեցեալ հեռս զահեղն Աքիլլեւս մեծ, եւ զտրովացիան
Ի փախուստ հեզեալ զբազեալս յիւրմէն, եւ չգոյր ինչ զօրուԹիւն։
Եւ գուժիւ մեծաւ Ճչեալ՝ եկն էջ 'ի վայր յաշտարակէն
Ցաղ պատուէր քաջագօտի դարապետացն առ պարըսպին։

Բաց ըզդուրսըդ կալարուք ՚ի ձեռս մինչեւ խուճապեալ զօրն
Եկեալ այսր յոստան մըտցէ · զի Ադիլլեաս է այն անուշա
Որ մըրրկէն հուպ առ հուպ · այժմ համարիմ հասեալ կորուստ :
Իսկ յորժամ ՚ի պարիսպս ապաւինեալ ոգի առցեն ,
Դուք անդրէն ըզպընդակազմն առականեալ սեղմել դրանդիս .
Խիթամ մի այրըն ժանտաժուռս փոթորկեացի մինչ ՚ի պարիսպս :
Ասաց զայս , բացին նոքա զդրունսըն եւ զինիսըն պարզեցին .
Փեռեկեակաք՝ լոյս ծագեցան , իսկ Ապոլոն դիմեաց ընդգէմ՝
Զի զեղուրն սատակմամն ՚ի տրտվացուցըն փարատեալ :
Իսկ նոքա՝ դէմ ՚ի պարիսպ անդրը ուղղորդ եւ ՚ի քաջաք
Պապակով երիվարեալք եւ փոչոտեալք ՚ի դաշտայինըն
Փախչէին , նա նիզակաւ վանէր սատիկ , եւ զկրան ոանէր
Մըշաթարդրդ կատաղութիւն , եւ մոլեգնեալ առնուալ ըզկաս :
Անդ բարձրագոռոզն Ջրոյց ահրեային ազեանց որդիք ,
Թէ զդիւցաշինն զԱդիլոր չէր Ապոլոն դըրդեալ Գուշակ
Զայրն անապարաւ՝ զմեծաշուք հրզօր որդին Ասեռնորեայ :
Եւ ՚ի սիրան յանդգնութիւն , կաց առ նովին զի մերժեացէ
Զմահուն ծանր օրհաս՝ յեցեալ ՚ի ծառ կաղնի , Թանձր արկեալ մեզ :
Սակայն նա իբրեւ ծանեաւ ըզչինաքանդըն զԱքիլլեաս ,
Զեռաղ էառ , եւ ՚ի ապառաժն անդ սիրան յուզէր ՚ի ծուփ բազում.
Եւ առ մեծանձն իւր հոգին հառաչելով բարբառեացաւ .
Վայ զինեւ . զի յԱքիլլեայ բըռնաւորէ Թէ փախեցեմ
Ընդ որ այլք խուճապեալ ահակոտոր գնան ՚ի փախուստ ,
Հասցէ եւ այնպէս առ իս եւ զանարիս խողխողեացէ :
Իսկ Թէ Թոյլ արձակել զսոսա վանել Գնէնեան Աքիլլեան՝
Փախչելոյ յընթացս ՚ի պարըսպէն յայլ դէմս ընդ գիւղն Ինեանեան ,
Հասանել յԻթագ տոհմատ եւ ՚ի Թըշխատաս անդ զօրավիմ ,
Ընդ երեկս արեւահինեւս տալ ըստացեալ ՚ի վըտակին
Եւ զբըրտունս զովացուցեալ , մարթի գասնալ ինձ յԻլիոն :
Իսկ ընդէր է զայսոսիկ խոհ սրտի խօսել առ իս .
Գուցէ զնս ըզմկնեալս ՚ի քաղաքէն տեսեալ ընդ դիւրն
Եւ Թեւեւս գաղշապարագն առ իս պընդեալ ժամանիցէ ,
Ոչ եւս այլ լեցի տալրել ՚ի մահուանէ եւ յՕրհասէն .
Զի կարի քան ըզքնաս մարդիկ է նա զօրեղագոյն :
Իսկ քաջագէս յանդիման եԹէ Ընդ առաջ ելից նըմա ,
Ապաքէն եւ իւր մարմին է խոցելի սուր պղընձով ,
Եւ մի յայնքան շունչ եւ եւ , եւ մեռոտ գինքն ասեն մարդիկ .
Այլ Զրոյանեանցն Ատամադ կայտառութ նըմին պարծանս :
Զայս զրուցեալ՝ խըծպեալ մընայր Աքիլլեսի , եւ սիրան հրզօր
Ի ծոցին խուսեալ կայտառէր մըխել ՚ի մարտ պատերազմին :
Օրինակ իմն որպէս ինձ որոյ ելեալ ՚ի խոր մորւոյն
Ընդ առաջ առն որսորդի՝ ոչինչ բընաւ պակուռ ՚ի սիրտ ,

Ոչ խուճապի ահաբեկ՝ եթէ գիւղին լըսիցէ զչանց.
Եւ թէ զինքն աճապարեալ հարցէ ՚ի տէգ կամ ՚ի փըքին,
Նա խոցեալ եւս աշտեղիւ՝ ոչ վատթարի յարուեստէն,
Մինչեւ կամ ձակատ տըւեալ պատահէցէ, կամ պարտեսցի.
Այսպէս ձեռն ըսքանչելոյն Պետենորի՝ քաջն Ագենոր՝
Զկամեր գառնալ ՚ի փախուստ՝ չեւ նոգ Աքիլլէի մըտեալ ՚ի փորձ.
Այլ զապարն համաթելոր դէպ երեսացըն կարկառեալ՝
Եւ ՚ինա կըշռեալ նիզակ՝ ազազակէր մեծաձայրեաւ.
Թա յոյս մեծ ապաքէն եդիր ՚ի մոի, Աքիլլեւս վեհ,
Քանզի այսօր ըզքաղաք տրովադացւոց քաջպահեցից:
Խակամիտ, գեռ եւս յոլովք յայնըր վերայ դործեացեն ցաւք.
Քանզի եմք յաճախագունդ ՚ի նեղըս որեար եւ կորովիք՝
Որ առաջոյ սիրելի ծնողաց, որդւոց եւ ամուսնոց
Զահապանեմք զՒլիոն. այլ կընքեացես աստ դու զօրհասդ
Ահագինդ այպիսիթ, եւ ագամահատ քաջպահիպահս:
Ասաց, եւ զքեշտատոր աշտեն Թըեսոյց ծանուս ձեռամբ,
Եւ վնասուցն ՚ի նեղըսոյ ծընկանէն եհար, ոչ վերթեալ,
Եւ զնովաս սրընատպանըն նորակերտ ՚ի յանդգէ
Ղօղանջեաց ահագնալուր, եւ յետս ընդգէմ ՚ի հարեալըն
Ոստեաւ պըղինձն, ոչ չամփրեաց, զի աստուածոյն արգել պարգեւքն:
Իսկ երկրորդ դիմեաց Պելէանն առ Ագենոր գիցըն գունակ,
Սակայն ոչ թողացոյց առնուլ նմա փառս Ապոլոն.
Այլ ըզնա յաքրշտակեալ, Թանձրատեսեան պատեալ միգով
Արձակեաց հանդարտիկ ՚ի ձակատէն գընալ ՚ի բաց:
Իսկ ինքն օգտեալ յամբոխէն անկատ ներնգաւ ըզԳկիսեանն.
Զի նըմին Ագենորի տիսր Ճըշդըրտեալ Կորովաձիգն՝
Անց ՚ի գէմս ընթացեալ, եւ նա ձեպէր ոտիւքն ըզհետ:
Մինչ ինքն ըզնա հալածական վարէր ընդ դաշտ արդիւնաբեր
Շըրջեան առեալ ըզՏրոյին յորձանախոր Սկամանդրոսի,
Աղօլն գոյզն ինչ եւեթ յառաջելով պատաքեր մնեին,
Մինչ զի ոտն ունել միշտ՝ եւ թօթով ոտիւքն հատանելոյ.
Այլ տրովեանք փախըստականք՝ ՚ի նեցին պահու միահամուռ
Խրախամիտք մըտին յոստանն. եւ գունդագունդ խըռներ քաղաքն:
Այն զի ոչ վալան նոքա ժոյժ մընալոյ միմանց արտաքս
Ի չինէն եւ պարըսպէն, եւ գիտելոյ՝ Թէ ով ապրեալ,
Եւ ով մեռեալ ՚ի խազմին. այլ ՚ի քաղաքն հեզուին փոյթ
Զո՛ եւ ոք ՚ինոցանէն ոտք իւր եւ ծունկք հանին յանդորր:

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵԻ ԵՐԿՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հեկտոր միայն մնայ արտաքոյ քաղաքին ընդդէմ Աքիլլեայ, հայր եւ մայր նորա աղերսագին գոչեն առ նա 'ի զուր՝ գալ մտանել 'ի ներքս։ Աքիլլեայ ծանուցեալ զխաբանսն Ապողոնի՝ դառնայ 'ի քաղաքն կոյս, Հեկտոր փախչի յերեսաց նորա։ Արամազդ կշռէ զբախտ երկոցուն քաջացն, հակեալ խոնարհի հեկտորեանն. յայնժամ Աթենաս զդէմս առեալ Դեիփոբեայ եղբօր նորա՝ խրախուսէ տալ կռուել ընդ Աքիլլեայ, եւ ապա աներեւոյթ լինի. 'ի մահ վիրաւորեալ Հեկտոր՝ աղաչէ զնա տալ զմարմին իւր ծնողացն 'ի թաղումն. լսէ անողորմ պատասխանի։ Յանկ եւ մահ Հեկտորի, Թշնամանք Աքիլլեայ եւ խրախուսումն Յունաց։ Աքիլլեւս զինաղերծ արարեալ զնա եւ կապեալ զոտիցն ընդ կառսն՝ 'ի քարշ առեալ տանի յիւր վրանն. զոր տեսեալ 'ի քաղաքէն հօր եւ մօր եւ կնոջ իւրոյ՝ ձայն բարձեալ ողբան զսպանեալն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵԻ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԳԱՆՈՒՄՆ ՀԵԿՏՈՐԻ

Ա՛յսպէս սուքա փախըստական էքրևս վեզնորէն՝ անկեալք յաստանն,
Ի քըրտանց զուանային, բըժըշկէին զծարաւս իւրեանց
Ցոյն երթեալք՝ ի վերայ գեզեցկաշէն մահարձանացն.
Իսկ աքայիկք արկեալ վահան զուսով՝ գնային հուպ՝ ի պարիսպն։
Ա՛յլ զՀեկտոր կապեալ Օրհաս կորըստաբեր՝ մընալ անգէն
Ցանգիման Ինխոի, առաջի գրանցն Արեւմըտից։
Բայց Գուշաին Ապոլոն բարբառեցաւ առ Գնէլեանն.
Առիմ՛, Գնէլեան զաւակ, որպարտ ոտիւք զիս հալածես՝
Մահացուդ զանմահ աստուած, եւ ոչ ծանեար ինչ զիս համբուն՝
Զի աստուած եմ ես, եւ դու բանդագուշիս ցանգ անդադար։
Ձէ ինչ քեզ փոյթ պատերազմ ընդ որովայնիս՝ զորս վանեցեր,
Եւ յաստանն են ամբարձեալ, իսկ գուս զերկրաքո մընդրեալ կաս.
Ձիք քեզ զիս ապտանիլ, քանզի եւ ըմմ մեռանըլոնիք։
Իսկ քաջըսան Աքիլլեւս ցասմանէն մեծաւ ասէ ցնա.
Ինձ խոչընդոտան եղեր, Նեստոդ, եղեռնաւորդ՝ ի գէպ հանուրց,
Շըրջեալ այսր՝ ի պարըսպէն. ապա թէ ոչ՝ բաղմաց անշուշտ
Ձեւ յԻլիոն հասեալ՝ զերկիրն առամանցի էր խածատեալ։
Արդ յինէն ըզպատասխան մեծ խորամանգեր, փըրկեալ զնոսա
Հեշտաբար՝ ոչ՝ ի վրէժուց քինուս երկիւղ ինչ ունելով.
Օ՛ն եւ ծն ընդ կառափնդդ հանիլ՝ թէ գոյր յիս կար։
Ջայս խօսեալ՝ մեծամեծըս փըքացուվ գիմէաց յաստան՝
Փոթորկեալ խըր երիվար գուսպարայազգ կառամըտիկ
Որ թեթեւս արշաւիցի՝ գուն պընդապէս եդեալ ընդ հարթ.
Հանգուցանակ իմն Աքիլլեւս զոտս եւ ըզծունկս երագ շարժէր։

Ալեւորըն Պրիամոս նախ ինքն եղեւ ականատես
Զի՝ նոր դաշտըն գայր սրամարեալ փայլակնացայտ՝ ի տիպ աստեղն
Որ ելանէ աշնանի, եւ ճառագայթք իւր լուսաբուխ
Կարկաչեն խոր գիշերաց ՚ի բազմաբոյլ աստեղազ պարս,
Զոր եւ չունն անուանեն Որիոնի՝ յորջորջանօք,
Գան ըզբնաւս ճաճանչաւէտ, բայց է նըշան չարագուշակ,
Եւ յորձուտ տօթ տապախառն ածէ ՚ի հէք մահկանացուս.
Ցընթանայն այսպէս սորա՝ փայլատակէր պըղինձն ՚ի լանջս։
Ճիչ եւարձ ծերունին, եւ ըղդաստակըն համբարձեալ
Ծեծէր ըզգլուխն, եւ գուժիւ կականալիր աղաղակաւ
Աղաչէր զսիրուն որդեակն, իսկ նա հանդէպ գըրանցըն կայր
Բորբոքեալ սըրտի մըտօք ընդ Աքիլլէ տալ պատերազմ։
Կարկառեալ ծերոյն ըքաղուկան՝ ոդոյմ ոդոյմ առ նա գոչէր.

Մի, հեկատոր, մի կար մընար առնըդ այդմիկ, սիրուն որդեակ,
Միայնուկ թափուր յայլոց, զի մի հասցէ քեզ վաղ օրհաս
Ի պելէան բազկէն մահաւարէ, զի բըռնագոյն է կարի յոյժ։
Ժանաւժուտ, տայր ոք ինձ՝ թէ այնչափ դից էր սիրելի՝
Որչափ ինձ, վաղ էր ծախեալ չանց եւ անգեղց ըզդէշ նորա,
Եւ սըրտիս ծանրաթաթախիծ ցաւս փարատեալ աներկեւան։
Նա զիս անդաւակեաց յորդւոց բազմաց եւ կորովից՝
Կոտորեալ եւ վաճառեալ կըղզեաց կըղզեաց հեռաւորաց։
Եւ զերկուս ահա յորդւոցս, ՚ի գալ կուռել որովհետեւ յոսոսանս,
Ոչ կարեմ նըշմարել՝ ըզԼիկայն եւ զՊոլիդոր,
Զորս երկնեաց ինձ ՚ի կանայս ազնըւագոյն լաւոթեայէ։
Իսկ կենդանի թէ կայցեն ՚ի Ճամբարին, ըզկնի ուրեմն
Ոսկւով եւ արծաթով հանցուք ՚ի մեզ, զի կան ՚ի տան.
Զի բազումս օժտեաց գըլաուր խըրամ Ալքոս հպատնեան ծեր.
Այլ պատեալ կին ինչ, ամբ ընդ յարկաւ իսկ Դըժոխոց
Կրսկիծ գառն խնամ սըրտիս եւ մեր նոցին ծնողացս խըրեանց,
Իսկ այլոց ՚ի ժողովոցս եղիցի սուգ դիւրամոռաց,
Եթէ մի եւ դու մեռցիս յԱքիլլեսէ բըռնահարեալ։
Այլ, որդեակ իմ, եկ մուտ ընդ պարըսպաւս, զի կեցուսցես
Զարս եւ զկանայս որովայնոց, եւ մի տացես Պելիասծնին
Գործանըս մեծ, եւ ՚ի քաղցըր արեւէդ անկցիս եւ գու։
Ողորմա եւ եղկելոյս ինձ տակաւին ողջամըտի,
Թըշուառիս՝ զոր Զըրուանեանն հայր ատ առ սեամս ալեւուրիս
Դըժնէ բախտիս կորուսցէ զանցեալս ընդ փորձ բազում վըշտաց,
Ըսպանեալոց որդեկացս եւ դըստերացըս գերեալոց,
Քանդելոց առաջատից եւ մանկըտոյս մատաղերամ
Ըզգեանի հարթեալ ՚ի խոր խոցեալ պատերազմի,
Եւ նըւանցըս քաջըչելոց ՚ի ժպիրս ձեռացն աքայեցեաց։
Եւ զիս Թերեւս հուսկ ուրեմն, ուր սուր պղինձով ՚ի տէգ կամ՚նետ

Հարեալ ուրուք՝ յանդամոցս ՚ի բաց զոգիս իմ կորուսցէ,
Գէշ գէշ յշրշրատացեն շաղղակեր շունք ընդ անգաստակս,
Զորս ՚ի տան իմում մնուցի՝ սեղանակից ինձ պահապանս,
Որ յարիւնս իմ արբեցեալ, գազանացեալ յոգիս աստիկ՝
Ի գաւիթս իմ գընիցեն։ Պատանւոյ մ՚չտ է վայելուչ
Անկանել մարտից ՚ի սպանդ պատառելով ՚ի սուր ազգինձ.
Զի գեղեցիկ է ՚ի մեռեալն անգամ որ զինչ հոլանիցի։
Իսկ զաւուրս յորժամ գլուխ, եւ ըզմօրուս ալեւորեալս
Եւ զամէն խայտառակեն ըզծերունեւոյ սպանեալոյ շունք,
Այն է յոյժ աղիողորմ Թըշնաւառական մահիանացուաց։

Ասաց ծերն, եւ իւրոյին քարշեալ ձեռաք զծաղկեալ ալիսն
Ի գըլխոյն ցըտէր փետէր, այլ չողոքէր զմիտս Հեկտորի։
Մայրն անդուստ յայլմէ կուսէ գործէր ոլբովք գեր եւ աշխար,
Լանջս եւ ծոց մերկացեալ, միւսով ձեռամբն հանեալ զըստինն՝
Ըզալացաձեւ բանս առ նա հեկեկալով բարբառեցաւ.

Հեկտոր որդեակ իմ, յոյժ անկանէ պատկառելիքս եւ յիս գըթիւ,
Թէ երբեք ցաւացածըդ մատուսցի քեզ ըստեն ՚ի ներքս,
Ցուշ քեզ այն, սիրուն զաւակ, եւ յոխորտիմ առնէգ զերծիր
Մըտեալ ՚ի ներքս ՚ի պարիսպս, եւ մի՝ ներմա կայր նահատակ.
Վ իրագ, որ թէ զքեզ սպանանիցէ, ոչ եւս ուրեմն
Յանկողինս ըզքեզ լացից, սիրուն բողբոջ զոր ես ծընայ,
Եւ ոչ կին քո յոգնօժիտ, այլ մեկուսի զքեզ յոյժ ՚ի մեռջ
Ան նաւուքն արգիացուց շունք կերիցեն երազտուրնք։

Ա յսպէս սգաց նոքա սիրելի որդին լալեաք բարբառէին
Բազմապատիկ ազերսիս. այլ չՀեկտորի միտս ոչ համձեալ
Աքիլլեայ նա կայր մըննայր ահաւորին՝ որ հասանէր։
Եւ զօրէն վիշապ վայրագ ՚ի ժանտաբուխ ձարակեալ գեղ՝
Սպասէ առն ՚ի կազալին, եւ բարկ ՚ի նա մըտին զայրուգք,
Եւ հայի ահագնացայտ՝ գալաթս առեալ զորջովքն շուրջ,
Հեկտոր այսպէս անշէջ մըրրկեալ հոգւովք ջղաստիր տեղի,
Ցեղուցեալ զվիպըշըմն առագրի ՚ի ֆարֆառեալ ոսկի ինչ բըզգան։
Բայց առ մեծանձն իւր ոգի բարբառեցաւ նեղասրբառեալ.

Եղուկ զիս. զի Թէ նգ գրունս եւ ընգ պարիսպս անցից ՚ի ներքս,
Առաջին Պուլիդամաս ինձ Թըշնամանեսցէ գընիցէ,
Որ խըրատն էտ ՚ի քաղաք առնուլ ածել ինձ ըզտրովհանս
Ըզկորուսիչ գիշերւսս՝ յոր Աքիլլեաս յարեաս գիւցազն,
Եւ ես ոչ անսացի, եւ օգտագոյն լինէր արդեօք։
Իսկ զի այժմ ըզժողովուրդըս կորուսի՝ կամակորեալ,
Ամաչեմ ՚ի տրոասցոց, ՚ի քօղաշուք եւ տրովուհեաց,
Զի քան զիս գուցէ այլ վատթարագոյն ոք ասիցէ.
Հեկտոր յանձն եւ ՚ի կորով իւր ապաստան՝ զազգըն կորոյս։
Զայս ասասցեն. եւ ինձ յոյժ պատկանելացի յայնժամ յօգուտ՝

Դէմ ընդ գէմ կամ զԱքիլլեա ըսպանեալ այնպէս առնել դարձ,
Կամ առաջի քաղաքին գերափառել եւ կորընչել։
Իսկ զասպարս եթէ զկնի՞ն, եւ զծանր ՚ի բաց եդեալ կորդակ,
Եւ ըզսէգս յորմ յեցուցեալ՝ քանզի Աքիլլի՞նդ առաջ երթայր,
Չհելլենէ եւ զդայն ոջոյն՝ զոր խոր նաւուքն Ալէքսանդրոս
Ած ելից ՚ի Տրոյա եւ սկիզբն եղեւ պատերազմին,
Խոստացայց տալ Աստիգայց տանել, համայն եւ ազգայականց
Բաժանել զուգամասն յորոց քաղաքս յինքն ընդդոգէ.
Եւ ապա ՚ի տրովայցւոց երգումն առից զաւագանւոյն՝
Մի՞նչ բընաւ թագուցանել, այլ զամենայն տրօհել յերկուս
Զոր քաղաքս ըզհակերս բովանդակէ յինքն ըստացուած։
Իսկ առ ինի՞ է զայդոսիկ խնամ արտախս առ իս խօսել.
Գուցէ իմ տղաքաւոր առ նա գիմեալ՝ էզոբռնտէսի,
Ոչ երեսս ինչ տեսանեալ՝ աստանկիացի զանգիչըս գիս
Ահնպէս որպէս ըզկին մի, թէ ՚ի գինուցըս մերկացայց։
Չէ եւ չէ ինչ բընաւին այժմ ՚ի կաղնւոյ կամ ՚ի վիմէ
Ընդ սըմին հեզաբանել որպէս ինչ կոյս եւ պատանեակ,
Որպէս կոյս եւ պատանեակ լինի՞նդ միմեանս հեզաբանիկ։
Լաւ ինչ մըտնել ՚ի կռիւ, զի հուպ ընդ հուպ տեսանիցեմք՝
Ո՛ւմ արդեօք Ալխեզականն ըզվտառն ինչ պարգեւելոց։

Զայսոսիկ կայր խորհէր, իսկ Աքիլլեաս եհաս առ նա
Արիսի նամանաւէրսպ սաղաւարտախոյտա մըրցականին,
Ճօճելով յայլմէ ուսոյն զԳիլխոնեան հացին ահեղ,
Եւ զիւրեւ շուշտզէր սըղինձ հանգոյն փայլատակման,
Կամ հըրոյ բորբոքելոյ, կամ արեւուն վազորդոյնի։
Ցայն տեսիլ ըզՀեկտոր կալաւ գազանն, եւ ոչ իղձեցաւ
Մընալ անդ, այլ յետսետս զդարձեալն Թեզեայ՝ փախեաս ահիւ,
Եւ գԱնդրոմեդա ետուն՝ զոտքսն Թըռչել՝ զկնի՞ն ահիւ։
Զոր օրինակ յինն ՚ի լերինս, օգապարիկն երագասուր,
Խոյացեալ Թեղեւսաթռիչ ՚ի դողդոջուն մի աղաւնեակ՝
Որ խոռոչնակ խուսափէ, իսկ նա մերձեալ սրաձայն կանչիւք
Ցարձակի հապ ըստէպ, ուռնել ըզնա բերեալ խրախոյս.
Ընդոյն եւ սա գէպուզիկ մըրնալ սլանայր, սակայն Հեկտոր
Ընդ տրովեան պարիսպն յահէն ըզծունկան երագ չարժեալ սուրհայր։
Արգ սրբին ըստ գիսանոցն եւ ըստ հողմուտքն մըրնաշուղ
Անցեալ միշտ ընդ պարըսպաշէրն զարահեան հարկանէին,
Եւ ակին հասին յականարն գեղաբուխ, ուր սըղպըրնին
Երկոքին աղբիւրակք յորմանահոս Սկամանդրոսի.
Մին բըղխեալ ջերմախառն, եւ ՚ի նմանէ ծուխ ցոլացեալ
Իբր ՚ի հրոյ վառելոյ. իսկ միւսն հոսեալ յաւուրս հընձոց
Չօրէն կարկտի կամ ցուրտ ձեան, կամ ջըրամած պաղեալ սառին։
Ընդ կային մերձ առ նոքօք լիսատհման լըւացարանք

Գեղեցիկք, վխմատաչք, ուր ըղպայծառ ձորձաքն փափուկ
Լըւանայր կանանչին եւ գեզպազիշ գըստերք արտվանից
Երբեմն յաւուրս խաղաղութեան՝ չեւ ալքայեանց եկեալ մանկտոյն։
Ընդ այն դիմեալ վտրգէին, միմն ի փախստատ, միւսն հետամուտ.
Փախչէր քաջն յառաջոյ, զնա քաջագոյն վանէր շտապաւ.
Չի ոչ երէ առնուլ եւ ոչ արկանէին՝ եդեալ էր կէտ,
Որպիսի յայրեմանակք գարշապարացն են որերոյ,
Այլ զոգւոյն Հեկատոյի ձիահրմանին էին արշաւք։
Իբր ըզկեսուն երիվարք գուպարայաղթք սալասրմակք
Ասպարիսեն ձեռ ի ձեռոյ, եւ կայ եդեալ մըրցանակ մեծ
Եռտանի կամ Թէ կին՝ պատիւ քաջի առն մահու.
Նոյն առքս գքաղաքաւըն Պրիամոս սրամիտիչ ոտիւք
Պատեցան երիցըս շուրջ, դիք ի զընին կային հանուր.
Եւ սկըսաւ ասել նոցա հայրըն մարդկան եւ աստուածոց.
Ո՛վ դիք, զայր սկրսիլ հալածական ըզպարըսպաւն
Աչօք խնդիք տեսանիմ ահա, եւ իմ մարմնովք սիրտ
Ընդ Հեկտոր, որ ձենձեղեալ բնաւ ապրնաւոյ յորով տղեկտ
Ի կատար յոգնահովիտ լերինն Իդայ, եւ յայլ ներաւոք
Ի բարձրամուր քաղաքին. եւ զնա գիւցազն այժմ Աքիլլեւս
Զոստանիւըն Պրիամոս սրընթաց ոտիւքըն առաքնապէ։
Այլ եկայք հարցպուրձ արկէք, դիք, եւ խորհուրդ առէք ի մէջ,
Թէ արդեօք Թափեալ ըզնա ի մահուանէն ապրեցուսցո՞ւք,
Թէ գնլլեանն Աքիլլեւ սպացուք ըզքաջն առնել նըկուն։
Ամենեսա աստուածուհին խաժակն առ նա բարբառեցաւ.
Ո՛վ հայրդ ամպաժողով՝ կայծակնասցոլ, գինչ բանդ խցեն.
Չայր ծընեալ մահկանացու, ճակատագրեալ վաղուց յօրհաս,
Կամ է քեզ ի չարագոյժ մահուանէն արդ կեցուցանել.
Երէ արա. իսկ միւս դիքս ամենեքին ոչ հաճեսցուք։
Առ նա պատասխանի ամպրոպողին եւ Արամազդ.
Զօրացիր, կատաղինածին՝ գուստրըս սիրասն, ոչ ինչ անբաւս
Եւ սըրտի մըտաք առեմ, եւ քաջագոյ առ քեզ լինել կամիմ.
Արի՛ստ կամաց խորհըրդոցըդ գործ առաջիր, եւ մի գընայր։
Չայս խօսեալ՝ յորդորեցոյց պատասխանիսըն զԱթենաս,
Որ Թռուցեալ ի գագաթանց Ոլիմպոսին էջ ձեավընդ ձեավ։
Այլ զՀեկտոր՝ ժիրն Աքիլլեւս հասել ըշտապաւ վանէր անդուլ։
Որպէս զեղնորթ ի լերինս յորժամ բարձակ հետապնդիւք
Դոստուցեալ ի խրշտեացն ընդ ձորամիջս եւ ընդ անտառս,
Եւ ըզնա՝ Թըմփամուտ Թէպէտ յահէն սալարիցի,
Բայց ըզնի հետապըտակաւ ընհատնայ ցանդ միչեւ գըտցէ.
Այսպէս ոչ Թափեաւս Հեկտոր ի սրայարձակ Պելիսածնէն։
Եւ քանիցս անգամ գիմեալ ի գարգանեան գէպուղիսն դրունս
Առնոյր վազս արշաւատոյր ընդ ամրաչէնն աշտարակաց,

Զի Թերեւս 'ի վերուստ լինին օգնել նըմին նեափեք ,
Նոյնքանիցս աճապարեալ վաներ ըզնա յառաջ 'ի դաշտ ,
Բայց եւ նա դարձեալ անգրկեն միշտ 'ի քաղաք կոյս սըլանայր :
Զոր օրինակ հասանել ընթացեալը չեք ինչ յանուրջս ,
Ոչ փախչել մին 'ի միւսմէն , ոչ ժամանել կարէ միւսուն ,
Ըմբռնեալ նոյնպէս ոսիւք սա զնա չմարթէր , ոչ նա զերծուլ :
Եւ զիա՛րդ էր Հեկատոսի յօրահասակ մահուն ապրել ,
Թէ զայս յետին նուագ եւ վերջին ոչ Ապոլոն մատչէր առ նա ,
Որ զարթոյց ըզզօրութիւն նորին եւ զծուխկսըն ձեռներս :

Իսկ գիւցազարսին Աքիլլեւս սաստեր գըլխոնքն 'ի զօրականն ,
Եւ նետիւքըն գառնաթռչն՝ ձիգ 'ի Հեկատոր չըտայր դընել ,
Մի խոցեալ ուրուք տարցի զպարծանան եւ ինքն երկրորդ գայցէ :
Իսկ յորժամ չորքը նըշագ ժամուն եղեն յապըեթռականան ,
Առեալ յայնժամ զսակեղէն կըշիռըն Հայրն երկնի 'ի վեր ,
Ի նըժարսն ընդէջ երկուս երկարաքուն մահուն վիճակս ,
Ըզմինն՝ Աքիլլի , զիւան Հեկատորի ձիահրամին .
Եւ զմիչըն կալեալ ամբարձ , եւ Հեկատորեան օրհասին բաշխ
Ի դըժոխս էջ մեռ 'ի մէտ . Գուշակին եղեալ զինքն Ապոլոն :
Եւ առ Գելէանն՝ Ամենայ հասեալ խաժային աստուածուհւոյն ,
Առ ընթեր մատուցեալ՝ բարբառեցաւ զԹեւսեաւոր բանս .

Ակն ունիմ արդ , սիրելիգ Արամազդայ՝ վեհդ Աքիլլեւս ,
Մեզ պարծանըս մեծ տանել աքայեցւոց 'ի նաւաստորին
Ըսպանեալ ըզՀեկտոր զանյագագոյնն 'ի պատերազմ :
Ձեք արդ այլ եւըս նըմա փախըստական ապրել 'ի մեզ ,
Եւ ոչ Թէ յոյժ իմն Ապոլոն կորովաձիգն աչխատ լեցի
Առ ոտս հօրն ասպարտփառն Արամազդայ Թաւալըլուլ :
Սակայն գու կաց առ տեղեաւս եւ ազի առ , եւ ես երթեմ
Եւ ըզվերջս խոք Հեկտոր վասն զոյացեալ ընդ քեզ 'ի մարտ :

Զայս ասաց Ամենաս , եւ նա բերկրեալ հոգւովն անասց ,
Եւ եկաց 'ի վերայ պըղընձամատեգ հացւոյն 'ի յեց :
Իսկ նորա Թողեալ ըզնա՝ 'ի դիւցայինն Հեկտոր չոգաւ
Աձամբ եւ անվըկանդ ձայնիւ Հանգոյն Դէիփոբեայ .
Եւ կացեալ առընթեր՝ բարբառեցաւ ըզԹըշուառն բանս .

Զիգ ըզհետ մըտեալ , եղբայր , տագնապեալ զքեզ ժիրն Աքիլլեւս
Չոստանիւըս Պրիամեան երագ ոտիւքն հալածելով .
Ե՛կ ազէ՝ զտեղի առցուք եւ արընդապէս կռըտուք ըզդէմ :

Եւ նըմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր ասգուարտաձօճ .
Ծիրաւի , Դէիփոբէ , ինձ սիրելի էիր կանխաւ
Ի մեջ եղբարց զոր Պրիամոս եւ Հեկաբէ ծընան որդիս ,
Եւ այժմ եւս առաւել գընեմ 'ի մտի մեծարել զքեզ ,
Քանզի՝ նգ յայն արկանելդ՝ յանձին կալար իմ աղազաւ
Ելանել ըստ պատրիան , իսկ այլք 'ի նեղըս անգ կան մընան :

Ահ նա կըրկնեալ Ամենաս ասէ խաժակն աստուածուհին.
Եղբայր՝ յոյժ աղաչէին արդարև հայրն եւ մայր արգոյ
Եւ ընկերք միահոյլ՝ զծընիւովք փարեալ մի՛ստ միոջէ
Սնալ ինձ անդ, զի այնպիսի զդողի հարեալ կան համօրէն.
Սակայն անձն իմ յիս՝ ի՛ներքս յանհնարին տագ տառապէր:
Օ՜ն արդ այժմ գէմ ընդ դէմ մնաքառեացուք արիաբար,
Մի արգեանց ինչ առնիցի խընայ, տեսցուք Թէ Աքիլլեւս
Հարեալ ըզմիզ՝ արիւնոտ տարցի կապուտ ՚ի գոգեալ նաւան,
Եթէ Թերեւս ՚ի քումմէ գեղարգանդէ անկցի տապատատ:
Զայս ասէր Ամենաս եւ նենգանօք կարապակեր:
Իսկ յորժամ ընթացեալ հասին տոքա հուպ առ միմեանս,
Ահ նա նախ բարբառեցաւ մեծըն Հեկտոր կորդակախրոխտ.
Ոչ եւս այլ, որդիդ Պելլեայ, երկեայց ՚ի քէն որպէս յառաջն
Ըզպրիամու մեծ ոստանիւ փախեայ երիցս, ոչ ժուժեցի
Կալ առաջի եկից քոյ. բայց այժմ հոգիս զիս յորդորեաց
Ի գիմի քում հարկանիլ, զի կամ ստանից կամ զրաւեցեմ.
Այլ արդ ՚ի՛ ըզդեան ընդ միզ կացուք վերատ, եղբարն լեցին
Վ ՚ի հագոյն երաշխաւորք եւ ոստիկանք գաշանցս ասէաթ.
Մի՛ ես ըզքեզ ըզղուեցից դըժնեհաբար Թըշնամանօք՝
Թէ ինձ տայցէ Ժոյժ Արամազդ, եւ ըզկոգիդ քո խլեցեմ.
Այլ աւար առեալ ՚ի քէն ըզբքնալ զէնուզդ, Աքիլլեւս,
Տաց աքայեանց ըզմարմինդ, ըզնոյն եւ գու՛նդ իս առնիցես:
Ահնարկեալ չոյան Աքիլլեւս ՚ի՛ նա սիգօք աչաց՝ ասէ.
Մի՛նգ իս, Հեկտոր՝ գըժաղրհիդ, ըզպայմանաց ինչ բան ճառեր.
Զոր օրինակ առիւծուց եւ մարդկան չկը ինչ ուխտ անսնդ,
Եւ ոչ գայլք եւ գառինք հաւանըմնկերք միամտեան,
Այլ չարիս միշտ ՚ի վերայ խորամանգեն միմեանց անդուլ,
Նոյնպէս ոչ գոյ ինձ եւ քեզ գալ ՚ի համբոյրս, եւ ոչ գաչինք
Եղիցին մեզ բընաւ, չեւ միոյն գի անկեալ Թաւալ
Տալ արեամբն յատգոյգ Աքեայ՝ զըժոխասիրս գուաւգագի:
Զամենայն ասգ գաղաքիդ յաչքս քո գիր, ամիսք յորժ արգ
Լինել քեզ կորովատիգ եւ քաջասգնդ պատեարգիզ:
Զկիր քեզ այլ եւս ինչ փախուստ, եւ Ամենան ըզքեզ Պալլաս
Նուաճեսցէ փոյթ յիմ աչեն, այժմ հատուսցես միահոգւոյն
Զհամօրէն ցաւս ընկերացս որ ՚ի մըկուռնգ մոլեալ սպաններ:
Ասաց, եւ ձօճեալ զերկայնատուրն ընկէց նիզակ.
Զոր տեսեալ ՚ի հանդիպոյն՝ խուսեալ Հեկտոր ըզքեզգաճոխ,
Զի նախատես լեալ նըստաւ, եւ պզընձի տէգն անց ՚ի վերուստ՝
Վ արսեցաւ ՚ի գետին, զոր Ամենաս խըլեալ Պալլասս,
Աքիլլեայ՝ գազա յիշխանէն արանց մատոյց ՚ի Հեկտորէ:
Իսկ Հեկտոր առ հրաշակերտըն Պելիսեան բարբառեցաւ.
Վ րիպեցեր, Աքիլլեւս աստուածանմանի, եւ ոչ ծանեալ

Թէ ելեալ ձակատագրիս յԱրամազդայ, բայց ասացեր.
Ալ խօսող ոք գըտար եւ խաբեբայ նենգապատիր,
Զի զկորով եւ զարուեստիւն յահէ քուանիկ մուսացայց ես։
Բայց ոչ յիս ՚ի փախըստեակ հարցես նիզակ ընդ Թիկնամէջս,
Ալ ՚ի կուրծըս դէպուղիզ վարեալ մխեակս յարձակեցայս՝
Թէ աստուած ես քեզ, եւ արդ յիմմէ պըղնձի սիգէս խուսեակս,
Ջար ո՛ ասայր՝ Թէ առնուիր զայն բովանդակ ՚ի քո մարմինդ.
Ցայնժամ քով սատակելով Թեղեւազդոյն լինէր արդիւնք
Տրովացւոցըս պատերազմ, զի գու նոցին եղեւն ես մեծ։
Ասաց, եւ ձօնելով զինքսին էարկ զերկայնատուէրս,
Եւ դիպոյց անվրէպ ՚ի պորտըն վահանի Գելիասածնին.
Բայց ՚ի բաց Թօթափեցաւ սեպն յապարէն, ցասեաւս Հեկտոր
Զի աշեղն երազաթեւս ՚ի զուր ազդաս յիւրմէ բազկէն։
Եւ եկաց կոր ՚ի գըլուխ, եւ չէր ինք այլ գնդապըտն հասեր.
Եւ ձայնէր զԴիվիփոքաս սպիտակատապարն ուժգին գոչմամբ,
Եւ խընդրէր ՚ի նմանէ մըկուռնդ երկայն, իսկ նա չէր մերձ։
Խելամուտ եղեւ Հեկտոր յիւրում սըրտին եւ խօսեցաւ.
Վա՛հ, անշուշտ դիք յայտնապէս հրապիրեցին զիս առ՚ի մահ,
Զի զդիւցազն համարձակ զԴիվիփոքաս ընդ ինս լինել,
Սակայն ինքն ՚ի պարըսպին, եւ զառաջոյգ զիս Աթենաս։
Իսկ արդ մերձ առ իս է մահ եղեռնաւոր, եւ ոչ հեռի,
Եւ չիք հրաժեշտ, զի հաճոյ ՚ի նախընտրմէն այսպէս եղեւ.
Արամազդայ եւ Կիւտողին՝ զոգոյ խըրատ, որ զիս կանխաւ
Մըտապիըր պահպանեցին, իսկ այժմ Օրհաս յիս ժամանեալ.
Սակայն մի վատաբար կորնչեայց բընաւ անփառունակ,
Այլ մեծագործ ինչ ցուցեալ եւ ապագայիցն ազգ մանաւանդ։
Զայս խօսեալ եւ ձգեալ ընդ ուսն հատու վըրձակոտոր
Որ կախեալ կոչ զըրգիվիճ ընդ ինքնամանըն եւ զինուատորը,
Եւ կըծկեալ ընդատեաս իջուն ոտիւն բարձրաթըռիչ՝
Որ յամպոց խաւարայինն սլացեալ ՚ի գաշտ սատակակէ
Ցամրշտակել զորոջ մատաղ կամ զնապատակ վատասիրտ,
Նոյնպէս Հեկտոր խոյացաւ շողացուցեալ ըղխաղըրն սուր։
Սըրտացաւ եւ Աքիլլեւս, սիրտ ամհի լի բարկութեամբ,
Եւ ծածկոյթ ասրկ ըղվահանն ՚ի հանդիպակ լանջից իւրոց
Ըզգըգնաղն ոտրուեւատակերտ, եւ սպառազարտ չորքքիտորան
Ցատանէր փայլակնացայտ, եւ գեղափայլ ծածանէին
Ոսկեգունդք զորս Հեփեստոսն էր ՚ի խորանն անգ աբեկեալ հոծ։
Որպիսի ՚ի խոր գիշերի յաստղիցըն պարս աստղ ընծայայ
Գիշերավարըն կատուցեալ գեղեցկագեղ աստղ ՚ի յերկինս,
Ցայտելին ալյակս ՚ի ծուր սլացքն զոր Աքիլլեւս
Հեկտորի դիւցազնագործին խորհեալ ոճիր՝ ձօնէր յաջոյժ
Ի հայոյս դիտեալ իրանն, ընդ որ լոկի զէն գիւրամուտ։

Եւ զնորա մարմինն ողջոյն պատեին զէնքըն պղընձազոյնք ,
Գէղեցիկք , զոր կողոպտեաց 'ի Պատրոկլէ սպանեալ ըզքաջն .
Այլ երեսըր , ուր անպակքն յօդին յոտից 'ի պարանոց ,
Շընչափուն՝ յորում եւ է հոգւոյն կորուստ երեսաՀաս :
Ընդ այն գիւցազն Աքիլլեւս 'ի յարձակեաըն 'ի վերայ խռր
Մըխեաց զարգն , եւ ընդ փափուկ ուրն եղ սըղոքըն Թափանցանց .
Բայց հացին պղընձազէն ոչ ըզկորզըն խըզըրատեաց ,
Մինչեւ չկարել ինչ խօսել 'ընդս բանիւք պատասխանի :
Զգեհանեցաւ 'ի փոշւոջ , եւ Աքիլլեւս պանծաց գիւցազն .
Ահիւր երբեմն , Հեկտոր , 'ի կողոպտելդ ըզՊատրոկլէս ,
Անպատուհաս կալ լինէին հեռաւորեաս ակն ինչ չածեալ :
Գանդ՛ոյր , նըմա մեծազօր քինախընդիր անդ 'ի բաց է
Ի քաշտիսըն գոգաւորս ըստ նըմանէն մընայի եա՝
Որ ըզծունկըս քո լուծի . եւ արդ ըզքեզ չընուին եւ Հաւք
Կեղեքեացեն գէշագէշ , իսկ զինքն ագեաներք յուսալրկեացեն :
Եւ յորքան ապաստան ասպատարաստաՀաճն ասէ Հեկտոր .
Վասն ապերասք եւ ծընեալոցդ , յանուն ծնողացդ պատասխեմ ,
Մի 'նկենուր զես առ նաւուք՝ ագաչեցուց կուր լինել չանց ,
Այլ ալըլինձ եւ ոսկի բազում առեալ քո 'ի պարգեւ ,
Զորըս Հայր իմ եւ մայրըս մեծարոյ մասուացեն քեզ ,
Ըզմարմինս 'ի տուն գարձո , զի զմահացեալս՝ 'ի հրոյ խարոյկ
Վ իՀակեացեն տրոյացիք եւ ամասուիք արուագացուց :
Երագոտն Աքիլլեւս խոՀաուելով ակամբ ասէ .
Մի գու , շուն , ծընկոքս խնդրէ զես ազաչեր , եւ մի ծնողըս .
Ցանկալիծ սիրտ իմ զես ինքն եւ զայրացուիլքս յօժարիլին ,
Ցօշեալ ողջ ողջ ուտել զմարմինդ յոր սակս ինձն արարեր .
Վասն որոյ եւ չէք ոք այն՝ որ 'ի գըլխոյդ վանեացէ զշունս ,
Նա եւ ոչ՝ տասընապատիկ , քսանապատիկ նոյնչափ պարգեւս
Այլոր ածեալ Թէ կըշռեացեն , եւ ուխտեացեն այլ եւս յոլով .
Նա եւ ոչ՝ եԹէ 'նգ ասիւզ բառնալ ըզքեզ տացէ հրաման
Դարգանեանըն Պրիամոս , եւ ոչ այնպես տրգտիր քո մեզր
Ցանկոլին կոշնեցուցեալ կածեացէ զքեզ զերըդն ծընանց .
Այլ ձըրձռացեն զքեզ ողջոյն պատառ պատառ չունք եւ Թըռչունք :
Խոկ Հեկտոր կորգահաճօք յօդուց պարզիլն ասէ առ նա .
Հայեցեալ 'ի քեզ ուշիւ՝ 'ի միտ առնեմ Թէ չգոյր ածել
Զքեզ յազբս , զի սիրտ անշուշտ 'ի լանջըս քոմ է երկաԹի :
Այլ արդ տես , գից ինչ գուցէ վրէժիսընդրուԹիւն քեզ առնիցիմ
Ցաւուրն յորում Պարիս եւ Ապոլլոն Գուշակն ըզքեզ
Կորուացեն ըզքաջըսպազԹըզդ Հուպ առ գրունս Արեւմըտից :
Ի խօսել խըտամ զայս անկաս զինուս վախճան մահու ,
Եւ հոգին յանգասմացըն արձակեալ էլ 'ի գըժոխս
Ընդ բախան իւր ձըչէլով , Թողեալ զարգուն եւ զարուԹիւն :

Ու նա դիւցազն Աքիլլեւս եւ առ անշունչ բարբառեցաւ.
Մեռիր դու. իսկ ես զՕրհան՝ ուր կամք իցեն Արամազդայ
եւ այլոց դիցն անմահից դընեալ վըճիռ՝ անդ ընկալայց։
Ասաց՝ եւ ի դիւրն ձըգեալ եհան զարդինըն պղընձի,
եւ եդեալ զայն ի մի կողմ, զարիւնոտ զէնսն յուսոց վերծոյր.
Իսկ ի վայրն ընթանային այլ եւս որդիք աքայեցւոց,
հայէին սքանչացեալք ընդ հրաշալի գեղն եւ հասակ
հեկտորի՝ առ որ չեկաց ոք մերձ առանց վէրըս ասելոյ։
Եւ այր յընկեր ակնարկեալ՝ բարբառէին զայս առ միմեանս.
Ո՛վ զարմանք, քանի՜ կակուղ եւ ձեռնընդել է այժմ հեկտոր,
քան յորժամ հուր ի՛նաւան եհար բոցով բորբոքելով։
Զայս ասէր իւրաքանչիւր՝ եւ մատուցեալ խոցէր ըզնա։
Իսկ քաջոնն Աքիլլեւս գիւցազն առեալ ըզկողոպուտսն՝
ի միջ անդր աքայեցւոց կացեալ զԲըրիւսէոն խօսեցաւ բանս.
Ո՛վ սիրելիք, զօրապլուխք աքայեցւոց եւ առաջնորդք,
զանազի զայրըդ զայդ աստուածք ի պարտութիւն մատնեցին ինձ,
Որ քան զայլսն ամենեսին բազում ընդ մեզ գործեաց ոճիրս,
Օ՛ն եկայք անցցուք զինուք ըզքաղաքսս ի հանդիպի,
Զի խելամուտ լինիցիմք՝ արովադացւոց գինչ միտք իցեն.
Թէ զդըղեակ քաղաքին լըքանիցեն անկմամբ աւրա,
Եթէ առակ ժըղովին եւ յետ մահուանըն հեկտորի։
Այլ ըզմի՞ զայդսոսիկ բարբառիցի առ իս իմ սիրա։
Անդ անաւուգ եւ անթաղ անկեալ գընի մեռեալս առ նաւս,
Պատրոկլոս, զոր չմոռացայց մինչեւ իցեմ ի կենդանիս
եւ ծունկք իմ սիրելիք ի քայլափոխըս չարժիցին։
Եւ ի Դըժոխս իսկ մեռեալքն եթէ իցեն անյիշատակ,
Սակայն ես եւ անդանօր զսիրուն ընկերս ընդ ոգւ ատեցայց։
Արդ եկայք, զաղաչեցայք մինչեւնոյնք, նաւատիալ զյաղթողականն՝
ի խորափոր նաւատորմն արասցուք դարձ, տարցուք եւ զաս։
Պարծանք մեծ ժառանգիցաք, աստուածեցաք զդիւցազն հեկտոր,
Ում պաշտօն տանէին տրովեանք յոստանն իբր աստուածոյ։
Ասաց, եւ ի դիւցազն հեկտոր կազմեր գործ անարժան.
Ջերկոցուն ոտից կըընկանց ծակեալ յետուստ կուսէ զպընճղունս
ի ներքանից մինչ ի կոճս, եւ խրացս արկեալ արկաւենիս՝
Ըզկառացըն կապեաց, եւ զդլուխն եթող գընալ ընդ քարշ.
Եւ յերկմին անդ ամբարձեալ՝ առեալ եւ զղէնսըն պերճափայլս՝
Մըտակեաց յաստպարէս, եւ թըռչէին նոքա յորդոր։
Եւ ի քարշ ձըգեալ նորա մըրրկեր փոշին, եւ գէսքըն սեւաք
Ըզվայրըզ ածէին եւ կայր հողեալ գըլուխն ողոյն,
Որ երբեմն եր ընորհալոյս, բայց Արամազդ մատնեաց յայնժամ
Ոսոխացն ի թըշնամանս ի հայրենի երկրին իւրում։
Այսպէս սորա գլուխն համակ հողաթաւալ գնայր ընդ փոշի։

Իսկ մայրն ըղձերսըն փետէր եւ զպայծառ քօղն ընկէց 'ի բաց ,
Եւ յորդեակն իւր հայեցեալ՝ գուժեաց ուժգին մեծակական :
Աշխարէր ողորմ ողորմ սիրելին հայր , եւ ժողովուրդն
Համօրէն ընդ սոսամն 'ի ճիչ եւ յողբ կայր համակեալ ·
Նըման յոյժ էր կերպարանքն՝ իբր Իլիոս թէ բարձրայօն
Հիմն 'ի վեր հարթայատակ հըրդեհակէզ սատակիցի :
Հազիւ հազ թէ ամբոխք ըղըրխրալից ծերն ունէին
Որ ընդ դրունսըն դարդանեան ելանել գուն գործէր 'ի դուրս ,
Թախանձէր զամենեսին ընդ աղբ գալով ու՛նդ ապաւառ ,
Ցականէ յանուանէ կարդալով զայր իւրաքանչիւր ·
Ի բա՛ց կացէք , սիրելիք , թէպէտ 'ի սուգ , թո՛յլ տուք մենոյս
Ելանել ըստ քաղաքս եւ յաքայեանց գընալ 'ի նաւս ·
Զայրըդ զայդ աղաչեցից զեղեռնաւոր եւ ոճրագործ ,
Թերեւս ակն 'ի հասակէս ածցէ , ալեացս ողորմեսցի :
Զի եւ նա իւր իսկ այսպիսի է ապաքէն հայրըն Պելեւս՝
Որ զնա ծընեալ եւ սնուցեալ տրովագացւոց 'ի պատուհաս ,
Մանաւանդ ինձ տառապել քան բոլորից՝ ցաւոց մորմոք :
Զի զա՛յնչափ զիմ մանկանց զուարթածաղիկ արկ յարեւէ ,
Զորս ոչ ա՛յնպէս ողբամ զամենեսին 'ի կըսկիծս իմ,
Որպէս ըզմիդ զայդ որոյ սուգ ծանր 'ի Դըժոխս իջուցէ զիս ,
Ըզհեկտոր , զոր ո՛ տայր թէ աստ 'ի գիրկս իմ մեռանէր ·
Զի յա՛յնժամ յագէաք ողբովք մերովք եւ արտասուօք
Մայրըն չուառական ծընող նորա եւ ես ինքնին :
Զայս ասէր լալահառաչ , եւ քաղաքին հեծէր ամբոխ :
Իսկ 'ի կանայս Հեկաբէ հեկեկանացն արար ըսկիզբն ·
Դառնավէր հիքիս առ ի՞նչ իցէ , որդեակ , յետ քո մահուդ
Զարեւ տեսանել , որ ինձ 'ի տուէ եւ գիշերի
Էիր փառք յոստանիս , եւ ընդ քաղաքս հանուրց օճան ,
Տրովայցւոց եւ տրովուհեաց , զոր իբր աստուած ողջունէին ·
Զի էիր նոցա պարծանք մեծ Ճըշմարտիւ 'ի կեանս քում,
Իսկ այժմ սատակեալ Օրհաս ըզքեզ ունի եւ մահ :
Զայս ասաց ողբաձայնիւ · կինն Հեկտորի չէր իրազեկ ,
Զի ոչ չոգաւ ոք առ նա ստուգապատում զըրուցատար՝
Ազդել նըմա զի էր այր նորա մնացեալ արտաքոյ դըրանցն ·
Այլ նա յայրս ներքին տանըն բարձու կըկէր ոստայն ,
Ծիրանի ձորձ երկդիմի՝ պէսպէս ծաղկեալ նըկարակերտ :
Պատուիրեալ ընդ ապարանսն էր աղախնանց վարսագեղից
Կառուցանել 'ի խարոյկ հրատին ըզմեծն յեռոտանիս
Ի ջերմաջուր Հեկտորի լուացումն 'ի դարձ պատերազմին :
Միամի՛տ · ոչ իմանայր՝ զի յոյժ 'ի բաց 'ի լոգանաց՝
Ըզնա խաժակն Աթենաս պարտեալ 'ի ձեռն էր Աքիլլեայ :
Ձայն գուժի եւ կականման յունկն իւր հընչեաց յաշտարակէն ,

Ըզգեցոյի հարան անգամքն, ի չեւանէն անկաւ կրկոցն,
Եւ անգէն ձայնարկեաց առ գանգրագլ նաժիշտանին.
Օն արիք ընդ իս երկոք, երթայց տեսից զինչ գործեցաւ.
Ձայն լսեմ ըզմեծարոյ ակնարիս, եւ չիս ի լանջըս իմ
Թընդայ վազէ սիրտս ի բերան, ծոնկքս ի նեղըդ ի պակ մածնուն:
Մօտալուտ հասեալ որգուցն է գրխամոռ եզեռն անշուշտ.
Քա՛ւ բանդ այդ յունկանէս, այլ մեծապէս յոյժ երկնչիմ,
Դուցէ գիւցազն Աքիլլեա զքաջայանգուգն իմ ըզՀեկտոր
Սինաւոր հասեալ ընդ գաշտն ի քաղաքէս Հալածական՝
Առնիցէ նըմին զըրաւ ի չարաշուք արուեստինն
Որ ի նմայն էր տարրայեալ, զի չկայր երկրի ի խառն արանց,
Այլ յարմակ յարմակ խաղայր, քաջուեստեամբ ոչ ուսեալ յետոգ:
Զայս ասաց, եւ ի տանէն որպատս հանգոյն ցընորելոյ
Սիրտ ի թոռնիզ եւ ի գոլ. գնացին ընդ իւր եւ ազգնոյքն:
Իակ հասեալ յաշտարակին եւ ի մարդկանն ամբոխակոյտ,
Եւ կացեալ ի պարըսպին՝ չուրջ ած գայլերն, եւոյս ըզնա
Գաղաքին դէմ յանդիման ընդ քարշ վարեալ, եւ գչին երագ՝
Չի ձգէին զինքն անողորմ ի գոգաւոր նաւս ագայեանց:
Գիչեր խաւարակուռ մածեալ ծածկեաց զականողէան,
Ցեսըս կոյս գլորեցաւ, ագի զգաւոյ ածէր նըւազ:
Ի բաց հոսեաց ի գըլխոյն զպերճապըսպակ զարգուցըն շուք,
Զապարօշն, ըզծամակալ եւ զգոտոյշուքն իւր ըզհիւսիկն,
Եւ ըզքօղն զոր Աֆռոդիտն ոսկեզինիկ նըմա ընծրհեաց
Ցաւուրն՝ յորում զինքն էած Հեկտոր առզաւթաճօճ
Ի տանէն Էսիոնիկ՝ բիւրս ի բիւրոց արբեալ վարձանս:
Եւ զնաւս շուրջ ապար առեալ խըրնձեալ կայքն տապք խըճ եւ նետք,
Ուռնէին զինքն յիւրեանս՝ զոր Քաղանպոյր Ծնողքն ի մեռ:
Մինչ յոգիքն փոքրմինչ ի մէնս եղեալ եւ զսոյն անէին,
Կոծ առեալ արտօսրայեղց՝ ի տրուալուհիան աբձակեաց Հայնս.
Հեկտոր, վայ ինձ հիքիս. ուրեմն ի մի ծընած վիճակ
Դու եւ էս. դու ի Տրոյա՝ ի Պրիամեանն անդ ապատանս,
Իակ էս՝ ի Թեբէ, յանառատախիտ Պլակայ սատրատ,
Ընդ յարկաւ Էսիոնիկն՝ որ զիս սընոյց ի տզայ տեաց,
Եզկեզին զազատութիւս. ո՛ տայր Թէ ընաւ իակ չէր ծընեալ:
Իակ արդ ի տան Գըժոխոց, ի տատրկիս խոր սանձազամեալց
Երթաս դու, եւ զիս ի տուգ ծանրատեսիլ ըզքեալ սգոյն
Ցաւագրանգոգ Թողուս, եւ դեռ մանկիկս ի ձեզմ հասակ՝
Զոր ծընաքըս դու եւ ես Թըշուառականիկքս, եւ ոչ լինցիս
Դուս նըմա ի պետս, Հեկտոր, քանզի մեռաւր, եւ ոչ նա քեզ,
Չի Թեպէտ եւ ազգնոյքն յարիստաքեր խաղիս ազգանց,
Սակայն առաջ մեջս ընդ իւր հոլիցին ցաւք եւ տատապանք.
Չի տատրք ըզտահմանս անգոյ իւրոց փոփոխացին:

Որբութեանն օր յամենայն ամոխախից զըրկէ զմանուկ,
Ինքն հանապազ զըլխակոր, արտասուալից ծընօտք նորա։
Կարօտեալ երթայ տղայիկն առ բարեկամըն հօր իւրոյ,
Զոմն ըզլօդկէն ձըգելով, յայլ ոք զձորձոցըն բուռն հարեալ։
Ցողորմել ուրուք նոցա՝ գուն մի զըմպիկըն կարկառէ՝
Ըզշըրթունսն եւեթ թանալ, եւ զքիմըն ոչ ոռոգանել։
Եւ զըւարթ ոք հայր եւ մայր՝ 'ի խրախճանէն իսկ մերժէ զնա՝
Գանալից կըռփեալ ձեռօք եւ հալածեալ նախատակոծ.
« Երթ այդպէս 'ի կորուստ, չիք քո 'նդ մեզ հայր տաճարակից »։
Եւ դառնայ կողկողագին առ այրի մայրըն զնայ մանուկն,
Ոստանիշխանս՝ որ երբեմն 'ի ծունկս 'ի գիրկըս հօր իւրոյ
Ուղղովք եւեթ կերակրէր եւ պարարակ խոյոց ճարպով.
Իսկ լըռեալ 'ի տղայական խաղուցն յորժամ 'ի քուն երթայր,
Ի մահիճըս նընջէր եւ 'ի ծոցի իւրոյ ստընտուին
Ի կակուղ անկողինս, 'ի փափկութեանց ըզմայլեալ սիրտ։
Իսկ արդ շատ ինչ՝ 'ի սիրուն հօրէն զըրկեալ՝ չարչարեսցի
Ոստանիշխանս, յոր անուն տրովադացիք զինքն յորջորջեն,
Զի դու միայն պահէիր զբարձըր պարիսպ նոցին եւ զդըրունս,
Իսկ այժմիկ՝ առ մահկաձեւ նաւուքն հեռի զքեզ 'ի ծնողաց՝
Կերիցեն զեռուն որդունք ըզմերկդ՝ յետ շանց քեւ յագելոյ.
Փոխանակ զի առ տընին կան մըթերեալ քեզ պատմուճանք
Նըրբանիւթք եւ շնորհաշուք, տարազագործ կանանց անկուած։
Այլ ընկեցեալ 'ի հուր ծախիչ այրեսցեն արդ զայն ամենայն,
Զի քեզ չեն ինչ պիտոյ, զոր ոչ եւս այլ ագանիցիս,
Բայց 'ի փառս առ տրովադեանս եւ տրովուհիս եղիցին քեզ։
Զայս ասաց ողբերէն, կանայքն ընդ իւր ջայլէին կոծ։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

ԵՐԳ· ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ·

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոծ Միրմիդոնաց զօրացն Աքիլլեայ զմարմնովն Պատրոկլի․ Աքիլլեւս ընդ քարշ ածէ զնովաւ զդիակն Հեկտորի։ Միրմիդոնք ընթրեն 'ի նաւին Աքիլլեայ առատապէս, ինքն հրաւիրեալ բազմի 'ի կոչունս Ագամեմնոնի․ ապա 'ի քուն լինել իւր 'ի ծովափին՝ տեսանէ 'ի տեսլեան գիշերոյ զուրուականն Պատրոկլոս․ խօսք նորա ընդ միմեանս։ Ընդ առաւօտն հարկանի փայտ, կազմի խարոյկ, մեծաւ յուղարկաւորութեամբ տանին զդիակն Պատրոկլի, հաւաքին ոսկերքն, կատարի թաղումն, եւ լինին հանդէսք պէսպէս խաղուց 'ի պատիւ թաղման նորա, եւ պարգեւք յԱքիլլեայ յաղթող նահատակացն խրախճանիւք ըստ արժանի։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱՆԴԷՍԻՔ Ի ԳԱՅԻՒ ԳԱՏՐՈՒԿԼԻ

Օրինակ զայս ընդ քաղաքն հնծեծէին սաքս քրքռովք ·
Իսկ 'ի նաւս եւ հելլէսպոնտ ալքայեցւոց եղեալ ժամն՝
Սըխռեցան ամենեքին խռռաքանչիւր 'ի նաւս խռնեանց ։
Բայց Աքիլլեւս աչ եւս Թոյլ Միրմիդոնաց ցշրուել գընալ,
Այլ 'ի մէջ քաջամարտիկ զինուորակցացն անցեալ ասէ ·
Երագահի Միրմիդոնք, ընկերասիրեալք իմ սիրելիք,
Մի լուծցուք 'ի կռուաց զասպատզմական երիվարեանն,
Այլ սովին իսկ կառաւք երիվարօքս հուսպ մատուցեալ՝
Լայցուք ըզՊատրոկլոս, զի մեռելոց այն է պատիւ ·
Իսկ յորժամ յագեցուք 'ի գաւնալի աչխարհանաց,
Արձակեալ զերիվարս՝ ամենեքեան ընդերեսցուք ասս ։
Զայս ասաց · զոռնգն հասեալն ձայնս առ, եւ սիրեցան եւս Աքիլլեւս ։
Զգիզարաչ միտեն հզօրս ըզպատերազմըն վերծին
Մըրմընջիւք, եւ ընդ նաւս թեւոքս եռանդն էած ոգոյց ·
Արտասուօք Թանայր ասացաւն, Թանայրն արանցըն զինք՝
Ան անձուկ այնպիսւոյ հնարագիտի խռչհատանանց ։
Եւ Գելեանն յոգնահատաչ կոծոյն ըսկիզբն արար նոցա
Եգեալ 'ի լանջս ընկերին ըզձեռսըն իւր մարգախաշշ ·
Ուրախ լեր, ով Պատրոկլէ, եւ անգ 'ի տան Անթեստորին ·
Զբաժառակաց յատաջագոյն քեզ՝ կատարեմ ոգոյ զամենայն,
ԸզՀեկտոր այսպէս ձգեալ՝ շաղկակեր շանց ընկենուլ գեշ,
Եւ մանեակս երկատասան տղովագացւոց երեսատուրս
Առ խարուկիդ խոպտալել՝ ընդ քո սպանուածն սըրտմըտալ ։
Ասաց, եւ 'ի գիւցազն Հեկտոր երկինեալ գործ անպատեհ՝

Ահ դաժանըն Մենիաեան որգւոյն ընկէց զինքն ՚ի բերանս
Ի փոշւոջ, իսկ նոքա զպլըղնձի զէնսըն պատպաջունս
Ցանձանց մերկանային, լուծանէին զիսըրխընչոտ ձիս.
Բազմեցան բիւրաւորք զնաւաւ քաջըսան Էակիդեայ,
Նա նոցա զդամբանականն առաւ ընթերիս մատուցանէր:
Ցուզք բազում սպիտակ զենեալ Թաւալէին ընդ երկաթով,
Եւ պատրուհակք ՚ի հօտից եւ յոգն այծի վըրնջապատպակ,
Եւ յոլով լընաժանի խոզեան ՚ի Հարթ գիրապարոյր
Ի խորովս անկանէին ՚ի բոց հըրոյն Հեփեստական.
Ցամենուստ ըղխնամըն ազբերահոս խաղայր արիւն:
Բայց զարքայն Գնէնեան առեալ զքաջըսանըն տանէին
Ահ գիւցազն Ագամեմնոն ալայեցւոցըն Թագաւորք,
Հազիւ ածեալ ՚ի հասան զառ ընկերին ազբատճառեալ սիրտ:
Որ երթեալ խրթին հասին տոքա ՚ի վրանն Ագամեմնի,
Իսկ եւ իսկ քաջախօսնակ նըւիրական եռուն պատուէր
Կանգնել եռոտանի մեծ ՚ի հրատին, Թէ հաճեացեն
Զգենչեանըն լըւանալ յանչնէն զարիւնն եւ զապաժոյժ:
Նա պընդեալ հրաժարէր, եւս եւ երդումն յաւել երդուաս.
Ո՛չ, ՚ի մեծըն գից երդուեալ՝ ՚ի վեհագոյնըն յԱզամոզդ,
Ոչ արժան, ոչ օրէն լուացուիլ ՚ի գլուխ մատաղացանել
Մինչ չեւ գաւրուկլոս եղեալ ՚ի հուր, կանգնեալ չիրիմ,
Եւ ըզհերս իմ խըզեալ. զի ոչ եւս այլ այսուհետեւ՝
Մինչեւ խլեմ կենդանի՝ խոցեացի այսպէս սիրտս ՚ի խոր:
Այլ լեզի հրպատակել այժմիկ տատրտուկ կերտակրանաց,
Եւ ընդ այգըն զարթնուացես, արանց ազբայդ Ագամեմնոն,
Բերել փայտ եւ պատրաստել որ ինչ պիտոյ են մեռեալդ
Վախճանելոյ գնալ մըտանել ՚ի մատաղ[ի]ըտ մեծ խաւտըդին.
Զի զնա հուր ամենատես ջնջիցի յոլոյ փոյթ լինելոյ,
Եւ լեզի ապա զօրուն գառնալ անդրէն ՚ի գործս իւր:
Զայս ասաց, եւ մըտադիւր լըւեալ նըմա հասան եղեն:
Եւ հապճեպ ընթերիս կազմեալ բոլորեցուն՝ իսրախանային
Մինչ ոչ եւս այլ ՚ի զուգայափ խորտիկ սըրտիցըն կարօտել:
Իսկ յորժամ ըղծարաւոյն եւ ըղքաղցի հարին փափաք,
Ապա ՚ի քուն ՚ի վրանս իւրեանց մեն մի գնացին իւրաքանչիւր:
Բայց գնէնեան երթեալ անկեալ առ բազմագէզ ծովուն եզերք
Խոր յոգւոց հանեալ գըներ յոգւոցըք հանգերձ Մերմիդոնաք,
Ի մաքուր ուրիք ուր վէրք ալեացըն զափն ողողէին:
Անդ քուն գընեն յափըշտակեաց՝ զհոգս ՚ի մըտացըն փարատեալ՝
Քաղցրանիքիւ հեզեալ զիւրեւս. զի էր յանգամանն գեղեցիկ
Ծոգնեալ յոյժ՝ ընդ Ինիոս հողմուս զՏեկտոր հալածելով:
Անդր եմն առ նա եհաս ոգին հիքացելոյն գաւրուկլոսի,
Ամենայն ինչ իւր հանգոյն, հասակ՝ դիմաց գեղ եւ բարձառ,

Եւ ըզնոյն նմանս հանդերձեալ ըզմարմնով իւրով արկեալ.
Եւ կացեալ ՚ի անարիցն եւ խօսեցեալ ասէ առ նա.
Ընկերիս, Աքիլլեւս, եւ մոռացօնս տարարիր զիս.
Ոչ ՚ի կեանս իմ Թողուիր զիս անխընամ, այլ ՚ի մահուս։
Թաղեսջիր զիս փութապէս՝ զի՛նդ Դրժոխոց մըտից գըրանս.
Ի բաց մերժեն զիս հոգիք՝ հրաժարելոցն ուրուապատակիրք,
Եւ բացէ ՚ի բաց ոչ ներեն խառնել ինձ ըստ վըտակին,
Այլ վայրապած մոլորիմ ընդ լայնադուռն յարկ Դրժոխոց։
Եւ ըզձեռնըդ բեր միատ, լալով խընդրեմ, զի ոչ եւս այլ
Դառնայցեմ ՚ի գրժոխոց՝ մինչ առնիցէք հրոյ զիս հաղորդ։
Զի ոչ եւս կենդանի ՚ի սիրային ընկերց ՚ի զատ
Ղատեալ խորհուրդ առնուցումք. այլ զիս Օրհաս գրժնեայ եկուլ
Որ հաւասարն էր ՚ի վիճակ ինձ անդրստին ՚ի ծնընդենից։
Նա եւ քեզ իսկ, Աքիլլեւս աստուածանման, պահին Հրամանք
Զպարըսպաւս քաջատոհմիկ սրովպագացոցդ կորընչել։
Քեզ եւս այլ ինն տասնիւ եւս տաց պատուհար, եթէ լուիցես.
Մի զոսկերս իմ ՚ի քոյոցդ ոսկրին զընդիր, Աքիլլեւս,
Այլ զեռեղ ամիսոի ՚ի մի, որպէս ասիացս ՚ի տան Հերսեմ,
Յորժամ զիս ՚ի տղայ տիոց Մենիսիոս յՈպոյիսէ
Առ ՚ի տուն Հեր տարաւ՝ առ սրգալի անկեալ արեան,
Ցորում աւուր ըզմանուկն Ամֆիգամայ հարեալ սպանի
Ընդ խօլ եւ յակամայս, ՚ի բարկութիւն ըզրգեալ յուլունս։
Ցայնժամ զիս ժողովեալ Պելլեւս ասպետ յիւր ապարանս,
Մարգահաւր ինամովք սընոյց եւ անուանեաց քեզ պաշտօնեայ.
Նոյնպէս նոյն զոսկերըս մեր ամփոփեսջէ դիր աստանի՝
Սափորն այն ոսկեզէն՝ զոր ետ քեզ մայրըդ Մեծարոյ։
Առ նա քաջսոն Աքիլլեւս պատասխանի տըւեալ ասէ.
Առ իմ՛, սիրելիդ գլուխ, առ իս այսըր ևկիր,
Եւ ասս ինձ պատուհար մի՛ատ միոյզ զամենայն զայդ,
Զոր լըցեալ կատարեցից ես հնազանդեալ քեզ հրամանիդ։
Այլ ազէ յիս հեռագ մեռիր, զի զիրիս տրփեալ խառն ի միմեանց՝
Ըսփոփեալ յապեցուք յարատար ոլորց ծանրաշխարհի։
Ընդ բանին կարկառեալ ըզսիրալիր բազկաց ծըղեան՝
Ոչինչ կալաւ, զի հոգին իբրեւ ըզծուխ հանց գընաց
Շըչելով ՚ի խորս երկրի, եւ Աքիլլեւս յարեաւ ապշեալ,
Եհար ծափ ըզծափիւ եւ ցասագին բառըտաւեցաւ.
Ո՛վ դիք, է ինչ անշուշտ եւ անգ ՚ի տան Սանդարպեանին
Ոգի եւ ուրուական, բայց չիք բընաւ իրան ՚ի նմա.
Զի ոգին Պատրոկլի հիքացելոյ՝ զդիշերս ողջոյն
Եկն եկաց ՚ի վերայ իմ լալագին եւ արգաւոր՝
Տալ ինձ պատուհար զամենայն, նըմանն նըմա աքանչելապէս։
Զայս ասաց, եւ զարթեալ յամենեսեան զողոց անճուկ.

Ի կոծել նոցին ծագեաց անդ վարդանանն Աստուած
Զոզորմելի մեռեալսին : Իսկ Թագաւորն Ագաթիռնան
Ցամենուստ ՚ի վրանաց յարոյց գուռգուռ եւ ըզկորնան
Ելանել ածել փայտ. եւ ոտիկան եկաց նոցուն
Այրըն լաւ Մերթոնէս՝ սպասիկ քաջին Իգումենի :
Փայտատաք եւ քաջկորով չըշանք ՚ի ձեռս նոքա դնոյին
Եւ կորիք յատաջնեմացք , եւ ընդ հարուստս մի վայրս անցեալ
Ցեղս ՚ի վեր , յերկն ՚ի վայր , մերմի ընդ աջմէ , մերթ յահեկէ ,
Եւ ՚ի կողս անգըր հասեալ ուղեսպատարս կերպին Իգոյ՝
Իսկ եւ իսկ յեսանասուր սպընձով գկատինս ամբարձուցչաց
Հարկանէին ժիրագիր փուխով գկորիսըս ուժգին գդորգմամբ :
Զոր պատառեալ բառնային սպաս կորուցն սքայեցիք .
Եւ նոքա զոտս արձակեալ հատանէին ըզնամատարսն
Ի գիւր անգըր անընդհատիւք ընդ միցատատուն Թատեմոսի :
Եւ մայրեւորքն առնային բարձեալ կոճղըս տանէին .
Զայն Մերիոն սրբեալ պատուէր՝ Իգումենի քաջին պաշտաւ :
Եւ արկին կարգ ըստ կարգէ ՚ի ծովեզերն , ուր Աքիլլեայ
Կըկատեալ էր Պատրոկլի եւ իւր շիրիմ մի մեծագեղ :
Իսկ զանգաս փայտակոյտն յորժամ ըզկին առաք անաք ,
Անգ նըստեալ վիաժողով սին ունէին . այլ նոյնհետայն
Հրամանն ետ Աքիլլեաս քաջամարտիկ Մերիոնեանցդ
Վառել ՚ի ոգինէ եւ ըզծել իւրաքանչիւրք ՚ի կատս ըզձիս .
Եւ նոցա յարուցեալ փութանակի զգեցան ըզզինս ,
Եւ ՚ի զոդան երկն հեծան պատերազմօք եւ կառատակք :
Ցառաջոյ կատամարտիկք , հետեւակացն ըզհետ գայր ամոլ ,
Բիւրաւորք , եւ ՚ի վերջ զվատորակ ընկերըքն բառնային :
Ծածկեին ըզերկն հերոմք խրճանց հատանել եւ ընկեցանել ,
Իսկ գիւցազն Աքիլլեան ըզերկրորդին ՚ի ձիոյ սանձէ՝ սպրատամ ,
Զի յաւարիկեր զանազոյս ընկերն ՚ի վիհ Սանգարամեաս :
Ի տեղին հասեալ նոցա յԱքիլլեսէ նըշանակեալ՝
Եդին ՚ի վայր , եւ անդէն դիզին ըզպայտըն շնջաչէզ :
Ցայնժամ քաջիոն Աքիլլեաս դիւցազն եւ այլ ինչ արկ ՚ի միտ .
Ի բացէ ՚ի խարտիւկն կացեալ կըտրիսց զկերս իւր գեղման՝
Զոր գետոյն Սպերքիոսի ծառկազըսարձ ազնուացանէր .
Եւ յոգւոց եղեալ ասէ՝ ակընկատայց ՚ի ծովըն Թետիս .
Սպերքիոս , հայր իմ գԱքիլլես ՚ի զուր նաւիրեալ ոսխս եդ ընդ քեզ՝
Ինձ յանգրէն ՚ի գարձիս ՚ի բնագաւառն իմ սիրոյին
Զհեզ ըզվարսըս խըզել , հանել եւ զոհ սուրբ զանգետոյ ,
Եւ խոյող տրձըս յիսուն զենուլ անդէն յաղթերակոնոտ՝
Ուր կան քեզ պըրտանըսէր անգք եւ բառգին անուշաբոյր :
Զայս ուխտեալ Թերսանդրն , այլ դու զհորհուրդ իւր ոչ ըզգեր :
Իսկ արդ զի չեք ինձ գաթաւ անգրէն ՚ի քաղցուածին իմ ընկեկ աչխատիւ ,

Տաց ըղձիսակս 'ի գիւցազնէն Պատրոկլոս՝ առնուլ զընաւ։
Զայս ասացեալ՝ եդ ըղձիսն 'ի սիրելւոյ մըտերմին ձեռս,
Եւ զինըզմուկ արտասուաց բորբոքեցոյց յամենեսին.
Անքաղաք մինչեւ 'ի մուտս արեգական ձըգելին կոծք,
Թէ Աքիլլեւս մատուցեալ յԱքամենեան չասէր ձեռսով.
Արիգէս, — քանզի ժողովքս ազգայնցուց զհետ երթիցեն
Հրամանաւք քոյմ մանաւանդ, — և յապելոյ 'ի լըռեաց ժամ.
Իսկ զարգիս 'ի խարուհէս արձակեա, դուք ասուր եւ պատուէր
Պատրատուել ընծրիս, իսկ յայս խընամ տարցուք յորոց գնացեալս
Ի կերմոյն և առաւել. ասկայն մնացեն ասա ընդ մեզ պետք։
Արդ յորժամ լըսաւ զայս արանց ազգային Աքամենեան,
Եօ ընդ եօ ցըրուեաց զամբոխն 'ի հարթադաշտ իւրեանց նաւակս,
Եւ մնացին յուղարկաւորքն անդ եւ ըզգեցոյսըն չարեցին՝
Ցօրինեալ ոտնաչափս հարիւր ասող անող զնաւորոյին,
Եւ 'ի գլուխ փայտակուսեին զդիակն եդին՝ խոցեալք 'ի սիրտ։
Եւ բաղում պատրաստ խաղինս եւ ծանրագործ կոտրվքիւք ցուցս
Ար խարտեաշուն մկրտեալ հանդերձիցն։ եւ 'ի բնաւորն
Աքիլլեայ մեծանձին ըզձարդն առեալ ըզդէն ծեփեալ
Ցոտից ցըգուրս, եւ կուռէր շուրջանակի զմարմնեալ շաղվան.
Եւ զմեղու եւ զիւղոյ սրրուակսն եդ յեղ յանկողնեան,
Եւ քառեակ երիվարս ահիպարանս յապուռքակի
Արկեալ անդր 'ի փայտակոյտն՝ մեծամեծս յոգւոց եհան։
Էին ազգային ինձերեակ շանք ազգանատակաք,
Զերիսեան 'ի նոցանէն արկ 'ի խորոյկըն փղոստեալ,
Եւ զարդվանըսն մեծանձանց երիսատան արկ մանկունս
Գըղձնձով խոշոշեալ, չարեաց ամենայն ածեալ զմըտաւ.
Ընկեցեալ անդր եւ զսատիկ հոգւոյն բրանուքիւն 'ի Հարակիլ՝
Զայն էառ այնուհետեւ եւ զսիրելին կարդաց զընկեր.
Ողջոյն քեզ, ով Պատրոկլէ, եւ անդ 'ի տան Անդարպետին.
Կատարեմ քեզ ասացեալ զպատուիրսդ խաստանեան 'ի դըշխ.
Ըզգարդվանըսդ մեծանձանց երիսատան մերձիկաք հատիկս
Զայն ընդ քեզ ծոխիկ հուրըդ զամենայն ճանապարհըդ.
Իսկ զհեկտոր ըզգրնամանան՝ ոչ ասաց հըրոյ լսիցել, այլ չանց։
Զայս ասաց լսասանալից, բայց չունք չէին յայն գիշեռամուխ,
Այլ 'ի տուէ եւ գիշերի Պատմագրաց գուսարըն Աստիկ
Հալածէր անտի զընաւսն եւ 'ի վարդի օծանէր խուզ
Ցատուածնեցն, զի մի գնա 'ի քարշ ձըգիցն երգիծոյ ինչ։
Իսկ Գուշանն Ապոլոն արփուսոյ զիւբիւ ամոլ կապուտակ
Ի կերմինչ ճինչեւ լերկիր, եւ զամենայն վայրըն ծածկեաց
Ջոր գիսակեան գրաւեր, զի բարկութիւնն աստղական
Մի զմարմնոյնն անկեալ՝ ըղձըգն եւ անգամովք խրուսեցուսցէ։
Բայց փայտակոյտ մեռելոյն Պատրոկլոսի տոչորեր ոչ։

Յայնժամ քաջիսան Աքիլլեւս դիւցազն ըզմիտս ընդ այլ տարաւ·
Ի խարուկէն մեկնաւ կացեալ մաղձեաց հողմոց երկուց՝
Հիւսիսոյ եւ Զեփիւռին, ուխտեալ զընտիր ընտրս յաշխից·
Եւ առաստ հեղեալ նըւէրս ոսկի նուագաւ՝ յաղերս ածէր,
Գալ ըստէպ՝ զի դիպաւիայսըն ձեռնացի վառել 'ի բոց
Եւ դիակունքն հրդեհեացին: Յայնժամ Իւիս երագաթեւ
Ոնկն եգեալ խընդրուածոցն՝ եկն առ հողմունսն եհաս հրնշտակ:
Սատակաչունչ Զեփիւռոսին նոքա 'ի տունն առեալ ակունք՝
Խրախ լինէին 'ի կոչունսն· եւ ընծայեալ եկաց Իւիս
Առ սեամբըն կրձնայս· զոր խըրեւ յանկն արկեալ սեւսին,
Յոտն եկաց բազմականն, եւ մէն մի զնա կոչէր առ իւր·
Իսկ նա չառ յանձըն բազմել, այլ ըզպատգամ իւր խօսեցաւ·
Ող բազմոց, զի զոյն հետոյն յՈվկիանոսէ գնացեալ հոտանս
Ցերկիրն հեռաւորացաց՝ ուր անմահիկըն մնալոյն զոհք,
Զի 'նդ նոսին լեալիմ եւ ես հաղորդակից 'ի գահամունան:
Այլ Աքիլլեւս զՀիւսիսակ եւ զգուշաւորըն Զեփիւռոս
Արտէհ գընալ առ ինքն՝ ուխտեալ զընտիր ընտրս յաշխից,
Զի զնարոյկն 'ի բորբոքուին արծարծիցէք՝ յոր կայն եգեալ
Գատրոկլոս զոր կոծին ազատեցիք համաչպատիւ:
Ասացեալ զայս՝ ինքըն գնաց· նոքա յարեան անհուն գոչմամբ
Վարեալ զամպս յառաջոյ իւրեանց մեծաւ փոթորկելով:
Եւ ակին փուճանակի չընչովքն 'ի ծով, ալիքն ուռեան
Ի բարձրաձիչ փըչմանէն, եւ յորդաւանգն հասին Տրոյա·
Եւ անկեալ 'ի խարուկին՝ մեծ գոչեաց բոցն աստուածահրատ:
Եւ զթիչերն 'ի բուն փըչեալ ահեղամուխչ 'ի փայտակոյտն՝
Հասին բոց բորբոքահասն, եւ պայտն 'ի գլուխ ժիրն Աքիլլեւս
Կըրկնատաչ բաժակ 'ի ձեռաւն յանկեցն 'ի քաժանակին
Առեալ հեղուլ [illegible] հանգուցելոյն զհամեմ վառաստուրեան,
Եւ զոտքն եղկելոյն Պատրոկլոսի ձայնեալ կարգայր:
Որպէս հայր յողբս հարկանի՝ յայրել զոսկերս որդւոյն իւրոյ
Փեսայի, որոյ մեռեալ ըզհէք ծընողն 'ի սուգ ներսոյց,
Այնպէս ողբայր Աքիլլեւս յայրել զոսկերս ընկերակցին,
Տողելով առ խարուկսն եւ առեալ ըստէպ յոգւոց եզեալ:
Իսկ յորժամ եկն Արուսեակն աւետաւոր լուսոյն յերկիր,
Ոյր ըզհետ 'ի ծով սըփռի քըրքմահանգերձն Աւրոռա,
Թաւամեցաւ անդ հըրդեհն եւ գագարեաց բոցոյն բորբոք·
Եւ հողմունքն մեկնեցան գնացին գարձեալ անգրէն 'ի տուն
Ընդ Թրակեան ծովնն անդունգս՝ որ ուռուցիք մրնալ հեծէր:
Բայց ընդ այլ կոյս գնէհանն 'ի խարուկէն մեկուսացեալ՝
Կողմնեցաւ վաստակաբեկ, անկաւ զնովսւս քուն անուշակ:
Այլ նոքա՞զԱտրճեւս ժողովէին միահամուռ,
Որոց զինքն ոսկից խօշխն եւ գոտիելոյն խընձոյ զարհոյց·

Ցարուցեալ ներատաւ կանգուն եւ խօսեցաւ առ նոսա զայս.

Արիդէս, եւ որ հանուրց եւս այլ իշխանք ազգացուց,
Ի գինի սեւատեսակ նախ չիջուցէք զնարոյգ ոջլոյն
Ցոր վայր հրոյն զօրութիւն տիրեաց կալաւ առ հասարակ:
Զմենխեան գառոկին զոսկերսն ապա հաւաքեացուք
Ընարեալով հաւատաեաւս. են իսկ ինքնին գիւրածանօթ.
Զի նա 'ի մէջ խարուկին դընէր, իսկ այլք առջոգի
Զեղերքն այրէին խառնիխուռն արք եւ անգրուվարք:
Եւ դիցուք զայնս յոսկեղէն շիշ եւ 'ի ձարպ կըրկնապատիկ,
Մինչեւ իմ իսկ 'ի դըժոխս կափուցեալ խաղալիցիմ:
Իսկ զառքան՝ ոչ եթէ մեծ ինչ յոյժ գործել պահանջիցեմ,
Այլ առ անգամ մի այցելուք. ապա եւ զայն ազգացեալք
Մեծատարր եւ բարձրաբերձ կառուսոյնք դուք որ ապրիցէքդ
Ցետոյ իմոյ մընացորդք 'ի նաւատորմէն յոգնատախտ:

Զայս ասաց, նորա Պելիասն երազոտնին եղեւն հրտու:
Նախ ոջլոյն ըզխաղողցկըն չիջուցին 'ի սեռս գինի
Ցոր վայր ըստն էր ծաւալեալ, եւ Յասնէր առնիան զիմեալ ներատաս:
Եւ զոսկերսն ըսպիտակս հեզահամբոյր զինուորականին
Ժողովեալ ողբովք յոսկի շիշ եւ 'ի ձարպ կըրկնապատիկ,
Եւ եդեալ 'ի խորանն ըսքողեցին նուրբ կըտաւով:
Եւ ծրարբոլոր կարկինեալ ըզդերեզմանն՝ առ խարուկաւն
Ալրկին հինն, եւ կոտեցին անդէն 'ի նմա վհոլըն քըրքիր,
Եւ կանգնեալ զհողապատեան չիրիմն՝ անգրէն եղեւ 'ի քաց:

Բայց Աքիլլէ կալեալ զամբոխն անդէն ներատոյց մեծ հրապարակ,
Եւ ահան մըրցանակս 'ի նաւավերոյն, սանս եւ կաճապայս,
Ջորիս եւ երիվարս եւ անգէտս յաղթ կառափունս,
Եւ երկաթ ջինջ եւ փայլուն եւ կանանի գեղեցկամէջք:

Եւ նախ՝ երազաժի կառամարտիցս շըքեղ պարգեւս,
Եգ ըզկին մի ասնել՝ զքանչելագործեալս գործոց հրմուտ,
Եւ կաճապայ մի ունկնել՝ որ քաջն ասէրկոս ասնեալ կապէր.
Ա յս առաջնոյն. իսկ երկրորդին՝ եգ երիվար մի մատակ
Անմուղ, վեցամեայ, եւ կիճեղով յըղի ասպմամբ.
Երրորդին՝ սան մի կացցոյց անպորձ 'ի հուր եւ գեղագէզ,
Որ սանէր կապիճըս չորս, գեռ պատպանջուն սպիտակափայլ.
Ապա յետոյ չորրորդին կարգեաց կըրկին տապանգ ոսկւոյ,
Հինգերորդին եգ գաշխուրան մի կըրկնատաշաւ՝ անմերձ 'ի հուր:
Եւ յարուցեալ յոտն եկաց, բարբառեցաւ յարդիացեալ.

Արիգէս եւ համերաւմ առաջադարձ ազգացեալք,
Մըրցանակքս այս յատենի սպատեալ մընան կառամարտից.
Զայս զայլսն թէ ոսկիքն կայր հանդիսել ազգացուցս,
Իմ անուշս զատալինան առեալ 'ի վրանն իմ տանէի:
Զի քանիօն գիտէք արուրապոյն են երիվարքս,

Որ զի են խակ եւ անմահք, եւ Պոսիդոն չնորհեաց զնոսին
Հօրն իմոյ Պելլեւսի, եւ նա զարձեալ յիս աւանդեաց։
Այլ արդ ես եւ երիվարք իմ հանգիցեն սալաստրմակք,
Զի զայնպիսի կորուսին ըզգօն վարչի մեծաշուք փառս,
Որ նոցա բազում անգամ ըզհոսանուտ խղդոն ծորանս
Ըզբաշխեքըն հեզոյր՝ լուացեալ 'ի ջուր ակնավըճիտ.
Կացեալ նոքա առագ առնուն ըզնըմանեկն արտասուաթոր,
Բաշք սըփռեալք ընդ յատակս, ինքեանք սըրտակեզ եւ սըրտառուչ։
Իսկ գուք այլք յայքայեցարց գընդի գընդի կազմեցարուք,
Որ վըտահ ոք յերիվարան իցէ ու'ր կառսըն ամրակառս։
Զայս ասաց Պելիատծինն եւ կառապետք յարեան աշխոյժք։
Յառաջեալ յամենեցունց եւ Եւմէլոս արանց ազգքն՝
Ագամեք սիրտն ազգին՝ 'ի վըրջըթիեան պերճաստգծոտ։
Ցետ նորին յարեաւ Ջիգհանն ըսկայազօր Դիոմեդէս,
Ըզգորովեան ձիան արկ 'ի լուծ՝ զորս յաւարի առ Այնիայ,
Իսկ ըզնա ինքն Ապոլոն Թափեալ եհան եւ ապրեցոյց։
Ըզկնի նորուն Աորիդէան յարեաւ խարտեաչ Մենելաւոս
Դիւցազարնին, եւ ընդ լըծով ած վերիվարան երագաթռիչ,
Զագամեմնոնեան Սեաւըն ձայիկ, եւ ըզՁեպեւակըն զիւրական։
Անքիսեանն Եքեպովլոս Ագամեմնոնի մատոյց զայն ձիր,
Զի մի զհետ իւր Այնիաս եզիտ եւ ինքն 'ի հոգմաչուշնչ,
Այլ կացցէ վայելեացէ յոր Աբրամագդն ետ Ճոխուքիւն.
Եւ էր ինքըն բնակեալ 'ի Սիկիոն արձականիստ։
Ընդ լըծով արար նա զայն՝ զկարքին յըմնոյց նահանձաւոր։
Եւ չորրորդ ըզգեզաթաչ կազմեաց ձիան Անխիզոս՝
Նկատուրն Նիլեան մեծանձն ազգայքն Ճետ ըզքեզակերպ.
Պելիատծին երիվարք արընթացք ըզնոսա իւր վերնին։
Մատուցեալ Ագամեմնոնի 'ի նոսանս տոչքն՝ բարեաց խրատս.

Զքեզ, Անխիզոք, Աբրամագդ եւ Պոսիդոն 'ի մանուկ ակագ
Ըստոյգ սիրեալ ուսուցին զհեծելութեան արուեստ ակռակս.
Վասն որոյ՝ եւ չեն ինչ ակտք իրատել ըզքեզ այլ եւս յերկար,
Զի գիտես ըստ օրինի գառնալ զկիսին, այլ երիվարքդ
Հեղգագոյն իմն են յընթաց, ուստի վընաս ինչ կասկածեմ։
Իսկ ասցա ձիք արրաթռիչք, բայց ինքեանք չեն բազմահմտութեամբ
Խորագէտ խնամատարեամբ զանցուցանել ըզքեւ խելքդ։
Հնար գուս, սիրելի, յոգնօրինակ միտս արկ 'ի սիրտ,
Որպէս զի մի վերնայնոն մըրցանակաց 'ի քէն պարգեւք։
Խորհըրդով փայտահար քան Թէ ուժով առաւելու,
Խորհըրդով եւ նաւապետ գարձեալ 'ի Թուխ անգընդոց ծով
Ղեկավարէ զբերքնեցաց ըզլաստափայտըն մըրրկածուփ.
Խորհրդով եւ կառապետ գեր զանցանէ զկառապետսս։
Իսկ որ գամ մի յերիվարս իւր եւ 'ի կառսըն խիզախեալ՝

Խօլաբար այար եւ անգր յատապրիսին չքրկէ բառում՝
Անդրուվարք իւր օգոին յարշաւանին եւ ոչ նուաճէ։
Իսկ խորագէտն մըտաք՝ վատհարապոյն վարկուվ ձիս՝
Դէտ ան՝ ի կէտն յառնալ ոչ, եւ մօտ քերնալ, չանգիտանայ՝
Իբր ըսկիզբըն սանձարձակ առնէ փոխուիլն արշաւանինգ։
Ա՛յլ եւ պինգ ունի անգուլ եւ գընէ միտ՝ ի նախընթացն։
Ցայտ ցուցից եւ զնըպատակն, եւ ըզգուս մի անցանիցէ։
Փայտ մի չոր գըրկաչափ յերկուս երկրին ամբաւձառալ կայ,
Կամ կաղնի եւ կամ սարոյ՝ զոր ոչ փըտէ տեղատարափ։
Եւ առտի անտի նորուն կանգնին կըրկին սպիտակ արձանք
Ցնծս ուզոյն, եւ զնոցոք չուրջանակի հարթ ասպարէզ։
Գերեզմանն Թերեւս եղեալ վաղամեռիկ առըն միոմ,
Կամ յաւուրց նախնի մարգկան կոթող կանգնեալ սահմանագլուխ,
Եւ զարդիս զայն եցոյց կէտ դիւցասերունգ Ժիրն Ա.քիլլեւս։
Ար առաւ մօտ քերնալ վազեալ գաս զիտոզ եւ վերիվարս,
Եւ գաս ինքըն խանարհեալ՝ ի պընդակառոյ սիմառակից
Դոյզն ինչ նայեն յահեկէն։ Իսկ վերիվարն ոչխարացան
Մըտրակեալ սպառնաձայն, եւ զերատանան իւր Թուլացու։
Երիվարդ ահեկին առ կիսուն հաւաղ քերնալ անցցէ,
Մինչ կարծիս առալ Թէ կընգան բարեկերտի՝ ականոց իւր
Ի նպատակըն չըփոյի, զոյղ լեր առկայն բառնալ ընդ վէմն,
Զի մի զձիսըդ խոցեացես եւ փըշրեցես ըզկառըս քո,
Այլոց՝ ի քընըթի, եւ քեզ յոռնի եւրեւանալ։
Ա՛յլ ըզգաստ լեր, սիրելի, եւ անձնապահ ըզգաւուիթեամբ։
Զի Թէ գամ մի ձեռնալ ըստ նպատակըն վարեացես,
Ո՛չ գըտցի որ զվեր պընդալ ժամուն լեցի քեզ կամ անցցէ,
Նա եւ ոչ Թէ զդիւցազնեւոյն վարեացէ զկնի քո զԱրիան՝
ԶԱդրեստեայ սուր երիվարն, որ յաստուածուստ էր՝ ի ծնընգոց,
Կամ զընտիրսն որ առաւօտք լաւագունեանցըն են պընդալք։
Զայս նկէտեան առաց նմուտք, գործառ նըստաս՝ ի տեղի քո,
Զհամառօտս առնիցէի զդրօց քոցառ՝ զոր ընդալ պատուիրէ։
Հինգերորդ Մերլինն կահեալ ըզձիս քո գեղապաշ։
Եւ՝ ի կառն հեծեալ, վճռակս արկեալ՝ չարժէր զայն Ա.քիլլեւս,
Եւ վճռակ յաւուրն երկրորդ եւ Ն.եստորեանն Անտիղոնեայ։
Իսկ արքայն Եւմիլոս ըզկնի նորան վճռակեցաւ,
Ըստ նըմանէն Աղրիգես Աննիալատաս կորովաւոգ,
Ցետ նորա Մերլինի հհաս վճռակ երիվարիւ,
Հուսկ Ցիպեան քաջպատնին վարել ըզվճռն անկաս վճռակ։
Դացին կարգաւ, պընդիցոյնըն յուշեանէր կէտ Ա.քիլլեւս,
Ի հեռուստ՝ ի դիւր գաշտին, եւ գէտ կացոյց անգ առ նովաս
Ըզփինիքս աստուածատիպ ըզհօրն իւրոյ կապարճակիր։
Միաս եղեալ արշաւանին՝ ըզՀըզմայրիան արաւսէ յայտ։

Իսկ նոցա բոլորեցուն բարձեալ համայն մըտրակ ՚ի ձիան
Եւ չկահեալ վոհովքն առին ձայն բոցաշունչ խրախուսանաց .
Եւ նոքա Թաֆիսանակի սրարշաւ ընդ դաշտն ընթանային
Ի բացէ ՚ի նաւացն , եւ ընդ լանջօք նոցին փոշի
Ցառնէր կայր ամպոյ նըման կամ մըրրկի փոթորկայոյզ ,
Եւ ՚ի շունչ հողմոյն հոսեալ ծածանէին բաշիցըն հոյլք :
Կառքըն մերթ ընդ գետինն արգիւնաքեր գնային ՚ի սող ,
Մերթ ընդ օդ էբրեւ ՚ի Թռիչս , իսկ վարիչք պինդ կային ՚ի նիստ .
Բոլորեցուն Թընդէր սիրտ ոստուցելոյն ՚ի յաղթութիւն ,
Ցորդորէին զյովսեական ընդ հարիըն Թըրուցեալ , մրրկեալ զփոշին :
Իսկ յորժամ ժիր երիվարք գյետինն ընթացս հանէին յանդ՝
Ցէտս ՚ի ծով ապիտակափառ , անդ քաջևթիւն իւրացանչիւր
Եղ ՚ի վեր , անգին ձիանն հարկանէին քաջ առագրիկ ,
Անդ փերեռեան քաջին քաջոյն ՚ի գուբս Ճայիկքն ասացէին շոյտ :
Ցէտ նոցուն յոլանային Դիոմեդեանքըն գեղապատք
Տրովացիք՝ ոչ յոյժ ՚ի բաց , այլ կարի շատ հուպ առ կըռան ,
Մինչեւ այն իրըն Թըւել՝ եթէ ՚ի կառն համբառնայցեն ,
Եւ չընչուղն ջեռնուին Թիկունք եւ լայն ուսք Եւմէնեայ .
Փանգի զգլուխն ՚ի վերայ նորուն արկեալ սըլանային :
Անցանէին իսկ Թերեւս եւ կամ յերկբայս առնէին գէթ ,
Թէ Գուշանին Ապոլոն՝ որդւոյն Տիգեայ սրտոմըտեալ էր ,
Որ ընկէց ՚ի ձեռաց նորա զմըտրակն արփիագեղ :
Արտասուք առ զայրացուկն յաչաց նորա Թօթափեցան ,
Զի զզամբիկըն տեսանէր երագափոյթ եւս յառաջեալ ,
Եւ զի իւրքըն պատժեցան գոռոզել առանց ինչ մըտրակի :
Իսկ Ապոլոն՝ որդւոյն Տիգեայ ՚ներպոզ՝ չէանց զԱԹենասս ,
Որ գնեալ վազվազակի եւ առ հասին հասեալ տարանց՝
Մատոյց ՚ի ձիասն զըզիչսն , եւ յերիվարսն յաչեալ կորով :
Եւ առաջ գհետ Ադմետի որդւոյն ալընդեալ սըրտմըտագին՝
Խորտակեաց ըզլուծ ձիոցն աստուածծուհին , սարտեան Ճայիկքն
Ա յար եւ անդր ըստ Ճանապարհն , եւ գլորեցան սայլքն յերկիր :
Եւ նա ինքն առ անուին հոլովեցաւ ՚ի բազմոցէն ,
Արմըկունք իւր եւ բերան եւ քրքնափոզք ցըտեցան շուրջ ,
Ճըմլեցաւ Ճակատն առ յօնս , եւ լըցան աչք իւր արտասուաք ,
Եւ ոգեղ ձայնին հառաչ ապօտացեալ նըւազեցաւ :
Իսկ Տիգեանն ՚ի կոմ եղեալ՝ ըզձիս վարէր սալաբմբակ
Ցոյժ քան զայլս յառաջագէմ , զի ետ ձիոցն Ադրենաս ոյժ ,
Եւ նըքին պարծանս , ոյր զհետ չէին Աորիդէս գայր Մենելաս :
Բայց զերիվարս հօր իւրոյ քաջալերէր Ախիլղեոս .

Գոն եւ գնաք գիք , ընդ ոլորս ըստէպ մըտիք ձեզ ըզձեպի .
Ընդ սոսին ՚ի հակառակըս մըտանել ոչ հրամայեմ՝
Ընդ Տիդեան քաջին ձիանս , ոյց առ աւելեաս այժմ Ադրենաս

Գարգեւեաց աշխուժութիւն եւ չուք փառաց յաւել նըմին.
Այլ զերիվարան Աորիգեան ըմբռնեցէք, մի յետնեսցիք.
Հայպա չոյտ, մի նախաոքինս Սեւուկ զամբիկն հեղուցու զձեզ.
Եւ քնաւ ընդհէր իցէ ձեզ յետնել, ով քաջք, եւ լքքանիլ:
Ահա եւ զայս եւս ասեմ, եւ ձըչմարտեաւ ելքէ 'ի գլուխ.
Ոչ եւս ձեզ տարցին խրնամք առ Նեստորի հովուին ազանց,
Այլ անգէն ընդ հուսպ լըձեզ սուր պըրընձով աստակեսցէ,
Թէ անփոյթ արարեալ՝ նըւաստագոյն տարցուք պարգեւ:
Այլ լըհետ պընդեցարուք, ձեպ տուք ազէ 'ի հապ ըշտապ.
Իսկ ապա յիմ պարանոց՝ խելս ինչ խառնել՝ հնարաւորել
Զի յանձկի ուրիք ուղոյն սրպըրդիցիմ. եւ չըվրիպեմ:
Զայս ասաց, եւ 'ի սաստից իշխանին ակն ածեալ նոցա՝
Վայր մի ուժգին ընթացան, եւ նոյնհետայն այնուհետեւ
Չնըստագոյն ուղղոյ նեղուց ինչ Անտիլոք եառեա արին:
Էր պախուռնն գեառոյն՝ ուր ձմերայինք մօրացեալ ջուրց
Խորխորեալ կը զարահեան եւ զվայրն ոքիան փոսացուցեալ.
Զգուշացեալ 'ի բախմանէ ամուսց՝ ընդ այն գնայր Մենելաս:
Անտիլոք առ 'ի չեզ մըղեալ ըզձիս սալաւորմամբ
Զարտուղի խուսափեալ յառաջ վարէր սուղ ինչ 'ի բաց:
Զահի հարաւ Աորիդէս եւ ձայն եբարձ առ Անտիլոք.
Խօլաւար ձիավարես, Անտիլոքէ, արդեւ ըզձիսդ,
Քանզի նեղ են մեզ անցքս, ընդ հուսպ ընդ լայնն անցցես յառաջ,
Գուցէ զեան երկոցունցս ածցես ընդ կառս իմ բախելով:
Զայս ասաց, բայց Անտիլոք եւըս քան զեւս յառաջ մըղեր
Մըտրակ 'ի կուշտ ասպնապաս՝ չըլըւելոյն իբր արարեալ:
Եւ որչափ ինչ գընդակին է կորովի ծըղեւք ձըգուն՝
Որ արկցէ երիտասարդ՝ հուժկու տիոցն առնել հանդէս,
Այնչափ 'ի բաց սըլացան, եւ Աորիդեանքն հարձեան ձայիկք,
Քանզի նա ինքնին կամաւ իսկ արագեալս 'ի վերթըլոյ,
Զի մի զձանապարհոյն ընդհատցին ձիք ասըտաքիկք,
Եւ ըզկառսն ապընգակոյզ չըրթեցուն վեր 'ի վայր հարեալ,
Եւ 'ի փոչի գլորեցին նոքին ձեռնակալն 'ի յապձուձիեան:
Եւ խարեաչէն Մենելաս գոչեաց առ նա կըշտամբանօք.
Անտիլոք, չիք որ քան զքեզ անօրէն յապգ մահկանացու.
Կորիր. զի ատոյգ ըզգօն քեզ չասէաք ազատիցիքս.
Այլ ոչ այգպէս, ծն եւ ծն, առանց երգման ասրցիս պարգեւ:
Զայս խօսեալ՝ առ երիվարսըն իւր խրախոյս եբարձ, ասէ.
Մի գոք ինձ ինչ կայք մընայք, 'ի սըրտառուչ մի 'նկըղմիք սուգ.
Վազագոյն նոցին քան ձեր պարտասեացին ծունկք եւ լծամուքք,
Զի անկեալ են երկոքին նոքա յաստեաց առուգուձեան:
Զայս ասաց, եւ յորքայէն աստեղ նոցա պատկառելով՝
Սաստկագոյն հարեալ արշաւ՝ հասին նոցա հուսպ հապըշտապ:

Նրատեսին արդիացիք անգ 'ի գլխին Հիոյն յատեանն,
Եւ նորա Թըռիչս առեալ փոխադրիկին գիշին ընդ գաշան։
Եւ հառեաց նախ գերիվարան Խզումնեաս կրեատացուց պետ,
Զի նրատէր արտաքոյ հրապարակին բարձր 'ի դիտի.
Եւ Թէպէտ եւ 'ի բացէ, զդուռնն լըսեալ՝ գայլըսն ծանեաւ,
Եւ նրշմարեաց գերիվարն երեւելի գայլովք զանցեալ,
Որ այլով ամենայնիւ յոտից ցըգլուխ երաշխ էր նա՝
Սպիտակ նիշ բոլորաձեւ լուսնատեսիկ 'ի ճակատն։
Ցոան եկաց՝ բարբառեցաւ առ հրապարակին արդիացուց.
Ո՛վ սիրելիք, առաջնորդք արդիացուց եւ գըրապետիք,
Ե՞ս միայն նրշմարիցեմ արդիոք ըզգիս, եմէ եւ գուք։
Ինձ այլք աստանօր յատակագիծ Թուին երկիւղք,
Եւ այլ ոք տեսանի կասկածիք, իսկ ոչն զանձինք
Արդեւրն յատակագիծն՝ ոք ժըղտպղիչն կին ցոյն վայր։
Քանզի նախ տեսի զնոսա զնըպատակաւն առեալ պարոյր,
Բայց նրշմարել չկարծեմ այժմ, եւ այլք իմ շուրջ չըրջանակաւ
Ընդ դիւրըն արուեսական ակընկատուցց կան 'ի գլխին։
Կամ զերծան 'ի վարուցէն գանգանատանդք, եւ ոչ զօրեաց
Գինգ ունել սանձ ըզկիսեան, եւ չալեզեաց Հակիրճ գնովիկ.
Անգ կարծեմ գըլխալ ըզնա, Համայն եւ գկատաղն խորտակիալ,
Եւ օգտեալ ըզՀայիկեան ասիան 'ի սիրտ մոլեգնութեան։
Յարուցեալ Հայեցարուք եւ գուք՝ զի ոչ Հանդիպիմ քաջ.
Ինձ Թըւի ասեալն լինել Էտոլացի այր 'ի զարմի,
Գետ յԱրգեանս, Հիսիոդոսին Տիգեայ Հետ քաջըն Դիոմեդ։
Ո յիլեանն երագ Էաս ասէ առ նա քաջահռչակ.
Զի՞ տարաժամ բանչալիս, Խզումնեաս, քանզի ահա
Բարձրագեաց ոչն զանգիկք Հետատես գնդ զգին տպաւորին գալս։
Ոչ տեսանի [illegible] գնացիս 'ի գետնդ տրգիացուց,
Եւ ոչ սրբատեսիլ ինչ անկարկին աչքդ 'ի գըլխոյդ.
Այլ 'ի բայ բանից անդուլ չադակրատես, չէ քեզ վայել
Լեզուագար լինել, զի գոն ատ քան ըզքեզ այլք լուսագոյնք։
Նոյն Հայիկք են նախաբշաւ՝ յատակագիծքն խակըզգանել,
Եւ մի'լեանքն, եւ ինքն առեալ գերեսանական յատակ տուրայ։
Սըրտմտեալ կրեատացուց ընդ նա պատճին՝ գխմախօսեաց.
Էաս՝ քաջդ խոգմբարբ՝ չարաչեզոտ, յայլ սմենայն
Տըրտպղոյն յԱրգիացիս, զի միաք են քեզ ապերասան։
Հանգոյս եկ, զերծատանի եւ կամ ըզգոյն գիցուք 'ի գրտա,
Գատաստաւք զԱտրիդեան Ագամեմնոն մեզ կացուցեալ,
Ո՞ր երկինք յատակըս էգեն. 'ի տայժս անկեալ ատցես 'ի միտ։
Զայս տատոյ, Ո յիլեանն յարեաւ անգէն երագն Էաս՝
Սըտմրտեալ զգրտացին՝ պատատախանի տալ խիստ բանիւք.
Եւ անշուշտ ինն անգրտացըն եւս անցանէր երեսցատնց Հետն.

Աքիլլ ի եթէ ինքնին չէր յարուցեալ եւ բարբառեալ.
Մի եւս այլ այժմիկ, Էաս եւ Իդումին, պայքարէսջիք
Դիմենիւք գաւրն բանիւք, քանզի եւ է խակ անպատեհ.
Նա 'ւանիկ եւ ցանուածք այլուստ ուսիք որ յայդ էիսեր:
Այլ բազմեալ 'ի հանդիսիդ՝ կալջիք դէտսին երիվարացն,
Ինքնին նոքա ներկրտեալ երազափոյթ 'ի յաղթանակ՝
Այսր առ մեզ եկեալ հասցեն, յայնժամ տեսջիք ամենեքեան
Զերիվարս արագիացուց՝ որ առաջինք եւ որ երկրորդք:
Զայս ասաց, եւ Տիդեանն յառաջ վազեալ մերձեցաւ յոյժ
Մըտրակեալ զուսըն անգուլ, ձիանն 'ի վազ՝ յուղին ձեռեալք:
Եւ փոշւոյն ցընցուղք անհաս ըզկառապետսն հարկանէին.
Կառքն ոսկեկազմ դըրուագեալ եւ անագով պատճաճազարդ
Ի վերայ գէր երագտոն երիվարացն, հազիւ թէ հազ
Հետս ինչ 'ի մանրը փոշւոյն ըզկնի անուց Թոլուսին խեչք.
Թըռչէին նոքա հապճեպ, եւ անդ եկաց 'ի հանդիսին.
Բազում քիչտն հասեալ ձիոցն յերկինս յաջտնէն եւ 'ի ջնիջաց:
Ինքն ոստեալ վազեալ 'ի վայր 'ի պատգամըսն կառաց անտի
Ցեցուցեալ զմըտրակն 'ի լուծն, եւ Սիմենիդես քաջ ջոկ վազեցաւ՝
Ձմըրցանակն էառ փուճով, կին եւ ունկնդիր եառոտանի,
Եւ ցընկերսըն մեծանձինս ասանել, եւ ինքն ըզձիան ելոյծ:
Ըզնորին ըզհետ Աքիլեանն Անտիղոս երիվարեր,
Ընդաւաւ՝ ոչ սրընթացիւք կանխեալ անցեալ ըզՄենելաւս.
Համայն եւ ամենայն վերագոռոն հուսպ վարեր ձիս Մենելաւս:
Եւ որչափ տաբատակաց լինին յանուշ ձի կառամոտ
Որ զհերն ընդ գաշտ ձըգիցէ կառքն հանդերձ մեծայորդոր,
Որոյ ծայրք ձարից ագռոյն չըփին ընդ հետս անուցն 'ի գիլ,
Եւ նա յոյժ մերձ ընթանայ, եւ ոչ բազում ինչ վայր 'ի մէջ
Ցարշաւել անդ իւրում ընդ լայնածիր դաշտագետինն,
Այնչափ յետնեալ Մենելաւս 'ի պատնէշըսդն Անտիղոբայ.
Իսկ յառաջ եւ գընդակի տատապրեաս 'ի քաջ մըտեալ,
Այլ 'ի ձեռս եհաս տա նա, զի յորդիքն ասէին զհետ
Ի զամբիկն ագամեմնեան՝ 'ի Սիւսիկ անդրըս գնասցիկ:
Եթէ այլ եւս երկոցունցն տատապրեսբ ընթացք յառաջ,
Անցանէր յայնժամ գնովաս, եւ ոչ կըրնէր 'ի տապակոյս:
Իսկ արի պաշտօնեայն Իդոմինի Մերիոնէս
Տեսընկէց մի կայր յետնեալ 'ի Մենելեայ մեծափառ.
Չի գեղապաշ երիվարք տատապամպոյնք էին նորա,
Եւ էր ինքն անհզմոտպոյն 'ի հանդիսիսեր յատապրեսբ:
Իսկ որդին Ագամեսեան եհաս վերջին յամենեցունց
Քարշելով զկառսըն չքնաղ եւ յառաջոյ վարեալ ըզձիս:
Զոր քաջոյն Աքիլեւս տեսեալ գեւցասէրն զրհատաւս,
Եւ կացեալ յարդիացեան ըզհեւսաւոր խօսեցաւս բանս.

Այրըն քալ հուսկ զերիվարան յետոյ վարէ զսալաբմբասկս ,
Այլ մըրցանակ՝ բեր տացուք նըմա զերկրորդն ըստ արժանի .
Բայց սակայն զառաջինն առեալ տարցի որդին Տիդեայ :
Զայս ասաց , եւ հաճեցան ամենեքին ըստ հրամանին .
Եւ զձայիկըն տայր նըմա 'սա հասանուելեան աքայեցւոց ,
Եթէ չէր Անտիղոս որդի մեծանձըն Նեստորի
Յարուցեալ եւ ընդ Պելեան Աքիլլեսի մրտեալ 'ի դատ .
Ո՛վ Աքիլլեւս , յոյժ սըրտնուցում ընդ քեզ Թէ զգան զայդ առնիցես .
Հանդերձեալ ես աւազիկ ըզյաղթութեանն հանել յինէն ,
Ըզմըտաւ ածեալ զի կատք իւր եւ ժիր ձիք հարուածեցան ,
Իսկ նա քանչ էր . սակայն ալարա էր աղերսել նըմա զանմահս .
Զայդ արարեալ՝ ոչ վերջին քան զամենայն գայր նա վարեալ :
Թէ 'ի գումի ընդ իւր գըշխա եւ ակրեալ է քառամ ազգիկ ,
Ե քեզ 'ի խորհուրդ առնի քաջաւմ , է եւ ալըղնձ ,
Եւ ոչխարք եւ աղախնայք եւ երիվարք սալաբմբասկք ,
Յայնցանէ հան տուր նըմին ապա յետոյ մեծ եւս պարգեւ ,
Կամ Թէ եւ այժմ իսկ ընդ հուպ , զի գովեսցեն զքեզ աքայեանք :
Այլ ես ոչ տայց ըզզամբիկն , եւ Թող եղիցէ 'նդ այսր 'ի հանգէս
Ումեք ուանք յարի արանց կամ իցէ 'նդ ես մըրցել բազկաք :
Զայս ասաց , իսկ Աքիլլեւս գիւցազնըն ժիր՝ ժըմռեցաւ ,
Խընդացեալ ընդ Անտիղոք , զի իւր ընկեր էր սիրելի .
Եւ գարձուած արարեալ ասէ առ նա զԹեւսեւորը բանս .
Քանզի հարկ առնես ինձ , Անտիղոքէ , 'ի համբարոց
Պարգեւել զԵւմիղոս , եւ զայդ եւս ես կատարեցից :
Տաց նըմա վարսպանակ զոր կապեցի յԱստերոպեայ
Ձպըղընձէն , զորով հեղուսած ջինջ անապի ջուրջ ածէ ծիր ,
Եւ յոյժ մեծագնի համաբերանգ յայգըս նոցան :
Ասաց , եւ սիմակվեալ յԱստռոպեան սիւնս ընկերն
Առնուլ բերել 'ի վրանէն , որոյ գնացեալ ածեալ նըմին ,
Եւ 'ի ձեռան եւս Եւմիղեայ , եւ ընկալաւ նա խընդուԹեամբ :
Ցոտն եկաց 'ի նոսին եւ Մենելաւս , ցաւագին սիրտ ,
Անհնարին բարկացեալ սըրտմըտուԹեամբ ընդ Անտիղոք :
Քարոզն 'ի ձեռս եդ նորին ըզգաւազանն եւ պատուէր եւս
Լուռ լինել արգիացուց , եւ զկնի ասէ գիցատիպն այր .
Անտիղոք , մըտաւորդ յառաջագոյն , զի գործեցեր .
Արարեր զփառս իմ յամօԹ եւ ննեղեցեր զիմ զերիվարս
Ցառաջ ըզքոյսդ մըղեալ ըզկարի յոյժ վառԹարագոյնս :
Այլ եկայք , հզիմակք արգիացուց եւ նահապետք ,
Դուտ արարքիք երկոցունցս 'ի միջ , եւ մի առ ընորհուկս ինչ ,
Զի մի ոք ատասցէ 'ի պըղնձազգեստ աքայեցւոց ,
Զըրպարտեալ Մենելաւն հարըստուԹեամբ զԱնտիղոքս՝
ՇորԹեաց գլնաց ըզձագին՝ ուր յոտեգոյն էին իւր ձիք ,

Սակայն ինքն առաւելեալ զինու զօրու եւ բռնութեամբ ։
Այլ օն առեալ ըզպատառատանդ արարիչ եւս . եւ ոչ կարծեմ
փաշաման 'ի դանայեանց ուսանիք կրթել, զի պարզ լեզի ։
Հայ՝ արի այսր , Անուիղք գիցասընուդ , ըստ իւսաանց
կաց կանգուն երիվարաց քոց եւ կառացրդ զառաջիւսս ,
ճապուկ մըտրակդ 'ի ձեռին՝ որով եւ այժմ իսկ վարեիր ,
եւ մերձեալ 'ի ձիոգ երգուիր յաչխարհակալն 'ի Պոսիգոն ,
Ոչ կամաւ գաս գործելով իմում կառացրս լեալ խափան ։

Ուշիմն Անուիղքոս եւս փոխարէն պատասխանի .

Այլ հանգարտ լեր , զի կարի կըրտսերագոյն եմ ես քան զքեզ ,
Գետականդ Մենելաս , իսկ դու երէց եւ վեհաւեաս ։
Խելամուտ ես զինչ իցեն պատանեկի առն վըրէպք ,
Այն զի միտք երագասուր , սակայն անօսր ըզգօնութիւն ։
Հանգիպիլ ապա քո սիրտ , իսկ ըզզամբիկս որ ընկալայ՝
Ես ինձէն քեզ մատուցից . Թէ խընգրեա մեծ եւս ինչ յիմոցս ,
Իսկ եւ իսկ ատալ քեզ կամիմ, քան Թէ յաւէժ քեզ զիւցանուդ ,
Ցաչաց ելանել , ամպարշտել եւ առ առատաձեռ ։

Ասաց եւ ած ըզձայիկն որպէն մեծանձրն Նեստորի ,
Ետ 'ի ձեռս Մենելեայ . եւ նորա սիրտն զուարթացաւ ,
Որպէս այն Թէ յուշնազարդ 'ի հարաւունս ցօղ շառաչուկ ,
Մինչ անգաստանք արտորեցից քըստմընաշօշ ձեռին վէտ վէտ .
Նոյն եւ քոյդ , Մենելաս , պարարեցաւ սիրտ 'ի ծոցիդ ։
Եւ ձայնեալ՝ ըզբանս առ նա բարբառեցաւ երագաթեւս .

Անուիղքդ , ազգասըռնալս եւ ես զիրկից այժմիկ ընդ քեզ .
Զի յառաջն ոչ զառանցեալ ինչ ոք էիր և ոչ խելար ,
Իսկ զարդիս ըզմիտս քո յաղթահարեաց պատանութիւն ։
Յայսմհետէ զգոյշ լինիր խորամանգել ըզվեհագոյնս ։
Զի ոչ այլ ոք յաքայեանց այլ զնս դիւրեաւս ցածուցանէր .
Այլ զի շատ առատապետ գոս եւ բազում ցուցեր վաստակս ,
Եւ հայր քո բարեբար եւ հատաղատ , քեմ ազգագոս ,
Եկից յաչերս քո յամն գէմս , եւ ըզզաբիկն շնորհեցից՝
Թէպէտ եւ քեմ իսկ էջէ . զի եւ ազգս լեզին հասաս ,
Թէ բնաւ չէ ինչ քեմ սիրտ փըքրոյսուռոյց եւ անոսպայ ։

Ասաց եւ ետ ընկերին Անուիղքեայ Նոյեմենի ,
Ըզձայիկն տանել , իսկ ինքն ըզգեստն սուտ փայլեունակ ։
Եւ Մերիոն վերկոսին քանքարս ոսկւոյն երարձ տարաս ,
Զի չորրորդ էր վարեալ . եւ հինգերիր մընաց պարգեւ՝
Դաշնաւբանքն կըրկնատալս , զոր Նեստորի եւ Աքիլլեաս՝
Ընդ ակուանքն որպիսացաց ածեալ , եւ մերձ կացեալ սակ .
Ընկալ եւ գնա զայս , ծերունիդ , եւ կացցէ սպաս քեզ 'ի պահեստ ,
Ցիշատակ լինել թագաւորին Պատրոկլի , զի ոչ եւս այլ
Տեսցես զինքն յարդիացիս . զայս այսպէս ասաց քեզ վարձանակ .

Քանզի ոչ մեռցցի գուսպարեացիս, ոչ ըմբշամարտ,
Ոչ յորգնեցեալ գումարեացիս և ոչ ոտիւք արշաւեացիս.
Չի արգելն խակ ալեւոյլ դըժուարակիր տապնապէ զքեզ։
Զայս ասելով եդ 'ի ձեռան, եւ ընկալաւ նա խընդութեամբ,
Եւ արկեալ առ նա ձայն՝ վերապահեաւ ըզքանս ասէ.
Այր զայդ ամենայն, որգեակ, ուղիղ բարբառեցար։
Սիրելի, ոչ եւս անգամք են 'ի հաստող, եւ բարձք ոսից,
Ոչ բազուկք յերկոցունց ուսոց թեւթեւս գըրգին թափով։
Ո՛ տայր զարբուն մանկութեանս եւ գոյր մարմնոյս կորով յաստիս,
Զերդ մինչ զարքայն Ամաւինկեւս յուզարկէին Եպիացիք
Ի Բուսպրաս, եւ էին ազքայրդիքն հանգիսապրիք։
Նըմանող ինձ անգանօր չքիայր ոք այր յԵպիացւոց,
Նա եւ ոչ 'ի գիւրատ, ոչ յԱտալիկն մեծանձանց։
Մուրցցի նըժան եդի զՆիմաստիգիս զՆոտոյն Ձետ,
Ի գոհէիսթ զՆիկէոս ըզԳերբոնեանն որ ինձ յարեաւ,
ԶԻփինկեաւ անցն յոտին արշաւ, թէպէտ եւ քաջ իսկ էր,
Իսկ նիզակաւ զանցուցի զՊոլիդորով եւ զփիլեւսիս։
Ախորեանքն երկոքին ձիով եւեթ գըրեցին զնա,
Բազմութեամբն յաղթող եղեալ, չարագինեալով յիմ յաղթանակ,
Չի մեծամեծ փոխարինք արկեալ կային այնմ հանգիսի։
Երկաւորք էին իւրեանք, ըզսանձն ունէր մին անըզգաց,
Անըզբաց ըզսանձն ունէր, յորդորէր միւսն մըտրակաւ։
Ասպէս զի էի երբեմն, այլ արդ կըրանրք անցցին 'ի մէջ
Ի Հըզնութիւնս այսպիսիս, ինձ հարկ անասլ է հէք ալեաց.
Սակայն անդ յայնժամ էի փառասուրեալ ընդ գերացուսս։
Այլ երթ արա հանգիսիւք զյուզարկութեանդ ընկերք գումն։
Իսկ զայս ես ընդունիմ մեռոք կամաց եւ ըզգաստհոգւոյ,
Չի յիշող ես միշտ ինձ զնոքանցիք, զսանձս անառս
Ի՛ արժան է զնս պատուել մեծարանօք յաքսիկեցիս.
Եւ քեզ դիք պարգեւեցեն փոխարէն ընդհս առատաձիտ։
Զայս ասաց. եւ զամենայն 'նէլեան դըրուատ լըւեալ գնէլեանն՝
Անց գընաց ընդ հրապարակն աքայեցւոց ակըմբահոյլ,
Եւ հցոյց ըզմըրցանակըս դըժընգակ կըռփամարտին։
Իջ ջորի մի ճըգնակեր ածեալ կապեաց յատենին անդ,
Վ հցեամեան, գեռ տըբմռեալ եւ անհնարին դըժոխասանձ.
Իսկ ապա պարտեզըն կացոյց ըսկի մի կըրկնատաշ.
Եւ հացեալ կանգուն յոտին բարբառեցաւ յարդիացեան.
Աստիգես եւ ամենայն առաջադարձ աքայեցիք,
Ահա երկեսա հընըրագոյնս առ այսոսիկ եւս հրամայեցիք
Ցառանձ կալ 'ի վերջիկ բըռնամարտիկ գուսպարեցդ.
Եւ ուր ասացի Ասպէնն պայազեսեմն հանուրց աքեանց վըհատ,
Ընդերքին վաստակաւքս ատարեալ 'ի վրան իւր երթիկ,

Իսկ մնանելայն 'ի պարտուճին ըղկըրկնատաշան առնէ բաժակ։
Զայս ասաց, եւ յարեաւ անդէն այր քաջ եւ վիճախարխ
Հըմտավարժ 'ի կըռփամարտս՝ Եպիտա ձնեցին Պանոպեան,
Եւ զուսուն ըղկնիքըցն բուռըն հարեալ բարբառեցաւ.
Մատիկ՝ որ զք բարձեալ տարցեն զըմպակըն կըրկնատաշաւ.
Իսկ ըզքորիս՝ ոչ զոք այլ կարծեմ տանել յաքայեցւոց
Պարտեալ զիս մըրցայնի, զի բըռնագոյն լինել պանծամ։
Ձիցէ շատ՝ զի տրուալ 'ի մարտըս գըտանիմ պատերազմաց,
Ձիք իսկ մարդում ամենայն իրաց լինել քաջհռմուտ։
Նա եւ զայս եւս յայտ առնեմ, որ եւ 'ի գլուխ ելանիցէ.
Զի զմարմինըն պատառեալ 'ի սպառ՝ զոսկերըսն փըշրեցից։
Խնամածուք ատ առ նըմա միաժողով կացցեն զտեղեւսաւ՝
Որ բարձեալ ըզնա տարցին ըզկոչնձեալն խոով կըռփագ։
Զայս ասաց եւ անմըռունչ պապանձեցան ամենեքեան։
Բայց յարեաւ Եըմա միոյն Եւբիալոս՝ այր գիցատիպ,
Զաւտան տըրցոյին Մենիոտեսի Յունգրանեան,
Որ գնաց երբեմն 'ի Թեզէ Լիգիպոսի մեհեան Թագաւոն,
Եւ եղեւ անգ յաղթող Կապմիացոց բաղաբեցուց։
Ընդ սըմին Թեւարկուրեամն կայր եւ Տիգեանն արքասէգ,
Սըրտապընդեր բանիւք յոյժ, ընդ յաղթութիւն կամեր նորուն։
Նախ մատոյց առ նա զկամար գօտւոյն, ապա յետ այնորիկ
Եօ ըզնըրացս արտեւստագործ գիսակահանաց եղեն վայրի։
Երկոքին կազմ յօրինեալք անցին 'ի մէջ մըրցարանին,
Եւ ամբարձեալ գէմ ընդ գէմ միանգամայն զկարշնել ծըղնս՝
Դիմեցին, եւ ընդ միմեանըս խառնեցան ձեռըքն ծանուցք։
Եւ կուիւն սաստիկ հասաւ ծնօտից, եւ քիրան յորդեալ վիժէր
Ամենասա յանդամոյն. իսկ խոյացեալ Եպիտա քաջ
Թոպեաց զայս բըռըջջելուն՝ որ այլ չի կաց յակաստանի,
Զի խախտեալ խարխարեցան անգամըք նորա սպրճատպայծառք։
Իբր 'ի քրտինել ծովըն 'ի շունչ հիւսիսակին Թինգա առնու ժամին
Ի լօռաւէտ ծովիզեր, եւ Թռուխ ալիք ընկճան ըզնա,
Զնոյն ոստեալ կըռփահարն, իսկ մեծամարտըն Եպիտա
Բռուն հարեալ յարոյց ըզնա, եւ չոքով եղեալ սիրտն ընկճեր
Բերէին ըզնա 'նդ երասան՝ ոտից խըտոց գնալով 'ի քարշ,
Ինքն արիւն Թանձրը Թըքնոյր եւ ոտկանէր այսր անդր ըզպըւսխ.
Եւ տարեալ հանգուցին յիւրեանս, զի էր նա յայլոյ խելս,
Եւ ինքեանք երեսեալ առին ըզսարկաւագանըն կըրկնատաշաւ։
Իսկ Գելհանն՝ այլ իմն երրորդ եղ 'ի մէջն անգ գուպարած՝
Ի գանայեանց ցօտցեալ տեսիլ՝ ըզդըժբընդակ ըմբշամարտին.
Յաղթողին՝ մեծ իմն յոյժ հռոտանի հրապարակական՝
Համարեալ աքեանց յիւրեանս երկատասան եղեն գընաց.
Իսկ առնըն պարտուցյ՝ կին մ' 'ի մէջն ածեալ կացոյց

Բազմարուեստ ձեռահմտուեամբ՝ չորից եզանց ՚ի համարի :
Եւ անդ յոտըն կացեալ յարդիացին ասաց ըզբանս .
Օ՜ն եւ այսմ մըրցանաց հանդիսաւորը արիք ելէք :
Զայս ասաց , եւ մեծն Էաս յարեաւ եկաց Տէլամոնեան ,
Ցարեաւ եւ Ոդիսեան խնամատարեզ եւ հնարագէտ :
Երկոցունն գօտի ածեալ ելեալ ՚ի մէջ կըռուանոցին՝
Ըզմիմեանց գիրկընդխառըն բռուն հարին հուժկու բազկօք ,
Որգունակ տանըն բարձու հեծանաձիգ դարանաւանդք
Չոր զդուշացեալ ՚ի Թափով հողմոյ մածոյց հիւսըն ճարտար :
Եւ Թիկունքըն ճռընչեցին ՚ի կաշըմբուռն հըզօր ձեռաց
Ըզդժըզեալք ուժեզապէս , եւ հոսեր քրտըն խոնաւուտ .
Եւ այտուցք արիւնըռուչ կապուտակեալք ելին ՚ի վեր
Խիտ առ խիտ ՚ի կոպս եւ յառաջ , խակ այնք անգամ գետապրեին
Ըռ անձուկ յաղթանակի՝ վասն յօրինեալ եռոտանեայն :
Ոչ Ոդիսեա ապշեալքել զարկուցանել կարէր յերկիր ,
Ոչ Էաս զօրէր , զի ՚նդդէմ կայր Ոդիսեայ սաստիկ կորով :
Իակ յորժամ տաղտկացուցին ըզբարձաղէն աքայեցիս ,
Ցայնժամ մեծն առ Նէաս բարբառեցաւ Տէլամոնեան .
Բազմահնարդ Ոդիսեա Լայերտածին գիւցազնաբնունդ ,
Ամբարձ զիս , կամ ես ըզքեզ , Արամազդայ յանձն ամենայն :
Ընդ բանին ամբարձ ըզնա , բայց Ոդիսեայ խելս իմացեալ՝
Հաս եհար զկարճ ոլոքացն յետուստ կոտակ , զանգամին ելոյծ ,
Ցերկիր ընկէց յորասյատակ , փըշաս ՚ի լանջըն եւ Ոդիսեա :
Ի զընին կայր ժողովուրդըն հիացեալ զարմանալեօք :
Արի գիւցազն Ոդիսեա երկորդ եւ ինքըն գործեաց գուն ,
Ըարժեաց խոն մ՚ ՚ի գետնոյն , բայց վերացոյց ինչ ոչ ասկոյն ,
Այլ ըզնունդս իւր կըրնկեալ՝ երկրըն անդ հաստ առ ՚ի մեռանիլ
Թաւալ յերկիր պընռնկեալ գըլըր եւ ՚ի փոշի Թաւթաւեցան :
Եւ երրորդ եւս անգամ կանգնեալ անդրէն ոգորէին ,
Թէ ինքնին իակ Աքիլլի չէր յարուցեալ եւ արգելեալ .
Մի եւս այլ գօտեմարտիք եւ մի ճընչիք խոշտանգանօք .
Երկոցունգ է յաղթութիւն , եւ զոյգ պըսակս առեալ գնասջիք ,
Չի եւ այլոց եղիցի նահատակել աքայեցւոց :
Զայս ասաց , եւ ունկընդիր լեալ նոցա յոյժ՝ հնազանդ եղէն ,
Եւ ՚ի բաց ընկենալ զիւղին՝ ըզպարեգօտեան արկին զանձամբք :
Իակ Գէլեանն այլ եւս անդէն եզ մըրցանակս՝ երագութեան ,
Թակոյկ մի արծաթի ճարտարագործ , տանէր վեց մատ ,
Աստուեղեալ յոյժ գեղով ընդ ամենայն երեսս երկրի ,
Չի գործեաւ էր բազմարուեստ սիդոնացւոց գեղայօրէն ,
Չոր արանց փեռնիկեցւոց ածեալ ընդ ծով մըթնատեսակ՝
Եւ ընդ նաւաց հանդըրուանս անցեալ եւտուն Թոասայ ձիր ,
Եւ ըզնոյն՝ գինս ընդ ոգւոյն Գրիամոսի ՚նդ Լիկայեանայ

Դիւցազին Պատրոկլոսի եւս Եւնէոսըն Յասոնեան։
Եւ կարգաց զայն Աքիլլեա 'ի յաղթանակ իւր մըտերմին,
Որ ոտիքըն սրընթացիք Թեթեւացոյն ոք լինիցի.
Երկրորդին՝ ետուց արշաւ մի յաղթանդամ Ճարպապարոյր,
Կէս քանքար ոսկւոյ յետնոյն, եւ յԱրգոսեանս կանգնեալ ասէ.
Օ՛ն եւ յայս մըրցուքիւն արիք եւքէք 'ի գուպարիլ։
Զայս ասաց, եւ Որիլեանն յարեաւ անդէն երագն Էաս,
Որ ինքեան յարեաւ ըզգաստ, ապա զաւակըն Նեստորեան՝
Անթիլոք, որ զամենայն մանկահասակս ոտիք գըլէր.
Եւ անցեալ կացին կարգաւ, եւ ցուցանէր զկէտն Աքիլլեա։
Ի գըլխոց ասպարիսին զերծեալ արշաւ նոցին գընայր.
Սըլացաւ փոյթ Որիլեանն, ըզկնի սուրհայր Որսեաս քաջ
Հուպ առ հուպ, զոր օրինակ գեղեցկամէջ կընոջ կըրծից
Արընթեր յոյժ բէչըն կայ, զոր հըմայաբար ձըգէ ձեռաքն
Ցարկանել թեզան յառէջս, եւ մեռ առ լանջըս իւր ունի.
Ախոռէս մերձ եւ Որսեաս ազրատաբար անդէն, եւ 'ի թիկանց
Հարկանէր զկեռասըն ոտիք՝ մինչ չեւ փոշեայն հոսեալ 'ի չոլքի,
Եւ 'ի գլուխ նորին ըզլուծնէն հեզապէս գիւցազնըն Որսեաս
Անդ՛ակի Թեթեւ Թռուցեալ. գունդն ազայեան աղաղակէր
Առ սրտփօղն յաղթանակի եւ խրախուսէր ըզպիւթաստիրան։
Ա՛յլ մեռ յետս ընթացեալն եկեալ՝ անդէն անդ Որսեաս
Առ մեղուահն Ամենաս պատառեցաւ յիւրում սրտին.
Լուր, դիցանոյշ, եւ օգնական ոտից խոց հաս բարերար։
Զայս ասաց ազօթելով, եւ Ամենաս լըւաս գայլ՛աս,
Եւ զանգամանն եդ փոքրոգիս, զոտս եւ ըզձեռան իւր 'ի վերուստ։
Իակ մինչ կայրն առաջն սլանալ Թըռչէր 'ի մըրցանակն,
Անդ էաս լըսըրծեցաւ յընթացս՝ հարեալ յԱմենասայ,
Որանօր մեծապոռոչ զենեալ եզանց հեղեալ կայր կոյ՝
Զորս 'ի վերայ Պատրոկլի վարեաց 'ի սպանդ ժիրն Աքիլլեա,
Եւ յոտսն առ արշաւոյ ըզցաւ բերան նոցա եւ ատեք։
Իակ գիւցազն Որսեաս հասեալ բարեաւ՝ աճապարեալ
Բարձ տարաւ ըզգեհակոյին, եւ ակընձոյն էաս առ ըզպատճառն,
Եւ կալեալ զեղջերէ վայրի եզինն՝ եկաց կանգուն,
Եւ զքակորըն Թըքթըքեալ՝ բարբառեցաւ յարդիպոս.
Ո՛վ ազէտ, օն եւ օն հարուածեալ զոտս աստուածոյնին՝
Որ վազուց մայրօրէն Որսեայ մերձ կայ ձեռընտու։
Զայս ասաց. բոլորեալքին գնովաւ քաղցրիկ ծիծաղեցան։
Իակ Անթիլոք ըզգեհինն առեալ տարաւ իւր մըրցանակ
Ծըղտեալով, եւ 'ի մէջ արդիացւոց զայս ասաց բան.
Աստղից, բարեկամք, ամենեցուն ձեզ գիտակաց,
Զի արդ ահա եւ անմահք պատուէն զորեարըն հինաւուրց.
Զի էաս դոյզն ինչ յինեն երիցագոյն է հասակաւ,

Իսկ այս ազգի նախնականի եւ յառաջնոց ՚ի մարգիանէ ,
Եւ զինքն յատեխ յուժի ասէն ծերունի ժիր զբժոխամարտ
Ի գուսպար գաղշապարաց յոգեյոյզս , բայց ՅԱբէլէայ :
Զայս ասաց պանծացուցեալ ըղձեմեւոտնքն Պէլխան :
Աբէլի պատասխանի առ նա տրտնալ բարբառեցաւ .
Անտիլոք , ոչ ընդունայն ինչ գովուեմիանքդ եղիցին քեզ ,
Այլ ես ինձէն առասիկ յաւելից քեզ եւ կէս ասպանդ :
Ընդ ասելն եւ եդ ՚ի ձեռան , եւ ընկալաւ նա բերկրալիր :
Իսկ Պէլխանն՝ առեալ նիզակ մի հան ՚ի գուբս երկայնաստուեր ,
Եդ ՚ի մէջ հրապարակին , եդ եւ ասպար եւ սաղաւարտ ,
Կազմածք Սարսիգոնի՝ զոր ՚ի նմանէն կապեաց Պատրոկլ .
Եւ կանգուն արձանացեալ բարբառեցաւ յարգիացիս .
Արս երկուս յորդորեմք ազգականս՝ առ այսօրիկ ,
Զի զքեզեալ ըստացողին , առեալ ըզզինեզէն մարմնահերմ՝
Աւասիկ երախանիս միանոց ՚ի փորձ առնել հանդէս :
Որ կանխեալ ոք յառաջ ՚ի գէղեցիկն հասցէ մարմին
Եւ մրխեալ հարցի յընդերս ընդ զէն ՚դարիւն բռտորաբուխ ,
Տաց ըզսուրս արծաթազամ գեղապանծոյժ ըզմրակացի՝
Զոր բարձի յԱտերոպեայ . իսկ ըզկազմածքըս զայսոսիկ
Երկոքին հաւասարակ առեալ տարցին ժառանգութիւն ,
Եւ խրախճանս առատապէս նոցա ՚ի վրանս յօրինեսցուք :
Զայս ասաց , եւ յարեաւ Տիլեանենանցն մեծն Էաս ,
Ցարեաւ եւ Տիդեանցն կորովն Դիոմեդէս :
Եւ ոտքս՝ յերկոցունց կողմանց զբահեալ զատ յամբոխէն ,
Երկոքին եւս յաստպարէս անդրը մատեան վառք ՚ի գուսպար՝
Սոսկալի հայեցուածովք , զբմանք կալան ընաւ զաքայեանս :
Իսկ յորժամ ընդմացեալ եկեալ հասին մերձ առ միմեանս ,
Եղեալ [illegible]
Ապա Էաս ընդ ասպարէն բոլորչի եհար ըզնա՝
Ի մարմինն ոչ ժամանեալ , զի պահպաներ ներքուստ զբրահ :
Իսկ Տիդեանն ՚ի վերուստ այնուհետեւ մեծ վահանին
Ցուշն անգուլ հարուած կրշռեր փայլակնաբեր սիպհին սլաքաս :
Անդ յայնժամ զԷաստյ յահի եղեալ աքսորեցուց ,
Հրամայն հռուն գագարել եւ հաւաստար առնուլ սրտակ :
Եւ գնեցաքն ՚ի Տիդեանն ըզմարտապուն ընձեռեալս մեծ
Հանգերձ բերեալ պատենիքն եւ բարեկազմ կամար գօտեամբն :
Իսկ Պէլխանն եդ գունա քրծուար մի երկաթոյ շանթ ինքնաձոյլ
Զոր երբեմն ընկենոյր Էտիոնէի մեծ զօրուվքեան .
Այլ երագոտն Աբէլեաս գնեցաքն զինքն էր ըսպանեալ
Եւ բերեալ զայն նետուածն՝ ըստացուածովքն այլովք հանգերձ :
Ցառն եկաց կանգնեցաւ , բարբառեցաւ յարգիացիս .
Հայդ՝ արիք եւ ոք ՚ի սոյն հանգէս լինիք նահատակել :

Թէպէտ 'ի մեծ յոյժ հեռից սքանչացին անդք ուրուք պատրոյգ,
Ի պիտոյն ընդ բոլորմունս ամաց հընձից ուշիցէ զայգ.
Քանզի ոչ հովիւ նորա կամ հերկահար յերկաթոյ պէտս
Երթիցէ 'ի քաղաք, այլ գոյն առ ձեռն մատուցանէ:
Զայս ասաց, անգէն յարեաւ մարտիկն գոռ Գոլիաքեան,
Ցարեաւ եւ գիւցախաւրն Իէոնտեայ կընճեղ կորով,
Եվ էաս Տեվամոնեան եւ Եպիտս գիւցազնային:
Անցին 'ի կարգ, եւ ըզգուշան առաուտածայինն առ Եպիտս,
Եւ ձրգեաց պըռատակեալ 'ի ծաղր հատան ազեանք բոլոր.
Իէոնտեաս չառաւելն արիասական ընկէց երկրորդ,
Իսկ երրորդ արձակեաց Տեվամոնեանն մեծն էաս
Ի հատաւթուրն բազկէն, եւ 'սա բոլորին անցոյց նըշանս:
Այլ յորժամ ըզգուշան էառ Գոլիաքեաս քսյամարտիկ,
Ցոր չափ այր ոք անդէորգ ըզհովուականն ընկենու ցուպ,
Եւ այն ձախր առեալ Թըռչի յերամացեալ երընչըաց ջոկս,
Նոյնչափ եվ քան տասպատիան ազիան, եւ այրք հանին ճաղիկս:
Եւ յարուցեալ համհաւթեցից մեծազօրին Գոլիաքեանց
Ի խորափորն ածին նաւ ըզմերկացեալ Թագաւորին:
Իսկ նա զկապուտակ երկաթ՝ արանց եղ ազեզանց,
Եգեալ տասըն փայտատ, եւս եւ գակուս 'ի Թիւ տասանեակ.
Եւ տընկեալ կանգնեաց ըզկայմ կապուտացուածս նաւափայտի
Ցաւազնիս՝ 'ի հեռագոյն, եւ ընդ այն նուրբ առասանաւ
Ա՛ռ կապեաց զտասանէն ըզգոգոլոնն մի ազաւնեակ:
Ցայն հրամանն եւս ձիգ գընեալ. որ զաղաւնին հարցէ գոդոլ,
Զամենայն բարձեալ տապարս եւ 'ի խորանն առեալ տարցի.
Իսկ որ վրիպեալ 'ի հաւէն՝ 'ի լարն եւթէ դիպեցուսցէ, —
Չի է նա խոնարհագոյն, — եւ նա զուրագարն առնուցու:
Զայս ասաց, եւ արքային Տեվկրի յարեաւ կորովութիւն,
Ցարեաւ եւ Մերիոն՝ Իդոմենի ազինգ ազգականային:
Ըզվիճական 'ի գըլխատոց առեալ սպընձէի՝ Թեթափիկին.
Նախ Տեվկրի հասեալ վիճակ, ետ կորովի ձըգեաց անգին,
Այլ չեզուե ուխտագիր ազեղնաւոր աստուածորգւոյն
Անդրանկաց գառանց զոհից մեծապայծառ զենուլ ըսպանդ:
Սըխալեաց 'ի Թըռչնոյն, զի նմա խանգաց զայն Ապոլոն,
Այլ եհար յառաջանն՝ 'ի կապ հաւուն՝ հուպ առ մագիլն,
Եւ ըզկարն 'ի սպառըսպուռ խրզեաց հերձակըն գըժընդակ.
Նա ալացեալ ետ ընդ ետ փախեաւ յերկինս, եւ լարն յայնժամ
Թաւալցեալ էջ ընդ երկիր, եւ ազայեանք հարին պայթիս:
Փուճացաւ Մերիոնէս հան 'ի ձեռացն ըզպայնալիճն,
Իսկ ըզնեան ունէր առ ձեռն. իբրեւ ընդ գիրկըս մրտանէր,
Ովիսըս եղ նոյնժամայն կորովաձիգն Ապոլոնի՝
Անդրանկաց գառանց յաշոից մեծապայծառ յալել ըսպանդ:

Յանին 'ի քարձունս ընդ ամպովք արկեալ զդողոջոլն զազաւնեակ՝
Մինչդեռ Հնոյր առեալ չըրջէր, խոցեաց նեղըոյ Թևոյն ընդ մէջ.
Թոյն անց փըքրինն, իջեալ զոտիւք Մերիոնի հարաւ յերկիր,
Իսկ հաւիկն 'ի կայմ՝ ընտանալ կապուտաց ուն լաստափայտին՝
Կախեաց զուշն, եւ Թըռչարանքն անկան ընդ նոյն Թաւափետուրք.
Եւ Թևթեւ յանգամոց՝ Թըռեաւ հոգին, իսկ ինքն անկաւ
Բացագոյն 'ի տեղւոջէն. հայէր ամբոխն եւ ազանչանայր։
Մերիոն ըզփայտատասըն տասանեսին առեալ եբարձ,
Եւ զկացինըն Տեւկրոս տարաւ 'ի նաւս իւր գոգաւորս։

Ա՛յլ սակայն Պելիասծնին գեղարդըն մի երկայնաստուեր
Եւ սան մ՝ 'ի հուր դեռ անփորձ՝ ծաղկաւետեալ, եղեն արժէք,
Բերեալ եդ անդ յատանի, եւ արք տիգաղք յարեան կացին.
Յարեաւ Աթրիդես Ագամեմոն իշխանազնեա,
Յարեաւ եւ Մերիոն ժիր սրբանման Թգամենի։
Իսկ քաջոն Աքիլլեւս գիւցազն ասէ 'ի մէջ նոցա.

Աւրիդէս, քանզի գիտեմք քանի գըլես զամենեսեան
Եւ քանիօն յուժգնութիւն եւ յարդնընկէց ես վէհագոյն,
Ապա քո զմըրցանակըս զայս կալեալ՝ չոգ 'ի խոր նաւս,
Իսկ զաշտէն՝ գիւցազանըն մատուսցուք Մերիոնակայ,
Թէ նոցա եւ դու արդարն մըտագ հաւանի. ինձ հաճոյ է։

Զայս ասաց, չըմբռնացաւ արանց ազգային Ագամեմոն։
Մերիոնի եւս նա զմըկունգըն ազգնձազէն, եւ նոյն գիւցազն
Ի նաւիըսին աւանդէր Տալիբիոս զչքնաղ պարգեւն։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

---

## ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ՁՈՐՐՈՐԴ

# ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ու դադարէ Աքիլլէս 'ի Թշնամանելոյ զմարմինն Հեկտորի, ընդ որ դժկամակ լեալ դից, առաքէ Թետիս յԱրամազդայ պատգամ առ նա՝ տալ զնա ընդ փրկանաց հօր իւրում. հրաման առաքէ եւ առ Պրիամոս՝ երթալ տանել փրկանս առ Աքիլլէս եւ փրկել զնա. եւ նա յօժարափոյթ կազմեալ բազում պարգեւօք՝ ելանէ ընդ քաղաքն։ Հերմէս հրամանաւ Արամազդայ 'ի կերպարանս ազնիւ պատանեկի ընդ առաջ ելանէ նմա, եւ առաջնորդեալ տանի մինչեւ 'ի խորանն Աքիլլեայ. բանք նորա ընդ միմեանս։ Շնորհէ ծերոյն մարմին որդւոյն, զոր առեալ դառնայ ընդ աշալուշն 'ի քաղաք՝ ներքին Հերմեայ առաջնորդութեամբ. սուգ եւ ողբք բոլոր քաղաքին. եւ ապա յապարանսն արքունի՝ աշխարանք Անդրոմաքեայ, Հեկաբեայ եւ Հեղինեայ ընդ ձայնարկու կանայս. Թաղումն Հեկտորի։

# ՀՈՄԵՐԻ

# ԻԼԻԱԿԱՆ

## ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵԻ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՓՐԿԱՆՔ ՀԵԿՏՈՐԻ

Երախանըն լուծաւ, ցըրուեցան այր խրտքանչիւր
Ի նաւան երթեալ երագտնա, եւ առնէին ընթրեաց ըսպաս
Եւ անոյշ քնոյ յոգւոյն. իսկ Աքիլլեւս զոգս հարկանէր
Ցուշ զընկերն ածեալ սիրուն, եւ ոչ ներհուծին ամենագրաւ
Նըւաճէր զինքն, այլ գառնայր եւ կողմանէ շըրջէր 'ի կողմ
Առ գունդ սիրոյ մանկուհեան եւ արուհեան Գաւրսկիւոսի։
Եւ որչափ ինչ միանգամ տարաւ ընդ իւր եւ ժուժկալեաց
Մարտից արանց եւ ցաւոց՝ ընդ խեռ ալեաց անցեալ ընդ փորձ,
Ջայն ուշ 'ի կուրծս արարեալ՝ հեղոյր արտօսր յորդավըտակ.
Էր զի անկեալ ընդ կողաց, էր վն յորսայս, էր 'ի բերան,
Ցարուցեալ տապ 'նգ ծովափն 'ի ձեմ գընայր յուզնատրխուր։
Զըվըխակեր 'ի նմանէն ոգեղէն ծագուածն ընդ ծով՝ ծովեղր։
Այլ 'ի կառոյն գըծեալ զեկվարաձանն երագաշխոյժ՝
Եւ զՀեկտոր յետկուաբ կապեալ զոտիցն առ 'ի քարշել,
Եւ երիցս ըզՄենիոեան մահացուցն ձըգեալ չիրմաւ,
Դառնայր հանգչէր 'ի վրանին, արկեալ ընդ հող զոյն 'ի յերեսս։
Իսկ բերեալ Ապոլոնի գութ եւ ընդ առնըն մեռելոյ,
Ի մարմնոյն հեղքէր զարատ՝ պատեալ ոջոյկն յատպարն ոսկի,
Զի ա՛ի 'նգ քարշ ածելն ըզնա՝ կեղեքեսցէ ծըռէնս 'ի ծռէնս։
Այսպէս սա պըրոմըռեալ՝ Թըշնամաներ զդիւցազն Հեկտոր։
Բայց հայեցեալ ընդ նա դիքն ողորմեին երանաւէտք,
Զքաջագործն Ապոլոսսոպան յորդորէին գոլանալ գազտ,
Որ այլոց ամենեցուն հաճոյ եզեւ, բայց ոչ Հերայ,
Եւ ոչ Պոսիդոնի եւ ոչ խաժակն օրիորդին.

Այլ կայծն որպէս նախուստ յառնել ըզսուրբըն գիշերս,
ԸզՊրիամ եւ զժողովուրդն առ 'ի փառսուէն Աղեքսանդրի,
Որ երգիծ զաստուածուհիսդ յորժամ եկին յիւր հանգըրուանս,
Եւ պատուեաց զայն որ մատոյց նըմա զջըժնէ հեշտ ցանկութիւն:
Այլ 'ի ծագել յայնմհետէ երկոտասան առաւօտուն,
Գուշակն յայնժամ Ապոլոն բարբառեցաւ 'ի դիցն ակումբ.
Անգութ էք, դիք, փնասակարք. ո՞չ ապաքէն երբեմն Հեկտոր
Ձեզ զանդեայց եւ զընտիր ընտիր այծից եկեզ ըզԹամբս.
Իսկ դուք այժմ, եւ յետ մահուն, չհանդուրժեցէք Թափել ըզնա,
Զի տեսցէն ամուսինն ըզնա եւ մայր իւր եւ որդեակ,
Եւ հայրըն Պրիամոս եւ ժողովուրդք, եւ այրեսցեն
Փութապէս ըզնա 'ի հուր, եւ արասցեն յուղարկութիւն:
Այլ վիրագին Աքիլլեայ կամիք չընորհս տանել, աստուածք,
Որում ոչ միտք են ուղիղ, ոչ սիրտ 'ի լանջս ողորմելի,
Այլ հանգոյն իմն առիւծու խըժդըժականս ուսեալ գիտէ,
Որ մեծաւ մըղեալ ուժով եւ վիսական ըմբռնմբռնութեամբ՝
Ի մարդկան խաշն ընԹանայ յափըշտակել իւր կերակուր,
Նոյն Աքիլլեւս կորոյս զողորմ, եւ պատկառումն ինչ չիք 'ի նմա,
Որ Թէպէտ մեծապէս փնասէ մարդկան, Թէպէտ օգնէ:
Ապաքէն եւ զառաւել ոք սիրելին կորոյս ուրեք,
Զեղբայր հարազատ ըզհամամայր եւ կամ զորդեակ,
Աշխարէ եւ կականի, այլ հուսկ ուրեմըն դադարէ.
Զի տընկեցին 'ի մարդիկ Հրամանք հոգի համբերատար:
Սակայն դա՝ զդիւցազն Հեկտոր, ըզքաղցր արեւն յաչացն հատեալ,
Ըզկառաց կապեալ ձըգէ զշիրմաւ սիրուն ընկերակցին:
Իսկ այդ ոչ Թէ վայելուչ ինչ է նըմին եւ ոչ յօգուտ.
Գուցէ ակն ինչ քաջութեան իւրում չարաչար՝ [redacted] մեք,
Քանզի [redacted]:
Ի ցասումն ընդ նա բըրդեալ լուսածըղին ասէ Հերա.
Ճըշմարտեալ եւ այդ քո բան, Արծաթաղեղն, ելցէ 'ի գլուխ,
Թէ զՀեկտոր զուգապատիւ ընդ Աքիլլի համարիցիք:
Այլ Հեկտոր մահկանացու, եւ ըզկընոջ դիեալ ըստինս.
Իսկ Աքիլլեւս է զաւակ աստուածուհւոյ զոր իմ ինքնին
Ի սնուցեալ եւ գայեկեալ եւ տըւեալ առն յամուսնութիւն,
Պեղեւսի՝ որ քան ըզբնաւս ըզբոսահաճոյ գտաւ անմահից.
Եւ դուք դիք ամենեքին 'ի հարսանիսն եղէք հաղորդ,
Դու իսկ փանդռամբդ 'ի ճաշն էիր, զովող չարաց՝ միշտ ուխտադրուժ:
Առ նա պատասխանի ամպրոպայինն ետ Արամազդ.
Հերա, մի զըժտիել ամենեւին ընդ աստուածոց,
Զի ոչ նոյն եղիցի գոյին պատիւ, բայց եւ Հեկտոր
Սիրելի յոյժ աստուածոց յԻլիացոնակն էր մարդկանէ,
Որպէս եւ ինձ, զի երբեք զհաճոյ ձօնիս չառնէր ապախտ,

Ոչ արդար դահամունք պակասեին բնաւ յիմ բաղինս,
Ոչ նըւէրք եւ ոչ ձեռնձերք. որ այդ է մեր բաժին պատուոյ։
Բայց ՚ի բաց Թողցուք բառնալ գաղտագողի զարին Հիկորը,
Զի եւ չէք հընաբ Թաքչէլ յԱբիւխ, առ որում կայ
Ցանկորդեալ միշտ պահապան մայր իւր ըղձիւ եւ ըղձիչեր։
Այլ Թէ ոք յաստուածոց երԹեալ ձայնէ զԹեոխս առ խս,
Տաց խորհուրդ մի հանճարեալ՝ որով ինքնին իսկ Աբիւխեա
Ընկալեալ ՚ի Պրիամէ փըրկանս՝ անդրէն տացէ զՀեկտոր։
Զայս ասաց, եւ մըրկոտն յարեաւ Իւխ տանել պատգամ՝
Եւ ընդ մէջ Սամոսի եւ Իմբրոսի աւազարին
Ոստեաւ ՚ի ծով Թրխասիպ, եւ հեծեծեին ջըրոցն անգունդք։
Նա մըխիրճ հարեալ սուզաւ խորս ՚ի խորոց իբրեւ զկապարն
Որ ՚ի ծայր վայրապատն եղին եղջեր ըստորինչեալ
Հասանէ մահաբեր հրմակերացըն լուղակաց։
Եւ ՚ի գոգ քարանձաւին գիտ ըղԹեոխս այլովքն հանգերձ
Որ ակոսին զիւրեաս առեալ, կոյին ծովեզին աստուածուհիք.
Ինքն ՚ի խումբ պարուս նոցին ըստ զանըստագիտս տգիտին օրհնս
Որում հեռի յիւր աշխարհէն մահ յարգաւանգ մընայր Տրոյս։
Մաստուցեալ երագոտն Իւխ առ նա բարբառեցաւ.
Արի, Թեոխս. կոչէ անեղծ խորհըրդագէտն Արամազդ։
Եա Թեոխս արծաԹԹամիկ աստուածուհին պատասխանի.
Իսկ զի՞ առ իս մեծն աստուած յըղէ հրաման. ես պատկառիմ
Ցատուածս անդրըս խաւնել, զի ցաւք անԹիւ են ՚ի սըրտիս։
Այլ երԹայց, ոչ ՚ի գերեւ ինչ զոր ասյցէն լեցի պատգամ։
Զայս ասացեալ մեծաշուքն յաստուածուհիս արկաւ ըղձօղն
Ըղձուխ՝ քան զոր եւ չէր ինչ տըխրեւրանգ արկանելի։
Նա գընաց, եւ մըրկոտն Իւրաց Իւխ կարապետեր,
Եւ հերձեալ ըղնոքօք սահնալ գնայլին ալիք ծովուն։
Եւ եղեալ ՚ի ծովեզերըն սըլացան ՚ի վեր յերկինս,
Եւ գըտին ըղՕրըսանենեանն ահեղագոչ եւ գոյըս համեստ
Զի զնուաստ կոյին բառնալ երջանկատես աստուածոցն յատկիք.
Ինքն առ հօրն Արամազդայ նըստաւ, տեղի ետ ԱԹենասն,
Իսկ Հերա զնըւագն ոսկի գեղգեղափայլ տըւեալ ՚ի ձեռանն՝
Եւ բանիւք սուներ ուրախ։ Թեոխս Էարդ եւ ետ անգրէն։
Աստուածոց հայրն եւ մարդկան առ նոսա սկիզբն արար խօսից.
Ցուխանոս, աստուածուհիք եկեր Թեոխս, Թէպէտ սըրտում,
Եւ առդ ՚ի սիրտդ անմոռաց՝ զոր ես ինձէն իսկ գիտացի.
Այլ եւ այնպէս մերկացայց՝ յոր պէտս ըղքեզ կոչեցի այսր։
Ահա աւուրըք ինն են զի կռիւ բանսմարտի յանմահս յարեաւ
ԶՀեկտորի գիսականէն եւ զՀինաւերն Աբիւխի.
Գոլանալ յորդորէին ըղքաջագէտն Արգոսասպան,
Սակայն ես Աբիւխի նօթձեմ զայս փառս եւ ըղպատիս՝

Զմեծարանս քո եւ ըղձեր պահպանելով միշեւ յապայս ։
Փուճա երթ ՚ի բանակն եւ առուր պատուէր քոյմ զաւակիդ ։
Պատմեա զդիսըն ցասուցեալս , եւ սըրտմտեալ զիս մանաւանդ
Ցանմահիդ բոլորեցուսց , զի զայրագին հոգւով մուէալ՝
Առ կըրկնակոր նաւահաքն ուներ զՀեկատոր , եւ ոչ դարձոյց ։
Թէ երկիւղած ինչ է յիւնէն՝ Թող տայ զՀեկատոր ընդ փըրկանաց ։
Սակայն ես առ մեծանձնըն Պրիամոս յղեցից զԼուխս ,
Յաքայեանց երթալ ՚ի նաւս եւ փըրկել զիւր սիրուն որդեակն ,
Եւ ընծայս հաշտարարս սրտին տանել առ Աքիլլեւս ։
Զայս ասաց , լըսաւ Թետիս արծաթեթաթիկըն դիցանոյշ ,
Եւ յարեաւ սլացաւ էջ Ոլիմպեականն ՚ի գագաթանց ։
Եւ հասեալ ՚ի խորանս որդւոյն իւրոյ՝ եդեալ ըզնա
Զի հաս կըլեալ հեծեծեալ , եւ սիրատուր ընկերք պատեալ
Թիրամիք խըլեամ տարեալ պատրաստակին նըմին ըզշուն ,
Եւ ոչխար մեծ գեղեցեալ զենեալ ՚ի վրանըս նոցա կայր ։
Մատեաւ մայրըն մեծարոյ եւ անց նըստաւ իւր աւրնէթեր ,
Եւ ձեռամբըն փայփայեալ ըզնա՝ ձայնեաց եւ խօսեցաւ ։
Ցի՛ըր , որդեակ իմ , ՚ի սուգ եւ սըրտմտութիւն ընկղմեալ խոր՝
Ըզսիրտ քո հաշեացես , ոչ կերակուր քերեալ ՚ի յուշ ,
Ոչ անկողնիս ։ այլ բարւոք է ՚նդ կին սիրով ամուսնանալ ։
Քանզի ոչ յերկարակեաց ինչ լեցիս ինձ , այլ ահա կայ
Մօտալուտ զոսխըրդ քեզ մահ եւ Օրհասըն բըռնաւոր ։
Արդ փուճով ունկն ինձ մատո ։ յԱրամազդայ գամ քեզ հրեշտակ ։
Խոժոռեալ ըզդիան ասէ , եւ առաւել զնիզն ըզսարեալ
Ի հանուրց անմահից , զի բարկասիրտ կատաղութեամբ
Առ մահկանացու նաւինեբոյդ պահեալ զՀեկտոր՝ չեռուր ՚ի գոբա ։
Այլ արդ ճն արձակեսցիմք եւ փո փրկանս ընդ գնասցին ։
Երազեան Աքիլլեան պատասխանի տընեալ ասէ ։
Այդպէս լիցի ։ որ զփըրկանսըն մատուսցէ՝ տարցի եւ զդին ,
Եթէ զայդ Ոլիմպականն յորդոր սըրտիւ տայ ինձ պատուէր ։
Այսպէս սոքա ՚ի նաւսց անդ հանդիսին մայր եւ որդի
Խօսս ՚ի մէջ առնէին երազաթեւս բանիւք բազմիք ։
Իսկ Ըղրուանեանն Յիլիոս ՚ի նուիրական յարոյց զԼուխս ։
Արի երթ , Խրիս երազ , Թողեալ ըզգահդ Ոլիմպեական ,
Տար պատգամ Յիլիոն առ մեծասիրտըն Պրիամոս ,
Գթաւոր Թագի լինել սիրուն որդւոյն երթեալ յաքայեանց նաւս ,
Եւ պատարագս Աքիլլեայ տանել սըրտին իւր ողորկիչս ,
Առանձին , եւ մի՛նդ իւր այլ ոք ՚ի տրոջեանց երթիցէ այր ։
Նըւիրակ ոք ծերագոյն ընդ իւր եդեալ վարել զձորձան
Եւ ըզսպանն ամուսահոլով , ապա գարձեալ յոտանն անդրէն
Ըզմարմինն առնուլ տանել՝ զոր Աքիլլեւս ըսպան գիւցազն ։
Մի անկցի ամենեւին ՚ի միտս իւր մահ եւ մի ահ ,

Զի առաքեցոյդ այնպիսի առացուք նրմա զԱրգոստապանն՝
Որ ածեալ միանձն առ նոյն ինքն Աքիլլեա հասուցանէ։
Եւ յորժամ ՚ի խորանի անդ կացուսցէ զինքն Աքիլլեայ,
Նա ասացեալ ոչ, այլ եւ զայլսն ամենեսին սրգիելացու.
Զի ասպիրատ ինչ ոք չէ, ոչ անապգակ, ոչ ոճրագործ,
Այլ յայր ազերսաւոր անհայեցեալ մեծաւ խնամով։

Զայս ասաց, եւ մրրկոտն Իոխա յարեաւ տանել զպատգամն.
Եւ ՚ի յարկսն Պրիամու հասեալ՝ եգիտ ձայնս եւ լալիւն,
Որդիքն ըզհարքն ՚ի գալթին չուրջանակի յահուռն բոլոր՝
Արտասուեալք ըզպատմուճանս իւրեանց Թըրմեալ ոգոցիւն.
Ի միջի անդ ալեւորն պատառեալ ծածկեալ յօթոց,
Եւ բազում ՚ի գլուխ ծերոյն ու՚ի պարանոց ցանեալ աղբեւք,
Յոր Թաւալեալ եւ արկեալ էր լնաձեռն ափովք իւրովք։
Դըստերք իւր եւ հարսունք կոծ յապարանս անդ Չայլէին,
Ուշ ՚ի կուրծս սրկեալ նոցուն որ միանգամ քաջքն յոգնաթիւք
Ի ձեռաց սպրկաւոր զինուորեալ Հոյլն տապստաս։
Եկն եկաց առ Պրիամն պատգամաւորքն Արամազդայ
Եւ ասէ դաչըն ձայնիւ, այլ քըստմեծեցին մաքսիկք ծերոյն.

Դարդանեանըդ Պրիամէ, քաջ լեր ՚ի սիրտ, մի երկնչիր,
Ոչ չարեաց ինչ խորհըրդով, այլ բարեխոհ ընդ քեզ մըտաք
Հասեալ կամ առ քեզ, եւ եմ բանբեր Արամազդայ,
Որ քեզ եւ ՚ի հեռուստ մեծաւ զբնթով արդահատէ։
Պատուէր տայ քեզ Ոլիմպեանըն՝ գրաւաթափ առնել զՀեկտոր,
Եւ ընծայս Աքիլլեայ տանել սըրտին իւր հաշտարարս,
Մինաւուր, մի ոք ընդ քեզ ՚ի տրովացուցդ գնասցէ այր,
Նըւիրակ մի ծերունի ՚նդ քեզ երթիցէ վարիչ ընդ ոտից
Եւ վաչիցդ անուաղըմչից, որ եւ բարձեալ զմեռեալն անդրէն՝
Զոր սպան դիւցազն Աքիլլեւս, դարձեալ յոտսն այսըր բերցէ։
Մի՛ անկցէ ամենեւին ՚ի միտս քո մեռ եւ մի ապ,
Զի առաքեցոյդ զինուցի մեծացն ՚նդ քեզ՝ Աքգամեմնոնեան,
Որ ածեալ տարցի զքեզ մինչեւ առ նոյն քակ Աքիլլեւս,
Եւ յորժամ ՚ի վրանի անդ Աքիլլեայ զքեզ կացուսցէ,
Ոչ նա սպանցէ, եւ ոչ Թոյլ ումեք տացէ յամենեցունց.
Զի ոչ չամբուշ ինչ ոք է, ոչ անզգայամ, ոչ ժանաւաժուռ,
Այլ գրեթեւս առցէ խնամովք ազաչալուր երեսաց ակն։

Եւ զայս այսպէս Թեղեւսան Իոխա խօսեալ՝ եւ մեկնեցաւ։
Եւ նա հրամանս առ որդւոցն անուսհալով ջրերաց յոսկեակ
Կազմել հանգերձել, եւ ՚ի վերայ կապել սապատ.
Եւ նա ինքն երթեալ էջ ՚ի մեծարանաց բազմաթուրեան,
Ցեղեւնի, բարձրաձեղուն, զեղուն ընչիք պատուականաց.
Եւ ՚ի ներքոյս զամուսին իւր զՀեկտոր ձայնեալ ասէ.

Ցիս, այ հէք, յԱրամազդայ գիմաց հրեշտակ եկն Ոլիմպեան,

Ցաքայեցւոյն երթալ նաւս եւ զսրբելիս փըրկել որդեակ,
Աքիլլեայ տարեալ ընծայս սըրտի իւրում ողբագանան։
Սակայն ես ասա դու ցիս, զինչ Թըւի քեզ ի մըտի քում.
Չի հոգիս խակ գըլխովին եւ սիրտըս զիս յորդորէ յոյժ
Գընալ անդր ի մեծ բանակն ազայեցւոց եւ ի նաւկնեաւր։
Չայս ասաց, եւ ձիչ բարձեալ կընոջն արար պատասխանի.
Եղուկ ինձ, և յո՞ գնաց խնամատուԹիւնդ որով էիր
Առ օտարս եւ իշխեցեալսդ քո երբեմըն մեծանուն։
Ի քաշտիան ազայեցւոց զիմդրդ կամիս երթալ միայն,
Առնըն ակն յանդիման՝ խոչոչ որդւոց քոց վերագին
Բազմաց եւ կորովեաց. քո երկաԹի է սիրտ անշուշտ։
Չի Թէ զքեզ արկցէ զբըռաւմբ եւ առաջի սեաղէ սչացն՝
Այրըն այն անագորոյն եւ գըրժագառ, չազգասիրացի,
Եւ ոչ ակն ինչ քեզ տեղի. այժմ առանձինն նըստեալ ի տան
Լացցուք առ ծունըր, զի նման բըռնաւոր բախտ ի ծնընդենէն
Չայս ի Թեսըն մանեաց, մինչ էրկնեցի գնա ինքըն ես,
Ի ծնողաց իւրոց հեռի՝ կուր երազոտն անկանել չանց
Առ առնըն ժանտի, զորոյ ես ահ Թէ զլեարդն որցեալ
Մոլըզգայլեալ ծանծաքէի. այն փոխարէն լինէր նրգուոյս։
Քանզի ոչ առ վաստուԹեան ինչ Թէ նորուն ըսպան ընձա,
Այլ ի վերայ սրտովացւոց եւ լանջագեղ մինչ տրտուռհեաց
Ախոյեան արձանացեալ կայր աներկիւղ եւ անփախուստ։
Ալեւորըն Գրիսամոս աստուածծանման՝ կըրկնեալ ասէ.
Ի բաց կաց, զի գնալ կամիմ. եւ մի գուռ ինձ ի տան խնամ
Լինիր հաւ չարագուշակ. քանզի եւ ոչ յանկուցես զիս։
Չի այլ ուրուք յերկրածնաց հրամայն Թէ ինձ էր առաքեալ,
Ծորոց ենն ըզձատատուռիք, [illegible]
Գոյր [illegible] եւ տալ բացուստ ի բաց հրաժեշտ.
Իակ արդ զի ես լըւայ տեսի զաստուածծուհին դէմ յանդիման,
Երթամ, եւ ոչ ապատիտ եղիցի բանն. իակ էԹէ ինձ
Մեռանել առ պղընձազգեստ ազայեանց նաւս իցեն հրամանք,
Կամիմ. Թող միանգամ գըրկախառնիմ ընդ իմ որդեակն,
Եւ ապանցէ զիս Աքիլլեւս, զողբոցս եւեԹ Թափեալ փըղձուկս։
Ասաց, եւ զարկեղացն ըզգեղեցիկ եզաց խըփուննս.
Եւ հհան անտի խլատեռս երիսատասան չըքնաղագեղս,
Եւ Թիկնոցս երիսատասան մեկնակս, եւ նոյնչափ պատառուննս,
Եւ ամպռնս նոյնչափ ընտիրս, եւ առ նոքօք չասպիկս այնչափ։
Եւ ոսկեայ կըշռեալ եզարձ ընդ ամենայն տասըն քանքարս,
Ա՛ռ երկուս հրաւիրայլ կաճառայս եռատաղնիս, եւ սանըս չորս,
Ա՛ռ բաժակ մի գեղեցիկ՝ զոր արք Թրակեանք եռուն ներմա
Մինչ չոգաս հրեշտակութեամբ, չըքեղ պարգեւ, յոր չըինայեաց
Ծերունին ի տան իւրում, ցանկացեալ յոյժ սըրտի մըտաք

Թափել զորդին սիրելի. եւ զորովացիան առհասարակ
Արտաքսեր ՚ի գաւառէն կրակիզել բանիւք սաստեալ.
Արիւք երիվայք ՚ի կորուստ, արհամարհանք, այպանալիցք.
Եւ ձեր սուգք չկիցեն ՚ի տան՝ զի յիս եկիք յորդել Թախիծ.
Ձի ձեզ շատ՝ զի Հրոմանեանն Արամազդ զիս ցաւովք եհար,
Զի կորուսի զորդիս քաջ. այլ խելամուտ լինիք եւ գուք,
Զի լինիք այսուհետեւ աքայեցւոց յոյժ դիւրածախ
Ցեղ նորա վախճանելոյն. քանզ սակայն իմ մինչ չեւ եղեալ
Քանդելոյ քաղաքիս եւ սատակմանն ականատես,
Գնացեալ երիվանայգեմ ՚ի տուն գԺոխոց Սանդարպետին:
Ասաց, եւ մանկանացն խոչէր զարան որ տագնապեալ
Ի ծերոյն ելանէին. իսկ նա յորդիսըն կարկաչէր,
Նախատեալ ըզՀելենոս, զՊարիս եւ զԱխիլն զԱգամեմն,
ԸզՊատմոն, զԱնտիփոնոս եւ զՊոլիտես քաջամարտիկ,
ԶԴէիփոբ, զՀիպպոթոոս եւ ըզԼիմոս զարմանալին:
Ինձնագունդ ոտքս հզաման ասոյր ալեւորըն մեծաստաց.
Ճեռնցաքոյթ, զաւակք չարք եւ անբնական. ո՞ր Թիկ բոլոր
Հակառակ դուք փոխանակ սաստակելիք զերագ նաւուքն:
Ինձ եզեւ չուառականիս, զի ծնայ մանկաի քաջակորով
Աստ ՚ի Տրոյա լայնանիստ, յորոց չասեմ պահեալ մնացորդ.
Ըզմեստոր դիցանման եւ զՏրոփէ՛ոս կառամարտիկն,
ԸզՀեկտոր՝ որ էր աստուած ՚ի մէջ արանց, եւ չէր նըման
Զաւակի մահկանացուի առն երեւեալ, այլ աստուածոյ.
Ըզատաս կորոյս Արէս, եւ համբուրն Թռչան դըսրսովք,
Սըտաքօսք, կաքաւիչք, ՚ի պարանոցիկըս հրմռավարժք,
Գառանց եւ ուլուց ժողովըրդեանն յափըշտակիչք:
Ձե՛ւ էիք տակաւին փուԹով ըզսայլն ինձ պատրաստեալ
Եւ բարձեալ զայս ամենայն, որպէս յուղի անկանիցիմք:
Զայս ասաց, եւ նոցա զհին հարեալ ՚ի հօր սաստից
Հանին ՚ի գոգս ըզյորդանէն անաւաքըրկիկ եւ ըզրկիկըս,
Գիշերիկ եւ Նորածիկըս, եւ կապկեցին ՚ի նմա զսպատան.
Ինուցին եւ ՚ի ցըցէն ըզՀորհմուտ սամեացն ըզուռծ
Տօսախ, կրմբաւոր եւ յերիւրեալ օդալսմբազ:
Ընդ լըծոյն եւ ըզվոհն առեալ բերին զինըննկանգնեան.
Ագուցին զլուծն ՚ի քեզին գեզաչիսակ՝ յառաջըն իւր,
Եւ ՚ի սեպ անգըր քեզոյն արկեալ յետին զօղամանեանին.
Եւ երիցս սաստ անտի կաշկանգելով ՚ի կուռմ պորտոյն՝
Ապա սրբրկեալ կարգ ՚ի կարգ՝ ըզծայր փոկոյն ոլորեցին:
Եւ բերեալ ՚ի գանձէն՝ գիզին ՚ի սայլն ՚ի սրբըսատաշ
Ձանգաւ եւ զանհամար ըզՀեկտորեան գրկախոյն փըրկանս:
Լըծեցին եւ ըզՀորհս կարծրասրմռակըս սայլատիպս,
Ձորս երբեմն Պրիամեայ Միսեանք հառաչ չըքեզ պարգեւ:

Ընդ լծծով արարքին եւ զերկվարսըն Պրիամու
Զոր ծերն ինքնին մուցանէր ՚ի քերածոյ բըստեալ մըտաւ ։
Ըզսուտ լծծին ՚ի բարձրայարկ անդ ապարանս
Նըվիրին եւ Պրիամոս հանճարիմաստք ՚ի միտս իւրեանց ։
Հեկաբէ՝ սիրտ ՚ի բերան մատեաւ եհաս հուպ առ նոսին՝
Ցաղջ ձեռին գինի անոյշ ոսկի նուագաս , զի նուէր հեղեալ
Ապա գնասցեն , եւ ձիոցն հանդէպ կացեալ ձայնեալ ասէ ։
Արամազդայ հօրն ամէ ձօնեա , եւ ազերսեա գառնալ ՚ի տուն
Ախորէն յարանցն ոխերմից ։ որովհետեւ հոգիդ ըզքեզ
Ի մահկան անդըր մըղէ՝ բըռնաւաբերեալ ինձ յականայս ։
Այլ ապաչեա զՋըրուանեանն Իգայաձեմ զամպրոպաթոռի
Որ զէտսն այսր ՚ի Տրոյա եգեալ ըզքնաւն խակ տեսանէ ,
Եւ հայցեա զՀաւըր զոյն , զերազ հզօրացոյն՝ որ եւ նըզին
Սիրելին է ՚ի հաւատց եւ մեծագոր կորովութեամբ ,
Ցաղջ կուսէ , զի քովին աչօքդ եղեալ ականատես՝
Ցայն ապաստան գնայցես ՚ի նաւս էրատձէի դանայեցւոց ։
Խակ ԹԷ չայցէ Արամազդ ահեղամռունչ զերըրն հրեշտակ ,
Ոչ եւս ես այնուհետեւ ասց քեզ հրամանն յորդորագիտ ,
Թէ եւ յոյժ եղէ լինիցես , յարգիպացւոցն երթալ ՚ի նաւս ։
Պրիամոս աստուածանման՝ պատասխանի տըւեալ ասէ ։
Ո՛վ կին դու , պատուերանիդ այդմիկ չեզեց անունկընդիր ։
Ար Արամազդ ձեռս համբառնալ լաւ է , Թերեւս ողորմեսցի ։
Ասաց , եւ ետ հրամանն մատակարար աղախնոյն ծերն ,
Հեղուլ ջուր յըստակ ՚ի ձեռան , եւ ազախինն եկեալ եհաս
Շըռնիճ եւ կուժ ՚ի ձեռին ։ լուացեալ , զբաժակն առ ՚ի գնոջէն
Եւ կացեալ ՚ի մէջ բակին՝ ազօթս առնէր , նուիրէր գինի
Հայեցեալ ՚ի վեր յերկինս ։ եւ ձայն տըւեալ [illegible]
Ա[illegible] Տուր հասանել ինձ սիրելի եւ գըթալի առ Աքիլլեւս ,
Եւ ըզհատ առաքեա , զԹեթեւս հրեշտակ , որ քեզ ինքնին
Սիրելագոյն է ՚ի հաւս եւ մեծազօր ուժեղութեամբ ,
Ցաղմէ կուսէ , զի եգեալ ականատես իմովս աչօք՝
Ցայն վըտահ՝ երթալոյ ՚ի նաւս էրեգամէի դանայեցւոց ։
Զայս ասաց ազօթելով , լըսեաւ նըմա զգօնն Արամազդ ,
Եւ անդէն յերկաց զարծուին՝ զանվրիպագոյնն յօդապարիկս ,
Ըզգեաւթոյրն որսական , զոր եւ կոչեն խայտախարիս ։
Եւ առն ընչաւետի բարձրաձեղուն առագաստին
Որչափիք ինչ են գրանդիքն ամրակառոյց եւ պընդափակ ,
Նոյնչափ էին հոլաթեւք նորա Թռուցեալք աստի անտի ,
Երեւեալ նոցա յաջմէ , եւ յոտանին վերայ պանայր ։
Խընդացին նոքա ՚ի ճեպ առեալն , ամենեցուն զուարթութեան սիրտք ։
Փութացեալ ալեւորին եւ ամբարձաւ ՚ի կատըս իւր ,

Եւ վարեաց ընդ անդաստանական եւ ընդ գաւիճին որոտագոչ։
Յառաջոյ Յերդիին ջորիք ըզսայլըն քաւանձգուէզ
Զորս Իդէոս վարեր Հըմուտն, եւ երիվարքն յետոյ կուաէ
Զորըս ծերըն ատգնապէր ձեռիբ ըստէպ մըտրակ ՚ի կուշտ
Հատանել զքաղաքամէջն. այլ սիրելքն առհասարակ
Ողբագին գնային ըզհետ՝ որպէս ՚ի մահ ընթացելոյ։
Իսկ յորժամ ըստ ապատն ելին նոքա հասանել ՚ի դաշտ,
ՅԱխիոն անգրէն նոքա դարձ արարին՝ որդիք եւ հորք։
Սոքա էանցին վերնոյք ահեղագոչն Արամազդայ
Յերթալն ընդ գիւրն, եւ տեսեալ՝ յուզեցան խնամքն ընդ ալեւորն,
Եւ խակոյն ձայնեալ զորդին իւր սիրելի զՀերմէս՝ ասէ.
Հերմէս, քանզի քեզ հաճոյագոյն է քան այլոց,
Լինել առն ընկերակից, եւ ումմ կամին ես հեշտալուր,
Արի էջ, եւ զՊրիամոս յաքսէեցւոց խոր նաւատորմ
Անյանձն ածէ, զի տեսցէ եւ ապի ոք ապի, եւ ապ ՚մասցի
Յայլոյ գտանողեացդ զինչիս հասցէ ՚ի Պէլիսանան։
Ասաց զայս, ոչ անտեսանէաց Աքրոտատեան պատգամուաբն,
Եւ կապեաց անդէն ՚ոտիւքն ըզթեւամոյկսըն գեղեցիկս,
Ոսկեղէնս, անեղծականս՝ որ զնա բարձեալ Թառւցանէին
Ընդ նայն տարր եւ ընդ անհուն երկիր՝ չընչոյ հողմոյն ՚ի զդպ։
Էառ եւ զգաւազանն՝ իւ արկանէ յաչսըն Թըմբիր
Արանց՝ յորոց կամի, եւ զայլս ՚ի քնոյն զարթուցանէ.
Զայն ՚ի ձեռն առեալ սլանայր հարբստաբուռն Արգոսասան։
Եւ հհասս վազվազակի ԱՆՀՀսպոնտոս եւ ՚ի Տրոյս։
Խաղայր գընայր կերպացեալ ՚ի պատանի Թագաւորազն
Այն ինչ դեռ հուժիկու յարբունս, որր քաղցրանոյ չ են աստիք իւր։
Արդ նոքա իբրեւ վարեալ ըստ մեծն անցին Իլեայ չերիմ,
Կացուցին ըզձորիսն եւ զերիվարս ըմպել ՚ի գետն,
Զի անկեալ էր յերկիր եւ ազնմոզք եղեկորոյ։
Այլ ՚ի մեռուստ հայեցեալ Նըւերակին՝ եռաս զՀերմէս,
Եւ ձայն ՚ի գրեամեռ կոյս արարեալ բարբառեցաւս.
Տես քաջ, Դարդանեանդ. ուշիմ մըտաց հասեալ կան իրք.
Այր տեսանեմ, եւ կարծեմ Թէ զմեզ ասէն աստակեացէ։
Այլ եկ ծն երիվարոքըս փախիցուք, կամ փարեացուք
Ըզձընկուքն աղերսասկյց, զի ժ գիտէ գարձցի յորոմ։
Զայս ասաց, եւ միտք ծերոյն խառնեալ եղեւ յոյժ սըրատաֆափ,
Ի կարեամ անդամոցն իւր քըսամընկնին խըրձնացան հերք,
Գահուցեալ եկաց, այլ ինքըն Ըհհայաւեան հուպ մատուցեալ
Զձեռանէ աղեւորին կալեալ եհարց եւ խօսեցաւս.
Իսկ յո՞, հայր, այսպէս գյովանաց եւ ըզքորիս վարեալ գընաս
Յանմահհասկան գիշերի, մինչ այլք ներկին մահկանացուք։
Եւ չերկեաւր ինչ դու քնաւ յահագնացայտ աքայեցւոց.

Որ ոխերիմ Թըշնամիք չուրջանակի զքեւ մնծեալ կան.
Ցորոց Թէ զքեզ ոք տեսցէ յերագասլաց սեաւ գիշերիս
Բարձեալ այդչափ կարասի, զինչ լինիցին քո միտք յայնժամ.
Ոչ դուն ինչ առոյգանձն ոք եւ ընկերք քո ծերունիդ,
Ի վանել ըզվրիժագործ ոք ձեռներէց եկեալ յեզեռն:
Իսկ ես ոչ ինչ գործեցից քեզ չար, նա զայլս եւս հալածեալ
Մերժեցից 'ի քէն, զի հօրըս սիրելւոյ զքեզ նըմանեմ:

Եւ նըմա պատասխանի Պրիամոս ծերն աստուածանման.
Ցիրաւի, սիրուն որդեակ, այդպէս է այդ որպէս ասեզ.
Բայց եւ ինձ ոք յաստուածոց ունի դեռ զայլ իւր հովանի,
Որ այդպիսի ուղեկից ընդառաջել ինձ առաքեաց՝
Բարեհըշան՝ իբրու զքեզդ ըզքանչելի յանձն եւ 'ի գեզ.
Իմաստուն ես եւ մըտաք եւ 'ի ծնողաց բարեփառից:

Եւ նըմա պատասխանի պատգամաւորն Արգոսասպան.
Եւ կարի քաջ, ծերունիդ, զայդ ամենայն արդարս ասեր.
Այլ եկ ասա ինձ եւ զայս, եւ պատմեացիս հրաշալրատուիթեամբ.
Սիրէէ գանձըս բազում եւ պատուականս յրլես ուրեք
Ան արս օտարազգիս, զի գէթ դոքին մնասցեն քեզ ոչ.
Կամ Թէ քնաւքդ ահաբեկ լըքեաւ Թողուք զԻլիոս սուրբ,
Չի այր քաջ այնպիսի կորեաւ գընաց՝ քոյին որդեակ,
Չի եւ 'ի վայր ինչ ոք չէր քան զաքայեանս 'ի պատերազմ:

Պրիամոս աստուածատիպ ծերն եւ նըմա պատասխանի.
Իսկ դու, քաջդ, ո՛վ իգես, եւ յորպիսի ծնողաց սերեալ,
Որ զկորուստ հէք որդեկից գեղեցկապէս ածեր ինձ յուշ:

Պատասխանի եւ նըմա պատգամաբերն Արգոսասպան.
Փորձ առնուս զիս, ալեւորդ, ըզքաջն Հեկտոր արկեալ 'ի հարց:
Իմ ըզնա բազում անգամ 'ի փառաշունչ [illegible]
[illegible]
Կոտորել զարգիացիս 'ի սայրատուր մնջեալ ալզենիւ.
Հիացեալ կայաք մեք. զի Աքիլլեւս ընդ Աորիդես
Ցոխըս մըռեալ՝ չըտայր Թոյլ չահատակիլ 'ի գուպալած:
Ես նորին եմ պաշտօնեայ, նոյն եւ զիս ած նաւ բարեկերտ.
Ի նորա Միրմիդոնացն եմ, եւ ինձ հայր է Պոլիկտովր
Մեծատուն, իսկ այժմ յեղեալ յալեւորոյթ այդպէս ըստ քեզ:
Են նորա եւ վեց որդիք, եւ ես նըմին եմ եօթներորդ.
Ընդ նասին արկեալ վիճակ՝ ինձ ելին եհաս գալ այսր ըզհետ:
Այժմ 'ի նաւացն 'ի գաշտ ելի, զի եւ վաղիւ ընդ այգ այգուն
Ճակատեսցին զտասանիւք 'ի մարտ խայտակն աքայեցիք.
Քանզի 'նք նիսան են տաղտկացեալ՝ կապակոտորք 'ի պատերազմ,
Եւ ոչ զօրին Թագաւորք աքայեցւոց սանձահարել:

Եւ նըմա պատասխանի՝ աստուածակերպ ծերըն Պրիամ.
Իսկ արդ ծառայ Թէ իցես Պելլեւսածնին Աքիլլեսի,

Օ՛ն ուրեմն առեալ պատմեա ինձ զամենայն ճշմարտութիւն,
Թէ որդեակն իմ կայցէ առ նաւսն արդեօք, թէ Աքիլլէս
Ըզնա յօշ յօշ կոտորեալ ընկէց իւրոցըն շանց 'ի գէշ:
Եւ նըմա պատուիրակն Արգոսասպան պատասխանի.
Ոչ կերան, ով ծերունիդ, դեռ եւս ըզնա շունք եւ ոչ հաւք,
Այլ անկեալ նոյնպէս դընի առ Աքիլլեայ նաւն 'ի խորանսն,
Եւ ահա երկոտասան օր է նըմա զի անկեալ կայ,
Ոչ մարմին նորա ժողխի, եւ ոչ որդունք զինքն հարկանեն,
Որ սովորն են զարս ուտել ըզխոշոշեալսըն յԱրեաց:
Արդարեւ ըզդամբանաւ սիրեցելոյ իւր ընկերին
Անողորմ ածէ զնա 'նդ քարշ յառաւօտեղէն լուսոյն ծագել,
Սակայն ոչ ապականէ. եկեալ քեզէն իսկ զարմասջիր
Զի՛արդ առոյգ փափկամորթ դընի լուացեալ յապաժուժէն,
Եւ ոչ իւիք ինչ պըղծեալ. կըցեալ և վէրքըն բովանդակ,
Որչափ ինչ խոցեցաւ, զի շատք ըզզէնսն հարին 'ի նա:
Այսպէս գիքն երջանկաւէտք հոգ խընամոյ տանին որդւոյդ
Եւս եւ յետ մահուն իւրոյ, զի սիրելի սըրտից է յոյժ:
Զայս ասաց, եւ ցընծացեալ պատասխանի ետ ալեւորն.
Ո՛վ որդեակ, անշուշտ բարի է անմահից նուիրել ձօնս.
Զի եւ ոչ ուրեք երբեք՝ մինչ 'ի միջի էր որդին իմ՝
Մոռացօնս արար ըզդիս, որոց կայեանք են յՈլիմպոս,
Յիշեցին զինքն յայն աղագս եւ 'ի մահու ճակատագրին:
Այլ աղէ եկ ընկալ յինէն զգեղեցկագրօշ բաժակըս զայս,
Պահեա զանձն իմ եւ տարեալ առաջնորդեա ինձ աստուածովքն,
Ի խորան Պեղէասծնին մինչեւ երթեալ եղէց ժաման:
Եւ նըմա պատուիրակն Արգոսասպան պատասխանի.
Ըզպատանիս փորձես, ծեր. այլ 'ի բանի չարասցես զիս,
Որ զպարգեւսըդ ընդունիլ դաղտ յԱքիլլեայ զիս ըստիպես:
Երկընչիմ ես 'ի նմանէն, եւ զնա զըրկել սիրտս յոյժ զընդայ,
Գուցէ չար ինչ յիմ գլուխ յառաջիկայոյդ եղանիցի:
Բայց ես քեզ առաջնորդ մինչեւ 'ի մեծն Արգոս գնայի
Մըտադիւր 'ի նաւ երագ կամ հետիոտս ուղեկցելով.
Եւ ոչ ընդ քեզ՝ զառաջնորդդ անգոսնելով՝ մարտընչէր ոք:
Ասաց եւ հեծաւ 'ի կառսն եւ յերիվարսըն Հաւասպետն,
Եւ անդէն զերասանակսն եւ ըզմըտրակն 'ի ձեռս առեալ
Զօրութիւն եռանդնալից շընչեաց 'ի ձիսն եւ 'ի ջորիս:
Մինչ 'ի մարտկոցըս նաւացն եւ 'ի փոսին հասին պարկէն,
Դեռ եւս անդ ըզբաղեալ կային զընթրեօք գիշերապահք.
Նարկ քուն զամենեքումբք պատգամաւորն Արգոսասպան,
Եբաց փութանակի զդուրսն եւ պարզեաց ըզփակաղակս,
Եւ եմոյծ ըզՊրիամոս եւ զորս 'ի սայլն ընծայք շըքեղ:
Իսկ 'ի վրանն իբրեւ հասին Պեղէասծնին 'ի բարձրաշուք՝

Զոր կանգնեալ եւ կառուցեալ Մերմիդոնայց էր տղքայի,
Ցաշեալ զեզեւնափայտս, եւ 'ի վերուստ յարկեալ ըզնա
Հարեալ տանիս 'ի դալարեաց մարգագետնոյ զորս հընձեցին.
Եւ անդաստակ չերտափակ 'ի կուռ խոչից չուրջ ընդվաղ
Կազմեցին տղքային, եւ եղեւնեայ նիզ մի եւեթ
Պընդէր ըզդուրսն. երիք յայլոց ալքայեցւոց փակէին զայն,
Եւ երիք բանային ըզսիծեայսդիք դրանցըն առնակ,
Իսկ ինքն Աքիլլեւս եւ միայնակ զայն արկանէր։
Զոր եւ յայնժամ Հերմէս օգտամատոյց՝ եբաց ծերոյն,
Եւ ըզպերճ ընծայն եմոյծ երագոտին Պելիսածնի,
Եւ իջեալ 'ի կառաց անտի յերկիր բարբառեցաւ.
Ես, ով ծերունիդ, աստուած անմահ եկի Հերմէս,
Քանզի Հայրըն պարգեւեաց գիս ուղեկից քեզ առաքելոյդ.
Բայց արդ ես գնացից 'ի բաց եւ ոչ մատեայց յաչս Աքիլլեայ,
Զի անպատեհ իսկ իցէ՝ յայտ յանդիման զայս օրինակ
Անմահի աստուածոյ 'նդ մահկանացուս սիրելուքիւն։
Իսկ մըտեալ քո եւ զծընկաց Պելիսածնին բուռըն հարեալ՝
Պաղատեսջիր յանուն հօր եւ մօր իւրոյ վարպագեղի
Եւ յանուն որդւոյն իւրոյ, զի շարժեսցես ըզսիրտ նորա։
Զայս խօսեալ՝ մեկնեցաւ զընաց Հերմէս բարձր Յոլիմպոս,
Եւ Պրիամոս 'ի կառաց անտի վազեալ էջ 'ի գետին,
Թողեալ անդ զիդէոս՝ որ հայր ունէր զվճան եւ զՔորնս։
Նէրն ուղիղ 'ի տունն եմուտ՝ ուր սիրելին Աքտամազոյ
Նըստեալ հայր Աքիլլեւս, եւ անդ 'ի ներքս ընծա եգիտ։
Նըստէին ընկերքն ուրոյն, իսկ առ նըմա երիւք եւեթ՝
Դիւցազն Աւտոմեդոն եւ Ալկիմոս արիսեան ոստ՝
Ի սպասու նըմա կային, որ այն ինչ էր զնացեալ առաջագոյն
Ճառատագրոյ [illegible] կայր։
Նածեկեցաւ 'ի նոցանէ Պրիամոս մեծն 'ի մըտանելն,
Եւ մատուցեալ բուռն եհար յԱքիլլի ծունկս, եւ համբուրեաց
Զահել ձեռան արիւնահեղս, որդւոց իւրոց յոգունց դահիճս։
Որպէս ծանր եղէգ զըմբռնէ զայր՝ որ յիւր գաւառ.
Ըսպանանալ զայր ոք՝ գաղուէ գընայ յերկիր յայգ տարագէմ
Ի տուն առնն ձոխ, եւ 'ի տեսողն անկանի ահ,
Նոյն զարմացաւ Աքիլլեւս 'ի Պրիամոս վեհին տեսիլ.
Հիացեալ կային եւ այլք, եւ ընդ միմեանս ակնարկէին։
Բայց առ նա Պրիամոս աղերսալից արձակեաց ձայն.
Ծիշտիլիք ըզհայրըն քո, դիւցանըմանդ Աքիլլեւս,
Ցայն հասակ՝ յորում եւ եսս՝ առ գըժնեայ տեսոմս զառամութեան։
Եւ ըզնա գիտացիք թերեւս որ ըզնովաւ շուրջ են՝ նեղեն,
Եւ ոչ ոք գըտանի զերծուն եւ զժանաըն փարատել,
Այլ սակայն՝ նորա գոնի լըսեալ ըզքո կենդանութիւն՝

Խընդայ 'ի սրտին, եւ ակն ունի զօր ամենայն
Տեսանել ըզսիրելի որդին գարձեալ 'ի Տրոյիոյ։
Իսկ ես Թըշուառայիդքս՝ արիական որդւոց ծընող
Ի լայն Տրոյա՝ կաթծեմ եւ սգ զօր 'ի նոցունց Թաղեալ ընչիար։
Յիմնաւորըք էին քաջ՝ մինչ պաշտանց եկին մանկունք.
Ինձնուտան 'ի միոքէ միայնոյ էր ինձ արգանդէ,
Եւ զայլն՝ այլ եւ այլ ծընան կանայք ինձ յատարանս։
Ըզթագաւոյց 'ի նոցանէն ելոյծ ըզծունկըն բուռն Արէս,
Իսկ որ էրն ինձ միակ, եւ պահպանէր զստանս եւ զվեզ,
Դու գնա զինքն ահա սպաներ ըզհայրենեաց վերամարթիկն
ԸզՀեկտորս, այր վասն եկեալ կամ այժմ 'ի նաւս պաշտեցուց՝
Գրաւեալ առնել 'ի քէն, անքաւ բերեալ քեզ փըրկանակս։
Աղէ ակն ածէ, Աքիլլեւս, 'ի դից՝ եւ յիս ինքն ողորմիս,
Ըզքո հայրդ յուշ ածեալ. իսկ ես քան զնա եմ չուառագոյն,
Զի կրեցի՝ զօր ոչ ոք այլ յերկրակեցից մահկանացուաց,
Մինչ զի զձեռս զգեխուշդ տան 'ի քթէն մատաքանիկ։

Զայս ասաց, եւ զաղաղատաց ըղձիցաց 'ի նա զՀերքն փըղձակս,
Որ կալեալ ըզձեռնունէն մերժեաց ըղձերն յանձնէն մեղմով։
Ուշ 'ի կուրծս անկեալ նոցա, արմս Հեկտոր մարգախաղղ,
Յորդահոս լայր արտասուօք Թաւալեալ յոտս Աքիլլեայ,
Իսկ Աքիլլեւս լայր զնւր հայր, ուրուք երբեք եւ զՊատրոկլոս.
Եւ նոցա կականալիր ողբմունք ընդ յարկսըն հընչեցին։
Բայց գիւցազն Աքիլլեւս, յորժամ յագուրդ սո՛ւ 'ի կոծոյն
Եւ փըղձուն 'ի սրտէն եւ յիրանացն Թափեցաւ,
Ցարեաւ անգէն յաԹոռոյն, կարկառ ըղձեռն եւ ըզձերն յորոյց,
ԳրԹացեալ յաչիս գրկոյն եւ 'ի մորուն ալեւորեալ,
Եւ ձայնեալ՝ երագաԹեւ բարբառեցաւ առ նա բանիւք.

Ա՛յ հէք, արդարեւ բազում վըշտաց ատյար 'ի սիրտ.
Ի՞նր իշխեցեր գալ միայն 'ի նաւատեղին ազատկըցաց
Աւասիկ ասն որ ըզքո քաջագործ որդիս քաջակորով
Ցարեւէ աբկի առագաստ. քո երկաԹի է սիրտ անշընչաբ.
Ա՛յլ եկ նիստ 'ի գահոյս. եւ զգաւբս մեր 'ի տագաղապատս
Ի հոգւոյ Թոզցուք ցածնուլ, Թէպէտ եւ յոյժ իշեմք սըրտմտել.
Զի եւ չիք ինչ օգուտս յահագնեւտանեան աշխաբանաց.
Զայս դից հիւԹեալ Թըշուառականն մահկանացուաց ճակատագիր՝
Զի կեցցեն սըրխուԹեամբ, նոքա միայն են անաղարտունք։
Զի անգ առ անտես Աքամեզոյ կըրկին եգեալ կան կարասք
Տըրոցըն զօր բաշխե, միւսն լըցեալ, միւսն բարեալ։
Ումի խառնեալ տայցէ ուժգին ինչ Աքամեզ փայլակնաղուարճ,
Ի ուրուք զի չարն պատահէ նա, է զի բարւոյ,
Իսկ ումմ տայցէ 'ի ժանեակ, կացուցանէ վըշտակըտուտ,
Ըզնա դըժնիկ տըւայտանաց լըլկեն յերկիր կենսածագիկ,

Մոլորի անպատեհ առ աստուածոց եւ մնահացուաց ։
Ա յապէս եառուն դիք եւ Գելէայ չըքեղ պարգեւս 'ի ծնընդենէն՝
Զարդարեալ քան զամենայն մարդիկ փառօք եւ մեծութեամբ ,
Եւ տիրեաց Միրվիդնաց · եւ ամուսին մահկանացուին
Արարին զաստուածուրհի · համայն եւ այնպէս եւ նըմա
Հրամայեաց աստուած չարիս , զի զաւակաց նըմա սերունդ
Ոչ եկաց 'ի տան իւրում՝ պայազատել գիշխանութեանն ·
Այլ մի եւեթ որդի ծընաւ 'ի տարագիամ սահմանեալ մահ ։
Եւ ոչ զալիս իւր խնամեմ, զի յոյժ բացեայ յիմ աչխարհէն
Ատ նըստեալ կամ 'ի Տրոյա՝ քեզ եւ մանկանց քոց պատուհաս ։
Եւ ըզքէն լըսեմք , ծեր , ընչաւէտ լեալ յառաջագոյն ,
Եւ զոր Լիսբոս 'ի վերոյ , Մակարայ գահն , լինքն ասիմք ,
Եւ զոր վերին փոխագիս եւ հնլինեստոնս անեղբարեան ,
Զքեզ ծերոնիդ Հոմուլիեանք նոքին տոգեւոք լըսել բարեաւաճ ։
Բայց 'ի քեզ յորմիհետէ զայս երկնաւորքն ածին հարուած ,
Զոսոնանիւ քով հանապազ պատերազմունք են եւ արիւնք ։
Ժոյժ կաքիր , եւ մի անդուլ ողբովք սրգաբ 'ի սըրտի քումմ ,
Քանզի ոչ ինչ չահեացիս աչխարհալով զորդին քո քաջ ,
Եւ ոչ վինքն յարուցցես , նա եւ քեզ այլ ինն հասցէ չար ։

Եա նըմա պատասխանի Գրիսամոս ծերն աստուածանման ·
Մի յաշոտ զիս հրաւիրեր , դիւցազնուհի , մինչդեռ հեգտոր
Կայ 'ի վըրանս անկեալ անթաղ , այլ դարձո յիս փութանակի ,
Զի տեսցեն աչք իմ 'ի նա , եւ դու զբաղում փըրկանս ընկալ
Զոր բերեալ եկը առ քեզ · վայելեսցես դու 'ի նոսին
Եւ յերկիր հարց քոց հասցես , զի խնայեցեր յիս միանգամ
Կենդանի մընալ եւ զլոյս արեգականըն տեսանել ։

Հայեցեալ 'ի նա խելթիւ՝ ասէ քաջուհի Աքիլլէոս ·
Մի [redacted] ունիմ
Արձակել քեզ ըղՀելլադոր · մայրն իմ առ իս , որ զիս երկնեաց ,
Դուստրը ծերոյն Ծովայնոյ , յԱրամազդայ եբեր պատգամ ։
Խելամուտ եմ , Գրիսամէ , եւ զքէն , եւ չէ յինէն զանխուռ
Թէ 'ի դից ոք ըզքեզ յաքայեցւոցս ած յերագ նաւս ։
Զի չըքներ ոք 'ի Ճամբարս եւ քաջառոյզ մահկանացու
Մուտ առնել , զի եւ ոչ ըզպահնակոքս անցանէր ինչ ,
Եւ ոչ գիւրաւ ինչ մըղեալ բանայր ըզնիգըս դռանց մերոց ։
Վասն որոյ՝ մի եւս 'ի յոյզ ցաւոց ըզսիրտ իմ ամրոխեր ,
Գուցէ քիչ եւս , ալեւոր , լուծեալ զպատուէրն Արամազդայ ,
Ներթեցից ոչ 'ի վրանիս , չառեալ ինչ ակն ողոքոլիք ։

Զայս ասաց · եւ զարհուրեալ ծերոյն՝ հրոյս եղեւ բանին ։
Իսկ Գելէոնն ի քաջ առիւծ վազեաց 'ի դուրս , ոչ միայնիկ ,
Ընդ նմա ելանէին եւ երկոքին ըսպասաւորք ,
Դիւցազն Աւտոմեդոն եւ Ալկիմոս , զորս յոյժ պատուէր

Աքիլլեա քան զայլ ընկերս յետ Պատրոկլի մեռանելոյ ։
Ի լճծոյն յայնժամ սոքա լուծին զձորիսն եւ զերիվարս ,
Եւ ածեալ տարան ՚ի նաւերզբս ըզքաջնձայն քարոզ ծերոյն ,
Եւ յաթոռ նստուցեալ՝ եղեալ հանին յոտոցն սայլէն
Զհեկտորեան գրլխոյն անթաւս փրկանս , երկուս Թագեալ լօդիկս ,
Եւ շապիկ մի նորքանիւթ ծածկոյթ դիոյն՝ առնել ՚ի տուն ։
Եւ զաղախնայս կոչեալ՝ պատուէր ետ լըւանալ եւ օծանիլ
Առանձինն ուրեք՝ զի մի տեսցէ զորդին իւր Պրիամոս ,
Գուցէ առ ցաւըս սրտին չքերեալ զայրացս յորդւոյն տեսիլ ,
Եւ յուզեալ անդ Աքիլլեայ սիրտին սիրտ՝ ըզնա սպանանել
Մեղեցէ ՚ի հրամանն պատուիրանին Արամազդայ ։
Արդ ապահնայց լըւացեալ եւ օծանեալ ըզնա իւղով
Ըզշապիկըն գեղեցիկ եւ ըզլօդիկն արկեալ զնըրեա ,
Աքիլլեա տպա ինքնին տարեալ ըզնա եդ յանկողին ·
Զեռն եւ ընկերքըն տըրեալ՝ բարձեալ եդին յորդւոյ յոսկեայն ։
Ապա յոտից եղ՝ կորգաց յանուանէ զի՛նք տիրոն ընկեր ·
Ընդ նա ել , Պատրոկլէ , ազդասիրեալդ՝ Թե լըսեցեալ
Ընդ ՚ի տան Դրժոխոց՝ զի փըրկեցի զդիւցազն Հեկտոր
Հօր խրոմ՝ սիրելոյ , զի ոչ գըձուձ ինչ եւս փըրկանս ,
Յորոց որչափ եւս արժանն իցէ հանիլ եւ քեզ բաժին ։
Սաց դիւցազն Աքիլլեա եւ ՚ի խորանն անդրէն մըտեալ
Եւ նըստեալ ՚ի նոյն բազմոց Հաղորդարարուեստ , ուստի յայնեաւն ,
Յորմայեկն ՚ի հանգիպոյ , բարբառեցաւ առ Պրիամոս ·
Որդին քո , ծերունի , ահա փըրկեալ է ՚ստ հրամանիդ ,
Եւ զընի յանկողինս , եւ յերեւիլ առաւօտուն
Տեսցես եւ դու եւ տարցես · մեզ արդ ընթրիք լինիցին յուշ ։
Չի Հաշոյ իրնամ կալաս եւ Վիրէ գիսակագեղ ,
Եւ սակայն երկոտասան ՚ի տան իւրում կորեան զաւակք ,
Վեցերին գըստերք նորա եւ վեց ուստերք յարեաւնիան ախ ·
Ըզսոսա սպան Աստղն յարծաթաձայն՝ ազեղանին՝
Սըրտմըտեալ ընդ Վիրէ , զոյնս Ագամեմն նետաղեալ՝
Չի կարծէր Լետոյայ գեղեցկատեսն զանձն հաւասար ,
Նա երկուս , ասէր , ծընաւ , իմ յոգնաթիւ եղեն ծընունդք ·
Այլ նոքա , Թէպէտ երկոք , բայց կորուսին զամենեսեան ։
Ասուրս քեզ անկեալ գնեցին յաթեան իւրեանց , չէր որ Թազէր ·
Քանզի էր Զըրուանեանն ըզԺողովուրդն յիզեալ ՚ի վէմ ,
Եւ զնոսա ՚ի տան աստըղն Թազեցին գիք երկնաւորք ։
Արդ եւ սա յաթոռատուացըն պարտաւորեալ յիշեաց ըզՀաշ ։
Իսկ այժմիկ ՚ի ծերոյս ուրեք յանձնայաքնակ լերանցամէնէս ,
Ի Սիպիլ՝ ուր զօՀեւանա աստուածուհեաց ասեն լինել՝
Ըզհարսանեացն որ խաղային զԱքիլլեաւս պարտուսակք ,
Անգանօր , Թէպէտ եւ վէմ , զաստուածատուք Հաշակէ ցաւս ։

Ե՛կ, ծերունիդ աստուածածախելով, ևկ ընծրեաց հոգ տաքցուք եւ մեք,
Վերըսաին ապա գաբձեալ լացցես զորդիդ քո սիրելի՛
Յինիոն ածեալ ըզնա, եւ քեզ ոչընց լեալ աղբիւր:
Ասաց Ժիրն Աքիլլեւս, եւ յարուցեալ անդէն եզեւն
Օգի մի սպիտակ, զոր եւ ընկերըքն մարմնեցին,
Հանդերձեցին ըստ օրէնս եւ յօշեցին Ճարատարապէս,
Շամիրեալ եւ խորտակեալ խնամով՝ ի բաց առին ոչընչի:
Ջհայն՝ ի խառնըս գեղեցիկս առեալ բաշխեաց Աստուածդն
Ի սեզան անդր, իսկ ըզմիսըն բաժանեալ Աքիլլեւս.
Ի խորտիկըն պատրաստեալս առաջի՝ ձեռն արկին նոքա:
Իսկ յորժամ զմնացեալսն եւ զիերատիսըն հարին փոփաք,
Դարպանեանըն Պրիամոս ընդ Աքիլլեւս ըզքանչանայր
Թէ տրքան տորվաքի, զի նմանն եր զինք յայտ յանդիման.
Իսկ Աքիլլեւս զարմանացեալ ընդ Դարպանեանըն Պրիամոս
Պըշտացեալ՝ ի գէմն ասէին եւ ըզմարրատ նորին ըստեալ:
Եւ՝ ի տեսիլ երեսաց միոջ յայգեցան հայել միմեանց,
Կանխեալ ծերըն Պրիամոս աստուածատիպ ասէ առ նա.
Վաղագոյն արդ յանիգոյն առաքեա զիս, գիւղատանունդ,
Ջի՝ նընջեալ վայրկեանաւք քաղցր եւ անոյշ քնոյն հեշտութեամբ:
Ջի՝ նդ իմով տրտեանաւքըդ ոչ փախիցան աչք իմ երկիր
Յորմէ հետէ քով ձեռամբ կորոյս որդեան իմ զնեւր ոգիան.
Ուր հեծեմ հանապազ եւ՝ ի բիւր վիշտս տառապիմ՝
Յորմածի անդ գաւթիս ընդ ազգախառըդ Թաւաքելով,
Ույժմ ուրեմըն հաց կերակալ, եւ զանապակըն տեւորակ
Ընդ որկորս առաքեցի՝ ընդ Ճաշակեալ յատաղագոյն:
Ասաց, հրամայն ընկերացն եւ ապահանդ եղեւ Աքիլլեւս
Ի գաւիթս անդ զանգաթինըն յարգարել, եւ տրկանդ
Տիրանի [illegible] զնեւրն,
Դրնել եւ պատմուճանըս Թաւարթիս՝ ի վերարկու:
Ջահ՝ ի ձեռին ապահնայք յարկէ անտի ելին արտաքս,
Եւ ըսպաս հարեալ անդէն փոյթ անկոզնիս արկին ելկուս:
Երագոտան Աքիլլեւս ասէ առ նա յայնժամ ընդ խաղ.

Արտաքոյ նընջեսջիր, սիրելի ծեր, գուցէ գայցէ
Այսըր ոք յաւագանեաց որ յասինայն ժամ ընդ ինձ
Ի խորհուրդ մըտանեն արկեալ աթոռս՝ ըստ օրինի.
Ի նոցունց Թէ ոք ըզքեզ տեսցէ՝ նդ երագ եւ Թուխ գիշերս,
Առնիցէ լուր նդինեսցան յԱգամեմնոն հովիւն ազգաց,
Եւ փըրկանաց մեռեալդ լեալ Թերեւս յայտագոյժն:
Այլ ես ևկ ասա գոս ցնս, եւ յայտ արա ասպդ գըտակաւ,
Գանի աւտգըս իջնգրես՝ ի յուզարկել ըզքաջն Հեկտոր,
Ջի եւ ես ձեռացդ ցայնժամ, եւ արգելից ըզզըգրականն:
Այս ծրմա պատասխանի Պրիամոս ծերն աստուածատիպ.

Թէ զՀեկտորի քաջին կամիս ըզդիահանիս ինձ կատարել,
Զայդ այսպէս արարեալ՝ ինձ, Աքիլլեւս, հաւատացեա ընորհ։
Զի գիտես որպէս փաղեալ կամք յոտանիս, եւ փայտն հեռի,
Զոր բերել է՝ ի լեռնէն, եւ արուեստիք երկընչեն յոյժ։
Աւուրս ինձեռուստ՝ արտասուք կոծ՝ ի վերայ խլոյ.
Թաղեացուք՝ ի տասին, եւ հաց սղոյ ժողովքն առցեն։
Յարուցուք՝ ի վերայ նորա չերիմ՝ ի մեռատանն,
Եւ ապա, Թէ հարկ իցէ, յերկուատանէն կըռուեացուք։
Եօ երկատան Աքիլլեւս գիւցազն առ նա պատասխանի.
Լիցի քեզ, ծերուհիդ Գրեամ, եւ այդ ըստ բանից քումդ,
Մինչ յոր ժամ պատուիրեցեր՝ լըռեցուցիչ ըզպատերազմ։
Առցեալ զայս՝ կալաւ զաղեւորին ըզձեռն աջոյ
Բուռն հարեալ ըզդաստակէն, զի չանձն իւր մի երկիցէ ինչ։
Արդ առքա յանդաստակս անդ խորանին մըտին՝ ի քուն
Նըւիրտին եւ Գրիսեմա՝ խնամառնախօրհք՝ ի միասս եւրեանց.
Իսկ յոլոց կողմն Աքիլլեւս նըշիխաց վըտանին բարեկերտի,
Եւ առ իւր՝ ջըքնաղագեղն Բրիսեիս ընկուճեցաւ։
Արդ այլք ամենեքին՝ դիք եւ որեւար ձիամարտիկ
Նըշխէին ըզքայդն՝ ի բուն հեշտ եւ փափուկ քընով պարառեալք.
Այլ՝ ի հերմիս Ըսհպոլեա չանկաւ ինչ ներհ, կայր մըտայոյզ
Ի խորհուրդս իւր Թէ զիպիդ ըզմեծաւուրըն Գրիսեմա
Ի սըրբազունդ բարեպաշտաց գործուածոյ գաղտ յիտս՝ ի նաւուցն։
Եկն եկաց՝ ի մեծրիցն եւ զայս առ նոս բարբառեցաւ.
Զերկեղէ ինչ չէ քեզ փոյթ, ով Ծերուհի, զի գեռ քաւնես
Ընդ արսըդ ոխերիմս, զի Թոպացոյց քեզ Աքիլլեւս։
Այլ արդ զորդիդ քո սիրելի՝ սըւեալ բազում ինչ՝ փըրկեցեր,
Իսկ ընդ քո կենաց երիցս այնչափ տայցէն ընծայս փոխան
Որդեակըդդ մինաչեալք ըզկընի քո, Թէ զւուրդ առցէ
Աորիգեան Ապոլիոնն, եւ լոս լեզի բոլոր ազեանց։
Զոյս առաց. զարհուրեցաւ Թերն եւ յոտըցոյց ըշիգ-վըտին.
Եւ Հերմիս զերկվոքան եւ ըզձորիս նոցին ըզմեռաց.
Եւ ձեռավ ընդ ձամբարն ինքնին վարեալ՝ զըզցաց ինչ աք։
Բայց յորժամ երթեալ հասին գեղավըտակ փոսոյն՝ ի հուն՝
Ցորձահոսըն Քսանթոսի՝ զոր Ադամանդ Ծրնաւն անուանէ,
Մեկնեցաւ այնուհետեւ Հերմիս յերկոցունն եւ Ոլիմպոս։
Աւաւոտըն զըզրմանգեայտ առաւածեցաւ ընդ ամենքեան,
Եւ նոքին՝ ողբ՝ ի բերան հեկեկալով վարեին զձիս,
Զորից ըզդին ածէին, եւ ոչ ոք այլ կանխաժամեան
Զգաստ եղեւ՝ ոչ յաբանց, ոչ՝ ի կանանց գեղամիջոց,
Բայց միայն Պատանագրէ՝ ասկեղինիկ Ատըզկան զդգ.
Որ եղեալ՝ ի Գերգամոն գըզեակ՝ ծանեաւ զերթըզնն հայր՝
Զի յաճոյըն կայր կատարն, եւ ըզքարսըն ոտատանաձայն,

Իսկ ըզնա՝ եառեա անկեալ ընդ անկողնոյն ՚ի յոսկեայնէն ։
Եւ անդէն ձիլ առեալ ընդ սմենայն գուժեաց ոստանն ։
Ելէք տեսէք, տրտուպացիք եւ տրտմեցէք, ըզՀեկտոր,
Թէ երթեալ կենդանեաւն ընդ գարձէլսն ՚ի Հակասէ
Հըրճուեցեալք, զի քաղաքիս եւ ամբոխին ցընծութիւն էր մեծ ։
Ջայս ասաց, ոչ ոք մընաց ՚ի քաղաքին, ոչ այր, ոչ կին,
Զի սուգ անտանելի զամենեսեան եհաս կալաւ,
Եւ առ դուրսըն կուտեցան առ որ ըզդէն ածեալ բերէր ։
Փեառեցան նախ ըզնովաւ սիրելի կինն եւ արգոյ մայր
Յարձակեալք յանեւահոլով սայլն եւ կալեալ ըզդլուխ նորա,
Եւ ժողով ամբոխին աչխար եդեալ շուրջ պար առնոյր ։
Աներկմիտ զօրըն ցերեկ մինչեւ ՚ի մուտս արեգական
Կոծէին ըզՀեկտոր արտօրրագաչ առաջի գրանցն,
Եթէ էր ձայն ՚ի կառաց բարձեալ ծերոյն առ ժողովուրդն ։
Ինձ տեզի առաք մըրտանել գրաստուցս, ապա յետ այնորիկ
Յագիսջիք յողբ լալուԹեան յորժամ տարեալ հանիցէ ՚ի տուն ։
Ջայս ասաց, եւ նոքա մեկնեալ տեղի եառուն սայլին ։
Իսկ ինքեանք իրրեւ ածեալ մուծին ՚ի յարկսըն հոյակապ,
Ի գրօշածոյս եգին մահիճս, եւ կացուցին մերձ ձայնարկուս
Ակըզբնապար լալեաց՝ որ երգըս քըղքուանաց ողբանըշագս
Հանեալ կոծ մեծ ջայլէին, եւլանէին կանայք յոգւոց ։
Լուսածղին Անդրոմաքէ յողբուն ըսկիզբն արար նոցա
Ջմարգախաշոյն Հեկտորի առեալ ՚ի մէջ Թաթիկն ըզդլուխ ։
Ո՛հ այր, ՚ի ծաղկընձիւղ հասակ կենացըդ զլաւեցար,
Ձիս այրի Թողեալ ՚ի տան, եւ որդիս գեռ տըղայ մանուկ,
Ջոր ծընաքըս գու եւ ես Թըշուառականքս, եւ ոչ յուսամ
Թէ յարբասնս հասանիցէ, զի նախ քաղաքըս տապակի ։
Գանգի կոտորածս [illegible]
Եւ զպարկեշտ ամուսինն եւ զմանկըտեակ մատաղերամ։
Արդ նոքա վարեսցին ընդ հուպ գերի գոգեալ նաւուք,
Եւ ես անշուշտ ընդ նոսա, իսկ դու՝ զաւակ իմ՝ կամ ընդ իս
Ելցես անգր՝ ուր յանարժան ստուապահացիս երկոց երկունս
Վաստակեալ տեառըն ժամեսի, եւ կամ Թէ ոք յաքայեցւոց
Բռեսն ՚ի քեզ հարեալ սրկէջ յաշտարակէն, մահ գըժընդակ,
Առ քինեալ, քանզի վեզբայր նորա սպանեալ է Հեկտորի,
կամ ըզհայրն եւ կամ զորդին, զի յոյժ բազումք յաքայեցեաց
Ի բազկէն Հեկտորի զանձըր յատակ խածին կեռեօք ։
Զի ոչ Թէ մեզի ինչ ոք էր ՚ի կարեւոր մատին՝ քո հայրս,
Վասն որոյ՝ եւ ժողովուրդըդ աչխարեն զինքն ընդ ոստանս ։
Հասուցեր եւ ծընողաց քոց սուգ եւ կոծ անպատմելի,
Այլ Հեկտոր, ինձ մանաւանդ գանձեալ պահին գառնաԹոյն ցաւք ։
Զի ու իս ՚ի մեռանելդ ոչ կուրկատեր ձեռս յանկողնոյդ,

Եւ ոչ բան մ՝ ինձ խմաստուն աւանդեցեր՝ զոր յիշեցեմ
Միշտ ըզգայդ եւ ըզքերեկ հանապազօր արտօսրալից։
Ձայս ասաց լալագին, եւ կից կանայն հեծէին ջայլք.
Ընդ նոսին եւ Հեկաբէ տղի ողբոց ըսկիզբն արար.
Հեկաւոր, խմոմ սըրտիս քան զամենայն որդիս սիրուն.
Մինչ էիրդ ինձ կենդանի, ատուգիս եւ դից սիրուն էիր,
Որ եզեն խնամոյք առ քեզ եւ՝ ի մահու ձակատագրին։
Ձի զայլս յորդւոցս՝ ի վաճառ հանէր քաղքանըն Աքիլլեւս,
Զոր գամ մի ձերբակալն առնէր, յայնկոյս անքեր ծովու՝
Ի Սամոս եւ յԻմբրոս եւ՝ ի Լեմնոս անդր անմատոյց.
Իսկ ըզքեզ, երկայնաշունչ յորժամ պղընձով կորզեաց զոգիդ,
Ած ընդ քարշ բազում անգամ ըզդամբանաւս ընկերակցին,
Պատրոկլէ՛ զոր սպաներ, այլ ոչ այնիւ յարոյց ըզնա։
Եւ զարգիս փափկամարմին մատաղածին դընիս՝ ի տանն
Հանգոյն այնըմ զոր ըսկան արծաթազիզնըն Ապոլլոն
Եկեալ հասեալ յանկարծակիաւք նետիւք խլեալք սգոտականաց։
Ձայս ասաց գեր գործելով, եւ ըզքեզդ կած անդրեւսկան.
Ի նոսին սպառ երրորդ՝ ողբոց ըսկիզբն ած Հեկաբէ.
Հեկաւոր, ՝ի տայգէրացս խմոց սըրտիս սիրելի.
Այր է իմ սպաքէն Ալէքսանդրոս աստուածագեղ
Որ առ ած զիս ՝ի Տրոյա. յանկարծ յառաջ կորընչէի.
Ձի ահա քսաներորդ է այս տարի այժմ աւասիկ
Ծորմէհեաւ անկատեալ՝ ի քնաշխարհէս եկի անդուստ,
Բայց երբեք ոչ լըսայ՝ ի քէն բան խիստ եւ կամ ըստգիւտ.
Նա թէ եւ այլ ոք՝ ի տայգերոց, կամ գեղաշուք տալ ոք կամ ներ
Կամ սկեսուրս, — քանզի սկեսրեայս միշտ էր ըստ հօր ներողամիտ, —
Կըշտամբէր ինչ զիս՝ ի տան, դու քաղցրութեամբ եւ հեզ բանիւք
Սանձէիր ըզնա խրատուալ՝ վասն որոյ զքեզ, հասոյն եւ զիս
Արտասուեմ զԼըշտուատականս, հարեալ ցաւովք սիլտ կարեւէր.
Քանզի չիք՝ ի Ջրոյա լայնածաւալ այլ ոք ընդ ես
Մարգասէր եւ բարեկամ. ամենեքեան քաղքենիք յիրենէն։
Ձայս ասաց ողբաձայնիւ, եւ զկեռ քըշտուէր ամբոխ անթաւ։
Ալեւորըն Պրիամոս առ ժողովուրդսն ասէ ասյս.
Արդ ածէք, տրովադացիք, փայտ՝ ի քաղաքս, եւ մի խիթայք
Դաւ ինչ գաղտ յարգիսցուց. զի յարձակեն Աքիլլեայ զիս
Ի սեւաթոյր նաւսն ներոյն՝ այսպէս եղեւ զայս խոստովան,
Մի խրեալ ինչ մինչեւ յելս երկոտասան Աւաւօտուն։
Ձայս ասաց, նոքա ջորիս ուժգնին՝ ի սայլսըն լըծեցին,
Եւ երթեալ յանդիման ոստանին գունդ եղեն ձեռով։
Ջաւուրս ինն ածեալ սոցա դիզեալ անչափ փայտակոյտ,
Լուսաբեր մահկանացուաց մինչ տասներորդ ծագեցաւ Այգ,
Ձարին յայնժամ ըզՀեկտոր բարձեալ հանին արտօսրաբուխ,

Եւ 'ի ծագ խարուկին եդեալ զդիականըն հարին հուր ։
Եւ յորժամ այգածինըն վարդամատն եղ Առաւօտ ,
Ժողովուրդն ըզՀեկտորի վեհին հրատիւըն գումարեալ ,
Եւ եղեալ միահամուռ եւ խուռներամ կացուրդ 'ի խումբ ,
Շիջուցին նախ 'ի գինի Թըխատեսակ զխարոյկն ողջոյն
Զօրութիւն հըրոյն ցորվայր տիրեալ կալեալ էր բովանդակ ·
Եղբարք ապա եւ ընկերք հաւաքէին սպիտակ զոսկերսն
Ողբագինք , եւ ընդ ծընօտսըն քամէին յորդ արտասուք ։
Եւ առեալ արկին զնոսա 'ի տապանակ մի ոսկեղէն ,
Ծիրանեծիրըն փափկագոյն ըզքօղարկեալ նըրբարօտանօք ·
Եւ անդէն վաղվաղակի հանգուցեալ զայն 'ի գուբ մի խոր ,
Ի վերոյ ստուարակարկառ խիտ առ խիտ վէմս հարեալ յատակ ,
Զհողակոյտ հեղին շըրջէն · շուրջանակի նըստէին դէտք ,
Գուցէ կանխեալ բաղձազինքն յարձակեսցին աքայեցիք ։
Կարկառեալ ըզհողաբլուր շըրջէին՝ անդրէն արարին դարձ ,
Ամբոխեալ ապա խնամով առին սըգոյ Ճոխ հացկերոյթ
Յապարանսըն Պրիամու դիցասընունդ թագաւորի ։
Հեկտորի ձիախրոխտին զայս նոքա սպաս հարին թաղման ։

798

ՎԵՐՋ

## ՎՐԻՊԱԿՔ ՈՒՂՂԵԼԻՔ

| ԷՋ | ՏՈՂ | ՎՐԻՊԱԿՔ | ՈՒՂՂԵԼԻՔ |
| --- | --- | --- | --- |
| 69 | 35 | *խըղուըրտիւն* | *խըղճուըրտիւն* |
| 96 | 29 | *սիրունդ* | *սերունդ* |
| 211 | 32 | *Պօլիպետէս* | *Պօլիպիտէս* |
| 221 | 23 | *զպղըձասըմբակ* | *զպղընձասըմբակ* |
| 209 — 240 | | *Դէիփոպ, Դէիփոպոս, Տէիփոպ* | *Դէիփոբ, Դէիփոբոս, Դէիփոբ* |
| 240 | 11 | *Պօլիփիետէս* | *Պօլիպիտէս* |
| 254 | 7 | *սըրմըտեալ* | *սըրտմըտեալ* |
| 275 | 6 | *զՄենալիպպոս* | *զՄելանիպպոս* |